Ша 406/4

ID= 24507407
LN= 103736
УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 620.

ИСТОРИЈА
ВИЗАНТИЈЕ

Предавање

г. Др. Драг. Анастасијевића

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА * БЕОГРАД *

ЛИТОГРАФИЈА
Косте М. Бојковића — Београд
Поенкареова улица бр. 21 (у дворишту)

Професор Др.Драг.Анастасијевић

Предавање

из

ИСТОРИЈЕ ВИЗАНТИЈЕ.

ЛИТЕРАТУРА.

Рад на историји Византије за данас је још у анализи; обрађују се у главном још једнако владавине, поједини историски покрети пишу се дакле монографије. При данашњем врло великом интересовању за Византију таквих монографија објављено је врло много. Њима су попуњене многе празнине у ранијем познавању Византиске историје. Ми за сада нећемо наводити све радове, јер је ово општи курс из историје Византије. Но и ако је у последње време толико урађено на овом пољу, ипак је остало још доста да се уради; има још времена и догађаја у историји Византије које светлост науке није још обасјала у довољној мери. Изворни материјал у ново је се време открићима по библиотекама и ископавањем натписа и папируса све више множи, а број радним снагама - ма колико да је последњих година порастао - опет је релативно мали. При оваквом стању ствари није чудо што ни до данас није написана никаква историја Византије у коју би на основу исцрпне обраде извора живот ове државе био синтетски стисан у једну научну целину. Таква једна синтеза књига Енглеза J. B. Bury A History of the later Raran Empire (395 - 800) I=II Лондон 1889 год. Али она обухвата само прва четири века византиске историје. Додуше има старих синтетичних дела ове врсте али и ако су неки од њих за своје време била грандиозна, у њима су остали неискоришћени многобројни нови извори и резултати, нађени од наглог византиских студија за последњих тридесет година то су за сад више или мање застарела. Таква су на пр. дела: E. Albbon The History of the decline and fall of the Roman Empire I - II Лондон 1766 - 88 ово је дело већ било сасвим застарело али му је повратио вредност најновији његов издавач енглески византиолог I B Bury (I-VII Лондон 1896 - 1900) јер га је попунио својим многобројним при...дбама

G.Finbag A.History of gace fromist congust by tba Romansio the aresent sime ad(Gozer I - III Oxfora 1877).

У овом делу данас имају највећу вредност још географски подаци.К.Hopf gesehichte grichenlands vom Beginn des mittelaliess bis auf unsere Zeit =

Енциклопедија Erch u griber 85 - 86 Лајпциг 1367 - 33.Ово дело има за сад вредност поглавито за историју латинско - франачке владавине у Византији после латинског освојења Цариграда у четвртом крсташком рату.има још и других великих општих историја Византије из старијих времена нарочито француских,али су оне данас већ скоро без икаквог значаја.Осим ових дела има и неколико других прегледа византиске историје.Hern erg,geschichse grichenlands seit dem Absterben des Antiken Lebens (-III,gotha 1867-68 и онај Herzberg geschichte Bizantiner Берлин 1883.Превео на руски и попунио многим подацима која обухватају радове руских византиолога - Безобразов Москва 1897.Исто је превео на ново грчки и попунио резултатима грчких византиолога.Атина 1906.Ова књига није баш много самостална али је она врло добар и лепо написан извор.H.Gelzer, abriss der bizantin sehen keisergeschichte.Kaz Krumbacher-a,geschicht der lyr-врло добро али кратка.Још су краћи прегледи Rathe, literatur 1897 gaschiche des Bizantinichen Reiches.Лајпциг 1904 (из збирке Göschen von Scoha grichestum seit Alexauder,dem grosseu Лајпциг 1904 Jorga румунски професор).The byz Empire London 1907.Hesseling Bizantinum(на холандском 1902.преведено и на француском.У овој последњој књизи заузима главно место историја византиске књижевности,а политичка историја споредно.1892

Површне су књиге: Amau The Bizantine Loudongrenier,P.L'Emipe bizansine son evolution sociale et poliugue I-II- Paris 1904. Paparrhigopulos.

2 издање I-V,Атина 1887 - 88.Издао и попунио IV-то издање Karalides II Атина 1908.Историја Византије је ту оцртана као дело опште историје грчкога народа,али се слабијим научним успехом неколи остали делови.

Sambaes Spirden Атина 1888 902 добра али не довршена

(до Манојла Комнена 1148.Кратких прегледа историје Византије има још и у општим историјама средњег века.Вреди су помена: јенад преглед од C.Bayet u A Bomdyum.Historia generale Lavisse et Rombond I-II-III Paris 1892-1894 Један преглед у The.Sinder Veltgeschichte der Volkerngenderung I-III Stutgarn 1901-3.Линдер је у врло лепом изводу свео резултате новијих радова на пољу византиске историје и изнео велики удео Византије у развићу Европе.Да споменемо још једно старо дело,знатно за хронологију византиску,то је huralt. Essai de chronographie byzantine.Петроград 1855-71.За своје време ово је било епохално дело,па и данас има велике вредности,само се човек не сме ослонити на њега у својим појединостима и датуму,већ мора познавати и новије резултате Успенский Исторія Византіи 1-II-1912-1 А.А. Васильевъ Лекціи по исторіи Византіи. ch. Diehl. Byzance!
оволико је за овај општи курс доста литературе.

ПЕРИОДЕ. Још од Гибона па наовамо последњих неколико десетина година, беше мало то неопшто уверење, да историја Византије није ништа друго до непрекидно спадање римског царства за време пропасти 1458 но као што се више не сумња, оно старо мишљење је било далеко од истине. Византија није само непрекидно опадање, . . она је имала и перијода дизања као и друге државе.

I. Од 395 - 474 у главном периода спадања, која наступи од готских и хунских најезда.

II. 474 - 518. Влада Зомиона и Анастасија I. То је доба опорављења, за које се има захвалити добром финансирању ова два императора.

III. 518 - 602. Најзнатније у њој доба владе Јустинијана који целој периоди даје обележје силног рашћења и ширења империје.

IV. 602 - 717. Доба ужасних унутрашњих анархија и спољне борбе на живот и смрт,прво с Персијом а затим с Исламом. У главном је то доба опадања.Ираклијев триумф над Персијом је свесло

моменат али још за живота Ираклијева Ислам почиње рушити његове успехе.

V. 717-867. Главни јој карактер даје борба око икона. То је доба опорављења. Исламска бујица, која је навалила и на саму престоницу би сјајно одбивена (718). Византија заустављ Арапско море још пре Карла Мартела 732.

VI. 867-1205. Доба тако звано Македонско (у ствари јерменске) династије, дизање Византије на Ступањ велике силе.

VII. 1025-1081. Доба опадања - борба са Селџуцима.

VIII. 1081-1185. Доба Комнена. Византија се опет опоравља достиже до приличне моћи.

IX. 1185 - 1261. Доба династије Анђела, пада Византија под латине (1204) и латинског царства.

Грци који су у Никеји после оснивања латинског царства основали себи ново никејско царство, у овој епохи поново извојују Цариград и васпостављају царство.

2). Кад је цар био збачен.

X. 1261-1453. Обнова царства. Борба са Бугарима, Србима, и Турцима.

Источно римско царство - Византија је директним право римског царства у његовом апсолутном облику. Прекида нема никаквог, шта више можемо рећи да је то римска империја средњег века. Рим је оставио велико наслеђе Византији, која траје и после VI. века па све до њене пропасти. Има више државних уређења која су лежала још из доба римске републике.

ДРЖАВА - остатци државних власти из доба римске републике

СЕНАТ. Као и други градови тако је и Bizantiuni још испрва имао свој градски СЕНАТ 3). Можда је још Константин Велики при ширењу старе Византије у престоницу Константинопољ (330) ваљда ширењем царства затеченог градског сената створио један сенат царства у Цариграду, налик на римски сенат ако то није учинио Константин учинио је без сумње Јулијан Одпадник како било тек је у Цариграду постајао сенат царства. Али и римски и цариградски сенат имађаху други значај него сенат из доба римке републике

Удео цариградског сената у државној управи веома се смањио. Ми незнамо тачно, какве су биле његове дужности у редовним приликама. Вар од Јустинијана па на овамо цареви по некад повераваху суђење вишим чиновницима. За увреду величанства законодавне власти није имао. Пар му је саопштавао законе које је сам беседом на седници донео. Сенат је у Византији у главноме био стао на једну сјајну државну декорацију. Одиста он је био један од најважнијих састојака у дворским свечаностима. Но у кривичним тренутцима он је кад-кад био и важан политички чинилац 2). Сенат је цариградски као и муниципалне курије укинуо Лав VI мудри.

Други стародревни споменик је конзулство, Али ово звање КОНЗУЛСТВО не беше више оно што је некад било. Конзуле не бирање сад сенат, већ их сад постављаше пар. Још при крају IV. века беше установљено да једног конзула именује цар западне а другог цар источне половине царевине. У IV и V веку и даље и сами цареви бивају конзули. Одређивање конзула на крају конзулских година беше скопчано са великим државним свечаностима. Конзули беху сад само почасна лица а не и политичка власт. они не предаваху више у сенату, не одлучиваху више о рату и миру. Они сад имађаху у дужа (највиша монодијалног) у давању јавних игара; а њихова имена служаху само за бројеве државних година. По истеку њиховог звања они се повлачаху у сенку приватног живота. Па ипак конзулска титула и поред све те скромне улоге беше у ово раније доба византиско најстарији предмет признате амбиције најодличнија награда за државне заслуге и дворјанску оданост. Јустинијан I је укинуо конзулство 541а Јустин II је повратио примивши се сам за конзула 566. Конзул могаше постати и сам цар(од кад?). Из старог времена сачувало се преторство, квестарство и др али само по имену; политичке улоге немају.

Пре племски сталеж. но пошто су старе породице изумрле патрицијат је и претила опасност да ће их нестати Константин је поново оживео патрицијат, али не као племство по рођењу већ као титулу. После Конзула први у рангу.

ПРЕТОРСТВО КОНЗУЛСТВО И Т.Д. Постајаху такође само као титул и у вези са јавним свечаностима а немађаху никаквог политичког значаја, У царско римско-доба-доба принципати царска ПАР власт

скуп разних великана,које се државна моћ дизала.Та власт по форми не беше ограничена.У доба пак доцнијег(од Диоклицијана) а после и у Византију она се истресла и тих републиканских форама и појавила се у свом правом карактеру-као апсолутна монархија.Цар сад беше и по форми и у ствари неограничен господар dominus kao и inperatar он чак беше оличено божанство:Tovus Augustis обучено у пурпур крунисано дијадемом повезано златним венцем божанскога блеска око главе т.зв. nimbus(звао га је Константин).Пред њим се падало на колена и љубише му се скут од његове хаљине.

У III.веку неки цареви беху источњаци а и престо ЈУТИЦАЈ ИСТОКА.Престоница беше премештена на исток.Његовом дворцу „његовој блаjајни,његовој соби даваше се придевак „светиња" Lacrum palainum acrarium sacrum,sacrum cibiculum.Већи део свих божанских знакова беху задржали и хришћански византиски цареви.Царске је личности могло бити и две,али царева власт је остајала ипак неподељена, цела и једна. Она за дуго не беше наследна.Али је дотле обично сам именовао свога наследника.Престолонаследник носаше титулу „caesar"(преузвишени) Престолонаследник ће бити „Nobilisinous caesar" се он канда звао онда,кад би још за живота царева био одређен као садруг у влади (?). Цар имађаше целокупну законодавну власт.Пређе су царска решења вредела само за царева живота а добијале су и после његове смрти законску силу,тек ако би их потврдио сенат. Сад пак сам цар беше живи закон (lex animota imteris) и издаваше законе једино у договору са својим колегом док је било два цара, а после сам самцит.Даље цар имађаше врх судску власт. У целој се царевини судило само у његово име, а што је год хтео он је могао судити и сам лично.У његовим рукама беше сва извршна власт.Све су државне власти доносиле своја решења само у његово име и свакако је то решење он могао уништити или зауставити од извршења.Он је имао сву административну власт-постављао је и отпуштао све па и највише чиновништво.Он је имао сву финансиjску власт могао је ударити порез какав је и колико је хтео и расподагао је и државном и крунином имовином по вољи,Најзад он имађаше и сву војну власт.

Цар имађаше свој савет - consistorium sacrum установа Аријанова,али онда под именом consilium који се у ЦАРЕВА ОКОЛИНА одређена времена сабираше у седнице у присуству царевом.У савету пред

мседаваше questor sacri palati(у раније време пак praefector praetous). Чланови савета-comita consistoriumi беху подељени у две класе-према плати ducernaru 200 000 сестерција и seg seiadenori 50.000 сестерција и по струци беху обично правници. Савет је у главном помагао цару у судским пословима а каткад и у доношењу закона(Cld.E.Leconsek der impereurs d'Duister Dideleticu)осим овога савета,на царској служби беше још и друго људство и то војно људство и цивилно чиновништво се састојало:

1). Из једне телесне страже (domesticium protectores)под заповедништвом comes domestecarum Из почетка ове беху две страже protectores Augustun чета састављена из проправних колекуних ветерана и domastici чета састављена од младих племића сенаторског реда но позније ветерани се више не примаху а место доместика или профектора се продавало за новац.Тако беше у доба Јустинијаново (procap.Hist.are.C.24).Доместици или протектори имаћаху плату (Monomxen „Protectores" Augusti u Cophemus).

2). Из једне дворске страже коју сачињаваху т.зв.seholae sebolae Врховни командант ове страже беше Magister Officirum начелник дворске службе-маршал двора. То испрва беше војска од страних најамника,час од Германаца,час од Јермена,час од Исавријанаца, доцније под Јустинијаном од најодабранијих војника уопште(pro.cop Nist.her.C.24). Најзад оне изгубише војнички карактер и претворише у цивилне дворске одреде; а ако дворска стража на место њих постадоше т.зв evenbitores (установљени под лавом I у V веку).

ЦИВИЛНО ЦАРСТВО ЧИНОВНИШТВО беше двојако: на дворској служби а друго на служби код саме царске личности.

У чиновништво на дворској служби спадаху:

1).Једна sebola названа Agentes inrebus,којом управљаше опет magister officirum. То беше тајна дворска полиција. У ондашњем деспотском режиму она је имала велики утицај у двору и постала је опасно зло за грађане целе царевине.

2). маса чиновника дворских канцеларија т.зв seivis.Таквих канцеларија беше четири soinium memoriae за молбе и царска решења по тим молбама.

Scrinium epistolarum et conscriptionum за писма и уговоре, *ser. libellorum et sacrorum cognitionum* за деловодство и *ser. dispositionum* за разна царска наређења нпр.о постављању чиновника приликом неког намераваног путовања итд.чиновник ових канцеларија зваше се *a secretis* (или *secretarius*)или с одредбом *a memoria a libellis* итд.Свака канцеларија имађаше свога шефа *magister*. Над свима пак тима канцеларијама и чиновницима стајаше горе поменути *magister officiorum*.

3) *Officium admissionum* чиновници који се бришаху о дворским примањима гостију.Њихов шеф беше *magister admissionum* а врховни надзорник опет *magister officiorum*.

4) Дворско особље за разне дворске потребе,кад се двор налази на путу: *mensores* (зидари) *stratores* коњушари итд.Свака врста ових служба и чиновника имађаше свога шефа а врховни надзорник бете и овде *mag. officiorum*.

5) *Questor sacri palatii* царски Министар Правде.Он не имађаше нарочито овај официјум(*officium*)чиновништво већ примаше буде из разних (канцеларија)

6)*Comes sacrarum largitionum* царски министар финансија. За време принципата постојаше:народна благајна:*aerarium* чије приходе прикупљаше и којим управљаше римски сенат;и царска благајна *fiscus* у који утицаше други део државних прихода и којим располагаше цар.У неко пак време *aerarium* као државна благајна,није више постојао(он је остао и даље само је био благајна града Рима.Њиме је руковао и даље римски сенат,али је тражио приходе само на градске потребе,нарочито на јавне свечаности и забаве),него су народни приходи ишли у *fiscus*. .Сад се *fiscus* зваше *largitiones sacrae* плаћања царске свете личности,и имађаше као главног благајника нарочитог високог дворског чиновника,горе поменутог *Comes sacrarum largitionum* он имађаше под собом много чиновника од части у двору од части по унутрашњости.Тако нпр.у двору чиновнике,који руковаху разним хасама или разницама драгоцености,а по унутрашњости чиновнике који прикупљаху данке,приходе са државних рудника,од дворске фабрике и.т.д.

7) *Comes largitionum privatarum (aut rerum privatorum)* управник крунних и приватних царских добара и прихода. Ова се добра и приходи састојаху делом из државних добара,

датих на уживање круни у опште а не овом или оном цару лично;делом из приватног богатства самих царских породица а највише из конфискованих имања кажњених грађана или укинутих поганских држава. На тај начин круна располагаше огромним поседима. Ових поседа беше по целој царевини,а нарочито у плодној Кападохији.Цело то царско имање звање се *largitiones - res privates* врховни управник тога имања беше *Comes largitionum* и он имађаше под собом масу нижих чиновника.

8) *Praepositus sacri cubiculi* На личној служби царској беше такође многобројно чиновништво: *cubicularii* Одајије. Шеф њихов *primicerius sacri cubiculi ministerialis comici* царева послуга - шеф *Consistor sacri palati vestiarii* чиновници царске гардеробе,-шеф *comes sacrae vestis silentiarii* који одржавају тишину пред царским одајама *ostiarii* вратари.Врховни старешина свега овога особља беше *Praepositus sacri cubiculi*

ПРЕСТОНИЧКА УПРАВА.

Рим по угледу на њ и Цариград тзв.Нови Рим имађаху засебну управу.Управник града зваше се *praefectus urbis*. Он имађаше врховни надзор и бригу о јавном реду у престоници и водоводима,о трговини и попису становништва и имовне *census (Gibbon)* престоничкој полицији и о снабдевању престонице животним намирницама.Под њим беше мноштво подручних му чиновника као *praefectum vigilium* (управник слагалишта мирског жита и.т.д.)

УПРАВА У УНУТРАШЊОСТИ ЦАРЕВИНЕ

Зашто је обележје свога доба (на супрот времену Константина Великог)у државној управи-подела између грађанске и војне власти.У погледу грађанске(цивилне)управе,цела се царевина састојаше из четири преторске префектуре и то западна царевина из две(Италија и Галиција) и источна царевина или Византија такође из две.Оријенс и Илирикум. Над сваком префектуром стајаше као врховна цивилна власт по један *praefectus practorio* До Константина беше само један *praefectus practorio* и то не као грађанска власт,већ као војни командант злогласне царске преторијанске гарде. Константин је укинуо

преторијансу гарду, али је задржао звање преторског префекта. Само му је одузео војну власт и дао му цивилне дужности. Доцнијим деобама царевине римске и обичајем да свако царско лице има и по једног преторског префекта, постадоше од једног четири оваква префекта као врховни управници четири преторске префектуре. Власт ових преторских префеката беше веома широка: административна, финансијска, судска па и законодавна. Они имађаху надзор над управницима дијецеза, својих префектура и предлагаху цару њихово именовање, односно збацивање њихово; они беху врховни претпостављени и управницима провинција, они беху старешине целог пореског особља у својим префектурама и порески приходи из унутрашњости утицаху у средишну државну касу кроз њихове руке. Они беху највиша судска инстанција у својим префектурама, они издаваху по разним предметима своје наређење, која у њиховим префектурама имађаху силу закона. Високи положаји префеката наговештаваху већ и многи сјајни знаци на њиховој спољашности. Претерски префекти имађаху под собом многе помоћне органе. Њихова се надлештва дељаху на три општа одељења са по три шефа на челу: *princeps cornicularius* и *adiutor*. Под овим шефовима беху надзорници разних надлештава као *abactis* (секретар за грађевинске ствари) *numerarius* (секретар полиције) (као неки главни рачуновођа и.т.д.) Префектуре се дељаху на дијацезе и то у источној царевини (или Византији) префектура Илирикум на две дијацезе: Дакију и Македонију; а префектура *Oriens* на пет дијацезе: *egiptus, pontus, Azia Thraciae* Дијацеза дакија беше под непосредном влашћу преторског префекта Илирика. У дијецезама: *Pontus, Azia, Thracia, Macedoniae* управљаху намесници преторских префеката појединих префектура тзв. *vicarii*. У дијецези *Oriens* намесник опет преторског префекта (префектуре *Oriens*) тзв. *comes orientis* само у дијецези *Aegiptus* управљаше *Praefectus Augustalis Aegipti* намесник царски и назван директно од цара а не од претерског префекта дотичне префектуре. Испор. *Bury* I. 43. Разуме се да је и власт ових намесника у њиховим дијецезама била не војна него цивилна, и то од прилике исте врсте као и власт преторских префеката у префектурама, само нижег реда. Они имађаху под собом мноштво подручног чиновништва. Дуже-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА * БЕОГРАД *

зе се даље дељаху на провинције. Разуме се да старе логике изме
сенатских и царских провинција не беше више у ово доба. Сад ове
провинције беху само царске. Управници провинција се називаху
Proconsul consularis, corrector praesecus. Проконзулске беху у
источној царевини само две провинције: *Ahaja* у преторској пре
тури Илирику у дијецези Македонији и Азији, у преторској префек
Оријенту дијецези Азије. Проконзули ових провинција нису зависи
од *vicaria* дијецеза, у којима беху те провинције него *Proconsu*
a Asiae управо од цара. Проконзул Азије имађаше под собом ове
своје провинције, још и провинцију *Кикладских* острва, којој на
челу беше *praesecus* и *consulae ekspout* којој на челу беше *cons*
laris које провинција такође беху саставни делови азиске дијеце
Над осталим провинцијама управљаше или по један *consularis* или
corrector или *praesecus* потчињени директно управнику дочичне
префектуре. Надлежност управника провинција беше такође суђење у
првом степену, извршивање казни које је изрекла или одобрила виша
власт (новчаних телеграм казни итд.) и то само у кругу њихових пр
винција. Они имађаху под собом чиновнике органе. Да нагласимо, да
се цивилно цело чиновништво узимало из правника и адвоката тзв.
scholoristici. По великим градовима запада и истока беше мноштво
правних факултета, у којима стручни наставници предаваху римско пра
во. Нарочито беше чувен правни факултет у Бериту (*Berut*) у Фени
кији. Како правна знања отвараху врата у државну службу, то се на
правне науке одаваше највећи део племићске омладине. После течаја
који обично трајаше пет година, ученици се растураху по царевини.
Они почињаху своју каријеру обично код провинциских власти као др
жавни адвокати, ту им се даље отвараше пут у провинциске судове, а
ако би показали дара могли су се попети до највиших државних звања
Преторске се префектуре даље деле на дијецезе а ове на провинције.

ПРОВИНЦИЈЕ ЗАПАДНЕ ЦАРЕВИНЕ.

I Префектура Италије имала је 4 дијецезе.
II Италија регионе субурбикарије 17 провинција
III Илирикум окцидентале - имађаше 7 провинција.

IV Африка је имала 6 провинција - дакле свега 30 провинција. Префектура Галије имала је три дијецезе са 29 провинција свега 59 провинција у зап. царству.

ПРОВИНЦИЈЕ ИСТОЧНОГ ЦАРСТВА.

I Illiricum

1) Македонија са 7 провинција
2) Дакија са 5 провинција

II. Префектура Оријент са 61 провинц.

1) Египат	»	6 »
2) Азија	»	11 »
3) Понт	»	11 »
4) Тракија	»	6 »

Византија је[5] дакле имала 61 провинцију.

П Р Е Г Л Е Д.

Praefecturae -	Dicceses -	Provinciae.
Italiae	4	30
Galiae	3	29
Illiric		
Oriens		

У ово доба беше дворска царска војска: 1) која логороваше по унутрашњости царевине и 2) провинцијска војска(limi-) лимитанија или ripariens су првобитно војници поред погранич них »река« а после »граничари«, у опште воја логороваше по погранич ним провинцијама. Врховни команданти великих дивизиских области (и одељена) и одељења звану се magistri militum aequitum et peditum или utriusque militiae н.пр.: Magister militum per Thracias, per Illiricum.

ЦАРСКА ВОЈСКА беше и сама такође двојака:

а) Comitatensis (»пратиоци«) чији команданти беху Comites чија војна власт и чије подручне трупе обухватаху обично само једну провинцију Ова војска беше састављена и од пешачких и од коњичких јединица Пешачка јединица беше легија веника око 1000 људи (стара легија имађаше око 6000 војника) коњичка јединица беше vexillatio и обухваташе око 500 коњаника. Са овима беху спојени и

pseudo comitatenses оделења граничарске војске, премештена у унутрашност (20 легија у источној царевини).

в) *Palatini* дворске трупе, који за то имађаху назив "дворани" *palatini*. Врховни командант им беше *Magister militum in praesenti*. И ова војска беше састављена од пешадије - једница легија од 1000 људи и.т.д. коњице јединица *vexillatio* од 50 људи. ГРАНИЧАРСКА ВОЈСКА имађаше за команданта војводе тзв. *Duces* И она беше формирана и од пешачких и од коњичких трупа. Јединице пешадије беху: *legiones, auxilia, cohortes*. Легија беше двојаких старинских од по 6000 и нових легија, које сачињаваху вероватно број од 1000 војника. Но и старинске велике легије беху обично поцепане на оделења од по 1000 људи и та оделења беху размештена по разним тачкама царевине, те је тако нестало некадашњег звања команданта легије *praefectus legionis*. *Auxilia* беху састављена од варвара. У један *auxilium* улажаше вероватно 300 пешака. Кохорте беху као и пређе од по 500 људи. Коњица се састојаше из тројаких јединица: *quens equitum* од варварске коњице: *equites* свакако нешто различно од *quens equitum* оделења од 600 (а не као раније од 500 војника).

САВЕЗНИЧКА ВОЈСКА

Покрај граница царевине беху настањени туђи народи формално независни од царевине или стварно у сфери њеног утицаја. Ови у својој невољи тражаху заштите код царевине и у њеним неприликама бејаху јој на помоћи (нарочито против варварских најезда. Најзнатнији од свих беху Сарацени на граници Сирије и Готи на десној обали Дунава. То беху тзв. *foederati* тј. њихов однос према царевини беше одређен уговором *foedus*. Главни предмет који се утврђавао тим уговором беху у ово доба тзв. *annone foederaticae* т.ј. плата (у храни?) које царство беше дужно давати тим савезницима за њихове војничке услуге. *Foederati* беху и *Lari* у Кохиди али они не добијаху ове *annone* Федерати беху најзад примљени у састав саме царевине I 187 II. За одбрану обала источних

ФЛОТА. царства служаху у ово доба неколико флота: главно пристаниште: *Sebucia*; *classis Augusta*; главно пристаниште Александрија; једна флота у Јегејском мору главно прист

ште свакако Цариград. Осим ових поморских флота беху и две речне флотице classis Moesiaca. На Доњем Дунаву и једна флотица на Еуфрату.

ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ.

Друштвено уређење беше као и у старо доба сталешко (v ycoapm ....) а основу сталешке поделе не чињаше више рођење. Старих патрицијa по рођењу беше нестало. Сад се друштво делило на сталеже у главном по имовном положају у држави. Стари сталежи беху се свели на четири сталежа: на ропски, на сиротињски, на средњи и на племићски сталеж. Робова беше неколико врста. Тако имамо најпре градске робове настањене по домовима и градовима. Кад их на једном дому беше много онда се скупа зваху familia urbana. Затим имамо пољске робове на пољским добрима. На већим имањима њих беше гомилама. То беху тзв. rustica. За пољске радове беше (од IV в.) узаконено да се потписују у цензусне књиге као принадлежност земље на којој раде, да се на земљу купују или продају, и они, да, дакле припадају земљи а не господару земље. Робови имађаху у Византији под утицајем хришћанства, нешто лакши положај него ли у ранијем римском царству. Цар Константин нпр. беше одузео господару право убијања роба, као и право растављања роба од његове породице. У робове можемо рачунати и тако зване ослобођенике liberti. То беху бивши робови које су њихови господари на прописан начин (т.ј. као и раније било званичним актом пред влашћу, било нарочитим обредом у цркви, било завештањем) ослободили ропства, али су им и даље остали заштитници patroni. Ослобођени робови не беху изравњени са слободним грађанима. Они нпр. не могаху непосредно општити са властима него само преко својих патрона, они имађаху и даље доста робских обавеза према негдашњим својим господарима а сад патронима. Нпр. мораху им давати данак у кулуку или у приходима, било по вољи патроновој, било по уговореној погодби; они се не смеђаху женити без знања и одобрења патроновог, јер патрон наслеђиваше ослобођеника и то било целу његову имовину, било један одређен део те имовине. Даље једна су врста робови били тзв. насељеници coloni, то беху као неки закупци пољских имања, доживотни и наследни с оца на сина, слободни лично, али заробљени материјално, јер не могаху одказати закуп, чак ни у случају да господар прода имање. Овај се ред људи у

Византиско доба веома намножио, било из ослобођеника, било из пропалих малих сопственика, било из заробљених варвара.

СИРОТИЊСКИ СТАЛЕЖ (ПЛЕБС).

Као нижи слој свога сталежа имамо гомиле слободно рођеног али бескућничког и беспосленог света по великим градовима нарочито у престоници. Ова престоничка светина не само што беше ослобођена порезе, него још да би мировала, цар још даваше бесплатно хране, *panis gratuitus* хлеба, вина и уља, и забављаше је циркуским тркама и сјајним дворским свечаностима. Но при свем том она задаваше велике бриге царству. Будући сујеверна и побожна и лако верујући у предсказивања својих пророка и чудеса светих икона, она се страсно мешаше у црквене размирице и под вођством демагога или омиљени јој калуђера диктоваше двору своју вољу: уз то, будући немирна, нестрпљива осетљива, превртљива она се често дизаше на велике буне уживајући у подсмеху, она се радо одаваше личним сатирама, јавном ружењу и лармантијском изазивању а не штеђаше при том ни самог цара.

ИПОДРОМ АТ-МЕЈДАН.

Беше у Цариграду велики циркус близу царске палате Темеље му беше положио још римски цар СЕПТИМИЈЕ СЕВЕР (раскршће II-III в) а обновио га је и украсио Константин Велики. У иподрому се приликом појединих свечаности даваху велике колске трке, па уз њих и разне друге, често врло распусне, забаве за народно весеље. У тркама учествоваху нарочити тркачи од заната. Они се разликоваху по боји одела на четири групе или циркусне странке.

Russati црвени ....бели *venti*

плави *prasini* зелени. У великом циркусу т.ј. *circus maximus* у Риму кладили се у огромне суме т.ј. римска матрона царског доба да ће победити у трци плави или зелени кочијаши. И да ли је тако било некад и у Цариграду не знамо. Но још из рана у византиско доба су [illegible] у цариградском циркусу две цариградске странке плави и зелени само плава и зелена тркачка странка. Са циркусним тркама и партијама су стајали у нарочитој вези и циркуске деме.

До скора се мислило да то нису биле ништа друго до гомиле гледалаца престоничких, које су се страсно заносиле тркама у цир

усу и држале страну једне зеленима а друге плавим тркачима,па се према томе и саме поделиле у зелену и плаву странку.Но већ само име Дема показује да су то биле нешто сталније него ли циркусне странке.О тим демама оставили су византиски писци нарочито Констан тин Порфирогенит у књизи:De cerimonis aulae bisantine и онда се мо же са великом вероватноћом извести да је карактер Дема био сасвим другчији, а не чисто циркуских партија.Из тих се података види ово: У Цариграду су још из рана постојале две деме једна градска (политика дема) управан Цариграду на Југу од Златног Рога а други у предграђу у Пери,северно од Златног Рога.Првој беше на челу Демарк а другој Димократ. Они су поглавари дема заузимали сјатна места звања - један је био командант царске гарде схола(дема плавих) а други је био командант царске гарде excubitores(дема зелених).Деме су се састојале из људи нижих грађанских сталежа, али се ипак спомињу као нешто одвојено од тих сталежа; с друге стране деме су имале војних дужности на пр.њиме је под Теодосијем II наређено да оправе(један)део цариградских бедема; под Маврицијем су морали чувати бедеме.Па ипак оне показиваху као нешто одвојено од војске.-Према свему овоме,а и још према другим подацима види се да су деме биле нека организација нижих грађанских сталежа.војно политичког карактера као нека народна војска,сем тога да су оне биле скоро један остатак војно- политичке организације нижих грађанских сталежа у старом систему градске самоуправе, по коме је некад сам собом управљао грчки и римски свет, градови старог грчког града (polis) римске civitas .Оваквих је дема било не само у Цариграду него и по другим великим градовима источне царевине на пр. у Антиохији, Солуну, и т.д. и тамо су оне као и у престоници стајале у вези са циркуским тркама. Но каква је била та веза да ли је она дошла отуда, што је можда свака појединна дема имала да шаље у циркус своје људе на трку и што су те циркусне стрке биле једна од брига тих дема,за сад се још незна сигурно.Да ли су у циркусу а после изван њега долазиле у жестоко непријатељство и кад кад и у крвав сукоб и то не само због надметања њихових тркача у кашијама,него и због других питања,која са циркусом нема-ху никакве везе нарочито због верских спорова.Пошто је верско питање у византији било врло осетљиво ,

то ватрено учешће дема у црквеним споровима није никакво чудо. Пр
том су деме биле тако моћни чиниоци, да су византиске великаше па
и сами цареви водили рачуна о њиховом расположењу и били заштит-
ници један плаве а други зелене деме. Свакојако деме су организаци
је плебејских сталежа. Све је ове сталеже натерао Јустинијан II.
да делу свој део у људству за наоружање осветничке експедиције
против Други важни слој сиротињског сталежа беху
ЗАНАТЛИЈЕ. Држава их беше тврдо завезала за њихове еснафе - colegi
а тиме уједно и за њихов сталеж. Но она им је за то осигурала ско
ро потпун монопол рада занатлијског, осим занатлија спадаху и сит
ни трговци и уметници а можда и лекари и учитељи. Овај сиротни сло
јеж остављаше већи део градског становништва. Али он немађаше у-
чешћа у градској управи а још мање у државној управи то беху т.зв
Coriales т.ј. средњи сталеж.

СРЕДЊИ СТАЛЕЖ.

Чланови некадашњих градских сената vido decurianum само зна
тно многобројнији, јер сад спадаше у куријале сваки онај који има
ше 25 јутара земље Куријали бираху између себе „прваке" principa-
les и стављаху с њима градски сенат т.ј. општинску власт. Полож
Куријала је у византијско доба био веома погоршан. Активних поли-
тичких права имађаху куријали само у својој градској општини, а н
учествова и ни у управи царства. Држава беше чак сузила и њихово
право слободног управљања у њиховим општинама, јер се мешала у оп
штинску управу. Сем тога она их је законом врло тврдо приковала з
њихов сталеж и за њихов град; с друге пак стране, држава им беше
натоварила нових тешких обавеза, нарочито пореских. Она беше удари
ла на градове огромну порезу и ова погађаше у целом градском ста
новништву на првом месту куријале. С тога је овај сталеж у Визан
тији нагло пропадао.

П Л Е М С Т В О .

Племство не беше у Византиско доба наследио, већ чиновничко
Највиша државна звања и титуле сама собом _____ племство и
стапале се са сенатским редом за време Константина. Овај сталеж
беше многобројан и није био као куријали привезан за одређе-
не градове, него је живео по целој царевини и у старом иу но-

вом Риму (Паригpаду)и по провинцијама.Чиновнички племићи имаћаху махом огромна имања и гомиле робова и насељеника (coloni)осим оних који беху ислужени државни чиновници akestio. Они плаћаху порезу и то многоструку и велику. Они не служаху војску у царској гарди осим ако се нису одавали војним звањима.Талијен их беше искључио од сваке војне службе а од Константина они служаху као доместији.

ПОЛОЖАЈ ХРИШЋАНСТВА И ЦРКВЕ У РИМ-ЦАРЕВИНИ.

Још од свога оснивања хришћанска је црква имала карактер приватне установе,па га је задржала и у наше време.Али од како је Константин Велики признао хришћанску веру и цркву за државну на место старог идолопоклонства које је хришћанство потпуно победило, хришћанска црква све више и више обухвата у своје духовно крило готово све поданике империје.Црква и држава све више једна другој требају јер сад мир и ред у цркви значио је исто и у држави.А држава је често искоришћавала и политички огромни морални уплив цркве над њеним поданицима.И тако у наше доба потпуно је спајање државе и цркве.Цара је у оно доба црква морала интересовати.Цареви су осећали потребу нарочито у црквеним споровима,на којој је страни истина.Као најсилнији чланови цркве,цареви су били дужни да шире веру христову широм и ван царевине.Тако су цареви у пракси били глава цркве.Црква је на то ћутке пристајала.Тај се царски утицај сматрао као нешто природно,једино се црква бунила кад су цареви били на страни јереси.У црквеним споровима црква је чак и сама тражила цара.Спорова је било општих,у којима ни сами епископи нису били сложни,те је цар међу њима био највиши судија. Овај апел,цркве на државу био је нужнији што у цркви не беше централне власти.Црквени престоли били су у завади (Аријева јерес)Уплив римских архијепископа био је врло мали,а уплив епископа новога Рима био је још у заузетку.Тако се црква хтела нехтела морала обраћати на државуна цара.Епископи су доносили на царски престо спорове те је цар сазивао саборе (Васељенске) где је он био заступан. Он је потврђивао закључне саборе. Тако се црква и држава стопиле готово у једно тело.Епископски суд био је обележје јединства цркве и државе. Прво су се спорови решавали у присуству само свештених лица

али је сад држава поделила судску власт с црквом.

ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ. Оно је било сталешко. Основа је била сада друкчија него раније: Она није била по рођењу већ по имовном стању и по положају у држави. Сталежи су : робски сиротински, средњи и племићски. Робова је било градских и пољских. Робови су били везани за земљу. Цар Константин је био одузео господару право убијања роба У робове можемо сматрати и ослобођенике (liberti). Они не могу непосредно општити с властима, него само преко својих заштитника, морали су давати данак у кулуку, принадлежна и т.д. Они се нису могли женити без одобрења господаревог и т.д. Затим су КОЛОНИ(насељеници) били једна врста робова. Они су били закупци пољских имања. Слободни лично, али заробљени материјално, јер не могу одказати закуп.

СИРОТИЊСКИ СТАЛЕЖ (Плебес). Ту долазе гомиле слободно - рођеног, али бескућничког света у градовима. Овој је светини, да би мировала, цар давао храну (хлеб, вино, уље). Забављао их је при свечаностима и комијама. Ова се маса страсно мешала у црквене спорове Под вођством демагога она је диктирала двору своју вољу. Она је била безобразна на језику. Јустинијан је учинио крај овој светини. Други и виши слој сиротињског сталежа беху занатлије. Држава им је била осигурала потпун монопол трговачког рада; овамо спадају ситни трговци, па лекари и учитељи. Овај сталеж немаше учешћа у градској управи. Средњи сталеж (кириjалес) су били који су имали 25 јутара земље. Положај куријала био је погоршан. Они не учествоваху у управи царства. Држава се мешала у општинску управу кириjала. Они су били оптерећени порезом, те је овај сталеж нагло пропадао. Држава је предузела драконске мере да људи не мењају сталеж.

ПЛЕМСТВО. Оно не беше у византијско доба наследно ни чиновничко. Овај сталеж беше многобројан и није био привезан за градове. Племићи имаху огромна имања и читаве војске робова. Они плаћаху порезу, осим ислужених чиновника, али нису служили војску, Од Константина узимали су у царску гарду.

П О Л И Т И Ч К А И С Т О Р И Ј А.

Теодосије Велики.

Пошто је умирио Готе, основао мир и рад у цркви пошто је

је сложио сунтовно паганство,умро је 17 јануара 395 год.Он је завео
ао да млађи син Хонорије влада на западу (Италија и Галија и да стар
и син Аркадије управља истоком (Илирик и Оријент).Границе су ишле:
Дунавом до ушћа Саве,кроз Србију преко Боке Которске, па преко Јад-
ранског,Јонског и Средоземног Мора и залива Малог Сирта Ł Африком.
ако је било Балканско полуострво поцепано између обе царевине.Дал-
ација је припадала западној а остатак источној половини полуострва.
ба два цара сачињаваху целу царску власт. Закони су повтрђивали обе
ара за сваку од ових половина. Име римског царства задржала је
сточна половина и после пропасти западне половине.Али је ова
одела стварно поделила Римски свет на две сфере: на западну и ис-
очну. Западној беше културна ниска Рим,а источној Цариград. Тамо беху
атини, а овамо Грци - Јелени. Последица је ове особе била још и
лабљење снаге Италије.Обе половине нису увек браниле једна другу,
него су шта више једна другој опасност упућивале.Државна управа беше
реко мере централисана и бирократска.Локална самоуправа беше сведена
а нулу.Између државе и грађана зјапила је провалија. Држава има сва
ва права,а народ је само плаћао велику порезу.Сопственик имања није
огао ни ступити у војску док не докаже да има наследника,који ће плаћа
и за њега порезу.Војска је била потпуно одвојена од народа.Војна је
лужба готово прелазила с оца на сина,те се претварала у занат.Војска
је била изгубила народни карактер. Нарочито је Теодосије због буна
допустио Мезијским Готима да служе као читаве војске под својим војво-
дама.И пре је тога било.Теодосије је поверио многе високе положаје Гер
манцима,који су се покрстили и оженили Римљанкама.Али су они ипак оста-
јали по њуди Варвари,готови да се сваког часа дигну противу царства.Ве
лики градови били су мамац за њихове пљачкашке жеље.Збацивање и поста-
вљање царева било им је занимање.После смрти Теодосијеве настадоше у др-
жави нереди.Вандалин Стилихон (Magister uriusque milite). беше
надмоћна личност код Хонорија.Њега је Теодосије оженио својом синовицом
ком оженио Селеном Кол Аркадија имађаше превласт полатињени Руфин.Због
малолетства царева,Стилихон и Руфин владаху царевинама.Руфин је тежио
да постане уз Аркадија други цар на истоку, те га ожени својом кер-
ком. Иначе Руфин беше грабљив и подао.Стилихон беше велики вој-

сковођа и државник он беше популаран у војсци. И он је сањао о царском престолу, али не за себе него за свог сина Евхерија. Сем Руфина имао је утицаја на Аркадија, стари евнух Евтропије. (preposit̀s sacri cubicalis). Одсудством Руфиновим користио се Евтропије, који ожени младога цара девојком из франачке породице дивном Евдоксијом, Њен отац magister militum per Orientem био је умро. Евтропије је прво показао слику саме девојке те распали у цара љубав према девојци, цар је заволи и ожени се њоме. Она је прва названа АУГУСТОМ, ово је био удар за Руфина.

Руфин је био у непријатељству и са Стилихоном намесником западног царства. Стилихону није било право што је деобом 395. год мањи део Балканског Полуострва припао западном царству. Због тога је Стилихон радио да освоји цео Илирик, те је Руфинова противност била оправдана. Византија је пак радила да одузме и Далмацију од западне царевине. То је знао Стилихон и он у одбрану Далмације склопи савез с Готима. У том плане устанак од федерата Гота у Мезији и Тракији. Ова се војска вратила раније из похода Теодосијева против Евгеније. Незна се шта је био узрок Устанку; да ли што њихов вођ Анларик није могао добити тражену титулу magister militum-a да ли што Аркадије није исплатио награду за њихову службу Теодосију. Анарик са својим трупама нагрне на Македонију па дође и до Цариграда. Ту је поштедео добра Руфинова. Може бити да је хтео да га компромитује као савезника, може бити да га придобије. Сад настају преговори између Амалрика и Аркадија. Руфин је водио преговоре али се вратио без резултата.

Аркадије позове у помоћ Стилихона. Овоме то добро дође, Он се тада налазио на Галској граници. Брзо сврши те послове и дође у помоћ Цариграду. У Тесалији се сукоби с Аларикom. Стилихон га притесни затим се упусти у преговоре о предаји, али дође завест да Стилихон пошље трупе у Цариград а сам да се врати у Италију. Стилихон послуша и под Готом Гајинасом врати трупе у Цариград а сам се врати у Италију. Стилихон се договори с Гајинаесом да одрај смакне Руфина. Зато су придобили и Евтропија prokol sacre cubuculi.

Гајинас је стигао пред престоницу. Аркадије је по обичају

зашао да прегледа и поздрави трупе,и за њим је био Руфин је очекивао скори проглас за савладара,љубазно се разговарао са војницима,али му један војник забоде мач у груди.Његова глава пошто је одсечена ношена је кроз Цариград и такође и руке.Аркадије је био запрепашћен овим али не смеде ништа чинити.Противници Руфинови наговорили су Аркадија да конфискује Руфиново имање и да постави Гајинаса за magistra militum на истоку.Евтропије би постављен на место Руфиново.Алирик оде у Јеладу,продре у Бестију и опустоши је. Затим освоји Пирej и уђе у Атину.Спрам ње се понашао човечно,Затим заузе Елеусину, свети град ст.века.Под утицајем затуцаних калуђера уништи храм Деметрин,затим падну.Коринт.Арг.и Спарта.Одатле се Анарик кренe у западни Пелопоназ,Ту заузе Олимпију и спали храм Зевсов.Код планине фолајске изиђе му поново на сусрет Стилихон.Стилихон га затвори у кланце,али изненада дихе опсаду и врати се у Италију.Стилихон добије од Аркадија звање mag.mil.per.Iliricum.Да ли се Стилихон вратио својевољно или по наредби незна се.Аларик је пре тога био проглашен за краља зап.Гота.Тако је крајем IV.в.било изгледа да постану Германске краљевине у границама источне империје,али се Аларик доцније одсели у Италију.Док је Анарик пустошио западне провинције источнога царства не беху поштеђени ни источне провинције.Кроз Кавкаске вратнице навалили су Хуни и опустошили Сирију,Месопотамију и Арабију.

Мало Азијске обале страдале су од исаврijанских горштака -гусара. Против њих оде флота под Аркадијем. Он их нешто умири али не сасвим.

Међутим на двору беху узеле маха разне партије.Тада беху главне три. Прво беше дворска камарилка од царских ослобођеника и евнуха са Евтропијем на челу.Затим беше Германска странка са Гајинасом на челу.Најзад странка римских очаковића,чији се понос бунио против владе ослобођеника и Германаца,њихов вођ беше Авремијан син префекта преторија и књижевника Тавра.

Утицај дворских ослобођеника и евнуха био је давнашње зло. А нарочито је био порастао за Аркадија. Овај олош играо је раније само у царским одајама гадне улоге, а сад су добили и државне службе.Евтропије није био задовољан што је улагивањем добио

милост цареву већ је захтевао положај какве су имали оцаковићи. Он доби право ислуженог војника и команду над неким трупама.Његово војничко држање изазвало је подсмех и стид Римљана.Он је долази чак и у Сенат.Кад га је Аркадије 398 год.наименовао за конзула, после за патрицијa,огорчење беше велико.Западни двор није дао одобрење за то.Евтропије и на други начин изазвао је незадовољство.У грамзивости није изостао иза Руфина . Њему се плаћало да се дође до управника провинције. Појединим богатим људима он је склапао кривице а тражио је да се казни конфисковање имања.Тако је одмах упропастио Абуданенција и Тимасија ђенерале Теодосијеве.

Евтропије није био задовољан што је он сам дошао до високог положаја већ је гледао да и други људи ниског порекла доведе до високог положаја.Тако је неког кувара Осија довео за Министра Финансија и др.Ове крахтуре беху ослонац,Евтропијев.Државна звања хтео је да унизи а дворски да узвиси,пошто је он био у дворској служби.По савету Евтропијеву Аркадије узме од преторског префекта управу државне службе па је преда magistru officirum.Затим је увео да буду два преторска префекта.Затим је учинио Евтропије да се положај mag.sacr.cubiculi учини ilustris-ом.

Евтропије не беше задовољан ни Германском странком,Сем тога Евтропије се замерио Германцима што је радио о глави Стилихону. У том је имао Стилихон да дође у источну империју, Евтропије осумњичи и овај буде проглашен од сената за непријатеља источне римске империје. Евтропије је увиђао да се нешто и против њега ради. Била је склопљена једна завера,буде учињен атентат,што се искључује и из закона донетог под утицајем Евтропијевим.Док су Римска и Германска странка радиле против Евтропија оне су се и међу собом бориле.То се видело и у борби Ауремијана са братом Цезаријем око преторског положаја,per.Orientem.Цезар је и ако је био Римљанин прешао Германску странку.Он је гледао да добије prefect per.Orientem.Aurelian је хтео да сузбије утицај Германски.Он буде побеђен и Цезар постане prefect per.Orientem.Овај триумф Германске странке није ушао у рачун ни Евтропију. Тиме је он губио важност. Зато почне радити да префектуру доделе 2). префекта. Тако је другим префектом постао Евтинимијан Евтро-

ије се још раније посвађао с неким Тригибиндом командантом добро-
војаца источних Гота - Груту́ нга. Ове је населио још Теодосије у
Тритији.

У пролеће 399 год. Тригибинд опустоши Галатију и Ви-
нију. Он је за тај устанак добио миг од Цезарија и Гајинеа. Про-
тив њега буде послата војска под Гајинасом. Али пре него су ови сти
ли Тригибинда победе храбри становници Памфилије. У то стигне и
Леон који је требао да помаже Гајинасу. Тригибигд се ноћу завуче
у његов табор, задобије Германе у Леоновој војсци и сатре римску в
војску и Леона. Сад стигне и Гајинас. Он се правио као да не може
ништа против Тригибинда. Он је саветовао да се са Тригибиндом скло
пи мир. Цар му онда да пуномоћије да преговара с Тригибиндом. Триги
бинд је поред других услова тражио и главу Евтропијеву. Аркадије је
оклевао јер није волео ово, али најзад попусти. Томе је допринела
царица Евдокија. Између Евтропија и царице поражавни су доста неспо
разуми. Зато кад је чула да се тражи глава Евтропијева била се жа-
лила царици тобожњу увреду од стране Евтропијеве, и тако Евтропије-
ва судбина би одлучена. Евтропије затражи спас у неприкосновености
црквеног олтара и код Јована Златоустог. Јован му је био дужан за
своју каријеру и он се заузме за Евтропија. Он одбије војнике и све
тину од намере да извуку Евтропија из олтара. Сутрa дан је он гово-
рио у цркви као и обично беседу Ту је он оштро осудио рад Евтропи-
јев, који је био против цркве и вређао, а сад у њој потражио је спас
он је у име хришћанске дужности и љубави тражио од цара и царице
опрштај бедniку. Евдоксија на силу речи Златоустовог попусти у
свом гневу. Аркадије лиши Евтропија звања и имања па га протера на
Кипар. Али су Тригибинд и Гајинас тражили његову смрт. Аркадије ни-
је имао куд него да пристанак да се доведе Евтропије у Цариград и
преда га суду. Суд га осуди на смрт што се усудио носити знаке цар-
ског достојанства. Чим је Евтропије погинуо Гајинас се престане
претварати и придружи се Тригибинду и пођу на Цариград. То је у
Цариграду изазвало запрепашћење. Римска странка затражи да се збаци Цезарије, а доведе Аурелијан, њен вођа.

Тригибинд и Гајинас дођу на Халкидик и пређаху Цари-
граду. Аркадије сам изађе да с њима преговара. Гајинас је тражио да
задржи звање *magistra militum-a* да се врати са војском а

да се издаду три човека: Аурелијан, Сатурнин и Јова, љубимац Евдокс
јин. Аркадије пристане Место Аурелијана постане опет префект Цеза
је. Овај је радио код Гајинаса да погуби тасце, али се за њих за
узимао Јован Златоусти. Гајинас учини обадвојици по тражењу. Они
буду привидно погубљени, али у ствари пуштени да побегну. Гајинас
се задржао у Цариграду више времена. Он је радио да Аркадије из је
начи аријевску јерес са православном вером. Али у томе није успео
јер га је у томе спречио Јован Златоусти. Он је нападао чак и на
двор, али не успе, а хтео је да опљачка и цариградске банке али би
и у том спречен. Тако је од њега претила опасност. Али на једном он
се реши да иде из Цариграда. Он као због неке болести оде у једа
манастир и каже да и војска пође с њим. Али се сад деси нешто нео
бично, што је изазвало чуђење код становништва: Један Гот убије јед
ног грађанина. Између грађана и Гота заподене се бој. Готи су били
изненађени и буду побеђени. Ипак је доста Гота укакло из града и
дођу да јаве Гајинасу (400 год.) Гајинас скупи остатак војске и по
не пљачкати по Тракији. Становништво се било склонило те се није
много користио пљачком. Гајинас се реши да пређе Дарданеле код
Абиде. Али ту виде да је друга обала поседнута војском. Он је ту че
као док је имао хране, па кад му се досади чекати он покуша да пре
ђе силом. Међутим војска на другој обали беше под командом Гота
Фравита, који је био цару одан. Он је имао и флоту под својим запо
вједништвом и победи Гајинасове војнике на чамцима. Гајинас побег
не Хунима у Кавказ, ови га убију и потњу његову главу Аркадију.
Фравити буде приређен тријумф. Њему буде допуштен тријумф. Њему буд
допуштено да остане у вери својих предака, и постане чак и конзу
Цезарије буде збачен с префектуре а кривице му буду
опроштене. Аурелијан постане место њега префект. Аурелијан се ни
је хтео светити Цезарију, већ га чак спасе казне.

Сад је претила опасност западном римском царству од
Аларика Он не хтеде више нападати на источно царство што је оно
било исцеђено а и било је неосвојиво. Због положаја Цариграда он
није нападао на источно царство и зато што је био љут на Стилихон
и постаде му непријатељ, а он се окрене западном царству. На ускрс
6 априла Стилихон победи Аларика прво код Падове, затим код Верон

али је пустио Аларику да се спасе.Овај се вратио у Илирик.

Хонорије је преселио престо из Милана у Равену. Тиме је засновао значај Равене (402 год.).Пошто је Стилихон 405 год. сломио најезду Германску под Радагајсом он се реши да са Аларикомосвоји Илирик од источне царевине.У ово доба пада неправда источ.царства према Јовану Златоусту.Односи Хоноријеви и Аркадијеви постали су затегнути Хонорије је наредио да лађе источнога царства не престају уз обале западног царства.Али док се Стилихон спремао да пређе Аларику пукне лажан глас да је Аларик умро.

Међутим у Британији се побуне римске легије и прогласе за цара Константина војводу.Стилихон натутка Евејеве Вандале и Алане на Галију.Због тога је Константин морао ићи на Галију.Хонорије позове Стилихона да се саветују како ће се спасти од Константина. Аларик мислећи да га је Стилихон изневерио,крене се против Стилихона и груне у Италију Стилихон се нађе у невољи и он саветује Хонорију да се нагоди са Аларикомм. Аларик тражи оштету,Хонорије му испуни по захтеву.Али се у западном царству створи незадовољство против Стилихонове владе.

Аркадије умре наскоро (408 год).њена наследи Теодосије II (408 г.)Хонорије је хтео да сам путује у Цариград да уреди своје ствари,и ствари о наслеђу свога брата,али га Стилихон одврати од тога и наговори да дар за њега пошаље,он га још наговори да Аларика пошље против бунтовника у Британији. Тиме је Стилихон хтео да изврши своје намере без Аларика т.ј. да освоји [illegible] - Али наједанпут добије превагу римска странка која устаде против Стилихона и он буде погубљен (408 г.) Сад се поправе односи између источног и западног царства.Смрћу Стилихоновом западно царство било је лишено свога браниоца,западно царство после великих мука успе да угуши устанак Константинов,али Вандали задобију Шпанију и Африку.Аларик продре у Италију и опустоши је сву а нарочито Рим (410 год.).

ЦРКВЕНЕ СТВАРИ-ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ.

За Аркадијеве владе се десио први сукоб између цркве и државе,раније није било повода за сваке ствари.Владаоци нису били готово никако у престоници него ођаху ратове; сад је друкчије. Аркадије се не миче из престонице.Раније углед цара епископа био је

друкчији, Епископ је зависио од цара, првенство епископа имађаше ант
стијски епископ. Двор је имао свој нимбус а епископ је имао само
један део хришћана под собом. Међутим од II васељенског сабора од
кад је био епископ Григорије Назнански, углед епископа је престао.
Тако за Аркадија беше моћ цариградског епископа већа од осталих и
сад имамо на помоћи црквенога цариградског епископа. Овај је углед
све је више растао што је Аркадије био млак и благ, а епископ је би
строг, плаховит човек, чувен надалеко; то је био Јован Златоусти. Сук
би између Јована Златоустог и двора беше узрок луксуз на двору и у
друштву, док је Златоусти био аскет. Златоусти беше прави хришћанин
и испосник а двор па чак и свештеници живљаху лаким животом. Порок
је завладао нарочито у вишим женским круговима. Коловође беху царица
Евдокија и дворске госпође. Евдокија беше заносно лепа и кокетна.
Дворске даме подсећаху оделом на полусвет. Причало се да је Теодосијев
јев наследник син Јована Демоса. Из двора је лакомислени живот про-
дро у масе. На овакав се живот бунило хришћанско осећање Јована Зла
тоуста. И он устаде енергично против тога. Али он започе сувише плах
борбу. Он учини неколико пасторских похода дворским дамама и давао
им је савета. Па чак је и у цркви са амвона Св. Софије, говорио чиње
нице извештаје о личностима. Он је чак говорио и о царици. Царицу и ње
Другарице болеле су јако ове примедбе и оне страшно омрзну Јована.
Али он није само ове аристократне кругове сплоједио већ и такође
калуђерице, јер они беху далеко од идеалног живота Они су такође жи
вели лаким животом световним. По манастиру пуцаху страшно скандали.
и то је епископа болело. Тако црквени кругови који су знали мржњу
аристократије против Златоустога, склопе савез са двором и аристо-
кратијом. До душе било је још у Цариг[illegible] људи и жена на свом[illegible]
сту Тако је била позната као добра нека Олимпијада, ћерка неког Је
менског краља и жена неког Римљанина Затим кћер управника Африке
Гилдона и рођака Теодосијеве династије, то беше Савина. Тамо је би
ло и међу калуђерицама добрих људи на пример, ђакон Серафим.
Ови су сви били уз Златоустога. Али Златоуст беше омиљен нарочито
у народу. Он је задобио масу проповедима о једнакости и милосрђу.
Импоновао је својим свештеничким животом, а беше против богатства
а хваљаше сиромаштво, тако и сам рађаше. Његови непријатељи стану

чепркати по његовом приватном животу и оптужујући га да буни народ. Они се ухватише за многе стварчице и почну га нападати што је насамо примао две пријатељице и јео насамо;они му рекоше да води оргије,и место побожног живота да се претвара.Златоустога је то још више постицало на борбу.Он је учинио посете неким азијским црквама и тамо отпочео борбу која му је шкодила јер се понашао апсолутистички.Он је том приликом збацивао неке епископе,због тога му се замере.У одсуству Златоустог,његов заменик Северион почне тајно шуровати Сувором и аристократиом и другима да дође на епископски престо.Златоусти се врати и кад затече паству саблажену,јер га је и кога ве био опрнио и код видо како је он,он нападно Севериона јави у цркви што се удружио с легиом порока.Севрионом осећајући се он жан имао је куражи да се успротиви своме претпостављеном.Златоусти му одузе сва његова звања.Северион побеже у хелкодон.Под утицајом цара и царице Златоусти допусти повратак Северијану,он се закуне да му народ опрости,чак је држао једну беседу Северијан који је показивао своје кајање.Тако се сукоб изравнао.Између Златоустог се појави сукоб са Александријским епископом Теофилом црквеним моћном и лукавим човеком.Теофил је радио про епископства Златоустог да епископ цариградски буде један његов штићеник,али је дошао Златоусти Теофило гледа да се овоме за то освети.Он је имао велики утицај у Мисиру Сирији и Палестини.Мисирски епископ беше уз дога Између Теофила и Златоустог дође до сукоба због високе братије,четири намесника из Митропије и Горњом Мисиру.Них је Теофило хтео да рукоположи за епископе али се ови успротиве.Теофило је хтео да им се свети.Он је хтео помоћу команданта војске да их доведе и да их рукоположи али ови побегну Златоустом у Цариград.Златоусти је избегао лични дедир са њима али их је штитио.Теофило оптужи ову четворицу цару Аркадију за разне грехове као да су се служили врачарија ма и разним бозаконем.Под теретом толиких осуда у Цариграду се роди пламти мржња против ова четири свештеника.Они се нису смели појављивати.Они без знања Златоустог изађу пред Теофила Златоусти им откаже заштиту.Ови се онда обрате двору који их лепо

прими и Аркадије позове Теофила на саслушање.Теофило се томе об-
радова јер намисли да збаци Златоустог.Али он не оде сам већ по-
шаље епископа Кипароког.Овај беше свој век провео ратујући пером
и речју у борби за православље.Он беше стуб хришћанске цркве;за-
слуге његове у борби против јереси беху огромне.Он је имао
и слабих страна,али је имао и великог утицаја.Теофило му напише
како су она братија проповедала јерес а тако и Златоусти.То беше
епископ Епифаније.Епифаније поверова Теофилу и пристане да му по-
могне у борби против Златоустог.Епифаније се дигне у Цариград.Он
је одмах видео да је жртва подвале и пошто се помирио са Златоус-
тим и оном четворицом дигне се кући,али умре на путу.Сад оде у Ца-
риград сам Теофило.Њега су пратили епископи мисирски и војници с
флоте александријске.Теофило није хтео да одседне у епископској
палати код Златоустог.Он затражи отворено да се Златоусти збаци
као јеретик.Златоусти баш сад бацаше своје стреле на царицу.Тако
су против Златоустог била сад два логора.Ради решавања питања о
братији и Златоустом епископи се скупе на сабору.Бојећи се свети
они се реше да држе сабор не у Цариграду већ у Халкедону у кварт
Кверкусу (sinodus ad Querkus).Првобитни изговор сабору беху она
четворица али се сада појави као главни предмет питања о Златоус
тому.Њему се стави у кривицу заштита братије,понашање према Азиј-
ским епископима,неки други греси,а нарочито развратни живот.Сабо
је више пута позивао Златоустог да се брани,али он је то одбио,
држећи са својих присталицамадруги сабор .Сад то непријатељи при
ватe и осуде га за непослушност.Сабор се реши да збаци Златоус-
тог.Они пораде код царице Евдоксије да га упропасти.Јован Златоу
сти је до извршења пресуде држао једну беседу против царице-(наз-
вао је Адоксијом злослава).Златоусти буде протеран у Витанију
(409 год.).

На ово насилно уклањање идола народног,народ се дигне на
буну.Теофило побегне кући.Један јак земљотрес био је народу знак
да је и Бог на његовој страни.Свет оде пред двор и затражи да се
врати Јован Златоје.Двор испуни народну жељу.Да је после тога Зл
тоусти мировао,да није нападао на двор,нарочито на царицу,он би

остао епископ све до своје смрти. Али он сада још чешће оспе на двор Узнемирен на служби од клицања са сокака, са свечаности приређене од префекта Симплиција у част подизања, царице Евдоксије, Златоусти опет изговори беседу против царице. До двора доспе глас да је Златоусти рекао: „Иродијада опет бесни, она тражи главу Јованову". Аркадије сазове сабор и изнесе пред њега ствари Јованове. Сабор потврди раније решење сабора quercum. Али се Златоусти није хтео добровољно покорити одлуци. А Аркадије се уздржавао да је изврши. На велику суботу када је Златоусти вршио службу у цркву групе војници, баш када су оплашени крштавани, направе неред и ухвате одведу Златоустог. Народ беше озлојеђен овим обесвећењем цркве и многи људи не хтедоше одслужити службу у цркви Св. Софије него на пољу одрже службу.

Златоусти није одмах прогнан. Он буде ноћу пребачен на малоазиску обалу тек 20 јуна. Та ноћ обележена је великим пожаром у Св. Софији, који је уништио многе културне старине класичне; споменике и кипове. Пожар је поникао у самој цркви Св. Софије. Тада је изгорео музеј и пропадоше у њему многе драгоцене ствари. Народу је овај пожар био знак гњева Божијег. Златоусти буде одведен у Кукуст у Малој Азији. Ту је провео три године. Прве године по његовом потеривању учесташе јаки земљотреси. Цар и царица се узбунише и дођоше на мисао, да питају Св. Нила Синајског за савет шта то значи. Св. Нил је за владе Теодосијеве достигао највиши грађански положај у држави; он је био префект. Био је ожењен из љубави и имао два детета. Најједном изненада оде са сином на брдо Синај да се посвети. У тешким приликама њему су се обраћали као пророку, сматран је као светац. Св. Нил одговори Аркадију да је земљотрес протест божији због прогнанства Златоустовог. Али ускоро земљотреси престану. Међутим углед и глас Златоустог још више се рашири у царству. Златоусти се дописивао са паством. Он их је крепио и снажио. Златоусти није заборављао ни себе. Преко писама он се жалио римском епископу Иноћентију на неправду коју му је учинио источни двор, а тако ће и Хонорије Александријски епископ га је предухитрио и хтео да

га код папе оклевета. Али се папа није дао завести, јер је више веровао Златоустом. Папа је видео у чему је ствар, он се заузме за Златоустог. Он сазове сабор италиских епископа, овај сабор огласи пресуду над Златоустим за неважну. С друге стране Папа наговори Хонориа те овај напише Аркадију једно оштро писмо. Он је ту довео пожар у везу са осудом Златоустовом. Најзад Папа је демонстративно послао једно утешно писмо Златоустом. Кад није помогло писмо Хонорајево онда Папа пошаље изасланике Аркадију, да се сазове сабор. Али их Аркадије није лепо примио.

Учешће угледа беше за Златсустога једно задовољство. За непријатеље његове то беше увреда. Он их је подстицао да се освете Златоустоме. Својим утицајем учинио на двору да се Златоусти протера још даље у Питус на кавказу. Али он умре на путу 14 саепт. 407 год.

Почасти које су му ускраћене за живота обилно су му надокнађене после смрти. Његово је име уређено у Цариград диптиха. Сем тога било је проглашено и за свеца, и поред опирања Кирила Александриског. Затим су његове кости пренесене и сахрањене у Цариград. Тако се завршио први сукоб између цркве и државе. Држава је победила цркву и тиме је утврдила своју надмоћност над црквом. Да је победио Златоусти онда би се на истоку створила јака црква. Она би била стављена на већи степен него држава, као што је на западу. Цензуриште наравии спутава све покрете.

ТЕОДОСИЈЕ II. (408-450)

Цар Аркадије умре 408. год. а наследи га син Теодосије II. Евдоксија је умрла још раније од несретног пада. Теодосије II био је малолетно дете кад је дошао на престо. Њему је требало да постане намесник цар западног царства, Хонорије. Овај се морао под утицајем Стилихоновим одрећи намеснитва. Намесник постане антонијо префектен преторски Антеније је био мудар и добар војник. Он је закључио мир и трговински уговор са Персијанцима. Испочетка је изгледало да је опасност од Хунскога краља Улдеса

лика. Источни двор послао му изасланике да траже мир,али Ул
с пристане рекавши им да ће се зауставити тек на сунцу.Кад је Ул
ас продро у Малу Азију и хтео да иде даље многи га војници изне-
ре и он се мораде вратити.Тада стигне и Византијска војска и
падне му страхну војску.Ту су били Скри.Они буду заробљени и
редати великашима као робови koloni.

АНТЕНИЈЕ осигура границе и утврди Цариград.Он повећа флоти-
у на Дунаву. Он поврати утврђења по Илирску. Нарочито је важна
реформа у двору.Сад је двор постао готово један манастир.Ту су
звали по цео дан побожне песме и читаху се молитве. Чиваху се до-
рочинства под руководством епископа.Атика.Тако су Теодосије II и
гове сестре Пурхерла,Аркадија и Марина расле у сасвим другој сре
ини од оне у којој су рођене.Међутим Антеније је умро 414 год.
еодосије је био још малолетан. Место њега владала је Пулхерна,
ја је имала 16 год.њој би дата титула Auguste.Из љубави према
ности Пулхерна се решила да се заветује Богу. Зато добије две
естре.Тако од учешћем цркве завет би извршен и записан на знатној
очи и остављен у цркви Св.Софије на чување.Манастироки карактер
двору се још више појача.Двор би затворен за мушка лица сем за
ете људе и духовнике.Тако Пулхерна и сестре почну живети сасвим
о калуђерице.Оне и њихове другарице беху се одрекле сваке спољаш-
раскоши.Носиле су се просто,посвећивале су време раду,чиниле
брочинства и.т.д.Излив побожности у речима имао је и у делима
лхеријским примене. Она је као царица подигла многе цркве.Поди-
многе добротворне заводе за сиромахе и старице.Она је оштро
анила православље од јереси.„Небо јој је зато откривало будућ-
сти и показивало јој где се налазе кости мученика". И ако је Пул-
рна била одана цркви имала је смисла и за државне послове.Она је
же се казати,једини наследник Теодосија Великог,који је наследио
и вољу његову.Пулхерна је умела тачно да говори и пише на грч-
м и латинском језику.Она је умела да се држи царски.Одлуке су
ој биле смишљене.Дела су јој била брза и одсечна.А пред собом је
век истицала свога брата и хвалила његову мудрост.Осим државних

послова она је узела у руке и Теодосијово васпитање.Ту је учин
погрешку.Она је брата учила само формалностима. Учила га је да
иде достојанствено да господски носи огртач, да величанствено
седи на престолу т.ј.да уметнички игра цара. Али га није упућ
ла у државним пословима. Тако се у Теодосија II није васпитала
ка воља; нарочито због околине. Цар је имао доста слободног вр
ма,које је употребљавао на спортове,лову,сликању,малању и бави
се преписивањем књига те је назван „калиграф".У манастирску дв
ску средину увукао се још један елеменат од 421 год. кад се ца
оженио дивном Атенаидом, која је у Хришћанству добила име Евдо
ја. Она је била кћи чувеног филозофа Леонтија.,који је испове
стару веру. Он је кћер лепо васпитао.После смрти његове,његови
нови злостављају сестру, и она побеже Пулхерији. Пулхерији се
ко допадне и изгледало јој је да ће бити идеал снахе,Како се
допала и Теодосију то се овај ожени њом. Атенаида добије, пре
ком у Хришћанство,име Евдокија. Евдокија тада доби кћер Евдок
Зато добије титулу Августе.Ако је Теодосије у Евдокији нашао
коју је волео, Пулхерија није нашла што се надала. Евдокија је
хтела да влада. Она је остала и даље,и ако покрштена,верна ста
паганској вери, док је Пулхерија била по вери Хришћанка. Ове с
скоро дошле у сукоб. Па и Теодосије није био као пре женидбе п
Пулхерији. Тако је поремећена манастирска тишина, а такође и
га у царској породици.Сплеткаши дворски су осетили ту неслогу
су се груписали једни око Евдокије а други око Пулхерије.То се
рочито видело у црквеном спору око Несторове јереси. Међутим 4
год.умре Хонорије. На глас о томе приређена је дворска жалост у
Цариграду.Хиподром је затворен за седам дана.

Хонорије је био слаб владалац али је ипак одржавао једин
западне империје.Он умре без порода те настану нереди око прес
На престо полагаше право Валентинијан син Констанција—савладар
Хонорија и Плакидија кћери Теодосија Великог.Други претенде
био је Јован из Равене.Јована су потпомагали Кастин и Ајеције.

Сад је Теодосије имао два пута,да не призна ни једног ни др
претенд[ента] него да влада сам западном империјом.На источном

двору било је саветовање.Теодосије и Пулхерија реше да раде за Валентинијана,али је за то требало ратовати јер је Јован био у Равани.Кад су дошли посланици Јованови Теодосије их ухвати и протера. Затим Теодосије спреми војску да протера Јована.Артабурије,Аспар и Плакидија,мајка Валентинијанова са сином буду послани с великом војском.Та војска била је под Артабуријем,а помагачи су му били син му Аспар и Кандидијан.Кад је дошао у Солун Валентинијан буде проглашен од мобилисане војске за Цезара.Од Салоне Артабурије је ишао с флотом а Валентинијан и мајка му преко Сирмије.Али флота би уништена буром и Артибурије падне у руке Јовану.Артибурије је у заробљеништву радио против Јована.Њему испадне за руком да пошље гласника свом сину Аспиру,и јави му да се крене што пре за Равану.Аспар то учини и с Валентинијаном и Плакидијем дође у Равану. У Равани Јован би ухваћен и одведен у Аквинеју где га Плакидија и Валентинијан осуде на смрт.Ајеције је сад имао пријатељске везе с Хунима,њима се обрати за помоћ своме штићенику,али је стигао доцкан.Плакидија помилује Јована а Гастина осуди на изгнанство.Тако Валентинијан 425 год.буде проглашен за цара.Њему је била регенткиња мајка му Плакидија.Било му је тада 6 год.Он је био заручен са Евдоксијом кћерју Теодосија II,457.год.они се венчају.Западни двор поклони источном,провинцију Далмацију.Наскоро после свадбе Валентинијанове,Атенаида-Евдокија,под утицајем племићке Меланије,врло побожне даме,затражи од Теодосија одобрење да иде у Јерусалим да се поклони Св.Гробу.Теодосије јој то допусти и она се крене на тај пут.Тада је свратила у Антиохију,ту буде сјајно дочекана.Она је ту држала једну беседу,пуну реторских грчких украса.Изгледало је као да је ишла не на поклоњења Христу већ сјајном Аполону.У тој беседи ставила је Антиохија у изглед велика доброчинства.Тада ова подигне две статуе Евдокији.Кад је стигла у Јерусалим показала је и Хришћанске врлине.Она је учинила сјајне поклоне,Светом Граду.Она је зато добила вериге. Св. Петра,које је доцније поклонила кћери Евдокији, а ова доцније цркви. Затим икону Св. Богородице,коју је тобож израдио Св. Лука, и десну руку Св. Стевана . По повратку

отпоне старо трвење између ње и Пулхерије.Тада се био увукао код Теодосија Евнух Евсакије,prepossaor cubiculi.Изгледа да се са њим Евдокија сложила да се уклони Пулхерија.Пулхерија се пресели у други двор.Али изненада царичини људи падну у немилост код цара,повод је био љубомора царева.Њему поклони један сиромашак из фртије дивну јабуку.Он је поклони својој жени а ова лепом mag.ofic.Павлијану Павлијан се био случајно извинио цару да не може ићи да га прати на једној шетњи,а незнајући откуд Евдокији јабука,поклони је цару Теодосију.Теодосија је прими врати се Евдокији и запита је где јој је јабука Евдокија каже да ју је појела и потврди то и заклетвом. Тада настане слом.Теодосије јој покаже јабуку и каже од куд му. Евдокија изгуби милост цареву.Цар наскоро нареди да се погуби Павлијан.Не зна се да ли је Евдокија била крива.Евдокија је остала на двору још три год.Она добије допуштење да се настани у Јерусалиму. Пулхерија добије поново владу.Теодосије пошље официра Сатурнина у Јерусалим и овај нареди да убију два повереника Евдокијина.Евдокија се наљути и нареди да се убије Сатурнин.На то је Теодосије лиши свију царевих почасти,Тако је Евдокија провела 16.год.Она је доживела да су Вандали одвели њену кћер у ропство у Африку (Грегоровијус је посветио једну студију Евдокији).

Кротки Теодосије и побожна Пулхерија нису радо водили ратове али су ипак морали ратовати.Они су морали ратовати с Персијом.За Аркадија па и после владао је у Персији Јездегерт I(389-420г).Аркадије је с њим био у пријатељству и наименовао га је за почасног тутора своме сину.Али се последње године владе Језрегертове односи помуте јер је један епископ порушио манастир персијски.Под Варамом V(420-438)дође до коначног прекида.Он је још чешће наставио гоњење хришћана у Персију,и сви побегну у Византију.Бароман је тражио да му се изададу бегунци.Источни двор то одбије.На то Барамон одговори ратом. Осим тога узрок су рату и трговачке прилике. Рат није дуго трајао што противници нису могли однети одсудну победу. Персијанци одбране Низбију од византијске војске.Ардабури-

је Арнобинд-Гот,борио је се са једним персијанцем(прича о 1000бесмртника),око 100000. остало је на бојном пољу и у Еуфату.А Византијска војска одбрани Теодосијатопоље.Епископ града Амиде продао је златно посуђе и откупио 700 Персијанаца па их пустио на слободу да им покаже хришћанско милосрђе.После крвавих брби настане мир закључне за 100 година али није толико трајао.Већ за Јездегерта II (438-457)плануо је опет рат,против Персијанаца буду послани Аспар Арзабулијев син и Анатолије.Али обадвема царевинама почне претити опасност од Хуна то се склопи мир.Византија је морала плаћати Персији за чување кавказких кланаца сд Хуна.Између Персије и Византије били су често повод неспоразуму око утицаја у Јерменској. Још за Теодосија Великог Персија и Византија поделиле су Јерменску Византија је добила само трећи део у којем делу беше главни град Теодосиопоље.У свом делу Персијанци допуштаху само сирски и персијски језик,а забрањиваху грчки.Ваш тада беху чувени учитељи Јерменски Мегдроб и Сах,који су радили по грчком утицају.Они побегну у Византију због гоњења персијског.Теодосије их потпомагаше да преведу књиге и да их растурају по Јерменској.Тако је Византиски утицај продирао у Јерменској .Рад сва два просветитеља обележен је као златан век у Јерменској.До године 441 трајаше непријатељство између Персије и Византије.Византија је имала да води рат са Вандалима и Хунима те за то је гледала да оконча свој спор са Персијом .

Вандари су 425 год.прешли из Шпаније у Африку.тада се овде побуни војвода Бонифације и дигне устанак (407 год.) За савезнике позове Вандале 80.000 људи пређе из Шпаније у Африку.Бонифације је видео кад су Вандали прешли штаје урадио.Вандали су одмах почели уништавање.Бонифације гледа да их потплати па да се врате у Шпанију,али Вандали нису хтолу већ се отвори рат између Вандала и Бонифација. Вандали пободо,међутим Бонифације се обрати источ двору за помоћ .Они пошаљу под Аспаром војску,али буду побеђени и направе мир са Гајзериком .Аспар пређе у Византију а и Бонифације у Италију и помири се са Плакидијем .

После Вандали поделе са западном империјом Африку .Али он

доцније 439 год.заузму Картагину (Гајзерик).

Вандали имаћаху и флоту.И они узнемираваху западне обале. Теодосије спремаше још једну експедицију против Вандала,али и Гајзерик је радио.Он је заузео Градове по Сицилији.Међутим и Валентијан би спреман.Он под Аријобиндом пошље велику војску,а и грчка војска спремаше се за полазак да оперише против Вандала.Гајзерик се нађе у забуни али ипак не клону,он рађаше непрестано натуткова ше Хуне на Византију и склопи тајни споразум с њима.Тако се јавља Атила.

Теодосије се измири с Гајзериком и повуче отуда војску и флоту и гледаше да се ослободи хунске напасти.Сад и Валентијан склопи мир с Гајзериком.

Хуни прво нападну источну империју.Рашћење хунске силе није било давнашње.Из својих предела иза Кавказа Хуни су се ширили на запад .Под Атилом су се простирали од Дона до западне Панониј е. Византија је имала са њима и раније сукоба.

Најбоља одбрана од Хуна био је годишњи данак Хунима од Византије.423 год.Хунска држава се повећа западном Панонијом,то је било под Ругином .Теодосије је морао да увећа данак Хунима.До 441 год. Атила је мировао,али сад нападне на Византију .За то је имао изговора због неуредног плаћања данка и неиздавања војничких бегунаца.Атила се кретао ка Дунаву из своје престонице на Тиси.Он паде под Рацијарију,Византијски град.Он га опседе .Ту му дођу Византиски изасланици да виде шта хоће и да му се жале за повреду Уговора.Атила је рекао да није он мир нарушио већ један хришћански епископ,који је прешао из Марга у Хунску и обесветио гробове хунских краљева.Хуни су очевидно радили за рат.У хунске руке падну Сингидунум,маргје и т.д.Па и западни град Сирмијум.

Хуни се спусте Моравом до Ниша.Ниш буде освојен.После допру Хуни до Цариграда.Атила заузме Аркадиопоље,Филопоље и др.Међутим друго одељење Хунско војске продре у Мезију и опседне град Асему Грађани овог града необично су се добро борили и победе Хуне.

међутим Теодосије тргне војску и са афричке и персиске границе. Али колико се ова војска опирала Хунима незна се,на Херзоледу Атила победи ту војску.Теодосије понуди мир (443 год.).Вођење преговора о миру би поверено војводи Анатолију .Овај се мир по њему и зове Анатонијев мир.Услови мира беху у главном ови: 1) данак Хунима је три пута већи .2) Хуни добијају одмах велику суму новца. 3) Визан ија да одступи заробљенике бесплатно а међутим да плати за Визаитинце које су му били Хуни заробили.

После овог Хуни нису прекршили мир до 447 год.али 447 год. нападну на Скитију ,па после и на Мезију .Они заузму један град маркијанопољ и потуку византиску војску на Утусу .Друге гомиле Хуна опустоше Вардарску долину и дођу до Термопила где их храбри Асемунд присили на мир.На то Атила пристане.За све ово време иђаху посланици од једног двора на други да преговарају за мир.(Приск је оставио помена о тим преговорима).

КУЛТУРНА ДЕЛА ТЕОДОСИЈЕВА.-Теодосије је имао два дела 1) оснивање цариградског универзиоета и 2) зборник закона (codex Teodosijanus).

Отварање Цариградског Универзитета је сведоџба Теодосијеве љубави према науци .Тај универзитет је имао бити средиште просвете хришћанске и бити конкурент старој паганској академији у Атини .По отварању катедара види се да је настало реализирање Византије,јер је било више катедара за грчки језик него за латински. Број катедара беше 10 за граматичаре латинског језика,3 за реторичаре,а 10 за граматичаре грчког језика а 5 за реторе.

ЦРКВЕНА ИСТОРИЈА.-За време Теодосијево је врло бурна.Било је питање какав је однос између Бога оца и Бога сина.Било је решено(Атанасијево)да је Бог отац једносушан с Богом Сином .Било је мишљење(Аријево)да је Бог отац друкчији од Бога сина.Ово учење Аријево било је на сабору у Никеји 325 год.Осуђено.У в.питало се како се у Богу сину односе божанска и људска природа (Христолошки проблем).У ово доба беху изнесена два супротна решења о овом питању.Једно решење потицаше од Цариградског епископа Нестроја,који је био одан антиохијској школи.Антиохијска шко.. је

супротна Александријској школи тумачила све те књиге дословно. А не алегориуски као друга александријска.

Нестор је тврдио да је Христос један човек у коме се усели слово божије ;према томе је Христос био састављен из две природе божанске и човечанске Али Несторије је извео да Богородицу не тр ба тако звати него Христородицом,јер је родила Христа као човека

Друго је учење заступао александриски епископ Кирило.Он је црквене књиге алегоријски тумачио,као и остале присталице Алекса дриске школе.Кирило је тврдио да је Христос био слово Божије ова лоћено у општу безличну природу људску,са свима слабостима њени као у неку одећу која није припадала овом или оном лицу Божијем него слову Божијем.Исус је сачињавао један субјекат,једну природ (монофизитство) Према овом Дева Марија имала би права називати с Богородицом

Несторије је био врло ратоборан црквени кнез,те је добио због гоњења и палења јеретички надимак„паликућа".Кирилу је било послушно Александриска светина ,те се може рећи да је био сем духовног господара и световни По његовој наредби изрршен је ужа сан покољ Јевреја,због чега се побуни управник Мисира,Орест.

Кирило је био виновник многих убистава (убијање наставнице у Александриској школи).Кирило се нарочито био оконшо на Цариград ског епископа,који је сада имао други ранг,који је до скоро има Антиохиски епископ.Борба се отпочела због црквених питања и инте реса.То је дакле био „casus belli".

Кирило је тражио пад Нестроријев.А Несторије је био својим учењем изазвао незадовољство и у самом Цариграду.У ово доба много се иначе поштовало цариградске високе даме.И тако их Несторије изазове противу себе.То је било добродошло Кирилу Александриском и да би се овим користио од загрми против Несторија,и огласи његову науку за јерес.

На страну Кирилову ставио се био и тадашњи папа Римски Це-
лестин.Овај папа на једном сабору осуди Несторија и позове га да
се одрекне своје науке,али и Несторије одговори као и папа анате-
мом.

Несторије затражи од цара Теодосија,да се сазове васиљенски
сабор ,цар Теодосије пристане на то.

III.ВАСЕЉЕНСКИ САБОР(431 год.).Васиљенски сабор би сазван
у Ефесу.Несторије и Кирило дођу на сабор наоружани,и духовним и
материјалним оружјем.Несторије је повео читаву масу робова узасе.
Кирило се спремио још боље.Он је повео масу мисирских епис-
копа и калуђера.Затим натоварио лађе богатством и све повео собом.
Ефес је био љут на Несторија што је увредио Богородицу.Несторије
је имао још једну несрећу.Епископи који су били под њим нису били
дошли (Антиохиски).Кирило то објасни као да су и пријатељи Несто-
ријеви против њега.Сабор би и без тих епископа отворен.Сабор на-
ђера царске делегате који су били уз Несторија да изађу са Сабора
Несторије буде избачен из цркве.Кирилова проповед буде примљена
(431).

Тако Рим и Александрија победе Цариград.Сад стигну и Анти-
охиски епископи.Кад су чули шта је било,они констатујшу Сабор.
Онда прокуну Кирила и његовог савезника Мемисна.

Теодосије је мислио да је најбоље да прими одлуке оба Сабо-
ра.Он потпише Несторијеву оставку,Кирила позове на одговор.Кирило
оде у Александрију.Он је преко Хрисандрија радио за себе код цара
Најзад је употребио и благо за поткупљивање људи око цара.Он се
најзад споразуме са антиохиским епископом Јованом.Они се погоде
да Јован верује у две природе Христове али да се одрекне Несто-
рија.Најзад Теодосије дигне руке с Кирила.Он протера Несторија у
Петру и најзад у Сахару,где је и умро.

Кад је Кирило умро 444 год.на престо Александриски дође Ди-
оскур.Он је хтео да обави ранг Цариградског епископа и подигне
ранг Александриског епископа.Слаби цар Теодосије остави у томе од-
решене руке.Диоскур је радио шта је хтео.У том се Ефтихије јави
у Цариграду да проповеда монофизитску науку.Он буде оптужен бла-

вијану.Овај није имао пречишћено гледиште о природи Христовој ал
није марио за Ефтихија.Флавијан се зове месни сабор у Цариграду
и позове Ефтихија да му се суди.Ефтихије изјави да је за две при-
роде али да је исус један.Али га месни сабор избаци из цркве Ст
се није тако лако свршила.Ефтихије је имао пријатеље,главни му ј
заштитник био Хрисофије.Под утицајем овога Теодосије не потпи
одуку меснога сабора него одлучи да се сазове Васељенски Сабо
Сабор је сазван (445 год. у Ефесу.Овај сабор није признат за ва-
сељенски сабор.Теодосије повери председништво сабора Диоскуру.Ди
оскур је учинио као и Кирилом се наоружао.Противник Диоскуров
био је сад папа Лав I Велики.Он је био против монотизма.Али је п
па пришао Цариградском патриарху,што је видео да се Александриск
црква све више оснажила ,те је хтео то осујетити.Такву папину по
литику је прихватио и Валентијан III Папа напише писмо Флавијану
у ком се писму изјасни за две природе Христове,али у једном суб
јекту-то би било униохипостатика.Сабор се састане и Диоскур га
отвори.Папски изасланици су били унижени.Сабор поништи одлуку Ца
ариградског сабора,а огласи науку Евтихијеву као православну.Фла-
вијана и другове му огласе за јеретике.Опозиција из Трачких,и
епирачких епископија молила је да се поштеди Флавијан.Али Флавиј
буде право мучен од Диоскура,затим оде у изгнанство,али на путу
умре.

Како је био и Цариград и Рим против тога то овај Сабор бу
назван „Latrocinium efesinum"Но папа Лав I пошто су унижени ње
изасланици није признао овај сабор.Он с једним сабором талијанск
огласи за неважећи Ефиски сабор.Дискур зарми и на њега,па баци
анатему на папу.

Али је папа имао узасе Валентинијана и Плакидију.Папа мор
код свих да пошљу изасланике.Теодосију да га моле за сазивање
гог сабора и то далеко од узрујаних места на пр.у Италију.Али Т
одосије је био под утицајем Хрисафија,те не пристане.изгледало
да ће монофизитство бити сасвим примљено.Али тада умре Теодосиј
(450 год.).Под наследником његовим,Маркијаном,створи се окрену
друкчије.

МАРКИЈАН (450-457.).

Пре Маркијана је владала Пулхерија,али само месец дан

јер се није трпело да женама влада. Она се онда уда за Маркијана. То је само био духовни брак. Маркијан је почео каријеру под Ардабурије м „Аспаром". С њима је војевао у Персији и у Африци. Маркијен је био добар и веран војник. Он се постепено попео до војничког три буна па после до сенатора. Он је стекао дубоко искуство. Он је знао многе зле страни бирократске управе. Због тога је извршио многе реформе у држави. Нарочито је извршио многе реформе у правосуђу, затим је олакшао сенаторима укинувши „domenfobis". Племиће из унутрашности ослободи скупог преторског звања. Племићима из престонице олакша тиме што је уредио да трошак за дизање грађевина деле с конзулима. Он је смањио дворски бупет. Он је престао плаћати Хунима данак.

Чим је Маркијан дошао на престо, Атила затражи да му се плати данак. Маркијан то одби. Атила је имао завезане руке на другој страни, те није могао натерати силом Маркијана да му данак плати.

Маркијан је бацио једну војску у Атилину државу, кад је свај ратовао са западном империјом те је и то приморало Атилу да закључи мир са западном царевином.

Против Гајзерика Маркијан није никад помогао Западној царевини, само је једанпут нешто покушао. Он је само уложио протест код Гајзерика кад је спустошен Рим.

Дух своје владе Маркијан је обележио у једној својој повељи: „Брига је наша да се бринемо за корист људског рода".

И под Маркијаном имамо један васељенски сабор.

Пулхерија и Маркијан нису били монофизите, а имали су и политичког разлога да не помажу Александриског патријарха. Они су нашли да је боље да је духовни, врховни господар био близу световног, у случају потребе. Зато је била смотња на двору Хрисатије. Он је се сматрао као заштитник монофизитства. Он се мешао чак у размирице народно у Хиподроми. Хиподром је постојао још кад се Цариград звао Bisantium. Њега је украсио Септимије Север, а нарочито Константин Велики, ту су се давале велике коњске трке, а уз њих и друге забаве, често скарадне. У тркама су учествовали тркачи из заната. Они су се

разликовали бојом одела у две групе.У Риму је било 4 групе:abati russati,veneti и prasini.У Византији су били: плави и зелени.С тим тркачима стајале су у вези две цариградске деме.Мислило се да су те те две деме гомиле људи који су се поделили и пристали,једни уз плаве а други уз уз зелене,по својим симпатијама.Али није тако.Изгледа да су те две деме биле политичко-војне организације нижег сталежа.Израније су постојале две деме:једна је градска-политичка која је била у самом граду,друга је перотичка која је становала у Пери.Обе су деме имале своје старешине.Првој је био на челу Демарх а другој Демократ,ови су били државни чиновници.Један је био командант царске гарде (excubitore) а други donestie.Деме су имале војну организацију али нису биле права војска.Тако су деме остатак старог римског доба.Деме су приређивале циркулетре и борбе.Али су деме ступале и у верским питањима.Често је због тога долазило до борбе између деме.Често су се мешали двор и његова околина те узимали дему у заштиту.Дема зелених била је уз Монофизите,а дема плавих против њих.Хрисатије је држао страну зелених а Маркијан плавих.Хрисатије је морао бити уклоњен.Папа лав I и Маркијен су се били сложили против Монофизма.Маркијан је био за то да се сазове васељенски сабор.Папа на то пристане.Сабор овај буде сазван у Халкедону (451 год.).

ХАЛКЕДОНСКИ САБОР. Овај се сабор састојао 451 год.сабору је присуствовао и Маркијан.На сабору су били и папски делегати,који су сада добили достојно место.Ситуација је била сасвим друкчија него за време ефског сабора.Маркијан је захтевао да се збаци Диоскур,затим да се уништи одлука ефеског сабора.Тражио је да се прими папина формула „unio hipostatika".Ова формула је искључивала монофизитство,али није се сасвим слагала ни с атиохијском школом Епископи који се нису с тим сложили,ипак попусте.Диоскур буде збачен и послан у изгнанство.

Епископи су били сада принуђени да признају нову формулу Ту формулу признају и данас све хришћанске цркве.

Ова победа ипак није створила мир,признање формула је

нуђено С теориског гледишта ова формула је имала маха. Она је ис-
ведала целокупну човечанску природу, а сад долази треће; субјекат.
о је неразумљиво. Та је формула дирала и у Христа као спаситеља.

Цео исток грчки, нарочито цео Мисир, затим М. Азија били су мо-
офизите. Ове ствари биле су им наметнуте са стране, са запада и из-
ведала им је ова формула наметнута.

Халкедонски сабор створио је духовни расцеп царства. Али је
александриског епископа моћ побеђена.

Године 451. на запад се кретао страшни Атила. Он је побркао с
јецијем а био је у савезу с Гајзериком. Овај га је и натуткао на
апад, да би спречио опасност по себе. Римљани су му се хтели осве-
ити за његова недела. Уз њих су били и визиготи. Атила се крене на
западну империју са својом огромном војском. Њему изађе на сусрет
јеције. Одсудна битка је била на Каталаунским Пољима на Сени. Ту је
ало 100.000 људи с римске и хунске стране (451 год.). Атила се мо-
ао повући. Победа Ајецијева била је победа европске цивилизације
а непријатељима цивилизације.

Године 452. Атила понови напад на западној империји. Он на-
адне Италију. На овом путу поруши Аквилеју (западно од Трста) за у-
ек и неке градове над реком Падом. Становници Аквилеје склонили су
е на оближња острва и од њих је доцније поникла Венеција.

Али глад и помор примораше Атилу да одустане и да се врати
имљани су послали Атили папу Лава I. који такође утиче на њега да
е врати. Атила се врати пошто му је дата накнада. Убрзо после ових
огађаја умрли су и јунаци ових великих догађаја. Г. 453 умре Атила,
ошто се је венчао са Идилгом Германком. Убрзо се његова држава рас
ада. Остроготи и Гепиди потуку Хуне у Панонији. Ова племена основа-
е државе. Остроготи под вођством три брата: Валакира, Теодемира, и
идемира, у Панонији са дозволом Валентинијана, западнога цара, Гепи-
и под краљем Ардериком вазалом Атилиним оснују царство у Румунији
обе стране Карпата.

Године 454, нестаје и победпоци Атилиног Ајеција. Опијен сла-

вом и моћи он заборавља на обзире поштовања које је дужан цару В
лентинијану.Цар га се с тога плаши и једном га у двору сам убије
Ајеције је био најспособнији човек у западној империји.Он је био
стуб западне царевине.

Године 455.нестаје и Валентијана.Њега је убила војска да м
се освети за смрт Ајецијеву.У завери је био и Петроније Максим,с
натор,због приватне увреде од стране цареве.После валентинијана
ће на престо:

Петроније Максим.

Валентинијан је био човек без угледа и енергије;пуст и опа
сан за част римских домова.Био је и неозбиљан.Ипак он је био је
ни мушки изданик Теодосијеве лозе.Погибија његова била је дакле
штета за римско царство.Његов наследник Петроније владао је свег
два и по месеца.Да би се везао за Теодосијеву династију ожени с
валентинијановом удовицом царицом Евдоксијом,која га је презира
као виновника смрти свога мужа.Вели се да се Евдоксија обратила
Гајзерику да је заштити од Петронија.И заиста Гајзерик са Ванда
ма пође на Рим.Петроније бежи из града али становници га на пут
убију.Непријатељ већ беше ту.Онда римљани пошљу Гајзерику папу
ва да моли за мир.Али Вандали уђу у Рим и опљачкају га.Затим Ев
сију и њене кћери одведу у Африку.То пљачкање је било месеца ју
455.год.То је чувени Вандализам.Петронија замени не човек из Ри
већ из провинције:

Авит.

Римски сенат није га марио.Он је дошао на престо по вољи
краља Галских Визигота Теодорика.

Рацимир,војвода не беше такође задовољан овим избором,Он
наследио Ајецијеву моћ у западној империји.Он се буни против о
избора и сенат је уз њега.Авит наскоро морао да бежи.Он пође у
лију.О свршетку његовом су две верзије: 1) да га је удавио на
војвода Рацимир 2) да је он стигао у Галију и са војском дошао
Пијаченцу,потукао се са Рацимиром и био побеђен и од цара пост
епископ Пијаченце=Плаценција.То је било 456г.После тога настаје

интеррегнум од више месеци Затим дође на престо римски племић:

Мајоријан Уз њега беше сенат и Рецимир.Он доби и пристанак источнога цара Лава I (457.год.)

Лав I има надимак „Велики" због побожности и „кесапин"што је погубио Аспара и Ардабурија 457 год умре Маркијанова жена Пулхерија Она је цркву обавезала што је у борби православља с јереси била уз православље,затим доброчинствима,која је црквама чинила Црква је стога прогласи за светитељку.457 год.умре Маркијан.Он није имао деце ни из првог,ни из другог брака После његове смрти требало је бирати цара.Зато беше меродавно мишљење Аспара,који беше по народности Алан а по вери Аријанац.Он беше префект милиције Аспар је био и славољубив човек По његову мишљењу дође на престо Лав.Лав је отпочео службу у породици Аспаровој као економ Доцније доби чин у војсци Сад дође он и на престо (457-474 год)Он је био по народности Трачанин,прост човек.Аспар је мислио да ће он владати а Лав да му служи само као фигура,али се преварио Лав беше разуман човек. Владао је добро и није никоме дао да место њега влада.У унутрашњој политици он је био на страни народа Пазио је да се народ не оптерети порезима Прискакао је у помоћ варошима у случају несреће 458 г беше земљотрес у Антиохији Цар онда из приватних средстава поново подигне тај град.Лав не беше срећан у влади: земљотрес у Антиохији велики пожар у Цариграду и др Лав је покушао да уништи Вандале у Африци.Али његова експедиција због неспособног вође осрамоти цара. Већи део Лавове владе испуњен је борбом са Аспаром,Аспар беше командант варварског одељења у престоници.Он беше богат Властољубље је у њега неограничено Због варварског порекла није могао бити цар С тога је хтео да с царем бар ради као њему раван Из његове су куће два цара:Маркијан и Лав Углед Аспарова дана је силан и ако беше пореклом странац,а по вери јеретик Он је оличење јеретичке моћи у источном царству Лав такође беше човек јаке воље Појмио је своју високу дужност и положај С тога нигда Аспар ради с њим шта хоће.

Између њих дође до сукоба. Саме прилике заоштраваху те сукобе, те и гледаше да се сукобио римски и германски елеменат. Лав је обећао А пару да ће једног од његова три сина оставити себи за наследника Али доцније он то заборави. Аспар га је за то опомињао и рекао да онај не сме лагати који носи пурпурну хаљину. Лав доцније ипак по сти и прогласи Аспарова сина за Цезара. То се становницима Цариграда чинило као нека победа Аријеваца. С тога букне незадовољство ко је се изрази на више начина. Прво је молљен цар да постави другог з цезара а не јеретика. Лав је показао у овом сукобу врло много такт Надметање између цара и министра огледало се на свима пољима. Оба су се борила о популарности. И Аспар је то чинио још за време вели ког помора.

Лав поче предузимати сигурније мере да се осигура од свога министра. Аспар је црпео своју снагу из народа. Лав је створио за с бе исту такву војску од Сираца. Он ту своју војску кришом пребаци у Цариград. Њима постави за команданта Тараса Картису (доцније цар Зенон).

Аспар је добро појмио важност ове војске, те прави заседе Зенону. Због тога Зенон побегне у Сардику. Сад се почну склапати и за вере против цара. Разним интригама и новцем гледао је Аспар да при добије народ. Али Зенон похвата све те сплетке и јави Лаву. Цару он да прекипи. Он погуби и Аспара и Ардабурија (471 год.) Због тога је цар добио назив „макавелес" (касапин). Гарда германска одговори на то буном под Острисом. Лав брзо угуши буну. За Аспаром и за Ардабу ријем Лав је хтео да истреби целу породицу. Један Аспаров син утек не из Византије а други је био јако рањен. Тако је готово уништена аспарова породица. Тиме је скрхана германска сила у Цариграду.

Спољни односи. -Ово доба је обележено као тежња за старом за једницом обеју империја нарочито на овемради Лав. На западном прес толу је дошао Маријан, који беше добар владар. Он је успео да угуши устанак Бургунђана и Лионаца. Исто тако устао је због Авита и Теод рик, али Мајоријан и њега савлада. Цар је спремио велику експедицију да врати од Вандала Африку. Али је та експедиција била уништена од Гајзерика. Мајоријан буде

обеђао нуђен да склопи спреман мир са Гајзерихом (460 год) Тиме је
ледника јоријан изгубио симпатије у Италији а такође и Рацимира.Рацимир
екао д убије (460 год)при повратку из Галије После тога настане „ин-
ипак п ретну" од четири месеца После њега дође на престо:

Цариг Ливије Север 461 465 год

ьство; Север је владао 4 год али господар је био Рацимир.Овакво ста
другог нису признавали Егидије маг милит у Галији и Марцелин комес у
ого та лмација Марцелан сагради јаку флоту и њом прети талијанским
има.Об алама Рацимиру је претила спасност и од Гајзерике из Галије Гај-
еме ве рих је био господар Средоземног мора Он је држао у ропству Ва-
нтинијанову Он сад тражи мираз за кћер Валентинијанову,коју је
д свога њом удао за свога сина,он тражи и откуп за Ајецијева сина Раци-
рио за р се обрати источноме цару и моли га да измири са Марцелином и
пребаци јзерихом.Лав пристане и посредује те се Марцелин повуче,а тако-
ије ца и Гајзерику је дато нешто од мираза за Гајзерикова сина Евдок
аседе ија и Плакидије буду враћени из ропства 465 год умре Ливије Се-
пати и ер
р да пр Гајзерик се поново умеша у ствари западнога царства Он је за-
Цару с ступао право да се врати на престо старе династије и то у њиху му-
тога ја кћери Валентинијанове.Олимпије Рим није то хтео Истина није
овори ни е могао одупрети сили Гајзериховој Они избегну то тражећи од Лава
Ардабу ебн цара лав пошље Антемија Овај избор одобри римски сенат и вој
син уте ска Антемија буде свечано крунисан 467 год Рацимир и ако је дао
уништо пристанак ипак није био Антемије од њега сигуран Антемије ма оних
аду. ојела својом кћери Алипијом
аром з
ом пре између источне и западне империје буде склопљен савез за уни
да угуш штење вандалске државе Царе почну спремати велику експедицију мор
а и Тео ску у Африку Гиларни терет око спремања имало је источно царство
спедицы лев је спремио врло много војника Антемије је такође помогао Марцелин пристане да такође учествује са својом флотом Ова се
нтена о експедиција окрунила жалосно јер јој је на челу био неспособни му-
јан бу рак лавов Василиско Каже се да је Василиско претрпео пораз на само

због невештине већ и због примања жита од војводе непријатељск
Рацимир такође није учинио што је обећао да ће урадити у свој
спелицији По првобитном плану ова сила је имала напасти на Га
рика с три стране Василиско је имао да иде на Картагину Ијак
је имао с мањим одељењем флоте да иде у мисир затим да напад
на Триполитинију и заузме тамошње вандалске градове Комео Мар
је требао да удари на Сардинију и затим да оде и он на Картаг
и тако да се сва тројица ту састану

марцелин и краклије успешно изврши свој задатак Васили
прво залобије,али се после превари те прими притворно признање
верености римског од стране Гајзерика Он оде у једно пристани
близу Картагине да чека Гајзерика да му се преда Гајзерик се м
ћутим спремао за борбу а не за предају Он направи мале лађице
које напуни запаљивим смесама Он пошље ову своју флоту са свиј
страна на Римљане који и не сањаху о томе Више лађа византиск
буде запаљено а друге нападнуте Василиско нареди да се бежи и
да је изгубио половину флоте Са остатком оде у Сардинију да се
стане са Марцелином Али и ту је био несрећан јер по заповести
Рацимировој Марцелин буде убијен од злочиначке руке Василиско
мораде вратити Светина га дочека гневно те се морао склонити у
Св Софију Цар га пошље у изгнанство на Понтику

Тако се једно сврши ова експедиција То беше удар за цео
ски свет Вандалима је то подигло дух Гајзерик још више пљачка
ле грчке и др Он чак дочека и пад западнога царства 476 год

После све несреће спопа Рацимр је претрпео несреку и изм
тра Између њега и Антемије почну избијати сукоби Већ 472 год
лија буде усled тога њиховога раздора поцепана на два краљевст
(у Милану с Рацимиро а у Риму с Антемијем) Антемије и Рацимир
ро се помире Рацимир се ипак спремио против Антемија Он с војск
пађе под Рим Он је хтео да доведе престо Олимбрија Гајзериково
штићеника Олимбрије је био тада у Цариграду чав је сумњао у њ

Он упути Олимбија у Италију тобож да посредује између Антимија и Рацимира Међутим пошље писмо Антемију да смакне Олимбија Рацимир ухвати то писмо А Рацимиру је било због што му је кандидат био у Рим беше спседнут, он се бранио неколико месеца од Рацимирових трупа и ако се град храбро бранио Рацимир победи послану помоћ из Галије а после продре и у сами Рим и заузме га Он изнуди од сената пристанак да Олимбрије буде цар Антемије се сакрије у просјачко одело али га позна и убије Бургунђанин Гундобад Ускоро умре и Рацимир Поред свију зала које је држави учинио Рацимир је ипак био способан човек Док је жив био Рацимир, Гајзерик и други Варвари нису смели нападати на италију А сад после његове смрти за 4 године Италија пропаде Олимбрије такође ускоро умре (472 год) тада настане интерегнум од 4 месеца После Гундобад доведе за цара Гликерија (473 год) у Равени Гундобад није остао да Гликерију брани престо Он се врати у отаџбину Бурбундију да отима престо од своја два брата Гликерију је била нужна помоћ, ради одржавања на престолу јер га Лав не признаваше за цара Лав место њега означи за цара

Јулија Непота Овога помаже својском и флотом да заузме себи престо Гликерије није ни помишљао да се брани Он се одрече престола и прими епископску митру у Салони, а царску власт предаде Непоту (474 год)

Лав је у ово доба умро Источна империја је имала посла и код своје куће с Панонским Остроготима Остроготи су добили Панонију и ту су се били настанили Сад за време Лавова они се заваде с источном империјом, извесно због неког неучињеног поклона Они опљачкају неке провинције 481 год зараћене стране склопе мир Теодорик син Теудемиров дође као талац на византиски двор међутим Остроготи су имали рат са Свевима Они су имали рат и са Сарматима Једима је однео победу Теорик по свом повратку из таоштва, [illegible] и Београд Сад се заваде и с источном империјом Теодорик и Рацимир нападну на источну империју Видемир нападне на западну империју Гликерик је отклонио од италије најезду Видемирову Теодорик и Теуломир навале на Балкан и заузму Ниш Теуломир с главном силом

остане ту, а Теодорик продро до ларисе Тада се и сам Теодомир кре не и састане са силом код Солуна, који опседну а многе друге гра дове освоје Лав је морао тражити мир До уговора уксоро дође Визан тија пристане на велики данак па чак и на то да уступи Македонију с градовима и да се ту настане Остроготи Остроготи се одатле уско ро преселе у доњу Мезију, па одатле пређу у Добруџу и Скитију У исто време истиче се још један Теодсрик, син Тријаријев Теодорик Ћоравн Он је био род Аспару саветнику Лавову, сем тога и Теодорику Теудонировом Али није ово и тако знатне породице Готске као Теодо рик Теудонипов

Теодорик Ћоравн кад ступи у рат с племеном Скира затражи по моћ од Лава (око 468 год Лав није попсо Германце али Аспар као рођак Теодориков наговори Лава да остане неутралан Лав га не по слуша већ помаже Скирина Да би се за то осветио византији, Теодорик сад нападне на источну римску империју Лав га одбије Сад се оба Теодорика удруже са њима беху Атилини синови који тражаху данак они нападну на Византију али се ускоро посвађају савезници Баш Трада погибе и Аспар и Теодорик чувши за погубљење Аспарово гледао је да се освети Лаву Лав пошље посланике да се Теодорих смири Теодерик пошље такође посланике своје на двор Лава До мира не до ће јер Теодорик тражаше да наследи Аспара и његова звања Лав није могао пристати на тако тешке услове Теодорикове Теодорик на то одговори ратом Он с две војске нападне источну империју Једна војска нападне на град Филипи али га неосвоји Код Аркадиспоља је имао више успеха Лав видећи опасност мораде попустити Теодорику и прими готово све његове услове Он му да неке крајеве у Тракији да је насели својим људима Постави га за нач имлит империје и при на га за краља Острогота да ка изједначи са Теодориком Теудомиро вим Теодорик се обавеже на помоћ против свију непријатеља сем Вандала

Лав је на истоку изгубио острво Јотабу у Црвеном мору Неки као Персијски авантурист Аморкес се насели у Персијску Арабију

побегавши из Персије више је ту пљачкао арабљанска племена.Он чак освоји од Византије и острво Јотебу и обогати се примањем царине Јотаби.Аморкес је хтео да га лав призна за поглавара петријске Арабије и над Сараценима у Палестини.Лав затражи лично виђење. Лав га прими врло свечано,он је присуствовао седницама сената.Народ га призна за филарка у Арабији.Ово изазове незадовољство код дворјана лавових.

Црквене политике.Ту се лав држао Маркијанова правца т.ј. Халкедонског правца.Халкедонски сабор је изабрао за александријског патријарха Протерија.Али овај некад монофизита гони сад монофизита.Народ га омрзне и убије.Тело му спале и пепео баце у ветар.Лаву се то није свидело.Монофизите место Протерија изаберу Тимотија „Мачка" (назват „мачка" што се као калуђар прикрадао моћу ћелијама).Лав избор не одобри.Он се обрати чувеним теолозима за мишљење,и кад су се ови били за халкедонско православље он збаци Тимотија,а доведе др.Тимотија,православног човека.Он је чак прогњен и од минофизита.Сви га прозову царским човеком (мелхит-цар ски чоаек)

Последњи остатци поганства још нису сасвим нестали Комес Марцелин је био поганац.Па и дворски лекар на источном двору, Јаков.Држава га није узела на одговор и ако су закони забрањивали ту веру.Њему су указиване чак врло велике почасти, а у сенату му је подигнута статуа; Судија Исоказије у Киликији био је оптужен због своје вере али га не заузимању Јаковљево ослободе.Ствар се доста лепо свршила-покрштењем и Саказијем у Св.Софији.

ЦАР ЗЕНОН (474-475.и 477-491 год.).

Цар Лав на самрти означи свога малолетног унука,сина кћери Маријадне и Тараси Кардиса,Зенона за свога наследника.Лав је окрунио Зенона и ускоро умре;сад је Зенон једини Владар.Зенон није популаран у Цариграду но као командант гарде, доцније га становници омрзну.Њега је мрзела и ташта му Верине.Она је хтела престо за свог пријатеља неког патриција или за свог брата Василиска.

Она се најзар реши за Василиска. Она почне да ради да одузима вла
Зенону. Против овога је радио и маг. официјум. Инус, инус је био на-
клоњен старој литератури.

У интриге дворске уплетена су и два Теодорика. Теодорик Те-
удемаров помогао је Зенону а други Теодорик Верини. Верина подиг
на престо брата Василиска (475 год.). Индус изазвао буну против
Зенона и Зенон утече у Исаврију. Међутим Василиско седне на његов
престо. А Инус буде упућен у Исаврију. Василиско је отуђио своје
присталице. Он је отуђио сестру Верину убивши њеног пријатеља. За-
тим је отуђио поданике данцима, а затим црквено-политичким мера
Он је био монофизита а прогласи монофизиство за државну веру.
Он поврати у Александрију Тимотија Мачка. На монофизитство прис
ну мисирски епископи па и неки азијски, али европско свештенств
с Ахејем на челу одупре се томе јуначки, цар је хтео сломити
њихов отпор силом. Василиско се реши да унизи ранг цариградског
епископа, а Х ранг да да ефеском митроплиту. Он почне да гони Ак
ја. Уз Ахакија су били калуђери. Усред ових погрешака Василиск
деси се и случај елементарни. У Цариграду плану страшни пожар.
Он уништи Јулијанову библиотеку (пропало 120 000 рукописа стар
лаусову палату (У њој беху смештени многи урози античке уметно
Пошто је Василиско изгубио присталице у престоници, он погуби
Ина и Трокунда. Ова двојица гледају да поврате Зенона и пођу с
ском на престоницу. Василиско је био одлучио да се не преда већ
да се одупре. Ин и Трокунд се крену са Зенином на Цариград. Васи
ско постави за команданта Хермантија, свог нећака-једног ветро
Василиско гледа да поправи погрешке, он повуче одлуку за монофи
зитно и гледа да се помири са Ахакијем, али узалуд. Зенон дође до
престонице. Он покуша и успе да придобије Хермантија, обећавши м
да ће за маг. милитум-а, његов син да ће бити наследник престола.

Град учини издају и пусти Зенона унутра. Василиско се скл
у цркву са породицом. Али га Зенон измами двосмисленом речју и
после га удави у бунару заједно с породицом. Верини Зенон

опрости.Тако Зенон дође на престо поново (477 год.).За време целе владе Зенон није успео да задобије љубав својих поданика.Народ га није волео због његовог порекла.Осим тога он је био болестан од епилепсије.Она је имала утицаја на његове послове.Он је био ужасно плашљив.Сем тога није био уредан у приватном животу.

Финансијска политика му је била невешта.Затим он је имао сваки час да угушује завере,он их је угушивао крваво.Али можда би му се то све опростило да није водио унијатску политику.Он је с Ахакијем радио да измири православље и монофизитство.Најзад узрок мржње према њему је био и несрећан рат с Остроготима.Он успе дипломатским путем да најзад упути Теодориска на Италију.

Његово велико дело је војна реформа .Он је прихватио мисао лавову да војску образује од домаћег људства.Тако домаћи добијају превагу над странцима.Зенон није био од природе звер човек.Пошто се вратио на престо Зенон одржа реч и постави Харматија за маг. милит.а једног његовог сина,Василиска за Цезара.Али неповерљиви Зенон ради против Харматија и убије га помоћу Орнулефа (брата Одоакарова).Већу је муку имао Зенон са Ином.Ин је као маг.официорумна имао под собом гарду и другу војску.Осим тога имао је јаких веза са знатним личностима.Зенон је био неповерљив и према њему и гледа да га се опрости.Један његов слуга покуша да га убије али не успе. Према Ину је била и нерасположена и Верина.Она му је такође намештила замке.Ин је год.476 био конзул.Он је тада оправљао један царски стан;њему се тада прикраде један војник и покуша да га прободе;ин и овога пута избегне атентат.Зенон,да би уклонио сумњу са себе предаде тог војника Ину.ин га протера.Доцније оде том војнику и натерага да му каже ко га је наговорио на то дело.Војник каже да је учинио то по заповести команданта Епиник буде такође прогнат,и он призна да га је наговорила Верина.ин тражи од Зенона да му изда Верину.Зенон то учини.ин натера Верину да се покалуђери и протера је из Цариграда.Ово протеривање изазове непријатељство у граду.Синови бившег западног цара Антемија,Прокопије и Марк јан

сколопе заверу.Оне удесе ствар тако да се Маркијан привуче са својим људима у двор и уђе у одаје Зенонове.Зенон утекне.У том Ин доведе нове трупе из Исаврије;завера буде угушена.Маркијан буде ухваћен и натеран да се покалуђери а после би прогнат у Кападокију (479 год.).Услуга Инова била је тако велика ,па ипак му Зенон није веровао,него му је и даље радио о глави.Царица Аријадна намести сама замку.Ин опет избегне;Он је видео да му нема опстанка у престоници,него затражи премештај у Азију.Зенон му да чак за префекта свију трупа (пер оријентем).Ин видећи толике трупе под собом, намисли да се освети царској породици.У Исаврији букне буна.Неки Леонтије разви барјак против Зенона.Ин му се придружи.Он се измири и с Варином окружницом збаци Зенона а прогласи за цара Леонтија Леонтије уђе у триумфу у Антиохију (485 год.).Побуњеници су имали циљ да збацивши Зенона врате паганство.Око Ина су се скупили пријатељи књиге,ма да Ин није био такав.Пре ће бити да су они пријатељи ступили у буну због веза с њим да бране православље.Ту нам много могу дати само догађаји Зенон угуши и ову буну.Ова буна није помогнута са стране,и ако су се побуњеници обраћали Персијанцима, Одоакару и др.У исто време ни унутра завера није имала јаког корена.Монофизитство је било готово народна завера.Зенон огласи Ина за непријатеља и конфискује му имање.Јована Гота и Теодорика Теудемирова пошље Зенон да угуше буну,царска војска брзо је повратила ред у Сирији.Затим се Готи са Теодориком врате у Европу,а Јован Гот остане још 4 го.тамо.За време друге опсаде умрла је Верина.Најзад тврди град Папион буде заузет 488 год.После угушења ове буне Зенон је казнио много црквене поглавице који су стали уз побуњенике.Тако буде збачен Каландион Антиохијски епископ,а цар доведе свога љубимца Петра.

Односи царства према Остроготима.-Односи су византиски према Остроготима врло заплетени.Теодорик Теудемиров је наговио Лава да му да земљу да се са њима настани.Лав их насели

у Македонију, али после буду премештени у Скитију. И други Теодорик (Корави) је изнудио погодбу по којој је добио земље у Тракији.

У борби између Ина и Зенона били су оба Теодорика. Кад се вра-
тио Зенон Теодорик Трајаријев падне у немилост, јер је био уз Ва-
силиска. Теодорик Трајаријев није хтео да трпи већ пошље изасланике
(487 год.) Зенону да Византија обнови с ним погодбе. Али то одбију
сенат и Зенон. Зенон је најзад морао јавити Теодорику и за одлуку
сената Теодорик одговори западом. Он опустоши Тракију и допре до
самог Цариграда. Зенон му сам понуди мир. Он му нуди да му остане
све што је опљачкао али да не иде даље. Он му, и његовој породици
даје да живи где хоће са великом пензијом. Теодорик одговори да што
се нега тиче пристаје, али шта ће рећи његови људи које је повео?
Тако је он одбио понуду. Онда се Зенон обрати Теодорику Теудомиро-
ву, у маркијанополју Теодорик пристане. Цар му каже да ће му олак-
шати помоћ исхраном војске, затим да ће га војска византиска чека-
ти код балканских кланаца, а друга ће га војска чекати код Једре-
на, а да ће га неке трупе чекати код Хераклије на мраморном мору.
То му је нудио огромне суме новаца. Затим му је обећао да ће га
оженити својом царском принцезом. Теодорик пристане, али под условом
да се Зенон и сенат закуну да се никада неће помирити са Теодори-
ком Тријаријевим. Ту му је мало грчка мудрост изиграла заклетву.

Теодорику Зенон не пошље хране. При изласку из балканских
кланаца Теодорика није чекала византиска војска. Дакле ништа не бе-
ше испуњено што је било обећано. Ипак се Теодорик сукоби са Теодо-
риком Трајаревим. Ту Теодорик Трајаријев да створи други обрт.
Он се успе на узвишење одакле га може чути и војска Теодорика
Теудомирова. Он га изгрди. Он га је назвао будалом, јер не види да
Византија хоће да истреби Остроготе помоћу Острогота. Назвао га је
издајицом свога племена, јер се удружио против својих сплеменака

То је дирнуло војску Теодорика Теодомирова на и самог Теодорика. Две се војске Остроготске измире и пођу заједно на Византију(479? год.) Теодорик је пребацио Зенону за неодржање речи. Затим је тра-жио земље за насељавање, па онда да пошље хране војсци како је би обећао, и да пошаље Демостике за одређивање данка. Теодорик Трајаријек уради исто тако, захтевајући да Зенон обнови погодбе. Затим да се пусте на слободу његови рођаци, таоци. Не зна се шта је Зенон одговорио овоме. Али Теодорике Теудомирова, цар гледа да опет задо-бије. Он му је нудио велике суме за издржавање, нудио му је и хра-ну за војску. Али је било све залуд. Теодорик Теудомиров не пристане. Зенон реши да прикупи сву снагу. Он објави војсци да ће је сам во-дити. То је изазвало велико одушевљење, али зато буде одговорено по-буном кад Зенон одустане од вођства. Зенон мораде распустити вој-ску. Зенон покуша сад са дипломацијом. Он пошље Теодорику Трајарије-посланике тражећи с њим уговор, а нудећи му велике услове. Овај при-стане. Онда Зенон збаци са свију положаја Теодорика Теудомирова, а да све Теодорику Трајаријевом (479 год.), међутим Теодорик Теу-миров је пљачкао по Тракији Кад је чуо за савез Теодорика Трајаријева и Зенона нападне на Македонију и дође чак до Солуна. Солу-њани не имађаху веру и своју управу војну. Они даду кључеве цркви. Зенон пошље посланике Теодорику Теудомировом, који га наговоре да се уздржи од даље пљачкања, већ да пошље посланике у Цариград, да се погоде. Теодорик пристане али да му Зенон пошље посланике с ки-ће уговорити. Зенон му пошаље Адамантија. међутим Теодорик настави даље пут. Он дође до Витоља, па до Охрида. Затим освоји град Скампу на реци Скампи. Он освоји и Драч а затим читав део града. После по-стави свој логор у Драч.

Адеманд међутим стигне у Солун, а Зенон пошље скоротечу ка Теодорику. Адеманто дође у Водон и ту затече Сабинија кога цар бе-ше поставио за маг.мил.пор. илирик. Затим се крене и дође у лих-

(Охрид).Међутим скоротача дође и јави да Теодорик очекује посланика.Из Лихниде пошљу посланике да Теодорик пошље таоце обећавши да им Адамант неће ништа.Теодорик затражи од њих таоце.Ови му таоце не дадоше.Ипак Адемант нађе модус за одговор.Он се испне на једну неосвојиву тврђаву код Драча,па по људима јави Теодорику да дође с друге стране Скампа да се договоре.Тако и буде.Од Теодорика се тражило да не ратује даље и да му се да део од Мезије.Теодорик не пристане.Он је тражио да његова војска остане ту до пролећа.Адамент пошље Зенону људе да га пита за мишљење.Једно велико одељење остроготске војске кретало се низ планину Кандерију,безбрижно.Адамент пошље војску том одељењу иза леђа,а Сибинијан их сам пресретне.Он страшно потуче Остроготе.Он о томе извести Зенона. Тако је Зенон имао два посланства.Једно му је саветовало мир,а друго рат.Зенон се реши за рат.Он нареди Савинијану да настави рат О даљем току борбе између Теодорика и Византије не знамо.Најкоро су почела непријатељства и са Теодориком Тријаријевим.И он се крене против царства (480 год.).Зенон натутка Бугаре против оба Теодорика.Бугари се ту први пут помињу.Но бугари буду одбијени.Теодорици почну врло успешно ратовати са Византијом.Византијску војску је предводио Јован Гот и Маркијан.491 год.удари Теодорик Тријаријев на Цариград,али буде одбијен од капије које је бранио Ин. Он се повучо у Тракију,па крете на Јелладу.Није доспео тамо јер је погинуо на путу.Над трачким Остроготима завлада син Теодориков Рецимак и његова два стрица.Рецимак остане сам на влади погубивши оба стрица.Он је био још гори за Византију;али га убије Теодорик Теудомиров (484 год.).Сад је Теодорик Теудомиров био опаснији за Византију,јер је остао као једини господар свију Острогота.Он 484

год нападне на Византију Зенон склопи мир и уступи му много земље

Од те године Теодорик је у пријатељству са Зеноном Теодорик је чак и конзул Византије за ту годину. Али 487 год Теодорик је опет опустошио Тракију, зароби маг. милит Милентија и опседне сам Цариград. Али се нешто десило, ми незнамо тачно шта, што је Теодорика одвело у Италију. Одоакар је ратовао с Рулијанцима (германско племе) врло успешно. Један од владалаца породице Рулијанске дође да тражи помоћ од Теодорика. Теодрик је још раније хтео да иде на западну империју. Теодорик се измири са Зеноном и затражи од њега допуштење да освоји Италију од Одоакара и ако је освоји да влада у њој као краљ Острогота. Зенон није имао ништа против тога 488 год Теодорик се креће у Италију. То је била сеоба читавог остроготског племена. Одоакар је био способан и Теодорик је нашао на озбиљног противника. Између њих се водила крвава борба. Теодорик најзад 493 год победи и погуби Одоакара, његово га племе изабра за краља Острогота. На царском престолу седео је Анастасије. Он 498 год призна Теодорика за краља Италије. Он му пошље чак царске знаке. Тако се Византија ослободи Острогота. Они су истина чинили штете империји, али су били и бедем на граници против других народа диљих преко Дунава и око Каспијскога мора. Сад нестаје тог бедема.

Спољни односи империје за Зенона. Зенон је чим је дошао на престо, поставио на западном престолу Јулија Непота. Али непота није радо примио запад нарочито патрицији Орест. Они се буне против Непота побегне из Равене у Далмацију. Господар је био Орест. Он изабере за цара свог малолетног сина (475 год.) Ромула Августула. Против Ореста се његов штитоноша Одоакар син Едекона (министра Атилиног). Он придобије Скире. Он затражи од Ореста једну трећину империја за себе и своје савезнике. Орест га одбије. Сада се Одоакар побуни и погуби Ореста затим и његова брата Павла. Ромула Августула збаци и пошаље са 6000 рим златника да живи, у Кампенију у Лукулову налати.

доакар приволи сенат да укине западно царство и да за цара запада
изна цара источнога 476 год.Кад се вратио Зенон сенат му пошље
сланике и моли га да се прими за цара запада и да да титулу па-
рицијa Одоакару.Против Одоакара је радио Непот.Он замоли Зенона
му поврати престо.Зенон одговори сенатским посланицима да они
име збаченог цара Непота а-да не траже другога.Одоакару одговори
је то лепо што је он казнио Ореста који је протерао законитог
ара,али да треба да доврши то дело и да врати Непота.Али ускоро
ре Јулије Непот.Зенон се реши да призна ново стање.Он да Одоака-
у титулу патрицијa и прими титулу императора западнога царства.
доакар му пошље знаке западнога царства.Римски делови Галије су
ли незадовољни.Ипак је Одоакар владао читавих 17 година као краљ
вога племена и као управник Италије.481 год.Одоакар освоји Далма-
ију.

Пад Ромула Аугустула и укидање западнога царства од римског
ената,постављање варварина Одоакара за управника Италије многи ис
орици не бележе као епохалан догађај.У последње време се не сма-
ра тако.

Црквена политика.На супрот Маркијану и Лаву I.Зенон је водио
политику која се ослањала на народну веру,монофизитство.У томе је
имао помагача патријарха Ахакија.Он је Зенона обвезао још у борби
с Василиском.Обадвојица су били умерењаци и присталице халкедон-
ског православља или монофизитства.Они гледају да нађу формулу ко-
ја ће измирити обе теорије.Ахакије пронађе формулу.Као основицу за
ву узме три решења прва васељенска сабора.Та три сабора су призна-
вали и монофизитство.Ахакије није укинуо и формуле старе,али је у
новој формули казао да се њом осуђују супротна решења донета макар
и на Халкедонском сабору.Тиме се могло бацити проклетство и на кра
јње монофизитство и крајње диофизитство.То је унија Зенонова(482
год).Овако измирење халкедонског православља са монофизитством при
мили су и други патријарси истока и антиохијски,такође и алексан-

дријски.За патријархом су пошле и пастве.У Мисиру је била само мала опозиција која се одводи од патријарха - ацефали(безглавници) Тако је повраћено духовно јединство на истоку (482 год.),а то је дело Алакијево.Халкедонани су попустили у томе,али се они ипак нису нашли увређени.Али овим није био задовољан Рим.Папа учини протест,још исте године(482.).Сукоб с Римом се још више заоштрио.Тимотије,Александријски епископ,умре;место њега буде изабран Јован. Јована збаци Зенон и постави Петра.Збачени патријарх се обрати папи Симплицију.Овај га узме у заштиту,али он ускоро умре(483 год.). Место њега дође Феликс.Он поновн протест.Папски изасланици застрашени у Цариграду преврну вером и пристану да признаду за патријарха Петра.Папа онда ове збаци са епископског престола и баци анатему на Ахакија(484 год.).Ахакије одговори анатемом.Тако је настала шизма(484-519 год.).Ова шизма није била велика штета за источну империју.Запад је био изгубљен за источну империју.Духовно цепање је почело још раније.Ахакије је био глава целе цркве(титула и кумењски патријарх).

С унутрашњом политиком у вези је укидање и затварање славне Несторијанске Академије у Едеси,а од стране Зенона.Несторијанство се дуго држало у Персији;жижа тога била је ова школа у Едеси.Она је измењивала литературу између Персије и Грчке (489 год.).је укинута.).

Зенон је имао сина који није рођен у пурпуру.Овај је запао у рђаво друштво,а умро је још врло млад.Зенон је имао и брата великога Лонгина,С њим није био у љубави.Доцније је Лонгин заузимао видне улоге.Али Зенон не хтеде њега узети за наследника.

АНАСТАСИЈЕ (491 - 518 год.).

Зенон умре априла 491 год.на престолу остане царица Аријадна Њеним утицајем буде проглашен за цара Анастасије Силенциор (било му је тада око 60 год.),Анастасије ступи с њом у брак

још исте године (491) по смрти Зеноновој.

Анастасије је био добро позната личност.Његова мати је испо-
ведала Аријанску јерес.Анастасије је исповедао монофизитство.Он је
био врло побожан.Због проповедања монофизитства патријарх Евфиније
био је принуђен да га потпомаже.Анастасије је био иначе познат,ми-
лосрдан и ваљан човек.

Кад га је Аријадна позвала на престо Евфиније га није хтео
крунисати што је био јеретик.Он му прво поднесе једно православ-
но „вјерују".Анастасије потпише и Евфиније га крунише.Анастасије
је био добар владалац.Он је извршио пуно омањих реформа.Анаста-
сије је владао у врло незгодним околностима: унутра побуне,споља
устанци нападаји.Много је хваљена у изворима његова велика добро-
та према поданицима.Али при свој благости имао је енергије да о-
држи своје мишљење.Он није трпео шпијуне.

Финансијска политика му је одлична.Он је поправио дефиците
због Лавове експедиције и рђаве Зенонове политике.Он је смањио др-
жавне приходе .Он је укинуо неке данке-хрисаргирон.

Замашнија му је реформа у прикупљању порезе.Он установи по-
резнике - виндицес - за прикупљање данка.Помоћу њих је хтео да
спречи још једно зло.Курјачи су давали прикупљени новац властима
а ове су врло неуредно метале новац у државну касу.Сад је то Ана-
стасије својом реформом одклонио.

Неки извори куде установе виндика,други извори хвале је.Ана-
стасије није оставио виндике без контроле.Анастасије помогао гра-
довима који су страдали.Он је унапређивао трговину.Његово је дело
један канал од језера Софрон до Астахиског залива на Мраморно Море
Анастасије се бринуо за војску,најзад се бринуо и за јавни морал
и хришћанску човечност .Он забрани гладијаторске борбе са звери-
вима.Он укине ноћне игранке младића који су се облачили као девој-
ке.Он учини крај светковини Ибрута.

Затим је завео простоту на двору.Но у овој бризи за нарави је изгледа претеривао.Помињу се и две сенке на карактеру Анастасијевом А то је тврдичлук у приватном животу и затуцаност у монофизитству.

УНУТРАШЊИ ДОГАЂАЈИ ПОД АНАСТАСИЈЕМ.

Прва година Анастасијеве владе почиње буном председника сената Лонгина,брата Зеноновог да би добио престо.Исавријанци су Зенонове партије.Под њим су они Преторијанци.Анастасије гледа да их уклони из престонице.Они су због тога нерасположени према цару Тим нерасположењем користи се Лонгин,Зенонов брат и стави се на чело побуњеника.С њим је био још један Лонгин магистер милитум. Они су ухватили везу са Исавријанцима у Исаврији.Ту беше Конон архиепископ.

У Цариграду насташе битке по улицама Исавријанци,око 100.(крену се ка престоници.И ако опасност беше велика Анастасије с показао присебан.Он је исте (492) год.угушио ту буну .Он ухвати Лонгина и протера га у Александрију и натера га да се тамо покалуђери.Другог Лонгина натера на бегство.Он оде у Исаврију.Царска војска би послана у Исаврију под Јованом Готом,Јустином и др.војводама.Она у Фригији код Котијеја разбије Исавријанце.(493 год.). Остатак Исавријанаца побегне у Исавријанска брда.Анастасије се сада разљути још више,изда указ којим Исавријанским војницима одузе неке повластице које им је још Зенон дао.Престонички Исавријанци се опет побуне. Они су вукли цареве статуе и убијали по граду.Секундин,зет царев савлада и ову буну.Цар протера све Исавријанце; међу њима и породицу Зенонову . Он укида

данак Исаурима који је Зенон за Исавријанце установио.

Исавријанци не мирују. Они иду у Исаврију и сједине се са земљацима. Царска војска задоби успех што освоји град Клаудиопоље. И задоби победу над Исавријанцима у тим борбама погине и Конон. После царска војска задоби неког Лонгина (трећег)Ателодора и др. које је била заробила. Остатак побуњеника се преда де 496 год. Анастасије онда премести Исавријанско племе у Тракију.

БУНА МЕЗИСКИ(ДОЊА МЕЗИЈА - БУГАРСКА)ФЕДЕРАТА:

Хуни, Готи, Бугари и др. Вођа им беше комес Вителијан. Узрок су побуни насиља маг. милит. тракијског Ипатија рођака царевог. Вителије унесе у програм устанка и одбрану Халкедонског православља од цара. Анастасије беше непомирљив у црквеним стварима. Вителије митом придоби штаба заробљеног Ипатијевог повереника, Карина, па му опрости живот под условом да иде против мезијских градова Варне и др.

Карина освоји Варну, Анхијон и др., па пође на Цариград. Анастасије је на Цариградским бедемима исписао праве узроке Вителијевог устанка. Он гледа да задобије свет око Цариграда. С тога у Витинији спусти данак на стоку за 1/4. Том акту да свечану форму на олтару Св. Софије. Он позове под заставу и варварско чиновништво. У почетку Вителије напредује. Он се појави под Цариградом. Анастасије му понуди мир. Вителије на то пристане. Цар му је упутио његовог заштитника да би више успео при преговарању. Вителије је тражио да се поправе Ипатијеве неправде и да се он више не враћа на дужност, а да цар врати Халкедонско православље. Анастасије позове Вителија у двор, али овај пошље своје официре које Анастасије задоби обећавши им све. Вителије пристане на мир Место Ипатија Анастасије постави Кирила Илирца. Вителије не пусти Кирила мирно већ отпоче и са њиме борбу. Он потуче Вителија и овај се врати из Варне. После тога Кирило се ода уживањима. Вителије

ошље једног свог војника Хуна и овај убије Кирила. У Цариграду се сад увиде колико је Вителија непријатељ, и би оглашен за непријатеља државе. Ипатије је с војском послан да угуши устанак. Ова војска, око 80.000 људи, у почетку напредује, доцније трпи поразе. Вителије зароби неке официре и затвори их у кавез те да понизи Ипатијеву војску, Ипатије се утврди код Акриде близу Одесе (Варне), али га једном изненада нападне Вителије и потуче га. Ипатије изгуби око 60.000 људи, а и сам би заробљен. Вителије опет заузме Доњу Мезију. Анастасије беше послао посланике да избаве Ипатије из ропства. Али Вителије похвата посланике одузме им благо а Ипатија не пусти. Вителије се упути на Цариград. У Цариграду букне буна што је Анастасије забранио неку светковину. Анастасије се опет мора да мири са Вителијем. Вителије пристане на мир под условом да он буде маг. мил. пер. Тракије. Он тражи од цара повратак Халкедонског православља, а обећа да ће за то пустити Ипатија. Анастасије. Анастасије на све пристане. Доцније Анастасије изигра овај мир. Вителије је поставио услов да цар сазове сабор ради помирења источне и западне цркве. Од тог сабора не би ништа и ако је и папа тражио да се сазове сабор и избаци Ахакијево име из зборника. Вителије пође на Цариград. Он продре у предграђе Перу; на сев. зл. Рога, Филозоф. Прокле даде савет да се сумпорном смесом разори непријатељева флота и потуче је. Ова победа учини крај Вителијевом устанку Вителије се повуче за увек. Више није нападао Цариград. Овакве побуне досађивале су непрестано цару на пример буна палестинских калуђера под архиепископом Савом; буна александријска; буна у Хиподрому и др. Верске страсти обузеше масу, која се непрестано бунила.

Спољни односи за Анастасија. Теодорик Велики је још од Зенона тражио признање краљевства, али Зенон умре обећавши му то. Сад Теодорик тражи да му Анастасије испуни Зеноново обећање. Анастасије не хтеде то да учини. Остроготи су били чули да Анастасије неће да призна Теодорика за краља Италије. С тога сами Остроготи извичу Теодорика за свога краља 493. год.

После 5 год. Анастасије је ипак признао Теодорика за краља Остроготског у Италији. Чак му је послао и знаке краљевског достојанства. (498 год.). Анастасије и Теодорик нису се ни после овога слагали. Теодорик је владао и земљама над Алпама Регијом, Далмацијом и Панонијом. Год. 504. заузе и Сирију од Гепида. Гепидски савезници беху Бугари. Бугари и Гепиди беху уз Анастасија. Теодорик имађаше више успеха. Анастасије зарати и са Хунима под Мундом. Ово помаже Теодорик и они 505 год. победе. Год. 510. Анастасије ступи у везу са Теодориковим противником Франачким краљем Клодвиком. Клодвику је цар дао титулу римског проконзула.

Анастасијево доба је златно и у историји Словена. Под њим се први пут помињу већи упади Словена и Бугара на Балканско Полуострво. Словени су били под Остроготима. Док су Остроготи у Мезији они су брана за Словенске Бугарске народе. Стога се Словени и Бугари за време Острогота не помињу. Прва навала Словена је 493 год. Словени се помињу под именом Гети. Тада су Словени потукли Трачког маг. мил. Други словенски упад преко Дунава је год. 505, а трећи 517. Тада су Словени продрли у Македонију и Тесалију.

Бугари Азијско племе су изнастављени око Црног Мора и Каспијског језера, али су сишли до ушћа дунавског и продру на Балкан (499). год. Тада супотукли једну византијску војску. Бугари су били савезници византијске империје против Теодорика.

Анастасије се реши да обезбеди Цариград. Он подигне зид. т.зв. Анастасијев зид, зид који је заграђивао Грчки рогаљ од Црног до Мраморног Мора.Тај зид ишао је од Пелинбрије на Мраморно Море до Еркона на Црном Мору. Подигнут је 512 године.

Византија сад има рат са Персијом. Уговор о миру привредиле су обе стране. Непосредни повод беше заштита монофизита од стране Анастасијеве. Ковад,Персијски цар,је опоменуо Анастасија још за неке погобде али овај за то не хте да чује.Ковад затражи од Анастасија неку позајмицу. Анастасије га одби увредљивим начином тражећи признаницу, због тога букне рат (502 год.). Персијска војска заузе Маркијенопољ, Амиду,Теодосијонопољ (I.и III. у Месопотамији, II. у Амиди). Становници нађуте Пеерсијанце те им ови приреде покољ. Анастасије пошаље 15,000. војника на Персију Аријонбиндом (праунук Аспаров), Јустином, Романом (управник Ефрат ске провинције) и др. 503 год. Роман и Аријобинд продру у Арзенску провинцију,заузму Гард Константину и ту се утврде. На њих Персијанци наваде већом силом. Аријебинд затражи од Ипатија помоћ. Овај му је не даде, те га Персијанци победе. Аријанбид жтеде да се врати. Док су се византијске војводе свађале Персијанци заузму Безибио. Они нападну Ипатија и победе га. Тада на Персију нападну са севера Хуни. Ковад се обрати Анастасију за мир; али он је и за време преговора плаћкао. Аријонбид га код Едесе победи и Пероијанци се повуку. Ипатија Анастасије смени и постави другог маг. мил. Овај опустоши Арзенску провинцију. Друге војводе такође учиме успех. Они поврате Маркијенопољ, Теодосијонопољ, Аниду и Анзибис. Најзад се закључи мир на 7 год.(505 год.).Анастасије се користи заплетима персијским на северу и утврди један град. „Дару" Он јој да име Анастасијанопољ. Ковад протествује противу овога,али не предузима никакве активне мере.Анастасије утврди Теодосијонопољ Упоредо са Персијом ратује Византија са Бедуинима, али ове 498. год.умире. Анастасије поврати и острво Јотабу 515 год.

зантија није имала муке само на тим странама већ и на истоку. Кападокији продре хунско племе Сабини те је морао и тамо Анасије да шаље војску.

Црквена политика Анастасијева. Анастасије беше затуцани монофизита. Његов поглавник Марин беше такође монофизита. Балкан беше халкедонско православље. Ефимије, цариградски патријарх беше таође уз Халкедонце. Анастасије је с патријархом у пријатељству, али време исаврijанског рата Анастасије рече патријарху да би се омирио са Исаврijанцима. Ефимије то каже зету једног исаврijанског ојводе. Овај исприча то Анастасију. Цар се онда наљути на Ефимија збаци га (496 год.). За патријарха дође Македоније. Овај је пстисао унију Зенонову, али он беше присталица Халкедонаца. Анастасије му то прећута. На истоку монофизитство беше јаче, нарочито у Мипру. У Палестини и православље има јаког корена нарочито међу кафферима. И европске провинције признаваху унију Зенонову. Анастаије је допуштао да провинцију гледају на ствар како хоће. Крајњи онофизити навађују на Анастасија да ступи отворено на њихову стра у. Нарочито утичу на цара Север и Ксенеј епископ херапољски. И доста цар поче да се привољава њиховим жељама. Он сазове неколико покалних сабора ради свога питања. Али не беше успеха. Умерена стран а преовлађује. Због неке мале свађе изроди се читава буна. Побуњеници викаху цару погрдне речи. Анастасије попусти. Он замоли патријарха да утиша светину обећавши да ће испунити захтеве њене. И заиста светина се стиша. Али Анастасије збаци Македонија а доведе монофизиту Тимотија (511 год.). Сад се опет јави прећашња свађа (нарочито због песме „Свјати Боже"). Анастасије сазове сабор у Сидону 512 год. На сабору победи умерена странка у Флавијевој страници беље и Илије, Јерусалимски патријах. Улични нереди у престоници прећу у буну. Побуњеници демонстрирају пале и пљачкају. Они запале Маринову палату. Дом градског префекта, такође је спаљен. Цариград беше

весма оштећен овом буном. Анастасије се склони у цариградско пре
граће. Против воље Аријенбинда буде извикан за цара. Држава беше
безглављена. Анастасије трећег дана без дијадеме уђе поново у в
рош. То изазове огорчење и запрепашћење. Светина запева православно
„Свјати Боже". Цар даде знак за говор. Овим говором одобровољи на-
род и он га опет прими за цара 512 год. Пошто је остарио Анастасије
је је био играчка монофизита. Он збаци с престола Флавијона и Ма
ју, а на Антиохојски престо доведе минофизиту Севера. Он сазове са
бор у Тиру и ту буде бачено проклетство на халкедонско православ
ље, га би усвојена Зенонова унија 513 год.

Анастасије је навукао мржњу на себе због својих реформи, он
није имао деце, али ипак није за живота одредио себи наследника.
Овим се хтеде користити Амантије прпоз сакри кубикули, да би из-
брао Теокрита свога пријатеља. Али доместици извичу за цара Јусги
(513 год.). Само патрицији су дали свој пристанак за Јустина. Им
ператор Јустин био је пореклом сељак из околине Скопља. (До скоро с
мислило да је Јустин словенског порекла, али то неће бити у исти-
ни). Јустин је био командант царске гарде, када је Анастасије умро
Прокопије каже да Јустин није био писмен, а при том је био врло
стар кад је дошао на престо (било му је око 70 год.). Због тога са
узе за савладара свога синовца Јустинијана. Монофизитство је било
противно новој Јустијанској династији. Витилијан је био противан
свом новом царском режиму. Против Јустинијана су се били побунили
врло многи истакнути људи који изабраше за цара Јована. Уз то се
десиле три узастопна земљотреса од којих постадоше и наши (српски
крајеви а нарочито родно место Анастасијево Драч. Јустин се са
Јустијаном потруди те својим противницима сфвори казну због чега
врло многи бише осуђени на смрт (диантије Јован и дрг) Ова се ди-
настија ослањала на плаве на халкедонце.

Требало се помирити с Римом жижом православља. То Јустин и учини. Обадве се цркве измире и тако престаде шизма 519 год.

Као што је Настасије гонио православље, тако је и Јустин гонио монофизите. Али су монофизити овим гоњењем отуђени од Цариградске цркве. Они оснују своју-сиријску, самосталну цркву Вителијен је као борац православља добио нвзив конзула. Али је ускоро био убијен (520 год.).

Анастасије штедљивост, његова простота у дворском животу отпада. На двору се васпостави раскошан живот из времена Аркадијева. Заведене су и циркуске игре са лавовима (гладијаторске борбе). На ове су игре трошени силни новци те их готово нестаде. Јустинова влада представја 9 год. мира, припремања за доцније ратове Јустинијанове. Било је више сукоба дипломатских нарочито са Персијом. У Арабији живели су Омирити који су били прво примили Мојсијеву веру, али су доцније примили и хришћанску веру. Омирити су признавали власт Аксумићана, али се баш у ово доба побуне, да би се ослободили аксумићанске власти. Ова се побуна деми на штету хришћана, те Јустин позове некаквога владаоца из Азије да заштити Хришћане.

Између Јустина и Теодорика Великог десио се сукоб, јер су Теодорикови људи били Аријевци. Теодорик је осећајући освајачку тежњу Јустинову и Јустинијанову, постао према католицима врло раздражљив. Теодорик је наређивао да се руше католичке цркве. Теодорик је погубио старог сенатора Боеција. Пошто је Теодорик ~~водио~~ католике, у своме краљевству, то и Јустин почне гонити Аријевце у Цариграду. Кад то сазна Теодорик он реши да пошаље самога папу у Цариград да извиди ствар. Папа Јован I. плачући је молио Теодорика да га поштеди од ове мисије, али му он не хтеде учинити по вољи него остаде при своме захтеву

И папа се, и ако болестан морао кренути у Цариград са још неколико епископа. Цар га је врло свечано дочекао. Папа је на

Ускоро одслужио службу у Цариградској цркви на латинском језику.Папи су учињене многе пријатности.Овим сјајним пријемом папе хтео је византијски цар Јустин задобити га за себе.Папа је молио Јустина да поврати Аријанцима њихове цркве и да им дозволи да пређу у аријевство.Папа се врати у Италију али није добро примљен ни од краља ни од народа што није потпуно успео у својој мисији.Теодорик је посумњао да папа није с царем направио какву заверу против њега,те га даде затворити.Али год.526 умре Теодорик Велики.То је била срећа за папство које је Теодорик почео кољати и омаловажавати.Док је Витилијан био у животу он је био супарник Јустинијану,али кад погибе Витилијан (520 год.),онда се истиче Јустинијан, коме ће припасти круна Јустинова.Јустинијан је придобио за себе сенат,те овој изнуди од Јустина да Јустинијана призна за наследника .Затим доцније Јустинијан буде крунисан за цара,за савладара Јустинова (527 год.).Исте године умре Јустин а на престо дође:

ЈУСТИНИЈАН 527 - 565 године.

Јустинијан је владао империјом окт. 40 год.а кад је дошао на престо имао је око 40 год.-Прокопија у својој Тајној Историји,каже да је Јустинијан имао ове пороке:сујету,смбициозност,бестидност,раскалашност,крволочност,кукавичлук,до болести осетљивост,непоузданост,глупост,вероломство,затуцаност у вери и т.д.Али ове све не мора бити у истини,јер је имао мане,али не толико колико каже Прокопије.Јустинијан је велики човек и владалац.Он је био широк дух,геније.Он је имао истрајну енергију и радиност.Имао је укуса за уметност,која је била и прешла у пасију.Он је био човек великих идеја.Јустијан се умео окружити великим и спремним људима (Велизар,Нерзес,Нителије и др.).Јустијан је хтео да изнад пре свега

политичко уједињење запада са истоком.Ради тога је требало освојити Италију,Шпанију., Африку и т.д.Он је хтео да уједини и духовно запад и исток.Он се у дубини своје душе осећао као римски император.Он је много од тога створио,али његов успех није био трајан Јустинијан је извео најпотпунију централизацију политичке и црквене власти.Он је постао врховни поглавар цркве и државе.

Цару беше уметност пасија,те је велике градове био украсио велелепним грађевинама.Пошто је за зидање као и за ратове требало доста новаца,то је Јустинијан установио око 20 нових данака.То је створило масу грађана бескућника,пролетара који су живели од милостиње.Јустинијан је истрошио сву државну снагу освајајући раније отете провинције политичко уједињене запада са истоком.Ради тога је требало освојити Италију,Шпанију,Африку и т.д.Он је хтео и духовно запад и Исток.Он се у дубини своје душе осећао као римски император.Он је много од тога остварио,али његов успех није био трајан. Јустинијан је извео најпотпунију централизацију политичке и црквене власти. Он је постао врховни поглавар цркве и државе.

Цару беше уметност пасија,те је велике градове био украсио велелепним грађевинама.Пошто је за зидање као и за ратове требало доста новаца, то је Јустинијан установио око 20 нових данака.То је створило масу грађана бескућника пролетара који су живели од милостиње.Јустинијан је истрошио сву државну снагу освајајући раније отете провинције.Он је ради одбране провинција подигао читав низ утврђења,од којих није било користи.Противу варвара било је срамно плаћање данка,што је слабило државу.Јустинијан је истина,извео већи део својих планова.Он је повратио од Германаца Италију,Африку и један део Шпаније,он је извео кодификацију старог римског устава.Али је за ово требало много жртава.Одбранбена снага империје умањила се због многобројних ратова.Влада Јустинијанова је влада чистих земљотреса и болести(куге),заједно са Јустинијаном пали су

и његови славни успеси.Он је и на црквеном пољу успео да сломије непомирљивост папства према царству.Али је Јустинијан задржао ... њанство својом кодификацијом римског права,које је основица и ... нашње модерне државе.Јустинијан је био присталица старе римске ... диције.Јустинијан је ратовао против остатака римског паганства ... је затворио филозофску академију у Атини (529 год.).Он је укинуо кунзулство.Он је везао и Грчки језик као званичан поред римског (латинског),И раније су императори гонили паганство,те није чудо што га и Јустинијан гони.Пошто је конзулство личило на републику то га је Јустинијан,тежећи за апсолутизмом укинуо.Јустинијан је био доста зрео човек кад је дошао на владу.Он је,кад је био мла... показивао просто старачку озбиљност.И чудо је било како да се он ожени Теодором,врло проблематичном женом.Теодора је била кћер једног простог мечкара Ахакија,који је био у Хиподрому.Ахакије је ускоро умро.Његова удовица посла своје три кћери да у Хиподрому уступе њиховом очуху место које им је отац имао.Али оне то не д... бише од „Зелених".Кад су „Плави"видели да су „зелени"одбили мол... Ахакијевих кћери смилују се и приме њиховог очуха.Ахакијева у... дова слала је своје три кћерчице у Хиподром,међу којима је била ... одора,да играју на бини.Теодора је својом безобразном игром,а још више лепотом освајала људска срца.Она се ускоро пода порочном животу,али буде остављена од својих обожавалаца,те скиташе по цари... радским улицама.Али њена лепота учини те се у њу заљуби Јустинија... да је хтеде узети за супругу.Ускоро се Јустинијан,кад је венчан ... цара,оженио порочном Теодором.Теодора доби назив „Августа". Теодора се одавала раскошним уживањима. Она је уживала у телесним сластима и луксузним са својим љубимцима којих је било много и на самом двору.До Теодоре је било врло тешко доћи. Морало се чекати пред њеним вратима по читаве сате. Она је као и Јустинијан врло грамљива. Она је била заштитница женских браколомства.Она је постављала чиновнике, па и саме епископе. Која места давала је само невољалцима.У„Тајној Историји",прича се да је Теодора имала једно

ванбрачно дете. Она је била болесна од рака и од тога је умрла 54-
год. Али је Прокопије претерао у грдњама према Теодори. Јер ма да
је имала много порока ипак је Теодора располагала великим држав-
ничким даром, којим је располагала у интересу византијске цареви-
не и династије. Црквену политику царства водила је она. Више уре-
даба својих Јустинијан је донео под утицајем саме царице Теодоре.
Теодора се интересовала и спољном политиком.

Јован Кападочанин је био врло знатан, он је био преторски пре-
фект истока. Он је увек умео набавити новаца у изобиљу због чега
га је народ омрзао. Он је био способан да и последњу пару исцеди
од пореских обвезника, а при том је био штедљив. Он је продавао
звање; мучио народ и т.д. Он је наредио да се грађевине зидају јав-
ним кулуком. Осиромашени сељачки сталеж јурио је у веће градове и
јачао је пролетаријат, који је био опасан по државу.

Године 533. десио се устанак противу Јустинијана који је по-
могао „плаво" против „зелених". И царица Теодора је помагала „пла-
ве". Али су „плави" ту Јустинијанову заштиту злоупотребили чинећи
насиља грађанству из реда „зелених". „Зеленима је било прекипило",
те се реше (532 год.), да се при проби у циркусу жале цару против
насиља чиновничких; они то и учине. Али пошто Јустинијан није хтео
озбиљно примити њихове жалбе „зелени" се изјасне и против самога
цара. Јустинијан, да би их умирио, казни неке од злочинаца обеју пар-
тија. Десило се да су двојица, који су били обешени, пали још живи на
земљу пошто се уже прекинуло. То светина прими као да треба да се
умеша у ту ствар, и склони ону двојицу спасених од вешала у оближњу
цркву, да би на сам дан свечаности измолили за њих милост од Јусти-
јана. Они затражише милост од цара, али је не добише. Због тога по-
буњеници запалише префектуру и пустише заточенике из затвора. „Пла-
ви" и „зелени" се сложише и тражаху од цара да збаци, народу омрану-
те чиновнике: Јована Кападочанина, Трибонијана и др. Цар попусти

и жртвова своја три пријатеља, јер у престоници није било довољно трупа да би га могле заштитити. Јустинијан је једино могао наћи п поре код Гота и Херула. Велизар Гот и др. 15 јануара нападну на на род. Тако између народа и војске дође до крваве битке. Битке су с водиле по Цариградским улицама. Помор је непрестано трајао. Двор с био забринут мислећи шта ће да ради. Јустинијан се почео бојати и своје најближе околине и удаљи из двора Хипатија и Помпеја. 18. Ја нуара цар позове „плаве и зелене" у Хиподром обећавајући да ће им захтеве испунити, ако престану са нередима. Светина не хтеде прист ти него извиче за цара Хипатија. Светина са Хипатијем на челу дођ у Хиподром. Међутим је Јустинијан био сазвао у двору савет, који реши да цар бега из Цариграда. Тада устаде Теодора и поче: да цар треба пре да оде са света него из Цариграда и да просто не треба напустити него да се бори на живот и смрт. Хипатије, ваљда из одм ти према цару посла посланика цару са налогом да му јави да је побуњени народ својевољно затворен и да дође да га савлада. Али посланик не јави то цару, него јави Хипатију да је двор побегао. И Хипатије од тога тренутка пожели да буде цар. Јустинијан реши д Велизар с војском а Нерзес новцем покушају умирити устанике. Нар зесу пође за руком те покупи вође „плавих", а Велизару да победи „зелене". У Хиподрому је извршен страшан покољ међу многим погуб- љеним, би погубљен и Хипатије Овом победом Јустинијан је постигао двоје: уништио је стару династију и сломио моћ Цариградског демо Јустинијан је, кад му је затребао новац, вратио на раније место Јована Кападочанина. Ускоро је дошло до борбе између Јована Кападочанина и Теодоре. У тој борби је победила Теодора, и то помоћу Антонине, Велизарове жене. Антонина је била исплела сплетку у коју је била увукла Јована, који

који видећи се преварен побеже у једну цркву да тражи склониште. Јустинијан га је протерао из Цариграда и натера га да се (541 год.) закалуђери. Али га Теодора није хтела напустити него, кад погибе у Кизику(где је био Јован) епископ,Теодора намести да Јован буде осумњичен за то убиство. Јустинијан одреди да буде шибан и још даље протеран. Тек после смрти Теодорине (548 г.) Јустинијан је вратио Јована у Цариград,али је увек остао само свештеник. После Јована цар је често мењао префекте пер Оријентем, јер ни један није био способан,као Јован, да цеди народ. Финансијске прилике биле су у целој Јустинијановој царевини врло рђаве. На народ су ударени били разни порези и прирези.Био је ударен порез и на ваздух (аер). Највише је патио средњи сталеж. Пре Јустинијана су барем опраштани застарели данци, али за време Јустинијаново то није практиковано. Пре Јустинијана унутрашњост је имала слободу трговати са Цариградом, сада за време његово наплаћиване су велике царине. Затим су били монополисани готово сви важнији артикли. Држава је спекулисала и са својим правом ковања новца повисујући номиналну цену. Затим је држава ковала новац од врло рђавог бакра. Влада је присвајала добити великих градских општина. Влада је укинула пензије чиновника, плаћање по пет златника сваком изслуженом војнику и т.д. Војска је била занемарена и сведена на врло мали број. Држава је продавала разна чиновничка звања за новац и тиме је потпомагала злоупотребе чиновника. Није се презало ни од конфискације имања под разним изговором, само да се дође до новца. Држава је имала велике користи од рудника, од великих комплекса земаља које су биле врло родне и бујне.

У Византији је напредовала и занатлијска индустрија и земљорадња. Прерађивана је кожа, вуна па и свила. Византијске прерађевине постале су чувене у целоме свету. Индустрија луксуза била је освојила не само Византију него и цео свет. Вера је постала подстрек за једну врсту рада, за грађевине и друге умет-

ничке ствари потребне за цркву. Византија је била у средњем веку оно што је данас Енглеска са својом трговином. Цариград је бројао читав милион становника. Цариград је био средиште светске трговине. Осим Цариграда било је још трговачких места: Антиохија, Александрија, Солун, и др. Ширењем вере Христове ширила се и црквена уметност византијска по разним крајевима света. Уз то се ширила трговина византијска. Византинци су врло вешто обрађивали свилу и ако су је из Кине добијали. И Римљани су раније свилу довозили из Кине (серикус). За увоз свиле Византинци су се служили посредништвом Аксумићана. Прича се да је Јустинијан неговањем свилене бубе донео из Кине помоћу неких калуђера (прича како је у штампу пренесена).

Византијски трговац био је ненадмашан у трговини. Једино му је Јеврејин био дорастао и могао с њим конкурисати.

Јустинијан је био велики реформатор те је много ствари изменио у државној управи. Реформе су увођене ради потребе самога народа, затим ради фискалних потреба и потреба самога духовремена. Јустинијан је уништио преторе вигилума а установио је народнога претора. Јустинијан је установио службу квестора (истражнике) да пази на морал и да спречава неморал и јерес. Врло су коренште административне поделе од Јустинијана. Цивилна је власт одвојена од војне. Затим су биле разбијене велике управне јединице на мале, да би цар централизао што више своју императорску власт, овакво стање било је све до Јустинијана. Јустинијан васкрсава стару прошлост римску. Он саставља војну и цивилну власт. Јустинијан је поделио провинције на теме, Јустинијан је укинуо стару филозофску школу 529 год. а назив конзула 543 год. У овим филозофским школама учила се адвокатска софистика. Све су школе постале средишта паганске филозофије и почеле су водити борбу противу хришћанства. На челу ових школа била је Платонова академија у Атини. Под вођством све школе развио се тако звани „нови платонизам". То је мешавина старе Платонове филозо-

ем векови је са источњачким сујеверјем (и Платон да је за то зрао, како је тумачен превртнуо би се у гробу).

Нико до Јустинијана није задао одсудан ударац овим школама. Јустинијан једним актом од године 529 затвори све паганске школе у Атини. Јустинијан је забранио паганцима ступање у државну службу. Он је предузимао тако рећи кајке противу Паганаца, нарочито у Цариграду. Седам мудраца атинских нису хтели да се покрсте него су отишли у Персију Хозроју који је био основао републику. Аби су се ти мудраци доцније сви вратили у Визан-тију. Јустинијан је уништио конзулско звање 541 год. Конзулство је још пре Јустинијана изгубило свој првачки значај али је конзулство опет повраћено за време наследника Јустинијанова Јустине, у ли му самога њега, као цара. Али је доцније Лав уништио са овим конзулство.

По Јустинијановој наредби израђен је Кодекс, за законик, од тадашњих главних правника, са Трибонијаном на челу. Отуда имамо „Кобекс Јустинијанум" и Институционис. Доцније су постале Новеле институционис. На ово скупљање старих римских закона Јустинијана су навеле разне практичне потребе. Десна рука у овом послу око скупљања био му је Трибонијан, који је био врло учен човек. Он је поред грчког језика знао и латински језик. Трибонијан је постан магистер официорум, захваљујући својој спремности и неуморном раду.

Прво је израђен „Кодекс Јустинијанус". Ту је изнесено царско законодавство, које је дотле растурено овде - онде. Комисија се трудила да у „Кодекс-у" постигне потпуност, јасност, краткоћу и у томе је потпуно успела. Комисија је тежила да потпуно одговори своме великом задатку 534 год. Јустинијан приреди још једно издање. Ово друго издање само је сачувано. Јустинијан је глодао да се скупе пандекти и правна мишљења. Тај посао био је тежи. Због тога је проширена комисија (17 чл.).

У источним крајевима царства нису били одомаћени

римски обичаји право. Сад је утврђење тога права помогло скупља-
ње пандекта. Пандекти су скупљани нарочито из другог века по Хри-
сту па ка даље. 533 године 16 децембра готови су били пандекти.
Институција је репродукција ранијег дела Гајева. Институционис
су послати на факултете у Цариград, Риму и др. после је Јустини-
јан дао написати „Новеле конституционое" и то на грчком језику.
Јустинијан многе ствари у својим делима није уносио. Због тога
су га многи нападали. Јустинијан је поправио положај жене у по-
дици и т.д. Јустинијан је оставио спомен о подизању грађевина.
Најлепша је грађевина црква Св. Софија. За грађевине је Јустини-
јан проналазао чувеног математичара и физичара Антенија. Он је био
Јустинијану као министар грађевина. Антеније је прост свет сма-
трао као чудотворца због његовог знања математике и физике. Анте-
нију су помоћници били Исидор из Милета и неки Игњатије. Јусти-
нијан је подигао грађевине не само по престоници већ и по целом
царству. Повода за подизање грађевина пружали су и велики пожари.
Антоније је саставио план за Св.Софију и тај је план изведен. Ју-
стинијан је сам долазио међу радонике и подстицао их на рад. Ова
црква имала је нов стил, доцније назван византијски стил. Основа
јој је скоро квадратна (70 и 67 м.). На свој је цркви било куба
од 50 м., оно се наслањало на огромне лукове и на основице свор-
ких углова ових лукова. Осим овог било је још кубета. Унутра је
расута колонада од 100 стубова различите боје. Зидови и под су
мраморирани и украшени мозаицима боје. Унутрашњост цркве су о-
светљавале многобројни прозори. Грађење је трајало 6 година (го-
това је била 553 год.). Године 558. разрушио је један део кубета
јак земљотрес, али је то Јустинијан поново направио. Осим ове
цркве Јустинијан је подизао многе друге цркве, цркве које у Ца-
ригграду које у унутрашности царевине. Знамените је црква Св. По-
городице у Јерусалиму. Јустинијан је подигао и много тврђава. Св
је родно место украсио је великим и лепим .....

рађевинама прогласио је за град - Јустинијана прима. Он је по-
равио бедеме Атине, Платеје, зидове Коринта и др. У Тракији је
направио двојан зид; И Херзонес ограничио зидом. Јустинијан је
постарао и за утврђивање престонице и поправио Анастасијеве
идове. Све ове грађевине стале су становништву грдних материјал-
их жртава. За Јустинијана су се десиле многе елементарне несреће
аки земљотреси, поплаве и др. Земљотрес је учинио велике штете
ароши Петри, Валету на и Александрији.

Год.541. појави се у Византији опака куга. Од ње се разбо-
ео чак и Јустинијан, али је он од ње оздравио. Све ове несреће
тицале су на мишљење оданшњег света о Јустинијану.

Спољни односи. Јустинијанова мисао водиља била му је да
бнови старо римско царство. Средство за то било је оружје и ди-
омација, световна и црквена. Ова политика му је дала на западу
ајне резултате. Јустинијан није сам водио своје легије. Његов
меник био је Велизар, највећи јунак оданшњег времена. За Велиза-
се дуго мислило да је Словенин, сад се више не мисли тако. Он
служио војску још за Јустина. Његове грандиозне победе на
паду прославиле су га као једног од највећих војвода. Али овај
елики човек није био велики и у свом дому. Он је био оженен из
убави једном женом ниског порекла, неком Антонином. Она је била
авог владања. То су сви знали сем Велизара коме је љубав затво
ила очи. Најзад Велизару је отворио очи Фотије син Антонинин из
вога брака. Он није одобравао живот своје мајке и открије га
елизару. Овај то поверује и они се двојица закуну да ће се осве-
ити Антонини. После тога Велизар је више пута покушао да убије
нтонину али за то није имао куражи. Антонина се о томе пожали сво-
ој пријатељици Теодори и ова уреди те Велизар пристане да се по-
ири са Антонином. Чак је пристао да се Фотије затвори. После тога
елизар буде оптужен да је утајио новац добивен у рат свима
ему би конфисковано имање. Његова гарда би предата другима. Најзад

Теодора опрости Велизару тобож није погрешка,рекавши да то чи
Антонини за љубав. Сад је Велизар добио мање звање: комес,ста
Њему нису смели дати ранији положај бојећи се његове освете.
је морао с мало војске угушивати побуне Острогота. По смрти Т
риној Велизар задобије поново милост Јустинијанову.Али Велиз
на видиковима на бојном пољу све док није кан Забергон загрозио Ц
граду. Становништво га је дочекало с усхићењем и радовало се д
је Велизару поверена одбрана града.Али је тиме изазвао непове
код Јустинијана. Велизар је био оптужен за учешће у некој зав
Он буде осуђен на затвор у својој палати. Цар се брзо уверио у
његову невиност те му поврати све почасти те је у њима Велиза
(565 год.).

Афрички рат.Кад је завладао Јустинијан, вандалски краљ би
је Хилдерих,унук Гајзериков. Он је био слаб владалац, а био је
прешао у халкедонско православље.Због тога је изгубио популар
Он је толико обожавао Јустинијана да је у својој држави кова
не са својим већ са Јустинијановим ликом. Незадовољством Ванда
према Хилдериху користио се његов рођак Гелимир, његова војска
најјача и он заузме престо. Хилдерих са породицом буде бачен
у тамницу. Кад је о томе чуо Јустинијан, он то једва дочека,уз
и то за узрок, да се умеша у вандалске ствари. Али су га од т
одвратили неки пријатељи. Он само пошље посланство Гелимиру тр
ли да поврати престо Хилдериху. Али му Гелимир дрско одговори
је био „казус бели".Вандали нису сада били тако јаки као што с
изгледали.Начин живота у Африци смањио је и број Вандала и њи
ратнички дух. Вандали су створили непријатеље од урођеника у А
рици.Па и само домаће становништво латинско није симпатисало В
дале.Вандали су отуђили од себе Остроготе.То је учинио Хилдери
убивши кћер њиховог краља.Све ове ствари су узрок што рат Визан
је са Вандалима није био из близа овако страшан као раније.Визан
ску војску је предводио Велизар.Њега је пратио историчар Проко
је и његова жена Антонина. Она је била паметна жена и неким са

ма је помогла при недостатку воде. Пре него, је војска стигла ло Закинта разболели су се многи војници од рђавог хлеба.

Сицилија је припадала Остроготима. Краљица Амазинта била је на руци Јустинијану за заузеће Африке. Амазинта лепо дочека војску Јустинијанову у Катанији.

Ствари су у Африци биле повољне за Византију. Велизар се искрца на Великом Сирту - код Капутвада. Гелимир чувши за напад погуби краља Хилдериха. Прва битка била је код 10-а миља од Картагине.План Гелимиров био је врло добар, али није извед,те Гелимир буде побеђен. После 2 дана Велизар заузме Картагину.Гелимир утекне у Рула Регије. Он напише писмо брату Цаццу да му дође у помоћ Овај то учини.Они се сукобе са Велизаром код Трикамерона. Цац погине а Гелимир се спасе бегствоммеђу црнце. Велизар освоји провинцију,Африку,Визадену (Тунис),Триполис,три Мевританије (Алгир, Марокс) управо ту су заузели триполиске градове;флотом освоје Сардинију,Баварска Острва и др.Јустинијан добивши глас о уништењу вандалског краљевства побрину се прво да васпостави тамо православну цркву. Он забрани аријанство и јерес донатиста. Карт,сабор је изгласао овај предлог Јустинијанов. Цивилну и војну управу Јустинијан с пои у рукама префекта Соломона.

Јустинијан изда (534 год.)закон којим огласи ову Афричку земљу за римску.Старим поданицима дао је права да траже своју земљу за 5 год,својих дедова.Вандали заробљени преобраћени су у личне робове. Други Вандали су узети за слуге у Персији као предстража.Жене и ћерке разделе војници да се њима ожене.Гелимар покуша да побегне у Шпанију, али га омете византијска флота. Краљ је тако остао код црнаца и водио мизеран живот.Гелимар је био у очајању.Велизар му је био зајамчио личну сигурност.Гелимир пристане најзад да се преда своме победиоцу.Јустинијану непријатељи Велизарови кажу да Велизар мисли прогласити се за краља Вандала. Али

Велизар чувши за то дође у Цариград пре него му је Јустинијан то заповедио. Тиме је разбио сумње Јустинијанове. Велизар буде лочекан триумфом. После буде почаствован конзулством без колеге. У триумфу је учествовао Гезимир. Њему је Јустинијан дао имање у Галатији и ту је живео до смрти у богаству.

Црнци су били неутрални у борби Вандала са Велизаром, јер им је Византија обећала награду. Кад сад нису испунили обећање црнци се побуне. Али буду умирени. Но сад се побуне Византијски војници. Сем тога 400 Вандала се поврате с пута у Сирију и удруже се са незадовољним војницима. Беше се образовала завера али ова не успе. 536 год.плане прва буна. Побуњени војници почине разна чуда по Картагини. Соломон се морао сакрити са још неколико људи. Кад је увече војска заостала они побегну Велизару Сицилију.Велизар се сад крену да угуши побуну само са 100 војника. Побуњеници су били изабрали за вођу неког Стуцу. Они притекне Картагину . Али њој дође ускоро у помоћ Велизар задобије неке трупе и његова се војска попне на 2000 људи. Велизар пожури за устаницима који су пошли из Картагине, чувши да је он дошао. Код Багрaдоса их победи. Стуца побегне. Велизар намисли да се врати у Сицилију. Али чим је то учинио Стуца се врати. Он придобије војску за себе. Војводе се прво сакрију, али их Стуца измами и погуби. Тако побуна постане врло опасна. Јустинија се реши да пошље свог синовца Германа противу устаника. Овај придобије војску а и црнце. Стуца побегне и устанак би угушен. Германи се врате у Цариград (539.год.). Префект Африке постаје опет Соломон. За неколико месеци биће укрођена црначка племена. У Африци се подигну многа утврђења. Али после 4 год.спет плане устанак Мавританских племена. Саломон их разбије.Али га војска незадовољна остави,њега црнци убију.Ускоро префект постане неки Сергије.Он је

био неспособан,млад ветропир,нератоборан,грабљив,њима нису били задовољни ни војници ни народ. У војсци избије незадовољство те угушујући се буне урођеници се поново буне Јустинијан нареди да брани само Нункодију, а у помоћ му пошље Аеробнида, (свога зета по сестричини Прејекти). Аеробинд је био млад али без енергије. Он се сукоби са Стуцом, али му Сергије не хте помоћи. У бој Стуца погине, али Византинци ипак претрпе пораз (545 године). Јустијан позове Сергија. Сад он одвоји цивилну од војне власти, те префектом постави неко друго лице, а Аеробинд постане магист. милитум. Аеробиндова млакост изазове Гунтариса који побуни војнике те ови ухвате Аеробинда. Гунторис му чак узме и жену Прејекту. Њега ускоро убије Јевреји из за маг. милит. Он хтеде се оженити Прејектом и она на то пристане. Али он да оставку и дође у Цариград. Место њега постане префект Јован, који умири византијске трупе. Затим савлада и друге незадовољнике и створи мир у Африци. Но Мавриски устанак се опет понови.

Теодорик је независно владао у Италији али је признавао наследнике римске као господаре. Такве је односе затекао и Јустијан. Теодорику је било одано како латинско тако и германско становништво. Кад су се цркве измириле Теодорик је почео сумњати у католике и почео их гонити. После њега је владао син његове кћери Аменлазвинте, Аталарик. Аменлазвинте је владала место сина. Она је више симпатисала Римљане него својим саплеменицима, јер је и сувише поштовала римску културу. Стога је дошла у сукоб са саплеменицима. Њен син Аталарик живећи неуредним животом разболи се и умре. Аменлазвинта је тако остала сама на влади. Она је мислила да да круну рођаку Теобдаху. Тако и учини. Он чим је дошао на престо, Аменлазвинта буде затворена по његовој наредби. Он дозволи те је Аменлазвинта била убијена. Јустинијан,пријатељ Аменлазвинтин објави рат Остроготима због Аменлазвинтине смрти. Тиме придоби масу привременика

у Италији. Готски рат је трајао око 20 година. Он почиње 535 г. Он буде поверен Велизару. Велизар се крене у Сицилију. Манд је био утврђен у Далмацији. Сицилијски градови радосно дочекају Велизара, само се Палермо морао силом заузимати . Теобдах се поплаши од ових успеха. Он је одмах мислио на предају и пошље такве посланике Јустинијану. Али византијско ратовање у Далмацији није било срећно. Мунд погине. Услед тога се Теобдах окуражи и не пристане на предају. Тако се настави рат. Теобдаху је мислио опет на мир и пошље Адашета у Цариград. Јустинијан је био опет за рат. Велизар дође до Неапоља. Овај се није хтео предати Сви напади Велизарови беху безуспешни. Али случајно пронађен је улаз у град и Велизар продре у њега. Тако паде Неапољ. Незадовољство против Теобдаха достигло је врхунац. Остроготи збаце Теобдаха. Место њега буде изабран Витигес (536 године) из незнатне породице. Теобдах буде убијен. Витигес је био лично одважан човек. Али није био дорастао за тако тежак тренутак. Готима је претила опасност и са севера од Франака, и Витигес помисли да прво иде на север да победи Франке, па онда свом војском да нападне Велизара. Он позва папу Силверија и великаше и закуне их на верност, па остави под Леутарисом 4000 војника да бране град, па пође у Равену. Витигес је хтео да се учврсти на престолу те узме ћерку Амалазвинтину, Матасвинту и сад покуша да се мири са Јустинијаном, рекавши му да је сада Теобдах убијен а матасфинта је на престолу, али Јустинијан на то не пристане и Велизар пође на Рим где га позову папе и сенат. Велизар остави у Неапољу посаду па похита Риму. Децембра 536 године предаде се Рим, војвода се такође предаде а готска војска повуче се северу. Витигес сад покуша да поправи погрешку и помири се с Францима новцем и устапуњем северног дела земље, па пође са 150.000 људи на Рим. Велизар га хтеде задржати код ливијевог моста, али једном приликом кад није био код војске, Готи почну прелазити преко Тибра, а његова војска побегне са моста на дру-

страну, тада наиђе Велизар и задржи војску. Он се није могао супрети Готима него се затвори у град и опсада отпоче. Велизар утврди а поможе му и Аурелијанов зид и његова досетљивост. ред бедемима римским Остроготи пресеку водоводе а опсађеници тадоше без воде, а са пресецањем аква-дукта престадоше и млинови за брашно, али Велизар начини покретне млинове на Тибру, ми Остроготи покушају да и то покваре али он решеткама спречи аљке које су слали да му план покваре. Остроготи покушају јуриш а град али бише одбијени и 3000 људи паде. Ускоро Велизар доби ко 3000 људи и могаше чинити и опсаде против непријатеља, једном таквом приликом, при испаду, би потучен. Велизар доби после ко 5000 људи из Цариграда и од Проконије 500 људи, и Остроготи видевши да му помоћ долази понуде примирје и он пристане на то. а време примирја он унесе доста хране у град и упути војводу Јована у град Албу те да нападне Осроготе ако прекрше примирје, што они и учине те Јован нападне Пицену где беху склоњене војске Фамилстроти Вмтигес дигне опсаду 538 год. Јован заузме Риминум и Матасфинта ступа у преговоре с Јованом против свога мужа. кога је мрзела. Заузеће Риминума је знатан моменат у Остроготском рату. Велизар беше наредио Јовану, да чим заузме Риминум да ту остави посаду па се врати, али овај не послуша. Тада дође 7000 војника из Цариграда под вођством Нарзеса који беше добио упутство да се покорава Велизару колико допуштају државна упутства. Нарзес и Велизар састану се и почну се саветовати шта да раде с Јованом који се одметнуо и хтео прво да се освоје неке тврђаве. Велизар пође Јовану у помоћ и ослободи га. Јован рече да за слоооду захваљује Нарзесу и то доведе до нееслоге те паде Милано, јер Велизар беше послао војводу Мундила те га освоји. Али сада Готи и Франци опседну Милано, а Велизар нареди Јовану да иде и ослободи Милано. Јован не хтеде него чекаше наредбе од Нарзеса. За то време Остроготи освоје Милано и казне станов-

ништво. И лигурија паде сва. Јустинијан позове Нарзеса и оста-
ви Велизару слободне руке. Сад франачки краљ Теудиберт пређе
и потуче византијске трупе и Остроготе али га после Велиза
врати од куда је и дошао. Велизар сада заузе Физуле, Луксил-
јум и т.д. Вигитес сад потражи помоћ од лангобарда и посла по-
сланство Хозрoју Персијском. Велизар дође те опседне Витиге са
а сад му дође порука од Франака да му помогну против Велизара
па да деле Италију. То дозна Велизар те и он ступи у преговоре
с Францима, а притесни још више Остроготе. Како Византији пре-
ћаху са свију страна опасности то Јустинијан реши да преговара
са остроготским краљем, да му да пола државе и да задржи пола
ризнице и краљевску круну у Италији. Велизар притесни Остро го-
те у Равени и Остроготи му понуде круну западне империје, али
он преваром уђе у град и стави краља и краљицу под стражу. Са
Равеном паде и краљевство. Велизар стече великог угледа овим
уништењем остроготске краљевине. Јустинијан се поче плашити
Велизара због његова успеха и писа му да остави Италију пошто
је пола Равена. Али гарнизони у Верони и Павији не беху се пре-
дали. У Павији понуде краљевску круну Еројасу, али он препору-
чи Илдибада Веронског вођу, а он понуди Велизара да се прими
Остроготске круне, али Велизар то одби и оста веран цару и оде
у Цариград где га цар лепо прими али му не даде триумф. Витиг
би доведен у Цариград и доби титулу патрицијa, а краљица се у
даде за царева синовца. Ерик (541). Па онда дође за краља....
После Илдибарда дође за краља Вадуила Тотле. Бадуило беше мла
човек кад предузе власт и он у почетку имађаше успеха а томе
и Јустинијан допринесе јер не предаде команду једном лицу по
Велизар и дисциплина код војске пропаде. Па ни цивилна управа
не беше боља. Црква не беше такође задовољна. Војводе визант
ске не могоше заузети ни Верону ни Павију и Остроготи победе
код Флоренције. Тотила је освајао отворено земљиште византиј-
ско и 542 године паде му у руке и Неапољ. Војвода византијски
Максимин беше неспособан да се одупре Тотили. Тотила је

а и ост дипломатским путем освајаше и 544 год.освоји Хидрунт-Отранто и јуж
т пређе у Италију.Јустинијан сада реши да опет пошаље Велизара,али са ма-
елизар е војске,те Велизар нешто и сам скупи о свом трошку.И он оде у
Луксил авену 544 год.и ослободи Уаксилијум и Отранто,а 545 год.Велизар
посла атражи помоћ од цара и то писмо посла по непослушном војводи Јо-
Витиге ану,који се слабо бринуо о италијанским стварима.Он се у Цариграду
Велизар ожени царевом унуком и поста на двору угледна личност,а поста
прегово непријатељ Велизаров.Те исте године Тотло опседе Рим и притесни
тији пра јако,а Велизар му не могаше помоћи због малобројности војске
преговара оде у Драч да чека војску,коју доби,па пређе у Италију.Велизар
ђи пок теде помоћи Риму,а Јован је хтео очистити Италију Јужну,и сваки
Остроге радио на своју руку.Велизар је муку имао због недисциповане
ије, ојске и Тотло 545 год.продре у Рим.Велизар се разболе због гнева
раху. пораза.Остроготи покољу све у граду,па Тотло пође југу,Велизар
да ови да заузе Рим.Остроготе врати Тотло али Рим не могне поново заузе-
лашити и.Велизар покуша да се споји с Јованом али узалуд.Велизар посла
ју пош ену у Цариград да моли да га смене и цар на то пристa.Кад Вели-
ку се ар оде из Италије почну Остроготи напредовати.Они освоје Рим,
препо пустоше Сицилију и опљачкају далматинску обалу и постану госпо-
ари Италије.
ару и
ф. Вити Године 550.Јустинијан се окрете поново Италији и мислио је
ица се да обнови западно царство и да им Германа свога синовца постави за
ља...краља и да на тај начин уједини државу.Јустинијан стане спремати
беше велику експедицију да то изврши,али у то доба нападоше Словени и
а тому уни са Севера и Герман мораде војском бранити северне границе им-
ицу перије.Герман успе да одбрани север и код Сардике-Софије победи их
а управ после претера преко Дунава.Он се после врати у Сардику где и ум
визан а ту му се роди син после његове смрти,од Матасвинте.Јустинија
побед посла Артавана те оте Сицилију а и флота код Сене Гаје-потуче Гоге
изантин и њима и франци загрозише са севера и Јустинијан покуша да одви
антијс
о ц

ратом окончa борбу са Остроготима.Он на челу експедиције постави Нарзеса са довољно новца и војске.Нарзесу се придружи и војска [illegible] Равена из Салоне.Али франци спречаваху прелаз преко Венеције.По- [illegible] саме морске обале војска би спроведена и Нарзес продру у Ита- лију.Дође у Равену где се са војском одмори,па код Раминума зада де непријатељу тежак удар 552 год.Нарзес се сукоби са Тотилом и Готи беше потучен.У самој борби Тотило доби рану од које умре По Тејасом Остроготи се одупру,а Нарзес помоћу једног официра осно Тим,па се после сукоби са Тејасом код Сарна 553 год.Тејас паде а се Готи и сутра дан бораху.Готи му понуде мир,да их пусти да иду из Италије и Нарзес то допусти.У Павији око 1000 војника Алигерд брат Тејасов и у Луки други војвода не хтедоше се предати.Нарзес раздели војску да освоје градове.Алигерд позове Теудибра краља ф нака у помоћ,али он одби.Два племића скупе 70.000 људи и упадну Италију где их неки радо дочекају.Али франци и Готи немадоше усп ха и Нарзес их код Капуа 554 год.разби и уништи,а други се гра до предадоше.Капуа се предаде 555 год.Тако Готски рат би окончан.На зес би постављен за команданта Италије.На молбу папину Јустинија потврди законе Теодорикове који се тичу цркве.Том је наредбом у и законодавство и увео византиски облик финансија у Италију.Нарз се показао као паметан и искусан управљач јер поправи градове,за веде дисциплину,а са дисциплинованом војском могао је одржати ре 563 год.принудио је на предају Брешију и Верону а 565 год.принуд на предају Сигунда.

ПЕРСИЈСКИ РАТОВИ.

Још прве године Јустинијанове владе дошло је до борбе са Пе сијом и Шахом Ковадом,који посла принца Ксерка са 30.000 људи на Византију.Непосредан повод беше што је - Јустинијан хтео да сагр ди једну тврђаву код Низибиса (528 год.).Сарацени су били на стр ни Византијског.Византијска војска би побеђена.У овом је рату уч твовао и Јустинијан али се бегством спасе и у овом рату,и Персиј ци су имали много губитака. Јустинијан узе Едесу, Суру и друге

градове које беше изгубио и посла неку војску под Помпејом.529. год.у марту дође дође до сукоба код Антиохије.Алундин нападне Сирију и продре до Антиохије,па се онда разиђоше да пљачкају.Византијска војска такође пљачкаше сараценску земљу.Те године Велизар би постављен за команданта; и та година прође у преговорима за мир, Перз,војвода персијски уђе у Низибис па дође у Дари и поручи да му спреме купатило. Ту се војске сукобе и Перз би побеђен и 5000 паде на бојном пољу. И у Персавинији пострадају Персијанци.Против Византије побуне се Самаријан и једно упорно одељење позва Ковада у помоћ. Он прекиде преговоре са Византијом и под Азаретом посла 15.000 војника у помоћ Самаријанима,али не у Месопотамију,већ продираху у Арабијску пустињу.Акнундир проведе Персијску војску кроз Месопотамију,пређе Еуфрат и опустоши Сирију Велизар дође са 20.000 војника и код Суре сукобе се,Велизар изгуби битку због недисциплованих официра,али се и Персијанци врате. Због тога се Велизар опозван,а дође на његово место Гепид Мунда који успешно ратоваше.551 год.умре Ковад а на престо дође Корзоје.Он ступа у преговоре за мир.532.год.преговарало се и 533 год. мир би потписан,да се врати шта је ко освојио и да се Хозроју плати око 11,000.000 за чување кавкаских кланаца против Хуна (уговорен је вечити мир).

Други рат пошто Јустинијан освоји Африку,Кримско полуострво и др.Земље те моћ Византије постаде велика то узнемири Хозроја и потражи повод за рат и препирке између Харуждина и Харида у Гасану који беше под Византијом,свађа беше настала због неких пашњака, дође до сукоба. Цареви се умешаше и Јустинијан посла комисију да извиди ствар. Хозроје рече како је комисија хтела да подмити завађане стране и да је Јустинијан неверан и да стоји у вези са неверницима са севера. Рат отпоче. Усташе и Германи због ве-

читог глобљења.Тамо је био убијен намесник по царској заповести. Тамо би послан други намесник,Сити.Апетијани племе,понуди се Ситију и он посла људе да их прими,али услед неспоразума,Ситије би од Апетијана нападнут,у сукобу Сит би убијен,а за намесника дође Вуза.Јермени који беху у Кавказу и поред Црнога Мора беху под Византијом и тлачени су од чиновништва. Они се обрате Хозроју за помоћ, Хозроје беше спреман за рат и он беше решен да нападне Јустинијана. 539.год.Хорзоје ухапси посланике Јустинијанове а 540 год.Хорзоје нападне на Јустинијана. Тај рат трајао је од 540-545 год.Хорзоје је тек пута водио овај рат.

Прве године рата Хорзоје не нападе из Месопотамије већ из Сирије и град Сиру нападе,Сутра дан се град предаде и он га опљачка и људе поби и одведе у ропство. 12.000 које даде за откуп. Јустинијанова војска беше на западу. Вуз дође у Јерапољу да га брани, али га ускоро напусти јер наста опасност за Антиохију.Јустинијан посла синовца Германа са 300 другова и епископа Алепа ка Хорзоју нудећи му откуп за Антиохију. И он приста на овај предлог поред нећкања, он затражи велики откуп за Антиохију,па опљачка Вери и све покупи а варош разруши па дође пред Антиохију, где под Саливаном 6000 људи и грађани одбише понуду за откуп.Хорзоје се за то разљути и нападне град, византијска се војска разбегне и Хорзоје уђе у град.Град би уништен, опљачкан и спаљен. Тада дођу и посланици који нуде мир и Хорзоје пристане да му се да 5,000.000 готовог новца и 500.000 годишњег данка за чување кавкаских кланаца. Византија пристане. Он онда сиђе на ушће Оронте па се врати у Антиохију где опљачка и цркве и све што може .Акиду са 200.000 оглоби. Пређе Еуфрат и дође пред Одесу тврду. Становништво му даде откуп да не пустоши земљи-

мте. Тада дођу и грчки посланици и он пристане на раније предлоге. После тога нападе Дару, коју не може освојити и узе од ње 200.000 дин. откупа па оде у Тезифон. Као успомену на рат сазида персијску Антиохију.

501 године Хорзоје опет поче рат. Персијанци беху освојили Иберску под средњим Кавказом и Јустинијан се побије за Лазику и опседе је, али грчки војвода не умеде придобити грађане за себе, а његов последњи Цир беше глобација те још више одуђи Лазе. Лази под Говазом, краљем пожале се Хорзоју и престане му важност своје земље и Хорзоје приста да им помогне и пређе с војском у Лазику, па са Говазом пође на Петру, град грчки, и кад погибе Цир тврђава паде Хорзоју у руке 541 године. Сад настаде опасност и за Цариград. За команданта опет би постављен Велизар, за Оријент. Велизар у Дари прими команду. Он у лето 541 године реши се да нападне на персијско земљиште и дође до Низибиса где град држаше Набед. Два официра Велизарова нападну град преко заповести и изгубе око 50 људи, али то осети Велизар, па се упути пред Сизаврени. Сарацени помагаху и сад Византинце и Велизар посла њих да пљачкају персијску земљу, Сизаврену брзо освоји и посла заробљенике на Готе. Војска Византијска је страдала због великих врућина и Велизар би принуђен да врати војску. Али Хорзоје чувши о овом упаду врати се из Лазике 542 године. Хорзоје пређе Еуфрат и пошаље 6000 људи да опседну епископа Суре због дуга који не беше исплатио. Хорзоје не може ништа граду учинити. Хорзоје намисли ићи у Палестину и пође тамо, али Велизара беше Теодора позвала, и опет беше враћен и нађе Јуста, царева синовца у Неапољу. Велизар пође са 6000 људи у лов кад је пролазио посланик Шехов, који би сјајно дочекан и испричано му о величанству грчком. Хорзојеви посланици отпочну преговоре и мир би закључен на које Хорзоје приста.

Велизар беше опет пао у немилост и смењен са поло

жаја команданта, а 543 године Хорзоје опет нападе на Јерменску и покрајину Апротапену и тада и куга дође која чињаше пустош у Хорзојевој војсци те због тога почеше ускоро преговори, а његов се син беше побунио против њега. Кад Јустинијан чу за ту неприлику персијску он нареди војводи да пође у Јерменску, но војвода Мартин не беше вешт а и војске је мало имао, а свако рађаше на своју руку. Он се здружи са Јустином и заједнички нападоше Анод коју брањаше Набед, али Византинци бише потучени

544 године пође Хорзоје у Месопотанију и дође пред Едосу. Град му не даде откуп и Персијанци почну градити једну велику коцку до висине бедема, а кад беше готова они наскоро ископају логум, коцка би потпаљена од Грка и сви нападаји Персијски бише узалудни. Хорзоје се врати и 545 године мир се закључи за 5 година и Јустинијан плати 2000000 динара и посла Хорзоју лекара да га лечи, што овај и успе.

Рат потпуно не преста, јер Лазички рат је трајао до 556 године. Лази су били покорени кад су позивали Персијанце, јер су их Маги терали да приме њихову веру а били су притискивани и од Персијске власти и Хорзоја хтеде Лазе расељити и хтеде саградити флоту у Црном Мору, (Он је био скупио велики материјал за флоту али тај материјал би упаљен од грома, и тако преста грађење лађе). Лази поново пожелише Византинце и Говаз потражи помоћ од Јустинијана. Цар посла официра Дагистеја са 7000 Цана и 549 године отпоче рат. Дагистеј пође на град Петру, но Хорзоје беше добро утврдио град и снабдео га храном и водом; у граду се налазаше 1500 људи. Дагистеј успе да свуде опсаду на 150 људи, али Дагистеј не хте јуришати на град јер је хтео да добије сву пљачку. Тада Мармероj, војвода персијски дође граду у помоћ и Дагистеј се мораде повући северу Мармероj остави у Петру 5000 људи а 5000 у Лази коју нападе Дагистеј и њих победи. Набед продре али ништа не успе него

е мораде вратити. На место Дагистејево би постављен Веса.
еса беше стар и имао је рђаву прошлост, али је био спреман
ојвода. Тада се побуне Авасци против Византије, који беху
ао вазали Лаза. И они се понуде Хорзоју који их прими. Веса
длучи да расчисти са Авасцима и скоро их истреби. Кавкаско
неме Авасци обрат е се за помоћ Хорзоју, он им посла војводу
они му отворе град. У Цилон их пусте и Персијанци нанесу
вреду Асињанима. Асињани се побуне и протерају Персијанце.
Веса са 6000 људи опседе Петру и провали у град и освоји га.
Опсада би побијена а град спаљен 551 год.

Веса оде у Понт Јерменску ради купљења данка. Али
Мермерој са великом војском пође преко Фасиса да осваја Архи-
ополь и кад чу да се на једном месту, званом острву, налази
7000 Византинаца, он их нападе и разруши логор па пође на град
Архиополь, али гарнизон испадом победи Мермероја. Мермерој се
тада повуче, па по осталим градовима остави војску да зими.
550 године беше истекао рок миру и како Хорзоје беше горд, јер
беше јачи на бојном пољу то се охоло понашаше, али после 18.
месеци мир би закључен и Византинци плате 3000000 динара Хор-
зоју. И после овога у Лазини не беше мира. 552 године Мормерој
освоји преваром неке тврђаве. Мермерој се повуче у Долину
Асиса где умре, а на његово место дође Нахора а краљ Лаза се
завади са грчким војводама и оптужи их због пада тврђава. Веса
би затворен и Мартин и Јустин оптужи Говаза да му се освете
и ако не дође цару да га убију. Они изазваше свађу са Говазом
и убију га. То озлоједи Лазе и они се обарате Јустинијану и за-
траже Цата брата Говазова за краља. Јустинијан им учини по во-
љи а Јустин би погубљен. Цар посла краљевске знаке Цату. Мар-
тин остаде у Лази јер не беше доказе за његову кривицу. Нахо-
раган изађе у помоћ граду Прканору. Византијске војводе крену
на Нахорагана и пошљу 6000 војника да чувају кланце, али Пер-
сијанци на јуриш прођу до византијског логора и Византинци

се разбегну 552 године на Хораган пође на Мартина и Јустика на Сатрво и реши се да освоји Фаско. И Мартин беше посео град а Јустин беше се кренуо ван Фасиса на неку молитву. Тада Нахораган нападе град а Јустин га нападе с леђа и 10.000 Персијанаца паде на бојном пољу. После овога цела Лазика паде у руке Византије на Хорагон оде да зимује Иврејској али га Хорзој позове и жива одра, да га казни за неуспехе у Лазици.

554 године био је поход против Мисиљана на Кавказу Још 553 године беше Сотири пошао да разда поклоне од цара и Мисиљани нису то знали него су протестовали против Сотириха, он их отера, а они га после убију и позову Хорзоја у помоћ. 554 године Византинци пошљу војску да их казне, а Персијанци им пошљу помоћ, али после дуге борбе победе Византинци. У Иберији се најтежа борба. Хорзоје беше сит ратовања, јер виде да не може више ратовати против Јустинијана и дође да преговара за мир, да у земљи Лаза држи свако што има (555 год.) тако је остало до 562 године а онда закључе мир на 50 год. и Византија плаћа 500.000 дуката годишњег данка и то за 7 година унапред и т.д. Трговински су се односи такође регулисали. Војна би довршена после штете за обадве стране.

Ратови на Балкану. Док је Јустинијан освајао западну половину царства, Балкан је страдао, јер поред Дунава и Саве беху Гепиди, Херули, до њих на Тиси лангобарди, који се преселе у Панонију, иза њих су у Румунији Словени, а више њих су Анти или Венди - група Словена. Поред Црнога Мора хуноски народи: Бугари, Утургури и остаци Хуна. Од свих ових народа Византији су највише досађивали Словени, јер беху многобројни. Словени су упадали с Бугарима и Хунима с којима беху заједно од V века. Изгледа да су Словени предводили упаде. Још за владе Јустинове Анти су упали у Византију али су били одбијени. 530 године упадоше Бугари али беше одбијени.

албудије заустави упаде Бугара и Словена, но он погибе 534 год.
сукобу са Словенима. После његове смрти Бугари и Словени поново
падоше (539 год.) у Мезију и Скитију и у борби погибе војвода
устин. 540. год. нападоше буџиће од Црнога Мора од Јегејскога, све
рекрилиште и одведу са собом 12.000 људи заробљеника. После опет ос-
оје Саст и пређу на обалу Мале Азије и неки пређу у Северну Грчку
дођу до Коринта. Јустинијан се утврђењима бранио јер не имађаше
ојске. 546 год. упадоше Словени у Тракију али их Херули одбију,
ловени и Анти беху у борби и Анти подлегоше. Јустинијан поведе
реговоре с Антима да се населе на његову земљу али да бране
раницу. Од 548. год. Словени све више упадају и продру у западну
оловину полуострва и дођу до Драча. Они опљачкају разне градове па
е врате. 549. год. Словени су опет упали, око 5000 пређу Дунав
упуте се долином Марице, на путу разбију разне грчке чете, војво-
у Асвада ухвате одеру па спале. После се неки крену на град Тропир
де измаме опсаду и побију и око 15.000 становништва а неке
ведоу у ропство, неки се од ових Словена скупе код Ниша и пођу
а Солун али их Герман потуче, али он умре 550. год., а Словени
е размиле по целом полуострву. идуће године код Једрува под скола-
тиком разбију Грке па пођу на Цариград али беше одбијени.

индигес лонгобардијски претендент, одметну се од Визан-
ије и опљачка Епир и Македонију па утече ка Гепидима. Он би
д Гепида затражен али га ови не издадоше; али њега уби лонго-
ардијски краљ, 552. год. Словени пређу и опљачкају крајеве визант
ке, Гепиди их превезоше при овом паду. Бугари и Словени су и даље
ападали. Гепиди упадоше у Дакију (Србију) и Јустинијан не могаше
ишта, он наговори Лонгобарде да се населе у Норик па их онда
атутка на Гепиде. 558-9 год. нападоше Хуни под Заберганом кано
зрок беше рату што су Утургури учинили упад у византијске про-
инције и затражише данак. Јустинијан им даде и они се врате на
рно Мор. Али Котрибури завидећи својим рођацима затраже и
ни данак у Византије и почну пљачкати, (558 год.) упадоше

у Мезију.Једни оду у Херзонес па у Малу Азију где беше скоро уни
тени (друго одељење оде у Азију до Термопила где беше скоро уни
тено а треће одељење са 7000 коњаника са Заберганом пође на Пар
рад и притесни га.Словени беху с њима а такође и Бугари.У Пари
граду беше паника.Утургури потуку неку војску и ухвате једног во
воду.Одбрана Париграда би поверена војводи Белизару и он одби
Забергана,коме Византинци откупе заробљенике па се врате кући.Ју
тинојан.натутка Утургуре на Забергана и они га нападну за пљачк
Тада се јављају Авари,Хунско племе.Долазак је њихов у вези са по
ганом турског царства у Кини испод Манџурије,одатле неки побег
ну и признаду власт племена Геугана на Копинору,али како их ови
мучаху они збаце јарам и заснују царство.На Југу покоре беле Ху
непријатеље персијанске.Они се све више шире и победе Обре на
реци Тули 200.000 Турака не признаду ову власт него побегну и
оснују своју државу код Урала.Они се назову Авари или бегунци.
Чувши за величину Византије пошљу јој налседника и затраже од
Јустинијана да купи њихово пријатељство.Њих цар одбрани и упути
их на Анте и Бугаре.Авари нападну на Анте,Утургуре,Бугаре и др.
на западну и на франке.562 год.помиње се најезда Авара.Авари на
ну Византију пређу у Тракију и Бајан,њихов поглавица затражи зе
да се са племеном насели.Цар даде Панонију али ови не пристану.
ликом преговора цар разоружа посланике и премда је то Аваре увр
ло они не смедоше напасти на Византију.

Ови чести напади исцрпели су снагу Византије. Слабост импе
рије на северној страни била је не само због честих ратова него
и због малог броја војске, јер беше свега око 150.000 војника.

ЦРКВЕНА ПОЛИТИКА ЈУСТИНИЈАНОВА. Јустинијан је био од
својих предходника ватренија мисионар Хришћанства. Он је ширио
црквену власт. Он је гањао друге вере, а нарочито је прогонио ј
си хришћанске.Он је гонио и Јевреје и сузио им грађанска права
о наслеђу.Гањао је и Самаријане и они под тим теретом пређу у Х
ћанску веру,а неки пређу у Аријанце,Паганце и т.д.а најпремнији

побуне јер су се надали у Персију.Они освоје Скитопољ и др.Војска угуши побуну у крви и неки Самаријани пређу у хришћанство а неки су се спремили да се освете, па су због тога и 551 год. звали Кована да да узме Палестину. Доцније им Јустинијан врати право наслеђа. 556 год.они се побуне и у Цезарији, граду, пролију крв, али устанак би крваво угушен.манихејци су неки стрпани у барку па спаљени.Јеретици монатисте су у цркви затворени и спаљени а 551 год.сви су храмови позатварани.Према Аријанцима је био блажи и чинио им је олакшице јер су му требали, али чим покори Африку он конфискова сва имања аријанских цркава и даде православној цркви. Јустинијан забрани и примање чиновника Аријанаца.Према Монофизитима је био штедљив. Монофизити беху у најбољим провинцијама и Јустинијан није могао трпети да они буду најјачи у држави.Он избере Леонтија, византиског умног човека, да сузбије монофизите, а и сам цар је студирао те теолошке ствари о монофизитима. Теолошка жила његова веома се истиче, нарочито при крају његове владе. Он је хтео и догме да прописује. Он је хтео да буде и фактички господар цркве Теодора је била наклоњена онофизитству јер је помагала монофизите Теодора се нарочито истиче за монофизитство од 535 год. Те год. беше умро патријарх Епифимије, а би изабран за патријарха Антим, по жељи царичиној, који беше наклоњен монофизитима, Тада је дошао у Цариград папа Агатет, послан од Теохада, краља Италије. Папа не хтеде Антима признати за патријарха, и на претње цареве он оста непоколебљив.Цар допусти папи те он испита Антима.Одговори које је Антим дао беху монофизитски, због тога Антим би збачен и анатемисао од папе.За патријарха би изабарн мина (536 год.).Ускоро папа умре у Цариграду, а за папу би изабран Сиверије.Теодора сад хтеде да поново врати Антима и написа за то писмо папи али папа то одби. Теодора нареди Велизару да утиче на папу, и ако не успе да га пошље у Цариград.Она је то радила и преко Василија, Велизар и Антонина су радили марљиво да испуне жељу царичину и фалсификује у папино писмо и позову новог папу тражећи да се покори царица, али кад Силверије одрече, он би протеран у

Малу Азију где и умре (538 год.) Вигилије би изабран за папу, по ж
љи Теодориној, да помогне монофизитствои он написа писма анатемисс
ним епископима монофизитским, али он доцније одби царицу. Римско сс
штенство тужи вилигија за неко убиство и Велизар ухвати Велиг ја
и затвори га на Сицилији. А тада букну распра о три глеве у Цар-
граду. Јер расправама Оригенови , настаде о распре калуђерске а то
допре и до двора. Они који беху против Оригена (писац III века.)
уснеју те цар 543. прогласи те списе за јеретичке. монофизите беху
за Оригена и царица поче радити да се монофизитима да задовољева.
Цар би извештен да ће се монофизити задовољити: ако буду осуђени
три ауторитета противника Оригенових, и ћар указом прогласи за
јеретике: Тодор епископ монетуетски, Теодорик епископ Кирски и Иба
епископ Едески. Његово писмо против Кирила Александријског требало
је да се осуди у цркви, јер помирење не би, источни патријархат пр
стане да потпишу царев укза, али епископи римске дијацезе беху уп
ни да потпишу указ, јер су сматрали да је указ неправедан; а нису
хтели ни Јустинијану дозволити велико мешање у цркву. Јустинијан
покуша да придобије Вигилија и зато га врати са Сицилије у Цари-
град и дочекају га свечано, но он одби да потпише указ: о три глав
али доцније, на наваљивање, пристане и изда буну Јудикатум. Но за-
паду се подиже бура против папе, а у Африци би и анатемисан, а нека
и он анатемиса. Најпосле папа мораде повући јудикатум. Би решено
да се тај отпор изнесе пред васељенски сабор. Папа се закле да ће
бити одан царевој заповести: о три глеве, а цар даде реч да неће
никог погубити. Папа поче збацивати послушне епископе. А цар 551.
год. изда још један закон којим проклиња све три главе. Папа се
сад поче подвлачити од цара и одлучи од цркве једног присталицу т
ревог, епископа, а онда папа мораде да бежи, због царева гнева, у цр
ку Св. Петра војници продру у олтар цркве и стану тући папуа, а све
ина почне протестовати, те се војници врате. Цар покуша лепим и пос
да папи великодостојнике и Велизара. Они понудише папи заклетву да
му неће ништа бити, да дође цару на договор. Али цар и поред заклет
ве

почне кучити Вигилија који опет побеже у цркву Св.Ефимије где је држан Халкедонски сабор.Цар покуша и отуда да га побије,али не успе.Цар написа папи писмо у коме гакори због врдака.Папа одговори да изађе из цркве и да преговара преко људи (552 год.) Цар пристане.У току преговора реши да се сазове Васељенски сабор и цар разасла писма епископима.Год.553 дођоше епископи, али од западних епископа дође мали број.Са истока дође око 140 епископа.Цар позва Вигилија да председава сабору,али он одби, јер ту беху скоро све цареве присталице.Патријарх Евтихије хтео је да уступи своје место председничко папи,али то би узалуд.Маја 553 год.отвори сабор Евтихије.Цар понуди папи да саставе једнак број делегата да реше спор али папа и то одби.Цар позва папу на сабор,али он не хте доћи,не рече,да ће јавним актом казати своје мишљење.Он то учини,и у име Св.Петра забрани да се решава о оној тројици,јер су мртви.Сабор одлучи папу од цркве и реши да се протера на острво Проконес,и да тамо осбане док не призна Вас.сабор.Због физичких и моралних гоњења папа беше слом љен и он после 6 месеци борављења на острву Проконес написа писмо патријарху Евтихију,у коме признаје да су:она тројица,јеретици,и хоће да потпише решење Васељенског сабора,и о томе изда буну (554 год.).

Римско свештенство дође цару да га моли за папу.Цар га пусти,али папа умре на путу 555 год.После његове смрти би изабран за папу Пелагије(ђакон Вигилијев).Избор Пелагијев и Цар потврди.Пелагије беше слаб и призна решење 5 Васељенског сабора. На признање 5 Вас.сабора,отпадоше од папе епископи у Африци и у Истрији од римске курије читав век,јер не хтедоше признати решење 5 Вас.сабора.Победа Јустинијанова не донесе користи које је он очекивао,јер су монофизити сматрали да нису задовољони само са осудом оне тројице,и нису хтели пристати на Халкедонски сабор.Цар је увећао број спорова и није цркви користио него је само папу победио.Ипак цар не клону он хтеде монофизите уништити на други начин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Год.519 беше збачен Север,поглавар цркве антиохијске, монофизите,али он имађаше доста присталица(око 170.000)али он умре 543 год.и цар се досети да уништи монофизите.Он нареди да со позатварају епископи монофизите.Сад тамо немаше никога да посвети епископе и свештенике,али овај царев план поквари Теодора, која се јави као заштитница монофизита.Харит поглавица Гасанских племена посла два Јаков Зонзала.Тодор оде у Арабију за епископа, али он није тамо много урадио за монофизитство.Јаков пак оде у Едесу,где се показа као врло способан монофизита.Он пропутова цео исток ширећи монофизитство.А у Мисиру преваром продре код два(творона епископа те рукоположише још два;па са оном двојицом рукоположаше друге,а ови друге те их беше читава хијерархија.Тако је сирска монофизитска црква названа Јаковинска црква.

Јустинијан пред смрт покуша да помири монофизите и православне.Монофизите се беху поцепале на Фтартолатри;који верују да се тело Христово распало у земљи;Фтартодокети,доказивали да је тело Христово остало читаво до ускрснућа.564 год.Јустинијан се реши да царевина од сад исповеда Афтартодокизам.Месни сабор изгласа овај указ Јустинијанов;патријарх се успротиви и цар га збаци а постави другога,па хтеде и запад натерати али га смрт спречи 565 године.

<u>МИСИЈЕ ЈУСТИНИЈАНОВЕ ЗА ПОКРШТАВАЊЕ.</u> Источна црква је имала знатне успехе у мисијама,јер је Јустинијан разна племена провео у хришћанство.Јустинијану је често Теодора сметала,јер с њени изасланици,као монофизите пре стизали од царевих.528 год. крстио је цар Гротеса,краља Ферула и Нурод;па Грода краља Хуна Саврила.А почетком владе придобије Пане Кавкаске и Аваске.Готи на Азовском Мору добише такође епископа.И у Сахарске гаве шири су мисионари Хришћанску веру међу Аворе.Гасански Сарацени су ш рили хришћанство међу Нрибљане.Цар је основао и „<u>Јустинијана Прима</u>" у Скопљу.Он је обновио своје место рођења Таврис,које земљотрес беше порушио(Скопље-Скупи).Том је граду дао црквену независност од Солуна.Дао му је и седам епископија(535 год.)Па

Агатет је хтео да ово призна,али он умре те то призна Вигилије. 540 год.он је ово опет утврдио.Доцније је ово право прешло на Охрид.Ово је доцније више пута давало повода папи и патријарху да се савлађују.

У Византији под Јустинијаном,за време његове дуге владе,остварене су његове две замисли остварен је империјализам.Он је освојио Африку од Вандала,Италију од Острогота и један део Шпаније од Визигота.С друге стране на пољу унутрашње политике остварен је Цезаропапизам,т.ј.Јустинијан је ујединио државну и црквену власт.Он је потписивао и законе и догме црквене.Познато је какве је притиске чинио на папе док их је савладао.Те две великие тековине нису биле тековине полета византијске државе; на против Византија је била стара држава у којој је било доста трулежа и није располагала младалачком снагом.Тековине су главни успеси генија Јустинијанова,његовог највећег помагача Велизара и др. министара.Према томе кад је нестало ових великих твораца и сами су успеси остали без подлога.Сама држава није била довољно да их одржи и наступила је реакција.Византија је потрошила своје силе освајајући територије које је давно изгубило и тиме је остала без снаге. Реакција није наступила под Јустинијаном,те он није доживео слом у својој држави,али је реакција настала под наследником његовим. Спољни непријатељи су отели знатан део освајања Јустинијанових и не само што су продрли у Лангобардију већ су и у самој држави били велики потресу.Племићи великодостојници чим су осетили слабљење цареве власти,почели су дизати главе и читаве провинције су олабавиле од централне власти,тако је било на пр. у Малој Азији.Нарочито су под Јустином и Тиберијем дигли главе великаши,али они почињу да губе своју свемоћ и почиње прост народ да долази до великог утицаја који није имао док је био Јустинијан. Тако настаде унутрашња и спољна криза која достиже врхунац од 602-610 г под Фоком и у мало није цела Византија пропала да се није јавио Ираклије из Африке.После Јустинијанове смрти дошао је на престо:

Јустин (565 - 574 год.,сам,а од 574 - 578 са Тиберијем,а од 578 - 582 год. сам.

Јустинијан и Теодора нису имали наследника и мислило се да ће бити свађе око престола,али се још за њихова живота свршило добро,јер се Јустинијанов рођак Јустин II ожени сестричином царичином,Софијом и нестане свађе.

Год.565 Јустин би назначен за наследника престола,и сенат који се био скупио око одра Јустинијановог донесе одлуку да је Јустин изабран за императора.После тога су извршени царски прогласи,а затим га је патријарх у цркви Св.Софије крунисао за императора.Цар је давао игре народне и народ га је одушевљено поздрављао.Јустиново проглашење за цара није прошло без отпора других рођака Јустинијанових. Они оснују заверу али их Јустин ухвати и два сенатора из завере изгубио главе а син брата Јустинијановог био је убијен,јер је и он био у завери. Јустин је био владар пун добрих намера. Он је у говору, који је држао за вре проглашења нагласио да ће стање доста поправити. На његов поз дошли су повериоци и наредио је да се исплате дугови које је Ју стинијан био учинио.Затим је опростио народу старе порезе и ма је штедњу у државним расходима.Државне расходе ровећао је тиме што је проналазио нове изворе.Једним актом је обележио разлику своје владе од Јустинијанове,а то је конзулство.Конзулство које је Јустинијан био укинуо Јустин је поново васкрсао,додуше резервисао га је за себе и сам је био конзул,али је тиме уштедио по ницима велике расходе које су та тим звањем ишли.Јустин се поку нуо да буде праведан и да његова воља влада.

У погледу вере Јустин и Софија били су монофизите. Дакле они су били у почетку монофизите као и Теодора,али им је један свештеник напоменуо,да им то може сметати.Јустин је у по четку гањао монофизите само речима,а у прогласу је једном озна чио монофизите као јеретике,али доцније Јустин забрани,(578 го законом законом постављање монофизитског свештеника.Али монофи зите нису могли лако приморати да приме хришћанство.

Не само према њима него и према Самаријанима (секта јевреј-
ка Мојсијеве вере) које је и Јустинијан гањао.Јустин је готово
ништио.Јустин је раскрстио и на пољу спољне политике,раскрстио
и са плаћањем данка варварима,да не би нападали на империју.
После смрти Јустинијанове одбије посланике варварске који су би-
ли дошли за данак; а 572 год.одбије и Персијанце да плаћа данак,
који је Јустинијан обећао плаћати.

Јустинијан је био несрећан,разболео се духовно и затим и те-
лесно.У тој својој слабости изгубио је здрав суд и често је чинио
такве кораке који су му ишли у главу.Ударио је таксу на хлеб ко-
ји је још од римскога доба издавао бесплатно простоме римскоме на
броду.Цар је хтео да побољша приходе државе те је зато и урадио
један порез.Даље због слабости Јустинијанове и због тешких при-
лика попусти царска власт у држави.Велико поседничко племство по-
чаде самостално према царској централној власти,често пута морао
је Јустин погазити закон обесних племића.Последица лабављења цар-
ске власти била је што су провинције Азије олабавиле према цар-
ској власти. Јустин је сам издао закон по коме су управници
провинција постављени бесплатно по вољи племства,духовника и
осталих становника провинције. Док је раније у провинцијама би-
ла одвојена војна и цивилна власт. Још Јустинијан спојио их
је и сад су сви управници имали велику власт и војну. Јустин
у црквеној политици није успео. Док је Јустинијан био жив у
његовој политици није било добро што је он био православне вере
а Теодора монофизитка и зато они нису били толико гањани, јер
их је Теодора заштићавала и посејала је монофизитску јерес и
непокрштеним провинцијама место православља. Добро би било да
је и Софија остала као и Теодора,али су се монофизити осећали
слуњи према обема царским личностима Јустину и Софији,цар није
тако у стању, да се одупре моћи свештенства, под њима јако расте
и он је једна последица лабављења цар.власт.Пошто није чврсто
седео на престолу,морао је ићи за црквом,и такође гањање моно-

ризита није потекло од њега него од његовог саветодавца Јована
срећнији је био у спољној политици,нарочито у својим односима
Персијом,јер је читав рат после избио.Миром од 562 нису била
ворена сва питања. Византија је тражила,да јој се уступи кав
рај око реке Сване.А Персијанци траже данак не само за себе
и за Сарацене из Хире и око тога ишла су посланства од двора
двора и већ су у томе биле клице за сукоб.Осим тога сукобили с
се интереси Византије и Персије у земљи Онирите који су живели
Црвеног Мора у данашњој Арабији.Персијски шах Хозроје поможе
да збаце обисински јарам и постави империског управника.Онирит
досади власт персијска,јер је обисинска била лакша и моле Јуст
да истера влст Персијанаца и да врати абисинску.Јустин се одаз
збаци,персијског управника.Управник је био сам крив,али шаха
нуло више то,што је Јустин закључио савез са једним турским ка
непријатељем персијским (било је два кола).

Хозроје је повредио мир од 562 год.А и Јустин га је пов
на земљишту персијском у Персаменији у којој су господарили Пе
сијанци.Господари Јерменски су хтели у Дуину,да подигну рат бо
ватре.То је изазвало буну код Јермена и ови се обрате Византији
за помоћ.Кад су Перс.савладали Јуст.неки бегунци прећу на визан
ско земљиште и Хозроје тражи да их Јустин изда,али је Јустин о
ворио да Хришћани не могу издавати Хришћане.Све то није још до
ло рата.Године 572 дошло је до рата и то због повреде мира од
год.У томе миру било је да Виз.плаћа Персији неке суме као дан
Године 572 год.дошао је рок плаћања и Јустин је требао дати но
Перс.али Јустин одговори посланицима,који су дошли за новац,„д
срамота за Римско царство да плаћа данак.Хозроје"објави рат и
оукне рат,који је трајао дуже него што су живела оба владаоца,
јао је читавих 20 год.Византија упадне са успехом у Арзанску
крајину на северу Месопотамије између Еуфрата и Тигра.А год.5
имали су успеха код вароши Саргате и Виз.победи,али Византинц
дале Сарацески поглавица „Алмундир"гасанских Сарацена(Гасен

међу Сирије и Арабије) и пређе на страну Персије и Сирија је сад била отворена Персијанцима,јер је ово била предстража на коју је се уздала Византија.

Персијанци упадну до велике Антиохије,спале Антиохију на Еуфрату и 300.000 људи одведу у ропство.Византињани су одговорили на ово посадом Низабиса али их Артабан персијански војвода отера и Персијанци заузму Византијско утврђење Дару.

Наскоро за овим Виз.би притешњена са севера Аварима.Јустинова умна болест се погорша,а Софија клоне духом па се обрати Хрозрою преко посланика за примирије.Хозроје одобри годину дана за мир и Софија као поклонпосла шаху 45.000 златника.Авари су навалили на Визан.бежећи испред Турака,настане се у данашњој мађарској низији.Они пошљу Јуст.посланство и траже савез да му помогну и да ратују за рачун Византије са Бугарима,Словенима-Атинима.Авари су бацили на племена на истоку,покоре Анте,Бугаре и т.д.а Јустин је на Дунаву градио утврђења.То пријатељство траје до 562 год.али тада Авари нападну на империју,продру у Тракију и заузму град Анастасинопољ па пошљу посланике Јустину и траже област да се населу. Јустин им је нудио земље у Панонији(данашње Хрватске и Словеније). Али Авари не пристају и траже с десне стране Дунава и настану преговори.Доћу Аварски посланици али кришом су хтели пренети оружје из Византије у своју земљу и буду похватани.Јустинијан напада сенат што попушта варварским народима и затворе посланике аварске. Авари се наљуте и пошљу друге посланике да траже од цара задовољења,али Јустин умире и посланици дођу код Јустина да дрско траже да се Аварима плаћа данак и да им се да земља око Сирме(данашње Митровице)Јустин достојанствено одбије захтеве и држањем својим толико улије страх посланику да се овај вратио пун страха и подејствује на кана,те није више нападао.Авари нападну још једном на Аустралију и Турингију а Византији остане дотле мира.Пошто су то свршили Авари склопе савез Лонгобардима у Норику(данашњи Тирол између Ина и Дунава). Против Гепада (Германско племе које је

становало у данашњој Бачкој).Овај савез имао је једним својим условом велики значај.У уговору о савезу Авара и Лангобарда,било је да земље гепидске припадају Аварима. А крај обећа Аварима, да ће ако продре у Италију и своје земље уступити Аварима.По Јустинијаном политика Византије имала је свој нарочити правац.Јустинијан док су се ови клали увек је помагао слабије и тако се ови боре и Византију на миру остављају.Ту политику требао је и Јустин да продужи,али он не ради тако.Гепиди у очајању нису хтели чекати, да их нападну удружени Авари и Лангобарди,већ се дигну нападну на Лонгобарде и изгину 567 год.Тако пропаде Гепидска држава и припаде Аварима.Авари су били срећни да се и други услов оствари.Албоин кога је вукло срце у Италију крене с пролећа 568 год.преко Алпа и успео је,јер продре у Италију.Тако остадоше празне и Лангобардске земље и на Дунавској Међи империје осташе суседи Византије Авари.И Гепиди и Лонгобарди нису били пријатељи Визан,али је са њима лакше излазила Византија на крај,но са Аварима који су били јак и мла народ.Пошто су Авари постали суседи Византије,њихов кан, Кајан хтео је да заузме грудобран Визан.а на препад покуша да га освоји,али војвода Бан га је бранио и 572 год.га одбрани.Затим Авари пошљу војску на Далмацију и настану преговори између Бајана и Јустина и Јустин одбије да плаћа данак,а Бајан нападне на Тракију и опусти је.Јустин после овога пристане на савез и имао је да плаћа 80.000 златника данка.670 године закључен је мир и Тиберије победи.

ЛАНГОБАРДИ У ИТАЛИЈИ.Освојење Италије довршио је Евнух Нарзес од 552 па наовамо,и Јустинијан га је под титулом патриција оставио да управља.Али стари ратник Нарзес није меком руком управљао.Талијани када је дошао Јустин пожалили су му се против Нарзесове строгости.Јустин и Софија уваже жалбе и збаце овога а поставе за управника Лонгина 567 год.Прича казује да је Софија нанела смртну увреду Нарзесу,вели се да је царица поручила седоме ратнику да он и није за управу; него да ће му дати да преде у двору и одељењу за женске. И прича се да је Нарзес [illegible] Лонгоб.

краља, да се освети Софији.

Албони са Лангобардима и масом Саксонаца упадне 568 год. преко Алпа у Италију, убрзо и без отпора освоји Венецију (провинција са севера)А Венеција се налазила у шизми (верском расцепу још од времена,када је Јустинијан повео спор с три гл и од 553 год.Венеција није признала те три главе.Затим се спу стио у долину,тада освоји Лангобардију и продре у тоскану и во воде његове освоје покрајине Споленску и бенневентанску.После вих освајања Византији остала је још Равена и Пантапоље,(Анкон Аона Палика,Ариминум итд.),Затим у сев.Италији остала је Перуџ и Падова.У сред.Италије Лацијум,Рим са околином,Калабрија, Неап и острва Сицилија, Сардинија и Корзика.

Јуначки Албоин освојилац Италије погине убила га је жена Розамунда из освете,што је он њеног оца тепидског краља убио.

На место Албоина дође Клаф.Ово освајање Италије Лан барда је од светског значаја што је Италија поцепана на војво не,ударен је темељ Феудалном стању.Друга последица је рашћење папске моћи,папа се измакао од византијске моћи.Под заштитом франачких краљева и Нормана папска власт расте и постаје првом силом на западу.

574 год.Умна болест Јустинова још се више погоршава, цару се одузеше ноге и он је био живи леш,одузета му је слобода међутим прилике су врло тешке.Авари са севера нападају на Балка а 575 год.истицало је примирје са Персијанцима па је претио ра Пред таквим приликама Софија се није осећала довољно јака да с ма управља и тражи мушку руку.Јустину за време поврати памет и тада по наговору Софијином усини Тиберија и прогласи га 574 го за цезара а после 4 год.владао је и сам као Аугуст.Том прилико промењао је име Тиберију и заменио га Константином али се свај и даље под Тиберијом звао.За време док је Тиберије био помоћни Јустину,много је трпео од контроле помајке Софије.Она је била властољубива као и тетка јој Теодора,она је мислила

власт у своје руке а Тиберије само име.Кључеви од царске ри
ца били су код Софије,јер је Тиберије био расипач.Софија ни
дозволила Тиберију да доведе своју закониту жену Ину у двор,
није хтела да дели са њом царско достојанство.По смрти Јуст
вој он доводи жену у двор,и Ина,по дељи плаве партије цирку
добије име Анастасија.Софију дирне непослушност Тиберијева
кон миг склопи се завера.У завери је учествовао и Јустинијан
син Германа прослављеног војводе и брата Јустинијана I.Тибер
ухвати заверу али буде великодушан и опрости своме вољи(Јуст
јану рођаку и синовцу Јустинијанову)који је и сам тражио ми
а према Софији није био милостивјер је уклонио из двора и с
под строг надзор.

Тиберије као и Јустин био је владар пун добрих
мера,али је и он чинио крупне погрешке и од његове владе би
је и добра и зла по царство.Добро је било што је обраћао па
на војску и скупио је што више људи и поверио је обуку војс
способноме војводи Маврикије умели су трупе спремити.Још пос
ње године своје владе Тиберије је основао царску гарду од 15
нада људи германских најамника,којима је за управника поста
Маврикија.Ове војне реформе осетиле су га као благотворне у
су са Персијанцима.Тиберије је био расипач и трошација.Пошто
Јустин штедњом навукао на себе непопуларност,то је Тиберије
принуђен да буде издашнији да би се препоручио народу.Он је
нуо данак на хлеб који се издавао бесплатно простоме народу.
Опростио је даље старе данке,за т смањио је порез,опростио је
годишњи данак закупцима и сопственицима пољских земаља,опрос
је 1 год.данка Сирији,кад је 573 г.опустошена од Персијанаца.
Али је Тиберије чинио издатке који су пре били расипање,чини
је поклоне војсци назване аргустатика.Даровао је новчаним по
нима еснафска удружења појединих позива.Затим је грдне паре
трошио на зидање зграда итд.Таквим газдовањем Тиберије је ис
знио државне касе и дирнуо је у резерву цара Анастасија,које
и Јустинијан поштедио.Тиберије је овим стекао наклоност нар

али је уништио свога наследника Маврикија, који је платио главом због тога. На црквеноме пољу Тиберије је као и Јустин гонио монофизите, али је цар био популаран, па су му монофизити лакше прштали но Јустину. Колико је цар био зависан од цркве показује овај случај; у гарди је било аријанских Гота, и они траже да сазидају аријанску цркву, црква се умеша протестом, и цар да би то одклонио рекао да није ни мислио да дозволи, ма да је изгледало да ће дозволити, и гања Аријанце. Јустин он наслања на велико поседничко племство. А под Тиберијем је народ добио право и такву моћ каквој се није надао Ова моћ народа нарочито се показала за време Маврикија. У осталом сам Јустин у говору, којим је Тиберија поставио за цезара, означио је великаше к о врло опасне и Тиберије га је и сувише послушао. Тиберије је спољну политику боље водио од Јустина. Пуну једну годину после проглашења, истицало је примирје. И ако Тиберије није мислио, да не треба ратовати Виз. и мислио је Византија није спремна за рат. Кад је Хозроје понудио мир Тиберије прими и ако је био дужи и територијално ограничен. Хозроје задржи права на Јерменску и закључи мир за 576, 577, 578 год. и да Виз. плаћа 30.000 дин. Персији био данак. Користећи се територијалним ограничењем Хозроје упадне лично у Јерменску спали град Севастију. Али како се није осећао сигуран у јерменским брдима повлачи се ка Еуфрату али Јустинијан (војсковођа) пресече му пут између Мелатене и Севастије, одакле Хозроје једва изнесе главу и врати се у јерменска брда. Прибравши се и прибравши војску у јерменским планинама пође ка Еуфрату, али сама војска поуни се противу Хозроја која се ипак смилова на његове раније успехе. Пошто се дакле прибрао хтео се вратити кући, пређе Еуфрат и заузме Молитену и спали је. Војсковођа Јустинијан му написа писмо како се понашао као разбојник, јер пали и бежи. Хозроја то дирне и на Еуфрату почека Јустинијана. Јустинијан се улогори на Еуфрату. Преко дана не дође до борбе, али Хозроје ноћу остави храброст и даде наредбу да се бежи. Јустинијан се томе надао, нападне их, и грдна персијска војска подави се у Еуфрату, а остатак са Хозројем склони се у горе и оде у Персију. Византијани продру у Персију и дођу

на 100 миља до престонице и са пленом се врате. Идуће године Хозроје тражи мир, но Византињани се понеше због успеха и били су непажљиви те Там- Хозроје војвода персијски одржи над њима одсудну победу. На глас о тој победи Хозроје се окуражи и прекине преговоре о миру. Осим тога у Јерменској, Јермени који су прешли под византијску власт брзо их се заситише, тешко их је погађала система данка а и људи који су управљали провинцијом чинили су насиље и ова пређе на страну Персијанаца. Тиберије опозва натраг војсковођу Јустинијана а рат повери Маврикију. Међутим овај војвода Там-Хозроје повреди мир од 567 године па није водио рат само на јерменским земљама него напада и на друге земље. Византију Там-Хозроје нападне на Софеску покрајину око тврђаве Амиде у Месопотамији. Маврикије одговара на ову повреду мира тиме, што га је и сам повредио. Окупи до 200.000 војске крене се на персијске земљиште и упадне у Арзанене и заузме ту покрајину, продре у гордиску покрајину (код Тибра докле римска војска није никад продирала). и затим се са 10.000 заробљеника врати За персијанце настану невоље и Хозроје поново предузме преговоре о миру, али 579 године умре Хозроје. Њега наследи син му Ормизда који прекине преговарати о миру и донекле га је послужила срећа, јер они гасански Сарацени изневере Маврикија и то осујети поход Маврикијев на Персију. Персијанци провале у покрајине и 580 године је страшно опустоше. Византија у ово доба је на северу ратовала са Аварима. Тиберије виде да треба да закључи мир са Аварима и плаћа им 80.000 као данак а царство се окрене против Персије. Маврикије сада нападе свом силом 581 године. Као што смо видели одласком Лангобарда и пропашћу Гепида остали су Авари као најмоћнији. Миром од 570 год Авари су били задовољени и зато мирују, али натуткају Словене у Дакији (Румунији). Грдна маса од 100.000 људи провали преко Дунава, опустоши Илирик, Македонију и у Јеладу продре. Царска војска била је на истоку и пут им није бранио нико и они опустоше и врате се Тиберије заузет на истоку није ни мислио да преводи трупе на Балкан и лати се политике сатирања варвара једних против других. Немогући сам да се брани од Словена, натутка на њих Аваре. Кан Бајан, који се и сам спремио да нападне, овај му позив добро дође и посла пос-

нике Словенима румунским да признаду власт Оварску.Даврентије сло-
венски кан убије посланике а Бајан са 60.000 људи упаде у Румуни
ју и опустоши је.Потом он није могао Виз.помагати и 579 г.Словени
опет продреше.Виз.опет тражи помоћи од Бајона.Он се привидно одази-
ва,али му је био циљ да Сирмијум на препад заузме.Градио је мост
на Сави између Београда и Митровице.Тиберије је прозро куда цела
ствар иде,али није могао послати војску и упустити се у преговоре,
али се деси несрећа,посланике аварокр ухвате Словени и поубијају,
то Кана наљути и наводи да је то по наговору Виз.и посла понова
посланике да му се плаћа данак од 80.000 зл.Тиберије је успео да
продре у град,и Авари упадоше у Тракију,продреше у Сев.Грчку и Ма-
кедонију.Тиберије када је видео да се Сирмијуму не може помоћи при-
стане на захтев Авара.Кан је казао да се становници могу иселити и
он заузме Сирмијум и мир буде утврђен.Сирмијум док је држан и запа-
дно Балк.полуострво било је заштићено а сад је Далмација била отво
рена варварима.Међутим Словене у Румунији покориће Авари тек 581 г

ЛАНГОБАРДИ У ИТАЛИЈИ ЗА ВРЕМЕ ТИБЕРИЈА.- Царство Лангобарда
није се могло одржати.Краљ Клеф који је био на лангоб.престолу ум-
ро је и Лангобарди престо нису попуњавали и управља савез од 30
херцога.То су били згодни моменти да Виз.поврати њене делове Итали
је али без успеха.Год.574 спути се у Лацију лонгоб.војска и опколи
Рим.Рим моли за помоћ и Тиберије шаље Вадурија,али овај буде поту-
чен,царство није слало друге силе,јер није могло и Италија остаде
без одбране од Лангобарда.

Јустин и Тиберије пошљу новаца,да се створи неслога у логору
Лангобарда и да се позову Франци,злато Виз.рат између њих.Франци
нападну на Севера на лангоб.Ту је био успех и Рим је био одбрањен.
Али на другој страни код Равене Лангоб.имају успеха Војвода Фарбал
- освоји пристаниште Класио.Што Лангоб.нису имали већега успеха
није заслужила снага Виз.колико новац.Влада Маврикија.Маврикије
влада од 582-602 год.пуних 20 год.Године 583 Тиберије се разболи
смртно,како тада беше и Маврикије дошао са истока са војском учини
га Тиберије зетом и даде му престо. Он му је тада дао име Тиберије

али Маврикије га не прими.У беседи,којом је огласио одступање и означење свога наследника рекао је:„да ће његов најлепши спомен бити сама влада".У знак демократске политике позвао је и погла ре двеју дема Цариградских.

Тиберије је наскоро после своје оставке умро и остане да ал да Маврикије.Како су јој савременици његови разумевали његов ка рактер написали су да је био врло оштроуман,паметан и у верским стварима умерен.У унутрашњим и спољним пословима самовољан зато се и није испунила жеља Тиб.коју је он изрекао кад је означен Ма за владаоца „да ће његов најлепши споменик бити сама влада".Што се тиче верске умерености Мав.није гањао монофизите.Осим царског ли ног гледишта на јереси,свакојако,да је на цара утицао збркани од нос Истока и Запада-папства и царства с једне а патријархије с дру ге стране.Иначе Маврикије није бранио да се гањају друге јереси. У Сирији усталису на остатке многобоштва и Мав.није бранио.У Ан охији је светина напала и патријарха,а патријарх да би их умирио подизао је светини паганско забавиште да се забавља.Мав.је одра о у логору и био је душан војник,али се са тим војничким духом ме шала филозофска тиха и блага природа.Како војнички духови нису о сетљиви тако за умешности,забаву и литературу.Мав.је учинио изузе так јер је читао,помагао књижевнике и уметности.Његова војничка одлучност добро му је дошла у спољним приликама.Наставио је рат са Персијом који су му предходници наставили.Исто тако цар се му ки носио и са Аварима и успео је да пренесе бојно поље на њихов земљиште.Био је у Италији против Лангобарда.Али он је био врло рвађ администратор.Стварао је дворску камарилу од својих рођака и пријатеља без обзира на њихове способности и држао их је на угле и онда кад су ишли на штету његову и државе.(Од тих рођака био је гов брат Петар и Колоб Каментион).Осим тога Мав.се осећао аристо кратски према народу и војсци,гледа на њих са висине,решавао је њихове потребе самовољно презрео их је,и сам је био презрен .

На пр.цар није жалио 12.000 људ. глава,јер није хтео дати откуп у симу од 6000 зл.и Аварски кан погуби 12.000 војника. Често цар покушава да закиневојницима од плате и оброка,војници одговарају на то чак бунама али Мав.прелази преко тога равнодушно.У колико су се народ и трупе оснажиле под Тиб.У толико је сада мржња народа и војске била опаснија за Маврикија.Још је разлика између Тиб.и Мав.у томе што Тиб.је био врло издашан чак до расипања,док је Маврикије имао особину која нигде код воадаоца није сматрана за врлину,био је исувише штедљив-штедљив до тврдичлука.Било је тврдичлука и у оном одрицању,да да 6000 зл.да откупи 12.000људи.Вероватно да у томе није било истине,можда је Мав.штедео што је Тиб.расипао.он је ратовао и за то му је требало новаца.Можда се према народу понашао тако,што их је Тиб.много распустио,али ипак Мав.је био крив.Једна од оваквих царевих уштеда огледа се у овом.У доњој Мезији подигну се трупе.Цар је мислио да је ту буну изазвао Герман посмртни син синовца Јустинијановог,Германа,а унука Теодорика Великог.Герман се склони у цркву.Св.Софију,светина хоће силом да га отме и настане буна у самој земљи(Цариград),Војска и Маврикије беже,али га каетан фока ухвати и 602 год.погине.Мав. са својом породицом.С поља је наставио рат са великом енергијом рат са Персијом.Год.583 почела је са византиским поразом због неслоге официра,али већ идуће године цар повери зету Филипику чете и овај са помоћником Ираклијем пође у Персију и после мањих успеха задобије славну победу и арзанску покрајину.Затим поробивши арзанску покрајину,учине погрешку што се повукоше у град Амиду.Али ту погрешку поправе,и упадаху више пута преко границе Персијске,то је било до 587,год.У зиму те исте год.Мав.посла трупама наредбу да им се смаље оброци за 1,4. И због оне погрешке смени Филипика а постави Приска.Приск је и сам учинио погрешку што пропусти прилику да се поздрави са војницима при доласку у логор, а кад им саопштио још и нову наредбу, војска се побуни и буна престаде тек онда,кад је Мав.повукао наредбу,о смањивању оброка и смени Приска а врати Филипика.А пре но што

је дошао Филипик војска одржа славну победу у Арзан.Покрајани
града Мартинопоља.Овај царев пораз пред војском показао је сла
цареве власти и углед Мв.иде у назад.С пролећа идуће године.Пе
ја издајством једног Византинца заузме Мартинопољ 589 г.Филипи
који је већ боловао замени Коментинијан неспособни војсковођа,
но захваљујући помоћи Ираклијевој,који је починио читава чуда
јунаштва Виз.589.год.одржа славну победу код? Од тада се Персија
заплете на њу нападаше Виз.и Турци удружени затим Хазари(око Во
ге)пођу у Персију чак у Јерменску до Каспијског мора и са Југа
продреше Сарацени у Месопотамију.У земљи самој ври незадовољство
против њиховог шаха Ормузде.Турке разби Персијски војсковођа Ба
у Кирвонским кланцима,али Барама разбише Виз.на реци Араксу под
Кавказом.Прича се да је Ормузд поручио Бараму да преде и тка као
што је Софија поручила Нарзису.Барама то увреди и пошто је имао
за се љубав војске и народа,Барам се крене,збаци Ормузда и.дове
првог сина Хозроја.I,Хозроја II.Но Барам се није сложио ни са но
вим шахом него са збаченим Ормуздом удружи се против Хоз.II.и зб
це га са власти.А кад Ормузда из мржње и освете уби један великаш
Барам седе сам на престо.Али се Барам није утврдио на престолу
јер га свештенство није признавало.Хоз.II.пребеже у Виз.и замоли
Мав.да му помогне,овај једва дочека и обећа,али прво осигура мир
повољан за Виз.преговори су били у овоме:„Ако се Хоз.II.врати на
престо,Мав.тражи да му поврати северни крај Месопотамије са Да-
ром но без Низибиса.Затим Хоз.је имао да врати крајеве јерменске
и крај Аразанске. Пошто је Хоз.II. пристао Мав. без оклевања
испуни своју обавезу,позва Нерзеса војсковођу,и овај разби Бара-
ма и отера са престола,јер га ни свештенство није признавало за
шаха.Пошто је Мав. испунио своје,тражи од Хоз.II. да и он испу-
ни.Хозроје II врати 591 год.све што је уговорио по миру и мир
траје за све време владе Хоз.II. мало су се били помутили
односи због Нерзеса, који је добио Дари, али се опет

умире јер Мав.врати Нарзена из Даре.Упоредо са ратом против Персије настављен је рат против Авара и Словена.Још када је на престо био Мав.да би имао слободне руке од Авара повећао им је данак на 100.000 зл.то је било још 582 год.Кан затражи идуће године још толико 200.000 зл.Мав.му не хтеде удвостручити данак већ му посла само разне поклоне,које Кан врати преће Дунав и Балканске провинције биле су без одбране због рата са Персијом,те Кан лако освоји Виз.утврђења на Дунаву:Београд,Аугусте,Виминацијум и друге,спусти се на ниже чак до Антихилаја.На то Мав.почиње преговоре,са стране Виз.оде Коментијан као посланик и умало није погинуо јер је оштро разговарао са Каном и 589 год.ипак утврде мир јер Виз удвостручи данак.Према досадашњем искуству цар није веровао Аварима и један део трупа пренесе на запад,и та се мера показала као паметна,то оне Словене који су масама живели на Балкану,и који су се спустили из Влашке.тако једна трупа Словена под поглавицом Ардагастом продре у Тракију и зидове Цариградске које је још Анастасије саградио у V веку,и прећаше Цариграду.Цар посла Коментијана и овај потуче Словене једном на притоци реке Марице, Ергени,а други пут близу Једрена и освоји крај Астикан(између Црног и Мраморног мора).Но при свем том Словени поплавише Балканско полуострво.Продру Словени у сев.Грчку и Пелопонез.Грци се повлаче испред њих у неприступачна моста и прича се да су неки грчки бегунци у Пелопонезу основали град Мономбасију.Међутим се аварски кан поново упути на Виз.и то сад тобож због тога што су Византињани с крили пријатеља једне од његових жена,Кан зато тражи да му се повиси данак и преће Дунав.Мав.одби да повиси данак због нарушеног мира,већ ухапси посланика.Кан нападне и освоји на доњем Дунаву Видин, (Арчер),Дурастор (Силистрија).Године 586 Мав.посла Ком нтијана са 10.000 људи а као помоћници Коментијана беху 2 официра Мартин и Каст Ова двојица разбише две аварске војске. Једну је разбио Каст под планином Балканом а другу мартин у Дами (данашња Кестенус). Из тога боја једва се и сам Кан спасао, али Коментиону не учне ништа. Мартин и Каст

се због овога повуку и улогоре се у клапце близу мора.У томе се и Авари прибише,приближе са Виз и ухватише Каста.Коментсе сам спустио у Тракију да се сударе с Аварима.

Виз.би имала успеха,јер је кан са мало војске био намакао напред,али се њима као непријатељ показа сада средњевековно сујеверство.Случајно у Византинској војсци са једне мазге паде товар,а један војник од остраг викну " врати се брате".Војска схвати то као божанску опомену и Коментијан се повуче са свом војском. те тако кана испусти из руку.Кан поби многе виз.војнике и Авари заузеше трачке тврђаве(Атиарију- Ато опседоше трачке градове Једрене и т.д.али их не освоје.Тек тада Мав.смени Коментијана и постави Јована Мистикона(Брку)који је пре Филитика командовао источном војском,био је вешт војсковођа и имао је помоћника Свеве Дроктона, који је раније код Лангобарда служио.Јован и Дроктон код Једрена потуку 587 год.Аваре и претерају преко Дунава.Неуспели Коментиј. и војничка буна на истоку противу Приска били су удари за ауторитет Вав., они су значили слабост царску и последице су биле што су се у свету све више појављивала омаловажавања према цару. А Мав, је равнодушан и ништа не предузима да их задржи.Међутим са севера навале на Балкан све чешће.Госдине 589.гомиле Словена које су становале на земљи империје, опустоше тракију.А године 591.јавља се опет кан, тражи већи данак и опседне данашњи Београд.Виз.да 1000 злат.али кан се крете ка сремској Митровици и пође ка Видину.591.год.завршен је персијски рат и Мав пребаци целу источну војску у Европу и сам хоће да води војску против Авара.Овим расположи народ,јер од Теодосија IV. није било правих императора,који воде војску на бојно поље. Мав.пође на челу војске и дође до анхија(на Црном Мору у Бугарској)али отуда се врати поплашен предсказањем и наше као изговор.Да га у Цариграду чекају Франачки посланици и врати се.Војска се расхлади од одушевљења и углед Мав.паде на степен још ниже.Мав.остави Приска и помагача Салвиена.Код Трокомоче на Дунаву бејше потучен и кан продре у Тракију и у Цуругу

отвори Приска.Маврпротури лажну вест, да је послата војска на
еминије аварске које су совтле без заштите и кан за то са Прис-
ом закључи мир и повуче се на зимовник.Таман су скинули са вра-
а Аваре а већ се морадоше бити са Словенима.Словени који су
или у Влашкој опустоше опустоше са истока Тракију.Мав посла
риска да их казни.Приск пређе Дунав потучо Арпагаста тако да
е је и сам Ардагат једва спасе.

Сада настаде опет војничка буна.Приск је хтео да нај-
бољи плен пошаље царској породици а војска се буни, али ипак
Приск успе,и пошље плен цар.породици.У томе сада Мав.једном на-
редбом изазва буну војничку. Поручио је војсци да презими у
слов.земљама и да се сама исхрани.Буна није букнула јер је Приск
спречио.Приск је имао или да не послуша цара или да не буде бу-
на.Војску није оставио већ пређе Дунав,оде у Мезију и сам се са
каном наравља, јер се кан љутио што су напали на дрчке Словене
и Приск му да 5000 словенских зароб.Та непослушност разљути Мав.
и 592 год.збаци Приска.Године 592. дрчки Словени провалише по-
нова преко Дунава и цар повери војску брату Пери.Војска се на-
шазила у Одеси(Варна) и лепо дочека новог војводу,али се јако
узбуни када јој Петар саопшти, да је Мав. наредио,да се војнич-
ка плата не издаје само у новцу већ делом у оружју делом у оде-
ћу.Војска прећаше буном али је Петер утиша бољом наредбом,саоп-
штивши јој да они војници који су се онеспособили у бој има-
ју права на пензију и да синови могу заменити очеве у бој, и
војска се тако задовољи.Код велике мезијске вароши Мартинопоља
покоре Словене.Петар није могао прећи на другу страну Дунава
јер је био рањен у ногу а и Мав.је био наредио да не прелази јер
се чуло да аварска војска иде на Цариград па да би био ближи Мав.
Стога Петар иде од тврђаве до тврђаве по Мезији.Њему је требало
још војске и у Асимунту граду хтео је да регрутује младиће,али
су ови имали привилегије да њихови младићи служе само у граду и
не допусте му да их регрутује,а Петра истерају из града.Мало за
тим Виз.патрола од 1000 људи сусрете 1000 Бугара,ови су имали мир-
но али виз.патрола их нападе и Виз.буду потучени и морали су се

још кану правдати и поклоне слати. Други пут опет византинску извидницу ухватише уз пут Словени и побише.Петар на север.Дунава победи словенску војску,али га је то скупо стало,Словени му прву изводницу погубе и једну пешадију која је залутала тражећи воде ови поубијају.100.000 Авара прокале преко Дунава и опседну Солун(град клирички),навала је била изненада,Солуњани сами бране град и како су веровали са помоћу њиховог патријарха Св.Димитрија победе Аваре 597 год.После ове погрешке смени Мав.Петра и продужетак борбе повери 598.год.власт Приску и с тиме се срећа окрете Виз.Авари полете(вингидуму (Београду)али их Виз.одбије Авари онда одоше на Далмацију и освојише повише тврђава.Војвода, Присков Гудвин разби 2000 људи који су вукли плен.Кан клону духом и реши се да се врати и остави Балкан 598 на миру за 1 год. да,а.После годину и по дана понова на доњу Мезију и Скитију(Добруџа) и на град Томи(Кестенце).Приск и ово осети и пре Авара оде у Томи и Авари га опседну.Војска у Томи трпи оскудице неких 6 месеци,али кан изненада диже опсаду и пође ка Сингидуму.Међутим Мав. понова избацује коментијана на позорницу и упутига у Мезију против Авара.Авари такође пођу и на реци Нантри сусретну се.Коментијан после кану позив за битку и буде потучен.Коментијан се кукавички извуче од побеђених трупа и дође у Дризипери,али га ови отераху из града. Трупе Визант.саме се повлаче,кан гони и војска виз.једва се проваћи кроз балканске клисуре а кан оде у Тракију и опљачка Друзипару.Срећом у аварски табор удари куга и кан изгуби синове.Мав. посла посланике за мир,кан напослетку прими мир под погодбом,да Виз.плати 20.000 зл.и даДунав буде граница између држава и да има право Виз.прећи Дунав кад ратује са Словенима.Имао је у рукама. Авара 12.000 заробљеника које Мав.није хтео откупити.И ако је склопљен мир.Мав. није мислио да га дуго држи,већ је мислио како да се освети Авариме.Дотле трачка војска дигла је тужбу против коментијана за велеиздају и тражи од цара да се Коментијан казни,али Мав.је заволео Коментијана и заштити га од гнева и суда па га понова постави за команданта западних трупа и нареди њему и Приску да ударе на Аваре.Коментијан се са Приском сједини код Сингидума и дођу

ТОРИЈА ВИЗАНТИЈЕ

једно до Виминацијума.Кад је Кан чуо, преко од Виминацијума ос-
ви синове са једном војском да бране прелаз, а са другом војском
ће сам Дунав Виз.војска успе да пређу на другу страну,потуче
пе под синовима кановим.Али их престиже Вајан аварски и трупе
уче Коментиа да их предводи,Коментиол који је био кукавица онеспо-
би се намерно, јер се бојао да ратује.Приск оде и буде принуђен
на срећу предузме сам команду и захваљујући његовој вештини има-
је успеха.У једном бојуи сукоби се са Аварима и 9000 хиљаде људи
рске војске погуби.У трећем сукобу натера Аваре у баруштине и
.000 хиљада Авара подависе.Сам Вајан побегне на Тису где се јед-
спасао, али га и тамо још једном Приск разби.За тим 4.000 људи
ебаци с деске стране Тисе (дан.Бачка) и ови направише страшан
кољ међу Гепидима,Словенима и Аварима и повоју масу заробљеника.
тим још једном Приск разби Вајана на Тиси у овоме бою такође
ши су велики број заробљеника, које Приск окова и хтеде их по-
ти у Тому и Скитију. Но кан посла посланике.Мав.и без откупа
тњом доби заробљенике.Из ове 600.- те године помиње се упад Сло-
а у Истрију, а те исте 600- те год.продиру и у Италију.Међутим
ван оздрави и дође у Цариград.Мав. место да га казни,лепо га
ими и остави на положају команданта западне војске.Али срећом
рату између Виз.и Аваре наста пауза, па после те паузе цар пове-
команду Петру, Петар оде на Дунав, али Авари беху прешли на Ду-
в и спустили се у Дардани у око Скопља.Петар пође за њима и са
ом Аварским преговара о миру али се не погоде, и како је нас-
зима Авари оду у Констатиол а Византињани у Тракију 601 год.
лето 602.год.Петров помоћник Гудвич оде преко Дунава у словен-
е земље, да их казни што су помагали Аваре.Авари ударе на дру-
словенска племена,Ан е на северу до Балтичког мора.Ханје имао
другим невољама,отпаде му један део војске,која је хтела прећи
византијску страну; али Кан успе да их врати.Сад Маурикије опет
ши покрешку,јер нареди европским трупама,да проведу зиму у сло-
ским земљама и да се сами исхране.Кад је Петар ово свршио

трупе се успротиве, Петар говори цару да одустане-али Маурикије не хтеде и трупе изабраше за војводу центуриона Фоку и дадоше му да их води против прест[illegible]ице.

РАТ У ИТАЛИЈИ.И поред ратова на Истоку и Северу,Маурикије је био доста активан и против Лангобарда у Италију.На молбе Папе Пелагије смењо је префекта Лангина и поставио је 585 год. Смарагда и т.д.Маурикије је дао управнику нову титулу: егзарха-управник и војни и цивилни.И тако о равенском егзархату може бити речи од 585 год. па на овамо.Даље Виз. успе да задобије савезнике Франке са севера. Ту је и папа могао али је помогло и злато визан тијско.И Лангобарди нису стајали скрштених руку.Ради једнистве у команди обнове краљевство, које су после Клефа били укинули.Сед изаберу Клефовог сина Аутариса 584 год.,а за тим Краља Агилулфа 590.год.И тако Лангобарди се сад боре на два фронта на северу против Франака и против војске равенског егзарха.Чинило се да [illegible] млада краљевина Лангобардска да пропадне, али ипак је управа [illegible] у мудрим рукама и Лангобарди се одрже у Италији. Од Франачких на[illegible] једа нису спасавали кад богати поклони, кад тврди зидови тамјански,кад заразе.Године 599. измире се Лаонгобарди са Франц[illegible] Што се тиче рата између виз. и Лангобарда, били су се у северној и јужној Италији око тврђаве које су остале у рукама Византије у окол[illegible]ини Римској и Неапољској.И Лангобарди као и Византињани и[illegible] ли су два центра из којих се управљало борбом.Лангобарди су имал[illegible] прву краљевску власт у Павији(Тицину)а другу на југу војводе Спо[illegible] лецки и Беневентански.Код Византињана прва беше на северу са сје[illegible] диштем Егзарховим у Равени а на југу Рим седиште папско.Борба на[illegible] северу текла је са једнаким успехом и неуспехом за једну и другу [illegible] страну.Византињени под Драктином заузму Прикселум на реци По[illegible] и настане примирје од 585-588 год.а после тога војвода од Трид[illegible] опустоши Истрију.За тим Лонгобардима паде тврђава Ком у руке а [illegible] Драктином поврати равенско приморје:Класис.И тако ту је биле[illegible] и срећа и несрећа равна. Али на југу око Рима и Неапоља за Виз[illegible] иде рђаво.Јужна Италије била је читавим појасом земље одкинута

од равенског егзархата.Рим и Напуљ су били остављени сами себи и они су се борили са војводама Спалетским и Бенавентанским.Пошто им егзархат није могао помоћи,све се више истиче као заштитник папа.Нарочито од како је на престо сео папа Григорије I.Двојеслов од 590-604 год.Папство је то чинило из своје пастирске дужности, али у толико исто и ради интереса.Лангобарди пустошећи око Рима и Напуља,Лацију,Кампанију и др.упропашћавају и црквена имања.Папа се обрати и цару и егзарху али без помоћи и Григорије почне сам да се брани о стварима у Јужној Италији;стао је сам на чело борбе.Док су трајала средства која су се затекла он се служио њима.Приграбио је и политичку власт,сам је размештао официре,час је прискакао у помоћ Риму,час Напуљу.Али се и та средства исцрпише и није било изгледа да ће Византија истерати Лангобарде из Италије и Григорије помисли на мир.И доиста он се без питања царева и егзархова сам спорезуме са Аријулхом војводом Спалетским и склопи мир 592 год.то разљути Маврикија и нареди Роману да овај што год уради.Роман се са војском крете на Лангобарде,освоји низ тврђава које су бранисе на Виа-Фламиније и у тријумфу врати се у Равен.Ово је више донело штете паству не користи.Тај поход егзарха равенског изазове Лангобарде и они се крену на Рим и тако сад је папа имао да поправи што је егзарх Роман покварио.Под утицајем Краља Агилулфа Рим се спасе од пада и Лангобарди се повуку.Папа је увидео да од правог мира не може бити речи тек ако на њега пристане егзарх и лангобардски краљ,и папа ради у томе правцу, до душе он није био најпогоднија личност у томе раду јер се замерио и цару и егзарху Романду.И другим се поступком папа замерио код цара,због цара који је повео са цариградским патријархом око титуле: васељенски.Цар је био озлојеђен на Григорија,али Григорије ради на миру.Кад је на место Романово дошао Калиник,папа утиче на њега за мир и најзад успе те доведе до примирја.Тако настаје примирје између Византије и Лангобарда од 599-601 год.По истеку примирја папа употреби све,да примирје обнови,али Каленик учини погрешку јер је мислио да ће лангобардски краљ Агилулф попустити зато му се зароби кћер.Али се

превари јер Агилулф објави рат у коме Византија изгуби град Падову Са Аварима папа опустоши Истрију,а Лангобарди заузеше више тврђава византијских.Најзад под Фоком егзарх Смарагд закључи примирје 603 год.По томе примирју је Агилулфу враћена кћер а он је задржао сва освојења.Можда би Лангобарди имали и већег успеха да им није везивала руке неслога у логору између она два центра.У дијецези Африци под владом Јустиновом било је више урођеничких побуна и Византињени су трпели поразе,Маври беху дигли главу.Нови магистер Генадије потуче Мавре и њихову поглавицу и Африка сад ужива мир. За врема Маврикијево,од 587 год.Маври се опет крећу,цар споји у руке Генадијеве и војну и цивилну властом Генадије доведе у ред афричку провинцију и умири Мавре.Под Ираклијем другим егзархом мир је још боље утврђен.

ЦРКВЕНИ ОДНОСИ.Влада Маврикијева је под светског и историског значаја на пољу црквеном.Под њим се већ помаља средњевековна папска свемоћ.Творац овог преокрета у историји папства био је Григорије први велики " Двојеспов".Врло је занимљива каријера овог папе.Био је чиновник,учио је права и дотерао до префекта римског. Али читањем светских књига и примером његове матере,Св. Силвије пође тим правцем;остав сав сјај и оде у манастир.Водио је чист испоснички живот,али како је био слаб изађе из манастира и постане папски посланик код Маврикија од 579 - 585 год.После тога Григорије вуће срце у манастир и врати се у Рим и постаде игуман. А кад умре папа Пелагије буде изабран за поглавара западне цркве 590-604 год.Био је даровит и стекао је службом корисног знања из три области.Док је био у манастиру упознао је манастирски живот и као посланик у Цариграду спремио се за црквене дипломатике, и тако је Григорије свој дар унео у интересе папске столице.Циљ му је био да западна црква створи једно средиште као што је било византијско.Престоље папа из Рима диригира свим црквама на западу,својом вољом.Служећи се везама,које је ухватио са владарима и њиховим женама Григорије је у галским и шпанским црквама утврдио

своју вољу.Уживао је добар глас код Генадија управника Афричког и био је свемоћан у цркви Афричкој.Затим је преко својих министара покрстио Енглеску.Јачајући тако своју црквену власт он није пропустио да подигне првенство папства чак и над цариградским патријархом.Јованом Испосником.Год.582.дошао је на престо патријарши ски Јован Испосник.Био је човек од великог угледа на истоку као Глигорије на западу.По неки патријарх и пре Јована приденуо је себи титулу васељенски,а тим су хтели да нагласе једнакост са римским папом,а првенство своје на источној страни да истакну.Раније папе нису протестовале против тога. Један месни сабор у Цариграду донесе решење којим даде Јовану права да носи титулу „васељенски".588.год.Акта саборска оду папи Пелагију на саопштење папа се узбуни и забрани своју нунцију на царском двору да општи са патријархом. Али у то време Пелагије умре и дође Глигорије, који испочетка није придавао томе значаја.Јован после више година на-. писа писмо папи у коме себе назива „васељенски". Папа укори Јована и нареди своме нунцију на Цариградском двору да говори са патријархом.Папа се обрати Маврикију а апелова и на царицу Константину, да се и она заузме,но при свем том и сви источни патријарси стајаху уз Јована и изгледаше да ће се пореметити мир између источне и западне цркве,али како 595 год.умре Јован и дође на престо Кирја к пријатељ Глигоријев,одмах спор узе блажији облик.До раскидања о носа није ни дошло,јер папа под Фоком успе и наговори цара да по тврди првенство рим.столице,и да забрани титулу „васељенски".Али то је било пролазно,јер кад је Фока пао,папе морају да пристану и сами узму титулу „васељенски".То је окончано у „другој половини VII.века.

Упоредо са ширењем и јачањем власти у крилу саме цркве Глигорије је ударио темеље цркве и политичкој власти. Прилике су биле врло згодне а он је био човек од великог значаја и успео је Наћнат.због немоћа Маврикијеве и егзархове,да се сам брине о вој ничкој и црквеној поставио је команданте посада,бринуо се о одбра

тврђава.Добро су му дошла била грдна црквена имања у Италији Африци,Галији,Шпанији којима је Приг врло пажљиво управљао,пл је римску посаду,плаћао је безплатан хлеб народу,откупљивао је заробљенике од Лонгобарда и т.д.Често се користи радећи тако да истакне првенство своје над егзархом.Кад је видео да Лонгоб.се више нападају,да се све ближе приближују Риму и да Риму прети о ност од њих.Папа је почео да мисли како би сам изравнао односе не питајући државу ни цара сам закључи мир са Агилулфом Дуком о Еполета.Шта више папа се јавио и у улози посредника између цар с једне и Лонгобарда с друге стране кад су преговарали о миру. Мав се љутио на папу а папа му одговара дрским писмима и царска власт је била спала пошто Мав.није ништа предузимао.Док је ова Криг сам задирао у област државе,он није допуштао никакво меша државе и царства у црквене ствари.Мав.је издао указ по коме је забранио чиновницима и војницима да пре но одслуже рок свој н смеју ни у какво звање црквено и калуђерско.Глигорије протест против тога,а нарочито против другог дела указа који се односи на ступање у калуђерство и писао је Мав.ово:„Кроз уста моја Го дару,који сам најпознатији слуга Исусов питам зашто сам те ја н чинио цезаром,од цезара императором,слао ти децу,поверио своје луге твојој бризи,а ти недаш твојима да ступају у ред калуђер Папа у том писму подсећа још Мав.на Јулијана Одпадника,који је дао исто тако сличан указ и пита га да ли му је он пример ко треба да следује.Даље га пита да ли је свестан одговорности пр Богом за то његово дело,јер вели да је то забрана спасења.То је исувише смео говор од једног поданика,што се до тада могло чут у Риму.Као што се види што папска власт под Мав. је оволико по ла има се захвалити у многом самом Глигорију.Био је генијалан в век,велике амбиције и његова моћна рука подигла је значај папс престолу.Много су још више заслужили прилике у којима је радио најзад Лангобарда.Да је Италија била под влашћу Виз.папа не би смео тако делати,с друге стране да је у Италији потпуну власт

добио Лангобардски краљ који је био Аријанац не би могао папа дићи тако свој углед.Но папа је био срећан што се налазио између две завађане стране,јер је и у једној и у другој страни папа требао.Григ.је осим овога знатан врло и по својим реформама у црквеном певању,музици,и служби,знатан је и књижевник по својим писмима

ПАД МАВРИКИЈЕВ.Прича се да је Мав.још раније било проречено како ће он и његова породица бити предати у руке неком војнику Фоку.Затим се каже,да је цар звао свога зета Филипика и питао га да ли има неки Фока у војсци,зет му је одговорио да има један Фока снажан човек али кукавица а Мав. је на то одговорио:„е кад је кукавица онда ће ме убити".Визант.војска у Мезији била се побунила и Фоку изаберу за вођу.Кад је о томе дошао глас Мав.Мав.је покушао да задобије Цариградске деме-странке плебса и природи низ сјајних свечаности и том приликом његови телали објаве народу,да се не узнемирава због покрета трупа на бојном пољу.Цар посла Фоки посланике,да га умире,али овај не хте ни да чује.Мав.повери демама зидове цариградске а унутрашњост Коментијану.Зелени,који су били јачи од плавих нису верни императору.Побуњене трупе понуде престо царевићу Теодосију најстаријем сину Мавр.или Герману тасту Теодосијевом.Ови су таман били изашли изван града да лове кад су им предата та писма са понудом.Мав.дозна за то и позове их и пребацивши,и посумња на верност Германову,Герман одриче али Мав. не верује и хтео је да убије Германа.Теодосије јави тасту да бега и овај се склони у храм Мав.Да се Теодосије ишиба а људе пошљу да доведу Германа. Герман није хтео доћи и ноћу побеже у олтар катедрале Св.Софија. Мав.Посла гардиско одељење да га силом извуку.У једном моменту Герман је хтео и сам поћи али неко из народа викну,не излази иначе те чека извесна смрт"!И Герман се врати,војска је хтела само да га извуче,али то озлоједи светину и светина се побуни,поче обасипати грдњама име Мав. Војска се склони,светина повуче за собом и побуну дема и наста страшна бунтовна ноћ у Цариграду.Мав. је видео да нема ко да брани сад цариградске зидове јер су се деми побунили и Мав. са породицом и пријатељем Константином Лардисом повлачи у цркву Св.

Аутонсона.Одатле посла Теодосија са писмом Шаху,персијском Хорзо-ју II.коме је он раније повратио престо и тражи да му помогне против Фоке.Герман који је раније држао односе са плавом странком, окрене се и приђе зеленој и мислио је да помоћу њих добије за ца-ра,али га ови одбише.Герман се повуче и помаже Фоку, да он доби-је за цара. Међутим странка зелених беше изашла у сусрет Фоки до ва-роши Ремума и са Фоком се врати до карсовог поља до Хефорона.И Герман је отишао у сусрет Фоки.Сада преваре сенат и патријарха јер их позову тобож да круниш Германа,и ови пожуре трупама и тамо приморани крунисаше Фоку.Фока влада од 602-610.год.уђе у пре-стоницу уз уобичајне церемоније,а мало затим крунисао је и своју жену Леонтију за царицу. О кринисању царичином деси се,да се по-свађаху плави и зелени око једног места,јер су обе стране хтеле са тога места да кличу новој царици и наста битка. Фока посла јед-ног човека да их умири но овај учини испад и увреди плавога вођу, плави се наљуте и подвикну чиновнику;„одлази и знај на чему си, Мав. још није умро". У том стиже и Фока,умирих их али је чуо ове речи, и одмах реши да убије Мав., и његову мушку децу, и посла чиновника још истог дана. Мав се покајао што је тражио помоћ од Перс. и врати Теодосија, а Фокин чиновник без икаквих тешкоћа ухвати Мав.Цар је морао гледати како су му погубљени синови и вели се,да је Мав. узвикнуо:„Господе ти си праведан и праведан је суд Твој".Прича се да је Доминја хтела да сачува једно Мав.дете и подметнула своје,али Мав. је проказао да своје дете. После смрти деце убили су и Маврикија. Тела су бачена у море,а главе су про-дате светини на маро.пољу.Фока погуби Мав. брата Петра,Коментија-на и друге. А за Теодосија су кружили гласови да је и њега са Кон-стантином Лоргисом убио чиновник, а по другој версији остао је Теодосије у животу,јер је Герман подмитио чиновника.Фока је веро-ву ово и погуби чиновника. Поштедео је жену и кћер Мав.и затвор-их је у једну палату.Наскоро Фока би признат за императора.Папа се толико заборавио да је човека који је краљу дошао на престо ол-невљено поздравио,речима;„Радујемо се што се ваша богобојажљи-ва милост попела на престо и т.д. То је урадио 602 год. При-

то Григ.је имао овога рачуна,он је мрзео Мав.и хтео је новог цара да задобије и да забрани титулу васељенски Фока није заслужио ову похвалу од Григ.јер је би права наказа и споља и духовно.Био је умно неразвијен,није знао ни читати ни писати,био је незналица и у војним и у државним стварима Животињски раскалашан,ћудљив.Тек када су га довели Византинци су видели каквим су чудовиштем заменили маврикија.Он их је изнутра стезао,а Персијанци нападају да би осветили мав.који им је био пријатељ и Авари су хтели напасти те им повисиште данак.Неспособност Фокина се одмах показала,његова тиранија поста несносна,провинције се оцењиваху.Парипграђани покушаваху,да се заверама ослободе,али их је Фока схваћао и уништавао. На истоку се побуни наренс,једини војсковођа који је моаго сузбити Персију, и позва Хорзоја да му прави друштво,Али Фока посла војску против Нарзеса и у Едеси(Сирији)га опколе,овај побеже и одатле али га Фока домами и 604 год.спали.На истоку одпаде Африка и Мисир и царска влст је била ограничена само на Европу.У Цариграду душа завера беху рођаци мав.Терман посмрче и жена мав.Константина покушају заверу,али из Фока ухвати.Терман је хтео залене да узме у заверу али их Фока ухвати и Костантина у олтар Св.Софије,а Фока из стера у манастир исто тако и Филипика зета мав.Другој завери Кост. и Герман је Фоко ушао у траг издајом посредника Петронија и Фока Костантину стави на муке,да ода саучеснике и она то уради, многи племићи,чиновници и многи други бачени су на муке,ове буне чиниле су Фоку све непомирљивијим а с друге стране у народу се стварало мишљење,да је у Фокином облику дошао демон на престо.С Приском се Фока слагао из почетка и поставио га је за команданта гарде.Дао му је и своју кћер,но том прилико се деси да Фока изгуби поверење према зету.Странке су мислиле да Фока одређује тим за наследника.Приска и уради ово:поред увенчаних ликова Фока и Леонт. донесу и ликове свих младенаца.Фока прво осуди вође странака на смрт али их помилова,а на Приска сумња и Приско мора да улази у заверу.

ирон се бојао да ће цар да му се освети и гледа да хвата везе на другој страни.Ступи у везу с Егзархом и Афричким

ираклијем Ираклије се одметнуо од царства и народ га моли да га спасе од Фоке. Африка је била најсрећнија провинција јер тиранија Фокина не допираше до њих. У ово време Цариград је притискивао и глад и заразе. У ово време Персијанци дођу до Хелкидона 608. иду и у Мисиру букну незадовољства а то је значило да је престало извожење жита из Мисира и букну још јача глад. Код дема се највише незадовољство појача. Зелена странка у Хиподрану засу га грдњама и рекла му је да је изгубио памет. Фока заповеди да се казне смрћу и многи изгину, али због тога плану још јаче незадовољство код дема нарочито код зелених. Међутим Фока је слутио да се нешто спрема у Африци и чувши да се жена ирак, и зетови Етифанија и Еврокија баш у Цариграду затвори их у манастир као таоце. Али тим само погорша јер се Приск и сенат користе и навале на ираклија да спасе сад и родбину. Дотле се и Ираклије реши да пође на Цариград, али како је био стар и слаб повери управу сину Ираклију и синовцу Никити а брату Григорију. Прича се да су с оба брата договорила да Ирак и отом а Никита сухим поред Сред. Мора и ко први стигне престо да узме, али то је само легенда, јер је Ираклију био досуђен престо Ирак је ишао Флото с тога да би се уз пут и Солун освојио, а Ни та сухим да би Мисир освојио. То се може извести да је била леген а и из овога што Никита није долазио све до 612. г. у Цариград в се задржавао у Африци и Мисиру. Ирак освоји Солун, дође у Хедеспо (дан. Дарданели). У Авиду прискочише му многи бегунци и са њима д у области трачке (на Мрам. мору) па на острвце Каломин. Уз Фоку бе неколико креатура. Што се војске тиче царске гарде су биле у ру Присковим а Фока покуша да задобије поклонима зелене и кад је већ мисли да их је задобио, да им да чувају пристаниште у Цариг. Зелени за пристаниште и ирак сам гледа како непријатељи без икакве сметњ уђоше у Златни Рог. Фока се упусти у борбу поморску али га и фло изда и он се врати у палату, у његовим последњим тренутцима не зна се сигурно да ли га је убио Ирак или зелена странка. Прича се да је погинуо овако. Кад је продро ирак у Цариг. један од прија Фокиних покидао му је све царске знаке и скинутог тако извео га је пред ираклије Ираклије му је узвикнуо „зар се тако упр

империјом", а вели да се је Фока одговорио: „а зар ћеш ли ти боље управљати", тада Ирак нареди и убију Фока а уз њега убију патријарха Сергија, сенат и војска 610 год. прогласи за цара Ираклија 610 - 641 год.

СПОЉНЕ ПРИЛИКЕ ПОД ФОКОМ. Споља плану рат са Персијом, Хозроја је мислио да објави рат, а кад му још Визан. посланици дођоше да јаве ступање Фокино на престо ухапси посланике. Како је на персијски престо утекао неки човек који се издавао за Теодосија и Хозроје на рачун тога отпоче рат, да би топож осветио мав. и повратио престо Теодосију. У ствари Хоз. није стало ни до Теодосија ни да осveти мав. већ да опљачка источне богате провинције. Као што смо рекли једини нарзес који је могао да се носи са Персијом посвађа се са Фоком и нападе у друштву са Хозројем, тада и Авари прећаху али их Фока умири повећавши им данак. Са европском војском нападе на нарзеса и видели смо како је Нарзес убијен. Што је нестало нарзе са била је срећа за Хоз. Персија победи две војске виз. и 604. и 605. год. опљачкају Амиду, Едесу и Антиохију. После тога зададе Персија удар виз. арзанским покрајинама 606. Затим перс. војска продре у Месопотамију и заузе тврђава Дару па одатле продужи свој трк у м. Азију, пустош и јад остао је свуда где је прс, војска пролазила. Перс војска дошла је до Халкедона 608. год. и ту се улогори. Фока у источ провинцијама гања јереси. Источне провинције Сирија и Мисир биле су као гњездо разних хришћ. јереси, било је нарочито монофизита и несторијанаца и због разног гоњења све су се провинције разлабавиле. У зло доба Фоки паде на памет да те сепаратистичке склоности уклони и нареди да се сви јевреји у Сирији покрсте. И у Антиохији се Јевреји побуне и патријарха Анастасија убију и многе Хришћане. Вопне неки угуши ово, али незадовољство беше врло добар савезник Перс. и 610. год. продру у Сирију и опустоше је, у Мисиру плане буна, у Александрији се заваде плави и зелени и сам патријарх плати главом. Под Фоком је анархија у Цариг. достигла врхунац.

ВЛАДА ИРАКЛИЈЕВА 610 - 41. Унутрашње и спољашње несреће, која је Фока навалио на царство преживеле су га и Ирак је имао да уреди и да се бори а Персијом. Но Ирак је био човек великог духа и дорас

тао за овај задатак. Јачина није му била у импозантној спољној во
љи, али је имао знатан такт и неуморно стрпљење. Помоћу тих особи
Ираклије је за 12 г. систематског рада лечио полако унутрашњу ана
хију, да чека згодно време и да тек онда уклања сметње а да дотле
придобије снагу за борбу споља. После 2½ века од како се виз пре
нису стављали војсци на чело, он пође на челу војске и сатре Пер
ју, на жалост он је више но што би смело бити код владара био од
личној срећи и задовољству. Ожени се блиском рођаком и изазва јав
скандал. Пред крај владе Ирак је био несрећан, паде у водену болес
Међутим у то доба наиђе на царство бура. У даљини у Арибијским
пустињама никао је Ислам до неодољиве силе и груне на царство. Ир
слаб није се моаго одупрети са старом снагом а и империја је бил
исцрпљена због рата са Перс., и ираклије доживе да ислам разруши
још за живота његова тековине.

Цариградска чиновничка аристократија била је јака устав
царске моћи и она смета Ирак.; но Ирак. води борбу са том силом.
Важне дворске и војничке положаје давао је својим рођацима и љу
дима али способним и тако је у својој брзини и на важним местим
стварао своје странке. За маршала двора поставио је брата Тодора.
Никита је задржао своју управу, а са њим се и ородио јер су је
узео кћер за сина Константина. Да би имао што јачу снагу он се
ослања на народ. Тај рад царев изазвао је отпор код престоничке
чинов. аристократије. Било је сукоба између цара и аристократа. Та
је било и са Приском. Ирак је био поставио Фокиног зета Приска за
команданта Трупа у Кападокију. Приск је био незадовољан и заузе
сумњиво држање. Ираклије поступа врло поступно. Оде сам у Кападоки
главан град Цезарају, да испита ствар. Приск се направи болестан
рак кал слуга. Приск је рекао, да је његово место у двору али Ира
је био благ. Кад му се 612. г. родио син Конст. он позва Приска да
крсти сина, али ираклије га је тобож звао за кума, а иначе је хте
да га изобличи пред патријархом и народом, и рекао му да обуче ман
ју и иде у манастир а имање Присково подели са Тодором и Никито
Овако стрпљиви и пажљиво изведена казна над Приском приваби му
што уважење нарочито код дема. Колико је Ирак. био вешт да се кор
ти овом борбом народа са аристократијом [illegible] дочи свој случај. Ели
Цариграда је

Патрицијеву завади се са једном удовицом око парчета земље.Патрицијеве послије слуге да га силом одузму али деца удовичина се почну борити и слуге патрицијеве моткама убију сина удовичиног.Мати дође у Цариград са крвавим синовљевим оделом и кад је Ирак.јахао на једној патрицији задржа коња Ираклији и рече:"Ако не осветиш ову крв нека и твоју децу снађе".Ирак.је рекао како ће видети,жена је наставила да је одбија.Патрицијеве је чуо да се жалила цару и крије се патрицији га Ирак. у Хиподрому једном виде и нареди да га исте слуге убију моткама,а и слуге поубија на исти начин.Углед царске власти пао је не само код аристократије,него недостојност Мав.летиродије Фокина учиниле су да је пао и код простог света и Ирак.има да даље углед.Што је било могуће под Ирак.у ово време,докле се народ заборавио показује ово:Ирак.наскоро по доласку на престо умре жена Евдокије и кад је пролазила пратња једна служавка пљуну на ковчег.Тај испад је кажњен смрћу служавке.Као што смо рекли Ирак.се оженио сестричином Мартином а по канонима православне цркве сматрали су то као родоскрвљење и наиђе на отпор патр. Сергија и народа.То произведе буку.И разне несреће које су се догађале на њега и децу му свет је тумачио као освету за грех.Спочела је Ираклије наставио рат с Персијом.Пер.војска пређе Ефрат у Сирију,Варни,Халкида,Антиохија и т.д. падоше у руке Персијанцима 611 год.Затим перс.војска провали у Кападокију и зауве варош Цезареју 612.год.у виме походи перс.војска заузимаше једно од источних провинција.614.год.њиме се Далмаск предаде.Ирак.преко посланика моли за мир Хорзоја доказивао му је да му је сада борба бесмислена јер је осветио Мав.али Хов.каже хоће да збаци Ираклија и да врати престо лажном Теодосију.Перс.војска спусти се у Палестину освоји Јерусалим, опљачка блага јерусалим.и крсти часни а јерус патријарха Захарија одведу у ропство и удружени са јерусалимским јеврејима поубијају хиљадама јерусалим.хришћана.

Самим јеврејима дали су 90.000 Хришћана да их ови покољу. Јеврејима и то није било доста него су и поред своје познате штедљивости откупљивали Хришћане и убијали.Пад Јерусалима је био 614 год.Неки су побегли чак у Александрију и Мисир и тамо се хранили

малошћу Јована Милостивог.Пад Јерусалима се часним крстом у много-
божачке руке погодио је тешко не само Вив.него је одјекнуо и на за-
паду а нарочито је био удар за католичке франке.Иста судба поста
је и Мис.Пер.коњица освоји град Пелузију који је био кључ за овај
продру уз Нил.до Етиопије.Хозроје пређе и у Александрију а патри
и префект бегају на Истар.на границама Трилолиса се тад задржи.
је пао 616 год.Покорење Мисира олакшали су перс.монофизити и Мис
управља Макавк и то не из Александрије него из Мисира,града бли
ира.Друга персијска војска оперисаше у М.Азији и Халкедон се пре
де 617год.и Перс.поставн логор који за 10 год. нису мицали у М.Аз
ји паде град Анкира 619,острво Род,и да Хозроје имаше флоте амби
је би превела и у сам Цариград.Ираклију за отпор у већем стилу не
достајале су му све ствари,није имао војске нити новаца да купи
трупе.Од ветерана који су довели фоку били су још двојица.У Кап
докији је била једна војска уз Приска и кад је Ирак. закалуђери
Приска рекао им је да ће они сад бити његове слуге,по томе се в
да их није било много.Било је још војске коју је Никита довео и
коју је на флоти Ирак.увезао у Цариград.Иначе других трупа Ирак.
Што се тиче новаца најбогатије провинције биле су пале у руке Пе
сији а друге плављаху Авари и Словени.Једина Африка је давала пот
пун приход.Тоје било све војске и новца,а то су била сувише скро
средства да се изиђе непријатељу на мегдан.Стога је Ираклије за
год.од свога ступања на престо морао дићи руке од источ. провинц
је и да брани М.Азију.Пошто је Приска послао у манастир извади Ф
липика кога је Фока отерао у манастир и да му Присково место.Фил
пик се показао способан.У Јерменској одврати бар за време војску
Халкедона.Тодору је дао команду у М.Азији а и Никита је био тамо
трупе су водиле рат против Хозроје и бране што су могли,али Ирак
гледа како може и мир да закључи.Упао је у једну замку коју му је
војвода Шахин спремио за време опсада Халкидона.Он му је рекао д
сам иде Хоз.и тражи од Ирак.3 посланика и Ирак.одреди Олимпија п
торског префекта,Леонтија градског префекта и Анастасија црквено
великодостојника.Сво посланство иде у име сената и писмо је пис
од сената и у њему царски сенат баца кривицу на Фоку и правда Ир

лија.Сва три посланика оду,али Шахин превари Ирак.ухвати посланике и оковане посла их своме господару.Хозроје баци у тамницу посланике а Шахина деде жива одрати што му није ухватио и Ирак.После неуспеха посланика,после пада Халкидона Ирак.очајава и дошао је на смелу мисао да још једном премести престоницу римску из Цариграда у Картагину у Африку.Перс.су већ освојили мало-азијску обалу и граде флоту.Са северне стране царст.у опасности од Авара и Словена,то беше споља,а у унутрашњости царст.још горе.У Цариграду се налазио плебс размажен који је немирима потресао царски престо.Осим плебса беше и моћна чиновничка аристократија.Ирак.је мислио да се из овог вртлога царство не може спасти и зато гледа да премести престо.У Африци је било затишје а Картагина главни град,подесна за престоницу.Неказујући никоме ништа цар после најпре ризницу царску морем у нову престоницу.Али случај де намеру јер бура потопи већи део блага и сенат,патријарх и народ запрепастише се.Сенат навали да одустане а Сергије патријарх га јавно закле да неће оставити Цариград.Ирак приста и од себе не би ништа,то је било 618 год.И сама идеја о томе да се престоница пренесе као да је изазвала преображај.Цариг.црква увиде да није толико нужна императору колико је он њој,оценише да са премештањем престонице губи црква и народ власт и положај у империји.Зато се народ боји а и црква да се то не оствари и са више воље помажу Ирак.Још једне чињенице се помаља и дрма свет из сна,то је био верски идеал,то је била тежња ослобођењем Јерусалима и светих места јерусалимских и повраћај часног крста.У вези са тим идеалом у рат са Перс.се појави грађанство и црква као рат верски и тако имамо много пре од крсташких ратова,крсташки рат под Ирак.И црква је активно приступила уз државу.У рату с Персијом патријарх Сергије узео је учешће као што је Урбан II.за време крст.ратова под Алексијем Комненом.Црква достиче на рат молепствијама.Решила је финансијску страну рата јер је дала држави доста новаца,који се налазио по црквеним храмовима а да држава по свршетку рата врати са интересом.Губитком Мисира и ако је било штете са једне стране за царство јер је престао увоз жита било је с друге стране и добрих последица.То је био повод да Ирак удари данак на бесплатни хлеб а затим да га и сасвим укине.Раскршћавање ово са старим обичајем имало је благотворних последица.Учињен је

ш уштед државним касама.Беспосличари који су се овим хранили,морали су сада да иду у војску или да се селе из Цариграда и тако се тема јако смањи.Тек пошто су овако учињене финансијске спреме тек онда се Ирак.могао спремати за борбу.Обиље у новцу је учинило да се војска спреми и сам цар бдио је да се трупе што боље спреме,Виз.је требао и флоте.Персија само гради флоту.Ирак.док није имао флоте морао је непрестано мислити како да брани царство,јер му је била потребна флота у Мраморном Мору.Хозроје је и сам на пламен одушевљења несуо доста уља.Одговарајући на оно посланство што је бацио у тамницу написао је: "Најблагодарнији међу боговима краљ и господар целога света Ираклију великом робу и т.д.пише му зашто се узда у Исуса који није могао Јерусалим сачувати нити себе спасти од прикивања за крст и т.д.Ове увреде нанесене не само Ираклију но и Христу биле су као јемство Византињана да ће Исус бити са њима у боју.Да би што више времена имао Ирак се ухвати за ово писмо и уђе у преговоре са шахом и изради сраман мир плаћа велики данак али добри времена за спрему.Међутим се него у Европи Виз.више наоблачи,Авари поплаве балканске провинције.После више година они поново нападоше али Кан није само заратио на Ирак.састанак у Ираклији да се договори о миру и Ирак.оде у Ираклију.Ирак.почне и спрему за позориште да би кана засенуо.Међутим је кан кришом посео брежуљке близу Цариграда,да би пресекли пут Ирак.ако покуша да се врати у Цариград.Срећом цар благовремено би извештен док је још у Силиврији чекао и видео је да Авари спремају да га ухвате.Ирак.се преобуче у грађанско одело па са круном под пазухом кришом побегне у Цариград.Авари појуре али у залуд, кад се видеше изиграни у Ираклији они опљачкаше спреме које је Ирак.донео.Ухватише 270.000 људи продавши у предграђе Цариграда.Кад кан већ није успео покуша да му објасни зашто је тако учинио а Ирак.да би полакшао кану узе га за стараоца једноме од својих синова.Морао је још дати кану и таоце свога синовца и незаконитог сина Ателарика,али у овим таоцима Виз.доби шпијуне на аварском двору 619.год.Ухватише Ирак.људи намере Авере и на мору Визан.одржа победу.По наређењу Хозројеву оне војске што је поморовала код Халкедона нападе на Цариград.Ирак.их страшно потуче и Перс.изгуби 4.000 људи,то је било 620 год. 621.год.све припреме беху

отове за велики светски рат.Цар је имао флоту,државне касе пуне,
мађаше и јаке и спремне војске.Дугогодишњи напори са којима је све
премљено и идеал војске спасење часног крста подизао је одушевљење
онатизма.Ово беше први пут да Ирак. ступа на чело војске.

– Пошто је све било уређено,као што су се у старо време љу-
и повлачили у самоћу пре него ће поћи у рат, тако се сад и Иракли-
повуче у самоћу да се разговори са собом и Богом и целу зиму 622
од.проведе у самоћи.Може бити да није баш то био разлог што се Ирак.
овукао у самоћу,можда је хтео да проучи ратни план.Цар остави за
аступника свога најстаријег сина Константина,али како је константи-
у било 10 год.он добије и намеснике.Један намесник патријарх Серги-
е, а други Патриције Бан.Видимо дакле да међу намесницима и црквени
оглавар заузима место.Видели смо да се држава наслања на цркву и
рак. даје световну власт црквеном поглавару.Године 622.Другога да-
а Ускрса Ирак.пође из Цариграда.Полазак увеђа још церемонијама.Сву-
ао је пурпурну обућу царску па је обукао војничке чизме, да би их
бојио крвљу непријатеља.Узео је са собом икону Св.Богородице,која
цару помогла пре 12 год.да победи Фоку.Настаје 6-то годишњи крва-
и рат,који је прославио име Ирак.Цело ратовање можемо поделити на
делa.Први поход у Кападохију и Понт(на северу поред Цр.Мора) то је
ило 622-3 год.Други поход у Јерменску у Атропатене(пров.уПер.испод
аспијског мора).У Албанији(под Кавказом)затим у Киликију од 624-26
рећи поход у Лазику(око Кавказа у старој Колхиди)У Јерменску и Аси-
ји од 626-29.Пошавши у први поход из Цариг.Ирак.се искрца код Пиле
на мало-азиску обалу у Никомединском заливу на Мраморном Мору, па се
одатле упутио у Виз.војнички логор који је био у Кападокији.Виз.вој-
ци дођу добровољци из М.Азије и Ирак.их преко лета вежба у борби са
Персијанцима Виз.одржа победу.Затим се Ирак.крену у провинц.Понт,но
персијски војвода Шахрбараз по заповести Хозројевој стиже Виз.вој.
ску у понтиским планинама и затвори Ирак.у клапце.Али Ирак.помоћу
ратног лукавства извуче се,јер је решио да иде на зимовник.Шахрбараз
се преко пардиских планина спусти у Киликију али чим он оде Ирак.
продире у Јерменску и хоће и у сему Персију.Шехрбараз се врати и обе
се војске воду опет једне према другој у провинцији понтиској.Сад

Ирак.и Шахрб.подмећу један другом стратегиске замке.Персија с успехом нападе али се месец помрачи на срећу Виз.и не успеше Персијанци.После неколико дана метну Шахрб.другу клопку Виз.али се сам у њу ухвати.Једно одељење персиске војске намести у заседу,али извиднице визант.изнесте Ирак.о тој клопци,Ирак.одводи једно одељење виз.војске и посла га у правцу,перс.заседа.Њима нареди да беже чим угледају заседе.Војници то ураде,перс.заседа полете за њима и Ирак са осталом војском пође да их пресече.Шахрб.морао је да се бије на томе месту које је било невгодно за перс.војску.Маса војске пропаде у провалама а остале ловљаху Византињани по стенама и убијаху. Шахрб.оде у Персаменију.Ова је победа била знатна што је и њом М. Азија била готово отета.Тиме је Цариг.био ослобођен страха од војске у Халкедону,јер је баш та војска потучена.Ирак беше на персијској граници,али са севера Авари запрете Виз.Ирак се реши и врати се у Кападокију ту остави војску а сам оде у Цариград.Повећањем данка умири Аваре и тако се 622 год.заврши први поход.С пролећа 624 год.Ирак се крене из Цариграда у други поход и поведе отуда још 5.000 војника.Оде у М.Азију у Никомедији се заустави и оде у Кападоксиску Цезарију.Цар је био толико популаран, да се усудио да на бојно пође поведе жену Мартину.Пошто је првом победом Мала Азија ослобођена, пренесе рат на Перс. земљиште.Упути се право у Јерменску,Теодосиопољ(Ерзерум),удари долином реке Аракса и у Атропатене,продре већ дакле у Перс.Цар је већ пре тога јавио Хозроју или да прими погодбе за мир или ће поплавити Персију.Хозроје код Гасаке чека византијску војску.Хоз.поручи и по Шахрбараза кога беше испратио на Халкедон и још под Шахином и трећу војску прибави Док је наредио да се Шахин,Шахрбараз код Низибиса састану и с леђа нападну на Визан.Код Гасака стиже и Ирак.На Хозр.гарду нападоше Сарацени и близу Багдада).Стара престонице је била Ктесифон.Ну је преместио Хоз.због неких врачара,које су му прорекле да ће погинути ако ступи у њу.Дасагерд је била нова престоница.Кад се Хоз.уклонио од Гасаке Византинци заузму Св.храм персиски и светећи се Персијанцима што су при заузећу Јерусалима и Палестине напали и

пљачкали,пљаху и пљачкаху и Византинци и тада изгореше храм бога ватре, разбише божанствену статуу која је Хоз.бише подигнута, сјајна палата Хоз. је страдала и они опљачкаше силно благо.У томе наста и зима а већ се примицаху Шахин и Шахрбараз и Ирак.да би знао шта је најбоље да ради запита за савет Св.Јеванђеље.То беше обичај да се сасвим произвољно отвори Јеванђеље и да се протумачи прва реченица.Ирак.стајаше да иде и Ирак.оде на зимовник у Албанију.Пре тога цар је пустио кући 50.000 заробљеника персијских,да они буду сведоци његове милости и јунаштва а Хозр.куиновичлука и бегства.Дошавши у Албанију ступи у везу са дивљим племенима са Парима и т.д.и регрутова од њих велики број.Затим Ирак. ступи у везу и са старим непријатељима персиским Хазарима (на Волзи).Идуће 625 год.нападе на Ирак.перс.војска из Мидије под Шахраплаканом војводом.Овај поседе артапатенске кланце и са главном силом оде у Албанију и на реци Киру се улогори.Ирак успе те заобиђе ову перс.војску па прешавши реку у горњем току ишао је Шахраплакану с леђа.У Ирак.буне се горштаци са Кавказа и задржаше цара у путу,а за то време из Халкедона стиже војска и са Шахрапл. се споји.Кад су видели горштаци шта су урадили приставе да их И-Ирак води куд хоће.Ирак. оде до персиских логора разби предстраже и градећи се као да избегава битку упути се ка реци Араксу, ови то схватише као да Ирак.бежи и појурише,стигоше га али цар нађе да је земљиште непогодно за битку и ноћу сиђе у долину Аракса и постави табор.Ови га нападну јер су хтели да ограбе победу пре но што Шахин дође,да не би са њим славу делили.Ирак.прими битку и разби Персијанце.Шахраплакан погибе у боју.Сад стиже и Шахин,али под утисцима које је његова војска добила после ове победе.Ираклијеве,клоне духом и Ирак.их победи.Савезници са Кавказа хоће да се врате и Ирак.који се без њих осећаше слаб врати се у Албанију.Шархрбараз и Шахин дадоше се у потеру.На путу на једном незгодном месту у мало не дође до битке али се Ирак.ноћу искраде и оде у Јерусалим.Шахин га гони,али западе у неке баруштине, у војску удари зараза.Шахин се склони у Ализан. Ирак.нападе изненада и град паде у руке Ирак. а Шахрбараз се бег.

ством спасе.То је било 625 год. и Ирак.ту зимује.Године 626 с пролећа Ирак.око брда Арарата и преко таврисках гора доспе у Јерменије.Ту поврати Мартирополь и Амиду а посла у Цариград веснике да известе о успеху.По томе теде прећи Ефрат али Шахрбараз поруши мост.Али Византинци нађу плићак чак северно од града Самоста и изиђу на десну обалу Ефрата.Затим прешавши таврисне горе спусте се у Киликију код града Германије и доспу на реку Сар.Шахрбараз их и ту очекује,замете се битка,Византињане занете победама у мало Персија не лобеди,али Ирак би присебан и победа паде у део Виз.Шахрбараз бежи јер и сам изгуби наду да ће успети ако се и даље туче са Ирак.и оде у Персију.Цар оде у Кападокију у логор у Севасту а одатле у Понт да одмори трупе и тако се заврши II.поход.У лето исте године 626. било је критично за Визан.а Ирак.способност имала је да издржи најтежи испит.Хозроје хоће да гађа у сему главу Виз.Склопе савез са Аварима.У овом савезу Авари иђаху са великом војском са северне стране на престоницу византијску а Шахрбар.се намести код Халкедоно и имао је 50.000војника.Хозроју и то би мало него 50.000 златокопљаника посла на Ирак.Ирак.се овим персиским мерама не заплаши и не изгуби присебност духа.Он не остави земље,које је задобио на истоку па да иде престоници у помоћ, већ подели војску у III дела 12.000 коњаника посла у Цариград са упутством како да бране град.С другом иде у Лазику сам Ираклије, претећи персијској Јерменској.Трећу војску даде Тодору и посла га против Шахина.Ираклије склопи савез са Хозарима који су се враћали из Атропатене са једног пљачкашког рата.Хазарском кану веома поласка што га је Ирак.обдарио поклонима и обећас му,да ће му дати кћер за жену.Због тога обећања Зеут опседе Тифлис,који је онда припадао Персији.Али се у град један персиски војвода пробио и град врло добро држао,стога се Византинци повуку.Зеут се врати кући и Ирак.зимује под Кавказом 626 год.Године 627. Зеут опет добра помоћ.Ирак.и опет поплави Атропатене.Исте године Зеут погибе,то је за Византију била срећа,јер се спасла судбине д

уде жена варварина.Кад је умро поглавица и Хазари оставе Визан-
ију без помоћи.До јесени шта је радио Ирак. не зна се али с је-
ени упаде у Асирију.Од сукоба Шахина и Тодора знамо само да су
изантињани победили,њих је срећа послужила.У тренутку када се
рба заметнуле паде град право у очи Персијанцима и Византин-
и им стреле сипаху право у очи и Персијанце потуку.Шахин изне-
е главу али се уби,а Хос.га мртвог сдере.Међутим више вести има-
о о борбама код Цариграда.Влада коју је Ирак.оставио да га зас-
упа хтела је подкупом да одврати Аваре .Али Кан неће. 626 год.кра-
ем јуна с једне стране примицаху се Авари с Европске стране,с
руге Персијанци дођоше код Халкедона.80.000 људи имађаху Авари,
у беху Бугари,остаци Гелим и многи други Словени.Било је и фло-
е и словенска флотица од малих чамаца чињаше најјачи део.Авангар-
д аварске војске продре кроз дуге зидове цариградске и жарила је
палила по околини Цариграда.На велико чудо Цариграђана Кан по-
уди да се за добре услове повуче Виз. не хтедоше јер се уздаду
Бога и 12.000 златокопљаника Ираклијевих, у Богородици и бесе-
ма Сергијевим до фанатизма.Крајем јула стиже и Кан са главном
ском. Авари приреде јуриш на град али посада цариградска одби
напад.У једном тренутку ипак се Цариграђани предомисле и пошаљу
посланике за мир.У то доба беху и персијски посланици код кана да
закључе о заједничкој акцији.Кан да би понизио Виз.посланике,по-
уди пер.посланике да седе,а Виз.посланике остави да стоје.Кан тре-
и предају Цариграда.Византиски посланици посвађаху се са персијским
посланицима код кана и оду.Персијски посланици утврдивши са каном
хтедоше се вратити али их византиска флота похвата.Византињани јед-
ог посланика осакатише и пошљу Аварима.Другог на очиглед Персија-
нце убише,и трећег такође убише.Тиме пропадоше говори између кана
Персије,јер незнађаху Персијанци шта су посланици израдили.Али
се ипак некако споразумеше и једне ноћи у августу аварска војска
покуша опет јуришем.Повише барки беху послане на Мало-Азијску оба-
лу,да довуку Персијанце да им помогну Словенима са флотом било је
речено да ће им се дати знак у Влахерском крају,да јурну у пред-
грађе Сике.Али Виз.флота беше будна и похвата перс.барке и Перси-

јанци не дођоше у помоћ Аварима.Бан сазна и за знак који су били уговорили Словени и Авари и сам даде знак.Словени нападоше али их Виз.флота сатре.И на суву Виз.победи.Овако одбијени и потучени Ава ри се врате натраг а кан претећи да ће опет доћи оде кући.Овај по раз Авара од великог је значаја.У том поразу сломила се сила Аваре и аварска држава иде у натраг.Цариграђани су били задовољни и вели се да је патријарх Сергије спевао једну црквену песму у част поб То је било 626.год.под Цариградом.Не знамо шта је радио Ирак.преко зиме и пролећа 627 год.а у јесен упаде он у Асирију средиште Перс. Хозр.посла нову војску са војводом Рахвадом и рекао му је;" ако не умеш победити умеш умрети".Војске се сусретоше где је била стара Н нива.Рахвад изазва Ирак.на двобој и би убијен.Борба између војски водила се очајно и до мрака Перс.беху сатрвени.Битка је била у де цембру 627 год.Виз.спустише се низ Тигар ка престоници Дастагерду. Уз пут ухватише Хозр.посланика са писмом за Шахрб.у коме Хозр.зов Шахрб.да му помогне.Византињани на место тог писма послаше лажно ј јављаху му да су Византињани побеђени и да се он не креће.Хозр.по беже у Ктезифон из Дастагерда.Међутим Ирак.освоји Дастагерд.Ста ништво грађанско би поштеђено али храмови,палате Хозројеве,беху с љачкани и спаљени.Хришћански заробљеници из Александрије и Едесе ху пуштени.Виз.пође и на Ктезифон а Хозр.бојећи се пророчанства п беже у Сузгану.Византињани не могаху освојити Ктезифон јер Персиј ци пресекоше мостове на реци Арби.Осим тога пуче глас,да се и Шах примиче и Ирак.се реши да се врати задовољан што је и једну прест ницу освојио.Кроз либидске пустиње дође у Атропатене и у Газаци с упогори,то би 628 год.марта месеца.У Персији се замутише ствари,п ну буна у Шахрб.логору.Шахрб.преварен писмом није дошао на време, Хозр.не знађаше за превару и посла писмо да се војвода погуби а војска врати.Византињани ухватише и овог гласника и пошљу писмо ј Цариград и реше да га пошљу Шахрб.да би изазвали неред у логору. Шахрб.се досети лукавству и у то писмо умете и имена 400 официра У том облику прочита пи[illegible],војска одрече послушност Хозровју.Хозр. беше изгубио земље а у Персији био је страшан тиранин и људи га

трпе све док му је сила на бојном пољу била непокорљива.После пада Дастагарда Ирак.му понуди благи услов за мир али Хозр.због луде обести одби погодбе и мобилиса старце и децу да бране Ктесифон.-Хозроје учини још једну погрешку он је не само тиранијом отуђио народ које Кавада или Сироја најстаријег сина обишао а Меруазу даде престо.То увреди Сироја и са генералном Гундонаском диже буну,поби 18 браће и оца и сам се докопа круне перс.628 год Сироје је понајвише силом васпоставио добре односе са Ирак. између њих наста мир и пријатељски односи.Перс.врати Виз.Мисир, М.Азију,Сирију и часни крст.Ирак.остави Тодора у Персији да прими часни крст а испрати у Цариград извештај о току ствари и побеми дамо.Еергије га прочита народу у цркви Св.Софијеа сенат да би се позахвалио Ирак.да му титулу " Сципионес".Тек неколико месеци после тога извештаја стиже Ирак. кроз М.Азију у палату Хијерију код Халкедона.Цариграђани му изађу на сусрет.Ирак.није хтео да се враћа док Тодор са часним крстом није стигао.Кроз златну капију уђе Ирак.у Триумфу.Сергије га дочека у Св.Софији,ту је било благодарење и церемоније око уздизања часног крста.628 год.Ирак. не оста дуго у Цариграду.У пратњи жене Мартине,сина Константина, Сергија,духовништва и племства цар се крене у Јерисалим,да оставши у храму Васкресења часни крст 629 год.И тако се сврши овај бој ба.Ирак је не само савладао Персијанце но и после свога утицао је на унутрашње ствари у Персији.После неколико месеци буде Сироје збачен и дође за шаха Шахрбараз.Шахрб.је био у срдачним везама са Виз.Са Никитом је имао лепих веза,вратио му је св.копље,и Св. сунђер.Шахрб.је симпатисао хришћанство и крстио је своју децу у хришћанској вери.Никита му је био и кум,син му се звао Никита, а кћи Ника.Од како су му Виз.послали писмо да је на смрт осуђен заволео је и Ирак.Ирак.даје сину Шахрб. Никити титулу патриција, а сину глувом [illegible]сију даде за жену Нику кћер Шахрбаразову због своје тираније Шахрб.збаце и убију Ирак.не изгуби ипак утицај у Персији.На престо дође Јездегерд III син Шахрб.кога су исламски Арапи победили и убили.

ОДНОСИ НА БАЛКАНУ ЗА ВРЕМЕ ИРАКЛИЈА

Владе Ирак.је знатна за историју Словена и то због сидног

нападаја Словена на Балкан за његово време.Још под Фоком Словени су продирали на Балкан.Спољне борбе су зауставе снагу Виз.и поплава Словена није спречена.Крстаља Словена беху слободна стога што аварска држава слаби и Словени дижу главу.У Чешкој се организовала племена словенска у државу под Самом и овај се бори са успехом против Авара.То је било на северо западу.У стенама поред Црног Мора,на истоку од Авара се оцепе татарски Бугари поглавице Курт диже се против Авара,оде у Цариград,прими хришћанску веру и склопи са Ирак.савез против Авара.Међу Аварима самим насташе борбе и неволе.

Те су и с те стране остале слободне руке.Авари су престали бити најстрашнија опасност,али Словени загрозише Виз.у Крајњску се спусте Анти,а у току Ирак.владе наста неслога по Македонији,Панонији,Горњој и Доњој Мезији,Тракији а Словени заузеше и саму Грчку. У вези са овом навалом Слов.на Балкан доселили смо се и ми Срби и Хрвати на Балкан.По изворима Византинским по Костантину Порфирогениту то је било по доброј вољи цара али то је улепшавање саме ствари јер је Виз.морала добро примити насеље Срба и Хрвата.Досељени Словена на Балкан и ми Срби и Хрвати задржавали су своје првобитно демократско уређење по коме су живели у својој првобитној постојбини т.ј.у племенској поцепаности.Покушај о стварању државне целине доцније је под утицајем страних.Код нас под утицајем Виз. Јединице административне је жупа(срез)обично у долини реке а понекад око вароши.И међу Словенима који су се настанили у данашњој Бугарској оснује се држава под страним утицајем и влашћу,у другој половини 7 века за време Ирак.династије Оснивање су извршили Бугари под наслед.Кана Курта,доселили су се у Мезију и силом ујединили Доњо-мезиска племена у државу под Каном Бугарским.

Словени у Македонији и Грчкој нису се ујединили у државу, живе у племенској поцепаности.

Односи Словена према староседеоцима.Словени пробивши на Балкан затекоше ту остатак народа који су пре њих живели ту, и

то највише романско становништво.Рим је пороманио Грачане,велики број Илира.Рим.језик шири се од Јадранског Мора кроз Македонију до Црног Мора.Зато остаде Илира и старих Грка у највећем броју у Пелопонезу,затим по насеобинама разним,по Мезији,и обалама Црног Мора.Између Словена и старих становника настало је укрштање и Слов негде су добили у земљишту а негде изгубили.Пре свега можемо рећи да је у почетку кад су Словени навалили настала забуна код домаћег становништва,и становништво гледа да се склони или измири. Романско становништво у Далмацији већином се збегло на неприступачна места и ртове и основало ново гнездо,на пр.грађани Трогирију ма на острво Вују оснују центар.Епидавра староседесци утекну и оснују Дубровник,и Котор је на исти начин постао.Становници старе Салоне склонише се недалеко од града у саме зидине која се од пала. и прозве Сплет.Ипак по неки град се одупре Словенима Једера (Задар)држао је виз.управу.Што се тиче Романс.становн.по унутрашњостиБалкана само се збегло у велике градове по унутрашњости у Мезији; Мартионопоњ,Солун и т.д.Али највећим делом се повукао у брда То становништво мења начин живота,у колико је пре било варошко становништво сад постају сточари,то су Власи „Влах" значило не само човек романске народности но сточаре уопште.Што се тиче Грка и ту је настала забуна при навали Словена.И они се повукоше из градова на неприступачна места.Под.Мав.оснују Моневасију.И из других градова су исто тако бежали.После тога Грци као најкултурнији свакако се почова вратише,јер Словени опљачкавши вароши нису знали шта ће и оду у поља,а Грци дођу у варош.Укрштање Слов.и других народности балканских.Културни ступањ је био пресудан фактор.Романско становништво по унутрашњости Балкана је сеоско становништво,ни су културни елементи и настаје укрштање Слов.широм Балк. полуостр ва је пословењено романизирано станов.Укрштање с Грцима иде обратно Грци носиоци културе и Слов.подлегну Многобројна маса Слов у Пелопонезу и Сев Грчкој у току времена се појелини.Не само у Грчкој чак у унутрашњости Балкана Словени не успеху да усијају и изгнана грч.колоније,те се колоније одржаху чак и од данашњег дана

Грка нарочито у Македонским градовима.На основу тога што се у Пе
понезу и сев.Грчкој налазило много Словена и што су се претопили
Грке немач.Научник Фалмерајер изнео је теорију о пореклу Грка,Сло
венску теорију о Грцима.Узео је у рачун да је Балкан.Полуостр
услед ратова,са Аварима и варварима другим,пустошено,и да се гр
становништво зато проредило.Доказивао је помоћу географских име
да је Слов.на Грчку навалио велики број.Он за Морејy доказује да
је Слов.реч.Међутим то је грчка реч.У 12 в.Пелопонез је средиште
свилене индустрије,узимао је језички материјал Фалмерајер у свој
делима а нарочито у .

Доказује да у жилама нових Грка не тече стара Грчка крв,већ
да су то Словени који су примили само језик.Та теорија изазвала је
сензацију код Грка.Против Фелмерајера устао је други Немац Карло
Хопф у историји Грчкој од почетка сред-века.Он је отишао у другу
крајност,по њему Словени у Пелопенез до VIII.в,нису продрли.Он је
доказивао да Слов.Нису у великим масама у Грчку напали,већ да су
поља отишли.Данас нема сумње да од друге половине VI в.продирало
Пелопенез.Било их је на раскршћу VI и VII в.врло много и Пелопенез
се назива земљом Словена.Али то не значи да је Грка са овим нестало
у Пелопенезу.Градови су кроз цео средњи век задржали Грчки карактер.Виз.је почела да појелињава Слов.од IX в.овамо у XII в.је
извршено у већем делу.Догађаји у Италији у доба Ирак.Виз.заузета
борбом на истоку не обраћа пажњу и Лангобарди потуку Егзарха Енух
Електерија и наметну му данак.Мало затим и Егзарх се побуни проти
царства и на путу за Рим уби га војска и посла главу 620 год.у Цариград.Под Ирак.Византинци имају штете на западу,изгубе и последњи остатак Јустинијанових освајања у Шпанији,Сисибути и Свинтиле.
Шпански краљеви отргну више градова од Виз.ипак у Шпанији чак до
краја VII.в.помињу се неке вароши у рукама Византије.

Односи између Виз.и Сарацена под Ираклијем.

Ирак је 16 год.покорио Персији,и борба се између Рим царства
и Персије најзад сврши.Док се та драма на истоку одиграва дотле
је нечујно у забаченој пустињи арабијској Мухамед оснивао ислам

еру.Мухамед се родио у Светој вароши Мецци средишту многобожачком
у не успе са проповешћу и 620 год.бежи у Медину.У Медини је прим-
ен као верски поглавар и добије у исто време кнежевску власт,и Ис
ам је при рођењу добио државу,да га на мачу разнесе кроз свет.До
ста Ислам је произвео огромне догађаје у историји света Државе се
сниваjу на подлози Ислама Селучк хдр.Турака османлија и баце се
на околне државе,још у првом полету.Ислам освоји Персијско царство
А још одмах Ислам заметне борбу са Хриш.државама,борбу која је до-
минирала кроз сред.и нови век.У тој борби Хришћани имају губитака,
Ислам је читаве крајеве света отео од хриш.вере и културе:Афричку,
Сирију,Мисир и мања места.Читаве државе Хришћанске пале су у тој
борби.Међу њима паде и Византија. Византија се два века држи а Ис-
лам је уништи.Ислам је побеђивао,док у новом веку бујица се заус-
тави и хришћанство изађе као победилац.Мухамед је 622 год.избегао
у Медину и основао је Сарацеиску државу.Мухамед из Медине покори
и Меку па рашири власт и кроз Арабију до 632 год до своје смрти.
Уједно је мислио да Ислам и изван граница рашири и посла послан-
ство на Абисински двор краљу Нугасију,на Персијски Хозроју и Ирак-
лију излажући своју веру и призивајући их да приђу.Нугасу,Абисин-
ски краљ одговори понизно и одушевљено.Хозроје је ускипео од беса и
наредио је да управника Јемена (део Арабије у Персијским рукама по
ред Црвеног Мора)да га окованог у Персију пошљу.Ирак.је посланик
затекао у Емеси и Сирији и Ирак.је одговорио ни хоћу ни нећу и
посла Мухамеду поклоне.Из те везе између Ирака и Мехамеда Арапска
машта испреде да је Ирак.примио Ислам а Виз.измисле легенду да је
Мухамед долазио и поклонио се Ирак.Исте године Мухамед ступи у пре
писку са управником Мисира Акавеском и овај је одговорио завијено
формално,није примио предлог него изјавио поштовање пророку и да-
рова дошле.Пријатељство између Мухамеда и Ираклија не траје дуго
због убиства Сарацеиског посланика на Византијском земљишту.Пођоше
3.000 Сарацена на Византију и продру у Источну Палестину.Виз.код
града Мутэ близу мртвога мора дочекају Сарацене.То је бро први су-
коб Корана и Јеванђеља и сукоб постаде злослутан за хришћане.Виз.

навале и убију војводу Сарац.али заставу спасе Камен јуначки и
ји је предводио Мухамеданце и сузби 629 год.Виз.Пошто је Мухам
освојио Табу-Меку огласки свески рат византиском царству.Његов
верни се из почетка поплаше али Мухамед и Осман II уздигоше и
и Мухамед се стави на челу 10.000 коњаника и 12.000 пешака пр
Виз.Кроз Арабију кроз пустињску жегу дође Мухамед у Казу Табу.
средини пута између Медине у Дамаск,али се предомисли и одуста
од предузећа, с погледом на силу Виз.и врати се у Медину.Калиф
кори сараценска племена што се налазе од Еуфрата и Црног Мора и
ја су служила час Виз.час Персији и на врху Црвеног Мора Елану
војиште Сарацени од Виз.Мухамед даде грађанима Елане слободну ис
повест и трговину,а тражи данак.То је било 630 год.Мухамед умре
После смрти дело његово дође у опасност, јер на самрти није озна
наследника и на избору се нису ни племена кандидати помирили
У изгледу расцеп јединства.Абу-Бекир и Омар беху кандидати.Одр
ње Сирија би спасење јединства државе.Дође Абу-Бекир,дотле се
инска племена која је Мухамед освојио оцепе и поврате старом х
ту.Абу-Бекир увиде да ће млада држава Сараценска моћи се одржа
спољним успесима.Спреми се и посла најпре војску под колибом на
Персију.А другу на Виз.провинцију Сирију.Програм дивљачких Сара
на и жељних заслуга за веру и богатство она је кратко а градовим
непријатељским да бирају,коран или данак или борбу.Ирак.је поче
вао ове покрете Сарацена и цар и црква учине погрешку.Црква трах
од државе зајам да је врати,а држава да би дошла до новаца глоби
повраћене провинције.У тим провинцијама радост није биладуга што
су се вратили под хришћанством.У Мисиру и Сирији није било топло
због верских раздора јер ту беху монофизити.Друга погрешка је шт
Ирак наставља антисемиску Фокину политику и гања јевреје и то не
само у границама царства Виз.но уопште у хришћанству.Да ли га је
црква нагнала?Извори причају да је од пророштва сазнао да ће рим
ско царство од јевреја страдати.У уговору са Сисибутом унесе да Ш
ске јевреје Сисибут преведе у хришћанство и Сисибут гони у Шпани
Јевреје Доцнији и Франачког краља Дагоберте нагони да гања јевре
. Ирак даде Јеврејима да бирају или јеванђеле

или смрт. Насташе покољи и Јевреји утекоше у Арабију али и тамо им није добро јер их и Мухамед гања због сметње које суму у почетку чинили. Ирак је у толико више погреши што их је гањао јер би му били помоћ ислама. Араб. војска нападе на Сирију она провали у провинцију Арабију у главни град на тру. Ирак се нада да ће ову навала зауставити Сарац. племе између границе Виз. и Арабије али се превари. Ова племена не показују вољу да се боре за туђ рачун против Арабљана. Без њихове помоћи Виз. војска под војводом Сергијом би потучена и Арапи падоше пред Боспар. Командант града Роман прими Ислама и предаде град 634 год. После овога и сам Ирак увиде тежину опасности који прети царству од Ислама и остави Константина као намесника а сам оде у Сирију да брани царство које од Виз. трупа а које од Сарацена. Око Гасане састави 60.000 људи. Али цар је већ слаб и физички и духовно и не води сам војску већ је повери Персијанцу Вану. Овај се побуни баш пред саму одсудну битку па је била промена у главној команди. Одсудна битка између Виз. и Сарацена јер у Палестини на реци Јермеку за Сараџене беше добити што је из Персије позван Калит против Виз. У задњој битци Араб. узмичу испред Виз навале и страдају од јерменских стрелаца али Калитих јуначки вијаше напред а Абу-бекир стајаше натраг и кад војник бега он га враћаше. С времена на време чули се узвици „Рај је пред вама". За дуго времена ратна срећа је била неодлучна. Једно одељење Виз. војске залете се наиђе на заседу Сарацена и изгибе. То смете виз. војску и Византињани бегају и подаве се у Јефитако 634. год. Сарацени одржаве победу. Мало затим сврши се бој у Палестини код вароши. Гацете. Овде је Виз. војском команд. Тодор и пошто је изгубила битку утече цару у Едесу. Због тог неуспеха Ирак. казни брата, везаног га испрати у Цариград, а сину нареди да објави граду Тодорову срамоту. Ова строгост је у дело жене Ирак. мартине. Март. је спазила да Ирак. спада са здравлем а како је биха сплеткашица употреби утицај на Ирак. и наговори га да овако са Тодором поступи. Још једна је битка била код града Телеа и ту Виз. изгуби 655. год. битку. Овим победама Муслимани прокрче пут за Дамаск, падоше под Дамаск и освојише га 635. год. Дамаском Сарацени неће пола јужна Сирија у руке. После свог успеха Сарацени неколико месеци осташе на миру.

После овога освоје Елиспољу Сирију,Емесу и др. па и Антиахију и од страха од њихових успеха и Едеса понуди данак 636. год.Ирак побеже испред Сарацена.Побожни цар и ако Сарацени беху близу сврати ти у Јерусалим и узе часни крст,да неби пао у незнабожачке руке и заустави 636.год.У палати Хирији Царево здравље било је већ у жалосном стању.Ирак.се раболе душевно од вођеног страха.Из Халкедо није смео прећи у Босфор него је слао синове да га тамо представљу.Кад је неко насип саградио и зеленом оградом оградио тако да с вода не види цар оде у Цариград.Ирак.и частан крст били су дочекали свечано али не и одушевљено.Ове несреће изазваше и унутрашње несреће.Ван се прогласио за Августа али и он изгуби.У Цариграду се кује завера против Ирак у коју Аталарик ванбрачни син Ирак.и синовац Тодор беху Ирак уђе у траг завереницима и посла их у прогнанство.Сарацени и даље нападају и заузму Јерусалим но ту није ишло брзо са успехом.Проведоше више месеци поседајући варош.Јерусалимљани не хтедоше се дати другом Калифу и Абу-Бекир је умро пред битку на Јермуку и дође Омар немаде куд и дође у палестину патријарх Софроније пусти га у град.Калиф нареди да се на месту Соломоновог храма подигне џамија.За данак призна им слободу и вероисповести и да не маме слебденике Мухамедове и Хришћанство 636.год.пад Јерусалима.Ирак скупи војску око Амиде и под Констант.посла на Емесу.Али Емеси притекоше у помоћ Калиф и Виз.638.год изгуби битку.Освојења Сирије неби за Сараћене било лако да није Сирија била уверена да данком које је Ирак навалио,да би дуг одужио.Пад Сирије учинио је да се Едеса,Дара предадоше Арабљанима 639.год.Сарацени заузеше Јерменску.На Калифа Омара навађиваше војвода Амуруа који се пређе познавао богадство мисира тражи да му да Калиф 8000 коњника да освоји Мисир.Амуру се 639.год.крену на долинуна изласку.На отпор наишли су Сарацени код Пелузиума.Поред свих напора Виз. посада држа град месец дана.Град би се и даље држао,д. византинци нису имали непријатеља у у монофизигима и издадоше Сарацинима Пелузију.Амару даље продирући код Елбеша на Виз.војску и он паде у руке Сарацинима.Амру овд стражи од Омара помоћ и 32.000 му да Калиф му посла.

Амру посла преко Нила део војске да оперише у Фајулу у запад делу доњег Мисира да се сукоби са трупама војводе Јована Амру са главном силом поседе Мисирово велико место бранила је Виз војска у утврђењу код града Изнутра имађаше Мукавк мало војске Амру је био стрателичар Он да би измамио Виз војску подели на три дела Два дела испрати на север на Хелиопољ да га освајају, да би преварио Виз да нападну на одељења, аон с леђа да их нападне Виз падне у ту замку чују на она два одељења и код Хелиопоља заметну се битке и Виз бежу побеђени На чамцима избегоше низ Нил и Сарацени у Мисир Копт мука побеже на острвце Рад Мукавк задивљен простотом живота код Сарацене и њиховим Јунаштвом није веровао да ће их Виз победити и он са Амуром удеси мир да Амру из Мисира али Ирак, не уважи мир и Копт се реши да се сам брине о Мисиру и пређе у службу Сараценима Пошто је освојио Мисир, Амру сагради и ту мост, да би добио везу са она два одељења војске која су низ Нил отишла

После овога Амру упути неколико одељења у мисир Једно у доњи Мисир у запад део код Александрије др одељење у горњи на Саид да освајају како домаћи живаљ у Мисир не пријављаше за Виз управу због разлике вере и како им је остао у ђавој успомени тежак данак Амру није било тешко да освоји Мисир. Пошто је Амру заузео Мисир и он сам кроне на север према Александрији десном обалом Нила хоте да се са преторским префектом Тодором (састане) сусретне, у мисиру остави флоту на Нилу Али Тодор је био измакао на север и склонио се иза зидина александриских Амру нападе на град Никију (на острву) освоји га и у крв потопи, затим заузе друге градове у Делти и Дамиjету поседе али би одбијен те се врати у Мисир на југ Наскоро низ леву обалу Нила пође на север ка Александрији У путу се пстуче са одељењем Виз и спседе Александрију У Александрији беху прилике врло ђавоље тамо беху у завади православни са монофизитима, плави са зеленима, Ни у управи није било боље раздор између Дамонтијана за сапутника префекта Тодора, који је чак на рад отишао и између мнис упутника доњег мисира Таокође ни Грци са Коптима но слегаху се и ни то ни чудо што град не пружаше на отпор по понуди продају за добре услове

амру је тражио упуство од Калифа Омара и између Амируа и рада дође до споразума и арапи освојише другу варош у империји.У Алекс.беху 4000.јавних купатила 400 позоришта.Пад Александрије 641.У вези са падом Александрије има прича како је тада спаљена александриска библиотека али то је измишљена.На тај начин са падом Александрије би завршено освајање Мисира.Мисир паде за увек.На месту појединих старих елитатских,грчких,римских градова никоше под Арапском влашћу арапски градови.Једна од највећих нових насеља је Фустат подигнут код мисира.То је било средиште управе арапске.Фустат је у данашње доба проширен у Кајиро.Живаљ је био монофизитски али монофиз.под теретом данака на послетку се приводе да приме Ислам и маса Монофиз.пређе у мухамеданску веру.На тај начин од моћног хришћ.у Мисиру највећи део придобије Ислам.Међутим још док.су Сарацени отишли моле од Виз.Сирију још онда смо рекли да су и Персијанци почели освајати.

И Персија је на брзо пала у руке Сараценима.У страшној битци код Кадесије 635 год.и 636 код Јагуле отпор персијског царства је сломљен.Персијанце потпуно потуку и Ктесифон освоје и разоре.

Затим основаше на Еуфрату арапски град и јужније где се Еуфрат и Тигар састају оснују Басару која је трговачки центар.То је било 638 год.

Затим Сарацени одрже победу над Персијом код Нехавенда 642.год.После тога освојише провинцију по провинцију целу персијску царевину.Персијски шах Јездегерд последњи из династије покуша да поврати Персију из руку Сарацена и Кинези и Турци му помогаху али у тој битци изгуби и главу 651 год.

Тако се сад царство Сараценово,царство Ислама рашири од Нила чак до Окса притоке Касписког језера.Цар Ирак,није доживео пад Мисира ни Александрије.Он је баш спремао флоту да брани Александрију у делти и да је доживео да се спреми можда би и успео баш у тим припремању 641 год.умре Посмрти његовој борба око престола.Изгледа да је двор морао тражити помоћи од Мисира и као да је то узрок што се Тодор налазио на Роду.

Свакојако и то је утицало те се Александрија тако брзо пре-
ла јер од Цариграда никакву помоћ не могаше очекивати.

ЦРКВЕНИ ОДНОСИ ЗА ВЛАДЕ ИРАКЛИЈЕВЕ.

Видели смо већ више пута патријарха Сергија као угледна човека,
ји активно учествује у одбрани царства.И на црквеном пољу Сергије
е великих амбиција.Он као год и његови предходници имао је амбици-
да уједини источну цркву т.ј.да помири православље са монофизит-
ком јереси.Он смисли нову теолошку формулу.

По тој фрми Исус је до душе Бого-човек али он би радио само са
едном боанском енергијом а природе има две.Те једне енергија би
адовољилаМонофизите јер они су једну природу Исусову исповедали.
ар Ирак.као врло паметан човек знао је да је јединство цркве не ис-
ку значило би и јединство државе и да би се источне провинције
тргјеле за државу Виз.и зато помаже Сергија.

Тако сад Монофизитско питање изби још једном на сред Виз.цар-
ву.Патријарх Сергије и Ирак.готово су били успели или на једном
е покварн нови изабрани јерусалимски патријарх Софроније И из ек-
је његове ниче сасвим нешто друго.

Место јединства ниче нов црквени спор,који не понуну јез из-
ђу Монофиз.и Хришћ.е дубоко потресе Хришћ.цркву.Још од првих дана
вога патријарховања почео је да задобије свештенство за своју фор-
чу.622.год.по жељи патријарха Сергија сам Ирак.који се тада нала-
ао у Јерменској водио је преговоре са Павлом Ћоравим поглавицом те-
зване секте Монофиз.Акефала(који не признају законучитеља на Киф-
је био центар.

6.год.опет је Ирак као изасланик Сергијев водио преговоре са епис-
лом Фасиса у Лазицин сам се цар налазио тад у Лазици.

Ирак успе и поглавицу задоби за формулу а мало доцније Ирак.
Серг.успеше и Кира протуре за патријарха у Александрији.Кир раде-
успе те га и Александ.и Мисир.Монофизити признаше за свога патри-
ха.

На тај начин мисирска црква 633.год.би добивена за Унију

и на другој страни 626.год.било је успеха.Ирак. на састанку са Ата насијем патријархом Монаф.у Антиохији,цар и њега приволе и са њим и сирске Монф.да за измире са православном црквом 633.год.Ирак.успе у Јерменској у Теодосипљу на једном вашару привуче и јерменску цр ву у Унију.У Александрију уста на једанпут против тога.Софроније против проглашења монергизма као јереси али не успе и оде у Цариг да тражи савез од Сергија.Не знајући да је сергије главни творац тога.

Сергије пошто је успео да са формулом уједини цркву са Мо нофиз.и није правио велике опозиције Софронију.Навађује на Кира да не говори о једној енергији а Софронију да се окане двеју енергија. Да би још више задобио Софронија нису правили опозицију кад је Со фроније изабран за патријарха у Јерусалиму.Софроније врло способан човек беше.

Ту се преваре Ирак. и Сергије што су дозволили да Софрони је дође за патријарха.Софроније кад је сазео на Јерусалимски пре развије акцију против монергизма.Сергије пожури да задобије папу Х норија I.и овај приста и против Софронија су 4 патријарха.

Софроније као одговор издаје саборно писмо у којима са (места из св.отаца доказује да је монергиство јерес;то писмо пуште је 634.год.

Тај Софронијев спис је потресао духове хришћ.цркви.До душе Софронија је до скоро имао других брига јер је свети град пао под Сараценe;године 638 умре Софроније те је и с његове стране отпор уништен али пламен букне и даље.Сергије је видео да се духовна вла не може борити против свог покрета и приволе Ираклија да се он са целом царском силом заузме за монергиство.Пошто ова формула са јед ном енергијом није упалила,смисли Сергије другу теолошку формулу. Да је Христос састављен из две природе али је само једна воља у њ му делала.И изложе монотелиску вољу Серг.није сам изашао со овом формулом него подговори Ирак.за овај;указом изда,да исповедају мо нотелиство ектезом проглашено 638.Сергије беше већ на самрти и да би цар од своје стране подржао и да би пред светом и царство и

црква ишли заједно да потврду са царског сабора а по његовој смрти и Пир његов наследник да такву потврду.Али то није помогло.

Папство после списа Софронијевог колеба се у свом дошљу већ Хонорије не иде руку под руку са Сергијом и пред смрт промени мишље-ње а његов следбеник Јован изрече атему на монергиство.

Ирак.на смрти изјави да у састављању актова није имао удела остала је сама цариградска патријаршија да се бори Ирак.и Сергије умру а онај спор имају да решавају њихови наследници.

О Ирак.влади у опште:Ирак: је владе у историји Виз.у више прав-ваца је похвалне.Под Ираклије у Виз.још за један степен опао стари римски карактер.Стара рим.традиције се још више изгубе и средњеве-кован карактер патенцира се још за један град више.То смо видели у Персиском рату.

Персиски рат нема више карактер борбе за слободу него то је рат за веру,крсташки рат.

Затим имамо још важну ствар на културном пољу.Од Ирак.на ова-мо држава се бори са Сараценима а и унутрашњи заплети појављују се.

Осим тога на Виз. навале читаве поплаве страних елемената по-следица је тога била,да се културни живот у Виз.варваризира,да је културни живот спао са више града.То се нарочито види што литерарна данашњост за читав век по овамо заустављ се.Низ историчара можемо пратити од Ходота па до Теофила.Овде се прекида и чак до Костанти-на Порфирогенита до Хв.немамо прави рад.X у поезији има прелома.То је наследица да немамо изворе после Ирак.

Догађаји по смрти Ирак.за влади синова његових и унука Констан-тина II.Свакако под утицајем жене Мартине која му је била и сестри-чина цар остави престо Константину сину I.жене Евдокије.Али не ос-тави престо само Константину и сину Мартиновом Ирак.II а поред тога и Мартини.Костаћтин II.био би наследник Јустина II названи Тиберије а костентин III син Ираклијев.

Кад по смрти цареној Мартина објави овај тестамент патријарх и сенат га одобре али Леме извикаше за цара само Костантина и Ирак. II.а за Мартину ни да чују.Мартину принудише да се задовољи почас-ном улогом царице матере у империји

Резултат овога положаја био је да су на двору 2.странке ни-кле.На једној Костантин,његова странка на Филагрија се наслања а Филагрију је био штитоноша Валентина.Друга странка Мартинина и Ирак.и патријарх Пир био је уз њу.

Обе странке обојиле су се и ондашњим верским бојама Костант. исповеда 2 воље Исусове а Мартина монотељство.

Између оба логора отпоче потајна борба Констант.имајући народ а крилом и сенат био је у стању да прогна Мартину.Али то је био мек човек духом а и телом није здрав и оде у Халкедон да се лечи,али се лечи,али се не излечи и умре у 30.години после 103.дана владавине.Тако нагла смрт његова изазва у народу као да га је Мартина отровала.

По смрти Констант.поста је Ирак. као император и влада под јаким утицајем Пировим и Мартининим.

Желећи се прво ослободити Констант.партије,Ирак.и Март.протерају Филагрија и штитоношу Валентина,који оде у М.Азију.Такође други људи из те партије су кажњени.

У Септему(Африци),оде Филагр.у прогнанство.Филагр. док је Костантин био у Халкедону наговори Константина да Валентину повери велику суму новаца,ако би случајно умро Кост.да Валентин тим новцем агитује код војске да заступа права синова Константина III.

На основу тога Валентин на челу војске појави се код Халкедона и заступа права принчева.

Ирак II да би одбио сумњу да мисли рђаво деци Кост.излази пред свет са најстаријим сином Кост.Чак се и заклео Пиру да деци неће ништа и осуђује Валентина да је потајни царски кандидат.Ирак II. пређе са најстаријим сином Кост.у Халкедон да преговара са Валентином.Сви докази створе лепо мишљење код цариграђана,о њему али Валентин неће да се мири.Међутим то се дешавало у јесен кад се беру виногради.Богатији цариграђани имаху виногреде на М.Азијској обали. Војска спречи више цариграђана да беру виногреде и сама их бере.Цариграђани се љуте и преврте се расположење на штету Ирак.

Великаши натерају цара да попусти те Пир и цар приста
крунисаше још сина Константиновог који се звао Ираклије а прозо-
ван га Константином IV.Пошто је овако унук Ирак.крунисан за цара
ветина напада на Пира јер то беше победа противне партије и хо-
да се свети Пиру.

Светина провали у Св. Софију тражећи Пира.Али Пир се склони
кућу неке побожне жене а одатле у Картагину.

Међутим овакав обрт као да се није допадао Валентину.Изгледа
да је он променио лист и приступио супротној партији.Између
њега и Ирак.и Март,дође до помирења и партија Ирак. и Мартинине
добија задовољења.

По томе помирењу буде за цара поред Ирак и Кост.IV.још и
Цезар Давид назван сада Тиберије син Мартинин.Валентин оста и да-
ље „хомес екс кубитарум" начелник стране.

Даље Валентин је добио да се од њега не тражи рачун о оној
ими новца.

Валентин изради да се његовим трупама даду поклони у новцу,
би војска остала уз њега.

Још по нечем можемо судити да је Валентин окренуо лист,јер
а патријарха би постављен економ цркве Павле. Он беше монотелита,
е Валентин који је бранио диотелитство значи да је попустио.

Како су седаље односи развијали незнамо али знамо правичан
крај.

На годину дана по примирју сенат збаци Март. и Ираклија
Марта Ирак.беху кажњени телесним казнама,Мартини одсеку језик што
је била спаветканица и Ирак нос.Из Цариграда би и Валентин протеран
некако он уклоњен и Давид Тиберије.

По једнодушној вољи и сената и војне власти оста престо
Константину IV. 642-668.год.а зову га и Конст.II.Кост.IV.имао је
век 11 год.када је примио власт и он одма свечан говор у сенату.

Верује се свети да је отац Кост.Ко.III.умро од отрова Март.
потврде и царска уста.

Цар који је био врло млад позва сенатора да га помажу у вла-

ди.

По тим речима изгледа да је за време малолетства у име кра-
љево сенат управљао, и партија великаша се понова диже.Кост.IV
влада 26 год.Он је с временомизрастао у способност владара.Цар је
био далеко од раскалашног живота,што можемо извести из! путања не-
гових непријатеља.Дела царева дају нам светлу слику о њему.У њи-
видимо дух пун иницијативе,ум јасан у својим одлукама.Нарочито
видимо код њега гвоздену Јустинијановску вољу.

За ово време је над свима верским расудама. У вери је хтео
терати политику.Имао је сукоба са папом,да би утишао силом спор
монотелитски.На бојном пољу одликује се племенитом храброшћу.
Због гоњења папе Мартина навуче мржњу халкедонског·православља и
цариградске светиње.

Пошто је увећао војну снагу и користећи расцепом у сарацен-
ском калифату успео је да води успешну борбу.

Одбранио је од Сарацена М.Азију и смрсли план у одбрани
Африке и Сицилије.Покуша да узме од Лонгобарда бар јужну Италију
чврсто веже са Сицилијом и другим крајевима.Одби Сарацене и од
византиског запада.Но цар је заборавио да није живео у старом ве-
ку у средњем.На овоме путу старих римских традиција његови савр-
меници су хтели поћи за њим.

Зато што није имао за собом народ не освоји јужну Италију
и у Сиракузи привремено намести престоницу.

Макар и одатле гледа да Сарацене на западу заустави и уда-
данке на западу·и изазва нерасположење а и гоњење халкедонског
православља утиче.

Усред оваке запетости убилачка рука сврши са животом Кост
у Сиракузи и овај владалац заврши свој живот у 57.год.668.год.

Био је човек старога кова,није разумео своје време нити ње-
ме њега.Још у првим годинама владе Кост.IV. две буне узнемириле

Једну буну диже патрицијe Валентин по свој прилици у М. Азији али цар задоби војску на своју страну и 645.год.убише Валентина.

Друга буна у провинцији Африци,њу је предводио афрички егзарх Глигорије и то подстакнут од приврженика Хелкед.нарочито од исповедника Максима.Глигорије одцепи Африку од царства али тада нагрну ше Сарацени и Глигорије оде на сусрет и 647.год.у битци погибе.

Међутим док се у Цариг.отправљала она трагедија и за владе Кост.IV.Сарацени навале на исток и запад из Мисира.

Војвода Амру покорио је град Барку и Каренајку 642.год.Затим у Источни Триполис продру и Триполис заузме и Сабрату град и у провинцију Византену(средњи Тунис)643 беху ти успеси.Глигорије још од тада је побркао са Конст.и ништа не чини да стави на пут своме продирању.На отпор Вербера наиђу.Амру и даље хоће да продире али Омар не допусти.

По смрти Омара 644.год.под новим калифом Отманом у Мисир дође за управника војвода Абдалах.У Цариграду влада сенат и реши да предузме напад на Сарацене.

У Мисиру још Амру није ни отишао из Мисира а виз.војска под Јерменом Манојлом са 500 лађа поврати помоћу грчког живља 645. год.Александрију.Но то је само привидан успех.

Становништво Мисира не прилања за управу Визант.Александријски станов ници неће уз виз.и пошљу Амру против њих и Амру да истера Виз.војску из Александ.Бој је био код града Никеје.Из почетка Виз.има успеха али у двобоју између једног Виз.и једног Сарацен ског јунака Арапин уби Византинца и сараценска војска јурну на Виз. трупе и Манојло погибе.

Амру поврати Александрију и покори је.

На место код Никију подиже џамију Алахове милости да успоме ну на победу.

Византиска влада беше предузела напад у Сирију Сиријом је управљао Моавије из дома Омајада.

Моавија сузби виз.војску и пође у М. Азију и допре до Тифлиса

под Кавказом.

Потом Сарацени предузеше и друге походе по одобрењу Отман. Абдалах управник Мисира крену се на Африку,њега дочека недалеко од града Суфетуле Глигорије.Али би потучен Глигорије,Сарацени су Суфетулу опљачкали,Визацену провинцију опустошили.Око града Капсе опустоше и ближе оазе.Тек онда Абдалах пристане да се повуче и врати у Мисир 647 год.

С друге стране Отман беше одступио од политике Омара у једној тачци.Омар не даваше да се. гради флота а нови калиф дозволи да се гради флота од 1400 лађа и Кипар опљачка и Константинију 649.год. Затим нападе на острвце Арад и њега опљачка 650.год.Потом Моавије и у М.Азији посла војску и 5000 заробљеника одведе 651 год.Константину беху сада везане руке борбом са папом Мартином а и егзарх олимпије се побуни и доби две године примирја.

У том отпаде од Виз.и призна Сараценску власт и Јерменска Тако се побуни Пасегнат и начини уговр са Моавијем да признаду власт Сарацена.652.год.Константин,се крене у М.Азију и дође у Цезареју Кападочку и не учинивши ништа врати се.

Доцније посла Мавријана да поврате јерменску.Али Мав.разби генерал Абид и овај бега под Кавказ.На мора пак Моавије не мирује Приреди упад у Сицилију,егзарх олимпски оде да брани Сицилију али је не одбрани.Тамо се окоме и заразе и пропаде и војска 652 год.

Затим Моавије заузе Византинцима острво Род трговачко средиште, на кратко време,истина.Знатно је што је Моавије уништи статуу Хелиноса од бронзе.Ту статуу продао Јеврејима 654 год.Затим Моавије се осмели да се спрема за напад на Цариград и сарцин армаду која се скупи код града феничког Триполиса али Моавије нема успеха.Ову велику армаду његову уништише синови Вуцинатора,запаливши је.

Константин сазнавши за намере Мавијеве спреми се за одбрану града и дође са флотом до града Фанекеа у Ликији.Али Моавије напада другу армаду и спорати је под Абулатором Адмиралом и сам крену са војском на Цезареју.

У поморској битци код Фенике виз.флота би сатрвена.Кос-
нтин и сам у мало не погибе.Што се спасло има да захвали браћи
динатора.

Царска лађа западе међу непријатељске лађе.Један од браће
чи у лађу и обуће једног војника у цареву униформу и сам по-
бе са тим војником.Сарацени су имали тешких губитака.То је би-
655.год.

Поред свих ових неуспеха Виз.не клону,духом 655.год.спреме
оход против Александрије.Флота пође али ту Виз.нема среће, са
00 лађа и заће у Сарацени и виз.флота пропадне.

После свих ових удеса било је среће.У држави Сериценској
сташе заплети.Погибе Калифа Отман 656 год. а после смрти за Ка-
ифа се прогласи Моавие управ.Сирије син Абу-сотиана поглавице
ма Омајида.

Моавие се сад издавао да ће Отмана да освети.Други кандидат је зет Мухамедов Али.Он је био осумњичен да је један од завереника који су убили Отмана у Дамску у Куфи,оснује престоницу. Алија угуши буну у Персији и буну жене Ајеше.

У Васарији Моавие пође у сусрет Алији и војске се код Сирије сукобе.

Јуначни Алија да се не би крв муслиманска проливала предложи да се двобојом реши.Моавие не приста и поче очајна битка. Моавие сад изађе са предлогом да се спор реши предлогом избор-ни на Корану.

Трупе навале на Алију да прими предлог.

Амру би у комисији од Моав.стране а Абу Муса од стране Алије.

При саставу пресуде подвале Абу Муси и погодба је била у корист Моавиа.Алија не приста и муслимански свет је и даље поцепан на два Калифата.После више година наћоше се два патриота што е Амруа,Алију и Моавиа да убију.Моавија и Амру измакоше а Алију бију.

Сад као калифа оста Моавије од како се нарочито Хасан син Алије одрекао наслеђа.

И сад се уједине под једним калифатом из дома Омајида.

На верском пољу расцеп.Он траје и данас.Имамо секту Шијита Алијине присталице и Сунити Моавијеве присталице.Због ове борбе око власти Моавије је моро оставити Кост.и Византију на миру и дао је 1000 зл. као данак и по једног коња и роба.

Користећи се овим миром који је добио од Сарацена Кост. савлада буну која је никла код Словена 658.год.Пошто је осигурао М.Азију од напада Сирских Сарацена,пошто је савладао балканске Словене и отпор цркве сузбијо. Костантин желећи да и запад благовремено осигура од напада Сарацена, Африку и Сицилију.

Ради тога смисли да од Лангобарда бар јужну Италију ослободи и да јужну Италију са Сицилијом и Африком организује војнички у Цилину која ће јак отпор давати Моавију.

У овај план унео је доста и личног елемента.У Босфору царска власт се налази у незгодном положају између племића и демоса.

Цар није могао развити своју иницијативу по својој жељи.Његова чврста рука осећала се у граду као тиранска, он хоће да дође узде и демосу и великашима а ови не допуштају.Даље његово гоњење пепе Мартина и Максима исповедника распалило је мржњу православне странке у престоници.

На тај пламен мржње налио је уља поступак царев према Теодосију његовом брату.

На заповест цара Павле је на силу заређаконио Теодосија.После тога цар је опет повратио поверење према брату и мирно прима причешће из његових руку.

Доцније цар нареди и Теодосија убију 660 год.По једној причи и сам је цар због овога изгубио душевни мир.Вели се,да му се Теодосије јављао ноћу са путиром у руци пуним крвљу са речима "Ти брате".Костантин мамљен пленом о уједињену Африке у Цилину и сенка братовљева и због мржње народа реши се да иде из Цариграда и сам оде у Италију.Хтео је да пренесе престоницу на запад јер му се досадило овде да се бори.

Вели се, да је цар пљунуо на Цариград при изласку из њега.

Он је одлазио из престонице завађен и са сенатом,великашим

и народом.

Видимо да његов син у осуству његовом води преговоре са арапским калифом.Кад је цар звао жену и децу сенат им није дао да иду.

Ударивши преко Атине у којој се задржавао Костантин све у Таренту искрца и упаде у херцегство Беневентанско и опседе Беневентум.

И сам Ромвалд беше тамо син лонгоб.краља Гринвалда.

Син тражи од оца помоћ и отац после гласника да јави да помоћ иде.Али Виз.ухвативши гласника и претећи му смрћу нареди му да каже кад се приближи граду,да се град преда јер нема помоћи.

Али овај посланик беше човек и кад је дошо пред зидове беневетанске објави скори долазак гринвалда и би погубљен.

Кост.склопи са Ранвалдом примирје и повуче се у Неапољ и на путу издржа сукоб са Комуанским војводом.

На Гринвалда под Сабуром посла војску но у Форину 663 год.би побеђен.

После ових неуспеха окане се да престоницу преле у Рим,он само сврати у Рим.

Борба с црквом би сломљена и папа укаже поштовање цару.Од Рима одува драгоцене успомене као металне статуе и друге драгоцености и посла их у Цариград.

Из Рима Кост.преко Регијума пређе у Сицилију.Ту сад беху упали Сарацени.

Цар доиста створи од јуж.Италије војнички центар из кога ће да брани Виз.запад.

Јужну Италију,Сицилију и Африку споји у једну провинцију.

Но пар се и на западу показао чврстим човеком и то га је онемилило

Ударио је тешке данке да би се војнички спремио.Извори кажу да су и жене и деца продавани само да би скупио новаца.

Од тог новца спреми велику војску и 2 флоте,али је заборавио шта значи у рату и расположење самих крајева које хоће да брани.

Африка увређена због верских гоњења а и штете јој тешко падо-

ју.

Арапи из Мисира беху у ово доба већ продрли дубље у Африку и Византију освоје и Картагину.Кост.успе да Картагину поврати али се флотом нема среће, једну разби бура а другу Сарацени.

Ипак Сарацени док је Кост.био жив не успеју даље у Африци.Од како је отишао на запад Сарацени на Истоку плаве али то су само поплаве.665год.они продру у М.Азију и одведоше доста становништво.

Обдар Ехман проведе 664 и 5 год.на виз.земљишту чему прибоше и 5.000 балканских Словена.Око Атанеје не намести под Бусуром 666 и 7 год.напад Сарацена.Сапор Песијанац је се трудио на граници Јерменске.Овај понуди услуге Моавију, да освоји империју а тражи да га Моавије помогне да се одржи против царства и син Кост.Костантин посла посланство Моавију да га одврати али овај неће и посла трупе под Фаладом и Кост.посла под Никифором војску.

Ствар је била опасна али случај олакша ситуацију.Сапора конуби.Фаладо доби помоћ од Мавијима син језида са војском и Сарац.до Халкедона дођу.Кост.је ипак успео да успешно води дефанзиву против Сарацена.

Док је Кост.ратовао на истоку и Африци њему смести монофизитски спор а нарочито је тај спор у Африци подгрејавен.Африка је била гнездо нашег православног гледишта.Стуб тога Халкедонског православља био је Максим Исповедник.Овај Максим у јавној препирци коју је имао са патријархом Пиром око Монотелитства победе патријарха и папи Тодору у Рим на покајање одведе га.

Када је дошо у близину Платона егзарха равенског понова пређе Пир у монофизитство.На миг Максима састали су се сабори атичких епископа у Картагини и дочесу проклетство над монотелитством.То објаве 646 год.папи Павлу и цару.

Кост.IV.био је политичар и нема воље за теолошке спорове у њима гледе досаду и сметњу у борби са Сараценима.

Последице целога спора беше,да се духовништво поцепало а то беше баш у време када је империји требало као целина да се бори са Сараценима.

Дао изгуби најзад стрпљење и у договору са патријархом Павлом

реди да се врате Св.Софије скине Ирек.ектеза.Патријарх по наредби
ревој састави други акт и цар га издаје као свој указ који је наз-
ан " Константинов тип."

Ту забрањује препирку о једној и двема природама Христовим 648.
здао је тај тип,који изазове буру у хришћ.црквм Максим одриче цару
раво да се меша у црквене ствари.

Тодор папа збаци патријарха Павла.Наследник Тодоров папа Мар
ин у Латрну сазове сабор епископа и баци проклетство на Павла и на
ве и мртве Монотелите и осуди Костантина IV.Кост.У Италији наређи
гзарху Олимпију да уведе тип у Италију,а у случају да се папа Мар-
ин одупре,да га ухвати и у Цариград испрати.

Прича се да је Олимпију дао штитоношу у цркву да га убију.
рича се како се штитоноши увек засењавао вид кад је нишанио на папу.
Штитоноша то исприча Олимпију и Олимп.одустане од цара.Саопшти па-
и о убиству са стране Костантинове.Али то је све прича.

652.год.умре Олимпије.

Кост.по смрти Олимпија посла у Италију Тодора Калиопу,он
хвати папу и пошље у Цариград.Тад је Мартин био болестан и испрати
у 653 год.у Цариград.

Папа би уз пут задржан на острву Наксу више од годину дана.

Кад је стигао у Цар.био је бачен у затвор више од 3 мес.да
је чека на суђење.Овим оштринама хоће Кост.да омекша отпор још пре
суђења.

Папу Март изведоше пред суд.Суд се састојао из церског са-
колара,разничара и др.Судило се у присуству сената и градског пре-
фекта.Тужба је гласила не за верске кривице но на велеиздајничке
везе које је папа имао са Олимпијом.

Папи је отежано саслушање и њиме што није смео сести но да
стоји наслоњен на 2 стражара.Допуштено му је да се брани и папа до-
казује да није имао ништа са Олимпијом и како није могао да га спре-
ми јер он као егзарх има и војску уза се.Затим је папа као пастир
хришћ.молио судије да не заклињу сведоке који га терете,пошто ће
се криво клети и окаљаће душу.

У даљем току одбране соколар прекиде папу у одбрани и суд се повуче да донесе пресуду,која је гласила,на смрт.

Мартин би изложен исмевању светине.У подруму дође му царски канцелар и обрати му се овим речима:" Ето како те Господ предао у ше руке.Ти си се дигао против цара тебе је бог оставио и т.д."Папа окован и спроведен још једном кроз улице у ћелију у коју је тако нут да је ноге орањавио.

У ћелији поред костобоље и децемб.хладноћа имао је у дру најгорих злочинаца.

У сред тих мука за Март.се зауза његов највећи непријатељ тријарх Павле.

Павле је био на смрти,Кост.га посети и да би га обрадовао несе му вест о победи над папством,али Павла беше већ обузела гриж савести и рече цару како се он не радује већ сматра то као највећи свој грех.Моли цара да папину,пресуду ублажи и претвори у казну изгнанства и да му се олакшају изгнанства и да му се олакшају ланчане муке.

Павле умре 654.год.децем.мес.а за новог патријарха дође Пир.

Папи беху одиста олакшали муке и заменили смртну казну прогонством.Али сад дође друга ствар која отежа папи.

Пиру су замерили што је био оставио монотолит.и примио хри Пир се бранио да му је признање изнуђено и да је папа Тодор то у Мартин поново дође на суд.Мартин одриче то о Тодору и тражи да убију јер неће да говори са Пиром.После неколико месеци Март.би теран у град Херсон на Криму.Ту папа још 4.мес.живе и 655 г.умре.

Међутим пошто је папа Март.осуђен Кост.успе да огласи Март. збаченог а изабере Евгенија 654.год.Тодор Калиопа посла и Максим Цариград и 2 следбеника његова два Атанасија и они су били подв нути суђењу.Како су били непомирљиви то и они буду изгнани са Мак мом у град Визију у Тракију.После неког времена над.Макс би учи још један покушај да се придобије за монотелитство али Макс не при ста и са једним Атанасијем би протеран још даље у Тиберију.

Над Макс. и Атанасијем би и трећи покушај учињен али и овај пут није се ништа успело. Макс. и двојици Атанасија би поднешено да подпишу проклетство на папу и да приме монотелитство сви њеће и одсеку им језик и десну руку и протера их још даље у Кавкаску тврђаву и Мах. 662 год. умре.

Реформе Конст. на пољу административном

За време Ирак. наследника као што Порфирогенит каже у списку о темама

За време Конст. IV. поникла је организација виз. империје по темама Подела империје на теме.

Империја је још од римских времена од Диоклицијана била подељена и одвојена је цивилна власт од војничке. Јустинијан је по[illegible]ускло-нио неке дијецезе али Јустинијан је у више провинција спојио војничку и грађанску власт у руке једног управника. Доцније су цареви у том правцу мењали, као Мав. али у главном ствар стоји све до Ирак. онако како је остало од Рим. времена. Конст. је онај правац који је Јустинијан I показао продужио и даље извео је ствар до краја, под њим збрисана стара подела империје на префектуре и дијецезе и на место те поделе долази подела на стратегије, које ће се доцније назвати темама. По овој реформи свакако имао у томе што империја у борби са Сараценима изгуби Сирију, Мисир и делове Африке и Месопотамије.

Мотив главан је и потреба да се империја војничке што чврше организује и да би се што јаче одупрла нападу Сарацинском

Као основа ове поделе теме стат је не сасвим непознат принцип но је наслоњен и ранију поделу војну.

Но раније подела војна би сада у главном задржата и као подела за нову административну поделу.

Колико можемо закључити из мањавих података те су се војне јединице звале стратегије а управници стратезима.

Име стратег. је опет на старе поделе. Тек у току VII и VIII в ваше ове стратегије, саме области прозвале темама и то на основу тога шт[illegible]е одељења које су на том месту дотеровале звану песму

Овакавим претварањем пређашњих војних команди у нове админи од-

министративне јединице добиле су ове стратегије: стратегије анатолико.То је појас М.Азије која се пружа уз Јегејско Море кроз средину на источно до Јерменске.

Та је стратегија анатолика никла из спарт. магистра пери ургубени.

II.страт.јерменских војника, они су чували јерменске границе развила се из старог магистра реч Армениа.

III.страт.опсикијом,оне је варваризирање речи опсекиум постала је из старом магистра милипум-ти презенти у М.Азију се пружа поред црног и мраморног мора па у јерменску стратегију.

IV.Кивиријатска страт Област се назива тако по вароши Кивири. Ово беше средиште монархије,виз.беху још неке стратегије,оне чине изузетак од ових свих стратегија не зову јој се командант стратегије већ велики дунгар.Та се област пружа на југ у М.Азију поред средоз. мора,од града Милета на исток.

Постала је од провинције коју је Јустинијан отворио из ових провинц;Карију,Кипар,Рад,Кикладе и Скитију(Добруџу).Скитија је отпала.

На Балкану имамо неколико тема.

На место магистар.маг.мил.реч Илирикум појави се тачка стратегија.

Из ком.маг. митиндје реч Илирикум никла је стратегиа,Славјика обухвата у Грчкој и Макед.У Италији је био равенски Азарх у Равени и у Јужној Италији образују страте.и добије име Калабрија.На западу имамо тему од афричких градова и ту је била и Сицилија.

Ове стратегије деле се још на мање јединице и назване су у брдским крајевима клисурама и команданти клисур.

Изгледа да ипак ове стратегије нису замениле провинције но само дијацезе и префектуре.

Догађаји подле Конст.IV у почетку смо споменули да је Конст. на Сицилији пао од убилачке руке.Убио га је у купатилу слуга Андреја разбивши му главу чанком од сапуна.

Гарда чека Краља и најзад провали у кабину и нађе Краља мртвог.

По својој прилици Кост.је на Сицилији пао као жртва завереника,пошто његова политика на западу изазива отпор а и велики данци су ојоједили народ које је Кост.ударио,да би новца прикупио.

Са народним задовољством се оснује завера и он би убијен.Извори нам не кажу јасно а ово изгледа да је тачно.

Пошто је цар погинуо војска царева било да је сама или завереници прогласе га за цара Јерменина Низиса Син.Кост.IV.Кост.долази са војском из Цариграда коју је скупио у Сардинији,Африци и Италији и поста са том војском господар у Сицилији.

Том приликом су кажњени многи људи на које је Кост.посумњао да су проузроковачи смрти оца му.

Јустинијан потпомагаше цара и плати главом а син његов Герман опет је кажњен и Кост.се врати у Цариград.

Кад је отишао из Цариград.отишао је без браде а кад се врати пустио је браду и би прозван Погонат.Кост.је на скоро имао да угуши и још опаснију буну.

Отац његов поред њега оставио је још 2 сина и престо тој двојици треба да припадне,али Кост.да брани титулу царева а сам узме власт у своје руке.

У источној стратегији и анатоличка одељења се побуне против тога,дођу на М.Азиску обалу и траже од цара да са своја два брата влада.

Виз.се удаљила од Рима и карактер сред.вековни све се више истиче.

Кост.који је био велики дипломата прими захтев војске са привидном благонаклоношћу и тражи да се војска врати у анатоличке станове а вође да дођу на одговор.

Али у Сике у Пери осване вође обешене.

Војска анатоличка то чу охлади се и не тражи више тројничку владавину по уреду на небо.Од 669.год.Кост.влада сам а браћа фигурирају.Видећемо да папа Агатон пише доцније не само Кост.но и браћи јер и њих сматра као владаоце

680.год.Кост.је и стварно удаљио браћу и дао им одсећи носе

престо остави сину Јустинијану II.Кост.Погонат је владао 668-685гс
у књигама као Кост.IV.јер нашег правог Кост.IV.називају Костансо
II.

Кост.је био врло знатан владалац мудар и водио је империју
великим успесима.

Најзнатнији догађаји су.

Борба око Цариграда са Сарацинима више година и Сарацени з
добише удар а хришћ.славе први триумф на Исламом од 672-677.год.

За владе Кост.је и оснивање Бугарске државе у доњој Мезији
676 год.

За време Кост.IV.био је VI.Васељенски сабор.

БОРБА ОКО ЦАР.СА САРАЦЕНИМА:

Сарацени сирски и из Мисира нису престали нападати ни по с
ти Кост.IV.и ако их је он прилично заузео.

Војвода Фајало пошто је целу зиму на обали мраморног мора
провео заузео је град Кизик.

Војвода Бусур упао је поново у М.Азију и одвео 670 год.ма
су заробљеника.

Калиф Моазије.би решен да збрише империју тим што ће Цари
освојити.

Припреме одговараху предузећу;јер сухоземна сила сама под
Абдар-Ахмамом стајаше већ на м.азијској обали Босфора.

Из Сирије изађу 3 сарацинске флоте са 3. адмирала од који
се адмирал Халеб одликовао 672 год.

Пролазећи кроз Дарданеле у Мрам.море уплови флота и дође
Цариград.

У војсци се налазио Језип и свето лице Абу-ајуб и присту
Алије 673 год.би војска већ пред Цариградом Кост.се такође доб
спремио.

Срећом у ово доба инжињер из Сирије Калинион пронађе у
пољу грчку ватру течност,која гори и на води и донесе је Кост.и
вај је употреби.

Цар сагради масу лађа,и чамаца снабде их шкрковима за
течност и смести флоту у Зл.Рог.

Арапска флота од априла до септ.673.год.напада упорно али Виз.одбија.

Не успевши 673.год.ништа Арапи се повуку у Кизик на зимовник.

674.год.обнове нападе али Виз.одбише нападе.

Рат за освајање Цариг.понавља се више год.све до 676.год.

Сарацéнска флота оперише и на другој страни и ескадра под Падалом освоји Крит.

Под Цариг.Сарацени небројну масу пораза,изгубили су и вођу Абдар-Ахмана и пророк Абу-Ајуб пао је а муслимани су му гроб заборавили.Тек под Мухамедом другим би пронађен Абу-Ајубсв град,где Мухамед II диже Ајубову џамију која и данас постоји.

Сараценска флота најзад није имала више наде да ће освојити Цариг.и пође у Сирију.Али јој не би суђено да тако дође јер прво бура а друго кивириотска флота разби ову сараценску флоту.

И на суву Софијан изгуби 30.000 људи.

За ово време Арапима запрети још опасност на домаку саме Сирије.Многи Брђани тавријски горштаци ускоче у планину Ливан и ту образоваше ајдучке чете и то су т.зв.Марданти.

Ове се чете растурише по Палестини а њима придођоше и палестински робови и становници Палестине.

Истакоше у своме програму главну тачку одбрану Хришћ.од Сарацена и ступа у службу код Константина.Поражен овако и на мору и суху Калиф Моавије моли за мир и данак људи.

Кост посланик у Дамаску престоници Моавијевој утврди мир који ће трајати 30 год.Моавије да плаћа 3.000.000 динара 50 робова и 50 кова 677 год.и Виз.одби Сараценску буџицу.Још једном се показало да је Цариград тврђи од свог исламског беса.

Овим одбијањем Сарацена Кост.није само спасао Виз.империју од пропасти па ју је и углед у хришћ.свету-подигао.Победа Виз.одјекну у целом хришћ.свету.

Запад.државе гледале су са Виз.као средиште Хришћ.вере, ка

бедем хришћанства на истоку.

Сад када су видели да је бед и јак ла га ни Ислам не обори респект порасте.

Од разних народа Хришћ.и нехришћанских стизаху посланства у Цариград да честитају као Лонгобарди,Визиготи,Авари и др.

За цело ово време борбе на истоку и на западу има борбе са Сараценима .

По смрти оца Константиновог,флота Сараценска пође из Александрије удари на Сицилију и угради благо које је К.IV.нагомилао.

У исто време и војвода сараценски Окта пође из Дамаска и пређе у виз.Африку.И рашири Ислам још даље 668 год.запрети и Картагени тамо а Моавије опијен успесима пожури се да образује још једну нову провинцију Африкију-Африка и постави за управника Окбу 669г. Окба поплави Визацену (Сред.Тунис)у Нумидију и одведе 80000.заробљеника.

Да би трајно задржао освајање у Визацени подиже близу Адрумдоа варош Кануранаваб варош и начини од ње оружницу за даље освајање.

Све до 675.год.Виз.не могаде му стати на пут.

Урођенике Бербере задоби и прошири код њих Ислам.После пође код Цариг.Кост.хтеде да покуша да поврати Визацену.

Виз.власт успе да задобије понова берберска племена.

Новим походом продре далеко на запад у Мароко али враћајући се погибе Окба.

И Виз.и берберска племена дигоше главе,навалише на Сараце и истерају их из Кануранa.У Визацени се оснује берберска држава Африци.

Моавије умре 680.год.и Јосип.син га наследи.

Али ово се учини згодан тренутак те не признаху Језипа и Медине позваху Хусина сина Алијиног и прогласе га за Калифу.

Језипином војска код Коро-е ухвати и убије Хусеина 680.год.

Кад је ова буна угушена дође нова.

Против Језипа побуни се војвода Абдалах син Зубеиров.

683.год.умре син Језип.

У таквим приликама Абден-Мелик наследи Језипа и обнови мир од 7.год.али под промењеним условима.Калифа има да плаћа дневни данак по литру злата на дан по једног коња и 1 роба;

685.год.је обновљен у време Кост.Погоната.

Оснивање Бугарске државе на зем.рим.империје.

Два истор.хроничара Теофан и патријарх Никифор причају нам причу о Бугарима 7.века.За владе К.IV.умро је Кубрат поглавица Бугара и Кутрубара на азовском мору с леве стране реке Доне.

Кубрат остави 5 сина као наследника и остави им аманет да се не деле и не селе.

Од ових синова само најстарији поступи по аманету Бајак или Бајан а остали се поделе и одселе.Други син Котраг пређе на другу обалу дока и насели се на тој обали реке.

Трећи син Аспарух намести се у углу данашње Бесарабије између Дњестре и Дунава.

Четврти син оде у Панонију подчини се Аварима

Пети оде у Италију и у Пентаполу се настани.Колико се данас може судити то су побркане бајке са стварним догађајима из мог 7.века.А прича је постала,да би се њоме објаснило 5 бугарских разних племена по разним крајевима у 7.веку тако о бугарском насељу на Азовском и црном мору знамо још раније,то је велика Буларска.Ту су Арапи крајем IX.в.Ислам однели.

Кубрат то је наш Курт кога смо још под Ирак.помињали он је владао под Ирак.и није владао над Бугарима у Азовском Мору но над Бугарима у Бесарабији.Бајан је измишљена личност Котраг је такође стварно лице и име му од имена кутригулури буг. племена.Насеља тогугурске постојало је још пре 7.века.

У Бесарабијусу Бугари дошли још у V веку

Аспарух или Исперих не само што чије однос Бугаре у Бесарабију но се под њим у веку V преселе у доњу Мезију

И за панонске Бугаре знамо пре 7 века Само насеље Бугара у Панонију је из 7 века.То ће насељење бити свакојако сеобом Бугара

постати за време лонгоб.краља Гримвалда.

Група Бугара упала је у војводину Бенневентамоку и населила се у време К.Пагон.

Бугари у Басарабији упадају у Мезију.

Кост.V.Погонат одлучи да учини крај бугарским упадима што ће их казнити у самој земљи и упути се у Бесарабију.

Бугари кад су видели царску војску и флоту посакривају се по неприступачним местима и цар их опседне .Али по несрећи Кост.за боле ноге и он оде у Месинбрију да се лечи а војску остави да про дужи опсаду.

Једно коњичко одељење схвати ово као бегство и сами побегоше и тиме учинише да се цела војска даде у бегство.

Бугари кад то видеше изађоше из тврђаве па потукоше виз.вој-ску и терајући остатак војске продру у Мезију и дођу до Верке ста рог Сдиса.

Аспарху се сад доподе у Мизијској покрајини и одлучи да се са вој ском не враћа.

У доњој Мизији још од Ирак.времена продирали су мехом Словени из Влашке.

Помиње се да су ту живели 7.племена Слов.Бугари их покоре и уједине своје градове по Мезији.

Кост.не може ништа и да би спасао Тракију реши се да прави мир и да им призна насеља у Тракији и састави мир 689.год.и бугарска држава постаје на Балканском полуострву на границама виз империје.

Тај је догађај важан и за Балк.полуострво и за историју Виз.

У Бугарској никад је такмац за наше племе а и Виз.није лако, у Бугарима доби зла крвника.

Бугари се осмеле да претму виз.царство и Виз.се бори са Бугарима у IX и X в.уништи бугарску државу под Василијем Македонским запад Бугарску Слов.племена која су Бугари затекли била су и над њима господари

Ти Словени пре Бугара нису могли сами да оснује државу већ су у племенској поцепаности и дочекају да дођу Бугари и да их

они уједине.

Имамо сличан случај код Руоа и тамо слов.племе.не уједине се сами но им Пормани оснују државу.За време Кост.Пол.ната имала је варош Сомун великих борби са слов.племенима,којима су се и Авари и Бугари придружили.

Слов.нападају на Солун да га освоје.У,житајама Св.Димитрија забележено је да су сви напади одбијени помоћу заштитнике Св.Димитрија.Једном навалом Слов.опходе и са суха мора и 675 год.опколе град али Слов.флоту разби бура а Солуњани приликом опеда из града разбију војску и војводу Ханума ухвате кога жене заспу камењем.Македонски Слов.нису се уплашили и 677 год.понова напад са аварским и бугарским групама али опет беху одбијени.

Неко време је трајао мир,али на Солун наиђе земљотрес и разори цркву Св.Димитрија,Епископ Јован умре.

По Солуну се Первун слободно шетао као у време мира.Али Командант Солуна Харије посумња у њега и спроведе га у Цариград,овај покуша да бега и убију га.

Словени се наљуте и Рункини и Салудати и Велегезити и др.до куче и опколе град.

Солун има одржи опсаду 2.год.и био је притешњен скоро да се преда али Св.Димитрије посеја неслогу у непријатељски табор и ови оду то је било 680 год.

Године 681 понова нападају и Св.Димитрија поново одби напад

И обала Виз.ти у Јелојском мору Јонском мору,нападају.VI васељенски сабор.

И сад стајше на дневном реду монотелитски спор.Папа Виталијан беше Грегоната задужао услугама док је на Сицилији био.

Папа се отворено изјави против монотелитства али Тодор Цариградски и антихански макарије 688 год.избришу име Виталијана из помена у цркви и запад.

К.Политнат морао је заузети неки положај.По путу који је Поланат изабрао види се да је био сада политичар.

Он није хтео да се стави на страну монотелитства већ да се

црква сама уреди.

Разлог беше умесан.Ирак и Сергије кад су монотелитско и монергитско питање покретали хтели су на верском пољу дати уступана провинц.да би источ.провинц.Доцније чврше привезали за империју.

Од како су Сарацени Мисир и Сирију освојили монтелитски спор изгубио је политички циљ јер нема шта да се уједињује јер је туђе, само Јерменска остала.

Монофизитски спор удаљио је запад од империје.

Кост.неће да ломи копља за монтелитство и пусти цркву да на сабору васељенском сама реши.

У томе смислу Кост.учини предлог папи Анатону да се 680 год сазове васељ.сабор.Папа приста на предлог и да запад црква не би дошла без ранијег објашњења,сазва у Латерану број запад епископа по нови гледиште да су против монотелитства.Који епископи нису дошли тамо су држали месни сабори.Тако у Енсабор Тома Контеберијски сабор у милану.Папа посла акта сабора латеранског цару против монотелитства.Папино писмо је адресовано не само Кост. но и Браћа Ирак. и Тиберију. Кад су папини представници донели писмо Кост. нареди патријарху Ђорђу да сазове епископе у Цариград. И 680 год. окупи се Цариг. велики број епископа било их је 174 на последњој седници. Ту су држали 18 седница,како су патријарх цариг. и патријарх антихоиски лично присутвовали а парт.Алекс.патр. Јесуралимски послали посланике ово је био туп васељенски сабор а Кост. После дужег окле- и цар и патријарх Ђорђе приста да одустане од мапотлитства, други стуб монотелитства Макарије антиохиски да пристанак, признао је само богочовечаноку Христ. а није говорио ни о броју 1 ни о броју 2. Сабор га збаци и постави епископа Стефана Каринског Палихфоније малотелита пожури се да сабору чудом покаже колико је монотелитска вере истинит и да ће мртваца васкрснути,али без успеха.Сабор прокливеровање у две воље а Павла,Сергија,Пира и Кира и папу Хонорија осуди.Тако Кост.допусти на вер.пољу да рим.запад победи византиски исток али је скино спор монотелитски.Тако је мир у цркви васпостављен али не дуго.и ако је папство на овом сабору победио ипак је

инило консецији која му је чинила велике незгоде а то је што је
пустио да се Хонорије прокуне. На ватиканском сабору у Риму би-
је опозиција и људи се ухвате за овај случај да је један папа
ешан и зато иде тешко до догмом о непогрешивости папе. И пре то-
Кардинал Варонг покушао је да докаже да овај случај није исти-
нит, да докаже како је Тодор своје име избрисо а поднето Хонори-
во. Јустинијан II од 685-695. први пут а повратио се 705-711 год.
ст. Погонат створио је сигурност у империји и споља и изнутра. То-
не 685 умре а сину Јустијану просто остави, мада је имао и још
на Ираклија. Као талотац му и дед и Јустанијан дође у 16 година на
есто. Силна воља коју смо видели код свију чл. Ирак. династ. пре-
ла се и на Јустинијана али на жалост он није наследио и њихов
кт, разборитост и зато се нагомилана енергија изливала у необуз-
ним страстима у питианству владавине, о светољубљу у ображености
т.д. Чисто је кобно што је имао име Јуст. јер личећи по имену на
ст. I. хоће и делима да га достигне, али нису сад била та времена
радо зида. Сазидао је чувену златну салу у цар. двору. Оженио се
антуристички хазарском принцезом сестром хазарског Кана. По уз-
ду на Јуст. I. водио је оштру политику према папама. Чак је жени
о име Теодора по угледу на жену Јуст. I. Имао је рат у Лазици.
ео је бити реформатор ур. законодавства, имао је чиновничке гло-
ације. Као што је Јуст. II. за мин. финанс. имао Јована Кападочког
Јуст. II. имао је 2 људска чудовишта. За мин. држав. финанс. Теодос-
а алумата, који је збаци мантију. А министар његових личних фина-
с. био је Евнух Стефан персијанац. У виз. се делио министар фин.
ржавних од министра приватн. х финанс. царевих. Сакелар министар
инанс. царевих беше. Теодот је узимао новац за државу од грађана
е обзира на законе државе. Државне дужнике ако неби платили дуг
ње их на страшне казне. Омиљена му је казна била да обеси људе, да
навачки висе под ватром и да их тако постепено димом угуши. Евнух
тефан је био право страшило за двор царски, дрхте и мали и велики
ешком кад Јуст. није био ту и мати краљица Анастасије извуче бати-
е од њега. Осим ова два чудовишта био је и префект градски, који је
бацио масу људи у тамнице и то из великашке странке. Овакви нечовеч
и чинов. не завлаче само на себе народну мржњу но и на цара.

У свом политичком делању Јуст.II је учинио крупне погрешке на с
ној политици и то све услед уображености. Према Арапима води-рђ
политику. Откаже мир Абдел-Мелику и посла команданта анатолске
странке Леонтида Исаврijанца на Јерменску. Леонтид оде поби Са
не, опљачка провинцију продре у Албанију у Ирканију и чак у Ми
Абдул-Мелих беше заузут унутрашњим заплетима али и сам одгов
пријатељски према Јуст. Заузме Киркис и Антиохију у Сирији од Ј
Калифа уједно замоли Јуст. за мир да се обнови Јуст. приста и
нови мир под условима. Да Калифа дели приходе са царем од Јерме
Иверске и Кипра. Да да је дневни данак од 1000 за визан. наших
15000 дин. По коња и једног роба. А Јуст.II прими обавезу, да с
сирске границе повуче Мардаите, који су чували границу сарацена
Мосулета у Киликији до Јерменске 686 год. Јуст.II се пограбио з
датак а није ни в. Мардаите јер су били монофизити и приста на
лов. Чудновата је ревност са којом је Јуст. запео да изврши пого
Растера потпуно Мардаитске чете. Неке чете од њих узме у Јермен
трупе, неке у М.Азију и тракију и сам на границу Јерменску, да с
услов до краја изврши 687 год. би то растурање чета. Раскида м
и са Бугарима и пође на њих. Бугари изађоше на сусрет али их пар
беми. При повратку Јуст. наиђе на заседу и изгуби велики део во
Нападе и на Словене око Солуна и њих у том рату зароби грдан б
заробљеника и насели их у атсикиској дели у М.Азији 688 год. За
побрка опет са Абдел-меликом. Хтеде да пресели станов Кипра у М
Азију и оправи флоту да их пребаци. По уговору од 686 год. Кипар
но и Сарац. и виз. земљиште и без питања Сарац. није смео сам д
ли. Али не беше великих последица захваљујући случају. Флота нап
на буру и потопи се велики део лађа са Кипранима и остатак се в
ти на острво. Абдул-Мелих моли опет за мир и посла данак у арап
новцу, који је он први сковао. Јуст. прими арап-нивац и трж
виз Знатнике на ћеслетку на молбу Абдул Мелиха прими данак и об
се Мир до 690 год. Јуст. скупи војску и позва он Марданте које
населно у атмикијској дели, састави лакле корпус и повери га Ни
Уздајући се у две слов. трупе реши се да раскине мир са Абдул-

Меликом и то коначно. Прво цар покуша понова да пресели Кипране и испаде му за руком, посла флоту и пресели их у М.Азију заједно са њиховим епископом.Населе се у граду Јустинианопољу близу Дарданела. Но Кипрани се после неколико година врате поново на Кипар.

Са слов. корпусом и виз.коњицом у М. Азију, уђе у Киликију и утабори се код Севасте. Абдул-Мелих тражи мир али у залуд.Зато и Калифа оправи војску под вођством Мухамедовим и дођу код Севасте. Мухамед обнови молбе код Јуст. за мир а Јуст ни да чује.Сарацени обесивши копље уговор од мира од 686.год.нападоше на виз.војску. Абдул-Мелих и Мухамед махом опколише,задобише Невула и Новуло учини издају. Сарацени због ове издаје победе Јуст и Јуст са остатима врати се на Азиској обали поби све Словене који нису стигли да са Невулом пређу Сарац.692.год. Одјек овога пораза била је буна у Јерменској ту се Сиивад Персијанац побунио против виз.власти,пусти Арапе у ту тако звану IV Јерменску и ту Мухамед опустоши и продру у области виз. земље 693.год. Затим Мухамед приреди упад у М. Азију 694.год. понова поплави виз.део Јерменске.На црквеном пољу имамо велики сабор криносектум.Као год што је Јуст.I био кадификатор световног законодавства,тако исто Јуст.II хоће црквени закон да реформише.691.год. сазове сабор.Сабор у главном само допуни каноне.Закон 6и V вас.сабора зато се и зове квинисектум.Сабор је седнице држао у палати тако званој„Сала под кубетом.“Зато се по томе месту зове концил Трулану. Јуст. тера да сабор буде васељенски али Папа Сергије одби да потпише саборска акта због решења саборског што се целибат укинуо и што се царски престо са рим.престолом изједначио Јуст. покуша силом да га натера и посла у Рим равенског егзарха Захарија да га силом примора да потпише или пошље њему у Цариград. Захарије зло прође, егзархова и рим.станов.против њега и он моли папу да се спасе.Јуст.смисли друге мере али би оборен с престола 695 год.Поменс овог трулланског сабора веома су значан избор за културног историка јер сабор је имао да реформише морал у цркви.Цркве имају велике дипломатичке борбе, изгубила је из вида како стоји ствар са моралом,и зато је у цркви у моралном погледу врло жалосно. Саборска акта доносе казне против неморала у цркви и показују нам

што је све било у цркви. На верском пољу имамо знатну појаву ја
ља се секта Павликијанаца, који ће у доцнијем сред.
веку играти главну улогу. Оснивач ове секте био је Константин п
црквеним имену Силван, радом из Монаналиса у Кападокији. Живео је
за време Кост. IV. Али секта се није прозвала по његовом имену не
се прозове по поглавици Павикију, који живи у време Јуст. II. Ко
У Каваси у Јерменској 660 год. оснује своју секту и путује по и
точним крајевима 20. год. и посади клице своје науке. Због оскуд
у споменицима о вој секти незнамо шта су учинили. Виз. су павли
кијанску јерес изједначавали са манихејцима и кажњаваху их сир
Монихејску јерес у III в. после Христа основао је мадес о главно
учење беше. Да је како принцип добра тако и принцип зла вајкада
ки у свету и да ће трајати вечито. У новије време нађена је књи
кључ истине и у њој налазимо да се Павликијанум бране, да им је
учење исто као и Манихејско. По тој књизи излази да је главна гр
на Павличански јереси била стара јерес т. 6 звани адопционирам и
II века по Христу. Ови су исповедали да је Христос од 30 год.
обичан човек и да га је на крштењу Бог усинио и поклонио му бо
жанску природу. Представник Павле и Грци који тврде да су
Павличанци Манихејци имаће у неколико права. По виз. изворима Пав
ликијанци осим овог учења исповедају и друго различито од Хрис
вог учења. Неверују у девичанство Марије, не признају црквене оц
Кад је Јуст. дошао затекао је секту ову доста развијену и гони
Кад је Константин Силван вратио се са путовања на земљиште ви
или персијско идући у град Колони Јуст. нареди да га затворе. Ви
образован суд и осуди га на смрт. Цар посла чиновника Симона да
врши смртну казну. Симон дошавши позва Силвана и нареди ученици
његовим да га сами убију. Ученици одрекоше и изгибоше осим нек
Јуста који уби Константина Силвана. Као год што је Јуст. био друг
Јуда тако исто и Симон поста други Павле. Овај од гониоца Павли
скејерси поста најватренији црквени поглавица у Кавоси. Јуст. II
нареди те и њега изгубе а црква у Кавоси би разрушена.
Следбеник Симон Павликије био је још ватренији и ширећу јереси
и своје име даде јереси. После њега дошао је син Генесије

II.За владе Јуст.царевине је с поља осиромашила од пореза у рату са Сарценима а изнутра тиранство је досадило царевима.Војводе Леонтије Командант анополијских трупа,пореклом Исавријанац,бије је пао у немилост код цара и Јуст.га осуди на трогодишњи затвор 695 год.доће једне ноћи заповест од цара,да се Леонтије пусти и постави га за команданта Јеладке стратегије и да се са 3 брзе лађе одмах крене на дужност.Леонт.се плашио ова заповест не крије у себи намеру Јуст.да га погуби и сврати пре но што ће отпутовати код своја два пријатеља.Један је био калуђер и астроном а др.бивши клисурарх.Ови пријатељи обилажаху га док је био у затвору и храбрили су га проричући му, да ће једног дана и цар постати.Леонтије им сад саопшти заповест цареву и рече им како се боји да га не погуби цар.Уједно им је пребацивао,да им пророчанство није истинито.Но пријатељи му рекоше, да је тек сад прилика,да се пророчанство испуни.Леонтије под оружјем оде у градску палату преторију.Ту лажном доставом поручи префекту,да цар чека пред вратима,а кад овај изађе,он га веза и продре сам у палату.Ту он и присталице његове,попуштају масу заробљеника апсеника,велике госпоштине,официре и војника.Леонт,са масом апсеника,и својим присталицама крене се патријарху Калинкину да и њега задобије силом или милом.Калинкин још пре тога заплашен намером Јуст.да цоо Цариград мете под нож и није било тешко Леонт.да га задобије.Одатле са патријархом упути се у Св.Софију а уз пут.његови агенти позову и масу света и оду у Св.Софију.Ту Калиник благослови буну Леонт.против Јуст. и бунтовници се упуте у Хиподром.Пред зору и Јуст.је ухваћен и доведен пред цара Леонтија.По Леонт.заповести одсеку Јуст.нос и језик али у блажој мери је сигурно било,јер видимо доцније да се Јуст. враћа на престо.Тако онакаженог протерају га на Крим у Херсон.У Виз. завлада Леонтије Исавријанац.Присталице Јуст. казни а Теодора и Стефана министре јавно спали.Падом Јуст.прекида се династ.Ираклијева,династ. снажна,која је виз у највећим кризама одржала.Више се та династ.и не враћа осим што се Јуст.враћа на 6.год.Сад се на престолу Цариград,мењају често императори и то путем превrата које војска врши.То траје 20.год.
познато под именом анархистична монархија.Срушена је дисциплина

у војсци а тиме је војна снага ослабљена.Том честом променом а и због слабљења војне снаге Сарацени дижу главу,они за време ових 20.год. покушавају да освоје Цариград.Цар Лав.III Сирац.погрешно назван исавријанац 717.год. заснује нову династ.Сирску,која у времена влада.Леонтије од 695-698.Под овим првим царем 20.год. анарх.монархије,Византији пропаде коначно провинције Африка у вези с тим и цар изгуби престо.У Африци Акба имао је великих успеха,као при повратку са једне експедиције погибе.И створи у Африци иду унатраг.Берберска држава основана.Под Јуст.II умре у динилац бербера Косеила а с њиме пропаде и снага берберска и др ња ослаби.Виз.се користи те освоји делове Визацене,али се Берб наскоро уједине под предводништвом Краљице Кохене.Виз.су били п тични па су закључили погодбу са Кохеном.И у Визацени (Тунис)вла дају виз. и Берберији по тој погодби.Али Калифа Абден-Мелик стави управнику мисира Хасану на расположење годишњи приход од Мисирске провинције и 40.000.војске да продре у Африку и уништи власт виз. и берберску.Хасан провали у Базацену и опустоши зе а под Леонтијем нападе на Картагину и опседе је.Афрички аказарх упусти се у битку али би побеђени и Картаг.паде Хасану у руке.69 год. Леонт.на Хасана посла под Јованом патрицијем цариградску и раценску флоту и шпански визиготи помагаху га.Хасан затвори ура у пристаниште картагинске,гвозденим ланцима али Јован ипак про вали и уђе у Картагину и поврати је.Мало за тим падоше му у руке и други градови у Бизацени.697.год.Наскоро и берберска Кохена по би Хасана и Сарацени иду из Африке.Наскоро Хасан стави се на чел поморске и сухоземне силе и поново врати у Африку.Патриције Јов беше сад слабији и бежи из Картаг.Хасан освоји град и спали тако пропаде древна насеобина Дидонина,а оста пуста за више од 3 века све до X в.док је не насели Калиф из дома Фатимида.Хасан освоји друге тврђаве у Африци.Тако сад виз.стратегију афричку престаља сада само град Цонта(данашњи Констет).И ако су Арапи протерали Византијане из Африке још нису они сами загосподарили јер се боре са урођеницима и тек 709.год.коначно завладају Арапи Африк Јован иде у Цариград да од цара тражи помоћ,али када је на Крит

домао,војска се побуни против Леонтија јер не сме од страха због неуспеха да му изађу пред очи и прогласе друнгаре ковириjатске флоте Абсинаре и даду му име Тиберије.Тако сад са Ансинаром крене се флота под Цариград,дође у З.Рог и код Сике се укотви.Престоница је и кугом ослабљена,али ипак Леонтије за неко време брани цариг. зидове.По Апсинарх потом пређе и у влахернском предграђу отворе му се капије и он продре у град.Леонт.ухвати да му се осече нос и посла га на заточење у манастир Св.Дамаска.Присталице Леонтијеве казни и за цара дође Германац Апсинар.Тибије III од 698-705.год. За време ове владевине Тиберије није учинио велике погрешке нити је имао великих губитака.У спољној политици има пораза али нису тешки. Пошто се утврдило на престолу постави у анатолској области за стратега брата Ираклија врло способног војсковођу и повери му одбрану М.Азије од Сарацена.Абдел-Мелик имаде пуне руке посла.Буна у Персији и куга у Калифату везиваху му руке.И не мисли да напада на Византију.Ирак.провали у Сарац.земље у Сирију до Самосате и са пленом врати се кући.Арапска војска у Киликији заузе град Мосуле-стију 701.год.IV Јерменска упр.Вана примамо и овај пређе на страну Сарацена.До душе ускоро дотекне Јерменима јарем Сарацена и траже од Тиберије заштиту и добије је.Јерменску Мухамед 703.год.допусто-ши.Виз.војвода Ираклија одржа победу у Киликији 704. сал Шиба-рију стаде задавати бриге Јуст. II прогнани у Херсон. Јуст II је у Херсону јавно говорио да има намеру да се врати на престо? Херсонци се наплаше да они не буду кажњени и гледају да се курталишу овог незваног госта. Јуст II то осети и побеже из Харсона ка петраксицким Готима на другу страну Кримског Босфора. Одатле посла будо хазарском кану и тражи заштиту Кан приста да му помогне и позва Јуст.на свој двор Јуст оде и у знак пријатељства оженн се сестром Кановом.Како хазарска принцеза није била Крстона он јој дадо име Теодора.Затим Кан настани зета у граду Фангори на кримском Босфору на северу.Тиберије међутим стаде наваљивати на хазар Кана,да му за богате поклоне изда Јуст.Хазарски кан се у почетку опира али пристане. Да би извео на леп начин он посла граду Јуст.II да га тобож чува од Виз. а тајно изда налог да га убије и команданту града Босфора то исто напреди.Но неко на

хазарском двору изда то Теодори а Теодора каза Јуст.II Јустинијан II позва команданта града Босфора и команд. града конопцем их сам удави;затим се кришом привуче Херсону изазва своје присталице седне у чамце и отиште се Црним морем пут ушћа Дунава. Кад је ова смела дружина прешла ушће Дњестра и Дњестра поче бура и беху у опасности.Прича се да је неки од присталица узвикнуо цару, да се цар заветује да неће противницима ништа учинити ако се врати на престо а Јуст.одговори: „Бог нека ме овде потопи ако икоме опростим".Бура стаде и ова се дружина дочепа Дунавског ушћа. Одатле Јуст. поручи бугарском.Кану Тервену да га прими и да му помоћи,да поврати престо.Тервен га позва на двор 704.год. и ту презими.А идуће год. у пролеће Јуст. са Торвелом паде под Цариград.За неколико дана Јуст. опомиње грађане цариградске да се предаду,али Цариграђани одговараху с посмехом са зидина.Јуст. кроз цариградски водовод продре са присталицама у град и изазва забуну отвори капије паде у његове руке 705.год. У Влахернској палати са привремено настани и од тад почиње II влада Јуст.Јуст.нису могле да сталожени 10-год. проведених у изгнанству, остао је стари тиранин.Он је пунио своју владу осветама над противницима,кажњаво је читаве градове и водио против њих експедиције и као звер не показујући никакву милост цес живаљ у граду сатиро је. У тим експедицијама није сасвим сретан,а војска је десеткована које од буне,које од рата.То је допринело те је сасвим војна снага упропашћена.Први проблем после 20.год.анарх.монарх.био би да се понова дисциплинира војска.Цар се царски одужио Торвелу,јер Торвел оде натоварен силним благом и титулом Цезара.Збачени Тиберије у Аполинију Витинску побеже а Јуст. II нареди да га ухвате и доведу му.И Леонтије довуче из манастира. Јуст.II изведе ова два узурпатора које светина ружаше и у част тог Јуст.приреди свечаности у Хипадрону.Цар учествује у свечаностима стојећи на вратима оба узурпатора.Тиберијев брат Ираклије би доведен из Тракије и њега са његовим присталицама обеси; Калиникијев патријарха ослободи и посла у Рим а на његово место доводе калуђера Кира из Анастиде град на Црном Мору.Тај калуђер је Јуст.прорекао да ће се повратити на престо.Сем тога Јуст.осветољубље граничи се са

кудилом,казни присталице и једном и другог предходника.Јуст.II.ни
Теодору није заборавио,посла по њу да је доведу јер је био вратио
на хазарски двор кад је чуо да је хаз.Кан.против њега.Прва флота
послана за Теодору пропаде од буре али другом флотом стиже Теодора
са синчићем и Јуст.их крунише за Августе.После Цариг.дођу други
градови на ред да плате цару.Замирила му се Равена уз Сергије.А
против Јуст.у спору њеном Равена је била одушевљена кад је Јуст.
збачен.Јуст.посла експедицију преко Сицилије под заповједништвом
патрицијa Тодора.Тодор.измами пред Равену прваке и архиепископа
Великса код Класика пристаништа ови дођу на тобожну гозбу,Тодор
их похвата и баци у лађе и посла Јуст.а Равену запали.Архиепископа
Великса ослепи и пошље у Понтијску провинцију у М.Азију.Сад оће да
се освети Херсону и Босфору.Да би задовољно своје осветољубље оп-
реми огромну флоту од сваковрсних лађа и 100.000,адмирал флоте па-
трицијe Стефан.Цар га овласни да цео живаљ уништи и у Херсону и
Босфору и да за управника града Херсона Стапара Илију настави.Цар
је предао Стефану Вардана Јерменима и доцнијег цара Филипика и
послао га на острво Кефалонију у изгнанство јер се Вардану често
приснивало да ће бити цар.Стефан кад је дошао у Херсон лако савла-
да тврђаву изнео је опседне ствареве са собом и ухвати управника Хер-
сон.Тумдума штићеника Хазарског Кана.Осим тога он је још ухватио и
мета зојила и још 40.угледних људи.Следујући царевој наређи Сте-
фан на ражњу испече седам људи и у море баци а 20.веза̄ше за чамце на
дуњене камењем и потопе.Уби све одрасле грађане у Херсону,а омла-
дину у робље преобрати и постави Илију Стапара ађутанта за управни-
ка.Јуст.је и то мало а цар позва Стефана да га казни и Стефан пође
али бура потопи велики број лађа и 70.000 људи.Јуст.од жеђи за
осветом подивљао је,он приреди поход против Херсона да га сасвим
уништи.На такву цареву заповест изда цара Илија и у друштву са Вар-
даном утврди се у граду,обнови градске бедеме и обрати се Хазарима за
помоћ.Јуст. посла још неколико лађа са 300 људи.Ту малу флоту пред-
водили су Ворђе Сирац и град.префект Јован и командант трачких
дружења Христифор.Имали су да умире хазаре и да ухвате Илију и Вар-
дана и да их пошаљу цару а водили су Зојила и Тундуна да их врате на

своје место.Кад је мала флота дошла Херсонци преговарају и захте-
вају да саме дођу експедиције.Њима ови и дођу али Херсонци Ђорђа и
Јована погубе а Тундула,Зоила и Христифора испошаљу Хазарима,ухвате
и оних 500.људи са флоте и њих Хазарима предадоше и ови их погубе.
Херсонци са осталим варошима у близини,прогласе Јуст.за збаченог
а Вердана прогласе за цара.Када је о томе дошао глас у Цариград.
Јуст.да би се Илији осветио поби децу његову а да би га увредио
силом венча жену његову за кувара индијанца.Опреми се против Хер-
сона и Марву повери, да збрише станов.и да Илију пошље у Цариград
а да њега писмима извештава.Мавро оде пред Херсон и помоћу опсадних
справа освоји неколико херсолових кула,а Вардан побегне у Хаварски
двор и тражи помоћи.Мавро виде да не може освојити а не смеде се
вратити Јуст.и приста и сам уз буну и призна Вардана.Сама војска
даде Вардану римско име Филипик.Вардан није био ту и бунтовници
траже цара.Хазарски Кан га хтеде пустити без дате заклетве да му с
неће ништа учинити и још да новац као јемство.Кад је све добио
Хаз.Кан га пусти.Затим са флотом крене се Филипк на Цариград.Дош
је и Јуст.посумњао у верност Мавра и спрема се да се брани.Потра
помоћ од Тервела и овај му посла 3.000 људи,скупи још трупе из Тра
тиске и трачке области и пређе у М.Азију.Војску остави у Ви-
тилији на Димитринском пољу да логорује и сам код Синапе на Црном
Мору изађе да пази шта се на Криму дешава.Посматрао је свакога дана
и једног дана угледа флоту. Наши извори веле да је цар шкргутнуо
зубима и упутио се у Витинију војсци,али војска без препрека дође
у Цариград.Кажњене су Јуст.присталице у Цариграду и управник отси-
киске војске Вазвахурије.Филипик посла Илију са војском да ухвате
Јустинијана.Илија задобије војску Јуст.тиме што обећа византињанима
помиловање од Филипика,а Бугарима слободан повратак и Илија погуби
Јуст.У исто време Марв по наредби Филипика погуби Јована прозваног
"врабац".Извукоше из олтара влахерске цркве и Тиберија сина Јуст.ма
га убише.Тако Филипик затре и последњег потомка Ирак.династ.711.год
и дође он да влада.Влада Јуст.неуредна и у спољ.стварима и у уну-
трашњим,већих губитака нема.И ако се помоћу Тервела повратио на
престо ипак се с њим и неће против њега и дође до Анхијела.Буга-

ои изненаде сухоземну војску виз.и ова би потучена а цар у Анхи-
јалу опседнут и затворен.Ту би и цар зло прошо али на лађама вра-
ти се у Цариград 707.год.Ни са Сарацинима нису сретне ствари.Јуст.
кад је по други пут дошао на власт и код Сарацена се мењају прилике
умре Амбден-Мелек а наследи га Мехмед 705.год.Мухамед посла војску
да брани град,војсци и сељаци помажу али дисциплина је рђава.
У то би виз.неслога и неред у војсци и Византињани беху потучени.Ти-
јана кад је изгубила наду поче преговарати са Сараценима и дође до'
споразума;да тијански становници изађу слободно из града,али их сара-
цени преваре,појуре за њима,нешто потуку а нешто у шуме најуре.И још
Абдел-Мелик је неки харач за хришћане установио.Свакојако по угледу
на Јуст.I.и Јуст.II водио је неку врсту рата само у минијатури.
Алани племе,или албани под Кавказом држаху се са Византијом.Авасци
Лази,и Лирци отпали су од Виз.и сад се наслањају на Сарацене.Јуст.
II настави план,да алане натутка на остале,и да их завади али саде
се деси нешто те цар унесе и лични плен свој.По својој навици да
премешта становнике Јуст.премести породице дојнијег цара Лава III
оца и синове из Германикије у Трачку Месимблију.Кад се Јуст.II
упутио на Цариград да поврати престо,прича се,да је Канон дојнији
Лав III поклонио му 500 оваца,а дојније Јуст.II дао је Канону
за Стапара.Завидљивци пањкаше Канона,да Канон заузме престо.Јуст.
распита и одкрије да је Канон чист.Али Јуст.II није сигуран и одр-
кавајући везе и даље са Каноном,гледаше да га се опрости.Сад кад
је саставио план да побуни Алане против осталих Кавкаских племена,
сети се да Канону повери вођство те да Канон тамо погине.Тако са
новцем посла Јуст.Канона у Аланску земљу да буни Алане.У Лазичком
рату одпочне Канон каријеру,као дојнији Лав III он дође у Фасне где
остави новац и оде у Апсилију пређе Кавказ и дође у Аланију.Алани
га дочекаше са почастима и пристану да се са Авасцима боре и покоре
их.Јуст.да би упропастио Канона посла људе те оно благо у Фасису
узеше а Авасци чим то чуше послаше посланике Аланима и рекоше им
како је Канон варалица јер је склонио обећани новац и да се више
не боре међу собом.Али Алани хоће да се боре са Авасцима,који нуде
3000 злат.Аланима да им издаду Канона.Они неће,Авасци повисе на
6000.Сад Алани уговоре са Каноном да приме 6.000 пошаљу у договору

са Каноном да приме 6.000 и да ће Канона издати,а посланицима на-
реди да добро упознају путеве,да предаду Канона и поставе заседу
да отму Канона и да тако преваре Аваске.То им испаде за руком,при-
мише 6.000 златника и Канона отеше.Аланска војска упаде у земљу А
ка опустоши је и врати се.Јуст.кад је видео да Канон није прошао
на против успео,реши се да га позове у Цариград.То беше у зиму
и Канон не могаше да се врати од снега.Јуст.поручи Авасцима ако
спроведу Канона на неки начин да ће им опростити погрешку и Ава
приставше.Али Канон не хтеде преко земље Аваска да се враћа и о
код Алана.После извесног времена Јуст.посла другу војску у Лазику
која продре и опседе Археопољ али и Сарацени продру у Фасису,200
људи дођу у Кавказ да траже пљачку и не могаху да се врате.Глас
о томе дође до Алана а они саопште то Канону и Канон оде својим љу
дима он је мислио да их има више не само 200 стави им се на чело
и уз пут освоји Цахар и успе да се врати у Цариграда.Црквени послови
Јустинијана II.Кад је поново дошао на престо сетио се и свог рада
на пољу црквеном и решење Трулског сабора од 691 год.пошто није
стигао да за време прве владе принуди патријара Сергија да потпише
решење Трулског сабора он покуша код Јована VII да добије и пошље
решење папи да га претресе и да потпише као и то шта му се не (да брише)
Но папи Јовану није било до тога да се замери Јуст.II,да брише не
ка решења,него врати цела акта онако како их је и примио,ништа не
поправивши.У скоро 708 год.умре Јов.VII и дође папа Константин.Јус
II није лако одустајао од овог решења и покуша и код папе Констан
на.Мора бити да се папа у току преговора показа попустљив према
Јуст.,јер га Јуст.зове у Цариград и приреди му сјајан дочек.По
наредби царевој Конст.изађе у сусрет Виз.власт и патријарх Кир и
Тиберије.Сам Јус.можда намерно није остао у Цариграду,оде у
Никеју и зове папу у Никомедију на виђење.Папа оде,Јуст.му и тамо
приреди свечан дочек.Прича се,да му је Јуст.пољубио папучу али то
не можемо веровати.У име папе одговорио је Јуст.секретар папин Гри-
горије (доцније папа)о решењу Трулског сабора.Јуст.је потврдио
првенство папе над патријарсима.Папа је платио за сјајан пријем
подписом свију осталих решења Трулског сабора.Дали га је признао за

сељенски не смемо тврдити и Кост.се врати у Рим.Још папа није стигао у Рим а Јуст.II је био насилно збачен и убијен а на пре- доће Вардан,кога је војска прозвала Филипиком.

Варден од 711-713.год.- Филипик је био човек вешт на речима и не на делу.Био је владалац од уживања Није био у стању да у- ни крај анархији која је већ ухватила корена у Виз.,нити је мо- о да потчуни војску. Он је још учинио штету, расуо благо које је гомилао Густ.II.конфискацијама и глобама.Са оваквим особинама је чудо што у спољ.пословима није срећан.Волећи Јерменску упао у њу,која је била под Сараценима и претази је,а Јермене пресели Јуст.Јерменску око града Легитине западно од Еуфрата,али то не ме фог зна какав успех.Сарацени упадну у М.Азију,освоји Емисију провинцију Поптју и друге тврђаве у тој провинцији у Писидију на го-западу М.Азије поред средоземног Мора и тамо опљачкаше више ђава:Мистију 712.и Антиохију Писидијску 712.И у Европи наиђу ње несреће. Тарвел Буг.кан.поплави Тракију и врати се 712 г. ли,Филипик да би у будуће спречио упаде Бугара са севера,дође мисао да се епископски корпус премести на Трачку границу.Ова је ка кобна и за Филипика и наследника Анастасија II.Филипику као није шкодило што не иде добро ни у унутрашњости ни у спољашним словима.Он се држао вере Монотелитске.Под њим је монотелитство блеснуло још једном у Виз.Извори причају да је цар из нарочитих о да приступио монотелитској јереси вели се,да му је један видо- ти калуђер прорекао да ће доћи на престо.Калуђер је био моното- та и рекао је да ће цар бити срећан ако укине решење VI васељен- ог сабора и монотолитство постави као праву веру(можда је ово о легенда).Дошавши на владу Филипик огласи VI вас сабор као је- тички,збаци Кира и затвори га а замени га монотелитом Јованом. зва сабор у Цариграду и на том су сабору поред Јована учествова- вићени људи и писци,као Герман кизички епископ син Јуст,који је ествовао у Мизисовој буни против Кост III,песник Андреја Критски др.Овај сабор јавно спали акта VI.вас.сабора,баци анатему на пот- сника и заведе монотелитска имена,која су из споменика била избр- на од VI вас.Сабор.Филипик извести о томепапу и тражи ся

пристанак али папа одговори анатемом Филип,сабора,затим престад
помињати име Фил.у црквеним богослужењима,избацити слике царске
из цркве и да да се наслика слика VI.вас.сабора у Риму.А дука р
ски Христифор по споразуму са папом одговори на проглашење моно
литство,што не призна царски указ и избаци новац цара Фил.Фи.з
ци Христипора и упути на тај положај петра из Равене.Али кад Пе
стиже у Рим грађани римски скоче на оружје погубе војску Петрову
и папа заштити Петра и разашље у светину свештенике са билбијам
који умире светину 712.год.су царство и папство у сукоб због М
нелитства.Срећом је Фил.збачен а то је и крај монател.у Византи
Крај овај невештој влади Фил.учинио је завере против њега у епис
копском логору на граници Тракије.Опскишјенци мрзе Фил.због моно
летства и склони се завере главни завереници.комес,команд.описки
ски,патријарх Ђорђе и парт.Теодор.Фил.у очи тројица таман је био
прославио празник оснивање Цариг.Затим се окупа у Јефсиском купа
тилу и ручо са чл.најстаријих фамилија и лего да спава.Комес Ђор
ђе и Тодор пошљу неког вишег официра Руфа у двор.Овај крадом уђе
кроз златну капију и дочепа се Фил.и са војницима одведега у Хип
дром у гардеробу зелених и ослепи га.Са овом завером војничком н
беху цариг.словени и дижу се на противну револуцију,скупе се у С
Софији и би изабран за новога цара секретар Филип.Артемије и на-
вд му је дао име Анастасије.Нови цар показао је своје немилост
према апсихијанцима.Тодора и команданта епископске војске ослепи
и пошаље у Солун 713 год.Седе на престо по вољи деме под именом
Анастасије II(713-715).Анаст.II.способан владар,крене у унут.и
спољ.и црквене послове у империји.Цар приону да сврши са овако д
гом анархијом у империји. На челу цивилне администрације постави
способне чиновнике.Анаст.је одмах схватио,да је судбина империје
зависила од војске,војска је била десеткована и гледа да заведе
дисциплину у војсци.На челу анатолске војске која се из коњице с
стојала постави за стратега Канона(Лав III).На црквеном пољу рас
кинуо је са монателистовим и васпитавао је православље и обнови
пријатељство са папом.Кад је Патр.Јован умро буде изабран за пат
Терман Кизички 715.г.Овај разборити цар свакојако би успео да ур
ни оствари у империји,али његова је несрећа што је дошао на влад

против воље војске апсихијанаца.Апсикијанци нису заборавили и у згодном тренутку му се освете,кад их је послао против Сарацена они збаце њега.Није прошла ни година дана а Сарацени под Мостгеном провале у М.Азију и процинц.Јелотију опљачкају.Анаст.предузме војне реформе које смо малочас поменули али сад пуче глас да је Калиф спрема да освоји Цариград,да се спрема флота и сувоземна војска. Анаст.смисли лукавство,изабра као посланика који ће тобож Калифу понудити мир Данила а Даниду у ствари нареди да се извести да ли се Калиф одиста спрема Данило оде вратисе потврдивши да се Калиф озбиљно спрема.Анаст се спрема да одбрани Цариград изда наредбу да сваки Цариг.грађанин преми хране за 3.г.а ако не може нека се исели.Гради флоту,оправи бедеме Цариг.с мора зидове престоничке према Тракији.У куле смести машине за бацање пројектила.Кан.међутим умре и 713.г.га наследи Сулејман који продужи припрему.Он посла Александриску флоту и феникију да насече кипарисе за нове лађе.Анаст.знајући шта у рату значи брзина смисла да упропасти им грађу за грађење флоте.Спреми лађе,укрца део експедиције и на острво Род упути.Команданту повери ђакону Св. Софије логотету и да се Рода извр ши испад до феничке обале и да упропасти грађу.Јован кад је дошао на Род позвао официра да изврши цареву заповест,апсихијанци официри се одупру и дође до сукоба и би Јован убијен.После погибије Јов не могаше ни речи да се ивзши препад.Опсикијанци се буне против цара и Анаст.огласе за збаченог и пођу на престоницу.Кад су остале трупе виделе врате се апсикијанци оду на Цариград.Уз пут у граду Адрамити на М.Азију,обали војске наиђе на незнатног порезника Теодиса и понуди му царство.Овај се брани од напасти и бега у планине да се спасе али га ови силом кренуше и поведу Анаст.Кад је дознао повери сенату одбрану престонице и сам се у Никеји утврди.У том и побуњеници уђу у Цариг.покупе тамо и остатак апсихијанског корпуса,затим и т.зв.гото-грчке одељења потоњи Готи на истоку.Побуњеници повећају флоту похватаним лађама гов.и у Скутаре уђу.Престонице се 6,мес,дрх,апсихијанци успеху и опседну Цариг.са суха али ништа не успеше већ мито помаже.Теодосије митом задоби чувара капија и продру у град.Затим да би показала Анаст.да му је ствар

пропала,послаше му као изасланике оне које је он оставио и Анаст диже руке.На реч да му противници ништа неће учинити преда се цару и сви га 7 5.год.изгнају у Солун,и владе Теодосије III(715-117 год.).Човек обичан,мали чиновник добар човек а као владар врло слаб.На пољу унутрашњих политика незна се за његова дела ни недела.Споља се под њим примицала буџица Сараценска Цариграду али извори нам не говоре ни о каквом рату.Извори нам истичу ово време Лава III.Канона.Да је му извор прву улогу чак и за владе Теодосија.У борби између Теод.Канон дожи страну Анаст.а кад је збачен и Анастасије.Канон не призна Теодосија већ кад да је намеравао поћи на Цариг.Уз Канона је Артавезд јерменски стратер арменијак био пристао Лав га је доцније,кад је дошао на престо наградио и узео за зета. У томе и Калифа Сулејман заврши спреме за поход против Цариг.Поставио је као предводника војске и флоте брата Мослему.Мослема Сулејман.војсковођа са војском и Омара са флотом испрати а сам на челу Друга војска пође.Сулејман стиже код града Амириона и сазнавши да је одбрана сладе опсаде град и реши се да ту чека и Мослему.Сулејман чује о спреми између анатол стратела Канона и Теодосија,чуо је да Канон има намеру да заузме престо и дође му мисао да ослободи империју од каноне.Сулејман смисли овакав план:написа Канону писмо у коме признаје Канона за цара и позва га да утврди мир.Канон имађаше на уму да је град Аморион слабо брањен и гледа да се користи овом понудом и да замаје Сараценe.Канон одговори Сујејману шта ће код град Амори кад жели мир.Сулејман одговори да ће одма стићи чим се са њим види и договори.Канон затражи веру од Сулејмана и пошто доби веру дође са 400 коњаника.Сулејман му изађе на сусрет и улогори се на извесном одстојању.Сад наста узајамно подвалиивање.Канон тражи од Сарацена мир од Амармона а Сарацени га зваху да се погоди.Канон увиде да хоће да га убију и позва официре сарацинске.Сулејман опколи Каноне.Канон по гласнику јави у Амормон да иде у Мослеме.Храбри грађани Аморисна да се не предаду.Грађани крадом пошаље епископе градског на договр.Кад Сулејман то чу послеа куде Канону и тражи епископа.Канон заговара Сараценe код епископа

е проведоше у планине,тада рече јако нема код њега епископе и ови се
вере.Канон рече Сарацинима нека иду Сулејману а да иде и он.Сарац.одс
е.Канон са остатком Сарацена оде тобож у лов и уз пут окрену другим
равцем.Сарацени видевши да су изиграти и врате се у Сулејман.табор
Канон се врати осталој војсци и улогори се на приличном одстојању.
осле укори Сулејман што га је хтео на овај начин ухватити.Ово отво-
и незадовољство у Сулејм.табору,официри незадовољни и траже да иду
д града.Сулејман није чуо да је Мослема близу и попусти официрима
оде од града.Канон се одмах дигне и из Аморијона склони жене и децу и
стави посаду и сам се спусти у провинцију Писидију.Мослема уђе у Ка-
адокију,Кападочани и не надаху се да се одупру Мосслеми него понуде
емима предају.И Мослема сад чу за однос између Цара и Теодосије и
ђе на мисао да без његовог отпора нападне на Цариград.Да би задобио
икона упути се на Аморион,ту је хтео да преведе лето и да чека флоту
да са целом силом оде на М.Азиску обалу да презиме.Канон је хтео да
и од овога опрости на сличан начин.Писа Мосслеми да жели да се види
ним али се боји неверства као од стране Сулејман.У ствари он само
оће да да Мосслеми прилику да пита посланика о одбрани Аморијона и
Мослема дозна да се град добро брани и успе.Мослема одговори повољ-
да, пристаје на састанак ако на свом путу обиђе Аморион Посла Мосле-
посланство и тражи веру за се и своју пратњу и благо али Мослема
већ близу границе Канона и изађе из анатолске теме пре но што се
осланици врате Канону од Мосслеме.Мослема оде у провинцију Азију да
пује око града Пергама. Дотле и Омар стиже. 716. год.У Киликију,
нон пошто ослободи област од Сарацена пође на Цариград.У Никомедији
ђе на Теодосијевог сина и ухвати га,а Канон продре у Христопоњ.
утари)и изгледа да ће између Теодосија и Канона бити борбе до те
рбе није дошло захватајући свести виз. црк. војничких великаша .
што пред Цариград,беше већ непријатељ и Теодосијева неспособност
гледна за цео свет,виз.великаши се сложише и уштеде земљи унутрашње
трезе и саветују Теодосија да се одрече престола а од Канона узеше
ру да неће Теод.учинити ништа. Теодосије прими предлог и монашки чин
нон би кроз златну капију уведен у Цариград и Св.Софију крунише се

под именом Лав.III 717.год.Лав.III.основао је Сирску династију од 717-802 год.Година доласка Лава III. је велики историски датум.Као смо напоменули одсек историје Виз.од смрти Јустинијанове до Канона време од 565-717 год.карактерише се као доба рушења великих полит ких тековина Јустинијана I.Опадање је велико од 602 за време Фоке совера Авара навађују,на истоку Персијанци притежавају империју и Фоком унутрашња анархија достиже врхунац.Јавља се Ирак.који импери за тренутак изводи из унутрашње анархије и скрха Персију,али то до светлости траје само један тренутак. Таман је империја изашла из т вртлога а сад се јашиме из Арабије Сарацени са Исламом.Под Јуст.II после њега понова отпочеше унутрашња анархија.На измаку ове пирод дошли смо дотле да исламски Сарацени дођу понова под Цариград.И за ме овог опадања не може се Виз.пореће величина досадање римске им је.Заслужују дивљење жилавост ове царевине са којом се одупрла исл ској најезди тек пошто је савладала Персију,и до почетка 717 год.о се и спасе цивилизацију хришћ.Нова периода од 717 до 867 до Јерме (Македонске)династије.Периода ова је периода опорављања Виз.и унут и споља.У овој периоди царство успе да коначно одбије арапску нај ду.Тиме још једном спасе Хришћ.културу на европском истоку више го раније но што је Хришћ.културу на европском западу Карло Мартел сп је од Арапа.На унутрашњем пољу Виз.се реформама лечи од рана 20 го анархије.На црквеном пољу имамо да поново далинирамо спор иконобор

У главном овај је период период опорављања и у њему имамо пр му за доцнији полет Виз. под Јерменском династијом. Заслуге за ов препорођај царевине припада Сирској династији и Лаву III.Лав III 717-740 41.Канон Сирац а не Исавријанац на царском престолу. ЛавIII оснивалац сирске династије човек од великог државничког и војничк дара и силне воље и енергије. Његова влада је од важности и у св историји. Он је тај император који је сузбио најстрашнију најезд цена. Пошто је извршио ово дело Лав приону да уреди војску и финан и судство,нарочитим законима и постави царство на здрав темељ.И св велики император има слабу страну.И Лав мисли да силом своје во

вије под своју власт и Хришћ.црква. Покуша да укине поштовање икона,које је ишло до идолопоклонства али тиме је само изазвао спор који је 120 година од њега потресао и цркву и државу. Лав придоби Цариград,патријархат али иконе узе у заштиту Византиско калуђерство силно јер иза њега стоји маса народа. На челу калуђерства стајаху велики људи и повуку целу масу. Уз њих и папство приста, ствари и најупорнији противник царства на црквеном пољу. Немогући ништа држава се само повуче непостигнувши циља. Због Лавове јереси историографија неистиче нам довољно величину цара као државника.Наши извори смењују нам ову фигуру императорску.Прве године своје владе Лав III има задатак да одбије Сарацене.Захваљујући војничким способностима Цариград се спасе од Сарацена и Сарацени сами претрпе страшан пораз.Унутрашњи односи за време Лавово: цара за време своје владе узнемиравају унутрашње буре,које он енергично угушује.Против Лава диже се Сицилија и прогласи другога императора,али Лавово стратег Сицилије Павле патрицију врати сицилилан.војску послушност цара, а кривце казни. Артеније збачени император Анастасије II.склопи заверу у Цариграду са Цариград.великашима и добије помоћи од бугарскога Кана и крене на Цариград.Но цар сазнаде заверу и убрзо сврши са учасницима у завери.Атанасије са Бугарима п оведе неко време пред Цариградом,али Бугарима се досади и издаху Атан.и Лав га погуби у Цариграду.Пошто се Лав споља осигурао од Арапа и осигурао изнутра отпоче и реформаторски рад држави, рад на препорођају империје.20 г.анархија у политичком погледу означава као врхунац борбе између царства и племства.У културном погледу ова анархија означава најнижу тачку до које је Виз.после пада Јуст.дошла.У друштву нестало знања и образовања,радило је оружје и пери и дух стао,развило се сујеверје у народној души. И књижевна радња престала,правне школе запустеле су а ослабило је онда и знање закона а то је имало у администр.и судској пракси рђавих последица.ЛавIII.латио се одмах да зло излечи и то не само у једно правцу већ цело зло из корена,да ишчупа.Законодавне реформе којим је правни поредак да поправи стоји на супрот Јуст.реформи имале су практичан карактер.Јуст.је у империји Рим.законодав.оживео учинив-

ши уступке у Хришћ.елементу.У закону је сачувао доста старих еле-
ната којих више у пракси није било а и на лат.језику били су зако-
ни и ретко ко их је сада разумео.Осим тога империја изгуби и лати-
ске провинције Африку,у Италији на Северу знатне делове,сев.Балка
Јуст.законодав.беше застарело а и језик неразумљив,с тога су то
сад била мртва слова а државна администрација придржавала се лични
схватања судија и обичаја.Да би поправио то бедно стање Лав III
изда „Избор закона"(еклогу).Да би то дело било што зрелије,дуго
га цар припрема и изда га са сином Константином тек 740 год.после
ње год.своје владе.И еглога Лавова је извр најзнатнијих Јуст.зако-
на,али избор где је стара римска територија измењена је у смислу
виз.Хришћ.Много времена.Јуст.законодав.реформе,биле би реформе у
натраг.Лав у еклоган.васкрсава класицизам и рим.прошлост но озако-
њење стварних прилика у оно време и тако закон је доведен у сагла-
сност са праксом.Елементи из друштвених државних односа који су
давно нестали; избрисани су из закона.Ова слога између закона и
стварности није дуго трајала.Василије I и Лав VI мудри доцније цa-
реви оснивачи Јерменске династ.укинули су еклогу због мржње прав
лавних времена према императорима из сирске династ.,и васпоставе
Јуст.законодавство.Под сирским династ.можда баш под Лавом III или
наследницима његовим уређено је у виз.и аграрно питање: Тим уре-
ним аграрним,законима грчка се зове Номос Георгикос.Од Јуст.па на-
вамо аграрни односи су се јако померили и изменили.Измену је и
зазвала погибија многих поседника,бегство многих робова,са пољских
имања за вре.20.год.анархије,а и насеље разних елемената као Сло-
на на Балкан,Маргарита и Јермена у М.Азију,Нарочито је питање шта
да се ради са новим народима који се доселише у Новим аграрним за-
конима доведена је ова збрка у ред.Закони тад садрже знатних ре-
ама на аграрном пољу.Законом се ишло да се обезбеде мали поседни
од великих поседника.С друге стране законом је помогнуто закупци
пољских имања и сељацима,који раде на пољу.По старом Јуст.закону
било је на Пољским имањима солона и врсте робова адскриптити.Поло
ај тих људи врло тежак беше.По закону Јуст.пошто 30 год.раде на је
дној земљи,припадају тој земљи и могу се продати заједно са земљом

ови закон укиде ту врсту и сељаци који раде туђу земљу могли су
ити десетари и наполичари а лично су слободни и од господара и од
емље.У другом погледу новим законом има мали поседник од великог
а се осигура.Велико поседничко племство је ојачало и империје кора-
а феудализму.Овај закон призна задражну својину.Имање малих сопстве
икаприпадају задруги а задруга држави обавезна је за порезе.То је
орба феудализма и велико поседника и цркве која има највећа имања.
а жалост и овај закон укинут је у време Јерменске династије и по-
тави стари ред законски.Од 9.в.од Македонске династије феудализам
ако напредује и крсташи су затекли исте феудалне прилике као на
аападу.Лав.III.обрати нарочиту пажњу на војску.Разне реформе које
е цар узео и на овом пољу Виз.трупама поврате дисциплину,попуњене
у трупе војницима и плод се види код Кост.у биткама са Сарацинима
Бугарима.Под Сирским императорима донет је закон у вези са овим
реустројством у војсци стоје измене административној подели.Од на-
ледника Ирак.династ.извршене су дубоке реформе на адмнн.пољу.Лав
е неке стратегије одвећ велике поделио.И сам је знао да је анатом-
ка стратегија била врло гломазна и права опасност за империју,јер
е на њој велика војска логоровала из западног дела.Анатол.стратег.
ачинили тракесиску стратегију.Из опсикиске је одвојена вуколарискa
тратегија.Од 8.в.стратегија се све више зову темама.Неки владалац
з Сизске династије донео и поморски закон „номос наутикос".И пло-
видба је по сред.Мору постала опасна услед гусарства и Словени су
нарочито гусарство развили.Новим законом је регулисано како се има
тета сносити.Штету деле сопственик товара и сопственик лађе.ЛавIII
остави равнотеху на финансиском пољу.Филипик и ратови са арапима
створише финансиску кризу а Лав попуни касе.Он је то постигао вели-
им данцима.

Спољни односи.-Док је Лав гледао да освоји просто од Теодосија
III.дотле се војска Сарацинска приближи Цариграду.Муслема по чему
од 80.000 људи заузео је Пергам у М.Азију и пређе код Абида преко
Дарданела у Европу и 717 улогори се пред Цариградом.Почетком септе
бра стиже и арапска флота под адмирала.Сулејманом.Сулејм.подели фл

- ту на 2 дела и по један део да пошље на обе стране Босфора и да тим пресече везу са Ц.Морем.Али Лав спази да иду теретне лађе из флоте и изађе са неколико брзих лађа и изврши нападај на теретне лађе и 20.товарних лађа уништи.Страх од грчке ватре уплаши сара не.Сулејман се окане свог плена и концентриса флоту у Златном Ро и поплашен од Лава и ту он се повуче на острвце у,Мраморном мору Настаде оштра зима,од које страда опсадна војска и Сулејман умре До душе,с пролећа дођу још 2 флоте једна из Мисира а друга из Аф ке и војска из Сирије и утабори се на М.Азијској обали Босфора.Л III.и ове лађе оштети грчком ватром а виз. војска из заседе нову војску разби.Поред све ове невоља дођоше још глад и зараза које сетковаху Сараценски логор.Најтежи удар зададоше Сарацинима Бугари са севера који нападоше изненада и 22.000 Сарацена изгин.Остала војске окани се даљег опсађивања Цариграда и врати се у Сирију. 80.000 стиже свега 30.000 и лађа успут бура готово сатру,само 1 лађа измакоше,од којих 5 заробе Визитанци а 5 стигну 718.год сараценска најезда на Цариград одбијена је.У тој најезди сила Са ценска и амбиција сарац.династије Омајида била је врхунац доспе Понова се морала одбити од Цариграда и Арапска сила бледи.И Бра ране накнаде на западу Калифа Сулејман није дочекао овај жалос крај 717.год.је умро.После ове пропасти за дуго,оставе Сарацени империју на миру,чак под трећим наследником Сулејм.почињу упад али то су локалне ствари нема опасности.При крају владе Лавове де 90.000 у М.Азију једну од тих војски под војводством Сида Ал тала код Акролиђе 759.год.разби сам Лав.Овај Сид.Албатала је ов о коме су саталанске приче развиле.По губитку Мисира Африка,Сир и Сев.дела Балкана М.Азија је постала као најцветнија провинци рије.Она је била постала главно разбојиште и у цветању је знат оштећена.На спољним односима Лав III док је са Сарац.имао тешк борби са другим суседима одржава коректне односе са Бугарима,Ј рима и уговор је са Хазарима био закључен и Кост.је узео кћер з зар.кана.Иконоборство Лав је хтео и цркву да реформише и из цр њоно да избаци.Ту као да се дао повући покретом, кога су пре отпочели монтаисте и Павликијанци противници поштовања икона.

Мухамеданци и Јевреји указују на Хришћанско поштовање према иконама које
је отишао до идолопоклонства и да је Хришћанска вера многобожачка. Она
до првобитне своје чистоте знатно измени и материализирала. По-
товање према свецима обукло је материјална фирма и божанске лично-
сти су се повукле на други степен. Ово су увиђали и образовани Хриш-
ћани. Чак и образовано свештенство одобрава ово и епископи града
Иконије и Фригије Кост. јавне исповеда непоштовање икона. За њиме
пошло је и доста вишег свештенства и прва клице иконоборства никле
су по свој прилици у М. Азији а не у глави Лава III. Веома је спорно
питање још и данас како се Лав дао повући, да овај покрет прихвати?
Извори кажу нам што не изгледа вероватно, да су цара на то наговори-
ли непријатељи хришћ. Јевреји и Мухамеданци. Цар се угледао на Калифу
који је био у својој царевини забранио поштовање икона. По свој при-
лици ово није тачно јер није могуће, да је цар слушао Сарацене и Јев-
реје које је гањао. По свој прилици извори су изнели ово против цара
да га омаловаже. Чак до половине прошлог века ово је гледиште преовла-
давало, од кога је еклога откривена која нам је показала способност
обичају, у свету се променило гледиште о гањењу икона. Новији научници
сматрде да је Лав отпочео гоњење зато што је човек политичар и вој-
ник и за црквене ствари нема смисла. Хтео је у борби против икона
нарочито да погоди калуђерство, они су имали силна манастирска имања
у империји и не плаћају порез, узимају синове империје, који би могли
служити на бојном пољу и радну снагу су смањивали. Готово најчвршћа
веза у народу коју су калуђери имали била је у иконе и цар избацујући
иконе хтео је само калуђерство да упропасти.

У садашње време писци се приволевају, да је цар као теолог покре-
нуо борбу. Лаву III. пало је у очи ужасно сујеверје које се према сво-
јим реликвијама огледало и хтео је да спиритуализира цркву. Лав III.
није задуго гањао калуђере чак они нису стали и у отворену одбрану
Лав пристаје и сам уз М. Азијске иконоборачке свештенике и 725 год.
нареди указом да се икона избаци. Али све хришћанске цркве устају у
одбрану икона. Сам Герман Цариград. Патријарх није хтео потписати цару
указ. Калуђери бране иконе а ови су идоли масе и маса поће за њима.
По веровању масе иконе су биле чудотворне, лече болеснике и народ
сведа у указу царевом напад на Богородицине [illegible] и у Цариграду

силом припаде указ у дело. Кад су поједине иконе почеле да ниште, на
род огорчен се буни против Лава. Лав предузме мере и брзо буни учи
крај. Није само Цариград узаврео у Грчкој такође кад је указ обнаро
ван наста бунтовно стање. Поједини официри користе се народним пер
положењем и склопе заверу против цара и на флоти јеладичкој по
збаце цара. Продру кроз дарданеле алаи Лав грчком ватром уништи фл
ту 727. Такве буне су утицале на Лава само у толико, да у извршењу
де спорији а не да сасвим одустане. Цар после неког времена учини
дан корак 730. год. цар сазва један сабор и Германе позва и поднос
указ или да га потпише или се уклони. Герман се уклони а дође ико
брац Анастасије 730. год. Лав силом дакле подчини патријархат. Са ви
успеха бране православно гледиште цркве у калифату и на западу у
талији. Тако источни патријарси антиохијски, јерусалимски, и алекса-
дриски нису дали пристанак на указ а кад је Герман збачен они одр
кну црквену заједницу патријарху царигардском. Јован дагаскин у Си
ји пером је против цара. На западу папство узе у заштиту иконе Гри
рије II. одговори на указ протестом. Лавови чиновници у Риму дигну
ку против папе. На таку смелост чиновника устану рим. грађани и чи
су убијали и Ираклија се буни. Лав посла из Равене егзарха Павла
Рим али папа је био задобио лангобардске војводе у Беневенту и Спо
лету и ови спрече пут Павлу и Павле се врати у Равену не свршивши
ништа. Наскоро бура се распростре и на Равену у тој буни и Павле по
гибе, буна захвати и друге градове сев. Италије и предадоше се лан
краљу. Вих. власт, и у Ревени претрпе губитке. У борби против папств
Евтихије, нови егзарх, задоби лангоб. краља Луитпранда. Луитпранд и
има невољу. Војводе Беневент и Сполетски давно не беху најпокорни
лангоб. краљу и одметну се Лиопор. ступи у савез са егзархом и ви
трахи помоћи да савладају Рим. Савезници пошто покоре војводе Бе
вент Сполетског крену се у Рим. Григорије употреби моралну силу;
свима знацима свога положаја појави се у логору Лутпр. и Лиутпр
се склони од опсаде Рима и створи примирје између папе и егзарх
730-год. и папа помаже Евтихију егзарху при угушењу буне у сев.
Италији и претендента Петасија ухвати. Док је Григорије био папа
водио је са Лавом опозицију али везе не кида, поручује чак

адовима који се одцепљују и враћа их у покорност цару и егзарху.
терес папства био је у томе,да у Италији ни Византинци ни Лангоб.
овладају.То траје до 731 год.,тад умре Григорије II и наследи га
ригорије III.Није увиђаван човек,сазва сабор запад.епископа у Риму
тај сабор изрефе проклетство над иконоборством и над онима који
поведају ту јерес 73 године. Овим се погађао и Лав, Лав је хтео
казни папу и хотећи да га доведе у Цариград посла на Рим.флоту,
и флоту бура уништи.Цар одузе папству велика имања у јух.Италији
Сицилији и атрону ош римске столице све црквене области,који је
ао на земљишту виз.империје оцепиле су се Илирик.Грчка,Крит,јух.
перије оцепиле су се Илирик,Грчка,Крит,јух.Италија,Истрија и Далма
ија 732 г.Овај акт има значаја и за истор.Балканског полуострва ов
први пут од запада отргнут запад.део и да се развија паралелно с
ариградом.Овај указ обрадова Цариград.патријархат.Овим споровима
међу папства и царства Луитпран.се користи освоји Равену. Но и
па је видео да ти не иде у прилог ни царству ни папству и помаже
зарху и овај поврати Равену. Лав је са иконоборством имао успеха
мо на земљиште империје и то непотпуно.Калуђери одрицаху држави
се сме мешати у црквене положаје до 740 год.тако стање оста. Ла-
а је наследио син Костантин VI Капроним (њубре).Тако су га прозва-
и православни зато што се цар непрестано бавио у шталама код коња,
ер је био страсан јахач Кост. VI био је достојан син, способан
ојвода на бојном пољу и на црк.. пољу још жешћи иконоборац од оца.
ост. VI тек што је дошао на престо он га изгуби за 2 год.и то због
еморалног држања зета његовог Арпавазда комеса апсикијанске теме.
ост. VI био је прешао у М.Азију да се туче па позва у помоћ зета
ртавазда, Артавазд је мислио да збаци цара.Договоривши се са вођама
конопоклоничке странке у Цариг.да га оно призна за цара и да збаци
ост.VI и да он дозволи поштовање икона. Артавазду се учини ова при
ика згодна и уз пут се на челу опсикијских трупа прогласи за
пође на престоницу. Кост. побеже у анатоличку тему, која је остала
ерна династији. Артавазд уђе у Цариград прогласи се за цара и
ли поштовање икона.Кост.VI скупи трупе и на челу њих крете се

Тиз Артавазда победи га и збаци са синовима 742 год. Пошто се си
ко осигурао цар оде понова да ратује против Сарацена.Ратовао је
са великим успехом поплавио Комагену,заузео Германикију на стани
пресели у Цариград и трачке градове 745 год.Под Виз.кивиристе
флота разби сараценску флоту која је била Кипар да заузме 746 го
Затим виз.трупе Малетину и Теодосионопоњ 752 год.заузму.Кост.VI
све успехе није имао само да заблагодари јачини виз.оружја но и
придикама у сараценском калифату,Сарацени ратују са Турцима и бо
ба око престола бесни код њих.Династ.Омајада у Сирији служи дина
Абасида 750 год.Али ових Абасида отрже Шпанију Абдарахман и осно
кордовски емират.И беше с једне стране Калифат сирски а с друге
кордовски емират.Мансур остави престоницу Дамаски подиже нову пр
стоницу Багдад 762 год.Ови нереди везивали су Сарацинима руке а
кад су престали и ратови.Сарац.се кретоше на штету Виз.Сарацени
поврате Малентину и Германикију и 2.пут виз.војску потуку.Однос
са Бугарима:Кост VI са великом истрајношћу ратује са Бугарима,ко
дио је 9.разних похода у Бугарској имао је тајне поверенике ко
су га извештавали о бугарским Крсташима.Његова се истрајност ис
тила и 763 год.он потуче Бугаре.После тога у Бугарској нереди у
тра,извршили су се неколико насилних 763 г.на престолу и Бугар
ослаби јако,после 763. год.придигла под Канок.Јерином.Догађаји н
западу: Виз.губи под Кост.VI егзерхат Равенски и први пут се ја
ствара папска држава.Лангоб.краљ Ајстуф напада на Равену и 751 г
је заузе. Ајстулф запрети и Риму и папи у опасности.Ајстулф дође
под Рим и запрети папи и папа са царем гледа да спасе Италију
папа се држао као лојални цареки поданик.Цар је заједно са папо
учинио кораке код франачког краља.Папа Стефан III путује у Фра
државу и са папом има састанак и приволе Папина да уђе у Итал
и разбије Ајстулфа.754 год.Папин разби Лангоб.и мир је склопљен
Ајстулф се обавеже да не дира у земљиште војводине римске.Лан
краљ не одржа тај мир јер опседе Рим,папа помоћ позва Папина
папа склопи мир за који цар није знао.Папин папи уступи војвод
римску да тамо влада као егзерх 756 год.и на тај начин је пос
папска држава.Кост.VI кад је то сазнао почео да се понаша про

папи као према бунтовнику.Цар Костантин VI склопи савез са лангоб. против савеза папско - Франачког.Виз.употреби све силе да поврати Рим али папа Адријан I бојећи се да лангоб.не успу позва Папиновог сина Карла Великог и овај 774 год.уништи лангоб.државу. Папа остаје уз Франке,дао је Фран.мајордомима титутлу патрицијe рим.и кључ од гроба Св.Петра.Виз.је запад за увек изгубила.Под Кост.је и куга снашла Виз.744-747 г.покосила је силно станов.у Цариграду.и Грчкој.Да би испунио празнине у Царигр.из Пелепонеза пресели Грке у престоницу.Овим пресељењеи и великим штетама проређен је грчки елеменат.У Пелопенезу преовлађује слов.елеменаѣ. Цариград је до Кост.велика интернационална варош.Кост.је иконобор. жешћи од Лава II.Костантин сазове сабор у Хијерији Халкедону и благослови иконоборство 753 г. Кост.и као реформатор иде даље,своја гоњења није само на иконе ограничио но распростре и даље,он је јавно прогласио неверство у православно гледиште,по коме Богородица и свеци имају посредничку улогу између људи и Бога.Прогањао је име светац.нарочито се окочио на манастире и калуђерство.Он под смртном казном забрани игуманима да примају нове ученике у манаст. Цар гања свештенике.Лав IV 775-780 син Кост.зову га „Хазар"што се родио од хазарске принцезе Јерине.На пољу спољних односа Лав IV имао је продужење борбе са Арапима,више сукоба са Сарацени[illegible] победу код Германикије 778 год.Био је умеренији иконоборац.К следи син Константин VII 780-797.Дошо је малолетан и послове води му мати Јерина атињанка њој помаже Евнух Ставракије.Под Конст.и Јерином било је више буна.Пет синова Кост.Копронима од његове друге жене дижу се и при трећој побуни кажњени су телесним казнама и затворени.После дужег времена побегну у Св.Софију и одатле буду измамљени и Јерина их у Атину спроведе да их чува.Ови и ту учине покушај,јер Кост.VI њихов отац лепим понашањем према Словенима у Грчкој и Пелопонезу задужи их и они из захвалности хоће да помогну његовим синовима и да их извуку из затвора и доведу на престо али Атињани то спрече и убију ову петорицу.На пољу спољних односа под Кост.и Јерином има несретних ратова са багдадским Калифатом.На престолу калиф Махди и син Харун ал Рашид.Махди посла Харун ал Рашида са 90.000 војске у М.Азију до Христополя близу Цариграда и

Јерина откупи мир за 10.000 злат.годишње.Кад је дошао Харун ал Ра
шид на престо ствари још горе иду.Виз.војска трпи поразе.И Калифа
траницу према Виз.утврђењима начичка.Док овако Виз.нема среће на
истоку,на западу Ставрикије потуче Јеладу и натна поглавице да пл
ћају данак.Грчка је била веома православна а Јерина је била вел
поштоватељка икона.Она се реши да обнови поштовање икона и ако је
војска и свештенство против.она сазва VII васељ.сабор и у Никеју
787 г.одржан је и њему беше изречено проклетство на сабору од 75
измире се са Римом и источним патријархом.Пораз је био на догмат
ном пољу а царство је водило-контролу над црквом.Крајња странка
црквена која је била зато,да се не да право царству над црквом и
Тодор игуман доцнијег манастина Студијана и Платон воде опозицију
против Нифифора и Теодосија патријарха.Доцније Кост.поста пунолет
тан и избије неслога између њега и његове матере.Јерина хоће и д
ље да тутриве и раскида веридбу Кост.са ћерком Карла Великог и о
жени га 788 г.другом коју Кост.није волео.Дворска гарда збаци и
цу и самог Кост.790прогласи.Кост.је спочео борбу против С
рацена и Бугара али нема среће и претрпе пораз.Учинио је погреш
што је поново матер повратио на престо и њом да дели власт.Јер
се била притајила и задоби љубав сина али она се само била прита
ла да би га упропастила.Наговорила га да се разведе са женом и у
ме своју наложницу Теодоту 795 г.Патријарх Терасије да би избег
сукобе хтео је да зажмури али крајња црквстранка уста против па
тријарха и цара и на челу Платон и Студит беху.Кост.се реши да и
затвори и протера, но ови калуђери уживаху велико поштовање маса
и Кост. дирнувши у њих дирну и масу. Не само што је мајку довео
но и војску отуђи.Јерина задоби гарду, завера се склопи и Јерина
га збаци и да наредбу да га ослепе. Јерина од 797 - 802 год. То
је влада Евнуха Ставрекија и Евнуха Ајеција. У борби са Арапи-
ма порази се продужише и Јерина срамним данком купи мир од Ара-
па. Јерина је радила да поврати Византију.Равенски егзархат Сал
гоб склопи неки савез и спрема се војска да се понова освоје ри
земље и папа, али се папа још више наслања на Франке.У Рим 800г.
ће Карло Велики и крунисса се за запад.императора,тиме је уларен
чат да досадањи рад папин и Виз.на зап.је замат морал.удар.Виз.

паду је једини носилац Карло Велики. Са оваквим неуспесима у Виз.
звано би и незадовољство према Јерини. Склопи се завера и Нићифор
бимац њен збаци Јерину 802 год. и Сирска династија паде. Нићифор:
што су финансије била његова главна струка, он обрати највећу пажњу
на финансе. За време Јерине је Финанс. поремећане. Нићифор удари ве
е данке, ни црквена имања нису поштеђена. На пољу црквеном Нићифор
је хтео мењати што је Јерина уредила, остави иконе на миру. По њего-
наређењу један сабор поврати чин свештенику Јосифу који је Тео-
у венчао за Кост. и Нићифор нема ништа против овога али устаје
ајња странка против цара и патријарха. Цар гледа лепим да их скло-
и беху осуђени Тодор и Платон прогнани они се пред крај владе Ни-
утишаше и измире се са царом и патријархом. Доцније под Лавом V
оноборцем, када је обновљено иконоборство Тодор и папа Нићифор се
пријатеље и главни су борци за иконе против Лава. Нићифор, приреди
ење павликијанаца а они су били аван гарда тема Сарацена на исто
Ступи у преговоре и 803 г. заврши са миром са бранцима. Цар Нићи-
признa титулу Карлу, одрече се Рима и сред. Италије и Карло признa
право на јуж. Италију, Венецију, Истру и Далматинску обалу. Мир ни-
дуго трајао јер Венеција и цар приставе на страну Карлову и бук-
рат између Фран. и Виз. Конанов мир је тек 812 год. под Михаилом
извршен на истој основи као и стари мир. На истоку под Нићифором
ретно ратовање са Арапима Нић. неће Харун ал Рашиду да плаћа да-
и написа писмо калифи у коме му одрече данак. Лако ти је са же-
м изаћи на крај али сад ће ти се оружјем плаћати. А Калиф одговори
ифор грчки псују сам прочитао твоје писмо а ти моје нећеш прочи
ати већ по кожи осетити. Калиф опустоши Фригију и Нић. тражи мир.
-Р. приста и врати се у своју престоницу. Али цар поруши мир и Ха-
изађе изненада пред њега код Хераклије (Кибистру) и Нић. се каје
обећа данак. Цар поново превари и Калиф пређе Таурске планине и
платити 803 год. данак од Нићифора. Цар опет немирује нападе на ара-
ке земље али га Харунов војвода потуче. Нић. буде рањен 804. год. Цар
још једном покуша али Харун ал-Рашид са 300.000 војника нападе у
Азију, град Тијана паде му у руке и подиже џамију, освоји Хераклеју
и низ других пограничних градова. Често су пустошили Род. и Ки -

пар, Ниц. се опет мири и плаћа данак 806. год. Док је Ниц. на истоку несрећан, дотле над Слов. на Балкан полу-острву има више среће Ста нов. Татари у Пелопонезу одрже победу над пелопонеским Словенима 807 г. које Арапи са мора помагаху. Царство поче појединавање М чке, насељавањем грч. живља у крајевима насељеним Словенима од 8 на овамо. Ниц. у рату са Бугарима заврши са животом. Бугари под Кост. и посрну а кан Церих их подиже а под каном Крумом се подиг ше још више и освоје Сардику (Софију) 809 год. Ниц. се спремао 8 год. да савлада Бугарску напаст и пође на Крума, продре у Бугарс спали Крумов двор и Крум моли за мир али Ниц. одби ову молбу и Крум скупи гомиле да се бори као очајник и Ниц. пресече пут пов ратак у Балканским кланцима, сатре му војску и сам Ниц. погибе Крум му главу набије на копље и од лобање направи пехар из кога пио вино. То је било 26. јула 811 год. На престо дође син му Ста рикије, тешко рањен а није ни преживео 811. год. Био је болестан околина му спреми наследника у лицу зета му Михаила али цар није волео то и удеси заверу против Мих. и спремо се да прогласи репу лику. Византинци беху изгубили вољу на републику и мисао Ставр је не нађе одзива и народ извиче Михајла а Мих. ослобођен односа према Ставрикију прими дијадему и Старикије моли за милост Михај I Рангаве 811-813 год. Мих. неспособан, побожан, гонио је павликиј це у М. Азији и ако то беху аван-гарда Виз. је против Арапа на истоку. Један део павликијанаца оде на арапску земљу за заштиту Крум и под Михаилом провали у Тракију. Мих. изађе на сусрет и с кобе се код Версенпилије близу Једрена у лето 813 год. Крум побе и цар бежи испред непријатеља а остави војску да се сама спасав и војска га огласи за збаченог и изабра Лава V Јерменика 813-8 год. Лаву је требало освојити престо и престоницу у коју је Мих побегао али Мих. се сам повуче у манастир. Крум пође и опседе П риград. Лав покуша да се лепим отарасн непријатеља и упусти се преговоре али цар покуша да убије Крума подмукло и Крум опусто околину Цариград. заузе Једрене поубија масу у Бугарску одведе њу заробљеницима беше и породица доцније цара Василија Македонс заједно са малим Василијем. Крум 815 год. поново паде под Цариг Али Крум умре за време опсаде. Лав доби одрешене руке и спрема Бугарску 817 год. пође и Бугари му изађу на сусрет и код Месам

је Бугарске су потучени. Цар продре у Бугарску и кан Омиртанг моли за мир 830 год. На истоку је био мир под њих Харин-ал Рашид умро и насташе нереди и дође Мамон на престо. На црк. пољу рад Лава V:По жељи војске и вишег свештенства поврати иконобоство, за царем поће више племство у Цариграду без отпора али је у толико јачи отпор православних како умерене странке на челу са Ницифор и крајње странке са Тодором Студитом. Обе странке начине савез и обе се боре против иконобор. Лавова. Лав брани иконоб. протера 815 год. патријарха Ницифора. Калуђери цар. из Ман. Студијана дигну демонстрацију у Цариграду и носе иконе по улицама, али Лав доведе на патријаршиј ски престо Теодота Мелисина. Овај сазва сабор и поништи решење ва сељ. сабора од 787 год. и поврати одлуку иконоборачку у и јерији 753 год. наста борбе икона. Лав иконоборац диго је и сам хајку на павликијанце и још један део павликијана оде на арапско земљиште и Лав паде на завереничке руке. Он је из времена својег војводсвања имао друга Михаила и Мих. буде криво када је Лав постао цар и цар га осуди на смрт Мих. је имао на Божић да буде погубљен али га пријатељи ослободе и он се преобуче у калуђерско одело и завереници га на Божић убију пред олтаром. Лав V- је способан владар. На прес то дође убица Михаило II Тепави 820-829 год. из Аморијона у Фригију и оснује Фригијску династ. од 820-867 год. Мих II на црквеном пољу равнодушан према иконама и трпљив према православнима наскоро,пош то се крваво попео на престо у мало га не изгуби. Против њега вој вода Тома у М. Азији диже се против њега и пристану нижи слојеви уз Тома. Тома закључи савез са Арапима и по пристанку Арапа антиохиски патријарх га крунише за цара 822-23 покуша да осваја. Цар али Мих. и син му Теофан спасу град. Тому у Тракији разбију Бугари и он се у Аркадиопољу затвори. Мих. га 5 месеца држи у опсади и Тому издадоше његови људи и 824 год. погубљен је. Под Мих. II. по сташе по царства опасне 2 арап. државнице. Једна на Криту, коју је основала руља одметника из кордовског емирата а друга од одвадних ка шпанских аглибада у Африци. Прва државица на Криту постала је због буне, у Андалузији се дигоше и не успевши ништа они се упуте Црном Мору и беху страшан бич за обалу средоз. мора. Освоје Александрију 815 год. али их 818 освоје Крит и оснују гусарску државу

која је била жива напаст за Виз. Омар сазида град Хандеке и Крит се по њему назива Кандион. Мих. је имао и буну у Силицији да угуши тамо се за цара прогласио Ефеније добије помоћи од шпанских Арапи да и опседе Сиракузу али Виз. убију Ефинија и Сиракузу ослободе 827 год. Арапи добише из Африке и борба се и после смрти Мих. настави са неуспехом. Мих. умре 829 год. и наследи га син Теофило 829 - 842. Теофило правдољубив али крут бирократа и тера у крајност. Био је фанатичан у ратовима против балдадског Калифа и добије надимак „Несретни" Његова жена је била Теодора. (Прича о женидби и даље траје) али Виз. изгуби град Палермо 831. год. Теофило одржава дуге односе са кордовским двором Арапима и Франачким двором. Особито љубав имао је према Хазарима на Волги. На молбу Хазар. Кан Виз. при ова да на Дону, граници хазар. земљи подели Печенезима, дигне тврђаву Серкел, затим у својој предусретљивости према Хаз. на молбу хаз. Кана Византија пристаје да на Дону ограничи Слов. варош Херсона, поставши тамо стратега 833. год. да држи град у шкрипу. Теофило са багдадским Калифатом води борбу која се 831. год. почела и наставила и под Мутасимом. Поводом тога побуне се секте хумарите и у вези са тим нередима побегну на виз. земљиште 30 000 персијских најамника већином хришћ. Мамон тражи да се бегунци издаду, Теофило неће и намести их око Синапа на Црном мору под командом зета Теофа Калифа Мамон због овога Теофилу огласи рат и Мутасим продужи га. У последњем походу цар опседе град Созотебру радно место Мутасимово, освоји град и сравни га са земљом станов. снакази и одведе у ропство. Калиф Мутае се заветовао да ће то исто учинити и са Аморијаном родним местом оца Теоф. Између Арапа и њега код Аморијона би битка и 50 000 перс. Теофилових учествују и збише арапе. Али арапски најамници Турци пресуде у корист Арапа, цар са остацима војске бежи и код заустави се. Посла посланике и моли да се смилују на Аморисн али мутае неће већ задржа посланике. Грађани под Ајецијем боре се и очајно и у мало посланици не беху сведоци сраморе Мутае. али се у Аморијону нађе издајица и показа му слабо место на бедему и мутае уђе у град са мусломанима и 30 000 хришћ. покла а остало станов. одведе у ропство а 831. год. разори цео град Теоф. и даље ратује али несретно и закључи мир најзад и плати ратне трошкове

Под Теоф. су државне финансе. добро уређене. Цар је доста трошио јер је волео сјајне грађевине да гради али се то није познавало јер је новца било доста, административни апарат ради одлично. На пољу црквеном Теоф. фанатизовани иконоборац. Иконоборац у јеку од како је на патријарски престо сео Монофарзаније 831. год. Наста гањење поштовалаца икона. УВлахамерској палати држан је сабор. Теофило је волео просвету и помаже науку. При крају окаља се јер тражи главу зета Теофова. Паследи га син Михаило. III „Пијаница" 842-867. год. Био је малолетан и Теоф. му још за живота постави намесништво. Намесништво предузе мати Мих. Теодора а помажу јој логотет Теокист и њен ујак Вардан. Теодора мудра али у верском погледу. Затуцана и запусти синовљево васпитање Теокрист имао је на њу великог утицаја, а најзнатнија и најспособнија личност у наменишттву беше Варада даровит човек, али је имао мана у приватном животу, покварен и амбициозан и не преза ни од чега да би дошао до свог циља. Теодора још под Теофилом волела је тајно иконе иру па њу их је доносила и чувала. Теофило је и на смрти молио, да не обнавља поштов. икона али она гледа и да васпостави поштов икона да успомену Теоф. очува. Ради да се иконе уведу у цркву, задоби јама је војску која је са иконоборцима. Стимала је у вишем свештенству јаку иконоборачку странку. У једно одржава веза са дошим јим кандидатом на патријар. престо Медофијом који се бавио као изгнаник на папском двору. Кад је ствар довољно сазрела Теодора збаци Јована Монафарзанија и доведе Методија, сазва сабор и васпостави поштв. икона 843. год. у недељу православну. Вардан је био верски равнодушан и не прави опозицију. Методије лечи цркву од 100. год. потреса иконоборачких и гледа кроз прсте епископима ко ји су одустали од иконоборства, но крња црквена странка тражи освету над епископима. У овом иконоборачком спору црква је извојевала на догматичком полу победу над државом, али држава не испушта контролу над црквом, крајња странка не може да победи. Међу тим споља над Мих. трајао је рат са Аклабидима али та је борба несретна, Арапима падоше у руке Месина, Леонтина, Ена и.т.д. Због тога што је Сицилија поприште борбе станов. бега у Калбрију и Пелопонез и тамо појача грчки елемената и карактер тих крајева. Док је овако текла борба према Арапима сретно је на В полуострву настављена борба.

Нови атратег Пелапонеза Теокрист Брињење принуди слов. племена да плаћају данак и Елов и Милинге и Језерце 849. год. Доцније Милинзи и Језерце у X в. поново отпадну. На истоку под Мих. царство ратује са Арапима из багдаског Калифата. У калифату нереди које су изазвали Турци најамници. Калиф Мутасим држи најамнике, окружи се гардом од 50.000 турских коњаника. Мутасим премести престоницу у Самару. После мутасима најамничника гарда зло поступа и у Калифату нареди и грају до краја IX в. трају нереди и враћају престоницу у Багдад. За време владе Мих. била је страшно гоњена павликијанска јерес, коју је Теодора приредила, то је била врста шпанске инквизиције и гледа да их преведе у хришћ. То изазива буну међу Павликијан и они побише царске чиновнике у узавре устанак мих. се диже на челу виз. војске али они под Карвејом војводом разбију Мих. бега у Цариград и добије и арапску заштиту. Бој ој био код Самосате. Карвеј и царске војводе зароби. Под наследницима Карвеја Хриспохиром Павликој, разбијају са Арапима царске војводе и Ефес, Никеју и др. руше устанак савладан и тек под Вас. маћедонцем беже, Вардан је способан човек лаке нарави. Теодора учини погрешку што сина поверн Варди Варда систематски квари михаила. Кад му је било 16 год. хтео се оженити из љубави али мати и Теокрист не дадоше и оженн другом Мих по наговору Варде узе изабраницу за наложницу а Теокриста убише у затвору по наговору цара. Кад је погино Теокрист, Теодора у њему изгуби ослонац и даде оставку на намеснништво 856. год. Михајло умре у једном походу против азијских Арапа и оста сам Вардан. Он је био свемоћан у царству, цар му да титулу цезара 865. 6. Мих. се слабо мешао у државне послове све Варди остави. Цар се сдао страстима, окупио је око себе читаву дружину пијаница са њима се проводио, као негда Нерон у Риму учествује држава у Хиподрому. Цар је толико волео овај спорт да је грдну штету навео империји што су га у спорту прекинули. Царство је имало телеграфску везу јер су куле светиле саграђено од таврских гора до Цариграда и стајале су у вези једна са другом. Код Арапи пређу границу куле светиље дају једна другој знаке и тако се убрзо сазна за упад непријатеља. Једном када је учествовао цар у тркама, кад је ранирао ка за часак поклони довољно пажње царевој вештини и цар нареди да

светиње погасе. Мих. је био и према вери рђаво расположен. Он је
имао обичај да се са нијаном дружином обуче у одело свештеника, не-
ко од тих изиграва и патријарха и тако би преобучена дружина упада
ла у литију и исмевала патријарха Игњатија. Игњат, је био царски
син, отац му је био Мих. I. Мих. да би могао уживати растрани бла-
г и цркве. Вардан не само да му не смета већ га пушта да ради шта
хоће. Варда је мудро управљао, отвори филозофске школе у палати
Магнавери, стварао је управне школе по царству. Тешко се заборавио
Варда да је са снахом стајао у недопуштеним односима, ствар је би-
ла јавна и Игњатије је био принуђен да му изда Св. причешће. Варда
плане и заједно са Мих. хтедоше принудити Игњатија да он сам Теодо
ру постриже у калуђерство. Игњатије поштује Теодору и неће и мирно
чека казну. Варда и Мих. прогнаше Игњатија и доведу Фотија, који је
један од највећих људи виз. доба. На просветном и научном пољу под
машава и савременике и кроз ходнике. Саставио је класич. и хришћ.
литературу. Пре тога у цркви није служио, био је чиновник на дво-
ру и сродник цара Мих. Зато је био рукоположен сада у све редом
чинове до патријарха. На против таком начину избора усташе приста-
лице Игњатијеве и било их је врло много. Игњатијевци : Ови апело
ваше на папу Николу I да свај не призна избор, али истовремено и
цар тражи од папе признање за Фотија а и сам Фотија пише папи I
осиони папа хтео се користити спором у Цариграду и да изради код
царства да се васпостави папско право на Илирик и јуж. Италију.
Посла посланике да извиде ствар у Цариграду и да раде о постављ-
њу папске столице на западу. И папини изасланици присуствују избо-
ру и 861. год. и они даше пристанак на сабору. У питању
на западу не ураде ништа. Никола кад је то видео не приста уз ре-
шење Цариград. сабора и опозва подпис свих делегата и прогласи
патријарха Игњатија 863. год. и збаци Фотија. Али Фотија не дадо

Мих. и Фотије оста и цркве се поделише; спор је у почетку о лич
патрицјарха почео али Фотије и друге ствари унесе у спор. Он као
добар теолог ухвати се за неке догматичке ствари, дисциплинске
ствари које су уе против канона и дотла укорениле. Филиокова. О
проваложењу Св. духа, да ли произлази од оца или и од сина. На
западу се убукао у цркве Филиокове Лав III папа савременик Карла

Великог, противио се против свог уношења у символ вере али не успе и то оста до папе Николе I. Фотије уста против тога и имао је право. Фотије се ухватио за богослужеван обичај, давање пресних хлебова - азима, при причешћу, и против целибита запад. свештенства. Фотије једном окружницом позва епископе источних цркава у Цариград на сабор и целокупна источна је црква уз њега и прокуне папу Николу I. 867. год спор још се више појачао што се увидело и једно политичко питање бугарско. У Бугарској на канском престолу је Борис Он отказа мир. Виз. и објави рат, продре у Македонију и често се сукоби, али царство кад га није могао победити оружјем победи га културом, вером. После сукоба 8кј год. освојен хришћ. ученима прита да пређе у православне и Мих. му је кум и дао му име Михаилом да му Загорје. Борис је хтео да заснује самосталну бугар. цркву. Тражи од Фотија и Мих. црква добије самосталног епископа, да у унутрашњим пословима цркве самостално управља Мих. и Фотије не дају му. Борис се сукобима између цркава користи и обрати се на Николу I и Никола I изађе на сусрет по пропису римском. У историји Словенства имамо значајан догађај „Покрштавање канонских и моравских Словена у Кирила и Методија. Овим покрштењем је поникла прва слов. књига и азбука. Тиме је заснована словенска писменост и слов. служба и слов. књижевност и слов. су уведени у хришћ. културу. Ученици К. и Методија населе се у Борисовој држави и наставише дело учитеља и Бугари спасу дело које су Германи хтели уништити. Можемо истаћи разлику између источне и запад. цркве у ширењу хришћ. Источна црква је дозволила да се шири вера и на свима језицима а запад се само лат. језик држао, а друго ово покрштење једно дела слов. из Виз. и оснивање слов. књижевности из Виз. цркве има једну рђаву последицу; тиме је створен расцеп културни из Бугарске се раширио у Русију и код нас, и ми смо везани а други део словенство се развијао паралелно са западом. Под Мих. је основан руска држава. То, да ли је под Мих. не зна се али руска сила под Мих. први пут се јавља на позорници светских догађаја. Сила је код Руса Новгородска кнежевина и кијевска које се не слажу и Новгородски кнежеви се обрате на норвешко племе с речима: „Наша је земља богата али нема ко да влада, дођите и владајте а. Ови под

уриком дођу. То је било у почетку IX.в. Син Олег 882.год. и кијевску кнежевину покори.

Још ј 1/2 IX.в. Руси су се проко Дњестара спуштали у Црно оре и узнемиравали обалу а под Мих. спреме 200 чамаца и то против ариграда Мих. беше ван престонице и на челу Виз. флоте пошо на рске Сарацене који су били на Кикладска острва напали. Но на лас о руском нападу цар се врати у Цариг.

У борби између Руса и Виз. активном помоћу Богородице и Ру- и се повуку, то је било 860 год. Варда задобије утицај свемоћни — ли он доби цара и конкурента, који и њему и цару смрси конце то е Василије Македонац.

Василијеву породицу Крум је у Бугарску у ропство одвео и ас. је тамо одрастао и вратио се после у Виз. Природа га је обдари а физичком снагом и паде у очи чинов. и Михаилу Мих. га узе на двор учини га паракимоменом.

Вас. да би освојио још више царево поверење учествује у пи- анке. Када је задобио цара и уздигао се; са Вардом дође у сукоб јер е Вард морао да дели са њим власт и утицај на цара. Раде један про ив другога и Вас. победи Вас. задоби и зета царева логотета Симба- ију Вас. обећа Симбатију да ако он ступи са њим у заверу да се Вар а убије, да ће радити да он (логотет) постане и узбуни Симбатија ротив варде и раде код Мих. Кад је Вас. прву злу проговорио Мих. е поворова али кад и зет потврди Мих. се поплаши и сам ступи у аверу.

При једном походу у М. Азију који је нарочито био пријен би Вас. Варду. Пошто сад оста он најсилнији, цар му даде ранг Цеза- ра и круниса за владаоца још једног поред себе. Симбатије се буни ли Василије крваво угуши буну.

Васили као Варда приграби власт у своје руке али со за- видљивци нађу и завиде Вас. и раде код цара против Василија Мих. мире, али кад то примети Вас. он у договору са 2 брата уби Мих. После једне пијанке Вас. 867. год. завлада. Он оснива Македонску-Јер- ењску династ. која влада од 867-1057. Ова династ. 200 год. влада на продужи дело сирске династ. дело снажне империје и отишла је

и даље. Под њом је Виз. још једном постала светска сила као под Јустинијаном. После Македонске династ. настаје период застоја, па спадање и коначна пропаст.

Македон. династ. удари у реакцију, окренула је развиће царств у натраг. Повратила је римско право Јуст-законодавство и цвета фе дализам.

Василије I. 867-886. Вас. је свој пут до престола крвљу нато пио, то је била једна од оних силних природа људских, које не пре јуни од злочина, али човек таквога кова који власт врши на Срећу перије. Спор стоји о пореклу целе династ. По свима књигама најм мо династ. назвату Маћедонци. Они су били поред Једрена у Маћедо ји насељени. Вас. Фамилија је била јерменска од оних, које је Ко VII. у Тракију населио.

Још патријарх Фотије саставио је генеалогију за цара по ме Вас. води од влад. јермена породицо Аркасије. Међутим Вас. је био син сељачке породице. А то је био обичај јерм. војвод. да св јепорекло изводе од пород. Аркасија.

Унутрашњи послови. Започео је спор са Римом и треба му са вез са Фр. због Авара а треба да се Римом мири. Фотије збачен а просто дођу; Игњатије и влада од 867-78 год. Цар сазва сабор у Ц риград који католици зову 8 васељенски сабор 869. год.

Папство обешћу овај успех упропасти. Папа Адријан II. тражи да Цариградски сабор прими решење са ватиканског сабора у Риму Грци приставше. Али о питању о васпостављању папске власти у Илир ку и јуж. Италији и ни један Грк у империји не приста а делегат ма папским подвикну; Зар ви који сте се предали Францима да ви г гоподажете свештенике на земљишту царевом. И бугарско питање је било. Борис се Николи I. обрати за самосталну цркву и Никола је лан али умре а Андријан одби да потврди епископа које је Борис сам изабрао и одуговлачио спор. Борис изгуби стрпљење а тиме је папство испустио, да бугарску привеже за себе и запад, Борис се обрати у Цариград и на сабору у спору папских делегата и браће виз. цркве над Бугарском.

Папски посланици приставше и сабор даде бугарској самостал пе под виз. управом 870 год. 10. Епископија оснује и Бугари са по ка у заједници. Као знак поштовања Борис посла у Цариград Симеон

да се на Цариград.двору васпита.

Вас.се користио помирењем с Римом али чим му савез више није требао,био је равнодушан према унији и кад умре папа он поврати Фотије 878-886 год.На папском престолу Јован VIII.притешњен од Арапа са Сицилије и папа приста на предлог Вас.да се сазове нов сабор који би признао Фотије.Сабор се 878.год.сазва и траје и 880 год.али папске легате Фотије надмудри и изгуби све.Папски легати признаше Фотија за патријарха,ту се запад.цркви не даде задовољење никакво.

Папа раскида са Цариградом и огласи Фотије за збаченог и наста подела црква.Знатно што је папство усамљено.Фотије целу источ. цркву задржи и тим је извршен национални грчки програм и грчка нација се духовно еманцинује од тутерства папског.

Василије затече царство у тешким приликама.Цар подиже аутортет флоте на мору.Према аглибадима виз.порази нису престали,освоје Малту и на Сицилији Виз. има губитка.

Виз склопи савез са Фр.царем Лудвиком II.Уједињење Фр.и Виз. одрже 872 год. код Салерма победу.Ипак у Сицилији Арапи напредују и Сиракуза 883 год. паде у руке Арапима.

Под Василијевим господрастови у Јадранском мору васпостави се савез са Венецијом неретљански Срби са далматинским Слов.оснују гусарско гнездо.Они су и са Арапима радили и опљачкају и папске легате,који се враћају са сабора из Цариграда.

Вас.се користи и посла виз.флоту против гусара и у савезу са Венецијом мекере Неретљ. и далматинске слов.и гусарство искорене.Лудвик хоће царску титулу а Вас. не призна.Луд.није право што је послао мисионаре који су били заштите франака и фрн.огорчени што су Виз. и Фран.Бари заузели а сад Виз. узе сама град. и превари Франке Лудвик је уложио протест.Франач.слаба да силом прибави важност и последица није било.

Имамо и 2 победа над гусарима из Арп. и Африке с Крите и Киликије 880 и 881 Виз.заборави многе гусаре и изврше страшне казне.

У Италији посмрти Лудвика II.875.год.Франачка власт слаби. Василије предузе мере да јуж.Италију поврати Виз. Никифор Фока цар рев војвода терају Арапе из Калибрије и основа у Апулији нова виз.

тема, Лонгобарде као накнаду за изгубљену Сицилију.На истоку Вас. је наредио рат са Павликијанцима.

У првом походу против Хрисухтира Златоруког цар победи и до бије плен.Али гнездо Павликијанаца Тефрику у Јермен.не заузе.

Други поход преузе против Арапа и до Самосате преко Еуфрата продре и у саму Јерменску.У Јермен.Мелетину опсаде али је не заузе

Урисухир погибе од руке љубимца 8 год.и Вас.лако угуши уста нак. У Вас. време Јермени се ослободе од богдадског Калифата под Ашотом I.а Вас. склопи савез.Покрштење Слов.у Грчкој под Вас.Послао је свештенике у Пелопонез.и покрстио је и Милинге и Језерце на Тајгету и Слов.по старој лаконији.Св.Гору дао је Монасима,они су се ту насељивали у почетку IX.в.

Вас је извршио и реформу законодавну у натраг јер је повратио Јуст.законох.(Прохисној номој).Цар је издао и друго издање овог законика тако звано „Поновљење"иВасилиски велики законик.

Вас.су синови Лав VI мудри или Филозоф Александар.Али Александар је само формалне владе братовљеве се опрости.

Лав.VI 886-912.Лава су сматрали још за живота Вас.као ванбрачно дете Мих.А и Лав није симпатисао оца као и отац њега.

Није имао способности очеве,био је ученик Фотијев,али није научио праву науку већ мртво слово.Дељао је стихове ради римте,би је педантне мудрице.У приватном животу развратан према Фотију незахвалан збаци га и овај у манастир умре.

Цар Фотије заменио својим 18 год.братом Стефаном 886 год.Лав се четири пута женио.Последњи пут Зојом мајком Косте Порфирогенита.Због 4 женидбе дође у сукоб са цариградском црквом.

На црквеном пољу Лав имао је листу епископских престола у империји „диафикову".

Том листом одређена су сад први пут стална места и за епископе некад папских епархија на Балкану и јуж.Италији.Дотле епарх.и су имали места и долазило је на сабору због тога до туче.

После пада Фотијевог Игњатијевци имају утицаја и покушају помирење са рим.црквом и 900 год.дође до једне уније али то је било дипломатско дело.Та се унија поремети при 4.женидби.Када се по

четврти пут хтео оженити,Лав тражи венчање(907.год),Никола,Мистик патријарх карактеран човек,није хтео признати 4.женидбу као закони ту али Рим и папа Сергије III даде признање,а Лав Николу збаци и доведе Јефтимија.Никола Мистик прокле Сергија и избрисе му име из диптика Неточ.праве.И наста сукоб између цркава.

Лав је наставио законодавне реформе.Заврши издање Василика сиун свију виз.закона.Унутрашња управа.Лав је био деспот,уки је веза т.Доцније сенат у Виз.је само скуп виших чиновника. Спола над Лавом имамо слабости виз.и доста несрећа.Са Арапима се ратовало са „неуспехом.

Виз продире у Сирију али у Јегејском мору гусарство оживе, гнездо у Сирији и нарочито у Трипону.Гусаре предвођаше Лав.Трипољски.Ти гусари опустише острва.Сам 888 год.продре у Тесалију,и Димитријаду 902.год.поруше а 904 год.Лав трипољски са 54 лађа освоји Солун опљачка силно благо,зароби 22.000 људи и врати се до 4.јула натраг.У Силицији и јуж.Италији под Лавом губици су код Милэ 889 једав трупа Регнум и Тавроменија падоше у руке Арапима.У јуж.Италији Бар заузму.Лав није умео уредити ни односе са Бугарима на бугарском престолу Симеон(§ 95-927 год.)Он је хтео да ослободи Бугарски народ од Вис.Монопола но Лав неће и Симеон објави рат али Виз.дипломација и злато натуткаше на Симесна Мађаре у Бесарабији.Виз.Фло га их преведе у Бугарску 890.год. Симеон са Бугарима се затвара у градове,и ови опљачкају Бугарску.Симеон у повратку разби их и плен им отме.Зато се Симеон против Виз.окрену и код Булгарофигона у Тра кији победи и наста мир.Симеон запе да сврши са Мађарима и о Пече њезима на Дњестру,склопи савез,Мађари ратују у Моравској,зато вре ме Симеон у Бесарабију упаде и поби жене и децу,Мађари се реше да промене станиште.Из Бесарабије се преселе на Тису и Дунав 896 год Виз.је плаћала данак Симеону.У Бугарској продире нагло Виз.култура цвета златног доба књижевности.

За време Лава и Руски напад на Цариград под Олегом 907.год али није значајан.Лава VI наследи син Константин VIII.Порфирогенит 912-959 год. Влада по форми на престо од 6 год.дође,али и доцније није владао. Место њега владали су намесници а доцније министри

и цар Роман.

После смрти Лавове Кост.намесник брат Лавов Александров вла но и Алекс. није владао и даде власт противницима Лавовим.Лавову жену Зоју отера у манастир И Јефтимија злоставља и Николу Мист 912 год.поврати.

Александар 913.год.умре и намесништво да Николи Мистику.Међ њима од највеће је вредности Јован Елада.Намесништво узнемирују не Костантин Дука официр покуша да обори намесништво и да сам бу намесник,као да је и Никола патр.био са њим и Дука се за цара пр гласи али Јован Елада погуби Дуку са породицом по жељи Кост.Елад поврати Зоју и она намесништво предузе.Али споља су значајни дога ђаји:Симеон по смрти Лавовој увређен од Алекс.објави рат и дође 913.год.под Цариград.Намесништво успе да умири Симеона и између оба двора уговоре сродство Кост.веран са Симеоновом ћерком.Али Зо ји није право за веридбу и поквари је.

Симеон поново упаде у Тракију и Једроне 914 заузе.Али га склоне на примирје,за време примирја коју заверу Бугарима. Виз Симовну војску предводи Лав Фока а Флоту адмирал Роман Лакапин. Златом купи савез са Печењезима.Роман има Печењеге са Флотом у Тракију да превезе,да са Виз.војском нападну.Али Роман сања с цар ству и нађе да је боље да не изврши дужност.Сукоби се сама Виз.во ска са Симеоном на реци Ахеолоју код Анхијала.Симеон разби Фоку 917 год. и задоби још једну победу код Капариста близу Цариграда.

После тога цар намесник покуша Лава Фоку да постави али Ро ман уђе 919 год. у Цариград и поста намесник.Роман Зоју отера у м настир и прогласи Кост.за пунолетног и Јеленом кћерју ожени га. Његов син Христифор поста командант гарде дворске а намесник Рома на прогласи за цара и Николу 919 год. круниса и другог цара.Роман влада у главном од 919 до 944 Кост.се занима науком и вештинама.

Симеон не хтеде признати промену на престолу.Довођењем Ро мана њему се јавља сан пред очима,да покори виз.да постане цар и Бугара и Грка и хтео је дати Кост.кћер.Доласком Романа тај је сан покварен. Сада се реши да га оружјем оствари, прогласи бугар.архи

епископа за патријарха и затражи из Цариграда признање. Роман би пристао да га призна за цара Бугара али и Грка неће. Симеон из Ри ма добн пристанак,помаче границу у Виз.земљ.и појави се пред Ца- ригрaдом.Царство прибеже уништењу варвара једних помоћу других,на тучка Србе и Хрвате златом.Српска држава је између две ватре.Борба између Бугара и Грка изазива код на с борбе претендената око пре- стола.Симеону Срби и Хрвати дају бриге али их скрха и расели Србе у Бугарску и у Србији створи пустињу 924 год.Симеон се спремаше да удари на Цариград.

Покуша савез са Афричким Фатимидима ради флоте али виз.зла- то разби савез.

Симеон опседе Цариград.Роман успе да изради састанак са Си меоном и на њему лепим речима склони 924 год. Симеона на примирје.

Виз.на све стране тражи савезнике и успе.Хрвати у борби са Симеоном потуку Алагабатура 927.год.Симеон умре 927 и дође на прес то син му Петар 927-968 год. Права супротност оца миран и побожан после кратког ратовања Маћедонији дође до мира 921 год. и по миру са Романом,унуком Маријом Петар се ожени.По томе миру Виз. прими Петра као цара Бугара и патријарха призна и Бугар. се црк. одцепи од запада и паралелно са источном се развија.

Роман лакапин у јуж.Италији сачува Виз.од даљих губитака а нарочито сретно прође према Багдад.Калифату.Калифат се распада због анархије.

Јован Куркуа за више од 22 год. води љуте борбе са Арапима Продиро чак до спајања Еуфрата и Тигра.

У току ратовања са Арапима добија Виз.јер Абухове модитински емир поста грудобран Виз. према Арапима.Они су са Виз.У том ум ула зила у Цариград.

Наследници Емира Абухавеа покушаше да окрену лист Куркира их казни разори Малитину и оближња места и доби куратори за упрвника и дође код Виз.у Јермен.под I анархија и Арапи власт обнове.Но Ашот други II 915 год. на овоме помоћу Млирака протера Арапе из Јерменске и обнови савез са Визант Јерменска на врло важној позицији на истоку она престраха према Исламу Куркура и Низибис

освоји 924. год. али привремено.

Затим Едесу притесни и намора је да му изда икону Исусову; за коју се веровало да се сама на чинила.Ова тековина је са литија ма у Цариг.донесена и приложена у Св.Софију.Под Романом Руси три пут на Цариград нападају 40.000 пд Игором опседе Цариград и са суха мора. Куркура их разби на суду и патријарх Теофаније на мору 940 год.

Они после за дуго мирују а доцније са Виз.уговор је закључе

Под Романом 927.год.начини гладна година пустош.Велико посе ништво је порасло и ремети држ.финанс.и последице од те гладне го дине су страшне.Да би зауставили рашћење великопоседника,Роман из даје закон којим се прогласио неотуђивост сељачког имања.Закон је имао повратну силу до 927.год.али од њега нема већих последица Р манову владу потресају буне и завере,но Роман их је све угушивао крви.Роман је тако прелазио преко свије обзира и осигуравао прост својој династ.Своја три сина узвиси на Августово достојанство,на престо подиже и унука сина Христифоровог.Сва четири добију прве ство у рангу поред Констант.И жена Христофорову заАвгусту прогла Он је своју унуку Марију дао за Бугар.цара.Петра Романовог четв тог сина једног бедног човека,који се више разумевао у јахању по тави на патријаршијски престо Теофилата.Рома се осигуравао на чи ту македонске династ.Изврши помирење са Римом.Никола патријарх због непризнања Лава VI дође у сукоб са Рим.црквом.Роман се труд да и сам рим.престо призна ово гледиште патријарха Николе о неза нитости женидбе четврте јер се Кост.VIII Парфирогент из тога бра родио.И доиста на навaљивање његово папа Јован X склони се да је призна као незнаклоњену и обе се цркве измире 920.год.Роман које дипломацијом,које силом управни пут својој породици на престо.Ст ри покварише они због којих и ради Роман.За љубав деце Роман је закон и правду газио,а они изненада 2 сина његова ухвате га(Рома и принуди га да прими калуђерски чин и да оде у манаст.Проту на острву у Мраморном мору 944.год.децембра пошаљу.Синови Романов Костантина хтедоше смаћи али их Јелена изда жена Кост.Завера б откривена, синови Романови беху похватани и испраћени у манаст. Проту, код оца 945.

Сад доби власт Кост.VIII.Порфирогенит и то у својој 40.год. бог тога у Цариграду наста неописано одушевљење.Принцип наслед- ости био се знатно одомаћио у империји.Патријарх Теофило прави плетке за повраћај оца и браће али Кост.је стекао ослонце у вој- ичкој породици Фока. Константин постави Варду Фоку,брата такма- а Романов.Лава Фокаља за команд.царс.гарде,а Никифора Лава и Констан. ина за команд.трупа М.Азији.Државне послове предаде Јелени а њу ног Василије " Певац" помаже.Тако Кост. оста на власти још 15. од.као сенка.

Поље са Арапима са династ.Хамданида ратује Виз.то предводи рда Фока,био је тврдица и дође у сукоб са трупама и на тај начин ема среће.Али команду предузе Никифор Фока,поврати ред у војсци и ставри пут са успехом.

Руси од пораза 941.се смирише па жена Игорова мати Свјато- евљева Олга дође у Цариград у посету.Ту очара Хришћанство и 957. од.пређе у хришћанство.Конст.као лутка има у науци и просвети већи ачај,писао је и сам и помагао људе.Умро је отрован од снахе Тео- није.На престо дође Роман II.959-963 год.Био је млад 21.год.Био је ап али распусан младић.Отац га је као дете још заручио са Бертом овинсалском,краља Хуга незаконитом ћерком.Но Берта умре 949.год.

Роман се ожени из љубави ћерком крчмара,Анас., која је озвана Теофинија.Константин беше мек човек и Роман оствари намеру 7.год.

Први министар Романов је Јосиф Вринга,Роман поста на челу мад. Ник.Фоку који беше команд.царско гарде,против критских гу ира.Фока разби гусаре,продре на Крит,освоји град Хандаке и спалига гнездо гусара сасвим истреби,нешто поби нешто покрсти,а нешто ро ли 960.год.Ник.Фока и у Азији срећно ратује.Освоји Арапо у Кили- ји,Аназар 962.год.Потуче Сеифа Хамданида,код Алепа продре у град њега освоји али тврђаву не.

963.год.Роман умре и остави 2.сина Василија II и Констан а IX.Намесница је Теофанија,а први министар Јосиф Вринга.

Вринга и Фока се не слажу али фока дочује и принуди Врингу отпусти и он се прогласи за цара 963 год.Мало затим Ник Никифор ожени Теофанијом.

Фока 963-969.год.То је највећи војвода у Виз.империји(Јован Цимискије и В.Бугароубица под њима цвета Виз.)Он створи војску најамничку од Руса,Илира,Словена.Војни буџет гута силне суме и цар набавља аметима новац и манастирска имања порезује.Народ под Фоком стење.

Цар се није добро слагао са црквом званичном,овај човек није волео мантију,створио је у Виз. модерно стање,издао је закон којим принуђава патријарха да и на чисто црквена акта тражи потпис царев затим цар изда закон да ограничи јурење младог света у калуђерство.

Црква се на све те царске ударе опирала и то правећи опозицију где год може.Од Поглиевка тражио је да се светкују сви пали војници,али овај одби и то.

Црква је омела Ниф.полит.према монофизитима.Хришћани што су се налазили као поданици на арапској земљи.Ниф.је хтео дати доказ да империја протежира цео хришћ.свет.на истоку.

Цар обећавши да неће бити више гоњења,позва монофизите сирске и на челу њиховог патријарха монофиз.У Антиохији Јованс да се пресели у Виз.Јован се исели са епископима дође и настани се око Мелитене у Јерменској.

Мелитена опустошена за време рата Јов.Куркуре и сво добро које се насеље.Ту крај ожиме подигоше 30 цркава и манастира.Те побуни православног епископа мелитинског и патријарх цариградски подржа га и цар прче досељенике кињити,и т.д.,све за то да се натерају на унију са православном црквом.

Под Нићифором нарочито цвети великопоседништво.Ниф.беше и сам из велико-поседничке породице и иде им на руку.

Споља имамо на западу знатне догађаје.Отон I.обнови запад.цар.царство и затим је Отон желео да узме за сина кћер Романа II. Теофанију.но нешто због суви ше дрског понашења посланика Отоновог Луфрандра епископа а нешто због тога што Отон тражи целу јужну Италију као мираз од тога не беше ништа.

Нићифор увенча владу славном победом у Азији над Арапима Пре зи Сирију и Месопотамију.а најзад Глас.Адану.Мопсустију 964.год. сле дуге опсаде у Тарс у Киликији 965 год.Никита заузе Кипер 965.

После две године (967)Нићифор поново пође против Арапа са 8000 људи, освоји низ градова у Сирији,Леондикеји,Киреополь,Арку,Емису и Трипо ли и сам Дамаск беху принуђени да се данком откупе.А лепо Андамија престоница паде му у руке.

Војвода Вурда преко зиме опседе и освоји велику Анкиохију(969) Нићифор посла заповест да се славе антиохидског освојења резервише њега али Вурда не хте и Нићифор га збаци.У Сицилију посла Петра Никита паде у ропство те га цар морао откупити,цар мораде дати за откуп Арапима мач Мухамедов који је био заробљен.

Нићифор упаде 967 год.у Бугарску и за новчани поклон дође му помоћ Светислав син Игоров.Свјетислав освоји северни део Бугарске у манастиру преслави 969.год.намести престоницу.Нићифор је више волео слабог Петра за суседа но јаког Сјатослава и његове Русе.Зато Византија побуни против Сјатослава Печењега и ови опседну Кијев и Сјатослав јури Кијеву у помоћ.968.год.Нићифор се помири са Петром склопе савез против Руса и запечате га са уговором о женидби два Петра царевића са бугарским принцезама.Петар умре 969.год.Бугарски престо покушаше да заузму 4 брата:Давид.,Мојсеј,Арид,и Самуило,си- нови бугарског великаша кнеза Николе.Петар је имао два сина Бориса и Романа на цариградском двору.На Цариграде су пуштени принчеви и они спасу престо и прогласи се за цара Борис II.

По хипотези научника Марина Дринова,она четири брата отргла у западни део Бугарске државе,Македонију и Албанију и основали западно бугарско царство.Државе под Петровим наследницима поделе се на источну и западну Бугарску.Ту је хипотезу и Јиричек примио, али Д.Анастасијевић се не слаже с њом.

Тек што се Борис II.опростио 4 брата он пострада на другој страни.Свјатослав сиђе у Бугарску,малу Бреславу,и у великој Нереси- ји продре и Борис II.и Романа зароби 969.год.Нићифор је био велики војвода али његова карактерна црта и дубока побожност није марио православичну цркву али поштује побожне људе Он се спријатељи са Атана сијем Атонским и Атанасије оснује на Св.Гори Лавру Св.Атанасија.

велики манастир,који је служио као углед за доцније манастире.Нићифор је био обожаван од војске али га у народу не воле,нарочито у Цариграду.Замерио се војводи Вурди,бацио га.Јовану Цимискији се такође замерис.Али Цимискију завиде Теофанија и изради код Нићифора да цар допусти Цимистији да у Халкедону станује.То беше кобно за Нићифора,јер Цимискија, Вурда и др.склопе заверу а у њу увуку Теофанију и Теофанија створи двор завереницима и они убију Нићифора.969.год.Сад као нови цар дође:

ЈОВАН ЦИМИСКИЈА 969-976.год.

Јован Цимискија Јерменин по пореклу,строг и карактеран беше владалац.Палиефт патријарх се устезаше да га круниште.Цена да би га крунисао беше да цар укине закон Фокин који сужава самосталност цркве и да цар Теофанију отера.Цимискија приста,отера Теофанију у манастир и укине закон,а патријарх га крунисе али цар стим није дошао у зависност од патријарха.Кад је патријарх Василије доцније хтео да њим управља цар га дотера у границе.Цимиктија у почетку узнемири једна буре,а Лава и синове му ослепи 970.год.

Цимискија одступа од Нићифора,није био штедљив већ издашан он расипа новац и грађани га заволе.Као негда Константин Копроним прогна јерменске монофизите и Павликијанце у Трикију око Филипополъа.Као Јерменин он им симпатише.Сво помињемо што ти Јермени са другим Јерменима посташе расадник Павликијанова по Балканском полуострву а одатле оде на запад.

Још под Петром учио је у Бугарској поп Јеремија томпавли: кијанству.

Споља Цимискија уредно односе Империје према Отону I Цимискија од повреде византиске етикете не чини велико питање,приста да да Теофану за сина Отоновог и 972.год.посла је у Италију.

Споља и Цимискија као и Нићифор обележи владу победама и завршио је Нићифоров рат славом.Та слава баци вео заборава на злочин којим се цар на просто попео.Свјатослав продре у Бугарску и спремао се да нападне на Византију.С пролећа Свјатослав упадо у Трикију уза Филипопоља и изврши покоља 970.год.Цимискије прекоа

посланика позва Свјатослава да се повуће из Бугарске,али Свјатослав одговори с презрењем и примаче се Цариграду.Цар испосла с војском војводу Варду. Византинцани и Руси код Аркадинополя се сукобише и срећа би на виз.страни и Руси се морадоше повући те тако Цариград спасе.Цар се користи и довуче трупе из Азије.Немарљиви Руси беху оставили непоседнуте Балканске кланце и Цимискија их поседе и образова легију бесмртника и цар на челу 10.000 војника пође у Бугарску а остатак војске служила му је као позадина. Цимискија паде пред Преславу,освоји је на јуриш и спали и ослободи Бориса II и Романа и указа им сјајне почасти.Свјатослав се повуче ка Дристрин(Силистрији),Цимискија пође у потеру а војску му појача маса Бугара.Пред Дрисрин опет дође до битке и Руси бише потучени.Свјатослав се са војском затвори у Дистру а Цимискија је опседе.Галије са мора помагаху опсаду.И Свјатослав покушаваше да се пробије и побегне али узалуд.Свјатослав понуди предају и да му се допусти повратак у Русију.Цимискија неће Свјатослава да тера у очајање и прими понуду.Свјатослав се закле да неће више нападати и врати се.Оба владаоца се прежходно састану 972 г.Свјатослава и Русе дочекаше и дочекаше у повратку Печењези а Свјатослав погибе и кан Печењешки начини пехар од лобање Свјатославове.

Бугари су се надали да ће им Цимискија обновити царство,али Цимискија преобрази Бугарску као провинцију,а круну бугарску приноси на олтар Св.Софије. Бориса доведе у Цариград а самосталност патријарха уништи збаци патријарха Дамјана.Покоре,е Бугара и сузбијање Свјатослава догађаји су од великог значаја.Цимискија сузбија бугарску и руску опасност.Покорење Бугара је и заслуга Свјатослава дела али у толико је већа слава Цимискијина јер је победио.Исто је тако сретан Цимискија и у Азији.Тамо ратује са Арапима од 972-975 год.У Сирији трупе прелазе и на истоку.Низ градова у Сирији и Македонији падоше у руке Византинцанима.Исламски свет страхује и њихове сложе престадоше.Победа Цимискијана уједини ислам и склопе савез и поврате Антиохију.На челу савеза беше династија Фатимира која се и на Сирију пружила руку.Антиохију одбрани патријарх Никола 9 год.Византинцани заузеше Низибис.То још више поплаши Муслимане и

Багдада се проповеда рат против Крста.Код Анибе Византињани прет
пораз 973 год.Цимискија предузе поход против Арапа и спусти се у
рију, узе Киреопољ. Еме су,Апамеју,Хилиопољ и Дамаск. Затим Цими
ја иоће Ливанд уђе у град Неринт. Ту Цимискија оплачка икону Ису
и посла је Св.Софију.Цимискији паде у руке цела Феникија а Трипо
заузе. Циљ овога похода беше ослобођење Јерусалима и Палестине.
због неуспеха код Трипова мане се и оде у Месопотамију, пређе Еу
кох Таврских гора, освоји Самосату, Едесу, Мартирополь, Низибис,
ви се пред Багдадом али га не освоји него се врати и пође у Цар

Цимискија византијске границе помаче на Еуфрат и Тав
Горе,али су та освојева привремена.Тамо су се градови предали д
Цимискија био ту, али после отпадну. И Антиохија покуша да се о
боди али поново би заузета. И Монофизите сметаху много и симпат
Арапима. Цимискија не беше сретан да се врати у престоницу. 976
умре код Романа патријарха унука Лакапина. Цимискија је пао као
на велико посединичке завере. Вели се да је узвикнуо силно имање
нука Василија. Тај Василије био је лукав и учествовао је у свим
менама на престолу и стекао силно имање у М.Азији. Велико посед
се уплаше од Цимискија и отворе заверу и Василије прије тој зав
и Роман патријарх његов слуга отрују цара. Цимискије је тад има
годину. После Цимискија на престо дођу два царевића законита по
Василија II. Константин IX. За време свих ранијих владара из Ма
ске династије управљали су империјом министри или цареви поред
њихових царева мајордоми. Слабост ранијих царева допуштала је то
Василије II и Костантин IX беху у добрим годинама и неће намести
Но поред њих изађаше Евнух Василије јаког утицаја на двору. И о
гласи њих за владаре, али државне послове задржа за себе, а цар
гледа забавама и уживањима да забавља. Константин у измакне и
се, те се доцније више не појављује а Василије II спасе његов г
Василије II волео је власт,учествовао је у државним пословима. Т
му паде старатељство Василијево и гледа да га се опрости,у томе у
после 15 год.

ВАСИЛИЈЕ II БУГАРОВ УБИЦА.976-1025 год.

Био је владар силне енергије.На истоку са Арапима р

славно а на Балканском полуострву уништи обновљено Бугарско царство. За време Нићифора Фоке и Цимискија, Василије је требао бити васпитан за мекушца, али је то његово васпитање остави трага само његов ум, (незнање Василија II).Није знао никакве науке,а у толико се више развио у Василија дух натмуреног војника. Он је у почетку у младости запиивао у задовољства али наскоро се засити тога и удари у другу крајност. Био се зарекао да не једе месо нити је пио вино, а носио је пустињско одело испод мантије. Цар је имао и ту особину која се није допадала савременицима т.ј. био је штедљив до тврдичлука. Под њим народ стење од дација јер му је требало новца због ратовања. Због тих данака он није популаран код савременика. После смрти Цимискијанове многе војводе желе положај другога цара, положај који би се могао равнати са мајордомима у Франачкој у доба Меровинга. Али како у Цариграду на престолу беше Василије II мало беше изгледа да ће ико заузети Цимискијин положај. Ипак су неки покушали. Као кандит је врховни командант азијских трупа. Варда Склир. Али на двору се сада налазио Евнух Василије ванбрачни син Романа Лакапина и њему сигом није стало до тога да се попне други цар и гледа да смете Варду.

Утицајем Евнуха Василија Варда Склир је лепим послан у изгнанство за команданта трупа у теми Месопотамији.Варда Склир увиде то и побуни се против Евнуха Василија. Варду је војска волела, а муслимани из Месопотамије га помагаху а тако и великопоседници. Склир потуче Петра Фоку и поплави М.Азију. И ако је побеђен на мору узе на суху Никеју и запрети самом Цариграду. Сада се влада у Цариграду сети старог противника Склировог, Варда Фоке. Овај Фока се под Цимискијем побунио против цара, а и Цимискије посла Склира који га савлада и испосла на острво Хијос Влада са Хијоса узе Фоку и посла против Склира, али Склир у два маха победи Фоку и Фока побеже у Илирику код кнеза Давида. Поново дође до Склира и у битци код Пинкалије 979 године потуче Склира и Склир утече Арапима, а ови га у Багдаду као заробљеника задрже. Фока је сад командант трупа у Азији и оста ту читавих осам гидина. Он је сретно ратовао са Арапима. Емира и Алепа примора да Византији плаћа данак. Али у Цариграду Василије показује снагу. Он је владалац који хоће сам да влада и Евнуха Василија,ко-

ји је то хтео да спречи да поред Василија не дође други. он сплете замку. У ту замку увуче и Фоку и Фока у Азији дигне буну и сам се прогласи за императора на двору Евститија Малена 987 године. Против њега беху Арапи и спреме на њега Варду Склира са Хришћанским војним бегунцима и Арапима. Фока разби Склира, ухвати га живог и са целом силом иде против Цариграда. Покори већи део Мале Азије. Опасност за династију је још већа, јер на Балкану гори пламен устанка. Бугари се побунили и Самуило ради да обнови Самуилово царство. Василије успе да добије помоћ од Руског кнеза Владимира сина Свјатослављевог . С том помоћу и брат му Кнстантин пођу на Фоку, Фока споседе Авид на Дарданелима. Вешти Василије зададе фоки губитак и Фока пође на Василија двобојем да реши ствар али Фока се стропошта с коња. Вели се да је то од чаше воде, коју је научио попити пре но што почне бој, а неки веле да је и отрован. 989 године. Фокина се војска растури и Варда Склир би жив одведен пред Василија. Цар помилова Склира. Како се Василије осигура од унутрашњих потреса.

У ово доба пада и велики догађај покрштење Рускога народа под Св.Владимиром у Херсону. Владимир се ожени сестром Василија II. Аном 989 год. Огроман значај овог догађаја је што православље у Русији добија јак ослонац. После угушене побуне Фокине у којој су и против евнуха Василија умешани дође ред и на Василија.Василије II одузе све три титуле евнуху Василију,конфскова му имање и посла га у изгнанство 989 године. Цар после 13 година отресе се овога тутора. Он се у опште дигао против великог поседника. Василија позва у Цариград и задржа код себе Евстатија Малесина.По смрти Евстатијевој и његово имање конфисковао. Једном другом великопоседнику сруши Василије двор а имање врати сељацима. По угледу напретка Романа Лакапина,Василије се и законодавством борио против великопоседника. Последње време дешавало се да сељаци продају имање цркви па великопосредници купују та имања од цркве. Василије изда закон којим забрани отуђивање сељачких имања,ма и у корист цркве,996 год.изађе тај закон.Василије се борио против великопоседника и у интересу царске власти. Своју прву величину показао је Василије на бојном пољу. Смрвио је Бугаре и зато је добио назив „Бугароубица" На истоку

је Василије страшило за Арапе,освоји Јерменску.Слав.виз.оружја под Василијем већа је но икад.После смрти Цимискијина Бугари се побуне под 4 брата:Давидом,Мојсијем,Ароном и Самуилом 976.год. Они су још по смрти цара Петра дигли устанак 969.год. и то против династије Симеунове али не успеју.Борис II.задржа престо. Научници најновији узимају да од 969.год.ова 4 брата отели су од Бориса запад и основали засебну бугарску царевину " Западно царство".По неким научницима Цимискија није покрио њу,а с другим је покрио и запад.Главно је да су ова 4 брата по смрти Цимискијиној покушали да обнове Симеуново царство.У току времена,после 976.год. Арона убије Самуило и сам завлада.Самуило је амбициозан и сања да обнови Бугарске обнови под Симеуном.Он је био велики ратник.Језгро Бугарске на југозапад чине Македонија и Арбанија.Престо није био у преслави једно време.Доцније Самуило пренесе своју престоницу у Охрид.Кад је Василије сатро Бугарско царство и ушао у Охрид нашао је царској ризници скупоцену царску круну коју је Самуило из Рима добио.

Самуило задобри љубав поданика и православних и богумила, али он настави и даље дело које је са срећом започео.Он ратује са Византијом са промењљивом срећом.Зла судбина Самуилова је хтела да он влада Бугарскомонда кад је Виз.владао силни Василије и Самуило је у борби подлегао.Целу борбу делимо на 4 ратовања:У 1.походу од 976.-988 Бугари имају успеха.Самуило узе и источну Македонију до Солуна и Сардика(Софије) освоји опир Тесалију и Дарису,расели се из ње одне мошти свеца Ахилија у Преспу.Самуило сиђе до Коринстке превлаке 983.год.Да би спасао Грчку Василије пође на чело војске ка Сардику и успе.Самуило се врати опседе Солун али не успе да га освоји,у путу наиђе на заседу.Војска му би потучена и Василије побеже у Филипопољ.После те победе Самуило је господар целог истока. Василију беху везане руке Фокином победом.Василије се ограничи на одбрану.Самуилова држава постиже врхунац јер 990.г.он загрози самом Солуну.Тада се Василије крену у II поход против Бугара да спасе Солун.Побринуо се за одбрану града,остави гарнизон војске и команданта града Глиторија Тероника.Затим се врати у Цариград.Тарс-

нит за пет година добро брани Солун и пут у Тракију.Приликом испад
против Самуила Таронит погибе 995.год.Самуило спустоши Тесалију Бе
тију Атику,и продре у Пелопонезију.На тај глас Василије,пошто се и
похода против Фатимида вратио предузе III.поход од 996-1005 год.На
место Таронина цар постави Нићифора Урана и посла га да поврати Со
лун.Из пелопонеза пође и у јужној Тесалији на реци Стеркију улогор
се.Једне ноћи Бугари мирно почиваху а Византињани пређу реку и гру
ну на Самуилову војску униште је а Самуило и син му тешко рањени п
беглу у Бугарску 996.год.Од сад Самуилу срећа окрену леђа.Његов зе
Ашот син Таронина издаде Драч Византији.Василије пак предузима по
против градова које су Бугари заузели:Охрид,Струмицу,и т.д.Ствари
истоку позваше цара и он јури на мисирске фатимиде,а вођење рата
тави својим војводама Војводе продуже освајање освоје Преславу ве
ку и малу и покоре источну Бугарску 1000 год.Византијска војска пр
ре у Верију Србију Воден,упаде у Тракију и Тесалију 1003 год.Васи
је освоји 1004 год Видин и Скопље.Али Самуило продре у Тракију и Ј
рене опустоши 1004 год 1005.г.Перник и Драч вероватно узе Сад нас
пауза с обе стране.За то време Самуило прикупи снагу,сакупи војс
нападе на Солун.Василије на то предузе IV поход 1014.г.Цар је био
шао са више војске Један део војске води он,а остале војводе Од С
луна би Самуило одбијен Цар се упути Сардици,око Беласице заустав
га Самуило и Нићифор Ксенифон војводе царев дође и 15.000 падну у
ропство Бугара Василије ослепи свих 15.000 и посла их Самуилу.Сам
ило од потреса паде у несвест и после два дана умре 1014 год.Посл
њега дође на престо син му Гаврило Роман-Радомир.Радомир тражи ми
и Василије га одби.И Бугарски бољари беху за рат и наста ситно ра
вање Ви трупе од Бугара освајаху град по град.Наскоро у Бугарско
би промена на престолу Романа уби брат од стрица Јов.Владислав за
осветту што је Самуило убио оца му Арона.На престолу дође Јов.Влад
слав 1015 год.и он је храбар.Он затражи мир од Василија,али Васил
је одби Владислав онда продужи рат са доста среће.Василије освоји
низ градова,и освоји Охрид То траје до 1018.год.Владислав са Пече
вима склопи савез.Владислав покуша да освоји Драч,али при опседи
год погибе.После ових неуспеха у Бугарској ратоборни бољари клоне
хом.Беху две странке једна за рат друга за мир.

Странки за мир на челу је Јованова удовица Марија и читав низ вели
каша и патријарх Давид.Он понови Василију предају,он прими и пође
из Цариграда у Охрид.После тога у брдима по градовима,и по стенама
тиња слобода, али Василије и њих савлада,најзад силно бугарско цар
ство потпуно пропаде, под Василијем II.Виз.после овог успеха је на
вршицу У заслуженом поносу Вас.II.пође у Атину да се у Партенону
храму захвали богињи.За тим се упути у престоницу јашући на хату са
царском дијадемом и терајући пред собом Владиславову жену Марију и
Самуилове кћери и поворку бугарских великаша Кроз златну капију у
триумфу уђе у град.Вас.II,покорном племству бугарском поврати при-
вилегије,цркви потврди самосталност 1019.г.Чланове царске породице
доведе у Цариград о њима су се ородиле виз.фамилије.Најзад се сврши
лута борба у корист виз.И ако је Вас.овамо заузет он и на истоку
чини чуда На истоку фатимиди из Мисира хтели су да освоје Сирију и
нападну на Емира од Алепа.Емир силом и од нужде пређе под виз.зам
титу и Вас.нареди команданту Антиохије да помогне Емира,иВурда то
уради.Једном приликом Вурда код Атамије 994 год претрпи пораз.Фа-
тимизи поседну Алепо и Антиохија је у опасности.Вас.прекиде рат са
Бугарима и оде у Сирију Царска војска победи Фатимиде и они побе-
гну.Вас.прође кроз Сирију и Феникију,освоји низ градова осим Три
пола.Али наскоро ствари су за Виз.рђаве.Дамјан Деласа наследник Вур
дин претрпе пораз и погибе 999 год Цар прегази Сирију,Феникију и
освоји многе градове па оде у Киликију.Док се цар у Киликији бавио
даде му се прилика да се и у Ирирске ствари умеша.Тамо је владао
кнез Давид,који је однео победу над Емиром арапским.Давид на самрти
остави државу Василију наслеђеА овај оде сад да прими наслеђе па и
оде у Цариград.Василије је имао још једно да прави поход на исток
Сеоди јерменских ствари 1021.год.Таде беху напели Селџуци кнез ис-
точне Јерменске.Сенекерин није веровао да се против Селџука може
одржати и ступи у преговоре са Вас да уступи државу њему после смр-
ти.Томе се опирао само кнез у Теодосиопољу и илирски кнез Борђе
привуче на своју страну Василије их казни и кнеза натера да му за-
вешта државу.У Кенусни би митрополија основана,то је имало доцније
рђавих резултата.Православна црква у Кенусни пења монофизите и први

раздоре и уравњава пут Селџуцима.Василије ратује на Балкану И истом није губио из вида а тако исто и Италију.Тамо су Арапи за време док је Василије био заузет имали успеха И Сицилије у јужну Италију имао је успеха да укину и византиске власти Апулију.Василије спрема против Сицилију армаду али не дочека да напрши намеру јер је умро у 66 години 1025 године месеца децембра.После Василије II почиње опадање Византије.али не нагло већ полако.

ВИЗАНТИЈА-НАСТАВАК ВАСИЛИЈЕЊЕ ВЛАДЕ.

После пада Бугарске покоре се Срби и Хрвати и Василију,који аузме Митровицу-Сирмијум-и тада је погубљен Сермон-Бугароки управ ник.Док је Василије ратовао са Самуилом морао је два пута прекида ид ат и јурне на исток да од Мисирскихфатимида брани тековине Ни ифора Фоке и Цимисхиј-у Сирији Финикији и Месопотамију.Пред крај лад е и по трећи пут оде на исток,и то и Ивирску и Јерменску под авказом да тамо обезбеди зив.утицај.Византинци и фатимиде бију се ко Алепа.Ханедамиде-династија-налазећи се између две ватре мењала е заставе византиске и фатимидске као и градове у Сирији.Норочито е фатимидама ишло добро у овом крају за време буне Тврде Склира Такмац Склиров Барда Фока пошто је победио Склира врати је кће- евину,лепо у послушност Византије,освојио је нека места и у Сири- и.Но када се Фока побунио против царства цар Василије склопи при- ирије с Фатимидом Азисом 988,тим је моћ фатимида порасла.Фатимид- ка војска притесни веомаХамдамиде у Алепу,који видевши се на му- и завапише за помоћ од Василија.По царском наређењу Виз.командант нтиохије из Фемилије „Вурца"поможе им једанпут,али други пут би азбијен те Алепо дође у опасност,као и византијски поседи у Сири- и,те Василије остави Бугаре и диже се 995.на први поход у Азију слободи Алепо,прегази Сирију,Финикију;поврати освојене градове казни непослушне,али се и он одби од тврдог Сирског Трипоља нај- евернијег места фатимидског у Сирији.По царском повратку у Цари- рад Калифа Азис поче градити велику флоту да би напао на Виз.Сирп у с мора,но Мисирски Грци спалише му најбоље лађе.Као одговор на о он би 996.извршен ужасан покољ Грка у Каиру.Грци су морали пла- ити општету али је њихов циљ испуњен,пометен напад на Сирију.За реме сина и наследника Азисовог,полуделог Калифе Хакима-лудога- 96.-1021-Виз.би два пута потучена на Сирском бојишту,на мору код рувнога Тира,на суху код Апанеје;У битки на суху погинуо је нови нтиохијски командант из породице Даласина,који је био постављен место Бурце,Василије опет прекиде борбу са Самуилом и отвори други

поход. ратна фатимида 999., освоји много Сирских и фатимидских дова, па оде у Коликију, провинцију на Црномору. Спремао се да на леће отме фатимидима Дамаск, али га важни послови одазваше у Ил ску а одатле у Цариград, у том се посредством царског патријарх закључи с Хакимом десетогодишњи мир 1001. Односи се покваре пре Хаким поруши цркву Св. тога Гроба у Јерусалиму и поче гонити Ви тинце Хришћане није патње трају 10 год. Док је Хаким изменио по шаље келећи да се помири с Василијем, ма да је Виз. много полага на свој протекторат на хришћанство на истоку, Василије је био з свих 10 год. Хакимовог беса заузет борбом с Бугарима, те се није гао умешати у прилог Хришћана под Хакимом. За то време и у Алеп преовлађивале две стране.

ЗАУЗЕЋЕ ИЗИРСКЕ И ВАСПАРУХАНА (ВАСПАРУХАН ЈЕ ИЗМЕЂУ АРАКС И ЈЕЗЕРА ВАНА) И СТИЦАЊЕ ПРАВА НА ЈЕРМЕНСКУ.

Василије није само бранио но и раширио је источне грани добио је прво на папиру, па онда и стварно, Ивирску и Васпаруха стекао је и права на јерменску краљевину Багратида с престони у Ани. Византија ће то право над краљевином Јерменском остварит ратом, после Василија. Цар је усред другог Сирског похода окрен у Ивирску где је убијен кнез Ивирски Давид, васал византиски и јатељ, који је био завештао своју земљу Василију у наслеђе, те наслеђе требало извршити. Василије то учини присаједињењем Ив и Давидова сина и наследника узе на свој двор као таоца и вис чиновника. Уз пут су се Василију покорили и оближњи муслиманск ри по Месопотамији, као и разни кнезови хришћански под Кавказ до Каспијског језера осим Јерменског краља Гагике у Ани из Багратида. У Ивирској се побуни 1018 Ђорђе унук Давидов проти силија. Буну је помагао и нови Јерменски краљ Јован Сембал син ликов. Василије свршив с Бугарима крене 1021 у Ивирск-у, побед ђа и на зиму пређе у Трапезунт спремајући за поход на проле Ђорђа и Сембад, који се уплашише од тога те похиташе да зак мир. Сембад завашта и сам своју државу Византији поло. своје Ђорђе се обавеза да се више не опире Василијевој власти у Ив

Цар онда доће у Ивирску да прими управу над земљом,но Торће и Сенбад у дослуху са Ксифијом побуњеним виз.војводом,изневере цара 1022.Ксифија је био савладан,цар удари на Торћа,савлада га и он преда Ивирску Василију,али му би остављен на управу један крајак земље.Јерменски пак краљ је био помилован.

ПОЈАВА ТУРАКА СЕЛЏУКА.

Селџучка је појава у вези са овим догађајима,још за време зимовања Василијева у Трепезунту 1021-2 кнез Васпаруха Сенехерим предао је Василију своју кнежевину и добио тему Савастију у земуну око горњег Хамиса данашњи Савис),и ту се преселио са јерменским монофизитским патријархом Петром и са једним делом свога народа. Узрок што су сви оставили своју земљу и прешли под византију беше појава Турака Селџука и њихов напад на Јермене.

ИСТОРИЈСКИ ЗНАЧАЈ ТУРАКА.

Турске масе становале су у дивљој средњој Азији одвојени од питомих приморских крајева Кином,Индијом и Персијом,на северу је био Ледени Океан.Делом су турци били изливени и по источним европским степама преко Урала.Турска раса игра велику улогу у политичкој историји.Каријера Турака,може се у том погледу сравнити с каријером Германа и Словена,само су Турци делали по већим просторијама него Германи и Словени.Као што су у Европи Германски и Словенски варвари ударили на овог културног,и труло богатог суседа римског у питомим приморским крајевима,тако су и у Азији Турска племена са другим њима сродним варварима навaљивали на приморска и природом обдарована царства-на Кину и Персију,а после одвојења Персије од Мухамедових наследника у VII.век.турски притисак на персијској граници падао је на арабљански исламски и калифат.Као што су Германи и Словени имали велику сеобу народа из које је никао низ нових држава,тако су и турски народи правили огромне трке по свету,према којима европска сеоба изгледа као права ситница,и зидали су горостасна царства.Ту баш и лежи она споменута несразмерна врста Словенима и Германима,додамо ли пак њихове сроднике Монголе или Татаре с чијом ћемо се гигантском државом срести у 13½ом веку,несразмере

постаје још многа већа.Алтајски Канат Турски из доба Јустина II, затим грдно аварско царство,Бугарско и Хазарско-северно од Црног Мора-царство,Печењеге и Кумане смо поменули.Али главни светски историски значај турске расе,значај којим Турци личе на Германе и Словене почиње од краја X и почетка XI в.Као што су у Европи Германи срушили и наследили клонуле Римљане,и Словене окрњили Византију,постав пионерима крста,исто су тако Турци у Азији прогутали Исламски арабљански кфалифат кад је он опао.Исто су и они тако одмењени преживеле Арабљане и Персијанце у вођству Ислама од XIв.па наовамо.Постали су главни заточници исламске вере као носиоци светог исламског рата против хришћана и заставници у борби између Европе и Азије.А како се око борбе исламско-хришћанске вртела светска историја у средњем веку па и у новом веку,очевидно је,колико је велики значај Турака у светој драми.Постоји једно поље на ком нема паралелизма између Германо-Словена и Турака.То је духовно и културно поље;према Германо-Словенској стваралачкој моћи ту је неплодност Турака. И Турци су зарана били изложени утицају високих цивилизација кинеској и персијској.Али се нису цивилизовали.Од двеју Азијских империја,Кине и Персије,које је проблем турске опасности најпре тиштао,Кина је тај проблем како тако решила на својој граници. Она је вековима издржавала турске најезде на границама својим.Зато време једни су Турци били сварени и претопљени у Кинезе;т.зв.јужна Турска или Ујугурска грана,била је претопљена културом нарочито будизмом.Северне Турске који су били најопаснији,Кинези су скрхали војнички,начинив њихов алтајског кана васалом у почетку VIII век.

За Персијске шахове то је било немогуће.Персија се на западној страни у старом веку бори с Римом,а у средњем са Византијом.Тешко јој је,да уједно одолева и Турцима и источној страни.Сем тога Турска земља око Персије беше неприступачна пешчара;то је нарочито био случај с оне стране каспијског мора и преко реке Јексерта.И тако Персијанци не одбише од себе Турску опасност.Она је у целини остала у наслеђе арапским исламским калифима освојиоцима Персије.Калифат је и сам покушао да прелази турско море,али ислам и калифат суверенитет могли су бити однесени само до Бохаре,до Самарканда

о Кашгара. Прави пак Туран иза реке Јаскарта, иза Арапског и Кас-
ког језера остао је и даље нетакнут и слободан, а ту је и био
вни резервоар Турака и главни извор турске напасти. Још од првих
ира са Турцима, пре него што ће турски владари загосподарити у
ству мухамедовиц Арабљана, почео је прилив Турака на све стране
ифата, као што су и Германци, некада притицали у римску империју
него што су је ујединили. Доста је било да Турчин пригрли ислам,
да се успне на највећи положај у калифату на пример као Тулумиде
шкидиде прво калифини гувернери Мисира па онда одметници и осни-
ни династија. То су били у арабљанском калифату као рацимири,
лихони одоакари из римске историје. Но Турци су у царству калифа
рочито радо узимали у војску због њихове снаге, као год што се тим
жио у последње време германским федератима. Фале нам само имена
риха, Теодорика па да нам све личи на стање у империји. Знамо за
ифе Мутасина, турску гарду, која се претворила у преторијанску
аст. Али абасидски калифат у Багдаду пошао је у IX. веку низ бр-
и до средине X. века био би се сасвим разобручао; у појединим
крајинама завладале су персијске династије и арапске: Саманиде
североисточној Персији; Бујиде у западној Персији и у Месопотамији
Багдаду, затим Хамданиде у Алепу и др. Калифа се од тих династија
знавао само као духовни шеф исламски папа - али не свуда, јер се
амски свет готово у сваком граду делио на суните и шите шинте.
рци у калифату све су то осетили као некада Германи малаксалост Ри-
,Боље турских орда,које су служиле код калифе и код обласних дина-
ија,прометнуше се сад од једва послушних најамника у тербристе сво-
х господара.Уједно и Турци из дивљег Турана стадоше под својим бар-
тарима прелазити у калифат;но као да је и то било мало,у другој
ловини X века јављају се на земљишту калифата и независне турско-
амске државе,с турским владаоцима.То се најпре дешава на терито-
ији калифата.Напослетку поисламљени Турци,селџуци,прогуташе цео Баг-
хски калифат,па се раширише и даље на запад на рачун Византије и
тимида.Прво исламо-турске царство основано је крајем X века од Бео-
у
кана сина Харуновог код полуисламизираних Турака областима Кашгара

Још већи турски државовереац био је силни султан Махмуд Газнавид т.ј од Газне у Авганистану(997 1028).он је са својим Турцима срушио Саманиде у северо-источној Персији под чијем је заставом најпре служио заједно са својим оцем,отерао Буиде из јужне Персије и готово их сасвим упропастио и уз то покорио велики део Индије Та је велики турски пионер ислама благословен од багдатског калифата Одиах за Махмудом јављају се ислимизирани Селџуци.Они су скрхали власт Мухамеданих наследника у Персији оставивши им само Авганистан и поседе у Индији;збрисали су остатке државе Буида и постав с калифиним благословом исламски султани на место Гамзневида,отео су Сирију и Палестину од Фатимида,шта више док је газневитско цар ство имало значај за историју Азије,селџучко је задрло у историју Европску.Селџуци су за навек избацили Византију из већег дела њених азиских провинција.Византија је изгубила њено прво место у к церту хришћанских држава.А тиме је начињена једна грдна промена т тадањег стања ствари у средње-вековној Европи:најзад освојењем с тих места у Палестини и злим поступком према хришћанским ходијам Селџуци су изазвали епохалне крсташке ратове.

Ко су Селџуци су турска династија тако названи су градоначалнику Селџеку,на пр.Османлије по Осману.У ширем значају ми зовемо Селџуцима и све Турке које је нода се скупила државна застава дома Селџукова;онако исто као што ни под Османлијама не подразумевало само султане из османлијске лозе него и остале Ту из осмалијског царства.Почетци Селџукове лозе нису нам јасни,-о нач Селџук живео је у X веку,крајем,пореклом је од дивљих Турак од оних у данашњој земљи Киргиза преко реке Јаксарта,како нам к источњачки,или од закавкаских Туркомана како веле византиски и вор.Селџук је био један од обичних туранских четовођа,који су с издржавали од рата у најамничкој служби.Изгледа да је то била ј шћанска породица пре него што су дошли у калифат и примили ислам ство јер има њених чланова са старозаветним хришћанским именима. као на пример Селџуков брат Израиљ;Селџукови синови Јона и Михаи да је то била једна покрштена турска фамилија,није невероватно. сем Турака незнабожаца,будиста,мухамеданаца било је изгред и Ту

са хришћана и то још после IV века нарочито се несторијска јерес.
коју су гонили и Византија и Персија,трудила да се рашири код тур-
ских племена;из дивљих крајева у којима је поникао,Селџук је на че
лу својих чета прешао ка оним Саманидима у северо источној Персији
примио ислам и добио на управу један срез у области Бохаре у Аро-
динима,тих Саманида према Турану,где је имао да брани саманијску
границу од кана дивљих Турака,званог Илик-кана.Но ни Селџука ни
његове синове не послужи срећа да сагради за себе престо,већ први
оснивач владалачког селџучког дома био је Селџуков унук Тогрил бег
(умро 1063)са братом Чакаром.И њима је за дуго ишло тешко,промени-
ли су неколико господара;тако Саманиде док ови нису пропали(1004)
Махмуда Газневида.Тек после Махмуда Газневида пођоше Селџуковићима
ствари на боље касписким Турцима они разбише сина Махмудова Масуда
у битки код Дамгана испод Касписког језера,а по византијским изво-
рима код Испахана у западној Персији 1039,тиме су се они закопити-
ли у севере источној Персији у Хорасаму.Пошто су се раширили на
исток и запад и постали моћни,Чакар умре.Торгул бегу остаде да кру
ни сам своје и свога брата дело освојењем Багдата.Његов је сан
био пробити се до калифе-наравно у Багдад-и примити из његових ру-
ку скиптар световни,тим је имало бити озакоњена његова сила и држа
ва,која је постала буњама против других исламских владалаца, но
пад Багдатом и калифом владаху Буиде На тај позив самога Калифе
Кајима Тогрик бег испаде пред Багдад,би пуштен унутра и ослободи
калифат буидске тираније 1055.Као награду за све то калифа Кајим
свечано венча Тогрила за султана истока и запада и заштитника баг-
дадског сунитства.Већ мало пре Тогрила а за време док су се он и
Чакар ломили по калифату,тражећи где ће савити селџучке државе;раз
не хорде,биле су се настелиле по појединим провинцијама калифата
ма и у оном делу Јерменске на којима су владале калифе т.ј данаш-
њем Адербејџану.И на те адербејџанске Турке ми треба да протегнемо
ноге Селџуци,јер и они су се наскоро скупили под Торгилову заставу.
Турски барјактари у Адербејџану нису били бољи од осталих;и ови су
пљачкали и ван Адербејџана по самосталној кнежевини Васцурахан.Сам
Сенахиромов син покушао је да одбије једну њихову најезду око 1021

али је страдао.Последица те најезде био је сиај уговор Сенахеромо са царем Василијем II,по коме је уговору Васпураканн предан Византи ји,а Сенаzерим се иселио у византијску земљу Селастију са једним делом свога народа.

ВИЗАНТИЈА И РУСИЈА ЗА ВРЕМЕ ВЛАДЕ ВАСИЛИЈА II

Највеће и најтрајније,-најпространије-спољашње завојевање за које је Византија имла захвалити Василију II извршено је на ку турном пољу.Велика Нормапско-Руска сила на северу преведена је о Византинаца у Хришћанство,и то дабогме у фстијеве православне Осн вана је аутокевална руско-словенска црква Византиски црквени про грам био је да се што више некрштених народа отграби од латинског римског папе,и да се међу њима утврди грчко православље.Тиме је в већен пораз Ћирила и Методија и њихове мисије код западних Словен Кијевски кнез,Владимир син Сватослава спасао је цару Василију II просто послав му руску помоћ у оној страшној буни Варде Фоке;Вас лије II је оклевао да испуне погодбу под којом је помоћ добио т. да да сестру Ану Владимиру за жену,те Владимир заузе Херсон на К му 988 -9.Василије II онда виде да нема шале,испрати Ану Владими ру у Херсон на венчање.Претходно Владимир би крштен у Херсону;он врати Византији Херсон,а кад се врати у престоницу крстио је сво народ, с тога га руска црква слави као Светог Владимира Из Цари града би послан Михаило за првог архиепископа аутокефалне црква У току времена руска се црква пословенила и усвојила Словенски је

ВИЗАНТИЈА У ЈУЖНОЈ ИТАЛИЈИ ЗА ВАСИЛИЈА II

Политички положај Византије у јужној Италији какав се створи за време Никифора Фоке није се изменио ни за Василија II;царство тамо и даље ратује-морском,дипломацијом са западном империјом об новљеном од Саксонских Отона.У пола западне империје је упрегнут и папство Одсмрти Леона VIII папски је избор слаган уз потврду за падног Императора.Ова веза са западном империјом постала је тра ција за папства од Пипина и Карла Великог Иак постоји у Риму и она против-немачка Византофилска-Странка,која хоће еманципацију

запада и с којом рачуна Василије II.Лангобарске династије у
невенту,Капуи и Салерму на које се расцепила Беневентска кнеже-
на и које завађене међу се држе со по правилу као верне васалке
силије II.јер се источни Империја граничи с њима,те може да им
кше командује него западна Империја;исте државе имају и камтањ-
о нарошке републике Напуљ,Гаста,Амалфи,због великих трговачких
за с Византијом.Све те мале силе клањају се само кад морају за-
дној Империји.Муслимански Сарацени са Силиције стално су бич јуж
Италије,како византиске тако и остале.Цариградски двор послудио
једном њима као савезницима против западне царевине, али је цар
асилије II спремио пред смрт велики поход да поврати Силицију оте
Византији од пре два века од афричких Муслимана.Пред крај вла-
Василије II у самом почетку XI столећа јавља се у јужној Итали-
нов чинилац коме је намењена велика будућност, то су храбри
ормани из Француске Нормандије и они почињу на јужно-Италијан-
ком земљишту прву каријеру,полажу прве кличице доцније силне
ужноиталијанске и Силицијске Норманске државе,засноване на руше-
инама византијске сараценске и лангобарсдве власти.Норманска ће
ила са апанинског југа играти крупну улогу и у источној и запад-
ој Европи,а и Византији ће задававит грдна посла док западни Импе
атор Херниж VI није крајем 12 века уништио норманску државу и
присвојио норманску круну за западне Императоре.

БОРБА СА ЗАПАДНОМ ИМПЕРИЈОМ

Планови Западног императора Отона I о заузећу византијске јуж
е Италије остали су у наслеђе и у наслеђе и његову сину Отону II.
973-993).То је онај Отон II,који је био ожењен византијском прин
езом Теофанијом.У своје време византијски двор је одбио да те
емље да Отону II као мираз уз Теофанију,но оне страдају од најез
еСилицијских Сарацена,а цариградска им влада није могла помоћи,
јер је имала посла са Склировом буном.Отон II је мислио да ће му
е јужно италијански градови лако предати,ако им он дође као за-
итник од Сарацена,а држао је да ће још теже Византија изићи с
њим на крај, кад већ не може ништа ни сицилијанским Сараценим 981

пређе Отон Алпе. Пошто казни у Риму странку,која није хтела примити јарам западних царева над папством,Император се спусти на византијску Апулију и Калибрију он узе Бари и Терент.Византијска Управа тих провинција удружи се против Отона II,са самим силицицијским Сараценима.У првој битки Отон II потуче савезнике,али доније код Стила-близу старе Кроанске-би разбијен,а био би и заробљен,али он скочи у море па се спас на једној византијској лађи,која га прими незнајући да је то западни Император,са ње је пливао утекао 982 на Италијанску обалу.Наскоро 983 Отон II умре, апод његовим наследником Отона III сином његовим и Теофанијим(983-1002) Византинци очистише Калибрију и Апулију од Немаца.Све оне мале државице:Напуљ,Амалфи,Капуа и т.д.,које су за време немачког успеха признавале њехов суверинитет сада су опет признале византиску власт.У Риму је против немачка странка дигла уши,те политика немачка и интереси западне империје у Италији дођоше у велику кризу Отон III чим постаде пунолетан сиђе у Рим,наметну Риму за папу Гргура V свог брата од стрица и 996 био је од њега крунисан за императора,но борба за превласт између обе Империје траје и даље Отон трећи морао је опет поћи у Рим да поврати столицу Гргуру V, а да збаци Јована XVI,-анти папу-калабареоца-и кандидата византиске странке у Риму.Јован XVI је у Риму стигао 997.Супротност обе империје требало је ублажити веридбом Отона III са рођаком Василија II,за Зојом,-млада је отишла у Италију,али 1002 смрћу Отона III би сметено све, односи осташе исти и под идућим западним Императором Хенриком II последњим из саксонске(1002-1024),и он је дојурио у јужну Италију у рат противу Византије(1022);позвао га је сам папа Бенедикт VIII бојећи се византијске освете с тога што је помагао буну-Лангобардску-у Апулији.Но и Хенрихови су успеси трајали док и присуство на бојиште.Чим је дошао у немачку и умро 1024.Византија је наметнула своју власт Апулији и суседним државама Лангобардијским:Бенавенту,Капуи и Салерну,као и кампанским државицама:Напуљу,Гаети и Амалфитанцима.Тако стоје ствари у Италији све до краја Василијеве владе.Тек после Василија II настаје и тамо као и на другим границама промена на штету Византије.

БОРБЕ ПРРОТИВ СИЛИЦИЈАНСКИХ САРАЦЕНА.

Чим се смрћу Отона II 983 војна опасност од запада немачке Им перије мало смањила за Византију у јужној Италији престао је и овај савез византијских са Силицијанским Сараценима против Немаца Сарацени онда са Силиције продуже свој стари занат,упућујући се у јужну Италију.То им је било лакше што је цар Василије II још увек био заузет ратовањем са Самуолом и Фатимидима.Тако на пример Сицилијанска војска и флота нападоше на Тарент пошто су Византинци били потучени пред градом(991).Мало доцније Силицијанска војска допре де Напоља.Најзад би опседнут и град Бари-столица византијског Управника јужно-италијанске теме(1003),Византији се нађе у невољи Венеција.Цар Василије II је после појаве Сарацена пред Тарентом био склопио један савез са великим Млетачким дуждом Петром II.Орсеогом 992.,дужд се обавезао да ратном и товарном флотом помаже царство у јужној Италији против најезда са Силиције а Византија је зато млечићима дала први истински трговачки уговор ма да је то још увек била,бар формално,клеветница византијска.Млетачким бродовима спуштене су дажбине које су се плаћале за поморску трговину с цариградом,а учињене су и друге повластице.Но осно ву тога уговора Василије сад затражи помоћ за Град Бари.Млеци му се одазваше.На челу млетачке ескадре стиже дужд Петар II Орсеодо Силицијанска сарацеиска флота би потучена и одбијена од удружних Византије и Млетака.Бари се спасе захваљујући Млецима 1003.У награди за све то син Орселов-Јован-добио је мало доцније византијску принцезу Марију-рођаку цара Василија II за жену и венчао се с њом у Цариграду 1004.Данашњи наши Историчари често везују за овај византијско-млетачки савез и некакво уступање Далмације које би Византија драговољно(1001) учинила Млецима.То доиста тако има негде у познијим Млетачким изворима.Дужд млетачки Петар II.Орсеоло предузео је без византијског питања и само на своју руку један велики поход противу самосталних далматинских Словена на острвима и обалама као и против далматинских градова,који још увек признаваку власт Византије.Поход је био 1000.Цар Василије

није дао Оресолу никакав мандат за то.У византијским градовима помиње се као суверен византијски цар,само катkад и привремено Млечани приморавали разне далматинске градове да признаду њихову власт.(А и Нормани,па и угарски Арпади када су узели хрватску крону).Тек од IV крсташког рата и од 1204.год.настало је на далматинској обали и оног номиналног суверенства византијског.Сарацински напади из Силиције на византијску јужну Италију не престадоше ни после византијске-млетачке победе код Барија,а у Апулији је плаштала и Лангобардска буна против византијске власти. Кад је та буна савладана и кад је цар Василије II свршио са Бугарима на Балкану и ућутао Фатимиде на истоку,онда се он реши да уништи Сараценске гнездо на Силицији.Хтео је поновити још покушај од 964.Нићифора Фоке,који није успео,Искупљена велика рајашничка војска од Барега,Бугара,Влаха,Рурака и т.д. под командом Евнуха Ореста.Та се војска на флоти превезе у јужну Италију и 1025 на Силицију.Управник јужно-италијанске теме капетан Бојован угушивалац тамошње лангобарске буне већ са јужно италијанским гарнизонима утврди Реџо,пређе на силицијанску обалу и заузе Месину као базу за операцију.Очекивало се још само долазак царев,па да почне наступање,али место цара стиже глас да је цар умро 1025. год Орест остављен би потучен,Бо-Јован би опозван и слаби наследници Василија II, осим Михаила IV дигоше сасвим руке од завојевања Силиције.Силиција ће остати да је од Сарацемског јарма ослободе Нормани.

ЛАНГОБАРДСКИ УСТАНЦИ У ЈУЖНОЈ ИТАЛИЈИ ПРОТИВ ВИЗАНТИЈЕ И ПОЧЕТЦИ НОРМАНСКЕ ДРЖАВЕ.

У јужној Италији,нарочито у још негрченој Апулији,за време Василија II имамо и разне буне лангобардског елемента противу царства,као што су се такве буне дешавале и раније.До душе оне су и сад биле све угушене.Но поводом једне од ових буна иступио је уз Лонгобарде на сцену и један нов фактор врло значајан у будућности и уопште за европску историју.Буна у којој се то догодило јесте звана Мелова буна т.ј.лангобардског племића Мела из Барије у Апулији 1009 и даље,а нови фактор,који је бачен на историјску вагу то су Норманци

Норманидије у Француској.Мело је послао прве нормандске пустоло
у јужну Италију да помогну у борби против Византије,но они су
тали ту и после Мелове пропасти добивши у баштину земље од оних
лу самосталних лангобардиских кнежева византијских суседа и ва-
ла.Те прве нормандске баштине разрасле су се доцније у силну
рмандску државу у јужној Италији па и у Сицилији на византијски
нгобардски и сарацански рачун.Средиште лангобардских установа
ла је Апулија,јер она је још увек имала претежно лангобардски
рактер.Калабрија је досад била већ у велико погрчена.Први узрок
устанке налазио се у глобациској Управи византијског која се
два сносила,али је уз то утицала и стара расна мржња домаћег
нгобардског елемента према туђинској Грчко-византијској власти;
сад начин су се поједина места у Апулији дизала на оружје.
том дође једна већа буна,коју је предводио Смарагд и његов
ат Петар и која је захтевала скоро целу Апулију од 997-1000.год
а је најзад била скрхана,али се кроз коју годину побуни и Мело
Барији заједно са шураком Датом 1009 год. међутим ни њих није
ужила срећа.Они бише потучени од византијског катепана и опсед-
ти у Барији одакле побегоше у Бенвент,док се Бари предаде Ви-
тинцима.У Беневенту побуњеници добише за се тамошњег лангобард-
г кнеза и кнезове у Капуи и Салерну.Но византински их дипломе-
ја ни тада не остави на миру.Зато утече у папску државу ка Бе
икту VIII,који га склони у једну од својих кула на реци Гари-
у.Мело пак пошто је можда ишао императору Хенрику II у Немачку
јављује се опет у Јух. Италију на Св.Апулиском брду Гаргану
6 год.Ту случајно дођоше и неки нормански витезови из Француск
мандије на поклоњење тамошњој пећини Архангела Михаила Своји
ањем на Византијску тиранију Мело склони те пустолове да по
ку опет дођу у јух.Италију са још другим Норманима,како би по
ли апулским Лонгобардима против виз.јарма;наскоро маса норман-
х племића којима беше тесно у Нормандији приспе у јух.Италију
ов на баштине и богатство 1016.Они ударише преко Рима где их је
а Венедикт VIII још раније подбунио у корист Мела а против Визан-
е.Из Рима један део Нормана сдс у Салерно на службу тамошњом
ном савезнику Мелову,а други део дође Мелу на Гаргане.Мело са

понова провали на виз.територију у Апулију.Византинци подлегоше три битке.Велик део Апулије паде у Мелове руке,али пар Василије смени тадашњег јужно-италијанског капетана и посла Бо-Јована на његово место.У битки код класичке Кане Мело,Дато и њихови Лангобарди и Нормани 1018 год.бише смрвљени.Вође буне спасоше се опет у Беневент,одакле се Мело са шефом Нормана крену у Немачку да моле за помоћ.Дато се врати у ону папску кулу на Гариљану.После битке код Кана лонгобардске кнежевине пожурише се да изјаве зависност Византији.Бо-Јован би пропуштен кроз Капуланско земљиште где ухвати Дата и погуби у Барију,затим Бо-Јован сагради у Апулији тврђаву Троју,па узе и он нешто од Нормана под зајам и смести и ту.Сад се папа препаде да Виз.и њега не казни.Он оде у Хенриху подупре Мелове молбе,но Мело беше већ умро.Папа успе код Хенрика који се спусти у Италију 1022,но он тамо не постиже ништа.По свему одласку у Немачку све се вратило по старом,само норманске дошљаци осдаше стално у јужној Италији.Једнима је сам Хенрих дао баштине у једној графовини капунског кнеза,где су били и Мелови рођаци;други нормани остадоше и даље код кнеза у Салерну;трећи је задобио Бо-Јован.Василије II који је у то умро није могао ни сањати да ће та шака пофранцужених нормана изагнати Византинце из јужне Италије,а Сарацене из Силиције

ДРЖАВА И ЦРКВА ЗА ВЛАДЕ ВАСИЛИЈЕВЕ.

И за време Василија ми имамо сукоб државе с црквом он пада још за намесништва евнуха Василија,пре него што је цар Василије узео државне послове у своје руке.Узрок се сукобу не види јасно,толико је само сигурно да није био верски него политички.Још док је евнуха Василије савлађивао прву буну Склирову,патријарх Антоније даде оставку и умре 980.Патријарски престо у Цариграду оста упражњен са неке 4 године.Василије је био побожан владалац,није чудо што је гледао да учини добро цркви.Његовим указом од 988.г.укинут је онај закон Никифора Фоке,којим су била забрањена завештања у корист храма и манастира,али Василије није никада допустио црквени утицај кад се тицало политике.

БРАТ ВАСИЛИЈА II КОСТАНТИН VIII-1025-1028.

Костантин VIII је слаб владалац,као и остали цареви до Комнина.За његове владе полако се рађају с поља велике опасности за Виз Печењези,Нормани и Селџуци Настаје рушење империјалистичког дела трију претходних великих царева.Унутра пак велике посједништво и нереди.Константин је за Василијева живота био,бар по титули цар, т.ј. имали смо диархију.Од смрти Василија II имамо само једновлашће Константиново.И унутрашња и спољна политика Константинова је бедна.Константин је сушта супротност свог великог брата Василија II.Он је нератоборан,узима слабе људе за главне чиновнике:евнухаОтондила постављо је у Антиохији.У Ивирској на Кавказу поставио је другог евнуха.Поданике је притиснуо данцима.Срећом,остали су на неким местима и неке способне војводе Василијеве Преко Дунава провалише Печењези.Али их претера натраг команданд доњо-дунавских области,ваљани Константин Диоген(1027).Афрички Арапи су узнемиривали Византију,у Јегејском мору.Но они бише потучени.Константин је последњи мушки изданак Маћедонске породице.Синова није имао,е кћери су му.Теодора,Евдокија,Зоја.Зоја је имала скоро 50 година.Она је била као и отац јој лаких нарави.Једино и она даде пристанак на удају,и њој би намењено даде Византији цара,те је брачном и ванбрачном везом довела 4 виз.импер.али ниједног наследника.Први је Роман III Аргир (1028-1034).

Конст.је са саветом означио за наследника свог имењака од породице Даласина.Али овоме омете долазак команданта царске телесне страже.Конст.Даласин не стиже благовремено.Тако онда на престо дође кандидат онога команданта страже Роман Аргир,сестрић Василија II.Но он је био ожењен те се опирао да пристане на брак са Зојом, али пошто му ставише ултиматум он пристаде,а његова прва жена би покалуђерена.Роман III Аргир,дотле сенатор,беше болестан старац од својих 60 година,он је кротак,желео је да буде популаран,ма да је био племић,те није презирао ни сиротињу;ослободио је заробљенике од Печењега, опростио старе и ослободио ухапшене ради дугова,а ове исплатио из државне касе.У борби Василија II против велико-посједни

штва,Василије II.донео је закон „Алиленгион",којим се условљало да велико-посединци одговарају за наплаћен порез сиротиње.Роман Аргир желео је да има наклоност велико-поседнике.Роман III хтео је да буде добар и према црквеним поглаварима.У монофизитској Јерменској је оставио одрешене руке православном свештенству.Православна црква гони монофизите који су се насилно покрштавали.Инквизација је отворена.Све је то озловољило јерменско монофизитство те су ови бежали ка Муслиманима.Роман III био је Уопште попустљив према свештенству и из пажње према овоме утрошио је много на подизање цркава.Свештенство је своје дохотке повећало.На двору отпоче неслога између Зоје и Теодоре.Зоја плете сплетке против Теодоре за учешће у завере које су биле под Романом III.Једна заносвана од Прусијана сина последњег бугарског цара Јована Владислава и Марије,друга завера Константина Диогена у Солуну.Кад је Василије II заробио целу породицу бугарског цара,Русијана је довео у свој двор.Његов брат Конст.VIII т.ј.Василија II брат-поставио га је за стратега једне букеларијске теме у М.Азији.Ту се он посвади са зетом Романа Аргира.Умеша се и сам цар Константин VIII који казни зета Аргирова затвором,а затим ослепљењем,док међутим на престо дође Роман III Аргир,онда он даде ослепити Прусијана,зета ослободи У том и Конст.Диоген био осумњичен да хоће да преотме Роману Аргиру престо те га Роман премести у М.Азију за стратога Конст.Диоген буде најпосле осуђен,јер се утврди факт о његовој завери и он сам изврши самоубиство.У те две завере била је умешана и Теодора те је склониште у калуђерство.Тада су кажњени и многи учесници завера.Ствари с поља пођоше рђаво.Опондила потуче емир од Алепа и други оближњи фатимидски васали.Роман га смени својим зетом по сестри Конст.Карантином,који није био бољи од Еондиле.Оде му у помоћ и сам цар Роман III,продревши у Сирију.Ствар се рђаво сврши по Романа III.Он је морао побећи и доћи у Цариград.Сараценски успеси јављају се и даље док Виз.постави за генералисима источне војске Теоктиста,а на пограничном утврђењу Тавријских двора би постављен Ворће Манијак,који се истакао у многим борбама с Арапима.Теоктиста добије велику победу над Фатимидском војском у Сирији 1030.г.те

пири отпадоше од Фатамида,а дођоше под врховну власт Византије.
ар поведе велики поход на исток,али чув за заверу Константина
иогена врати се.Ђорђе Манијак заузе Едесу у Месопотамији и упља-
ка убрус Исусов.Арапи и Сарацени из Силиције и из Африке бише по-
ђени на мору.У првој победи помогоше Византију и рагужани-дубро-
чани-а и бура им поможе (1033.)Сарацени поново претрпе пораз.Те
обеде су добијене од војводе Нићифора Карантина-команданта Пело-
за-брата Конст.Карантина.Виз су пљачкајући дошли до(близу)
лександрије Сада је Виз.претила опасност од Печењега,који су пре-
о Дунава продрли у Бугарску па се вратили опљачкав је 1032 године
на двору су се ствари због Зоје окренуле на горе.Она је у годи-
ама али јој је срце младо,што је приметио Јован евнух Орфанотрав
инистар царске милостиње. Он је имао лепог брата Михаила болесног
Зоја се силно заљуби у тог болесног младића Роман III је видео
рех своје жене,али је био равнодушан.Зоја омрзну Романа III.
ихаило је гледао да дође до царства- царске дијадеме-Зоја је ри
ом пробала дијадему на главу Михаилову и Зоја се венча по смрти
омана III С Михаилом и прогласи га за Императора,пре но што
Роман сахрањен 1034.

Декан ПФБ 1993/1994

МИХАИЛО IV ПАФЛАГОНАЦ 1034-1041.

Мих.је имао дара, али је био болестан,имао је неку болку-епи
епсију-којјо га природа упутила.Да би се опростио све болести гра
ио је цркве,а његов брат Јован орфанотроф дрмао је државом.Јован
био готов на све да само одржи брату дијадему Михаило се пока
ао неблагодаран према Зоји,која би уклоњена од престола.Уз Миха-
а и Јована ди ху се и њихови рођаци;њихов брат Конст.постао је
енералисимус,а трећи брат Стеван адмирал,а син овога-Стевана-
ихаило Калифат-крпилац(лађа)бродова-доби достојанство цезара.Др-
вни удар који је учинила Пафлагонска кућа најнижег рода,-плебеј-
ог-те племићима ово није било мило ни право те дигну буну под
ст.Деласином,командантом арменијачке теме,несуђеног зета цара
ст.VIII Њега смирише и дозваше на двор те буде обасут почастима,
и он постакне буну у Антиохији која би угушена у Конст.ухваћен
прогнан на Лесбос Саучесници такође кажњени.С пола је владивина

Мих. била немирна;она победа од 1032.год није умирила Сарацене,о
понова зарате и опет буду потученим маса заробљеника би повешана.
јуж.Италији западна је империја претегла над Византијом од како
1027.Бејован смењен.У јуж.Ит.диху се и Нормани Император Конрад
1038.прелази опет Алпе и потврди Рајнулфа норманског вођу као гр
фа од Аверсе.Рајнулф је био добио Аверсу као баштину од напуљског
дуке,који је био у опасности да не изгуби свој престо(од капран-
ског кнеза).Аверса поста као нека скела за нове Нормане који су
долазили тамо.Све ово дешавало на капунском земљишту ван Виз. Јух
Италије.Дотле се Јован Орфанотроф и његов брат болесни цар Мих.I
враћају на планове Нићифора Фоке и Василија II да покоре Силицију
Силиција је сад зависила од калифата Кајруанског.У Цариграду би
спремљена армада.Флота беше под командом брата Јованова Стефаном,
а војска под славним Ђорђем Манијаком.Језгро сухоземне силе чини
су најамничке трупе и Руси које је водио Харалд брат норвешког
краља око чијег имена има много легенада.У јуж.Италији придружи
се армади и нешто Лонгобарда,па и нешто Нормана.Одатле армада(10
отплови за Силицију.Ђорђе Манијак и Харалд узеше Месину.Афричка
помоћ Силицији би разбијена код Драгине (Тојине) Највећи успех
био је падом Сиракузе 1040.Читава Силиција би у рукама Византије
Али Стеван пусти остатак арапске војске,разбивене код Драгине да
побегне у Африку,узроком чега се Ђорђе посвади са Стеваном,која
га оптужи брату те буд Ђ.Манијак буде збачен.Са одласком Мани-
јаковим виз.срећа стаде.Силицијанска експедиција пропаде Опаснији
од свега овога у јуж.Италији беше наш и бугарски устанак.Царство
је хтело да замени данак у натури са данком у новцу.На челу бу-
гарског устанка био је вођа Петар Делјан тобож унук цара Самуила.
Онај остатак је био против царства и чиновника.Кнез Алисијан син
Самуилова брата Арона,који је био заробљен па га је после осло-
бодио Василије II па га је после поставио за команданта у М.Азији
такође се придружи устаницима који заузеше Драч и тему никополь-
ску(сем града Навпакта)па опседне и Солун са 40.000 војника.У Со-
луну се десио цар Михаило,који побеже у Цариград.Солун остаде сам
но помоћу Св.Димитрија,Солунани зададоше пораз Петру Делјану и Алу

сијану.Алусијан се посвади с Дељаном.Дељан није прави пото мак,а Алусијан јесте,те Алусијан ослепи Дељана.Михаило по том угуши устанак(1041).Тада су Бугарима одузете оне повластине што их је дао цар Василије II и грчко свештенство дође(у Бугарску).Стеван Војислав дигне устанак.У Јерменској је био умро владар Ашот IV.-брат Сембалдов.Цар Михаило хтеде да се користи и оствари уговор са Сембадом,по коме његова држава припада Византији,али није било успеха.Цар Мих.IV умре 1041 а Царица Зоја постаде господар ситуације,заборави неблагодарност Орфатрофа и подиже Михаила Калафата свога новога непријатеља на престо,но тај нови пријатељ није се боље понашао према Зоји на неком острву и она би острањена а Мих.V узе владу.У Италији букну буна Ардуин је водио нормандска и лонгобардска одељења у армади Михаила IV против Силиције.Када је поход Михаила IV против Силиције пропао после одласка Ђорђа Маријака Ардуин је од виз.катепана јух.Италије добио на управу Мелфи у Апулији,па ипак је био прикривен непријатељ Византије и подиже буну против ње у којој га поможе нормански граф од Аверса звани Рајиулф.Између њих би склопљен уговор да деле по пола освојене земље Византинци бише потучени.Један од њихових војвода-Во-Јован-млађи би заробљен.Син Мелов Аргир придружи се буни,коју и Беневент поможе но савезници се посвађају око плена,а царство посла бољег војводу у јух.Италију који поведе борбу с успехом,но у Цариграду букну револуција противу пафлагонске династије.Јер оборена славна македонска династија имађаше у Виз.силан углед.Отпор Пафлагонске странке би угушен у крви и пафлагонска династија би збачена а Зоја и Теодора кћер Константина VII дођу на престо 1042 год.После царице Јерине ово је први и последњи пут да имамо женско царство у Византији.Заједничка њихова влада није дуго трајала.Зоја уклони с власти Теодору и није хтела остати неудата те се по трећи пут уда за Константина IX Мономаха(1042-1054).Но ни овај Зојин избор није био најбољи.Конст.IX Мономах је болестан од костобоље па није марио за Зоју.Подизао је сјајне грађевине а све то откада од војног буџета.Он је своју љубазницу Склиранц огласио за августу .....Зоја се овоме не противи Маријак је одавно у завади са

Склиреном,која је проглашена за августу,она узе у милост Монијака но овај се није дао и прогласи буну против цара,пређе преко мора, дође у Хидрунт(Отранто),а одмах одатле преко Јадрана у Драч,но 1043 погибе од једне стреле.Прсто потресе још једна велика буна у Тракији диже буну војвода Лав Торнукије која узе велике размере но Лав се скрха код Цариграда 1047 Константина послужи срећа те оста на престолу Итал.Нормани опет дигоше главу и потукоше Византинце.Осим Аверсе ствара се низ других феудалних кнежевинића норманских дуж Апулије у југ.Италији.

Норманима сада ниче опасност од папства,јер су Нормани пљачкали манастире нарочито Монто Касино.Император Хенрих III Салијски 1046 сишао је у југ Италију и благословио заузећа Норманска у Беневенту је рђаво дочекан те у освети Беневент предаде Нормани ма те се они -Беневенћани-ставише под заштиту папства.Папа Лав IX је хтео водити широку световну политику,и да ослаби Нормане.Он их одлучи од цркве,па скупи војску.Но у чувеној битци код Чивитате, га заробе Нормани.Они се погоде:да папа благослови норманска заузећа,а они да буду васали папске државе.Тако почиње тесан савез папства и Чормана,којим се ствара читав преокрет у Ситуацији југ. Италије.Нормани се од сад с папским благословом шире у виз југ. Италији.А папство распростире своју црквену власт у тим норманским освојењима.Са овим је вези црквена шизма,која се јавља за Конст. Мономаха Нормани су пуштали папу да шири своју црквену власт по виз.области у југ. Италији.Већ пре битке код Чивитате цариградски патријарх охоли Михаило Кируларије није мирно гледао на ширење дизме папске-те се свади с папом.Ствари се заоштрише,папа шаље посланство у Цариград.Кардинал Хумберт у Цариграду изазива Кируларија,који прекиде преговоре.Дође до узајмног проклетства.Цариг патријарх Кируларије одвраћа југ.итал.епископе од папске власти.

Уз Кируларија остаде и остали грчки патријарси на истоку.На тај начин цео исток је у шизми према западу (1054). Био је још један руски напад на Цариград.Кнез Радослав посла војску и флоту на Цариград због убијења неких руских трговаца од стране византијске,но Византија их победи 1043 г.На Балкану Византија још има муку са Печењезима.Византини лепо приме печењешког бунтовника Кегена и његову гомилу. Он се био побунио против Кана печењешког Тираха. Тирах се на наљућен крене преко Дунава али би потучен, а Византинци те заробљенике покрстише

насеље око Ниша и Софије но ти покрштењаци опет позваше Тир
ри визан војске беху разбијене Опустошена би Тракија до под Једр
не Једва ИХ царство стера одатле(1051) Али се рат настави и даље
Бугарској

Онда Мономах скупи војску да сврши с Печењезима но Печењези
у униште сву војску и царство с Печењезима закључи 30-то годишњи
ир. 1054 Царство се обавезвло да им плаћа данак и уступи им Бугар
су на становање но с тим да не прелазе балканске горе без позива.
ермени вратише дављањег краља Гагика и вој Глигорије Калистар
орили су се са Селџуцима врло добро Конет (1045)заузе јерм пре-
тоницу и Галик би задржан у цариграду то беше грешка Јермени су
ранили себе од Салџука заклањали се од ових и Византију али је
из сада морала бранити Јерменску од Салџука Цар натовари тешке
анке на Јермене који распусте војску коју су имали на окупу
онет Мон је допушто Грг митрополит и епископ да заузму богате јер
пископије Византија се сада посве рђаво понашала према Јерменима
од Кост Мономахом постаје за виз велика опасност од Селџука која
е била страшна за Виз и Селџ ће избацити Виз ијш мале Азије, Осво-
ењем Јерменске, Византија је дошла на домак Селџуцима и Селџуци
рво упадоше у Васпурахан Константин је гледао да спречи провалу
елџучку Виз је имала јака утврђена која је подигао Василије II
из војвода Катакалом у заједници с бугарским кнезом Ароном-сином
ован Владислава-разбише Селџуке на реци Стрягни, али они изгуби-
е јерменски град Арзан, становништво овога града одупиралосе се
дана, па га најпосле Селџ спалише Поновни напад Селџука на Јермен
ку, али без резултата, јер Византију још брањаху утврђења Василија
. Цар изгуби царицу Зоју 1050; и умре 1054 пред смрт он је хтео
редати престо свом пријатељу Нићифору Вријенију из породице Ври
нија-команд војске Али свет хоћеша и даље на власти стару маке
онску династију. Цариград прогласи за царицу Зојину сестру Теодо-
ру; (1054-1056). Она је озбиљнија од Зоје узела је државне послове
своје руке, али и она је зазирала од војничке стране а држала се
иновника-бирократа Она је позвала војводу Исака Комнин који се
успешно тукао са Селџуцима Споља је владао мир за владе

Теодорине Са њим се завршује македонска династија по и идући је
цар војвода и сенат Михаило V Статотика(1056-1057)дошао је на вл
ду по Теодорином избору а не револуцијом С тога и он ако не по п
ви а оно с политичког гледишта припада уз македонску династију
последњи њен представник на престолу Док је била на престолу Тео
ра држала је војничку странку у Малрицу нови цар један бирократ
осетио је отпор војске који је сам разним мерама још више изазв
те се војводе тајно договорише у Цариграду на буну па спојише с
је војске у М Азији По препоруци војводе Катакалона Кавкеног ком
данта Антиохије војске извикне за цара Исака Комнина 1057-1059
михаилова војска би разбијена код Никеје и он се повуче у приват
живот.

Исак се крунисе у Св Софији;био је првенствени генерал племе
тог реда.Сви комнини беху малоазијска коњичка великопоседничка
родица,досељена из Тракије из Трачког села Комна Исакова победа
победа је и војске над бирократијом чиновничко сенатско племств
је ћутало пред царем Али бирократија је правила цару потајну оп
зицију.Цар приступи да уреди државне финансије Војводе и војска
до сад толико пута осетила зло стања државних финансија по неу
ном примању плате и т.д.Цар укине масу сине кура плата-и учини
велике штете.Он није поштедио манастирска имања а иначе је хтео с
решинство државе над црквеном,због чега је дошао у сукоб с пат
јархом Михаилом Керуаријем.Михаило бранећи црквене интересе,зат
ги Исаку да не га одлучити од цркве и царска гарда од Варегана
бацн патријарха михаила из Цариграда преко Босфора и мих.тамо
ускоро умре.

Пошто је Исак напунио дрх.касу,реши се да прво пречисти
Печењезима на Балкану.С Печењезима су били и Угри Исак пређе Ду
и казни Печењеге.Враћајући се од се разболи.Сад му се бирократи
осветн.Велики кнежевник,али и велики интригант Михајло Поел и Д
га бирократе улиште цару у главу,да не он умрети,По његову савет
он се одрече престола;покалуђери се да би умро као монах,и оде
манастир Студион.такође по савету сенатске бирократије,Исак не
тави престо свом брату војводи Јовану те се тако у виз не прод
ни војничка владавина ни династија Ком.Комнини ће поново завла

к после 20 и неколико година Исак изабра себи за наследника сво-
га пријатеља бирократу Константина IX Дуку(1059-1067) Исак је пос-
ле оздравио па је канда покушао чак да се силом врати на влст али
без успеха.

Са Константином IX почиње у Византији несрећно доба. То је несрећно доба запуштање војске а цветања бирократског режима. Кост. IX Дука преведе у сенаство и масу богатих плебејаца и би створена демократска сенаторска странка, што старим није мило. Али су старе чиновничке породице утишане пореским реформама. Тако бирократија постаје у Виз. свемоћна, византиј. чиновништво имало је прву реч у држави. Ово је била победа великаша над војском. Двор учини да се ова победа рашири и да се милитаризам смањи. Смањен је и војни буџет. Отпуштена је и нека војска, а трошиле су се на науку и књижевност Кост. Дуки као да је био идеал да оствари владу научењака и књижевника као у Платоновој републици. Али на истоку је Селџучка сила све више расла. Тогрил-беја наследи његов синовац, силни Арп-Арслан 1063. Он је, као и стриц му, био дивљи пљачкаш, али је имао и витешких особина, као средњевековни ритар. Он је хтео да буде Калифин. Дисао је непомирљивим непријатељством према хришћанској Византији. Његове хорде претварали су источне виз. области у пустош, убијале и жене и ђуде, личили су на Монголе у 13. веку, уништавао је цело становништво

Арслан прво поплави Иверску и Јерменску. Ово је била пропаст доста високе иверске и јерменске културе 1064. турске хорде прелазиште и слистиће све. Јермени се све више селе у Киликију где ће под Комнинима имати јерменску књижевину и краљевину. Уједно Салџуци ота ће продирати у Виз. покрајине у Еуфрату. Тврђаву Каре заузеше Селџуци. Виз. је била несретна и у Европи. Угри јој заузеше Београд 1064. Навал Турских Уза-Куманаца или Пољоваца на Балк. полуострво. Узе-Кумене крвне непријатеље Печењега беху већ поодавно потерали са севера руси, тако да су Узи потиснли и остатак Печењега из Несторско области у Румунију. Ова Куманска маса упаде на балк. преко дунава. Куманци-Узи-се поделише у три гомиле. Једна го ила удари на Солун, другу у Грчку а главна сила у Тракију. Ова последња беше сатерана у балканске горе. Једно одељење би разбивено од Виз. војске а друго од

Бугара и Печењега Дука се и сам крене те савлада остатак.Уза те и покрети и насили у Македонију 1065 к.Дука пошто је изгубио прву жену ожени се Евдокијом Макренболитисом.То је била књижевница.Има ју 6 деце,и три сина од прве жене.Он је та своја три сина крунисао за Августе,Евдокија се заклела да се неће више удавати.Писмена заклетва њена би предана на чување патријарху.Сенат се закле на верност Дукиној деци.Цар умире а Евдокија као намесница све деце има ше да управља државом.Евдокија се реши да се опет уда за војв.Романа Диогена сина конст.Диогена.Евдокији је било 40 год.Њој се сметао онај документат о заклетви који је био у патријарха.Она превари патријарха,да ће се удати за његова рођака,на му измами и поцепа тај документат.Затим даде руку и престо.

Роману Диодену (1067-1071)IV.

С Романом Диогеном је опет дошла на престо војничка странка ко је сметала странка Дука.У тој странци главни су три непријатеља Роману,брат Конст.Цезар Јован Дука са своја два сина;патријарх Јован Ксифилин и сплеткаш филозоф Михаило Псел.Уз странку Дука би ла је и гарда Варега.Непријатељи Романа Диогена пронели су гла да ће Роман да измени династију (Константинових 6 синова).Цар Роман је с муком угушио буну и изјавио да ће чувати 6 синова К.Дуке.Ро н је ставио себи у задатак да спаси Виз.од Селџука,и водио је три похода против њих и у трећем походу је страдао у битки код Манзи рта 1071.Је Дукин антимилитаризам беше упропастио војску.Роман је управо два похода имао успеха.Селџуци опљачкаше Сирију Месопотам и дра провалиште и у Понт(т.ј.М.Азију под Црним Морем).Роман пође у први поход;одјури Селџуке из Понта;ослободи Антиохију;казни еми ра од Алепа зато што се Алепо одметнуо од Виз.и Емир му се осве зао да ће поново плаћати данак Визан.Нове навале Селџучке у ове к ајеве у Кападокију и код Мелитице у Јерменској.Роман их је у дру гом походу одбио од Мелетине,коњиц.Селџч.провали у Кападокију,и цар се упути да освоји један град на језеру Вану.Али Селџуци по туку позади њег.војводе Филарета.Роман удеси да помоћу киликијских Јермена просече оступницу Селџ.она лака Селџ.коњица опет се спасе Први је поход био 1068 а овај други 1069.Манојло ко нен -си= новац Исака Комнена -- води сад рат али буде потучен и сам Манојл

заробљен и Селџ.коњица продре до Хонеу Фригија и заузе је.Манојло Кампен је и у ропству покушао да се ослободи и да нахуди Селџ. у том није успео.Селџуци продру до Манаикерта и Роман се сам и на трећи поход и скупи велику војску,разнонародну и непоуздану Једно одељење војске чинили су најамници под вођством Уреел Бај .У војсци је било и Уза-Куманаца.-То су били непоуздани елемен- На челу целе војске био је Роман и он дође до Теодосиота-данаш- Ерзерума-цар дође пред Манзикерт и све на,али Салџу.Султан Али лан у том стиже са својом коњицом.Роман је био послао једно оде е своје војске на град Илат(на језеру Бану)а сад га опоовао.Али цуни спрече сједињење.Византију су издали Узун-Алп-Арелан пону- цара за мир,али Ром је био плаховит није личио на Ираклија.Ро- сам настави Алп-Арелану услове,који беше одбијен и отпочеше бе код Манзикарта целог дана па и др.дан се продужи Роман је у јој војсци имао и неверних официра Дука-Адрамик-син цезара-који у осудној битки нареди оступницу,а кад је то видела Селџ.коњица је још више гонила.Под Романом би рањен коњ и он буде заробљен 1.Последице ове битке биле су врло тешке.Ту је смртни час виз. велика сила првог реда.Царство је било до 1071.Алексија Комне- обеворужано.Селџуци заузму готово целу М.Азију.У М.Азију била јска од Александра Великог утврђена Грчка култура и она сад би зета од Салџука и претворена у пустош.Виз.и Грци од овог удара у се више могли опоравити.Роман је морао пред Алп-Аролана пасти рашину,и Алп,Арслан му је стао ногом на врат,па затим буде осло- ен и склопљен је мир.Роман је морао неке територије уступити Са- цима и обећати грдан откуп.Алп-Аролан је затим ратовао на Исто-

За време Романа је Византија и на западу претрпела тежак у- .и то од Нормана.Тада се јавља код Нормана један силан владалац је Роберт Гвискад син норманског витеза из француске Нормандије креда од Алтавила.Он се истакао као Дука целе Апулије(1057-85) ће под Ал.Комнином покушати да уништи Византију на Балкану Ос- д,пошто је освојио више византијских градова у јужној Италији зе најзад после трогодишње опсаде,и сам тврди Вард,седиште на

тапана византиског 1071.Губитком Бариа Виз.је изгубила и свој п
ложај у Апулији и Калабрији.У бици код Манзикарта и Барија ре
се у Виз.и спољна и унутрашња борба између странака,војничка ко
је изгубила поразима свој углед и династије чиновничке,која са
понова диже главу.Роман кад је добио слободу од Алп-Арслана он
могао видети да је изгубио и престо и државу.Али он јави жени
рици Јевдокији да иде у Цариград,мислећи да и даље влада.Јован
зар Дука Псел и остали прваци бирократије нису хтели ни да чуј
то,Они су већ раније израдили да се на престо попне најстарији
Конст.Дуке и Јевдоксијин Михаило.Јер се држало,да се рањени и
бљени Роман неће ни вратити жив.На глас да се Роман ипак прибл
ва Цариграду,Цезар Јован Дука предузео одмах војничке мере.А у
но ослањајући се на филозофа Псела,наредио је Евдокији да обја
да је Роман збачен због његовог срамног мира с Арп-Арсланом.Он
није хтела те је била насилно закалуђерена.

И тако као император оста Михаило VII Дука 1071-1078.Над
му је Параниак,по мери за жито,„пинак" која се за његове влад
продавала скупо због неродице.Чим је Евдокија била одведена у
стир Цезар Јован разасла указе по царевини да се Јован нигде н
прима за цара.Роман се са нешто трупа крене на војску Цезара Ј
коју је водио Цезаров син Андроник Дука,Овај потуче Романа и
ли га у Адани,Роман му се предаде на веру и заклетву.Али по на
ном наређењу свога оца,Андроник и преко своје заклетве ослепи
на и баци га тако онакаженог у затвор на принчевским острвима
је несрећник наскоро умро.Намесници младога цара Цезар Јован Д
и евнух Нићифорима били су рђави војници и мрзели су војску.О
двора били су књижевници Михаило Псел-Филозоф-и сам је цар био
гов ученик у дељењу стихова и реторских фаза.Прилике су биле с
теже спољa.На Балкану има нови устанак Словена у Бугарској,кој
хтели да обнове Симеуново царство.Устанак је био услед пљачка
рода од стране Виз.чиновника.Вођа устанка је био Ђорђе Војтех
Скопљу 1073.Устанци се обратише срп.Кр.Михаилу у Зепси који и
ла Водина са војском у помоћ,као и војводу Петрила са једним
њем коњице и они прогласише Водина за цара.Дамјан Даласки,кој

послан на устанке,претрпе пораз.Затим се бунтовници поделише у две колоне Водин пође на Ниш а друго одељење на Костур-Петрило,где је био потучен 1073 гол.А и Водин би разбивен,заробљен и одведен у Антиохију где се доцније помоћу млетачких трговаца ослободи.Са севера у ово време био је упад Бугара до Ниша,где су упьачкали руку Св Прокопија и однели је у Митровицу.Али нарочито беше опасан нов упад Печењега,који притесниште и Цариград.Цар моли папу Гргура VIIза помоћ запада и обећва унију цркве(1073).Папа поче радити на крсташком рату.Али борба око инвеституре смете за сад извођење плана Гргурова.Дотле и Печењези беше уклоњени од Цариграда натоварени пленом.Визант.је режим био несретан и на Истоку под овим Мих.Парапнаком.Михаило није хтео уговор.Алп-Арсланов да изврши и Алп-Арсланов поплави М. Азију.Ускоро Алп-Арсланов погибе и на Селц.царство дође син силни Мелек-Шах(1072-1092)који повери ратовање с Виз.свом рођаку Сулејману.На развалинама виз.царства би М.Азији створен румски султан.Престоница је била у Никеји,а доцније је пренета у Иконији. За своје успехе Сулејман има да захвали политичким мерама.Виз.су се борили у то време са великопоседницима.Роман је укинуо забрану великопоседништва.Сулејман је освојеним крајевима свуда давао слободу оним многобројним пролетерима,што у радили на спахиским имањима и тиме је силан елеменат привукао под своју власт.Визает.су погрешили што су монофизите прогонили и они су сада ишли под власт Сулејманову.Сулејман је ратом освојио град по град.Би састављена повелика војска и њој на челу стављен Исак Комнан који код Цезареје би разбијен.На чело те војске се стави Јован Дука.Но Урсал Бајел се побуни и Цезар Дука пође на Бајела,али Цезар би разбијен и сам заробљен Ствари се окренуше још горе.Заробљени Цезар Дука се и сам удружи с француским пустоловом Бајелом,па пође да отме свом синовцу престо.

Михаило се обрати за помоћ у Сулејмана.Мелех-Мах оцу помоћи Сулејмана да учини тај поход,Али да Сулејману припадну сва освојена у Малој Азији.Селџуци разбише и заробише Јована Дуку и Бајала па их предадоше цару Михаилу.Бајел би бачен у тамницу,али утече и опет продужи буну а Јован би покалуђерен.Онда царство посла на ба-

јала Алексија Комнина доцнијег цара.Он је ухватио Бајела 1074 и одведе га у Цариград.Бар су с Норманима били добри односи.Роберт Гвискард је посла своје кћери у Цариград на васпитање.Уговор о савезу између Виз.и Салџука није донео Виз.нимало користи.Слаби режим Михаила VII сасвим је ослабио и унутра:због ужасних спољних опасности желео је опет војнички владалац.Војној страници скочиште акције.Војвода Нићифор вријеније у Драчу и други војвода Нићифор Востанијата у Антиохији готово се у исто време прогласише за императоре.Оба се Нићифора обратише за помоћ Сулејману-Сулејман једва дочека и остаде на страну Азијског Ботанијата и упути га на Цариград Ниќ.Вријентије беше пре стигао пред Цариград.Вријентијеве трупе запазише неке области у Цариграду,ради чега Цариграђани затворише капију.У том дође и Ботанијат.Парапинак би збачен буном народа и војске у престоници.Он затим поста митрополит у Ефесу.Престоница сада изазика за императора Нићифора III Ботанијата. То је био стар и слаб владалац,и владао је 1078.год.до 1081.год.Вренија победи Ботанијат помоћу Турском.Ботанијата је ову помоћ Сулејману скупо платио.Ниќ.Ботанијата је угостио самог Сулејмана у Христополу (скутари) на домаку самог Цариграда.Ботанијат није могао сести чврсто на престо.Устанци унутра и напади с поља.Цар Алексије Комнин био је на страни Ниќ.Ботанијата.Нићифор Мелисин је био великоко поседник из фамилије Мелисина.Он отпаде од Ботанијата и прогласи се сам за цара и обрати се за помоћ Сулејману,који окрете леђа Ниќ.Ботанијату и пређе на страну Ниќ.Мелисина и с њим направи уговор о освајању.

Алесије Комнин је до сада помагао Ботанијату,јер је мислио да ће бити наименован за престолонаследника;но у том се преварио Ниќ,је хтео да остави престо једном свом синовцу.На Мелесина би напрађен један војвода али потучен.Ботанијат изазва против Виз.и Роберта Гвискарда.Бот.натера кћери Робертове у манастир.Роберт је се зарекао да за то казни Ботанијата и Византију.На двору Гвискарда ову појави се неки лажни Мизаило Парапинак да би тобож повратио престо као законити цар.Бот.је уверавао Роберта да то није прави цар,Али Роберт спремаше поход на Виз. а нападе је по пад

Вотанијата. Вотанијат се посвади и с Алексијем Комнином, што Вота
нијату донесе пропаст. Вотанијат се обрати за помоћ Селџ. Султ. Сулеј
ман. Алексије се у Чорлу прогласи за цара и са војском дође пре
Цариград. Вотанијат се пре био обратио Сулејману. Али Алексијевој
војсци проказа један официр тајни пролаз у Цариград те он уђе у
Цариград и прогласи се 1081. за цара (1081-1118).

Доба од 1025.-1081.-То је доба наглог опадања Византије.
Узроци су разни империјализам династије маћедонске уморио се и
истрошно Византију; с пуна јављају нове опасности, нарочито Селџ.
на истоку, Печењези на Балкану, и Нормани у ј. Италији; долазе људи
потпуно недорасли да сачувају ону велесилу коју је створио Василије
је II., а оштетио је Виз. и онај антимилитаризам под династијом Дука
(1059-1078).-Узрок опадању је и великопоседништво војничко, ко је
је после Василија II дигло главу. Укидање онога указа учинило је
да расте великопоседништво. Византинце су слабиле те великашке бу-
не великопоседника. Пре свега, Византија је изгубила грдне земље
ратовима и сукобима на истоку са Селџуцима. Одмах после слома код
Манзикерта је изгубљена Јерменија и већи део М. Азије. На рушевина
Виз. у М. Азији засновао је Сулејман румски султан са престоницом
у Никеји за сад. Виз. је тиме изгубила велики углед. На Балкану
су Печењези прешли у Бугарску од 1054. год. (Константин Мономах)
затим је велики напад Кумана 1065г. Затим губитак Зете, где је уста-
нак дигао Стев. Војислав 1040; два велика устанка бугарских Бољара
Петрилана 1040. и 1041. г., Војтехов 1073. који су угушени, али је било
успостављање балкан. провинција. Најзад и онај напад Руса пол Јарослава
1043. На западу Нормани освојише Апулију и Калибрију, а сад па-
ли Барија истераше Византију готово сасвим из јужне Италије 1071.
Од важније моменте у рашћењу норманске моћи имамо стварање графо-
вије Аверсе 1029., пропаст оног Сицилијаског похода Мих. IV. 1038-1043;
затим буна Ардуинова у Апулији и битка код Чивитате између папе Ле
на IX и Норма 1053 и долазак Роберта Гвискарда на положај Дуке од
Калиције од прилике од 1057-85). Унутрашње Невоље: Оскандалима Зоји-
не, која мења четири мужа и императора, укидање Алиленгиона. Од уну-
трашњих буна: Манијакову буну 1043., буну Лава Торникија у Тракији

1047 против Конст.Мономаха Буну Цезара Јов.Дуке с оним Урселом Бајелом Французом.У тој буни је знатно што су први пут Селџуци позвани да се умешају у визант.међусобице;и борба она три Нићифора Вријенија, Мелесина и Ботанијета 1078-1081.

На пољу црквених односа. Један догађај од светско истор. значаја од 1054,а то је шизма,где је хришћанство подељено на две полутине.Борба између Исака Комнена и патријарха Кеуларија творца шизме због тога што је цар хтео да пореже црквена имања,и победа државе на црквом у том сукобу (1058).

Доба Комнена и Ангела 1081-1204.г.до пада Цариграда под Латине Алексије I.Комнен од 1081-1118.Ово се доба дели на две периоде на доба рашћења и доба опадања.Царство је под Комнима спашено из доба бирократске странке.С поља је заустављена Печењешка Норманска опасност и Салџучка.Снагу су подигли Виз.три императора:Алексије I Комнен.Јован-Комнен-и Манојло.-Последњи Манојло сања да освоји Јуж.Италију.Иза династије Комнена долази династија Ангела 1186.Бугари обнављају друго царство.Срби се ослобођавају и уједињују под Немањом Са запада Нормани долазе у Солун.Унутра су рашћена великог војничког великопоседништва.За Ангела настоје анархије и затече Византију у таквом стању IV ти крст.рат,где се оснива Латинско царство.

Алексије I Комнин 1081-1118 .г.

Са Алексијем је опет дошла на престо војничка странка.Алексије на престолу очекивао тежак задатак.С тога су Селџуци узели Малу Азију,на Балк.Печењези у Бугарској;Нормани са запада изазвани од цара Ниц.Ботанијата;њихову је најезду изазвао Ботанијата увредивши кћери Робертове.Алексије је био енергичан,није клонуо повратио је ред унутра и сузбио спољне непријатеље.Ботанијат је оставио рђаво стање.Печењези су на Балк.били сатрвени и Србе под Водином и Вуканом покорио је. Нормане је славно одбио.Са запада су били опасни крсташи,но и тај је оркан без крви прохујао,и Алексије се победом крстама користио.Алексије је отео власт Нићифору,њему су помагала династија Дука као и војничкавеликопоседна странка,којој се он морао одужити.Прошле су владе испразниле касу,но Алексије их награди установи нове титуле по рангу и за сваку је титулу церемонијале

станонно,који су се писмено или усмено.Тако,разни пријатељи Комнина биле постављени једни за севакраторе у други за панипорсевасте,трећи за протосевасте И т.д.Титулатура је била од увек развијена у византији.Али се ипак сад разграмала у ону мрежу титула и церемонија,на које се данас мисли кад је реч о Византији.Тако је наградио свога зета Нићифора Мелесина усинио га и назвао га Цезаром. Пошто је овако задовољио своју стрању и осигурао се унутра,цар се сав посвети спољним тешкоћама.У ратовима на Балкану Ђорђе Пакуријан је био десна рука Алексију.Пукуријана је богато обдарио.Пакуријан је подигао манастир Стенимах код Филипоља у Румелији.Прво је Алексије чекао рат против оберта и Робертова сина Боемунда.Само месец дана по Алексијеву ступању на престо,најпре Боемунд, па сида и Роберт отиснуше се из Отранта на море.Освојише Јонска острва.Са Крфа кренуше и опседоше Драч.који је бранио Ђорђе Палеолог, који је помагао Алексија против Нићифора Вотанијата.Роберту Гвискару као да је природа предсказала неуспех Бура му код Акрокерауниског рата упропасти доста лађе.Ни Алексије није седео скрштених руку,па како Византија није сад имала јаку флота обрати се Венецији и код ње доби помоћ,зашто им је Алексије морао дати трговачке повластице у Цариграду.Овај уговор чини епоху-почетак-Византијског трговачког ропства Млечићима.Млечићи одрже реч и њихова флота под дуждом Домиником Селвом разби Робертову флоту под Боемундом. Алексије пак убаци помоћ својим трупама у Драчу и Роберта напусти ше нека јонска острва;после његовог неуспеха.УРобертове логор ударише болести,пратилице глади,но Роберт доведе нове трупе из јужне Италије и јуриша на Драч.Византинци беху вештији те спале Робертове опсадне машине-ратне.Да би на истоку био осигуран од Сулејмана, признаде му раније освајања па се окрете Роберту са 70.000 најамничке војске од Варега,Франака,Богумила и др.а и Султан му је послао помоћ по уговору.Алексије с том војском пође Драчу.Роберт прво спали лађе и свој пртљаг да би себи онемогућио оступницу.У том и Алексије стиже пред Драч.Војводе му саветоваше да не чини борбу на отвореном пољу,што он не послуша,и Алексијева војска учини чуда од-јунаштва-крви.Но Роберт успе да тај моменат прође а да му се војска не растроји, храбрећи је са својом женом. Алексије

се пренаглио.Роберт се 800 Нормана јурица на њега.Алексије попусти и на брзом коњу побеже, и тек се у Охриду заустависо па после отишао у Цариград 1081.После тога 1082 нападне Роберт и освоји Драч. Норманскн дука затим провали из Драча у Македонију и заузе Костур а примицаше се Солуну;чак су и у Цариграду дрхтали од Норманске најезде,но све то не уплаши Алексија,који сад зна да зимо помаже дипломација но бој на отвореном пољу.На западу Алексије нађе савозника у ХенрикуIV.Због тога у војводини Апулији беху размирице.Роберт је знао да само он може угушити тај немир у Италији и пође тамо,а војску оставаи сину Бохемунду храбром и вештом.Алексије га нападне али буде потучен.Бохемунд заузе Скопље и Македонију до Вардара освоји,па се спусти у Грчку и опседе Ларису у Тесалији. При свем том Алексије није губио наде,он окупи нове трупе које се нису могле издржавати из празне државне касе,те се обрати цркви која даде златне ствари да се слију у новац. Алексије није више узимао богомиле,који су га код Драча изневерили већ ербује:Влахе Печењеге,Кумане и др.а и Сулејман му пошље помоћ од 7000 коњаника Алексијесе беше извежбао у борби с Норманима те бије коње а не витезове.Бојемунд је био јуначан,али му војска у напору да освоји Ларису беше преређена,а и Алексије изазва у њој незадовољство просувши благо међу Норманима, Бојемунд је покушао да преређену војску попуни Словенима који су били око Ларисе.Но Византији добро дође црквена шизма,те православни Словени око Ларисе не приђоше Беомунду,већ остадоше верни Мариграду,јер су из њега и крштени Бојемунд је дабоме био католик.Ослабљен тако мало по мало,Бојемунд би најзад потучен од Алексија,па диже опсаду Ларисте се врати у Италију,аАлексије као победилац у Цариград.Роберт је био срећнији у Италији од свог сина Бемунда у Европи-Балкану-ХенрихIV беше се спустио у Италију да нападне Гргура VII Хилденбрану и опсео Рим Папа побегне а место њега би крунисан за папу Климент III Но Гргур VII позва у помоћ Роберта,који пође.Онда Хернх IV остави Рим који је био заузео,па се повуче на север И тако су пред Робертом бегала оба императора.Роберт је помогао Хилдербана протераног папе.Споредно је за Алексија како се свршила борба између Роберта и ХенрихаIV

Дуго је требао да се одмори Роберт Гвискард,али га је смела тежња да метне на главу круну византијског Императора.Алексије је то знао и обрати се понова Млечићима,којима сада прошири раније дате повластице,и тим се византијско-трговачко ропство све више ширило Приличан број византијских и Млетачких лађа брањаше прелазак Норма на.Роберт је хтео,да пре боја на суху сврши борбу на мору на Епир ској обали.У крфским водама Млечићи и Византинци потуку Роберта, али у трећем сукобу Роберт победи.Идуће године Роберт пође напред хтеде покорити Јонска острва Крф и Кофалонију.У Робертов логор уда ри зараза и покоси,1085 и самог Роберта.Храброст његових војника била је одјек његове храбрости.Војска се врати из Кафалоније у Ита лију и између Роџера и Бојемунда настану борбе.После тога наступе крсташки ратови и сви се уплету у њих те тако Алексије почину од Нормана.Имао је сада,да брани север од варвара.Богумили који су и раније издали на Дрину сада дигну буну у Тракији против Византије Још за цара Никифора Вотанијата била је једна побуна богумилска са 80.000 сељака,али их регуларна војска умири 1078;слична буна плану и под Алексијем.На челу ових богумила беше војвода Травло,и против њега пођу неколико грчких војвода.Војвода Пахурија и Врата буду побеђени и богумилима се придруже разни Словенски бољари,а они се обрате и Печењиза преко Дунава те Кан Целгу пређе Дунав са 80.000 Печењега и Кумана (Уза).Против ове Печењешке најезде би упућен Виз војвода Мавро-Катакалон,али би потучен 1086.изнада се Алексије сам стави на челу своје војске,код Силистрије(старог Дретра)на Дунаву, али ни сам не проће боље.Византинци су више били неспособни за бор бу и мир би закључен 1098.Византија је морала плаћати данак Печење зима али су сви после прелазили Дунав и плачкали Тракију.Алексије златом одвоји.Узе од Печењега;које дочека и Печењези који беху про дрли у Тракију,код Марице код Левунијона брда 1091.претрпе ката - строфу.Тада се је Алексије населио по Македонији.Цар је после лако савладао богумилске усташе.Печењези сада оставе Византију за 40.г. на миру али Узи (Куманци)нападну Византију.Један од претенденататобожњи син Константина Диогена пређе међу Кумане и код Тавроканма Узи бише побеђени 1094.г.заједно са претендентом.Селџучка је опас ност са истока и они заузеше Ан Исхоју 1085.Најопаснији емир Цаха

освоји Смирну.Он је и на мору узнемиравао Византију и досађивао Ца ригораду.Њега завади Алексије помоћу злата са Килиц-Арсланом(зет Ца минуте га овај уби.Они изградиоци Селџучког царства изумираху.Ме- лех-Шафт је умро 1092.као и румски Сулејман.Селџучко светско цар ство западе у унутрашње борбе;па се поче слабити и цепати.У рум- ском пак султанату завлада после Сулејмана Килиц-Арслан I и склопи мир с Византијом.Алексије је био заузео Никомидију и Синовцу.Но сви Алексијеви успеси беху привремени.Алексије се није осећао спо- собан да се сам бори,но се обратио западу за помоћ.Да би што боље успео хтео је да ради преко папе(у доба борбе око инвеституре) и папство је имало неодољив утицај.Он је дирнуо папство у најосетљи вији живац-Сједињење црква-крај шизме.На папском престолу беше Урбан II-(Хилдербранов наследник).

Док су у Палестини владале Арапске Фатамиде приступ је хри- ћанским хаџијама био слободан и лак и због прихода они су све за- падњаке толерирали.Селџуци заузму Јерусалим 1071 и од тада је он пустар неприступачан хришћанским хаџијама,те су ту зачела мисао з поход против Ислама.Три су промене,које су у 11 веку десиле око В изантије на копну и на води,и које су омогућиле крсташке походе за падњака на истоку.То су:покрштење 1001-1050.Западњаци су сад могли проћи сухим слободно преко Угарске као преко једноверне хришћанск земље.Друга је промена разорење поморске силе мусломанске у средо земном мору.Разорење су почеле прво Италијанске трговачке републи ке,Венова и Пиза,и отевши Арапима Корсику и Сардинију а дело су довршили Нормани,истиснувши Арапе и са Сицилије.Сад место Арапа владаху у Средоз мору Венова,Пиза,Нормани и Млетци.Дакле,и на мо је западњацима прокрчен пут,трећа је промена слабљење Селџучког царства,смрћу Шаха и његове десне руке Сулејмана.У том је почео покрет за крсташки рат.У Плаченици је папа сазвао сабор који је студирао идеју крсташког рата и пред тај су збор стигли Алексијеви посланици који испричају муке од Селџука и они затраже помоћ коју им би обећана.на поновном сабору у Клермону одобрена је идеја и утврђен дан заједничког кретања 15.августа 1095 год.

Гомиле простог света нису сачекале долазак главне регуларне војске већ под Петром Амијенским Пустињаком кренуле су се ка Цар

граду Алексије је зебао од ове руље,а знао је да ће доћи и други витези, као и пред њима Бојемунд,син Роберта Гвискара,бојао се да не ударе на њега ,у чему се није преварио(IV.крсташки рат).С друге стране западњаци су хтели да у Малој Азији кад је буду освојили од Селџука,оснује своје државице,а не да се бију за Византијски рачун.Алексију све то није било право.С тога је он неповерљиву политику водио,код западних хришћана стари глас о Византијској вероломности још се више појачао и још се већма распалила она мржња коју је створила шизма о Римом.Руље простог света под Валтером Убогим и Петром Амијенским падоше пред Цариградом(у предграђу) и отпочеше пљачку по околини.Алксије се онда побрину да их што пре лађама пребаци у Малу Азију,у Никомидију и чете се крену против Селџука али буду уништене.Крсташи су се распоредили у више армија сви су требали да су састану у Цариграду па да продуже даље на исток.Из Белгије и Лотарингије крену се Готфрид Бујонски,и његов брат Балдуин,преко Немачке,Србије и Бугарске.Рајмунд Тулуски из јужне Француске прошао је кроз Ломбардију Далмацију преко Драча и Македоније.Бојемунд и сестрић му Танкрод морем се искрцају из јужне Италије па се упуте на Цариград.Војска из француске под братом краљевим Хугом од Вермандуа,затим под Робертом сином Вилема освајача и др.Ти француски витези су преко Рима па преко Балканског полуострва и дошли у Цариград један по један.Крсташи се нису лепо понашали преко Византије већ су пљачкали,но Алексије је толерантан Готфрид Бујонски пао је под Цариград.Алексије није добро хранио његову војску,а глас дође да је Хуго брат краља Француског пострадао у Драчу где су га Византинци бацили у затвор.Готфридове трупе учине исходе у пљачку,но Алксије поправи храну и Хуго од Вермандуа би пуштен из Драча.Алексије је навaљивао да се Готфрид што пре пребаци у М.Азију;но он не хте већ ту презими.Готфридови крсташи увиде Алексијево лукавство па нападну на градске бедеме,које беху утврђени те крсташи не успеше,а Алексије опет просу дарове те угуши буну.Најпосле из пребаци из Босфора у М.Азију.Слично је Алексије дочекао и друге војводе.

Крсташи су појурили један за другим у М.Азију,јер су се војводе

плашиле, да је један не стигне пре другог, па да тамо први победи Селџуке и да отме сву плаčку. Алексије је гледао да се што боље послужи крсташким успехом. Он је желе да крсташи сами сврше ствар за њега, ма да је с њима уговорио да им и он војском помаже у рату.Он доведе крсташе војводе,да му се закуну да ће освојеним земљама бити грчки васали.Прво му се заклео Хуго од Вармендуа и то је био пример за друге.Алексије је лепо дочекао Готфрида Вуљонског назвао га главним борцем свога царства и усинио га,па му се и он заклео.Бојемунда је обасуо благом и заборавио на прошлост и дао му надежде да може бити и генералисимус,те му се и закле,Рајмунд од Тулузе није се дао заклети.но он је опажао да ће му Бојемунд бити опасан противник,па се најпосле и он покори и закле.Танкред се дао најтеже заклети,али на наваљавање свог ујака Бојемунда при стао је пошто је раније одбијао и понуде злата.Још један разлог гонио је крсташе да положе васалску клетву Алексију.Крсташима беше немогуће прећи Босфор без Византијских лађа.Но они су мислили да ће се лако ослободити и ма прекинути обавезе дате заклетве пошто би освојили Малу Азију.Сви су се заклели да ће у Освојеним земљама у Малој Азији владати као грчки васали и да те државице бити под грчким суверенством.

Борбе са Турцима.Код Никомедије крсташи се уједине.Једгро је била коњица витезова од 100.000,а пешадије је било много више али је она мало користила.За крсташима је ишла на поклоњење маса жена људи и деце као и свештеника.Војна се отпоче освојењем Никеје престонице румског Султана.Ову је био напустио Хилиџ Арслан,Никеја опседнута Крсташима притече у помоћ Алексије за свој рачун.Никеју је запљускивало језеро Асканија и преко језера се могла добацити храна а и Турци су могли преко њега отступити,но им Алексије затвори тај пут;пренесе чамце из мора на језеро у које стави стрелце. Глад је притискивала Турке,жена Хилиџ-Арсланова покушавала је да бежи па је заробљена.Алексије се појави њихов спасилац.Посланицима турским обећа да ће-их спасти ако њему предаду Никеју што они учинише.Видев то крсташи су били људи од реда,но Алексије их обдари те ућуташе и пођу даље код Дорилеја Филијског града биће је велика победа над Хилиџ-Арсланци 1097.

Хилиџ-Арслан се повукао на исток с надом на помоћ од својих
елџука.Изнад Ираклеје Балдуин и Танкрет одвоје се и пођу У Кили-
ију да киликијске Јермене у њој дигну на Селџуке.Танкрет и Балду-
н победе,но они се после свађе око освајања и Балдуин пође у Еде-
у где основа едеску грофовину 1097 која траје око 50.година Глав-
а пак крсташка војска преко Тавријских гора спусти се у Сирију,ту
е ујединe крсташи и поседну Антиохију и ова је пала заслугом Бое-
ундовом,те Бојемунд ту заснова своју кнежевину Антиохијску(1098)
ли у Антиохији одмах затим опседе крсташе селџучки Султан(из Мо-
ула)Кербога с огромном силом.Крсташи беху пред пропашћу због пле-
ићских свађа и због глади.Али електризовани проналском светог ко-
ља,они бесним испадом из града сатру Карбогу (1098 год.).Селџу-
ко царство слаби и тиме се користе Фатимиде у Мисиру,па отеше Сел
учима Јерусалим (1098).Крсташи ће га узети од Фатимида,а не од
елџука,тај је пад Јерусалима у Крсташке руке десио се 1099.после
3 годишњег робовања.Постоје Јерусалимска краљевина која траје
ез мало 90 година.Први је краљ Јерусалимски Готфрид Буљонски,али
е узео титулу барона Јерусалимског,а тек његов брат узе Балдуин
итулу краља јерусалимског.

Фатимидски Мисирски калифа пошље војску да поврати Јерусалим
ли га Готфрид потуче код Аскалона(1099).Сада су се извесни витези
рсташки враћали кућама,а неки су крсташи враћајући се уз пут осво
ли нека места као Лаудикију.Рајмунд Тулуски и ту остане.Крсташи
ји су основали своје државице тежили су да их прошире на рачун
елџука.При том Бојемунд паде у Турско ропство.Настав првог крста-
ог рата је од једне буљице из Италије-из Ломбардије од 800 000
ди.Но ни сви сенинису боље понаћали ус пут у Византији,преко Виз.
ешли су у Малу Азију.Они су ређаво прошли.Севастијски епир беше
робио Бојемунда,а сви су хтеља да га ослободе али буду на реци
лису потучени.Иза Ломбарђена крену се Французи и Немци,које кол
аклиље потуку Турци 1101.И једни и други су за ово кривили Алек-
ја.У Јерусалимској краљевини после смрти Готфрида Буљенског дође
просто његов брат граф Едески Балдуин,који се сада одрече цар-
ва у корист свога рођака.Рајмондову сину је Балдуин предао Три-

пољску фафства графовину 1109.Од ратова крсташа највише плодова
уграбио је Алексије.По оном уговору требао им је помагати при ос
бођењу светих места, за која није имао интереса због даљине.Алекс
је је хтео повратити раније изгубљене земље у М.Азији а не у Пале
стини.Већ је отео испред носа Крсташима Никеју.После пораза код
рилеја 1091.Крсташи победише румског Сулејмана Хилиц-Арслана,и к
да су ови продужили даље,Алексије купи град по град,острво по о
трво.Истера Турке с Рода Хијоса,из Ефеса,из Смирне и др.Тако је
Алексије проширио своју државу.Тиме постаде сусед Бојемунда кој
се налазио у ропству код Севастинског Емира.Алексије је хтео да
дочепа Бојемундове државе,па покуша код Севастијанског емира да
овај за новац изда Бојемунда;но у толико Танкред плати откуп и
ослободи Бојемунда из ропства.Алексије онда позивајући се на ону
васалску заклетву Бојемундову,затражи од Бојемунда да му преда
ликијске градове,што овај одби,јер цар није испунио уговор и Але
сије му на то објави рат.Један византијски војвода упаде у Кили
ју, а једна византијска флота потуче византиску флоту,која је б
на страни Бојемунда.Тарс и Мопсуестију заузму Византинци другим
ходом.Али се и Бојемунд брани;а Венловска флота опустоши и нека
трва византијска.Бојемунду нестаде војска против Алексија тиме
што је Алексију држао страну и Рајмунд од Тулузе и Рајмундов си
граф трипољски Вентрон те се Бојемунд реши да се врати на мисао
свога оца Роберта Гвискарда да покори Византију.Бојемунд оде у
лију,где доби моралну помоћ од римског папе па пође у Француску
ожени се кћерком Француског краља Филипа.Бојемунд тамо скупи 500
витезова и 40.000 пешака.С том војском и са флотом пизамском и
новском искрца се на обалу Албаније 1107.год.Алексије је слутио
шта га чека па се спремио али је имао да угуши заверу Анема(бра
затим буну у Трапезунту,коју је подигао Григорије Таронит 1104-
1106.г.Но Алексије је развио и енергију према западу и вежбао с
је трупе.Бојемунд се искрца на обалу и опседе Драч,који је бра
Алексије сестрић царев.Цар се сада и сам крене на Бојемунда Зна
је начин ратовања с Норманима па се с њима туче на отвореном по
што их умара страшним ратом.Бојемунд не могаше и поред свих с

јих налета заузети Драч.Међутим,млетачка флота,савезница Алексије ва,заједно са византијским лађама ометају Бојемунду снабдевање пре ко Јадранског мора.Војску Бојемундову поче мучити глад,али Алексије во злато је много чинило и њим је бунио непријатељску војску.Бојемунд се реши да одустане,али није могао одступити јер је раније спалио своје лађе као некада отац му,те су се морали повести прего вори о миру,и овај би закључен.Бојемунд је лично отишао Алексију у Девољ Девољским миром(1108.г-)уступио му Киликијевске тврђаве и признао му суверенство и над самом Антиохијом,по том се вратио у Антиохију и тамо умро.Сад Алексије као суверен Бојемундов,тражи од Танкреда и Антиохију.Танкред не да.Поче нов рат.Танкред умре 1112 г После Танкреда ступи на престо Бојемунд II.Алексије се сад помири с Пизанцима и склопи са њима уговор 1111 год.Овај уговор био ко ристан за обе стране.Докле се ово овако водило Турци се опораве од оних пораза и посташе опасни по Византију и Крсташе.

Килиџ-Арсланд наследи Мелех-Шах његов храбри син који отпоче рат 1110 г.Тај је рат опасан по Византију и сама Никеја могла је пасти у Турске руке.Алексијев војвода звани Евстатије Камида бише потучен и заробљен те се цар морао сам упутити тамо,где одржа у Византији код Олимпа победу и ослободи свог војводу Евстатија.Преко Дувана провале Кумани те Алексије пође да брани Балкан и протера Кумане преко Дунава.Турци се опет опораве и спреме поход на Босфор.Алексијеве војводе победе Турке код Фидомила као и Алексије (лично) код Абунда.Мелех-Шах затражи мир,који би закључен 1117 год По том миру Алексије је имао границе на приморју Црног мора чак до иза Трапезунда у правцу Средоземног мора до иза Киликије,а у Малој Азији до иза града Аморијана.

За владе Алексијеве на Балкану имамо борбу са Бодином и Вуканом.Управник Драча Јован Дука борио се противу Бодина и заробио га по други пут,али се он ослободио.Са Вуканом су имали веће муке. Алексије устаје четврти пут да га натера на признање врховне власти.

Са Угрима је био у пријатељству.Кћерју угарског краља Владислава Пиријском се оженио син Алексијев Јован,-која се покрстила у Јерину.У унутрашности је морао фаворизирати војничку великопоседничку странку, из које је и сам поникао.

Поклањао је осим војничкој странки пажњу и свештенству и правио се побожан,па је гледао да покрсти богумиле или их је гањао или запирао,цар је учинио моралну реформу на Св.Гори,а сем тога и једну црквену реформу.Она ранглиста епископија византијских,коју је био створио још Лав VI била је застарена због губитка многих земаља,те Алексије даде издати нову ранглисту.Помињу се Алексијеве реформе у Свето Гори.Он је чистио од неморала цркву.Иначе цар је поклањао времена финансији и судству и имао бригу према цркви,али та брига није учинила да се Алексије пусти да га црква води.На смрти међу Комнинима наста неслога.Жена Алексијева Јерина је желела да престо остане Анином мужу Нићифору Вријенију а Алексије своме сину најстаријем Јовану Алексије је до последњег часа давао наде жени и кћерки,али пре него што је издахнуо,ипак је оставио царски престо Јовану.

ЈОВАН КОМНИН 1118-1143.

Јован је пао у очи својим поданицима због доброг срца и назвали су га Коло-Јовановом због те доброте.Достојан је наследник свог оца Алексије,добар је војвода,задовољавао је својим јунаштвом и сликовао се политиком Његова је политика била витешка,а не лукава, као очева.Тиме задобио је симпатију и запада.Супротно свом оцу Јован се мање бавио тајношћу већ отвореношћу.Но при свем том Јован није онолика величина,колика беше његов отац Алексије,јер нема генијалности а и поводио се осећајима те је изазвао кобан с Млечићима и настрадао,но таквих погрешака више није имао.

Унутрашње прилике под којима је ступио на власт пратиле су га неслога на двору.Против њега су радиле сестра Ана и мати његова он стане на пут свему томе.Мати му се повуче у манастир на Босфо његов брат Севастократор заже̂ле царску дијадему,али то опази Јо и Исак побеже Турцима на двор Севатијског емира Дамишманда па на двор Султана иконијског и тамо је радио да скупи Турске емире и д их дигне против брата.Својој сестри Ани опростио је Јован племе ти,што је радила да њен муж Нићифор Вријеније добије престо. Но и после тога није мировала већ скује завјеру против Јована,по ко је требао да буде убијен.Завереници опколе двор,но Нићифор Вриј је осујети

Дард Ф.Б 1993/94

заверу, јер је био човек књижевне амбиције, и у парку на окупу бише завереници похватани. Али би и сада опроштено по савету Аксуха турчина - пријатеља Јована. Ана није могла издржати хладно понашање брата те оде код мајке у манастир где написа Алексијаду.

Спољашње и унутрашње прилике боље су но за владе Алексијеве унутра је нестало оних немира, који су били раније. Спољне је непријатеље наплашио силни Алексије одбио у Јужној Италији, где су ови преживели велику кризу. У Апулији смрћу унука Гвискардова Виљема угасила се династија. У Сицилији се родио човек, који ће доцније подићи норманску силу на висину на којој је била за Роберта Гвискара. То је сан освајача Сицилије Роџера I синовца Роберта Гвискара брата Роџера I звао се Роџер II . Он је 1127 постао дука од Апулије смрћу Гвискардова унука Виљема. Затим РоџеруII беше мала титула Дуке и 1130. прогласи се за краља обеју Сицилија, те је тако цела Норманска земља Јужне Италије ујединила и у једним рукама. Јован је далековид, те је схватио шта значи ово Норманско снажење смисли да пресретну савезом Норманско снажење. Природни је савезник био западни Имератор Лотар II јер ни западној империји, господарици Италији није било мило ово Норманско снажење. Преговори се поведу и потада склопљеном уговору Византија је имала да финансира једну експедицију Лотара II противу Роџера II , који је 1132. сишао у Јужну Италију у Апулији, где се и Апулија диже и ослободи од Роџера. Са одласком Лотаревим из Апулије Роџер се опорави и поврати Апулију. И после смрти Лотареве Јован опет учини савез са западном Италијом 1142 године., запечаћен веридбом Конрада III Хохенштауфен и тако се Јован обезбеди од Нормана. Но Јован је лудо изазивао Млечиће да објаве Византији рат. Алексије је учинио говор са. Пизанцима и њима дао повластице као и раније Млечићима и ове се две републике понеше у земљама Византијским. Млечићи су мрзели на Византинце што су дали Пизанцима повластице. Цар гледаше непријатељски на Млечиће, који су се обогатили на рачун Византије. Јован непотврди раније привилегије Млечића, те ови објаве рат Византији који траја̂ше од 1122-1126. Алексије је обновио снагу Византије Али само на суху, а на води се није могло мерити с Млечићима. Значи, политика Јованова према Млецима била је погрешан рачун. Млетачка флота опседе Крф, који се одбрани

Цар одговори тиме што је из Цариграда изгнао млетачку флоту. Онда млетачка флота која је потукла мисирску флоту доби наредбу да казни Византију којом приликом заузе Род и др.острва.Друга експедиција заузе Кефалонију;Јован затражи мир,који је помогла и курија папска,јер се у исто време воде преговори и за црквено јединство. Мир се закључи на основу статус кво 1126.Млечићима бише признате раније повластице.

На истоку је Јован срећно ратовао на Турке и крсташе.Ту је следовао свом оцу.После пораза од Млечића скренуо је пут на исток и у два похода против Турака успео је да очисти област између Меандра и Аталије 1119-1121.Заузео је Лаудикеју и Сухопоље и др.места. Тада се појавише опасности на доњем Дунаву.Остатци Печењега провале у Тракију.Јован затвори прво балканске кланице,па после их завара привидним преговором а доцније их 1122-1123.страшно потуче, да се више не јављају у Византијској историји.Срби се дигну против Виз да се користе променом на престолу.Тада се помера српска престоница из Зете у град,Рас,који су освојили од Јавана,који их разбије а заробљенике расели око Никомидије у М.Азији.Под Јованом Виз.има доста посла за Угрима који су од IX т.ј.од краја IX.од досељења па до 955.год.били страшни бич и истока и запада (битка код Аугсбурга),док их не потуче Отон I код Аугусбурга 955.Мађарски утицај доцније порасте од покрштења 1001.Угри су делили западну од источне империје,те су се обе грабиле о њено пријатељство.За Виз.је Угриска још важнија,од како је изашла на Хрватско приморје.А то је, од како је угарски краљ Владислав на позив своје сестре Јелене,удове умрлог хрватског краља Звонимира,заузео Хрватску,и метну ту за краља свога синовца Алмуса.Владислав на угарском престолу наследи прво његов други синовац Коломан,а затим овога син . Стеван II,Алмус је са сином Белом ослепљеним био отеран из Хрватске још од Коломана. А овај је спојио Хрватску круну с Угарском.Чак је хтео и горњу Далмацију,чиме је дирнуо у Виз.и у Млетке(1112).Јер градови далматински признаваху Византијску власт.Ово је било под Алексијем Комненом који није реагирао на ово,док је то Јован добро схватио угарску опасност па води врло активну политику према Угарској.К њему утекне Алмус,којега је Коломан био такође ослепио.Цар га лепо прими,да би

га употребио као претендента на угарски престо

Стеван II 1114-1131.

Стеван се наљути на Јована што је овај примио Алмуса и бише убијени неки угарски трговци и ово би узрок те Стеван објави рат Јовану, разори Београд, подиже од Београдских рушевина Земун и провали до Софије. Но најзад угарска војска би потучена код Рама на Дунаву, па се бојиште пренесе код Браничева, коју тврђаву Византинци такође узеше. На молбу Угра закључи се мир, на основу статус-кво. Пошто је овакво свршено Јован на Балкану крену је опет на исток где је била будућност Византије. Обратио је поглед на крсташе и на Турке. У борби против Турака 1130. погине Антиохијски кнез Бојемунд II. Византија се није хтела одрећи оних клетвеничких обвеза Бојемунда I и права над кнежевима Антиохијском из Деволског уговора од 1108.

Као видно јемство била је још за време Алексија Комнена веридба између Манојла сина Јованова и кћери удове Бојемунда II, но деца крсташких кнезова нису знали да тврде реч очева дату Византији, те су били вероломни и превртљиви. Тутор удове Бојемундове Јерусалимски краљ растури веридбу и удовичину кћер даде Рајмунду Француском графу од Поатјеа и он постаде антиохијски кнез на мираз жене. Права Византије тим изабирањем новог антиохијског кнеза, без питања суверена Јована, повређена су, као и Углед двора преудадбом кћери удовичине и то за туђинца, а не за цариградјанина. А уз то Византију изазиваше и упади Киликијских Јермена савезника Антиохије на византијско земљиште у Малој Азији. У ово су време Јермени створили своју државу. Ту се истакао Лав I и ти су кнежеви нападали са антиохијске кнежевине на Византију те им Јован објави рат и прегази целу Киликију, зароби киликијског краља Лава I и одведе га у ропство с породицом у Цариград, а Киликију претвори у византијску област 1136 до 1138. Док је освајао Киликију ограби прилику те опседе и казни Антиохију. Нвоме кнезу Антиохије Рајмунду, Фулкон краљ јерусалимски није могао помоћи. Шта више, Рајмунд крене у помоћ пријатељу Фулкону против Турака, али се мораде вратити да брани Антиохију, али без успеха и морао је молити за мир и положити заклетву на васалску верност

и имао је предати му Антиохију,али у замену да му Јован са њим и са едским графом Јосиклином II поможе освојити Алепо и друге градиће од турског морсулског атабега (султана) Зенги.Овај поход не успе.Узрок неуспеха била је баш неискреност обе савезника Јованова. Ни Рајмунд,ни Јосиклин нису верно учествовали у опсади Алепа,а град је дао отпор. Емир Зенги мосулски - примицаше се у помоћ граду Алепу.Јован оступи од града а не могаде заузети ни ситнија места. Јован дође у Антиохију и затражи предају Антиохије од Рајмунда Рајмунд и Јоскилин беху запрепашћени Јоскилин дижe буну у Антиохији против цара Јована . Јован је знао од куда ветар дува,али се морао правити као да не види,и оде у Цариград 1138.немогав ништа учинити, и није се ни одморио а нова турска непријатељства одазваше га на исток у два похода. Иконски султан се беше удружио са династијом - Данишмендом на Црноме Мору у Севастији и заједно нападну на Византију.Дука - Гавра од Трапезунта отпао беше од Византије и муроваше са Турцима.Јован се беше сад измирио са братом Севастократором Исаком и он се са сином врати у Цариград и пође са Исаком у први поход с Турцима на северу Мале Азије 1139-1141.Овај је поход био против Данишмендa.Тешкоће су биле разне. Јован дође заобилазним путем до Неоцезареје,а син брата Јована Исака побеже на Данишмендски двор и тамо се потурчи,па се чак ожени ћерком иконијског султана,те је Мухамед II освајач тврдио,да води порекло од Исака. Због свега тога Јован није успео у првом походу, а други поход против крсташа и Турака испао је сјајно.Јован растера Турке из Бригије и Созопоља,заузе утврђења код престонице Иконије,па после опседе Јоскилина у Едесу,који му мораде дати кћер као таоц,и Рајмундау Антиохији и тражиће да му се Антиохија преда.Рајмунд успе те наговори барона да не пристане на предају,а Јован попали околину,па одлажући освојење Антиохије за до године,оде да презими у Киликију,ту у лову на дивље зверове рани се мало,па умре доцније од те ране 1143 Престо остави сину Манојлу II.Његов пријатељ,Турчин Ахсух оде у Цариград,осигура Манојлу престо од старијега сина који је у затвору у Киликији.

Манојло Комнен 1143-1180

Био је даровит и образован књижевник,говорник, одликовао се и

о важан војвода и храбар борац,и био је окретан политичар,али је свим правцима претеривао.У борби је личне западним витезовима војима има сличности; велико средња-вековне турнире водео је, о и раскошан живот.Код њега се опажају нове црте,којих није било код деда му ни код оца му.Он је империјалиста.Хоће освојење за ја, и имао је велике владалачке амоције колико није Византија. ла остварити;оскудевао је у трезвености,предавао се империјал- фантазијама у смислу Јустинијана.Хтео је да освоји Италију и ију с Палестином док су Турци држали Малу Азију.На Балкану је о да поред Срба потчини себи и Угре.Али нарочито на Југу у Ита- и хтео је да и у Горњој Италији заведе своју владу и да обнови венски ерзахарт - некадашњи.Тежио је да добије западну круну и уједини цркве.Губио је из вида да то већ нису римска времена. о и за сједињења цркава имао је несавладљиве препоне.

Неке од својих снова према Угарски остварио је и дао сјај лесак велике силе Византије.Но за те успехе утрошене су силне ге а ови се успеси нису могли одржати те јој је тим убрзана пад.

Турска се опоравила и у Мосулу се развила сила Атабска.Када Манојло осетио шта се створило на Истоку било је доцкан.Због сво- империјалистичке политике,закључује и масу брачних веза(између нина са западним кнегињама и Крсташима Манојло све више отвара та западном утицају Манојлу је Јован оставио пуну касу,обучену ску,те је овај отпочео сретно владу.Рајмунд антиохијски је тр Манојлу да му преда Киликију,па када је не доби за крунисава- ојсова нападе на Византију,али кад Манојло крене велику војску ј га моли за опроштај и 1145.се измире,Рајмунд обнови Манојлу летву на покорност пред самим Мауселејем Јовановим у Цариграду, не оде на Малу Азију и одржа неке победе над Сулцуцима,повративш М.Азију до Иконије1146 под. Виз.Манојло сада окрену с овог пра- пута,због опасности са запада. С једне стране Нормани а и буре рсташког рата и обе ове опасности нису биле једна за другом,већ у исто време.Манојло се спасе од Нормана и уклони удар Крсташа се сад цар дао повући у западну политику и од овог времена за авио на исток где је била и прошлост и будућност Византије

РАТ С НОРМАНИМА (1147-1158).

За овај рат против Нормана крив је сам Манојло. Видели смо да Роџер створио краљевину обе ју Сицилија и да је хтео још више сја са свога сина Вилема хтеде добити византијску принцезу, те је пос лао посланике односно тога Манојлу, које овај даде убити, и друго церово изасланство, које је тражило задовољење код цара, буде рђа примљено, те Роџер објави Манојлу рат. Две су фазе у то рату прва одбијање Нормана и повраћање Крфа 1149. друга царева ваза импери лизма, и ту се цар труди да стера са Сицилије и из Апулије Норма и уопште из Апенина и да потчини целу Италију. Роџер је био запл н у војни против афричких муслимана, те похита да закључи мир па око 7*. галија флота под његовим адмиралом, који је по рођењу био Грк, а звао се Ђорђем, опколи Крф, који се Норманима преда. После ра Ђорђе дође под Монемвасију пелопонески град која се одбрани ће се врати на обалу Акарнаније и Етолија, уђе у Коринтонски зал па из пристаништа Криса зададе страшне ударе унутрашњој Грчкој.

Нормани освојише Тиву где беху свилене фабрике. На Пелопонезу ј центар свилене и пурпурне индустрије отуда и има Мореа, што знач дуд-дудова земља, а не долази од Море.

Један од великих свилених и пурпурних центара беше и Тива у Бе ји, коју Ђорђе варварски опљачка. Из Тиве одведе Ђорђе и Радоник који су умели прерађивати пурпур и свилу. Желео је да свилену ин стрију, коју су Византинци чували као своју тајну, и од које су о једини имали као неки монаси за целу Европу, преселили и на Сицил Затим Ђорђе оде и нападне Коринт, који је такође био центар изр ије и пурпура и трговачко место на путу за исток, те због тог врло богато. Коринт би опљачкан као и Тива.

Доња варош у Коринту беше неутврђена, те се није могла бранити, град Акрокоринт је био тврд и ту грађани склоне благо.

Али кукавица Нићифор калуф, командант тврђаве отвори градска та и Нормани уђоше у град без отпора.

Тада би опљачкана скупоцена икона Св. Тодора, свештеника Корин Ђорђе и из Коринта поведе виђеније грађане и радника, па се вра

у Палерно где подиже адмиралов мост у цркву Роџертов господар Тор
ћев употреби ткаче свиле и намести из у Сицилији где пренесе сви
ларску индустрију,која се од тада одмаћи први пут у зап.Европи.

За све време ових напада на Византију Манојло је био везан на дру
гој страни.приближавала се бура другог крсташког рата .Цар је о
томе обавештен и завирући од крсташе морао је да све своје трупе
држи на Балкану као би се у случају потребе бранио од крсташа.

Успеси првог крсташког рата.Падом Јерусалима 1099.г.уздрмаше Му-
слимане,али код Муслимана не беше тада великих пионира,да поведу
борбу,јер им је залазила звезда Калифама оба суседских беху још
Селџучки султани одузели световну власт и свели их на чисто црквене
не поглаваре молама.Но затим и код саме династије турских Сулџуч-
ковића замре дух Ар[illegible].-Арсланов и Мелек-Шаков.Последњи султани из
дома Селџукова у Персији тону у раздоре и мекуштво.Последњи Сел-
џучковић Харсланси султан Синџар (1117-1157),није ни сенка Мелек
-Шахова.И Фатимиде у Мисиру беху већ опале.Папа Урбан II,кад је
сретао први крсташки рат,радио је баш као да је знао за сву привре
мену клонулост ислама.Зато је први крсташки рат и успео,што су се
тада срушили стари пионири ислама,а нови још нису никли.Али сад
на Манојла Комнина већ ничу ти нови исламски пионири и то међу т.
зв. „Атабезима".

Атабези су се звали велики емири,тобож чувари престола Селџучког
султана,а у ствари самостални управници пространих области селџуч-
ког царства.Још док је Манек-Шах био жив један од таквих Атабака
беше Аксункур.Он је био поглавица покрајина Алепске коју у нереди-
ма после смрти Малек-Шахове и сам погибе.Но његови васалси,мањи е-
мири скупише се око његова сина Зенге.А Зенга,ма да је с крсташима
изгубио битку код Антиохије,показа се у 30 похода у служби султану
Селџучком и Калифи абисинодском као силан јунак,па доби и поред
Алепске и Мосулску област.Зенга оправда наде које је на њега мусли
мански свет полагао.Одузе Крсташима Едесу 1144.г.после 25.дневне
борбе.По том прошири сову државу преко Тигра и Еуфрата.После Зен
гине смрти,хришћани,истина,привремено поврате Едесу,али његов син
силни Нуредин 1146-1174 понова узе Едесу и уједини разне Емирате
муслемана и емират Дамаска те постаде сусед јерусалимске краље-
вине и антиохијске кнежевине,и тако се сад од Нуредина дође у

опасност и краљевина јерусалимска и кнежевина антиохијска.

Већ пад Едесе био је произвео огорчење у Западној Европи. Па па Евгеније III проповедао је сада други крсташки рат и помогнут од чувеног Бернарда Клервоа, он задоби за овај рат француског краља Лудвика VII. и Немачког (западног императора Конранда III 1146. Под ства по два најмоћнија западно-европска владаоца скупише се пр- ви тамошњи витези и борци. И Лудвик и Конред водили су по неких 70.000 коњаника, Византинци веле да је свега с пешадијском и с дру- гим мушким и женским светом било 900.000 душа. Све је то има прећи преко Балкана. Манојло из са доста зебње очекивао јер је дошао да се они не окрену против Византије. Западни су се хришћани са исто- ним гледали с неповерењем због шизме. А Манојло је већ био у рату с једном западно-европском државом, а Норманима, слутећи сад свако зло и од крсташа, манојло похури, да с иконијским емиром закључи 12 годишњи мир, па сву своју војску пребаце с ове стране Босфора.

Од Немачке се није много бојао, јер је био ожењен, Немицом те је био пашеног Немачког владара; од француза се много плашио, јер су сви били Норманима пријатељи, а такође и Антиохији.

Конрад се прими приближно Цариграду Манојло посла посланике да га поздраве и утврде погодбе крсташког прелаза преко Византијског Балкана и би утврђено да Византија прехрани крсташе а Немци да се понашају с миром па ипак у Тракији дође до сукоба са Немцима. Цар је тамо послао свог војводу Просуха и мир би сачуван, али је мрж ипак расла Манојло је желео да крсташи пређу у М. Азију преко Дар данела код Обидоса, а не преко Босфора код Цариграда. Но Конрад до ће са целом војском пред Париг. Преговори се отпочеху, требало је да се састану цареви маној. и Конрад, али се не могаше сложити с екитети те се не видеше. Конард са целом својом војском би од Ви пребачен преко Босфора у М. Азију. Но много је теже маној. било ил ћи на крај с Французима. Пошто су били Немци исцрпели храну француск крсташе је било теже прехранити. Сем тога, кад Лудвик стиже пред Цариград Манојло га увреди, јер није хтео превести француске у М. Азију, док му се они као некад Алексију, не закуну као васали за све

емље које буду отели од муслимана на истоку.

Најзад,Лудвика увреди Манојло и самог лично.На њихову састанку
н га је посадио на нижи престо него што је био онај на ком је се
ео Манојло.Под тим утисцима,један Лудвиков епископ дође на мисао
а прво треба освојити Цариград,али се успротиви сам краљ Лудвик
обожни,јер је крсташки рат кренут против крсташа а не против кр-
ста у том и лукави Манојло пронесе глас је тобож Конрад задобио
елики успех те и Французи похиташе тамо у М.Азију,а пре се као
асали закуну Манојлу на верност и да њему уступити све земље које
уду освојили у М.Азији.Тако се Манојло ослободи Француза.Међутим
вест о Конрадовим победама беху лажне.Једна Конрадова армија под
еговим братом Стоном епископом Фрајншким историчарем овог крста-
ког рата би побеђен код Лаодикеје у Фригији.А главна војска под
амим Конрадом пострада од глади па се затим врати у Никеју 1147,
де тада стиже и Лудвик француски па сви продуже до Ефеса.Но ту
е Конрад разболи те дође ка Манојлу у Цариград одакле се на ви-
антијским лађама превезе морем у Палестину.Међутим код Лаодикеје
острада и Лудвик те се мораде и он морем пребацити у Палестину,
ли његову војску Византинци не преведоше целу тамо,већ пустише д
у петнадија пропадне у Памфинији 1148.У Јерусалиму где су опет са
тали оба краља средиште остатке своје војске и намераваху да освој
Дамаск,али и то безуспешно,тако други крсташки поход од толиких
стотина хиљада људи пропаде сасвим бесплодно.

Конрад и Лудвик се врате кући.Конрад се још једном састао с
Манојлом у Солуну где уговоре савез против Нормана.Лудвик у мало
што није пао у Виз.ропство.Византијске лађе умало га успут не заро
ше, али га спасе норманска флота и доведе у Силицију одакле се
врати 1149.у Француску.Међутим Манојло,тек што се ослободио крста-
ша,морао је јурити на дунавску границу против нове куманске-пече-
њешке навале 1148.Тек кад се и ту осигурао могао је спремити осве-
ту Норманима. Али његова амбиција пролетоше у облаке.Његов је план
да уништи Норманску државу у јужној Италији и Сицилији;па не само
го него ди и Немце западну империју потисне из северне Италије и
да обнови равенски егзархат.Али за све то нужан је поморски рат.
Комнинска византија нема јаких флота.С тога Манојло као и Алек-

сије склопи савез с Млетцима и даде им нове трговачке повластице 1148.и ови су требали да прво заједно са Виз.флотом освоје Крф и они то учинише,јер су Млетци били кивни Роџеру сицилијанском због неке штете.Удружена Млетачка ескадра са царем Манојлом и његовим флотом пођоше и опседоше Крф,који је био тврд и беше га тешко заузети.Међутим савезницима није било слоге Млечићи исмеваху Византинце а Византинци имађаху губитака.

И сам Кондо-Стеван зет царев у јуришима на тврђаву паде.Млечићи су исмевали и само Манојлово одвећ црномањасто величанство, нашли су неког црнца и обукли га византијски па му се клањали као цару.Ипак цар се измири с Млечићима и 1149.Крф би одузет од Норана.На тај начин Нормани су као год и оно под Алексијем Комнином ли опет одбивени од Византије.Повраћене су из њихових руку виђење,које су били заузели.Повраћена је и част виз.оружју.Манојло мгао се тиме задовољити и ту застати,као што се некад тиме задовољио и ту застао његов дед.Али Манојло,засењен успехом,заплива у империјализам.

Код њега се зачео фикс-идеја да јужну Италију и Силицију ослободи од Нормана и да их присаједини Византији,као да и у северној Италији успостави Јустинијанов равенски егзархат.И тако се Манојло оставља ранијег пута,оца и деда реалног па се баци у империјализам.

Међутим за једно време изгледало је,да ће се из борбе Манојлове са Роџером изродити европски рат.

Лудвик VII се поврати огорчен на Манојла,а и Нуреди је имао још један успех против Хришћана.У борби с Рајмундом од Поатија у Антиохији 1149,Рајмунд не само што изгуби битку,него и погибе.

Француског краља Лудвика VII заболе то,па је хтео да поведе нов крсташки рат ради освете погинулог Рајмунда.

Али Лудвиков министар Сижер,игуман париског манастира св.Дионисија да се у томе новоме крсашком рату прво разори Византија. Али уз Виз.,а против Француза,стајао је западни император Конрад III рођак Манојлов.Значи,имали бисмо с једне стране Французе и Нормане а с друге стране обе империје а то јест европски рат. Но срећом Сижер који је Лудвика тако саветовао умре, и Француски се онда стишаше.Хришћански се свет спасе од међусобног покоља.

се ово дешавало на западу Манојло је гледао да прво сврши послове на Балкану, да уђутка Угре и рашке Србе.

Роџер је тражио савезнике наше Србе у Рашкој. Примислав Урош II устао је против Ви. подпомогнут од Угара. Манојле срете и потуче Примислава и његове помоћнике Угре 1150. А затим се крете против саме Угарске 1151. Манојле заузе Земун и закључи примирје, па после продужи рат, а 1155. закључи мир повољан по себе. То је Манојлу први рат с Угрима 1151-55.

Свршив и са Србима и са Угрима, цар настави рат с Норманима а уједно се предаде обновљењу равенског егзархата. Већ нешто раније хтео је да пренесе бојиште на норманско земљиште у Сицилију и посла флоту, али без успеха, па онда крене у северну Италију, где створи византофилску странку, освоји Анкону 1151. И за папу Евгенија III и Конрада III и за Млечиће беше јасно куда циља Манојло.

Млечићи се почеше извлачити из савеза Византије. Између Млечић. и Манојла настадоше хладнији односи. Цар разреза неке порезе на мле тачке трговце у Цариграду, а Млетци се после смрти Роџерове измири- ше с његовим наследником сицилијанским краљем Виљемом, а откажу савез Византији против Нормана 1154.

Што се тиче Конрада III док је био жив, он се устезао да се туђи од Византије због свог сродства са Манојлом.

А тај савез са западном империјом вредео је много Виз. јер као што видесмо то беше гаранција да ће Французи бити мирни. Али Конрад умре, а заступи га Фридрих Барбароса 1152- 1190. И он склопи спора- зум с папом Евгенијем III да Се не дозволи никакво освајање Визан- тији у Италији.

Овом приликом прегазио је заклетву дату Манојлу у Солуну. То је било онда када су се Манојло и Конрад III срели у Солу- граду. Конрад се тада заклео Манојлу, да њему дати доњу Италију као мираз уз Манојлову жену Берту од Сулцбале (Ирина) и Фридрих Барбаро- са који се такође налази у пратњи Конрадовој положи ову заклетву Неки научници не верују ни у солунски сусрет Конрадов ни у оне заклетве. Манојлова политика само је одбијала старе пријатеље. У ра- ту с Норманцима није био добре среће, јер му ови потуку флоту 1154 и он с њима закључи примирје, али идуће године 1155. настави рат да освоји Калабрију и Апулију. Михаилу Палеологу повери флоту, а

а Михаило узе Бари,па потуче наследника Роџерова Виљема сицилијс-
скрг и заузе 1155 скоро целу јужнуИталију.Уједно Манојло је на
страни тражио савезнике.Његови наследници међу којима и адмирал
Михаило предсретну 1155.г.Барбароосу Фридриха код Анконе,кад се
овај враћао са свог крунисања из Рима.Фридриху би понуђено да се
огради с Манојлом: путем женидбе с једном лепом Комником,а од Фри-
дрихасе затражи и обновљење старог Византијско-немачког савеза
тив Нормана.Но Фридрих се није дао упецати.Он је већ био презрео
да Манојло хоће да употребити против Нормана,западну империју са
зато да би после и њу избацио из Италије као и саме Нормане.Ује-
дно,Манојло на место изгубљених савезника Млечића,пеца другу пом
ску силу-Ђенову.Предговоре је водио Михајло Палеолог,за сада би
премилинарни 1155.па посла дефинитиван уговор Ђеновљанима би дат
најпосле у Цариграду место за њихову трговинску насеобину.Ђенова
се обавезала да ће да помаже Византији против Нормана.Али Манојл
ви успеси у јужној Италији нису се дали одржали.Способни Манојл
Палеолог умре, а затим следовао је нов напад Виљема сицилијанск
Михаило предвидевши опасност беше затражио од Манојла помоћ но М
нојло је не могаде послати.На место пак умрлог Палеолога,цар по
тави у Јужној Италији,неспособног Јована Дуку,којега 1156 год.
беди Виљем и зароби.Сад Нормани преотеше једно по једно место у
целој Апулији и Калибрији.С друге стране је негодовао у јуж Ита-
ји.Фридрих одби руку оне Комнике,узе графицу немачку,а и оружје
је био готов да заједно с Норманима устане против Византије у Ит
лији.Само глас о поразу Јована Дуке задрка га од тога.Но и покр
овог несрећног обрта Манојло је ипак хтео да оствари свој план.
Онај прелиминарни уговор с Ђеновом он сад оснажи.Уједно цар Ма
ло испрати војводу на Апулију,али го овај такс не успе,а флоту
зантијску разбише опет Нормани 1158.г. код острва Еубеје 1158.
Ипак би спасен,бар престиже византијског царства.Манојло је сво
упорношћу толико импонирао Римљу а Виљем затражи мир и овај
закључен 1158.1.на 30.год.Нови Јустинијан Манојло призна тит
ром Виљема за краља сицилије,а Виљем му се закле на покорност
васаласку.

Са више је среће ратовао и водио своју империјалистичку политику са хришћанских крсташким државницима на истоку.Истина,Нуредин оте Византији остатке графовине Едеске,ко је је византија наследила после Нуреддинова заузећа самог града Едеса.

Али сем тога Манојло није успео ни у томе да добије руку удовице погинулог Рајмунда Антиохиског,Констанције за једног Комнина, већ се Констанција преудаде за развратног Француза Графа Рајнада Шатиљонског.Рајнад Шатиљонски у друштву са Јерменима понова ослобођеним од Византије над којима је владао Тор,изврши пљачкашки напад на Кипар.

Рајнад однесе са Крфа благо,Али Манојло је бар са Јерусалимским краљем поставио добре односе.Садањи Јерусалимски краљ Балдуин II,син Фулконов,ожени се једном Комненком,Мало затим Манојло је показао својим пријатељима и непријатељима своју силу,прегази Килики ју и Тор - побеже.

Рајмунд и Торов савезник му се покори.И силни Нуредин би натеран на мир 1158 год.

Цар је с антиохијским двором утврдио брачну везу,њему је умрла жена Берта- Јерина,те узе Марију кћер Констанције(1161.год),наследнице Антиохијске.Одмах затим,опет заплива у западно-европску политику.

Њему се указа прилика да тако учини и са Угарском као и са Сицилијом т.ј.учини је својом васалком.Брат Беле II и Гејза II то је умре 1162 постигао другим ратом с Угарима(1162-1167),а престо остави малолетном сину Стевану III,но против њега устану Владислав и Стеван IV,браћа Белина.Али су били потучени и побегну у Цариград цару Манојлу,који их једва дочека,да би се умешао у Цариградске ствари.Стеван IV.се чак ожени синовицом Манојловом.Сад Манојло у корист тих својих гостију објави рат Угрима,а Владислава и Стевана IV попе на Угарски престо и 1162.У том умре Владислав,а Стеван IV не може сам одржати у Угарској,те опет побеже к Манојлу,и овај се опет заузе за њега.После закључи мир 1164,који беше до некле осуетварење Манојлове империјалистичке намере,јер се Стеван III обаве зао да ће престо оставити Белу III.И Бела III је имао пређи у пра-

вославље и узети за жену Марију,кћер Манојлову и постати престо
наследник не само угарског краља него и Манојлов,јер Манојло та
још није имао мушке деце.Бела III образовао се сад у Цариграду.М
нојло је помагао Белу III,но овај мир се не оствари.

Стеван III се предомисли . не остави престо брату Вели,а и Манојловој породици десила се промена,јер му жена роди престолон следника,Алексија,Те Манојло више није хтео да у лицу Угарског ц ница остави круну,и онда поново отпочну непријатељства.1162.Доду посредовањем Чешког краља Владислава дође опет до примирија,ко се поквари,јер Стеван III једнако узнемираваше с Византиског зе њишта и свог Синовца Стевана III.Онда и Стеван III зарати поно заузе Земун и потуче свог стрица Стевана IV,који умре отрован 1165.

Но сад сам Манојло удари на Угре,поврти Земун и освоји Сре Јован Дука и Нићифор калуђер заузеше Далмацију и Босну.Угри учи ше још један напор да поврате своје земље,но ове разби сестрић М нојлов Андроник,Кондостефан код Земуна 1167.

После тога се закључи мир 1168.и Византији остаде Далмација и Босна.Тако од сада имамо као једну од Византијских области(те и Далмацију са Диоклицијаном.Стеван III је пристао да му наслед буде Бела III.кроз коју годину умре и Стеван III,а Бела III сту на престо 1173.Бела се ожени са Маријом ћерком Манојловом но по је Манојло имао сина,раскине брак.При свем том,Бела III,византи васпитаник,остао је пријатељ византије.Истина,он је имао да угу нереде.Али кад се утврдио на престолу,он је отворио врата визант ком утицају у Угарску и обавезао се да је помаже с војском,пре чему је Манојло успео учинити Угарску васалком.

За цело време док је имао посао са Угарском,имао је опет посл и са Рашком са братом Примиславом,Белушем и Десом,а после њих с Србима под Немањом који су се бунили и хтели да се ослободе од Визан.1175.Но Немања је неуспевши морао молити Манојла за опро Своје планове Манојло на западу није губио из вида.Он је пошто то хтео освојењем Италије метнути и круну западне империје на ву.Главни му је сад непријатељ био западна империја.Фридрих Бар

бароса коме је Манојло чинио све могуће сметње.Манојло се користио борбом Фридриховом са папством.Онако као што је Манојло имао империјалистичке идеје,имао их је и Фридрих и хтео је да наметне царску власт феудалним немачким племићима у чему је и успео,па је то хтео и у Италији према Италијанским републикама и папству,Али против њега би од папе Александра III створена лига ломбардијских градова да се заједно одбране од Фридрихових претензија који је 1166 освојио Рим.

У Риму удари зараза у војску и сруши његову силу што је изгледала казна Божја.А у његовом последњем походу у Италији потуку га Лангобарди 1167 код Ћенана.Папство с триумфом изађе из 18-год. ове борбе.

Манојло је био на страни папства и бранио је од Фридриха Анкону,а и радио за себе.Он је златом и другим проширио византијски утицај у Италији и папи слао посланство наговарајући га да одузме крину западном императору и да као западног и источног императора призна само виз.цара и обећа папи да ће обе цркве спојити под папством управом.Све те жеље осташе неиспуњене.Сједињење цркава имало је опозиције у византији и код цариградског патријарха Михаила Анхиала.Ни народ грчки ни црквене власти нису хтеле да чују за старешинство папско.

Па и Папа Александар III се благо бранио од понуда Манојлових,а после мира с Барбаросом се окуражи и тражио од цара да ако може да буде император обеју империја,онда треба да пренесе престо у Рим,што цар није хтео,јер није то могао примити.Ипак Манојло преговара с папством о унији и даље је хтео а с непријатељима Фридриховим везивао се сродством и пријатељством.Тако ону своју кћер Марију разведену од Беле III,удао је за једног члана племићске куће у сев.Италији,грофа Рајнера од Монферата Французи и Немци нису се слагали те се Манојло сроди с Французима,узевши за сина Алексија кћер Лудвика VII Манојло не губи везе са источним Хришћ.државници ма.Кад је Јерусалимској краљевини после Балдуина III дошао његов брат Амалдрих не престо,Манојло га ожени једном Комнинком.

Оно прибележење нанело је Виз.неуспех у Мисиру а у вези тог неуспеха,никли су на историској позорници људи,који ће после Ма-

нојла играти велику улогу код Ислама у Азији и Африци,те је Мисир пао њима у руке.

Реч је о појави великога Исламскога освајача и пионира Турчина(управо Курда)Саладина који ће укинути фатимиски калифат у Мисиру,раширити се у Сирију,срушити хришћ.краљевину јерусалимску и против кога ће водити трећи крсташки рат.

Као што су у Багдадским калифату калифе ослободили,па су дошли селџучки емири,тако се десило и у Мисирском калифату.Династија фатимидска није више давала велике калифе,управљали су везири.У ово време о власти се отимаху два везира у фатимидском калифату. То су били неки Шавари и неки Диргам.Ови у слепој међусобној борби помешаше највећа два непријатеља фатимида у Мисиру: Нуредина и јерусалимског краља.

Шавар помоћу Нурединова епира Ширкуа,стрица Саладинова отараси се онога Диргама,који би ухваћен и погубљен 1164 год.Али,Ширку је видео дивну мисирску земљу те дође на мисао,да ту земљу освоји за свог господара Нуредина.Онда Шавар,као што је помоћу Ширкуа сам као Диргама,тако је сад помоћу јерусалимског краља Амалриха отерао из Мисира Турчина Ширкуа,Ширку би одбијен и по други пут кад је по Нурединовој наредби опет навалио на Мисир,заједно са својим синовцем Саладином 1167.Но сад спасилац Шаваров Амалрих баци око на Мисир,он позва и Манојла у савез за освојење и поделу Мисира између виз.и Јерусалимске краљевине.

Манојло му посла једну јаку армаду,која у нилској делти опседе Дамјату А француски витез и из Јерусалимске краљевине беху већ пред капијама Каjира.

Између хришћан.и турско-исламског јарма Шавар изабра овај други јарам.Он опет позва у помоћ Нурединовог Ширкуа и Саладина. Савез Виз.-Јерусалимски би тучен од савеза турско-мисирског.Византиска армада врати се у Цариград олтећена од бура.

Али.Амалрих дође натраг у Јерусалим 1168/9.У Мисиру пак Ширку наскоро уби Шавара,поста везир фатимидског калифа,затим и сам умре 1169 год.

Везиром сад поста Саладин,који збаци последњег калифу фатимидског и савлада ту.Најпре као Нурединов намесник а после смрти Ну-

едимове као самосталан 1171.г.У исто време и Мисирска шиатска сек
а признаде сунитско правоверје багдатског калифе,јер Саладин
ше сунита.
Манојло је као и његов отац Јован-Комнин ратовао и са Млечићи
а 1171-1175.г.но и ту се разочарао у својој западној политици.Уз-
оци рата нису најјаснији.Видели смо како су односи између Млечића
Византије почели хладнети,после освојења Анконе,од стране Визан-
ије;даље да Манојло,који је попуштао Млечићима до тада,а сада
и ударио неке порезе на млетачке трговце.Млечићи су свесни своје
наге као византијске слабости за рат на мору.Манојло затражи да
лечићи плате ћеновљанима за разбијене дућане и они не плате оште-
у,па шта више дужд Витале Микијели саветова млетачким трговцима
а не тргују с Византијом.Но Манојло намами на 20.000 млетачких
говаца у Цариград,па изда наредбу да се сви млетачки трговци
творе,а њихова роба одузме 1171.г.С тога се Млечићи реше на рат
граде нову флоту,дужд млетачки освоји у Далмацији Кадобрију,Тро-
ир опседе Евбеју,спали чак и једно цариградско предграђе и зау-
Хиос острво,па онда преузе преговоре; али на Хиосу удари куга
војску дуждеву и дужд се с бедним остацима војске врати у Вене-
ју.Куга се и тамо шираше-у Венецији, с тога Млечићи убију Витала
72.Манојло и даље вараше Млечиће али ни сада није пустио зароб-
не трговце. Млечићи се још више наљутише кад Манојло склопи са-
з с Пизом и помире се са војним непријатељем Фридрихом Барбаро-
м,па су помагали војводу Фридрихова Аристијана-епископа од
јнца,при опсади Византијске Анеоне.Манојло поведе преговоре с
ру,јер Млечићи склопише савез чак и са Норманима,и они пристану
75.год. мир би закључен у коме је Манојло признао привилегије
ецима и обавезао се да да,неколико стотина хиљада златника,као
тну штету.Претрпевши овако бродолом,у целој својој западној
литици,Манојло се најзад од свог империјализма,па поново обрте
глед на исток и то пре свега на Ик ониске Турке. Но то беше
прилично доцкан, те је цар и тамо имао разочарења. У Икони-
ом султанату после смрти Масуба 1156. наста раздор између
гових синова. Али због Манојлове заузетости на западу Масудов

син Килицик Арслан II имао је времена да покори осталу браћу и да се утврди на престолу (1156-1193).

Док је Килицик-Арслан ратовао са браћом био је понижан и обавезан Манојлу да га помаже,а и лично је дошао у Цариград да му се поклони,али после поче нападати на Виз.и пуштао је на Виз.земљиште и друге турске трупе.Кад га је Манојло позвао на одговорност, се изразио да то други чини а он поче шуровати с Фридрихом Барбасом.Манојло крену на престоницу Иконију.Код порушене тврђаве Мирокефала Килиц-Арслан понуди мир,али га Манојло одби,те га Арслан падне изненада и поби му доста војске 1176.Манојлова војска је била јака те је Арслан понова понудио мир до кога дође и по коме су имали Византинци порушити неке тврђаве у Малој Азији(пр.Дорилеј но они то не испуне те се код Клауди-поља потуку.Ту Манојло одржи победу а другу војску-селџучку потуче Манојлов војвода Јован Ватка(1177).После тога Селџуци приставе на умирен мир (1177).Због пораза код Смријокефала,поноситом Манојлу навали се сиви терет на душу.Његова снага опаде и Манојло умре 1180.Престо наследи син Алексије Комнен 1180-1184.Алексије је тада имао тек 13.година,те Византијом управљају:мати му Марија и брат му од стрица протосеваст Алексије.Империја се сада нашла у тешкој и спољној и унутрашњој кризи.Султан Саладин,који је Фатимидски султанат уништио,почео је претити и јерусалимској краљевини.Вила је опасност од Килиц-Арслана у Малој Азији.Слаби дечко Алексије II није могао владати, а мати му је била (антионхијска)странкиња,те не популарна,с тога други Комнени почеше желети наследство.

Национална странка под вођством Марије Манојлове кћери, која је била удата за „цезара" Рајнера Монфертатског,поче претурати по сове како царица има везе са Угрима и како између наследника постоје грешне везе. У Цариграду дође до буне против намесника,латинаца.Би приређен покољ странаца у коме се излила мржња Грка. Но помоћу гарде намесници угуше сву буну,која није имала јаког вођу.Странка се сети Манојлова брата од стрица Андроника,који је син онога Исака који је бежао на Александријски двор. Ово је сплетки потомак комниске лозе и имао је гвоздену руку. Природа му је

ала особине.То је човек храбар и обдарен,но све те његове врлине утиле су му слабости.Имао је свакојаке авантуре,раздирало га је ластољубље,Андроник је био патолошки тип. Под Манојлом бежао је више пута због велеиздаје и др. тражио је заштиту у Руса,на Иконијском двору, Неурединовом и код јерусалимског краљевства.Четири принцезе најславнијег роба биле су жртве његових авантура.Народна странка позва Андроника,из једног Малоазијског града на Црном мору да збаци намеснике.Он се испрва правио као да неће.Флота виз.стаде на његову страну и Андроник заузе Цариград 1182.год.,ослепи намесника Алексија а царицу збаци. Младом Алексију закле се на верност Странка је Андроника хтела за цара те се 1183. г крунишу и он и Алексије за цареве,после је Алексија потиснуо у други ранг,Марију бацио у затвор,зато што је шуровала са.Угрима, и ту би убијена, Алексија нестаде,те Андроник влада сам од 1184.5.год. Бела III. угарски краљ,после смрти Манојлове улучи прилику Горњу Далмацију На глас о смрти Марије рођаке Белине, Бела пође у савезу с Немањом продре до Ниша и до Софије. Немања освоји Зету,Боку Которску.Дубровник због Немање потражи Норманску заштиту.Дакле,Андроник I је почео крваво владу и његова владавина је била крвава линија. По тим убиствима био је крволок, али у ствари можда није,јер су убиства политичког циља.После смрти Манојлове дигли су главу војводе феудалног племства.Они су раније држани у шкрипцу Манојловом руком а по његовој смрти они се ослободе.То је Андроник знао па су та убиства погађала великаше.Ови се великаши нису могли друкчије уклонити до црвеним теророрм.Но Андроник умре уклонив ове великаше. Од тих великаша један члан Кмненове куће Исак Комнин прогласи се на острву Кипру за императора 1184.Друга великашка буна је опаснија била у Малој Азији.У Византији се побуне племства са Исаком Анђелом Византијски градови:Никеја,Пруса и др. отпадну од ВизантијеАндроник угуши ту буну 1184-5.,али помилова Исака Анђела на своју несрећу.Водећи рат с великашима Андроник је гледао да има љубав народа.Андроник је ипак и народу одузео она задовољства плеса,која су се давала у Хиподрому,те и народ охладни према њему. Али као носилац националне грчке политике Андроник је нарочито мрзак западњачким колонијама-странцима.Млетићи који су 1182 најви-

ше страдали били су бесни но од Нормана запрети највећа опасност и Андронику и Византији. Но норманскиси цицилијски двор утече неки претендент на византијски престо по имену Алексије. Он је молио Виљема II сицилијског краља, да му помогне доћи до дијадеме, те Виљем спреми поход са адмиралом Маргаритоном, с Танкредом и графом Алдуином, против Византије. Цела та сила паде под Драч 1185 Византинци који су хтели да под Јованом Врањом да бране Драч бише убијени и Драч паде, па се граф Алдуин крене на Солун и заузе Галију Последица пљачке била је још виша мржња византинска против западњака. Под утиском вандалске пљачке Солун поче се обртати расположење против Андроника, који равнодушно гледаше пропаст града. Видећи буру, шеф цариградске полиције-Андроников човек-хоће благовремено да погуби опаснога Исака Анђела. Али Исак Анђел побеже у Св. Софију. Грађани га ослободе и прогласе за императора а Андроника збаце. Онда Андроник похита са једног острваца на Мраморном мору, где је уживао у харемским сластима и дође у Цариград, но видев да је све пропало пође лађом за Русију али би ухваћен и погубљен 1185 Њега замени Исак II Анђел (1185-1195).

Тим улазимо у друго доба периоде почете с Алексијем Комнином Ово доба је рушење великих дела трију великих Комнена. Византија, коју је Алексије I спасао, а Јован увеличао и трећи Манојло опет уздигао до велике силе-моћи, пропашће 1185-1204. јер сад долазе слабији људи на престо. Манојло је и сувише натезао снагу Византије да оствари идеје Јустинијанове те је преморио царство; уз то и управници области из велико-поседничког племства, чим су осетили слабе руке горе, почињу вући сваки на своју страну. Претци Исака Анђела буку сродници Комнена по женској линији. Исак је имао мало способности недувен, одан раскоши, сјају и др. Ипак колико је могао, он се није само трудио да одбије спољне непријатеље, већ је гледао да уреди унутрашњост. Први му задатак беше да одбије Нормане, који су се онда у Македонији одали пићу и уживању. Исак Анђел посла Алексија Врану, који их потуче у два маха 1185 (10-000 Нормана пало је) и у ропотве падоше граф Алдуин с оним претендентом Алексијем и неколико хиљада Нормана. Остатак побеже у Солун али и њега ослободе Византинци те одатле Норманн побегну у Драч. Мир је закључен и Драч задржан

ве те земље Маргеритон задржа,који сам врати Византији Крф и Драч
.91.года задржа Кефалонију и тако поче крњење Византије Видели
но да се за Андроника,Бела спустио до Ниша Исак Анђел мислио је
а се с њим помири и по том миру Бела задржа Далмацију а земље око
ша врати.Исак узе Маргариту Белину кћер.Крњење се Византије на-
тавља.Отпао је Исак Комнен са Кипром који ће Ричард 1191.одузети
ве су то ситни губитци према губитцима на Балкану,где се дигоше
угари са Власима а у савезу с Куманима 1186.год.Бугари су обнови-
ли бугарско царство у Трнову.Царство је у својим невољама требало
ваца за Исакову свадбу са угарском Маргаретом а то су требали да
ате Власи,те их то покрене на буну.На челу народа ставили су се
Бугарској три брата:Асена,Петар и Јован.Они дигоше заставу у
рнову 1186.Народ извика за цара Асена и црква би проглаше за са-
сталну.То је од сад па све до Османлијског освајања крајем 14.ве
а,т.зв.друго бугарско царство или Трновско.Бугари ступише у савез
а Србима.Они не могаше заузети Преслав-стару Симеонову престоницу
ли пређу у Тракију,но их разби сам Исак те браћа побегоше Кумани
а преко Дунава.Али опет дођоше с Куманском помоћу.Но Јован Дука-
ократор потуче Бугаре.Но њега смени Исак а вођство повери Јо
ану Кантакузену,који би потучен.Цар посла славног Алексију Врану
он одби устанике,али незадовољан прогласи и он буну у Једрене.
сак доби помоћ са запада.Конрад Монферацки пређе туда и ожени се
одором Исаковом сестром и поможе Исаку да сузбије Врану,кога Кон
ад уби у двобоју 1187.Мало затим и с Бугарима се закључи примирје
188.Најмлађи брат Јован био је дат у Цариград на васпитање и тао
тво.Сем ових буна,с којима се имао носити Исак,примицала се са за
ада опасност III крсташког рата Саладин Египатски султан прибли-
но се хришћанским државицама.У битци код Тиберијаде победи хри-
ане Саладин и заузе.Палестину са самим Јерусалимом 1187.Хришћани-
а оста у рукама само Тир.

С тога се покрене трећи крсташки рат.У овом рату су учество-
али:Фридрих Барбароса сухим преко Балк.полуострва,Филип II Август
раљ француски и Ричард Лавово Срце енглески.На глас да ће прећи
реко Виз. 1188.Исак посла Фридриху посланство за преговоре ради

преласка.А и Фридрихово посланство дође у Цариград,те се закључи споразум, па ипак је Исак зазирао.Он чак склопи уговаор са Салаѳ ном.Он приста да Саладину допрема намиље у Цариграду.У Нишу Фридрих Барбароса састао са Немањом,Грци-Византинци нису се лепо понашали према Немцима,те су се ови ратом пробијали кроз Виз.Ба кан. Фридриху се досади,код Филипоља дође до битке Фридрих поб и Немања му понова понуди савез али је дошло и до мира.И Фридри натера Исака да га с војском преко Дарданела превезе у М.Азију 1190.г И у М.Азији Грци су Фридриха узнемиравали.У иконијском танату Клипи Арсган беше се одрекао престола,У корист својих 10 нова.Он је био у пријатељском односу са Фридрихом.Његов син Куд дин је повео широку муслиманску политику и приближио се Саладин узев његову кћер,те он нападне на Фридриха Барбаросу,но овај с ми тај напад,Кудбединову војску победи,Иконију заузео 1190 год. прелазу преко Салефа у Киликији Фридрих се удави а његова се во ска врати у Немачку.Од ове победе Виз је имала користи,јер Сел ци солабише победама Фридриховим Што се тиче другог суверена Ри чарда и Филипа нису ни они успели да у свом походу и Јерусалим је освојен. У Рамли је дошло до мира 1192 и хришћ.краљеви су до лиод Саладина јемство да ће се добро поступати са Хришћанима у русалиму и узани приморски појас су добили Исак је гледао да се измири са Млечићима,а за то је имао разлога Онај Исак Комнен с Кипра удружио се с Норманима и добио помоћ од Маргаритона.Нор ска и Кипарска флота разбише византијску; у Средоземном мору на множи се гусарство те је морао обновити добре односе са Млетим 1187.Исак потврди Млечићима права и одреди им место у Цар граду-колонију-и да прокуратор млетачки буде у Цариграду а за т се Млечићи обавезали да Византију,флотом помажу Исак обнови до односе са Пизом и Ђеновом и на основу страних привилегија 1192 биће обновљени уговори с Пизом 1193 Рат са Србима и Бугарима на Балкану трајао је још Немања би потучен 1190 На Морави,али та п беда није била потпуна,јер је Немања по миру задржао Зету а по су се ородили Немања је узео за Стевана Евдокију синовицу Исак ву,а кћер Исака III.Много је горе било што су браћа дигла су гаро влашки устанак од којих је Исак потучен 1190 год

од Берије и код Аркадинопоља 1194.

Од западне империје Исак је био притешњен. Западни император Хенрих VI син Фридриха Барбаросе био је неки империјалиста као Ма-нојло. Хенрих је остварио свој план покоривши Норманску краљевину себе у Сицилија. Он је био зет Вилема II Сицилијанског (по кћери Вилемо-ој Констани). Но Вилем сад умре без мушке деце. Хенрих онда потражи а Норманску круну споји са западном круном, но народ је изабрао за лара Танкреда ванбрачног потомка првог сицилијанског краља Ро-ера, после чије смрти наста слабост, те Хенрих присаједини норман-ку круну западној Империји 1194. Хенрих је ухватио адмирала Марга-итона, који је владао Закинтом и Кефалонијом-јонским острвима, е и то припаде Хенрику, који сад затражи од Исака да му плаћа да-ак, јер је Хенрих наследио с Норманском краљевином и планове Нор-мана о освојењу Византије. А сем тога да би ча то стекао неко пра-о, удао је за свога брата Филипа Швапског Исакову кћер Јерину ве-еницу Танкредова сина Роџера. Сад Хенрих VI тражи од Исака пола изантије - земљу од Драча до Солуна. Исак одговори завијено. Пре-говори су текли. Но у том Исак паде. Он је у савезу са својим тас-ом Белом III спремао да казни Бугаре и Влахе и да уништи њихово арство. Беше се улогорио са великом војском код Кипсела на Ма-рици. Кад Исак оде у лов његов брат Алексије III придобије војску а се, и ухвати Исака и његова сина Алексија, па Исака ослепи и ошље у Цариград у затвор, где је он тамновао заједно са сином 1195

Алексије III Анђел (1195-1203) Он је додао себи надимак „Комнин" о он је много слабији од Исака, а његова жена Евросима-таштa на-ег Стевана-много је способнија, али су ту способност кварила че-е њене мане-луксузни живот. Под Алексијем влада велики раздор у Империји. Опасности споља од Бугара и од Хенриха VI, а унутра се-паратизам властеле. Од Немање је био миран. С Бугарима је рат тра-јан и у вези са тим ратом су отпадништва византијске властеле на Балкану. Царевина је почела да се парча. Алексије је покушао да се измири са Бугарима-браћом Алексеом, Петром и Јованом, но они су му поставили велике захтеве Асен продре до Сера. Војвода бугарски Иван со уби цара Асена, па се 1196. г прогласи за цара, али Асенов брат Пе

тар збаци Ивањка,који побеже Грцима.Алексије IIIму Филипоље на упр
ву уступи,пошто га је оженио једном византијском принцезом.Али и
Петар погибе од убица,те бугарским царем поста Јованча-Јоаница-К
ло Јован 1197-1207.Он је од 1187.живео као таоц на византијском
двору.Пред погибију Петрову,он побегне из Цариграда у Бугарску.Б
је дипломата и добар војвода.Он је упознао слабости и мане визан-
тијске империје.Постао је опасан Византији приближио се Куманима
оженивши се кћерју Куманског Хана,упао је у Тракију убијајући,и
примењивао је систем истребљења на Балкану,те од овог времена је
грчки живаљ ту ослабио.Против овога Исак није ништа могао.Отпадо
Добромир Хрис-Влах,кога писци бркају са Добримиром Стрезом.Алекс
је је раније посумњао у њега и ухватио га,али се он оправда,осло
ди и доби област Струмице,показао се непријатељ цара освоји тврд
Просек и прогласи се за самостална.Алексије пође на челу војске
савлада Добромира Хриса,но не успе да освоји Присек.У том и буга
ски цар Јован продре у Тракију;против њега отишао је и Тодор Вра
али без успеха,те се Алексије измири бар с Христом и признао га
управника Струмице и Просека,па га ожени својом рођаком кћерју и
ликама Манојла Камице,ма да је Хрис већ имао жену,од које се раз-
венчао,а и нова му је жена имала мужа,те се и она морала развенч
ти.Међутим се побуни и Иванко у Филипољу,измири се са Јованом за
би Камицу,па га преда Јовану,за тим Иванко продре до реке Несте
Алексије крене против њега и успео је домамити га на веру,па га
ухвати и затвори 1200.Цар Јован бугарски у савезу са Куманима не
пристајаше узнемиривати Тракију.Премда је Јованова војска ратова
против Руса,али се ослободи на тој страни,крене на Византију и д
пре до Костеноца под Родопом,па освоји Варну на Црном Мору.Грађа
Варне су се одкпирали те их по заузећу Варне непријатељи са земл
сравњиваху.Камица је молио цара да га ослободи што овај није хте
јер му је приграбио имање.Но Камницу ослободи Хрис.Он затражи од
цара новац дати за откуп Алексије не даде,те Хрис освоји Битоль и
Прилеп,а Камница провали у Тесалију.Хрис се отуђи од таста,јер
Камница није напредовао Хрис се измири са Алексијем III,отпусти
млађину кћер,а оженн се удовицом Иванковом.Камница је капитулирао
У том и Јован притешњен

од Угра и Руса закључи мир с Алексијем.Алексије призна сва Јованова освојења 101. Од Дунава до Родопа пл.Од Црног Мора до Вардара и до Београда.

Јован се трудио за императорску круну и да обнови бугарску патријаршију.Ово није могао добити од Византије,те се обрати Иноћентију III,који пошље легата Леона у Бугарску и овај тамо заведе обреде римске цркве,њему даде краљевску круну,а цркви слободну трновску архиепископију и Василије би постављен за архиепископа 1204.У полепонеском граду Новплији побуни се великаш Згур-Албанез пореклом,његов син Лав Згур освоји Палепонез затим Коринт,па пође на Атину,коју одбрани Михаило Акоминат-књижевник.Згуру Тива паде у руке.Њега ће покорити солунски краљ Бонифације Монфератски, и западни -странци-колонисти,радили су што су хтели.Имамо Гофоре поседнике лађе,који се одметну у гусаре због свађе са једним виз. адмиралом.Алексије га помоћу Пизаца савлада.Зет Гофора Ботрен спасао се и продужи гусарско дело.Алексије III због тога гања Ђеновљанске трговце,но мора и с Ђеновом да се мири и да јоју плати штету.

Феудализам напредоваше а држава се цепаше.Ни према исламским државама није био миран.Саладин беше умро 1193.А и румски султанат се почепа после смрти Килиц-Арслана II.Но слаби Алексије није био у стању да победи ни поједине иконијске.Нови иконијски султан Ојозу је побегао у Цариград од брата,Алексије га лепо примио и попео на селџучки престо.Алексије је наследио од Исака и оне завађе са западним императором.Хенрихом V.Продужио је преговоре и престао да западном императору плаћа данак,ради кога је завео по-

:1197.умре Хенрих III (!?!) а између Венра и

Венина наста свађа,те Алексије није био још послао данак.Сада се диже бура четвртог крсташког рата,која ће оборити Византију.Још раније су Комнени пустили Млечиће и др.да тргују по Византији,а сада су сви постали експлоататори Грци су хтели да их истерају. 1182 поводом тога избио је покољ.

У млецима је дужд Хенрих Дандоло слепи старац-ослепљен у Цари граду у младости испупченим огледалима,при некој аудијенцији на ц.двору;који је мрзео Империју.Што су западњаци још од првих крсташких ратова сматрали Византију за главну препреку ради освајања

„Свете Земље".Сви се против Грка тужили за неуспех.Иноћентије III 1198.1216).је један од главних фактора при стварању IV крсташ. рата.IV крст.рат се завршује падом источне царевине 1204.Западни витезови и Млечићи су се у овом рату окренули против Виз.Као општи сј узроци пре свега верска мржња,то јест Западних витезова букнуо пламен мржња против јеретичке грчке Византије.Нарочито је та мржња постала непомирљива од шизме 1054.г.Други узрок је мржња западња-чка на Византију држава које су војевале у прва три крсташка рата било је мишљење да су свему неуспеху похода њихова била главни узрок Византинци и мржња је расла.Што се тиче Млечића,они су има-ли,сем ових општих западњачких мржњи према Византији,још и своју засебну мржњу.Млечићи су још раније економски освојили Византију, а сада су њихови трговачки послови спречавали у Виз. и последњи Комнини су хтели да се отресу тог Млетачког монопола,и мржње између Млечића и Византије достигли су свој врхунац у покољу странаца од 1182.као и кад је национална странка оборила намесни-Алексије II и довела Андроника на престо. Залуд је Исак покушао да се помири са западњачким трговачким републикама,па и са Млечи-ћима.Никако се није могао солободити од Млетачког трговачког мо-нопола.И он је потврдио Млечићима њихове повластице (1187) Но Млечићи се љуте на Исака што он даје сличних повластица и Пизан-цима.За рат против Византије били су расположени и Млечићи и запа-њаци.За западну Европу Византија сад не беше ништа друго до нека врста црквеног питања.На млетачком престолу био је слепи Хенрих Дандола-будан чувар млетачких интереса један од најдаровитијих државника онога времена а имао је и личних узрока да мрзи Визан-тинце.Био је једном приликом у Цариграду лишен вида.IV крсташки је рат дело великога папе Иноћентије III.Он је био племић-граф Ло тарно Сењски.Човек од великог духа и дара;он је идеализовао да оживи стари папски империјализам и да под папску власт споји све хришћа-ске цркве па и Византију.Иноћентију је при том добро дошло опада-ње западне империје после Хенриха VI.Под Хенрихом VI Германија је достигла врхунац моћи у западној Европи а и најпосле у Италији.

нрих VI је већ полагао право на пола Византије-од Драча до Солу-
,пошто је добио норманску краљевину и неколико острва грчка у
нском мору.Он је спремао крсташки рат не мислећи при том добра
Византији.После Хенриха VI између брата Хенрихова Филипа Шваб-
ог и сина Хенрихова Отона IV дошло је до борбе те су папи Ино-
нтију III добродошле те прилике.С тога папска моћ сад нагло рас-
.Због борба око престола у лози Пантагенета папство подчињава се
и Енглеску.А да би се папски углед још више подигао Иноћентије
II је хтео да и он,као и раније велике папе,има своје крсташки
ат.Преговарао је с Алексијом III и с патријархом Јованом Комати-
ом о унији,јер папа је желео упрегнути не само западне хришћан-
ке силе,него и Византију у свој крсташки рат.Међутим,на неко ис-
рено учешће Византинаца у том рату није се могло ни мислити,док
е предходно не помире цркве.А искуство с ранијим крсташким рато-
има је показивано да западни хришћани без сарадње византијског
арства не могу постићи над муслиманима на истоку никаквих трај-
ихуспеха.Али се преговори о унији разбише.Грчки понос није хтео
и да чује за старешинство латинског папства.Ипак Иноћентије III
рекао свој крсташки рат.Велики западни-европски суверени нису се
дазвали Ричард Лавово Срце,Филип Август били разочарани из III
рсташка рата.Филип Август се беше завадио с папом Иноћентијем III
е га је овај одлучно од цркве.А као што смо већ споменули горе,
емачка беше поцепана и ослабљена борбама око престола па ипак,
ноћентије је успео да задобије велике васале ових великих сувере
а,нарочито у Француској,Фландрији и горњој Италији.На чело похода
таде млади граф Тибалд граф шампањски који ће скоро умрети.А у
руштво с њим уђе и морал од Шампање Гетфрид Вилардуен затим Ван-
ун граф Фландријски,доцније латински цар у Цариграду,Бонифације
д Монферата који после постаде краљ Солунски.Пошто су се завето-
али по црквама и вечали на зборовима крсташи су решили да се ис-
ам погоди у главу у Ејубидске царство у Мисиру,па онда да се ос-
ајају остала места у Палестини,која су тој спли припадала.До Ми-
ира се није могло пешке доћи,те се немајући флоте обрате најпре
ли поморској Млецима.Дужд Дандоло је подписао са крсташким по-

сланством погодбу 1201.г.Крсташи су имали идућег лета да се скуп
у Венецији и Млечићима су имали платити за храну по 4 марке на
ња и 2 на човека,а сва освојења имали су делити на пола.Али лук
ви Дандоло не одреди у уговору куда ће Млечићи возити крсташе.Уг
вор би поднесен папи Иноћентију III,који прозре план Дандолов,па
се у потврди огради да крсташи не освајају хришћанске земље.По
дало није много марио већ је како неки извори веле отишао доле,
је тај уговор показао мисирском двору,за што је добио велике тр
вачке повластице у Мисиру,а Млечићи су се обавезали да ће одвра
ти крсташки поход од Мисира.У том се деси још нешто што је помо
гло да крсташи скрену од свог правог циља:побожни Табалд умре,
њега замени политичар Бонифације Монфератски и ова је породица
ла сродднички везана за Комнине,а сам Бонифације по споменутој ж
ни Теодори његовог брата Конрада био је рођак збаченом цару виза
тијском,Исаку чија је Теодора била сестра.То је онај Конрад Мон
фератски,који је као зет Исаков по сестри Теодори спасао Исаку
сто од војводе Алексија Вране када је овај био послан на Бугаро-
Влахе,па се изненада побунио против Исака.Бонифације је добар по
тичар али није побожан.На Лиду у Млецима скупе се крсташи 1202
но они нису били у стању платити сав подвоз Млецима,те су остал
ду га морали одрадити т.ј.од Угарског краља Емерика освојити за
Млечиће Задар.Крсташи објаве да ће плен из Задра припасти војни
цима,те Задар паде 1202.Па ипак поред свих горе наведених општих
узрока,због којих је католичка западна европа желела уништење Ви
зантије,можда Дандело не би успео,да крсташе 4-ог крсташког рата
који су пошли против муслимана,баци на хришћанску Византију,само
да му сами Византинци,својим унутрашњим борбама,нису тако рећи п
слали лимун да дође у Цариград.Алексије III дошао је на византиј
ски престо пошто је оборио и ослепио брата Исака и затворио га у
Цариграду-то је било у борби код Кипселе Исаков Алексије IV помо
Пизанаца побеже у Италију одакле се јави с молбом папи да папа п
врати њега и његова оца на власт.Зверски поступак Алексија III с
Исаком огорчио је папу,но ипак Алексије IV не успе да му папа по
могне те оде на двор свога зета Филипа Иваъског.Хенрих VI био је
оженьен тетком Сицилијанског краља Вилема II,а узео за брата Фили

апског кћер Исакову(сестру Алексија IV)Јерину Вереницу сина пос-
дњег Сицилијанског краља Танкреда.Значи филип Швапски био је А-
ксију IV зет по сестри.Пружала му се прилика да помаже Алексија
и да у смислу политике Хенриха VI доведе Византију у зависност
западне империје.Рођак Исаков и Алексијев,Бонифације,као и фи-
п гледаку да наговори крсташе да поврате Исаку и Алексију IVпре-
о.Али како ово папа није одобрио они се обрате Млечком дужду Дан-
ду 1201.Посланици Алексија IV дођоше у Задар ка крсташима којима
дао сјајна обећања:понудио 200.000сребрних марака,10.000 војни-
за освајање Палестине и да он о Виз.трошку издржава у Палестини
хришћ.витезова ако се поврати на престо нудио је и унију цркв-
.Иноћентије је чинио напоре али само дипломатске,да одврати крс-
ке мешање у унутрашње прилике византијске.Када су крсташи заузе-
Задар,папа одлучи Млечиће од цркве те су доцније,т.ј.после пада
ограда,крсташи послали посланство папи молећи га да и њих и крс
е ослободи од анатеме што је Иноћентије и учинио.Изгледа Дакле,
је Иноћентије хтео спречити напад крсташа и Млечића на Цариград
то само изгледа.Јер да је папи збиља било до тога,он би после
а Задра не само Млечића одлучио од цркве,него би и крсташима
рано даље везе с Млечићима,Пошто се Алексије IV договорио с
ташима у Задру,крсташи се за његов рачун крену за Цариград осво
Драч па се крсташи скупе на Крфу и ту им се Алексије закле на
вор.Крсташи поучени ранијим походима не пођоше сухим,већ морем
ролеће 1203.Стигоше и Скутари на малоазијској обали преко од
ограда.Алексије III цар византијски је слутио шта му се спрема,
император који је изазвао слабошћу цепање државе из унутра,ни-
марио ни за ту спољну опасност.Откупио је 60.000 пешака.Али сем
е од најамника то беше непоуздана војска.Алексије III је тек
е доласка крсташа оправио бедеме цариградског града.Неприја-
су прво напали Галату,где су заузели кулу,за коју је привезан
ац за одбрану златног Рога.Дандоло разби тај гвоздени ланац и
с флотом у Златан Рог.Крсташи навале на срце Града и то крста
а суха и Млечићи са Мора.Овај први напад одби Тодор Ласкар доц
цар Никејског царства Ласкару су помогли и Ђеновљани и Пи-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА БЕОГР

заненци јер њима није ишло у рачун да Млеци заузму Цариград.Але
је III учини испад изван Цариграда и да је то био какав херој с
кала би се крсташка војска,али је престо овај извршио као демос
цију да покаже своју снагу.Крсташи се окуражe и учине пожар у П
граду што узбуни грађане.Алексије побеже са ћерком Јерином у Тр
ју,Евнух Константин пређе на страну Исака,заједно с гардом Алек
ја III,жену Ефросину затвори,а пусти из затвора Исака и Маргаре
По његовом наговору слепог Исака извичу за цара.Исак затражи од
крсташа свог сина Алексија IV али га они не пусте пре него им с
закле и Исак на извршење уговора Алексијева.Алексије IV дође у
риград и обојица заједно владаху(1203-1204)до на који месец пре
падом Цариграда.Одређено је да крсташка војска не улази у Цариг
Крсташи су тражили искупљење уговора,а Алексије им је обећао и
уједињење цркве,али тек задоцније.Алексије и Исак даду аконто у
вора велику суму новаца,а обећаше да ће и остале испунити,а за
ју цркве да се одложи за доцније,јер то не би било популарно.Кр
ши су хтели да иду,но их Алексије замоли да му помогну и унутра
сти освојити(Тракију)где је био побегао Алексије III,Но сад Иса
Алексије I.Су се здружили с омрзнутим западом почеше губити угл
а нарочито код свештенства.Због обећања мржње црквене.За време
су Бонифације и Алексије чистили Тракију-деси се нов пожар,који
су изазвали Латинци људи шетајући се по граду наиђу на џамију
ју је створио Исак II у очи трећег крсташког рата када је одобр
Саладину да сагради џамију,ти људи запале џамију,а пожар се пре
се на варош.Због овога је мржња постала већа према крсташима,а
према Исаку II и Алексију IV.Алексије IV и Бонифације Монферат
су освојили много градова,прогнали цара Алексија III па се врат
у Цариград,али наиђу на велико нерасположење народно.Исак је са
товао сину да се отуђи од крсташа и да се приближи својим сунар
ницима,но Алексије IV. је желео да је у лепом опхођењу.С крста
ма најбоље тактика,али тим је много губио у њиховим очима,што ј
сам Алексије IV,али касно увидео и послушао оца.Крсташи су пос
љали све веће и теже услове тежећи да што више новаца добију А
сије IV им је давао само обећање но крсташи-најпосле затраже ис

састанка

ту.После постанка Алексија IV с Дандолом,који га назва дериштетом, кога су из блата извадили и кога ће доцније у блато бацити.Преговори беху прекинути,те крсташи и Млечићи опет опседоше Цариград, али сад за свој рачун.Залуд великаши мољаху Алексија,IV да се стави на чело одбране.Онда то учини члан породице Дука,Алексије Мурзуфило желећи да се дочепа дијадеме,и он се стави на чело одбране, али његова борба није успела.Византији дође у помоћ глад у крсташкој војсци.Но у Цариграду букну буна и свештеници затраже да се збаци слаби Исак и невешти Алексије.Од виђених људи није се нико хтео примити за цара,али само без пристанка патријархова.Алексије IV преко Мурзулфа обрати се опет Бонифацију.Бонифације пође у помоћ.Али нађе капију код Влахерског дворца затворену те је мислио да га је Алексије IV опет преварио.Но сад се Бонифације сам преварио,с једне стране објавио Цариграђанима мировање Алексије IV с Бонифацијем,дотле је побунио варошку гарду Алексије Мурзуфло овде Алексија IV тобож да га склони али га затвори.Алексија V Мурзуфла круниса сад патријарх Јован Каматор за цара 1204 год.од 8 фебруара до 12.априла.Слепи Исак чује да је његов син оборен и умре.Николу Канава који се нехте покорити Мурзуфлу убију,као и Алексија IV. Мурзуфло је био храбар,по другим приликама успео би да спасе Цариград,али је до било касно.Он је држао у тајности смрт Алексија IV И Исака од крсташа и у име њихово с овима водио преговоре,а доцније објави да су природно умрли и свечано их сахрани.Главни вођа крсташа Бонифације није сад био вољан да напада на Цариград.Јер Алексије IV,за кога је он радио,није више био међу живима.Млетачки дужд затражи 50.000.000 динара и Унију Цркава од Мурзуфла па да се крсташи и Млечићи повуку од Цариграда.На то Мурзуфло не пристаде, те се после сложе Млечићи и Крсташи да заузму Цариград.Склопљен је уговор између Млечића и Крсташа о међусобној подели овакој1/4 ол Византије са Цариградом имала је да се претвори у Латинско царство 3/4 Византијских земаља да поделе подједнако Млечићи и Крсташи феудални кнезови;дакле 1/4 и по виз.империје да добију Млечићи.Уговорио је такође,да Крсташи одложе поход на Муслимане за једну годину,како би бранили од Грка освојену Византију.Ако једна странка да цара има друга да да патријарха.Потом отпоче опсада Цариграда и

борбе,за цео март и за скоро половину априла.Један испад Мурзуфлов из града против крсташа на суху пропаде и не успели покушај,да се млетачка флота сатре грчком ватром.Грци бише натерани на дефанзиву

Али и пред велики јуриш крсташа и Млечића са суха и с мора би сјајно одбивен 9.априла.Непријатељ прикупи снагу за нов општи јуриш 12.априла.Град се бранио очајнички.До подне су Грци побеђивали али поподне згодан ветар притера млетачке галије ближе бедемима Две галије под командом два француза епископа успеше да баце лесе-ице на бедем код једне куле,и после краћег окршаја заузеше ту кулу У том беху разбивене и неке капије са суха.Французи први покуљаше у град на који се спуштала ноћ.Цариград би освојен први пут у својој 900 годишњој историји(12.априла 1204)византијска се војска раз беже са бедема.Алексије V залуд моли и прети,да се продужи борба из тврдих цркава,из палата из кућа.У грке беше ушла паника и очајање.Они чак кривљаху Мурзуфла за ову несрећу.Онда Мурзуфло са Евросином,женом Алексија III и са,њеном кћерју Евдокијом,рођпутеницом нашег првовенчаног,која се удала за Мурзфла,побеже морем у Тракију. Грци изабраше за новог цара Теодора Ласкара.Да би их збунио,немачки граф Бертолд упали још један пожар у граду који је беснео целу ноћ и сутра дан.Уједно,чим је свануло Немци грунуше на Св.Софију и на једну палату,где је био Ласкар,Гарда од Варега одрече послушност.Онда Ласкар умаче у М.Азију.Онда грађани одлуче предају.Изишли су пред Бонифација молећи за милост.Поштеђен им је само живот. Запросонаци опљачкаше Цариград горе него некад Вандали Рим.Пропадо ше силна уметничка дела,стари рукописи и т.д.вековно богатство би разграбљено.Требало је остварити сад уговор.Требало је цара изабрати,6 Млетачких и 6 Крсташких делегата се скупише и понуде то старом Хенриху Дандолу. Овај то одби,јер да председник републике,биран провизорно,не може бити сталним царем.Ред је долазио на витеза Бонифација Маркиза од Монферата,који доведе крсташе пошто умре Тибалд и који се сад оженио удовицом Исаковом Маргаретом Угарском.Други је Балдуин граф фаландријски рођак Филипа II.Интригама Млетака Бонифације не би изабран,јер су се бојали оног политичког човека, сродна са виз.Цариградском породицом Балдуин би крунисан од папског легата. Наскоро би изабран патри-

Млечић Моравини.Балдуин је 1/4 виз.империје добијо,највећи део Т
е,Македонију, Северну Грчку као споредна острва.Но то је требало
ити ид Грка.Дужда Дандола остави цар Балдуин у Цариграду,да чува
ницу.Са братом Хенрихом графом флендријским крену се у Тракију да
ави свој део.Алексије у V Мурзефле утече у Тракију пре пада Цариграда
у планину Чорлу (Пурух) Алексиј утече свом тасту Алексију III у Мо-
опоњ(Бурзучуну)Алексију V ту зло прође од свога таста Алексија III
дао је у Алексију V конкуренте те га кукавички даде при купању осле-
пи.Ослепљени Алексије V паде у руке крсташима,који га бацише са Тео-
ијевог стуба.Једрене с целом Тракијом се предаде Балдуину.Чувши да
Алексије III налази у Мосонопоњ,пође на њега,али овај побеже у Солун
одатле у Грчку у Ларису.Део Бонифацијев.Бонифацији је Монфератски к-
је по споразуму са Балдуином,добити малу Азију део Пелепонеза и
ељевску титулу,но Бонифацију се то не свиде.Оженивши се Гамагафетов
рском хт де остати ближе тазбини на Балкану; више је волео постати
љем Солунским.Полагао је извесно право.Врат му Рајнер монфератски
т Манојла по Марији) добио је титулу Солунског краља сад Бонифаци
да и у ствари то постане.Нудио се за то Балдуину свој део у Мал
ји:овај пристаде,али кад заузе лако Тракију и Солун,не хтеде више
уступи.Није хтео да му тај конкурент буде граничар у Европи,већ га
волео видети у Азији.Бонифације удари стога на Балдуина,а и Грци
помагаху.Маћеха Манојла прогласи за византијског цара и крунише
као таквог.Диојимотих освоји Бонифације.Грађански рат беше у изгледу
ово и предаде Бонифацију Солун и тако у јесен 1204.год.избегне се
грађански рат.Бонифације му положи и васалску заклетву за Солунско
Но и тако он постаје краљ Солунски,али и он је имао тек да освоји
ју краљевину,то јест Грчку и Македонију скоро до реке Месте
Део Млечића. Млечићи су најбоље прошли.Дужд Дендон добио је од
Балдуина титулу деспота.Називао се господарем 1/4 Романије,па се тако
у и остали дуждеви до у XIV.век.Ова (90 годишња)Дандола наскоро
настати. Он ће после похода с Балдуином против Бугарског Колојана
ети у Цариграду. Од својих земаља Млечићи добише три Кварта у вар
Цариграда.Ту добише право стварати Млечку трговачку колонију

ржавицу у држави. Даље узеше себи земље са најбољим пристаништима и трговачким станицама. Добише на уживање Јужну Тракију од Једрена до Мраморног Мора, од Грчке Ираклије до Галипољског полуострва (до Егоса тама). Добиша обале Пелепонеза са Метоном лепим пристаништима и Патр у Албанији и Епиру добише Драчку област. Област Никопоља (превезу) Арту у Епиру. Добише Етолију у Северној Грчкој. Нарочита острва добиј Крф, Кефалонију, Левкаду, Закинт у Јонском мору, Еубеју, острво Егину и С Саламину (Кулурис је сад имао Саламине) област око ућа Сунијског и Ки ска острва. Спорадски припали су царству. Млечићи су купили од Бонифаци острво Крит. Бонифацију обећа Крит Алексије IV и тако га овај доби. Млечићи осигураше и у самљим земљама царевим све трговинске повластице, је им је некад Византија дала. Узеше они за себе Лавовски део. И Мл иморадоше много тога узети на оружје, што им на напору припада као ске је био Гусар Веновез Ветрано. Занте или Закинт где је владала родица Орсинг, а на Пелопенезу бијаху још појединн Грчи великаши и низони. Крсташи и Млечићи пошто су се овако поделили пођоше да доб сваки свој комад. Имали су то махом отргнуту од самих Грка. Грци се стаду скупљати око виђенијих људи и оснивати политичке центре. На те торији византијске империје има од сад читав низ латинских држави нарочито у Грчкој и на острвима. Дан данас рушевине разних замања Ср средњовековни сведоци су о латинском господарству у овим крајевима. Али Грци се почињу скупљати око поглавица, које у Епиру, које у Азији: обр стане се неке заменице цизантијског царства: Никејска држава под Тод Ласкаром, који ће после у царевину преобратити. То је један од зет Алексија III. Кад већ мурзуфле побеже из Цариграда, Теодора изабра ем, али Тодор Ласкар видећи клонулост Грчку одутсаде: побеже у Малу ју Ту у Витинији под планином олимпом заснује прву Грчку државу. То кавици којој ће касније припасти Никеја, би намењено, да групише око у јачу целину масу других грчких великашких државица, у којима се атија Анђелима стаде распадати на све стране. Растући све даље држа одора Ласкара пође за руком да збрише латинско царство и обнови Ви ијумфалном обавриво, не прогласи се царем, већ је освојио земље у

Алексија III, а сам се титулисао као Деспот. Око Тодора Ласкара скупише се многи Грци из Европе, а и родољуби из Мале Азије. Њега по мало призна-ваде сва област од Виз. Олимпа до Смирне. Њему је и сметало по кадкад што је у име Алексија III. радио, јер је овај био омрзнута личност. Због тога га на пр. не хтеде примити варош Никеја што ће му после престоница постати. Сем Никејске деспотовине Алексијеве имамо у Малој Азији и тра-пезунтско царство: ово ће надживети за 8 год. Виз. царство. Основаше га два потомка из лозе Комнина Алексије и Давид, Унуци Андроника I Комнина, ца-ра авантуриста и овог борца против великашке области. Кад је оно Визан. престо отео Андронику I Исак II Ангел, овај тада даде побунити Андроника Андроник је имао сина Манојла, који ослепљен од Исака, умре. Пријатељи Комнинске династије спасоше 2 синчића Манојлова горе поменутог Алек-сија и Давида и одведоше их њиховој тетки Гурђијанској краљици Тамари. Тамара однегова ову децу, а кад су Крсташи под Алексијем IV пошли на Алексија III. Онда ова Тамара даде средства Алексију, те и он заузе Трапезунт и други низ градова. А затим по паду Цариграда Алексије Ком-нин прогласи се ту по одобрењу теткином за цара као Алексије Ком. I Велики 1204-1222. Давид, брат му заузе Хераклију те тако ово Трапезунств царство додирну границе Ласкареве државе. Осим ових центра имамо и ма-њих државица, које осташе од кад се Виз. под Ангелима стаде парчати. Тако Тодор Манграфа прогласи се самосталним у Филаделфији Лидиској. други великан Манојло Манрозом, који је био таст иконијског султана, зауз область око реке Меандра, Леон Гавала прогласи се самосталним на острву Роду и другим оближњим, Грчке државице у Европи. Ту се образова Епирска. Као што је Никејско царство прогутало Латинско царство, дако ће Епирско прогутати Солунско краљевство. Основао је ту државу један члан дома Ангело Михајло I, Ангел који влада 1204-1215. Михајло I Ангел био је брат од стрица Исака II и Алексија III, син Савестократора Јова-на Ангела, управника Епира и Тесалије у своје време. Четврти Крсташки рат затече Михајла у Цариграду. По паду он беше међу оне, који стану уз Бонифација Монфертског, надајућисе да ће он уз пасторка Манојла об-новити Виз. империју. За свог сукоба Бонифацијева са Балдуином Михај-

ло се састави у тој нади уз Бонифација. Михало поче сада смишљати како ће сам образовати државину. Управник теме Никопољске (Превезе) дође у опасност од својих грађана. Тај позва Михајла Анђела да му помогне и угуши нереде. Михајло је тражио дозволе од Бонифација. Овај мислећи, да је то његов човек, пусти Михајла да иде. Превеза припаде Млечићима али се Бонифације надао, да ће бити отргнута за његов рачун. Управник беше убијен, А Михајло му се са удовицом ожени, а он остаде у Превези. Рашири границе од Драча и Наупакта а на истоку до Бонифацијеве краљевине. Касније Михајло напада на Бонифацијеву државу. Државица Леона (Лава) згура арнаутина у Пелепонезу. За Алексија III побуни се и он на Пелопонезу против царства, а после освојења Цариграда од Латина прогласио се за самосталног. Ударио је био на Атину, али га Митрополит Атински Михајло Акоминат одбио. Успе да освоји Тиву. Пошто је на Ларису у Тесалији. Ту се нађе са Алексије III. Овај добеже кад Балдуин освоји Солун. да би легимитисао власт, Леон Згур узе Евдокију, кчер Алексија III удовицу Алексија V Мурзуфла и распуштеницу Првовенчаногa. Рат Балдуинов против Тодора Ласкара, Балдуин се морао трампити са Бонифацијем. Балдуин земљу подели у М.Азији на своје клетвенике, бароне. ту су имали наћи две његове велике вазалије. Андроматијска кнежевина и војводина Никејска. Од великих вазала Балдуинових имао је постати војвода Никејски гроф Лудвик од Блоа, а Адрамитијски кнез, сам Балдуинов брат Хенрих Фландријски. Требало је то освојити оружјем. Постигоше неке успехе. Али ни Ласкар не сеђаше скрштених руку. Он задоби засе Тодора Мангафу (самозваног цара у филаделфији). Тај Тодор са Константином, братом Ласкаревим буде послат на Хенриха Филандријског, а Ласкар оде против војске, Лудвика од Блоа, на Петра од Врашеља. Овај разби Грчку војску, и освоји низ градова Тодорових и притесни Врусу. Гроф Хенрих пошто освоји Адрамитију разби оне две војводе. Изгледало је да ће, ту бити угушена слобода, али ту слободу спасе Калојан на Балкану, што је разбио и заробио цара Балдуина, код Једрена 1605. г. Балдуин Дандоло и његови људи, учине две погрешке, код своје Парг које доведу до слома код Једрена. 1) Спољна погрешка према Бугарском царству 2) према својим грчким поданицима. Калојан их је

позивао да им буде савезником противу Грка. Једном то беше про-
тив Атексија V. Мурзулфа, а други пут кад Балдуин освоји Тракију и подели је на вазале и прими од њих заклетву. У оба ма-
ки Крстаци и Млечићи, одбише Калојана, а други пут врло грубо
Филипополь би дан Рајнеру Трнском. Друга погрешно је понашање
Балдуина према Грцима у Тракији. Фламанци и Французи, а нарочито
Млечићи понашали су се према Грцима као робовима, јеретицима и
шизматицима. Ови одговорише мржњом. Настојаху отрести се Латин-
ског царства. Нису желели ступити у везу са досадашњим крвником
Калојаном. Латинско царство не беше тако јако за ту надувену
спољну и унутрашњу политику. Балдуину оста мало трупа. Јер мно-
го од првобитне крсташке војске оде са Бонифацијем, да освоји
Солунску Краљевину. Други део одведе брат му Хенрих и Лудвиг
од Блоа, да освајају своје земље. Маса витеза осим њега врати
се кући, или је отишла на хиџилук на исток. Папа Иноћентије III.
који прокуне Млечиће при опсади Задра, био је благословио Крсташ
и успех у Цариграду, и цар Балдуин обрати се светој столици да
њезино западно царство, не би ли поткрепило Латинско царство на
истоку. То и учини Иноћентије III, али одзив беше слаб; западна
Европа се полако засићује крстачких похода. Царство Балдуинско
беше у(војничке)заједнички несигуран положај. Ту слабост спази-
ше виђенији Тракони и Грци. Опремише устанак и удружише свог Бу-
гарског Калојана, обећавши му престо, а овај да им помогне с
Татарима, Власима и Кумањима. Упаде и заузе Једрене, а Грци се
грачки дивише на оружје и покаже малене опсаде латинске. Бал-
дуин требаше поново освојити царевину. Позва из Азије Хенрика
и Лудвига од Блоа. Они закључе на брзу руку примирје са Ласка-
рима и кретоше се у помоћ Балдуинима. Али Балдуин сачека одељење
само од графа од Блоа а не сачека главни део под братом Хенри-
ком. С том малом силом оде опсести Једрене, које Бугари заузеше.
Међутим Калојан удари са 20 пута већом силом. Крсташи све вите-
зове погубе, а цар паде у ропство 1205 године.

Оснивање Солунске краљевине Бонифације Монфератско

1034-1207 Маргарету Угарску (жену) остави у престоницу. Пове
Манола (сина Исака II) Бонифације уђе у Тесалију и упути се
Ларису. Алексије и Леон утекоше из Ларисе и Бонифпције је за
зе и даде у баштину барону Виљему од Лариса. У Тесалији би з
узет град Волестине, који заузе барон Бертолд. У Тесалији би
Алексије III, заједно са царицом Еуфросином заробљен. Благо
Бонифације раздели међу витезове.Самога Алексија затвори у је
тврђави Виљема од Ларисе.Но Алексије ни ту не мироваше.Бонифа
је реши да га испрати чак у Монферат у Италији.Одлучи и пас
Манојла удаљити и то у Сицилију,јер Манојло није хтео играти
гу цароке лушке.Алексије,Еуфросина и Манојло поткупише коман
та лађе,који их искрца на Епирску обалу код Михајла I Ангела,
епирског деспота.Дотле док се дешавало.Згур се улогори у Тер
пилима,Нобеже обатле и склони се у Коринстку тврђаву.Бонифа
основа Маркизат Воденички под Маркизом Палавићином,који траје
два и по века.Код Гравије,кланца Бонифације основа салонску
нију,која исто толико трајаше као и Маркизат Воденички. Уђе
Беотију.Тива му отвори капије.Пође пред Атину.где још беше А
кат.Акоминат виде,да је сваки отпор узалудан и преда град.Пр
Партенон би опљачкан(Св.Богородица)и растурена би једна библ
ка,коју Акоминат ту склонр.Могао је Акоминат ту остати да је
хтео примити унију. Акоминат је писац као и његов брат. Беоти
к Атику Бонифације споји у господарство атинско, под другом
Отоном де ла Рош. Један Фламански витез Јаков од Еверска. Ос
ји Еубеју. Заједно са господарем Атинским сустиже Бонифације
те сједињеним снагама пођоше на Згурова тврђаве у Пелопонезу
Отон де ла Рош и Јаков од Авесна освоје Коринт.Акрокоринту не
гаше ништа учинити.Згур учини срећан испад из града и рани Ја
ва од Авесна.Ни сам Бонифације не успеваше код града Навплије
Изгледало је као да ће на Пелопонезу остати још један грчки
тар под Лавом Згуром.Нађе се човек и то Готфрид Вилардуен,кој
уништи слободу Грка у Пелопонезу.Овај пође пре пада Цариграда
ходочашће у Палестину.Чувши за успех крсташки,врати се,но вет
лађа би избачена на Пелопонеску обалу.Вилардуен стиже под гра

Наплију к Бонифацију. Ту он нађе Виљема од Шамплита. Договоривши се, да заједно освоје Пелопонез и да Вилурдуен постане вазал Виљемов. То одобри Бонифације. Они се кретоше да то остваре и пође им за руком - заузеше област Патре Елиду, Аркадију и друга места по Пелопонезу. Родољубиви Грци се скупише да се томе одупру међу којима беху и словенски Милинаи са Тајгетских гора. Грци позваше у помоћ Михајла, деспота Епирског, који у Пелопонез дође. Мала крсташка војска разори већу грчку у некој шуми. Михајло се врати, а два витеза, заузеше место по место у Пелопонезу. Тако поста Ахајска кнежевина под Виљемом од Шамплита. Тако дакле у Пелопонезу завладају место Млечића Французи. Згур се успе још одржати у Наплији, Аргу, и Коринту, а и Словени на Тајгету. Метану(Модон)доби Вилардуен. Но Млечићи се сетише својих права на Пелопонезу, нарочито на обале, које су им требале за трговину, и отеше Вилардуену Модон и Корон Јаков од Аверсна беше после ране умро не оставши наследника. Солунски краљ даде Еубеју тројици племића ломбардских који сад завладаше на Евбеји под титулом тријарха Еубејских. Млетачки поседи. Нешто од оних земаља, које су припале Млечићима, сама република освоји о свом трошку, а где је било већих напора то дозволи разним богаташима Млетачким и трговцима под покровитељством њезиним Млетачка флота, која је возила патријарха Тому Маризонија освоји Драч и у Крфу постави Млетачке власти. Венецијани Ветрано пре тога ту владаше, по чим отидоше даље Млетачке, Ветрано пнова завлада острвом Друга Млетачка флота крене, да Ветранасасвим отера. Овај би ухваћен и погубљен 1260. Тврђава и варош Крф добише Млетачког управника. Република увиде да ће је ова тековина скупо стати, стога уступи десеторици Млетачких племића Крф са обим Јонским отоцима. Млечићи заузеше Закинт (занте) и Кефалонију. Ту је владао споменути гусар Матеј. Орсини. Пример казне извршене под заштиту Иноћентија III. Али видев. да је то само морална заштита, 1209 покори се Млечићима, ови му даду острва на управу, примивши вазалство. Млечићи почеше и освајање Крита. Њега купише од Бонифација. Конферентског. Крит им беше неопходан за трговину са Африком и Сицилијом. Ово острво беше важно и за Венецијане, конкуренте Млетачке. Венецијани су се још пре погодбе Бонифација и Млечића искрцали на Крит и ту основали насеобину. Наста зато више-

годишњи рат за господство у Средоземном Мору,што се сврши Млетачком победом.Млетачке лађе искрцају посаду на Крит.Енрико Поскаторе,гроф од Малте,заузе Крит на миг из Венове пре потпуног освојења од Млечића.Друга флота под Ренером Дандолом истера Пескатора са Крита и заузе острво.Би претворен у Млетачки дукат.А син Дандолов Ренијер оста да га чува.Пескатор се опет појави,разби Млечића зароби Ренијера Дандола.Тако Крит потпаде још једном под Еуриком Пескатором.Млетачк посла још једну армаду 1209 г.да га истера али овај несломљиви човек не клону духом.Закључи савез са Венецом,која му се обавезиваше,да м помогне при освојењу Крита,а он се као њезин вазал признавале.Разви се с тога рат у водама средоземног мора - Млечићи однеше опет победу.Венова би натерана на трогодишње примирје,а Пескаторе се одрече права на Крит 1212 год. Млечићи су тек сада могли извести колонизацију критске војводе;ма да су од Бонифација јефтино купили Крит потрошили су паре.Док га збиљски освојише.Млечићима и Кикладска острва припадоше. И њих је требало силом отети. На Роду владаше Леон Гавала као и на суседним острвима, а на Наксусу Венољански гусари И за освојење ових острва Млечићима је требало излагати се издатцима нађе се - боље, да се не узима за Кикладе, него би објављено, да их могу освојити за свој рачун грађани Млетачки које ће после остати у пријатељству с Млечићима. Марко Санудо, сестрић старог Дандола на то се реши, који је био у Цариграду.Кад је чуо за Кикладе.Санудо даде оставку на положај Млетачког судије у Цариграду.Нађе пустолоња,којима обећа баштину.Скупи галија и крете се на освојење Кикалада,Задатак је био много лакши.Леон Гавала и ако владалац свих Кикалада.У ствари је владао само на Роду,остали Киклади стајаху као самостални.Сануду се без отпора преда неких 17 острва.Но отпор наиђе само од Венољана на Наксосу само да победи Венољане - Гусари на Наксосу и основа војводину Наксоску,која траје више од три века 1227. Његова војводина обухвати повише других острваца,а између осталих и острво Сиру,доцније најзнатније трговачко острво у Кикладима.Што се тиче Спорада,они су припадали у део Латинског цара,у Цариграду. Тако Патмот оста слободно и Млечићи и Хенрих му даду повластице Лимнос добије опет један племић у баштину.И у другим Спорадима осно-

ловаше се државанице.Даља судбина Латинског царства.Латинско царство
ле заробљења Балдуинова запада у критичан положај.Остатци раз
тачке војске скупише се у Родосту (Редесто) под заштитом Млетачке
те.Брат Балдуинов Хенрих из М.Азије ту дође.У Родосту беше на руку
сила тог царства.Рајнер Грцкоки спадну од Бугара у Филипољу беше
утан.Великаши изабраше Хенриха привремено намесником Латинског цар-
ва.Међутим Калојан покори целу Тракију;падали су му трачки градови
ук.И ако с Трачки Грци стали на његову страну,ништа се боље није
нашло ни према њима.Залуд је био склопљен с њим савез.Вековна расна
ња између Бугара и Грка вршила је своје.Бугари су истреб-љавали
ке као и Латине.Нарочито су се Кумани одликовали зверствима. Живе
је преносили су својим жртвама.Калојан оста Гркоубица(по Васидију XI
сност претијаше Цариграду и Дандоло и други пожуре се у престоницу
г евентуалног напада.Ту у тај моменат умре стари Дуждјер не могаде
ржати напоре.Сахрањен је у Св.Софији.Велики је то удар за Крсташе,
творалац заузећа Цариграда и Византије умре.Дотле је Калојан све до
ја харио и палио.Његови Кумани навалише да се врате,те их Калојан
раде пустити остави се опсаде Цариграда,окрете се против краљевић
ске.Опседе и заузе тврди Серез и покла Гарнизон Латински.Паде и
д Солун,Бонифације се налазио у Пелепонезу,опседајући Наплију,Згуро
тврђаху.Ништа дакле није знао.Извештен о свему стиже да одбрана
говремено Солун.Није могао разбити Бугаре сасвим,који провалише до
ије и чак у Теласију.Калојан се затим врати у Филипољ и опседе г
липољу беше становништво богумилско и словенске и нагињаше се да се
да.Рајнер Тритски,налазећи се између обостраних непријатеља,остави
липољ и јуришем се пробије кроз редове Тугарске и затвори се у град ст
мах,где ће га Бугари за једну годину опседати.У Филипољу узе власт у
е један Грк наговарајући, да се Бугарима одупру, али га Калојан на
ин заузе,становништво готово истреби,али до темеља град порушн 1205г
јем те године врати се Калојан кући,да угуши неки остатак.Он како је
ојан окренуо против Солуна;трачки Грци његови савезници остадоше
милост и немилост Латина.Хенрих и Млечићи одлучи се користи се и
ова покорити Трачке Грке и казнити их за савез са Бугарима више
чких градова бише освојени од Хенриха и Млечића,порушени и опљач

ни.Нешто пак и остаде као Димимотик,велики а тврђава,у тим заузети
Трачким градовима Хенрих постави као управнике разне клеветнике.Ме
тим Вазалимо овде видимо и једног Грка Тодора Врану из Пелопонеза.О
вај тодор Вран се приближи женидбама и удајама,Латинима,даду му на
управу трачки град Апрос,Хенрих се врати у Цариград.Пошто Тракија
де освојена Калојан понова навали тобож да помогне Грцима у Једрен
Помила Хлаха Хумана и Бугара заузе опет све трачке градове и друга
трачка места,која се одржаше прошле године.Свуда је рушио убијао и
пљачкао.Не прашташе разлике од савезника и противника.Сва тракија
узев по неки тврди град претвори се у сустош.Бугари скупише неизме
ни ратни плен,поведе се у ропство све.И прекоморске вароши трачке
паднше;поплава ова пружи се и даље,делови непријатељске војске доп
раху и пред Солун Хенрих је предузимао мере за одбрану самог цари
да 1206.годсрећом Калојан се опет у Бугарску поврати.Поведе силно Г
ко робље и на Дунаву постану насеља Грчких трачких градова.После с
вог варварског поступања према савезницима Грцима,Грци се реше да
промене фронт према Бугарској.Ипак Латини поступаху културније.Мас
Грка се склоне из редова Бугарске војске у тврђаве:Једрене и Дими
тих,а други к Ласкару у м.Азију.Прибравши се Грци раде на томе,д
се латинима придруже и дођу под Латинску власт и да се против Кало
ја боре.Посредник беше за то зближење тодора Врана,коме Калојан бе
ше отео град Апрос.Врана се сада налажаше у Цариграду.Грчко станов
ништво Једрена понуди да призна латинску власт под погодбом,да њим
не упра[illegible]у Млечићи већ Тодор Враба,посредник,млетачки намесник у
Цариграду пристане на то.Врана добије Једрене.Хенрик му да и бантик
Дидимотик.Врана беше први Грк,који ступи у феудално племство латин
ско.Ова предусретљивост учини на Грке одличан утисак.Сасвим прекин
ше са Калојаном.Овај и по трећи пут упаде у Тракију.Бугарском цар
беше жела да освоји Једрене и Дидимотик.Појавши се пред Дидимотих
затраже предају,што становништво одби.Грађани се храбро одупреше.
Јованови Кумани затраже вратити се кући,а Хенрик крене с војском.К
лојан се мораде вратити Хенрик пође у потеру,стиже у Једрене где г
лепо дочекају.Отишао је у Стењмах где је Рајнер Стритски био опса
нут.Хенрик га ослободи од једногодишње опсаде.Ту су Хенрих и његов
војска чули,да Балдуина нема у животу.Калојан пише иноћентију III

а је Балдуин умро од задобивених рана, а византијски извори кажу, да
пао као жртва зверства. Сакупише се сад за избор новог цара. Није би
већенијег кандидата од Хенриха, и сложише се да царство даду Хенри-
Балдуиновом брату. Хенрик поста други латински цар 1206-1216 год.
то најпре нова најезда Калојанова у Тракију хтео је опет Једрене и
имотик. Пре дидимотиком паде, и узе га на јуриш, јер га Врана не утвр-
добро; би са земљом сравњена. Опседе и Једрене. Једрену стиже у помоћ
Хенрик и Јован се благовремено врати, оставив план. Хенрик провали
у Црноморске делове Бугарске и затим се врати; У овој борби са
арима Хенрик цар Византа и Бонифације Солунски схватили су да се
ини имају сабрати, да одоле Бугарској, опасности. Та мисао сазре од
раца Калојанових даде своју кћер цару Хенрику, Поход на Ласкара.
тивши се из експедиције против Бугара, Хенрик хтеде освојити Ласка-
ве Мале Азије. Полазећи у помоћ Балдуину Хенрик беше закључио са Лас
ром једно-годишње примирије Ласкар не допусти, да му то време узалуд
отиче, Ласкар победи Манојла Маврозома самозваног цара у области ме-
дра, те он призна власт Ласкарову. Велики град Никеја увиде да се у
скару крије способан човек, узданица у борби против Латина, Никеја не
еде у почетку отворити врата ласкару, јер је призн авао омрзнутог
ексија III. Никеја му се сада клања. Световни и духовни прваци се ску-
на сабор и би решено да се сад прогласи ласкар од Деспота-царем,
тријарх Јован Хаматир остави Димитику: у Никеји би изабран нови пат-
јарх Манојло Авторијан. Пошто Ласкар буде проглашен царем, Михајло из-
ши над њим обред крунисања. Тодор Ласкар влада 1206-1222. Град Пруса
снабдевен јаким утврђењима. Товани Стиријоне, Калабрезац, Адмирал Лас-
аров, сагради му једну флотицу. Тако Никеја поче и на Мору заузимати
ње. Непосредни повод да Хенрикову навалу на Ласкара безе рат између
апезунтског и Никејског царства. У том рату Трапезунт би од Никеје
обеђен. Давид вољаше да се обрати Латинима, него да се измири са јед-
оплеменником Ласкарем. Трапезунтски Комнини су сањали да они буду сто-
ери и да скупе под свој скиптар мало-азијске Грке што беше идеал и
скару. Они се сукобе. По заробљењу Балдуинову. Латини евакуишу све зау-
те земље у Малој Азији. Евакуисања би и Никомедија, коју Латини пређе

отеше од Ласкара па су је били дали у баштину немачком племићу Дитриху Фон Лосу и Алексије и Давид хтели су Никомедију заузети,што Ласкар није могао дозволити.Ласкар закључи савез са Иконијским султаном Кај-Хазру-ом.турска помоћ,коју султан посла Ласкару,Спречи сједињење Давида и Алексија Комнина.Ласкар разби једног Давидовог војводу на рцеи Сангори.Иконијски Турци потукоше 1206.Алексија код (Самсуна)Амиса на Црном Мору.Самсун се преда Ласкару.Спремише се, да заузме Хераклију.нато је волео постати Хенриков вазал и Давид од Хенрика примити помоћ,него примирије са Ласкаром.И ту помоћ уништи један војвода ласкарев, а Јовани Стирион покоро својом флотом нека острва поред обале м.Азије.Старион загрози одатле и другим острвима.Тако доце опасност цару на с мом мору.Хенрик се реши да томе учини крај и да обнови војну против државе,коју Балдуин преминуо.Латини заузеше град Питу на ушћу Граница у Мраморном Мору,који би тада Петру од Брашења Ласкар ту неимаћаше успеха.Петар задржа Пигу и освоји друга места.Кизак и т.д.Читав низ војвода пређоше да помогну Петру од Брашења.Све те војводе,што су заузели базу,спремаху се да нападну на Ласкареву царевину.Ласкар их све омете.Склопи савез са Калојаном.По том савезу Калојаново упаде и опседе Једрене Ласкар нападаше на Кизик и друге новоосвојене латинске базе.Хенрик је морао да прелази час у Азију да се брани од Ласкара и у Европу од Калојана.Видев да не може ништа учинити,учини с Ласкарем двогодишње примирије.Латини се обвезу да угуше кизичка и никомедијска утврђења да их Ласкару предаду,а Ласкар пусти заробљенике 1207.на ову мирољубивост Ласкар је био натерао једним догађајем.У Азију се појави Алексије III.сасвојим синовцем Манојлом пасторком Бонифацијем.видесмо да је заробио Алексија и Манојла и да их је хтео уклонити из Византије.,хтијући послати Манојла Сицилију а Алексија у Монферат.Поткупише они капетана лађе и овај их искрца под окриље Манојла I,у Епир,деспота Епирског.Алексија IIIсе појави у м.Азији да отме Никејски престо и тражи нових авантура.Алексије је још као цар засновао царство и пријатељство са еко-

нијским султаном Кајхозрауом.Кајхозру би од овог брата

ином збачен с престола и побегне у Алексију III у Византију,Алек-
је га заштити и поврати на Иконијски престо.Сад Кајхозру хтеде
тити љубав Алексију.Кајхозру се заузе,да силом одузме од Ласке
за Алексија Никејски престо.Алексије истаче своја права,као би
цар на Никејску царевину.Кајхозру напада на Ласкара и позваога
прида законитом цару и тасту(Алексију)Ласт.Ласкар се спреми
рбу.Али и Хенрик осећао је за сад потребу за миром.Кад је Кало
н поново упао,опседе и Једрене.Крајње је време за Хенрика било,
покита из Азије и ослободи Једрене.Оба цара једва дочекаше то
имирије.Погибија Бонифацијева код Мосинопона,(1207) Десили се
атни догађаји уз то:Бонифације Монфартски погибе код Монсинопоља
07,павши у бугарску заседу.Друго беше погибија и бугарског цела
лојана при опсади Бонифација престонице Солуна,те исте године
ћи догацај,који доста заљуљава латинско царство беше буна Лон-
рдијских племића,краљевине Солунске,против цара Хенрика Та се
на отегне од 1207-1209.Хенрик је хтео да се што боље примирје
ристи.Против Бугара од Једрена,а пошао је и Бонифације,да очисти
олунску краљевину од Бугарских оделења.Бонифације продре до Ђумур
не у Тракију(Мосинопоље).Таст и зет:Бонифације и Хенрик хтедоше
се састану,на један састанак,на коме би Бонифације положио зак-
тву Хенрику.У Кинсели(на Марици)састанак се деси При повратку
од Монсинопоља Бонифације западе у заседу и погибе смртно рањен
бугарске заседе 1207.Главу му однесоше Калојану.Његова радост
ше разложена,јер Бонифације Монфератски беше један од најбоље
ојвода и најумнијих државника.Ни Јованова радост не беше дуготрај-
.Хотећи искористити успех,Калојан одмах провали у Солунску кр ље-
ину и опседе Солун.Велика варош Македонска,којој је Калојан удес
страшну судбину,као филопољу,чекала је грозан час Калојан погино
д убилачке руке у свом шатору.Прича вели,да је био сам Св.Димитр,
е заштитник Солуна Истина ће бити да је погинуо од свог војводе
анатре,љубавника његове жене,једне Куманке.Смрт му уклони опасност
а латинско царство.У Бугарској настане борба око престола.Престо
онаследник синовац Калојанов:Асен:(син Асенов побеже у Русију.Пре
тола се дочепа Борило,сестрић Калојанов који се његовом удовицом

ожени,1207-1218 год.Њега не призна цела царевина.Други чланови гарске династије отргоше на свој рачуч земљу.Деспот Сла,Борило брат од стрица,завлада, у Мелнику(у родопском крају).Рођак Бор Севастократор Стрез(господар тврдог Просека),зграби помоћу Пр чаног знатан део бугарске државе.Борило при свем том,хтеде нас ти Калонијанову спољну политику према Латинима.Он и даље оста рак у савезу са Тодором Ласкаром и покуша војну и даље на Хенр Наскоро провали у Тракију и доспе до Трачке Верије.Њега отера провали и у саме пограничне бугарске крајеве до града Филопоља доће до одсудне битке.Борило 1208.Буде страшно потучен.Хенрик крене на Слава,али овај видећи Борилов пораз,призна власт Хенр и ороди се са њим,узевши његову закониту кћер за жену.Даља суд Никејске царевине: Тодор Ласкар је гледао да боље искористи пр рије.Њему добро дође,што се Хенрик заплете у борбу са Бугарима скар похита,неби ли свршио са Давидом,братом трапезуитског цар Алексија Комина.Борили су се око Хераклије,Ласкар притесни Дав у црноморској Хераклији.Давид се обрати за помоћ Хенрику.Тако рик мораде јурити у Азију,да спасава клеветника од Ласкара.Хен во оружје буде срећно.Ласкар претрпи пораз код Халкедона и ост Давида на миру 1208.

Ломбарђанска буна у Солунској краљевини после смрти Бони ција

Док се то дешавало,Солунска краљевина дође у кризу и вла после Бонифација остаде на једну слабу жену,удовицу му Маргари (Исакова бивша жена) и Димитрију сина му 1207-1223.Намесник и п рављач беше гроф Оберто од Виандрата.Беше врло властољубив чо и не хтеде продужити Бонифацијеве васалне односе и дужности пр царству у Цариграду.Оберто сматраше,да Солунску краљевину начи самосталним царством и да је рашири у Грчку и на рачун деспото Епирске и Епир и Албанију.Уз Оберта стадоше многи други великаш махом Ломбарђани из сев.Грчке,као Виљем од Ларисе,Гвидо Палави Барон од Воденице у Грчкој итд.Верни Хенрику и латинском цар осташе неки великаши у Грчкој као Отон де ла Рош Господар Атин а и неки Немци.План бунтовника беше да доведу из Италије Бони јевог старијег сина из првог брака Виљема Монфератског.Али тај

Вильем задржан пословима,не могаде сад доћи на Балкан.Хенрик чувши шта се дешава дође да са оружјем у руци све племиће натера на покорност,али га они не пустише у своје градове нити у Солун.Хенрикова војска дође у тежак положај,јер није могла набављати себи хране тако Хенрик би принуђен да прими претеране услове Обертове Оберт под тим условима полагаше васалску дужност,ако му Хенрик уступи земље до Филипопоља и права освојења Епирске Деспотовине.Но кад Хенрикуне могаде помоћи оружје,покуша дипломацијом.Стави Оберту и побуњеницима услове,који нису могли одбити,а да не дођу у сукоб са феудалним законима западне Европе.Он поручи Оберту да услови вреде само тако ако одобри те услове и краљица Маргарета.Хенрик је добро знао да Маргарета уговор неће примити.Маргарета и сама опази да Оберт и његови другови не раде само против цара њего и против ње и сина јој Димитрија.Они су хтели довести из Италије Вильема старијег сина и да њему предаду Солунски престо.Оберто и друговиму морадоше пристати на овај услов Хенриков,јер би иначе дошли у сукоб са западно европским феудалним законима.Маргарита за сад беше њима непосредна суверенка и нису јој могли јавно одрећи послушност.Тако Оберто и другови пустише цара Хенрика да дође у Солун да се саслуша реч краљичина.Она изјави да она нема ништа заједничког са буном Ломбарђана,да она неодобрава њихов поступак.Да она стоји као царска васалка.Оберто и остали били су надмудрени.Хенрик у солуну свечано прогласи Димитрија сина Маргарите,за витеза и круниса за краља.Оберто и остали Ломбарцани немаше куд,већ положише заклетву на верност.Хенрик остави и даље Оберта намесником маломе Димитрију.Но Оберто и остали коловође не задовоље се таквим уређењем.Оберто настави ровење против Маргарите,и ова чим то осети,затвори га у Сарезу, и отме му његову баштину.Уједно и цар Хенрик пође поново с војском, да умири побуњенике.Они се беху затворили у Лариси,код сваког другога Вильема,барона од Ларисе.Опседнути ту они се најзад предадоше цару под условом да им се слободан пролаз допусти.У наквадним преговорима између Хенрика и другова ухапшеног Оберта,ствар се тако среди,да се сви великаши Солунске краљевине скупе заједно са царем Хенриком на сабор у Равеники.Тај сабор беше 1209 сазван.На сабору се појавише само неки побуњени Ломбарђани и измире се с Хенриком.

али већина коловођа буне и против дате речи не дође.Тријарх од Еју
беје Равано беше у том међувремену одпао од Хенрика и признао Мле-
тачку власт,јер по уговору крсташа и Млечића о подели Византије
Евбеја је имала припасти Млечићима.Равано не хтеде знати за Хенри-
ка.У равеники не дођоше ни многи други,већ одоше те се затворише
Тиву,коју су били отели,оном господару Атинском;Отону де ла Рош
јер је он био остао Хенрику веран.Цар Хенрик је опет морао,да ору
јем бунтовнике умири.У тиви их опседаше те кад је тврђави запрети
пад,Равано се и остали бунтовници цару предадоше,но под Јоловима
би једно примирје закључено.Хенрик је добио Тиву,коју је повратио
Отону де ла Рошу,а од своје стране цар имаде наредити, да се Обер
то,вођ побуњеника,има пустити из Сереза на слободу,али је зато
Оберто имао појавити се у Тиви и да моли цара за опроштај.Но Обер
то не хтеде доћи Хенрику,већ утече Тријарху Евбејском у Еубеју.
Хенрик оде и тамо неби ли се с њим измирио,или савладао.При том
он у мало не изгуби главу од лукавог Оберта,који га при спавању
хтеде убити али то не допусти домаћин Хенриков Евбејски те се Хе
рик здраво у Грчку поврати.Чуло се како Борило и Ласкар спремају
нов поход на Латинско царство.Хенрик мораде журити из Грчке у Ца-
риград да се брани.Тиме се Оберто користио.Он понуди цару покор-
ност ако буде повраћен на положај намесништва Солунске краљевине
на своју баштину.Хенрик,пошто му нужно беше имати слободне руке
пристаде на све,опрости Оберту.Али му неверујући више,Цар остаде
у Солуну поред краљице и Димитрија.Сем Оберта још и свог брата
станија(Еусташе)и Немачког барона Берхтопла,да чувају Солунску
љевину,како од Оберта тако и од Бугара.И тако ова ужасна Ломбар
ња буна би за сад на неки начин утишана,но сад она ће мало после
опет планути,па ће главе доћи способноме цару Хенрику.Док се ова
Латинско царство грчило у унутрашњоу кризи од ове ломбардске бу
дотле су спољни непријатељи у Азији,и у Европи поново јуришали
њега.Тако Ласкар по истеку двогодишњега примирја са Хенриком за
кљученог,после Ласкарова пораза код Халкадона,удари поново по ос
ке Латинског завојевања у М.Азији он се прво окрете против стар
свог ривала Петра од Брашења,барона од Пите.Он победи Петра зар
га и живог даде одрати,чија смрт за Латине беше ненакнадна.

крабрен овом победом.Ласкар смишљаше,како ће у заједници с Бори-
ом поћи и на сам Цариград.Борило са сува а он са мора с друге
стране у Европи,Деспот Елирске Михајло ударио је на Латике.Спочет
а кад је ломбардска буна изгледала угушена и кад је углед Хенри-
ов због тога био одскочио.Михајло Епирски се пожури да заснује до
ре односе с Хенриком,он се погоди с царем давши кћер своју брату
у Евстану за жену,и део своје земље у мираз.Али затим окрене Ми-
ајло лиот против Хенрика.Отпаде од Хенрика не гледајући на срод-
тво па наће рачуна,да призна над собом власт Млетачку.Он обећа
епублици вазалски данак.Она му остави одрешене руке према баронст-
има и у северној Грчкој,зависним од Солунске краљевине.Тако Михај
о Епирски удари на баронију Солонску.У бици с њим погибе и сам
арон од Салоне.Но опортуниста Михајло не оста дуго веран нити Мле-
ићу.Пошто је искористио с њима до краја савез,прекиде уопште с Ла-
инима.удари прво на Млечиће и оте им Крф и Драч,док су Млечићи би
и заузети освојењем Крита затим навалили на Солунску краљевину.
ри једном упаду зароби приличан број витезова,другова Обертових;
ве их поби,а једног на крст распе.На послетку севастократор Стре
угарски одпадник беше ступио у споразум с Михаилом ради узнемири-
ања Латина и упаде у Македонију преко границе Солунског краљевст.
а.Хенрик прво пође против Михаила Епирског,али док је цар њега т
кио по албанским брдима,Борило и Ласкар почели су остварити свој
лан о освојењу Цариграда и уништењу Латинског царства.Бугарски
ар провали у Тракију,а Ласкар стаде оружати флоту.Хенрик остави
ихаила Епирског те се повлати да одбрани престоницу.Врат му Конст
н и гроф Бертхолд остану да бране Солуноку Краљевину.Хенрик буде
рекан тобдби Борила и осигура северне границе,затим одјури у пре
стоницу,да евентуалан напад Ласкаров дочека.И Солунска краљевина
реће даље него се надала.Бертхолд и Евстан победе Стреза код Бито
а.Михајло Епирски пређе на њихову страну,учинив још један скок у
олитици,уплашив се рашћења моћи Стрезове.После Битољског пораза
трез мораде бежати.Првовенчаноме.Међутим очекивани напад Ласкаро
мора не изврши се.Опет Никејска царевина.Ласкар се заплете у ра
Иконискима Турцима.У М.Азији се појави Алексије III,тражећи за

себе Никејски престо,а захтева Алексијеве потпомагаче стари њег
пријатељ Иконијски,султан Кај-Хозру,Иконијски султан,штитећи пр
Алексија III,провали у пограничне области Никејске Царевине.Лас
му у сусрет појури;до осудне битке дође на реци Каистру у Писид
Турци беху почели побеђивати и као уопште окршају и са Тодор Ла
кар својом руком уби султана Кај-Хозру у двобоју који се заметн
међу њима,Грци поново оживе.Турци уплашени погибијом владаоца,р
турише се.Између осталих ту и Алексије III мораде-заменити пурп
ну хаљину мантијом и живео је још дуго у једном Никејском манас
ру.Манојло умре у ропству код Ласкара.Пошто су Турци били овако
славно побеђени од Ласкара,никејски цар закључи са новим иконије
султаном Кајкаусом повољан мир.Затим се Ласкар у савезу с Бор
окрете против Латина.Хенрик мораде сам у М.Азији прећи,да пом
ће својима.Ласкар се повуче у планине,али великопоседници Никеј
царевине,чија су имања страдала од Латинске царевине,наморашe с
нара,да нападне Латине пре времена.И тако на реци Риндаку Ласка
претрпе тежак пораз.У том стиже вест да је Борило,који по догов
упаде у Латинске земље у Европи,био жестоко потучен.Охрабрен ов
победом Хенрик стаде освајати западне делове Никејског царства,
Ласкаров брат Константин задржи Хенрика при опсади једног града,
дотле се сам Ласкар накнадно на рачун Хенриковог малоазијског в
ма Давида Комнина кнеза Синопског у Трапезуском царству.Тодор у
Давиду Ираклију портијску и више градова,док Давиду оста само с
да,Латинска се војска беше јако заморила опсадом овога града.Та
кад Ласкар понуди мир,Хенрик радо пристаде 1212.По том миру Лат
ском царству остаде један део освојених Ласкарevих земаља.А Тод
Ла кар задржа сва освојења која је учинио у Давидовој кнежевини
адове)После овог Ласкар остави Хенрика на миру забављајући се н
вим борбама са Иконијским Турцима.Кај-Каус се хтео осветити Лас
ру за порез и погибију оца му Кај-Козруа.Вршећи једанпут неку п
ру за Турцима,који су поново провалили у Никејске Земље,Ласкар
заробљен и одведен Кај-Каус.У првим тренутцима гнева хтеде сул
исећи на комаде свог заробљеника,но после се предомисли и пусти
нара кући,е доби од њега велики одкуп и неколико градова 1214 го

а ову штету Ласкар се накнадно на рачун оближњих Млетачких поморских колонија т.ј.на рачун Наксоске кнежевине.Марко Санудо оснивац Наксоске кнежевине,беше напао такође на Никејску царевину,па ауше чак и Смирну на обали.Ласкар пође на њ.Санудо би у битци не- потучен,већ и заробљен.Мораде се Смирне одрећи и поставити ос- ојина на М.Азијској обали,зато Ласкар,коме се Санудо допао,пусти га суђи оженивши га једном својом рођаком.Још је горе прошао у бор- би са Кајкаусом Ласкарев стари противник Давид Синопски,брат Алек- сија I Комнина,цара Трапезуидског.У битци са Кај-Каусом Давид1214. изгуби живот и кнежевину.Старији му брат Алексије се одржи с помо- ћу Илираца и даље у Трапезунту као цар,али је морао признати над собом власт Иконијског султана и плаћати му данак.На тај начин док су се хришћани међусобно клали.Турска сада расте на њихов рачун. Хенрик пошто се је осигурао од Ласкара у М.Азији победом на реци Рандаку желео је да се обезбеди и од свог великог непријатеља Бори ла у Европи.Баш у ово време и Борилу је затребао мир са суседним Латинским царством.Дође му прсто у опасности од рођака му је Јова- на Асена,који још пре у Русији побеже.Приближење међу ове суседне царевине постиже се опет једном брачном везом:Хенрик по смрти сво- је прве жене(кћи Бонифација Мон.узе једну рођаку Борилову.Ово ново Бугарско-Латинско пријатељство имали смо ми Срби на својој кожи,и Бугари и Латини беху кивни на савестократора Стреза,јер он беше одпадник од Борила,а узнемиравао је Латинске земље.Од овог пораза код Битоља бавио је се на двору Првенчаног.Цариградски и Бугарски двор затраже од Стефана,да им преда овог непријатеља.Но Стеван не послуша,већ поможе Стрезу,да врати област у Просеку.Но Стрез окре те лист према Стевану.Он се приближи и Бугарима и Латинима и напао је Српске земље.Св.Сава га није могао умирити,али срећан Стрез на непознати начин по одласку Савину погибе у Просеку око 1215.У- једно нестаде још један велики непријатељ Латина:Михајло Деспот Епирски.У последње време и он остави на миру цара Хенрика,па се окрену против Рашке,узевши Стевану Првовенчаном Скадар али изнена да Михајло би убијен у Берату од неког свог слуге.Што се тиче цр- вених односа у Латинском царству,исто тако као што су Латини имали

својих унутрашњих криза,нису уживали ни црквени мир.Црквени унутра
њи потреси као год и политички почели су из Солунске краљевине и
то после смрти Бонифација Монфератског.Племство и свештенство ло
у сукоб нарочито због Грчких црквених и манастирских имања.Кад не
та јаке руке Бонифацијеве,која је бароне држала у шкрипцу,барони
су се трудили; да потргну за великим добрима грчких манастира у
Македонији,и Грчкој.И сама Маргарета је учествовала у том грабеж
а и сам Хенрих је гледао да узме себи део.Латинско свештенство,
које се понамешта по Грчким црквама,апелова на Иноћентија III.Пр
стајала је интервенција папска у унутрашње ствари Латинске краље
не.Тек пред изгледом њеним опамете се барони те реше,да ствар
сврше сами између себе,како им се папа споља не би умешао.У том
љу Хенрик сазва нов сабор у Равеники 1210.На сабор су дошли и по
поглавари црквени као год велики и мали феудални кнежеви.Сукоби
међу црквене и феудалне власти буде споразумно решен на тај начи
што су солунске цркве подчињене директној латинској патријаршији
Што се тиче црквених имања барони се споразумеју,те их врате цр
ма и манастирима,ослободивши их свих феудалних тражбина.Тај ре
нички конкордат благослови после папа Иноћентије III покуша Ино
тија III,да измири грчку и латинску цркву у освојеној Византији
једном сабору,који пада у Латерану сазва 1215.до сабора у Латер
дође поводом сасвим једног другог питања;У Цариграду умре први п
тријарх Латински Млечанин Тома Морозини 1211.Сад насташе борбе и
међу Француза и Млечића,кандидата за патријаршиски престо.Те бор
доведоше до тога,да се и у ту ствар умеша и Иноћентије III.Ради
шења збора хоће ли то остати млетачки монопол и ко ће бити патр
рх,папа посла Пелагија,Кардинала,Али Пелагије добије упуство,да
мање брине о спору патријаршиском,а да више гледа,да непокорно
Грчко свештенство натера на унију са Римом.Пелагије почне оштри
мерама терати грчке свештенике,да се покоравају Латинској догми
Грчко свештенство не могући издржати те оштрине,апелова на сам
столицу да се пита о правоверју грчке догме реши на једном но
васељенском сабору Иноћентије то и хтеде и на тај начин буде са
ван сабор у Латерану 1215.Разуме се да је грчка догма била осу
ћена као јеретичка.Сабор уједно реши,

о ће заузети упражњени престо патријарха у Цариграду, ранији кандида
ати буду уклоњени, а новим патријархом поста Тосканац. На тај начин
лечићима би одузето оно право из уговора, да патријарх буде Млечи
ин, Ако Латински цар буде друге народности. Грчки црквени центри.
алуд је Иноћентије мислио, да ће питање о грчкој цркви и догми ре-
ити на тобожњем васељенском сабору у Латерану 1215. Центри Грчке
ркве и главе нису се на земљишту налазили од Латина заузетом: они
у се налазили у самосталним државама грчким, у Азији и Европи. Ос-
ављајући на страну цркву Трапезунтског царства, који не игра поли
ички важну улогу, имамо сад за време Латина два црквена центра. Је-
ан је Никејска патријаршија, наследница и продужитељица Цариград-
ке на земљишту Никејске царевине. То беше Цариградски патријарх
ија столица би пренесена из Цариграда у слободну Никеју у Евро
и постојаше такођер један велики црквени центар грчки и то на зе
љишту Епирске Деспотовине доцније Солунске царевине. То је отара О
ридска архиепископија и тако су обе Грчке државе сачувале поред
олитичке самосталности и црквену аутоекформалност. А као год што
у се те две државе на политичком пољу сматрале као конкурентске
исто тако и два црквена центра. Никеја и Охрид живљаху једна с дру-
гом у неспоразуму и неслози претендујући свако од њих на Никејски
патријаршијски положај у Грчком свету. Ахајска кнежевина (Пелопо-
нез) Вильем од Шамплита са Готфридом Валардуном заснује ту државу.
Видесмо, да они обојица покорише већи део Пелопонеза. Рекосмо да за-
вад још остане слободне тврђаве великаша Згура: Коринт, Напдија и
Аргр. Бонифације конфератски беше опсео Нафлију, прекину опсаду и оде
Солуну у помоћ којег Калојан опседе. Осем тих тврђава Згурових, оста
ше још слободни словенско племе милинзи на тајгетским горама тврђа
Мочанвасија и још по која жижица Грчке слободе. Послеодласка Бони
фација Мофератског, Згур се и даље држао у својим трима тврђавама
обранећи се од Готфрида и од Вильема Шамплитског но у једном моменту
очајања, када га опколе у Акрокоринту, скочи заједно с коњем у амбис
1208 извршив самоубиство. Онда Згурове тврђаве признају над собом
власт деспота епирског Михајло Ангела, Михајло посла у Пелопонез
брата свог Тодора да прими наслеђе Згурово, да њим у братовљево
име управља. Тодор се дотле бавио код Ласкара. Ласкар га пусти

пошто му узе заклетву, да ће му за увек остати веран. Тодор је са успехом бранио Згурове државице у Пелопонезу. Међутим у Ахајској кнежевини деси се промена династије. Први кнез од Ахаје, Вильем од Шамплата, мораде отпутовати у Бургундлију, да прими наслеђе свог рије брата, који је тамо умро али у путу у Апулију и сам умре Ахајском кнежевином имао је сад управљати један његов синовац Ху али и он умре исте године. Намесништво над Ахајском кнежевином п паде Готфриду, који је и био уз Вилема главни творац те државе. одласку Вильемову он уговорено, да чланови лозе Шамплитске могу да приме Ахајски престо само у року од године и једног дана, ина кнежевина Азијска остаје у Готфриду Вилардуену и његовој лози. У се чуло да је неки рођак Вильемов Роберт дошао из Француске да п ми Ахајску кнежевину, али Вилардуен помоћу Млечића замаја Роберт на путу. Вилардуен се још пре као намесник беше измирио са Млечи ма, признао Млетачку врховну власт над Ахајском кнежевином а на нову тога, што је Пелепонез по првобитној подели 1204 имао припас Млечићу у део. И тако Млечићи по жељи Вилердуеновој, задрже Робер што год дуже могаху на путу. Но Роберт ипак стиже повише дана пр онога рока од године и једног дана. Онда га и Валарден задрка је време на Пелопонезу, селећи се из места у место тако да га Робер не могаше наћи, Роберт успе изићи пред Балардуена, Би сазван сабо од Барана Ахајске кнежевине, да испита право Ролертово на Ахајск престо. Сабор пронађе, да су права застарела за једну ноћ. Варони не признају Вилардуена. Свога су више волели, јер се њему имало з валити за иницијативу Латинског освајања Пелопонеза. Балардуен је Роберту чинио сјајне понуде, да га задржи у својој служби, али ре чарани претендент врати се у Бургундију, дигнув руке од Ахајског престола, И тако Шамплитске лозе нестаје из историје Грчке за вр Латина. Вилардуен продужи борбу против Тодора Епирског, управника урових тврђава. Тодор би принуђен, да преда Коринт 1210. Наскоро п и Нафлија а потом Арг. 1212. Пелопонез беше сад готов сав под Лат ма. Као слободна сама Ахемвазија се одржа од градова. Смрт Хенрик 1216. Хенрику дође главе Ломбарђанска буна у Солунској краљевини. Ломбарђани отпочеше опет радити на остварењу својих старих планов да доведу Вильема на место Димитрија.

Гроф Оберто од Виандрата,намесник Димитријев,беше љут,што је намес
ничку власт морао делити са грофом Бертолдом,који беше веран марга
Рити и царству.Оберто оде опет у Италију,не би ли отуда довео Во-
нифацијевог старијег сина Виљема Монфератског Вративши се из Итали
је натраг,Оберто затражи од Маргарете,да му преда власт као пуномо
ћнику Виљемову.Притешњена од њега,крајица се поново обрати Хенриху
и тако овај дође с војском;Он опет угуши Ломбардиску буну.Но изне-
нада он умре у Солуну можда отрован од Графа Оберта од Виандрата
1216.г.последице његове смрти беху врло тешке по Латинско царство
умре једна јака рука,која је подражавала јединство Латинске-царе-
вине,поцепане феудализмом на толико делова.У Хенрику нестаде јед-
ног великог војничког дара,који с успехом одбијаше многобројне
спољне непријатеље Латинског царства.Такође то беше и ванредно
вешт дипламата,који је знао државу везати разним везама за своје
суседе.Чим њега нестаде поче се Латинској царевини остварљивати
оно што жељаху граф Оберто од Виандрага и његови другови у Ломбар-
доој буни т.ј.ослабљене клеветничких веза велике властеле латин-
ске у Македонији и Грчкој према царству.Полако се сруши државно је
динство и снага тог јединства.То је изнутра а споља непријатељи по
сле смрти Хенрикове све више и више крње овако расклиматано цар-
ство латинско.Епирска деспотовина само кроз 7 год.осваја од Латина
Солунску краљевину.Обезглављена војска Хенрикова похита из Солуна
у Цариград.Донев несретну вест о смрти Хенриковој.Варони Хенрикови
запрепашћени посматрају се да изберу намесника,док се не нађе нов
кандидат за престо.Намесником поста Коно од Ветина,један од ретких
племића из времена IV.крсташког рата.Који још беху у животу.Отегло
му се намесништво од 1216-1221.Под тешким приликама Коно је ваљано
вршио своју намесничку дужност.Цариградска су се властела освртала
да Хенрику нађу заменика.На Еусташе се није могло мислити ,то је
био човек обичних способности.Најпрече право имађаху два кандидата
Први беше Петар од Куртенеја,граф Француски од Оксера.Он је био
зет Хенриков,по сестри Хенриковој.Други беше кандидат Угарски краљ
Андрија II јер он имађаше за жену кћер Петра Куртенејског и Јолан
те.Но већини барона беше милији Петар од Куртенеја,не само као

Хенриков блиски рођак, већ и као земљак њихов, а и садашњи папа Хонорије III. беше за Куртена јер Андреја II, имао је њи у Крсташки по савету, који беше учинило Угарски краљ на тај начин од кандида је одустане и 1217. Петар од Куртенеја би изабран. Но овоме цару би суђено ни да стигне да завлада у Цариграду. На челу огромне с те витезова дође из Француске у Рим, где га Хонорије крунише, Млеч употребе у риму још прилику да од Петра издејствују потврђење повластица њихових у латинском царству. Петар се и на то обавеза, за рачун млетачки откине од деспота Епирског Драч. Из Рима наста пут у пратњи кардинала колоне за Цариград хотећи да испуни Млеч ма обавезу о освајачу Драча, искрца се на албанску обалу и опсед Драч. У Епирској деспотовини владаше сад брат Михајла I деспота роког, Тодор Ангел 1215-1230. Видесмо да је Тодор на управу прими од брата Згурове тврђаве у Пелопонез, пошто је Згур самоубиство вршио и пошто то тврђаве признаду над собом власт Епирске деспо вине. Кад је Валардуен кнез Ахајски отео Тодору те тврђаве, онда Тодор врати у Епир и тамо је завладо Епирском деспотовином по братовљеве смрти. Тодор, који ће доцније постати Солунским царем, ше још препреденији политичар и бољи војник него његов брат. Про таквог противника Петар од Куртенеја не посташе узети Драч. Онда он уздајући се у своју силу хтио се продрети кроз непријатељску мљу преко „vis Egnatia" и отићи у Цариград. Но Тодор га је воском тио Код Елбасана отпоче са Латинским царем варљиве прегов ре о ру и о савезу против Ласкара и Селџука. Петар од Куртенеја упаде замку, поверавши потпуно Епирском деспоту. Он му чак са целим сво свитом оде на једну гозбу но Тодор нападе на Латине, зароби Пет поби му војску са више хиљада војника 1217. г. Ту негину маса фра цуских племића, који су лат. царству били тако потребни, да појач војну снагу. Сам цар Петар умре у ропству од задобивених рана. Та се код Елбасана над трећим лат. царем понови исто трагедија као на првим код Једрена. Али последица тога свог пута биле су теже; Петру куртенеју се није могао наћи достојан заменик. Јоланти, жени Петровој, стиже глас у Цариграду о несрећи, али као тад при погиб Балдуиновој ни сада се није могла знати иста у целости. Постојала

нада да је Петар код Тодора заробљен и да ће се можда отуда
повратити Јоланда с тога уз помоћ Кона Ветринског прихвати држав-
послове и обрати се папи Хонорију III с молбом, не би ли овај
Тодора подејствовао да јој пусти мужа.Да би задовољио Јоланду
а је пристао да нешта подузме,али лукави Тодор Епирски беше почео
с Хонорије некакве преговори о унији цркава.С тога папа да не
изгубио ни Тодора,затражи од њега да пусти само кардинала Колону,
Петру ни речи не рече јер му се учини да Тодор хоће озбиљно при-
пити римској цркви.У то Јоланда сазнаде за смрт мужевљу продужи
рављати лат.црквом од 1217 - 1219.Трудила се да у овом привременом
њу очува спољни мир и да своју државу доведе у пријатељске односе
грчком Никејским царством.Оба два царства од Лескорева пораза на
даку живљаху у миру.Јоланда тај претвори у пријатељство и сродст-
Ласкар пошто се разведе од друге жене,ожени се по трећи пут Маријом
антином кћерју.Латини су се трудили,да очувају боље односе са сил-
Ласкаром.И Млечићи се приближе Никеји,закључивши с Ласкаром пето
шњи мир и један трговачки уговр.По овом уговору могли су Млечићи
тргују по Никеји,а Ласкареви поданици у Цариград.Тај уговор одобри
Јоланта,али мало за тим она умре 1219.год.Од њене смрти се нагло
горшава спољни и унутрањи положај Латинског царства.Ту управо почи-
његово падање и пропаст.

После Јолантине смрти понуде круну најстаријем њезином сину
ипу,али овај не хтеде примити владу у држави у којој три владао-
нађоше трагичну смрт.Смелији од њега беше његов млађи брат Роберт
стела Цариградска приставше на њега.Роберт крене из француске пре-
Угарске и дође у Србију где је провечаног оженио једном својом ро-
ом,четвртом женом Стефановом,Роберт од Куртенеја буде пропуштен и
з Бугарску,где сређаше цар Јован Асен II Роберт буде крунисан
Цариграду од Цариградског патријарха Торсканца Гервазија.Роберт
тенејски 1221-1228.Избор новог Лат.владаоца не беше сретан-Роберт.
е труо мекушац.њему су господариле жене,Млечићи,а он сам не влада-
ни собом ни државом.С тога за седам година његова владања Латини
трпили несрећу за несрећом.Прво изгубе краљество Солунско,које им
Тодор Епирски,узевши Солун 1223 год.У Солунској краљевини после

смрти Хенрикове и одласка његове војске беху сва продужили они домаћи нереди.Граф Роберт,зли дух Солунске краљевине,настојао је да истисне Маргарету и сина јој Димитрија са престола и да на престо доведе Виљема Монтератског.Ове жеље Робертове и другова добиће сада праву подлогу,јер Петар од Куртенеја по крунисању у Риму беше поставио Виљема Контератског за намесника његовом брату Димитрију,а Солунску краљевину даде једном,а другом у баштину.1217.Папа Хонорија благослови намере Робертове.Роберт оде у Италију да се договори.У то се Тодор Епирски окрете против Солуну.Млади Димитрије не могући да се брани,оде на запад да тражи помоћ у Фридриха II.Међутим Тодор докре до Солуна и освоји га 1223 год.Латини учине неке покушаје,да поврате солун али то беше доцкан.Цар Роберт би од Тодора код Сереза разбијен 1224,а Виљем Монфератски завојивши на Тодора,умре у Тесалији,можда од Грка отрован.Наскоро и Димитрије умре у Италији. На тај начин Солунска краљевина би за навек изгубљена за Латине. Тамо су празну титулу Солунских краљева носили разни претеденти и то Фридрих II,коме је Димитрије завештао своја права и др.Најзад престаје и титула женидбом Андроника II Паеолога са Јоландом,кћерком Виљем V,Маркиза од Монферета 1284.Међутим се Тодор Епирски реши на рачун другога,а од латинског царства га одвајаше деспот Слав.који још увек владаше у Мелнику.За Тодора беше сад и сувише мала титула деспота Епирског.И ако се за своје време заклео цару Ласкару на вернос,он се сад прогласи за солунског цара са престоницом у Солуну.До душе Солунски митрополит не хтеде га крунисати признавајући једно у Никеји грчко царство,али крунисање изврши самостални Охридски епископ Димитрије Хоматијан.Имамо дакле поред безначајног Трапезутског царства два моћна грчка царства.Ова два дођоше у сукоб око освајања Лат.царства у Цариграду.Лат.царство готово имало је да се захвали том сукобу,да је живело још не пуних 40 година.

Иза губитка Солуна Латини под Робертом претрпеше још један велики губитак.Изгубе Малдане све своје поседе у М.Азији, које им отме Никејска царевина.Тада умре Тодор Ласкар 1222.Његов јединац Константе беше малолетан.Ласкар увиде на самрти,да Никејској Царевини треба снажан владалац и прескочи стога свог сина и остави престо зету свом Јовану Дуки Ватаци од 1222 - 1254.Ватаца члан некадашње царске поро-

ње Дука,истакао се као храбар ратник још за време Ласкара и то у
рби с Турцима и Латинима.За свог дугог царевања дивно продужи де-
свога таста:Протера Латине из М.Азије и пренесе с њима рат у
ропу.Заузето је од Солунског царства већи део земаља са самим
луном и помакао је границе Никеје дубоко у Македонију.Ослобођење
ариграда,највиши идеал ондашњи грка,постало је после Ватициних
пеха много ближи.Наследници Ватицини ће и остварити то ослобођење
мо кроз седам година,-За губитак Малоазијских поседа крив беше
ам цар Роберт,који изазва рат са Ватацом.Додуше и Ватаца већ смиш-
аше,да измени Ласкареву мирољубиву политику последњих година према
етинима.Ласкар бери своју кћер Еудокију за цара Роберта,ма да је
икејски патријарх био противан овом браку.Ватаца раскиде ту веридбу
ли у томе брања Ласкарева.Алексије и Исак дигну се на Ватаца не-
адовољни,што Никејски престо није њима остао и синовцу им малом
онстантину.Но успевши у побуни,утеку у Цариград к Роберту,кога
аговоре,да заратн против Ватаца за њихов рачун.Роберт пошље војску
Ватаца,али је овај сатре код Пиманина 1224.Ту су били заробљени
лексије и Исак,а после за казну и ослепљени.Ту паде остатак и оне
енерације витезова,који освајаше Цариград.Ватаца заузе у М.Азији
итав низ градова,а флота његова отме више острва као Митилену,Хиос,
амос и т.д.-У исто време Тодор Епирски беше потукао Робертову
ојску код Сереса,која беше пошла повратити Солун.Ватаца закорачи
на Балкан;заузе Једрене за сад привремено,1225.Тодор Солунски на-
коро преоте Ватацу овај град исте године.Тодор пре тога уклони пре-
реке да продре до Једрена и Цариграда.Ту се сукобе интереси двеју
рчких краљевина.За то време Слав врдаше између Тодора и Никејске
аревине,да би се одржао.Тодор успе,да га себи привуче,оженивши га
једном својом рођаком.Друга препрека беше Тодорово непријатељство
Бугарима.Тако се дође промена на престолу.Познати Асенов син
оан Асен,који се врати из Русије у Бугарску,дигне устанак против
ара Борила.Борило буде савладан и ослепљен,а дигне се на престо
оан Асен II 1218 - 1241.Јоан Асен као војник и дипломата беше ра-
ан Калојану,а баш од овога већи у томе,што је далеко човечније
одио рат са непријатељима.Он ће у битци код Клокотнице 1230 задати

смртни удар Солунском Грчком царству.Раширић граници Бугарске до Егејског и Јадранског Мора и готово ће обновити Симеунову Бугарску. Пасле њега Бугарска ће опет спасти.Разорењем Солуна и ослабљењем те државе,Никеја постаје једини носиоц Грчког идеала о обновљењу Византа.Да би се од тог силног суседа осигурао и да би од њега имао слободне руке према Латинима,Тодор Солунски склопи с њима мир и оженi брата Манојла Арсеновом кћерију Маријом.Тодор Солунски беше на врхунцу моћи;сви се његови суседи грабили за пријатељство с њим. Наш првовенчани ожени свог Радослава Тодоровом кћерију Аном. Кад се са свију страна обезбеди,Тодор провали у латинску царевину. Продре у Тракију и заузе тврди Дидимотик.Падне чак пред Једреном, где су се сместили Ватицине трупе.Ту се сада сударише интереси оба грчка царства.Трупе његове уђу у Једрен.Тодор крене даље пустошећи све до Цариграда 1225.Но у том дође поход Виљема Монфераског и брата му Димитрија у Тесалију.Тодор мораде оставити Латинску царевину и бранити се од напада претендената на Солунско краљевство.И Ватаца би спречен унутарњим нередима да ратује са Латинима даље.У Никејској царевини на име изби завера против Ватицина живота.На челу те завере беху Ватицини рођаци,браћа Нестонзи и други уз њих виђени људи.Ватаца угуши заверу и казни завереника.С тога цар Роберт,који и отпоче непријатељства користи се тим и понуди му мир. Ватаца то једва и дочека и закључи се мир 1225 године по том миру Латини задрже у Малој Азији само још област Никомедије.Уједно би обновљена она веридба Робертова са Ласкаревом кћерију Евдоксијом, коју Ватаца беше растурио.

Млечићи,силни ортаци Лат.царства неучинише ништа ,да помогну царству у тим тешким данима богатства.Управници Млетачке колоније у Цариграду брижљиво су чинили уговоре са царевима о Млетачким привилегијама.На основу тих уговора република је имала потпуно трговачки монопол у царевини.Царство није смело ковати ни свој новац,него је у течају био Млетачки и Византијски.Млечићима беше мало,што су при подели ИИ од осам квартова Цариграда.Они сада од Роберта добише још 3 осмине туђинских трговачких квартова 1224.Смрт патријарха Герваизија 1219 даде им нову прилику за експлоатацију.Новог патријарха Матеја присили те је овај узео све Млетачке цркве испод своје власти па

к подвргао под власт млетачког патријарха у Граду(Аквилеја) Сад
млечићи имаћаху поред трговачког и црквени монопол Скоро сва зем-
а,која мало ваљаше беше у њиховим рукама,било као својина државе,
ило цркве било као својина приватних.Цару оста још неколико тврђ-
аве у Тракији и мало земље у М.Азији и Цариграду у коме такође
пр ваше млетачки заступник:podosta.Од тога царство поче тонути
бе ду и просити помоћ од западдних дворова да и он својих вазала
Грчкој,а често у залуд.Међутим умре цар Роберт 1228 под којим
арство претрпи толико несрећа.Последњих година владе би сасвим за
ет својом новом женом,једном дамом из нецарског рода.кћерју јед-
ог од својих витезова коју је он узео на место Евдокије Ласкареве
тера ову Евдокију од себе-цареви барони не могаху се више виђати
а Робертом.Једног им дана прекипе; провалише у двор,онаказише
ну женску по лицу,и удавише њену матер.Цар Роберт немоћан да се
свети,оде папи у Рим да му се жали.По савету папском оде натраг
ући,али на путу умре код свог зета по сестри Готфрида II Вилар-
уева,кнеза Ахајског.Цариградски престо оста Робертовом млађем
рату,Балдуину II последњем латинском цару 1228-1261 То беше мало-
етво дете,стога управљаше државом намесник Нархо од Тусија Али
ад најмање беше време малолетних царевима и намесницима То и цар-
ски барони увиђаху,па су се осветили да нађу згодно лице,које ће
прављати државом место Балдуина Нархо се трудио; да се наравно
а најопаснијим непријатељима царства,Тодором Солунским.Тодор се и
ам у том тренутку налазио у незгоди Заплете се у непријатељство
к Млечићима.Управник на Крфу у конфокова робу једног млетачког тр
овца,који у водама претрпе бродолом.Млечићи прогласе бојкот за це
у.Тодорову земљу Притешњен Тодор се радо одазове предлозима Нарха
змеђу обеју држава закључи се примирје 1228.год.Латинска властела
Цариграду тражаше каквог енергичног човека,који би као други цар
з Балдуина извео царство из кризе и беде.У први мах се мислило
а бугарског цара Јована Асена.Он је као зет Балдуинов,по Балдуи
ој сестричини,кћери Угарског Андреје II спадао и сам у чланове
ртгнејске куће; а као владалац суседне државе Асен би био
ајбољи заступник Латинског царотва. Бугарски цар обећаваше и

пристајаше,да ће латинског царевини повратити земље које Тодор отео но већина барона,а нарочито свештенство бојало се,да Латини са Јованом Асеном не пређу онако као Трачки Грци за калојаном и стога план опаде.Онда престо би понуђен једном знаменитом великаш из Француске,а то је Јован од Бриена.Јован од Бриена беше члан је не велике племићке шампаиске куће.Женидбом са једном принцезом из лозе јерусалимског краља Амалриха био је стекао титулу краља Јеру салимског,а у V крсташком рату водио је војску од 100.000 људи и прославио се као један од најхрабријих витезова при опсади Дамиет Његов зет,западни цар Фридрих II,преоте му краљевску титулу, ост јив Јерусалим у V рату крсташком и круниса се за краља,али му се Јован баш сад зато светио.У борби између царства и папства,које се опет разгоре,он је био уз Хоноријева наследника Гргура IX и у де у Фридрикове земље у Италији.Јован беше стар човек од 80.год. ше толико сујетан,да је примио понуђену му Цариградску круну.Нат се одобрењем папе Гргура закључи између Јована Бриенског и цари градских изасланика у Перуђи познати Перуђијански уговор,којим с утврђене заједничке владе двеју царева у Цариграду 1229.По томе уговору Балдуин се имао оженити Јовановом кћерју Маријом.До пуно летства Бондуинова Јован има владати сам у Цариграду.Затим Балду има да влада у М.Азији,која ће дотле од Ватаце бити отета.Јован остаје до животно да влада у Европској половини,освојив од Тодор све земље у Тракији као и Солунску краљевину,коју ће опет добити баштину породица Монфератска Јован је имао освојити област деспо Слава као и некадашњу област Стрезову.И тако су цариградски Лати освојили сад на папиру околне земље.У уговору милостиво би поште ђено освојења бугарско царство Јована Асена II рођака Куртинејск куће.У Јована од Бриена велике су наде полагане,ну он је знао да ништа без војске не може остварити.Због тога скупи нешто трупа у француској,дође у Цариград и ту се окруни,И тако поред Балдуина

видимо као савладара Јована Бриенског 1231½-1237.Дотле се у суседству царства десио крупан догађај:Слом Тодора Солуноког у бор би с Јованом Асеном и затим нагло опадање солунског царства Тодо пошто онуда наоколо опаса Латинско царство свео га на Цариград неке тврђаве хтео је да се и на бугарски рачун шири,без обзира на мир и сродство с Асеном.Тодор пође из Једрена на Бугаре:Асен осе сив о копље уговор о миру,на који се Тодор заклео,па за тим вој

ломно погазио,изађе непријатељу у сусрет.Сударили су се код Кеокитнице на путу из Једрена у Филипопол.Тодор би поражен са многим великашима заробљен 1230.Бугарски цар освоји земље Тодорове у Албанији Тесалији,Македонији и Тракији и продре до Јадранског Мора.Поступаше лепо с Тодором,но кад се Тодор поче по Бугарској сплеткарати,буде ослепљен.Јован од Бринеа одпоче остварати свој завојевачки програм обележен у перуђијанском уговору,користећи се осутством Ватацине флоте,која би отишла против Цезара Леона Гавале,господара Рода да га отргне савеза с Млечићима и да га поврати под никејско царство.У осутству те флоте Јован од Бриена пређе с војском на илетачким лађама у М.Азију и одпоче офензиву на Витацу.Ватаца заузев висове око Лампсака,пресече Латинима пут у унутрашњости Никејске царевине.И тако Јован од Бријена заузев неке приморске тврђице,мораде се повратити у Цариград без већих успеха 1233.Па и ови успеси беху привремени, јер Ватаца поврати наскоро места заузета од Латина.Ипак овај поход подиже код Цариградских Латина веру у Јована од Бријена Ватаца кројаше план,како ће одсудним замахом збрисати латинско царство.За сад га у том сметоше један неуспех,који је Ватаца претрпео,помажући устанак Критских Грка против Млечића.Ту је Ватаца изгубио доста своје флоте,а флота му требаше за заузеће Цариграда.Ватаца се опште сматраше као заштитник грчке слободе.Зато се он умешао у Критски устанак,али Млечићи угуше буну а бура разби Ватацину флоту 1234.Тада Ватаца,да би добио времена завар Латине, отпочевши преговоре с папом Гргуром IX о унији црквама.Тада би сазван један црквени сабор.Тај је заседавао најпре у Никеји,а после у Нимфеји,где је за време Ватацино био престо царства,док у Никеји била само патријархова станица.На сабору сем и Никејског Германа, суделовао је и патријарх Антиохијски,као и многи други грчки црквени кнезови,а дошли су папски легати.Сабор имађаше бити Васељенски После других расправа ни ту се не постиже споразум Ватаца и свештенство пристајаху на учење с пресним хлебовима,али папски легати не приимше,да се filicqueизбаци из латинског симбола вере.А одбацише и политички захтев Ватацин,т.ј. да се папа на икакав начин не меша у даље ратове између латинског и никејског царства.И тако

се сабор 1234 разиђе.Ватаци би главно, да добије у времену,да обн
ви своју поражену флоту То он постигне.Приступис вом великом план
Као што је некад радио Александар удружујући се с Калијаном; тако се
и сад Ватаца удружио с Јованом Асеном. У Галипољу, кога Ватаца,
одузме од Млечића,склопи се савезни уговор 1235.о оснојењу латин-
ског царства.С пристанком Никејске патријаршије бугарски архиепи-
скоп у Трнову би проглашен патријархом(обнављење буг.патријаршије
из времена Симеонова) Асен је имао помоћи Ватаци и поделити с њим
земље.Савез би запечаћен и сродством.Асенова кћи Јелена вери се
Тодора,Ватацина сина 1235.И тако уступцима у цркви би Бугарска за
држана у политичким односајима с Грцима,да неби прешла к Папству
и Латинима.Латинско царство осети последице Галипољског уговора.
Асен и Ватаца навале заједнички.Ватаца заузе трачки Херсонез(Гал
поље)и земљу до Марице и обојица опседоше сам Цариград.Асен с во
ском од 100.000 Бугара и Кумана,а Ватаца флотом од 300 галије.Ла
ни не имађаху више да иставе него 160 витезова на суху,а против
Ватацине флоте могли су извести сем лађа туђинских западњачких
лонија,још и 25 галија,послатих у помоћ из Млетака.Јован Бриенск
се показа достојан великог гласа витешког,који уживаше у западн
(витештву) ритерству Учини изненадан испад са 160 витезова и зад
Бугарима тешке губитке а ни Ватаца не беше сретнији и Млечићи му
униште више од 20 галија Грци и Бугари учине још један напад да
воје Цариград али Латини добију појачење њих Готфрид II Вилардуо
кнез ахајски стигне с војском и флотом Он се проби кроз кордон В
тацин у Цариград.После и овог неуспеха,дигоше опсаду и врате се
кући.Латини 1236.год.беху спасени иза двогодишње опсаде Но и са
Латини беху уверени;да се царство све више лави Трупе беху сведе
на минимум Царство дотле спаде,да тражи и прими једногодишњу по
од свог ваза да Готфрида II Анжујског Очигледно беше да је пропа
сигурна ако се не добије финансиске и војне помоћи са запада Ба
ин IV почиње серију путовања у западне земље ради прибе 1238 к
те се на први пут Борба не беше обилата У Риму од Грегура IX доби
цар само сјајан пријем, проклетство на два непријатељска царства
и проглас опроштаја грехова за све витезове који дошли до се
боре за Латиноко царство
Од Лудвика IX и матере му Бланке као и у опште с. француских
тезова Балдуин се надао помоћи И та обећања беху већа од дарова

рупа.У Енглеској не би љубазно примљен и доби само нешто новаца
Цариграду 1237 умре херојски старац Јован од Бриена.Балдуина по-
ваше,али Ватаца не даваше нина западу мира Латинском императору
ариградском.Ватаца закључи савез с Фридрихом II.Фридриху св треба
и Никејски Грци у његовој борби против Гргура IX.Фридрих затражи
д Балдуина да му овај као једином императору положи вазалску за-
летву,а кад то овај одби,не даваше му Фридрих да се преко Немачке
уће врати,а спречаваше и војводе Балдуинове,који купљаху трупе у
талији да их одведу,затворивши Напуљска пристаништа.На заузимање
удевита IX Светог,Фридрих II попусти.Балдуин не би ни кроз Бугар-
ку прошао да бугарска политика није претрпела промену у ово баш
реме.Јован Асен одмах после смрти савладара Балдуиновог Јована
ријанског раскине савез Ватацом као год и духовну заједницу са Ни-
јом.По примеру Калијановом пређе лат.докви и измире се са цари-
радским Латинима.И дивљи Кумани ступише у ближе односе са латин-
ким царством.Куманско -турско племе у становштима својим на доњем
унаву баш сад издржа страшан монголски удар.Под Џингиоханом ови
основаше у централној Азији а под под наследницима његовим покуца
е на врата Европе и М.Азије.Наиђе најзад и на Кумане Под њиховим
ритиском одсели се главна маса Кумана у Угарску,где их прими и на
ли Бела IV,а мањи део спусти се у Македонију и Тракију.Пошто је
еко време ту пустошио,тај се део куманскн населио на Марици Наржо
Тусија,који сад опет управља латинским царством од смрти Јована
инског,умеде задобити поглавицу ових Маричких кумана;Кана Јону
ев му кћер.Наржо,користећи се преласком Јована Асена на страну ла
инске цркве,задоби и бугарског цара за цариградско царство.У сапе
с Бугарима и маричким Куманима Латини почеше офанзиву против
ка у Тракији Опседоше Цурул(Чорлу)1238.,али се Ватацина посада
добро одржа,а Асен се врати кући,чувши глас да му жена и кћи од
раза умреше.Латини и Кумани осећајући се слаби да Цурул заузму,
ате се кући.Главно је,да услед промене бугарске политике Балдуи-
беше омогућен повратак преко Бугарске.Тако Балдуин пошто је за
већу суму новаца код краља Лудвига заложио саму своју породичну
штину у Намиру,врати са доста новаца и 40.000 војника 1239.Јо-
н Асен поново окрену лист у својој политици.Он схвати смрт жене

и сина као казну због вероломства према Ватаци и православљу. Окре-
те се опет у стари савез. Маршички Кумани осташе Латинима верни.
Балдуин помоћу њих и трупа са запада започе офанзиву против Бата-
у Тракији. Латини падоше поново пред Цурул и заузеше га и Ватаца с
за тај губитак накнади на рачун последњих остатака Латинима у М.
Азији: Оте латинском царству Никомедијску област. После једне побед
Млетачке над Батацином флотом закључи се двогодишње примирје изме
ђу Латина и Ватаца 1241. Ово време примирја Ватаца упрегне да уни-
шти супарничкосолунско грчко царство. Та задаћа не беше више за Н
кеју тешка после слома Тодорова на Клокотници и после ових губит
ка, које је Солунско царство претрпело у земљишту од Бугара. Кад је
Тодор био потучен и заробљен 1230., онда је остатке солунског цар-
ства приграбио његов млађи брат Манојло 1230-1240. Манојло, беше од
Асена миран, коме беше зет, а од Батаце се одржа, подчинивши се у ц
веном погледу западној цркви и признавши у политичком погледу
власт Готфрида II Вилардуена, кнеза ахајског. Но солунско царство,
овако окрњено, распаде се и то прво на два дела: Синовац Манојлов,
Михајло, незаконити син првог деспота Епирског Михаила, беше побег
у Пелопонез, док је Тодор Солунски био на врхунцу своје моћи. Кад
је Тодор солунски пропао, онда се Михајло поврати натраг. Отрже од
Манојла Епир, Етолију и Крф, и завлада тамо као: Манојло II деспот
Јеладски 123-12,1. Међутим Манојловој влади у Солуну дође скоро
крај и то одакле се најмање надао. Јован Асен не беше с њим задов
љан па пусти из затвора ослепљеног Тодора Солунског и поможе га
трупама против Манојла. Тодор збаци, ухвати брата Манојла и посла
га на чување иконијском султану Кај-Хозру II. Али Тодор због свог
слепила не смеде се поново попети на солунски престо. Прогласи за
цара свог сина Јована 1240. владајући у Јованово име. Али Манојла
пустише Иконијски Турци те оде Ватаци. Ватаца узе заклетву Манојло
ву, да ће му бити веран, а затим: Манојло у Тесалију, где заузе Фар-
селВол и Ларису, но после тога Манојло преврну вером према заштит-
ку Ватаци. Измири се са братом Тодором и синовцем Михаилом II Је-
ладским. Сви се ови погодише да влада сваки засебно у свом делу. И
тако се тад солунско царство на три комада расцепи; у том Манојло
умре, а наследи га Михајло II Јеладски 1241. Међутим и у Бугарском
царству дође се крупна промена. Тачо умре силни Јован Асен II. Нас

га млади син Калиман 1241-1246.Под младим Калиманом Бугарска не
ше она страшна сила,каква под Асеном бе̏ше.Ватаца који још бија-
у примирју с Латинима,хтеде се користити с Бугарском,како би
гао свршити са солунском краљевином,јер се слепи Тодор не могаше
дати од Калимана помоћи као од Асена.Ватаца домами слепога Тодо-
у М.Азију,како он својом лукавшћу не би био на руци нејаком со-
нском цару Јовану.Затим се Ватаца крене на Солун на челу једне
маде кроз Дарданеле,освоји Кавалу(Христопоље)и друга места па па-
и пред Солун,где опсаде цара Јована.Но не имајући јаких опсад-
ихсрпава не могаше град заузети а у тим му дођу из Азије рђаве
ести.Монголи провале у М.Азију и победе Ивирце(Ђурђијанце)и Јерме
.Опасност већ прећаше и Иконијским Селџуцима,а преко њих после и
икејској царевини.Ватаца је морао обуставити освајачки рат на Со
уну,да би се побринуо за одбрану сопствених граница.Пре него што
од Солуна отићи,успе да се наравна с Јованом.Јован пристаде на
ахтев Ватацин,да се одрекне титуле цара солунског и да под титу-
ом деспота,као вазал Ватацин,влада у остацима дотадање солунске
аревине.Ватаци пусти к Јовану слепог оца Тодора ,кога је водио
обом.И тако неста солунске царевине под таквим именом и имамо со-
унску деспотовину под суверентвом Никојским 1242.год.Међутим Бал-
уин II,пре него што ће кренути други пут у прошњу на западу,и сам
е чинио покушаје,да се користи примирјем са Ватацом.Он је спремио
урско -Латински савез против Никејског царства.За Иконијског сул
ана Кај-Хозруа II имала је поћи једна рођака Балдуинова.Султан Со-
ећавада ће штитити хришћанство,да ће подизати цркве;да ће сам у
равославље прећи и да ће се борити с Латинима против Грка Никеј-
ких.Очекивало се одобрење Лудвика IX,да једна принцеза Француска
ме поћи за једног владаоца исламске вере.Него од свију тих плано-
а не би ништа и то због монголске опасности,која се сад сасрим
примаче Иконијским Турцима.За Кај-Хозруа беше нужније,да одржава
обре односе са суседом Ватацом,како му не би сметао у селџуској
борби с Монголима.Мање беше потребно да се Кај-Хозру везује за
Латине.Напротив он у Триполису,на реци Меандру,обнови с Ватацом
мир и пријатељство 1245.Ипак то не спасе Селџуке од Монгола,Кај-

-Хозру беше разбивен у Јерменској код Ерзинијена и призна монгол
ску власт и плаћа им данак.Истекне међутим оно примирје између Н
које и Цариграда.Али Цариградски Латини,чији цар отиде по други
пут у прошњу, и не помишљаху започињати непријатељство а и Ватац
остави Латинско царство да и даље вегетира,јер се заплете сад у
непријатељство са Млетачким и Ђеновским колонијама трговачким у
Цариграду.Они хтедоше од Ватаце повратити изгубљена острва.Ово
ипак беше ситан рат,коме су се Латини одликовали само нечовечн
ћупрема заробљени Ватацаним војницима где успеха стварних не по
гоше.Ватаци се укаже прилика,да сасвим уништи сенку,негдашњег С
лунског царства.У Солуну умире деспот Јован.Тамо завлада његов
брат Димитрије,но овај је распуштеним животом сасвим од себе со-
лунске Грке отуђио.Ватаца употреби тај стицај околности.Удари н
солунскудеспотовину,освоји сву земљу Димитријину и сам Солун 12
год.Слепом Тодору Ватаца ипак остави Воден са околином у баштин
а Димитрија одведе у ропство у М.Азију.Свај поход Ватацин проти
Солуна испаде донекле као рат на два фронта т.ј. и против Бугар
Баш кад је Ватаца био на путу за Солун,у Бугарској изненада умр
онај Калиман,свакаквом насилном смрћу.Онда за новога Бугарскога
цара би проглашен полубрат Калиманов,Михајло син Јована Асена I
од друге му жене,кћери Тодора Солунског 1246,Ватаца се онда окр
те против Бугарске заузе више тврђава у Македонији и у јужним к
јевима Бугарске:Серез,Мелник,Штип,Битоль,Скопље,Прилеп,Велбужд
и Стенимах падоше у руке Никејским Грцима.Бугари замоле за мир,
који се и закључи:Никејско царство задржа сву земљу до горње М
це 1246.Ватаца је освојењем солунске деспотовине и ових јужних
бугарских земаља био већ опколио са свих страна латинско царст
цариградско Оно сад изгледаше као неко сотрво усред никејске и
вине.Пошто се са свог похода на Солун и на Бугаре повратио кућ
Ватаца се стаде спремати,да поврати од Латина оно утврђење Цур
у Тракију и да више пртесни Латине.

Пређе сухим преко Дарданела и заузе Цурул и Визу(близу Цариг
1247.У том и Михајло II,деспот Јеладски,видевши како силно рас
сила никејског царства под Ватацом,пожури се на пријатељство са
Ватацом.Да би се осигурао с те стране Михајло испроси за сина
кифова Марију,унуку Ватацину кћер Тодора Ласкара II,Ватацина.

Сем тога Ватаца и Михајло II Јеладски одржаваху најлепше односе и са западним

рем Фридрихом II Али га помагаху у борби против папе Гргура IX
Инокентије IV,јер папство беше увек заштитник Латина те према
ме непријатељ Никеје.Ватаца по смрти прве жене,кћери Ласкареве
же се сродством са Фридрихом,оженивши се незаконитом кћерју Фрид
ихом Констанцијом,која дошав у Никеју и прешав у православље
зва се Аном.И Ватаца и Михајло II били су живој преписци са Фрид
ихом II,а то се видело по писмима,јер је Фридрих знао грчки,Вата
о је послао и нешто трупа један-пут Фридриху у помоћ против пап-
тва,а Михајло их пропусти кроз своју земљу 1250.Приближивао се
рај силног Ватаце,а разне неприлике му не дадоше да оствари грчки
деал Него он је умео одржавати цариградско Латине увек у слабости
е дајући чак ни папству,да се сувише за њих залаже.Ватаца је не-
рестано варакао св.столицу преложима за унију цркава Тим је јед-
ом приликом спречио,да Инокентије IV.не прими савез са Монголима
корист Цариградских Латина.Неприлике које су Ватацу задржавале
а не освоји Цариград,беху разни заплети са Ђеновом,слепим Тодором
Михајлом II Јеладским,који отпаде од пријатељства његова Ђенова
у стиме Род,који Ватаца поврати тешком борбом 1250.год.И деспот
еладски Михаило подговорен од слепог Тодора ,поквари пријатељство
Ватацом и отпоче рат,али Ватаца пре него што умре умеде да сврши
са она два противника:Михајлом и Тодором На челу своје војске
продре до Водена,баштине Тодорове.Воден би заузет,а слепи Тодор
побеже синовцу Михаилу II Јеладском.Затим Ватаца пошаље трупе и
на самога Михајла.Овај се испрва прилично држао,али га изневерише
неки великаши прешав на Ватацину страну и предав му више градова:
Костур,Девол Преспу и т.д.Сида Михајло нађе најбоље,да затражи
мир 1252.год.По уговору о миру Никејско царство задржа област При
лепа и Велеса па чак Кроје у Албанију.Ватаца одведе у таоце Михај
лова сина Никофора,који се је пре био верио унуком Ватацином,а
као заточеника поведе и слепог Тодора,који заврши свој бурни жи-
вот у једном манастиру у Никеји.Наскоро затим пошто се кући вра-
тио умре силни Ватаца,који толико увећа никејску царевину 1254.Ме
ђутим она сродства,која је Валдуин испросио у западној Европи
као помоћ латинском царству,брзо су се истопила његовом невештом
управом.Царство Латинско опет западе у беду и сиротињу.С

тога се цар Балдуин био одавно кренуо на своје друго путовање ј
1243.,и бавио се тамо за све оно време,док је Батаце ширио свој
власт по Балкану и наоколо Цариграда.На овом другом путу Балду
се задржао више година до 1243.Папа Инокентије IV.даде му нешто
средства скупљених за крсташки поход у Палестину;али у томе пон
букне сукоб између папства и Фридриха II.Балдуин их покуша изми
ти,али без успеха.Заједно с папом он је морао побећи из Италије
Француску,где је присутвовао на Лионоком сабору,на коме је папс
бацило 1245 проклетство на царство.Балдуин се овом приликом обр
на Енглеску али без успеха.Цар се готово празних шака врати у Ц
ариград 1248.Тек сад настаје мучни живот сиротовања и задуживања
Само што је стао ногом у Цариграду закључи један повећи зајам
од цариградских латинских трговаца, а кад га није могао о року п
тити.посла Царицу Марију на запад да би ова изнудила код Лудвика
IX и Бланке исплату овог дуга.Сам Балдуин узнемирује Лудвига за
вац чак у Лудвиговом логору код Дамите.Цар иде 1251.по трећи пут
на запад.И цариградска патријаршија мучи исте муке,јер је сама б
ла крива,јер је изузела из своје власти све млетачке цркве.По па
ном наређењу шаљу цариградским црквама помоћ латинске цркве и Гр
чке.Патријарх позамљује новаца и на црквена имања.Само Млечићима
иде добро.Они и даље сисају бедне остатке латинског царства,а не
мају воље цару помоћи Међутим у Никеји после Ватаце на престо до
синовцу Тодор Ласкар II 1254-1258.Он је био епилептичан,Физички
слаб и преко нарави па ипак и то беше ваљан Никејски владалац,ни
чито добар војник.Потпомагао је књижевност и сам је познат као п
сац.Звао се „Ласкар" по матери својој и деди Тодору I.Одмах после
ове промене,никејска царевина се заплете у рат с Бугарском које
Ватаца био освојио после Калимана I Бугарски цар изврши два најез
де у погранично делове Никејског царства у Тракији.Тодор II Ласка
два пута је морао полазити против њега и оба пута га је одбио.Ми
хајло Асен III.видевши да на престолу никејском седи цар-војник
закључи са Никејом 1256 мир.По миру је свака страна задржала свој
пређашње границе.Последице овога неуспеха Асена III беху за њега
кобне у самој Бугарској; он би тајно убијен После приличне борбе

око престола у којој су се промениле два бугарска цара,на бугарски престо дође сродник Немањина,Константин Тих (1257-1277).

Тих се приближи Тодору II.Ласкару,он се чак и ороди са Никејским двором,оженивши се са Ласкаревом кћерком Јерином Бугарском по матери.Унуку Јована Асена II)и тако између Никеје и Бугарске завладаше добри односи.Но у том се Тодор II Ласкар -заплете у много опаснији рат са Михаилом II.,деспотом Јеладским(Епир). За тај рат био је сам Ласкар крив.Ми знамо да је још Ватаца верио сина Тодора Ласкара за Нићифора,сина деспота Михаила II Јеладског Михаилова жена Теодора пође у сусрет цару Тодору Ласкару да уговоре и изврше свадбу између своје деце.Они се састану на Марици, но цар Тодор претећи Теодори заточењем,изнуди од ње уговор да Михаило II њен муж има уступити никејској царевини град Драч и још неке земље као дар за сродство са никејским двором.Уговор би послат Михаилу II на потврђење.Михаило потврди,само да му се жена спа се од заточења,али је спремио освету Тодору II Ласкару.У том се де сч, да је Тодор Ласкар морао брзо вратити се у Азију.Његов великаш,доцније цар Михаило Палеолог,који је још под Ватацом показивао чежњу за дијадемом,био је и сад пао у сужњу па је одбегао на Иконијски двор,бојећи се да му Тодор Ласкар не учини какво зло.

Онда Ласкар остави као управника најзападнијих области својих на Балкану,историчари Ђорђа Акрополиму а сам пође у Азију То добро дође Михаилу II,те закључи савез са српским краљем Урошем I,те у друштву се њиме провали у никејеве земље у Македонији и Албанији.Војска цара Ласкара под њеним неспособним командантима не даде отпора.Управник запада Ђорђе(Акрополита),који је сам био више књижевник него ратник,би опседнут у Прилепу.Ласкар онда посла у помоћ Акрополити,Михаила Палеолога с којим се дотле већ био измирио,али Михаило Палеолог не постиже неке успехе против Мих.II Јеладског јер је имао мало трупа.У том и српски краљ Урош беше провалио чак до иза Скопља и до пред Прилеп.А деспот Мих.II Јеладски заузе издајом заробивши и Акропалију у њему.Акрополитика би у оковима испраћен у престоницу Арту.Мих.II Јеладском деспоту паде у руке сва никејска земаља чак до Вардара.У том умре Тодор Ласкар у Магнезији где је обично боравио,1258.год.Престо

оста маленом синчићу Теодора II Ласкара,Јовану II Ласкару последњем никејском цару из династије Ласкарида(1258-1261).Намесник младоме царевићу беше Ђорђе Музалон.Те је био човек ниска рода;омразуће великашима,које је он сам мрзео и гањао.Против њега се брзо склопи завера,на челу које беше Мих.Палеолог.Завереницима добро дође и то,што намесник Музалон увредио латинске најамнике.Завереници придобише и те најамнике на своју страну и баш кад се Теодору Ласкару давао парастос у цркви у Магнезији,латински најамници,подговорени од завереника,продреше у цркву и исекоше Музалона на комаде у олтару,где се он беше склонио,1258.год.Новим намесником поста сад шеф завереника Мих.Палеолог.Он је одмах стао радити на томе,да приграби престо.Те је био врло вешт човек,умео се умилити народу,свештенству и војсци.Пошто је прво добио титулу великог дукс,он себи још изради титулу деспота.Најзад на заузимање његових многих пријатеља,никејског патријарха Арсенија,црквени сабор и народ прогласише Мих.Палеолога за другог цара и сувладара младог Јована Ласкара.Међутим никејској царевини остао је у наслеђе још из доба Теодора II.Ласкара рат са Мих II Јеладским.Мих.Палеолог, поставши другим царем,покуша да се наравна и измири са својим имењаком,деспотом Јеладским.Али то му није испало за руком.Деспот Јеладски беше стекао и на западу два моћна савезника осим српског краља Уроша на Балкану.Један од тих европских савезника Михаилових беше син Фридриха II,Манфред краљ сицилијански и јужне Италије.Други савезник беше Виљем, сада кнез Ахајски,брат и наследник Готфрида II Вимардуена Ахајског.Деспот Мих.II Јеладски се и ороди са тим својим европским савезницима удавши за њих своје кћери и давши им неке своје земље у мираз,а они се зато обвезаше да га помажу против његових непријатеља.Кад Мих.Палеолог није успео да се измири, онда он посла на Мих.II Јеладског војску под својим братом Јованом Палеологом и под војводом Алексијем Стратигопулом.

Деспот Мих.IIЈеладски пораза његових код Охрида повуче се чак у Авлону.Јован Палеолог заузе Охрид,Костур,Девол и Берат.Деспот Мих.II потражи помоћи од својих савезника са запада.Краљ Манфред посла му у помоћ неколико стотина немачких витезова,а Виљем

ајски,дође сам на челу својих вазала и трупа.Сем тога деспоту
.II довео је једнј јаку помоћ од Грка његовог незаконити син
ван из Тесалије.Савезници се сукобише са Јов.Палеологом код Кос-
ра.Но деспот Мих.II Јеладски утече преко ноћи са бојишта.Он
био сазнао да ће га његов син ован изневерити, и пређи непријa
ьина зато,што су му Ахајски Французи Виљемози нанели неку увре-
.Јован заиста и учини неверу ,прешавши у очи саме битке на стра-
никејских Грка.Ахајски Французи са Виљемом и Манфредови Немци
гадоше сад сами.Јован Палеолог имао је већу војску од њих,па
ак један Француски ритер не даде,да се бежи.-И тако дође до бит-
код Костура.Кнез Виљем Ахајски би ту сасвим разбивен 1259.и за-
бљен са борцима.Јован Палеолрг посла све те заробљенике своме
ату у М.Азију и он узе освајати Епири и Тесалију.-
Михаило II Јеладски побеже на Јонска острва,а међутим једно
ељење Јована Палеолога заузе Арту,престоницу Михаила II Одакле
ослобођен Акрополит.И Јањина исто тако би опседнута,а сам војво
Јован Палеолог у друштву са незаконитом сином деспота Јелад -
ог провали преко Тесалије у Беотију,где опседе Тиву.Но династија
гела којој је припадао и Михаило II Јеладски беше популарна у
иру Арта опет пређе на страну Михајла II,а Јован,син Михајлов,
ече поново свом оцу.Војвода Јован Палеолог диже опсаду Тиве и
њиле и врати се у Азију.Међути сам Михајло Палеолог био се у
ји предао својим двема амбицијама.Прво је хтео,да изврши проме
на никејском престолу у своју потомства корист,а да уклони
скариде,који створише Никејско царство.Друга амбиција беше да
тргне Цариград из руку осеним ослабљених Латина.Палеолог склони
ревића Јована од очију света и поставио је око њега сигурне људе
ји ће да га чувају.У свим свечаним приликама Палеолог се сам по-
вљивао као једини цар,чаролијући помало свет на будућу проме-
Али на том путу налазио је и на сметње.Никејски патријарх Арсе-
је му их је правио.На самрти Тодора Ласкана примио се бриге о
ревићу Јовану не само Музалон,већ и патријарх Арсеније,а од Ми
ајла Палеолога цар је на самртном одру уз о страшне заклетве,да
његовом дому остати за навек веран.Патријарх Арсеније подсећао

је Палеолога на то.Али узалуд.Палеолог кад се увенча битком код Костура 1259,где му брат Јован зароби Виљема Ахајског,оде један рак даље у унутрашњим амбицијама.Пошто раније би проглашен цар извр ши сад над собом церемонију крунисања.Круниса се пре младог царевића,као први цар.Патријарх Арсеније баци на Палеолога прок ство.И за самог патријарха Арсенија би јасно куда Палеолог смер Не могући да то спречи,патријарх поведе против узурпатора неку врсту пасивне опструкције. е давши оставку,повуче се са патрије шког престола у неки манастир,у добровољан затвор.На то би из бран други патријарх,али га нити Никеја хтед примити,нити га ч чије као таквог хтеде признати.Ипак Михаило Палеолог није ни у овим тешкоћама губио присуство духа.Не котећи да прекаргли,не уд отворено на угледног Арсенија.Међутим стварао је себи све прист лице чак и у вишем свештенству.На тај начин све ове сметње само су успориле пут Михајлу ка дијадеми,а нису му га сасвим пресекл Уједно цар Михајло је радио врло живо на остварењу оне своје д ге амбиције т.ј. да одузме Цариград из Латинских руку,што је би идеал и свих осталих тадашњих Грка.Њему понуди да му прода Цари град један од великих барона Балдуинових неки Ансо од Кајеа,ко некад вршаше намесничку дужност у Латинском Царству,а везао се сродства са Палеологом.На позив његов Михаило пређе у Европу и де пред зидине Цариграда, предграђе Галате;али та понуда беше в вара.Ансо не одржа реч,и Михајло се поврати празних руку.С цари градским Латинима би закључено једно-годишње примирје 1260.год. Али Латинима већ не беше помоћи.Балдуин није ни са свог трећег пута по Европи донео каква знатна новчана или војничка средства Беда достиже врхунац.Балдуин мораде и једини Филипа заложити ј млетачким трговаца за дуг ради најпречих потреба.За Филипа плат откуп Лудвик IX Француски Несту му и трупа,јер их не могаде пла ти.Кад царство дође до ивице пропао и Млечићи се за заинтересов ше,али то беше доцкан.Сем тога и Млечићи се беху мало пре тога страшно истрошити у тро-годишњем рату у сирским водама,који с трговачким конкурентима Генованима 1255-1258.Од појаве Палеолог га под Галатом и Млечићима би јасно,да Цариграду треба помоћи

ледећи да они сами могу најлакше да изгубе; јер Цариград посто
ина од најважнијих њихових колонија на истоку, а не могући му са
помоћи онда одпочеше преговоре са Латинским господарима по Гр-
ској, али ствар се задржа сувише дуго, јер су Латини у Грчкој зама-
рени били унутрашњим бригама. Млечићи онда сами одвојише нешто га-
лија, али оне стигоше позно, јер су Грци већ били узели Цариград. Чим
протече једногодишње примирје, Михајло поново покуша да се дочепа
Цариграда. Пређе војском у Европу, узе Мисиврију и целу земљу, скоро
до седама Цариграда 1261. Наскоро ето опет Михајла у Европу. Он поно
ва нападе на Галату, али и сад без успеха. Цар по том увиде да се
ништа без флоте учинити не може. С тога он прво закључи у својој
престоници Нимфеју један савез са Венецијанима, управљен не само про
тив латинског царства, него и против Млечића. По уговору о савезу
Венецијани су добили у Цариграду и у свем царству све оно повласти-
це, које тамо уживаху Млечићи. Зато су се Венецијани обвезали да по-
могну Михајла флотом у освојењу Цариграда од Латина и Млечића, а
Грци му иначе помажу против других непријатеља сем против папе, кне-
зова ахајских и т.д. Цариград паде изненада пре доласка Венецијана
да испуне све своје обвезе. Палеолог није очајавао после неуспеха
код Галате. Посла у Тракију цезара Алексија Стратигопула. Стратиго-
пул је имао најпре да уреди неке ствари у Једрену, затим да уз
њега које је из Азије повео, покупи још трупа из Тракије и тако да
држи Цариград у шаху. Стратигопулос дође преко Галипоља и задржа се
поред Цариграда, да се обавести о смази Латина. Дочим се са свим слу-
чајне једна ствар која Стратигопулу добро дође: По савету подеста
Цариградског Марка Граденига, једног врло предузимљивог човека,
Балдуин испрати оно мало трупа својих, да иду на Млетачким лађама
против острва Дафнусије које припадаше Никејском царству. Латини
хтедоше показати Грцима како су у стању да и нападају. Но тиме Ца-
риград остаде без одбране. То сазна Стратигопул и искористи тај тре
нутак. Брзо повећа војску једним одељењем туманских најамника и кри
шом се приближи бедемима. У Цариградској околини живљаше маса Грка
сељака; свакодневним пословима често улажху и излажаху из Цариграда
да Никејским Грцима чињаху живежитачке услуге па су се и борили
против Латина као житељи и непосредне околине Цариграда, знали су

сваку пукотину, кроз коју се у град ући могло.И тако нађоше се од тих сељака неколико воћа,који увеђу ноћу једну патроду Стратигопулову кроз једну водоводну цев.Та патрола поби стражаре латинске и отвори капију.Затим на уговорени знак уђе кроз капију Стратигопуло с војском.Ујутру навали на варош.Оно мало Латинских витезова што се беше у Дафиусију стицло,покушавају да се одупру али без успеха,јер их разбише.У остале Латине уђе дивљи страх.Многи побегоше на трговачким лађама к мору,други се посакриваше по манастирима и пећинама Цар Балдуин заборави на царске знаке и утече с породицом,а с њим заједно оставе Цариград Граденигo као и последњи латински патријарх цариградски Јантелеон Јустијан.Латини се бојаху да им се Грци не освете за оне страхоте од 1204 год.Али Стратигопуло одржа ред.Било је пљачке.од Кумана поглавито И тако 25/VII 1261 припаде Цариград опет Грцима.Они латински витезови,који се против очајничким нападом поврате Цариград из златног Рога у који беху ушли.Али им Стратигуполо заприети,да ће им запалити све куће ако буду покрај мора,где им фамилије још беху.Ради престављења неке зграде беху запаљене,а чула се писка жене и деце.Онда се Латини махну свега,појуре а обали,узму своје породице,а после и они за својим царем и патријархом побегоше.Цариград оста Грцима,а наскоро и Михаило Палеолог пренесе своју престоницу.Палеолози 1261-1453.Некојска царевина,повративши Цариград из латинских руку,обновила се поново у византијску империју.Грчки се свет веома обрадовао,али је било и таквих који забринуто гледаху у одређеност Такав беше први секретар царски Сенахерим.За њега се вели да је рекао, да за будућност нека се нико доброме не нада, што Грци наступају у Цариград поново.Не беше рђав пророк.Најбоље би било за Грке.да су државним центром двојам и областима остали у М.Азији,да су продужили живети као мала -азијска држава,а само са периферијом државе Да се у Европи налазе:Једна империја као што је сада обновљена Византија са таквим средиштем као Цариград,беше сад и сувише тежак терет за грчка плећа.Народ грчки сопственик империје, обично је до октован у боровима толиких векова у Европи и Азији,а напочито од Бугара после 1204.
Сем тога и западни латинско-германски народи,а и источни народи били су у ово време већ веома сатрели и духовно и политички и сатворили су се у велике државе мањине,Западњ оборише то цар-

204 Они у велико окусише од богатства византијске империје.А и по
ле обновљена Византије,западњаци још осташе у многим крајевима не
адашње комниске Византије.Тако Млечићи и Ђеновљани још увек дрха-
у острва.Французи не беху још у Пелепонезу,а ни грчки свет не бе-
е сав уједињен у једну византијску државу.У Епиру постајаше још
елдска деспотовина под Михаилом II,која допираше до у Тесалију
бновљена Византија не беше онолика,колика то беше под Комнинима
међутим сда око Византије постајаху свуда јаке државе,које ће рас-
и.На Балкану ће расти Српска сила,у Малој Азији јавиће се Османли
е и на западу папство ведри и облачи, организујући разне савезе,
а се опет обнови латинско царство.Византија седећи на Босфору мо-
а да тражи много снаге,да се брани од запада.Расте међутим велика
пасност с истока:-Турци од којих ће Византији и доћи погибија.Се-
ахорим на тај начин беше далековид човек,кад се олако песимисти-
ки изразио о повратку Цариграда.Стратигопулов олако заузеће Цари-
рада беше с једне стране врхунац моћи Никејске царевине,али да ту
ада Никејска царевина под новим називом Византија стоји неко вре-
е на тој тачки,а скоро почиње пропадати.Михајло VIII Палеолог
261-1282.Цар Михајло одмах по освојењу Цариграда имао је да сав-
ађује велике опасности,како за династију тако и за државу.Његова
илна енергија,спојена дипломатским и војничким даром помагаху ње-
у и царству,да како год исплива из тих невоља.-Зло се текандело,
ад су стали водити с државни брод Михајлови слаби наследници.Уну-
ра Михајло је имао прво расчистити са династичким питањем.Син То-
ора II Ласкара,мали царевић Јован беше стална опасност за динас-
ију Палеолога.Ту је једини начин био насиле.Цар Михајло се пола
оспремио на тај корак.Постепено осами Јована од родбине,удавши
у сестре у иностранство.С познатим патријархом Арсенијем се изми-
и буде доведен као патријарх у Цариград.Цар пошто пренесе престо
ницу,крунише се ту још једном за цара; али није био крунисан царе
ић Јохан,већ је он чамио у Магнезији.Налазив се под надзором

најоданијих људи Михајлових, Михајло се реши на насиље.Газећи за
клетву пред целим светом,које некад даде Тодору Ласкару II,Михај-
ло нареди,те се царевић Јован 1261 ослепи.Злочиначко дело наиђе
на много већи отпор.Патријарх Арсеније одговори на тим,што баци

Анатему на Михајла.Михајло је залуд чинио све да Арсеније ублажи. Привидно кајући се ,отиде чак једном дотле,да патријарх Арсенију понудио мач у знак оставке на царски престо.Али Арсеније не хтеде примити ни то царево понижење,да се измири.Напротив пружи руку да узме мач озбиљно схвати ствар,али Михајло трже руку,метнув мач у корице.Виде да му нема измирења са патријархом.Били су различите природе.Цар је ту радио као толики владаоци у Византији,који су ради престола пролили крв.Арсеније хтеде да и у политици царује приватан морал.Цар и патријар.остадоше као непријатељи некаквих 6 година,а то значило расцепе између цркве и државе.У том сукобу победи држава.Цар је успео да један сабор 186.збаци патријарха Арсенија.Михајлов злочин изазва и код народа покрет против њега,нарочито у М.Азији,где су Ласкариде били популарни као оснивачи никејске царевине,и где ту популарност нису могли засенути велики успеси Михајлови.Велика буна догоди се у Витинији(око Никеје).Противници Михајлови нађу једног слепог дечка показујући га као малог царевића.Народ устане на оружје.С грдном муком Михајло једва угуши устанак: ту не толико силом колико дипломатском вештином.На пољу спољне политике,види се дар овог великог оснивача последње династије.Новом цару беше прва брига да уреди односе са новим савезницима Ђеновљанима.Паиеолог пре него ће да узме Цариград,направи у Нимфеју савез са републиком Ђеновом хотећи да добије помоћ у флоти.Ђеновљани до душе стигоше доцкан,јер Стратигопуло изненада заузе Цариград И мада нису Ђеновљани имали прилике да изврши уговор,Михајло настојаше да се подпуно изврши.Византији исад требаху Ђеновљани перади непријатељства с Млечићима, јер су и Млечићи изгубили пуно,кад се латинско царство срушило и калазили се у ратном стању с Византијом Михајло даде Ђеновљанима велике повластице,готово онакве какве су пол Комнинима и Ангелинима имали Млечићи. Црно Море беше затворено за сваку трговину сем Грчку и Ђеновљанску.Ђеновљани постадоше прва трговачка сила у Византији.Венова се с почетка лепо одужи царству за те дарове.Византијски Грци у Венови добише исте слободе,као и Ђеновљани у Цариграду Тако исто и Ђеновљанска ескадра борила се заједно са Византијском флотом против

тачке флоте код острва Спеце 1262.Но разлике у раси и већи учи-
е ипак своје.Венова поче мењати своје пријатељство државе према
ајлу стаде шуровати са Манфридом,-краљем Сицилијанским(незакони
сином Фридриха II)непријатељем Михајловим.Веновљански намесник
ариграду хтеде издати једном приликом Цариград.Латинима.Онда
ајло,коме се иначе не свиђаше нагомилаваље западњака у престо
и примети Веновљане у Трачку Ираклију,али се ипак односи брзо
равиште.Обе државе беху упућене једна на другу.По уговору склоп-
ом,цар врати право становања у Царигарду, али не у срцу града
го даде им као главни стан Галату 1268,на другој страни златног
га.Од тада до 1453.главни центар Веновљанске колоније и трговине
ариградске налази се у Галати.Галата је од тада Ђеновљанска варош
антија се налази у ратном стању са Млечићима,али цар умеде их
говорати,да се с њима равнају.Између Грко-Веновске флоте и млета-
водила се пре тог наравнења огорчена бораба у којој најчешће
ечићи остајали победиоци без одсудног успеха -Цар се стаде спре
ти,да им зада тежак удар,те да им отме важну трговачку станицу
ит.
Онда Млечићи отпечеше преговоре са царем за мир.Обострани по-
аници саставише нацрт уговора у Цариграду 1265.год.али до потпи
не дође,јер су Млечићи захтевали,да цар поништи Нимфејски уго-
р и да протера Веновљане из царевине.Борба се настави,а Млечићи
здеше;да им је штета много већа од неуговорног стања са обновље
м Византијом.Поведоше нове преговоре,одусташе од захтева у погле
Веновљана;дође до петогодишњег мира 1268 год.Млечићи стекоше
говачка права и колоније трговачке.Михајло им призна право на
т и друга острва као и на пристаништа у Пелопонезу.Уговор је
ше пута обнављен пошто прођу пет година.Овај уговор са Млецима
но је директно продужење старе борбе око Цариграда,но цар Михај-
је имао са Млечићима и других сукоба,чак и за време уговореног
ања.Ти су се сукоби тицали великог острва Евбеје,коју Михајло
главном отме Млечанима.Томе цар имаде захватити борби која се је
но јавила међу витезом Ликаријем и евбејским тријарха.Крај Вони-
ије Монфератски,без обзира на крсташко-млетачки уговор о подели

Византије отео је био Евбеју за себе,ма да је она имал припасти Млечићима Бонифације је дао Евбеју у баштину трима ломбардским п мићима(гријарсима),пошто је умро освајач Евбеје Јаков од Авесна. тројице тријарха,двојице брзо настане,а остаде да сам влада у Евбеји Ravano de la Carceri, који је играо важну улогу у оној п буни Ломбардијских витезова против другог латинског цара Цариград ског Хенриха.Тај Равано,кад је Хенрих притеснио побуњене ломбард ске витезове,протражио је млетачку заштиту и њихову власт.На тај начин добише Млечићи Евбеју без крви,која им је по уговору о под ли припадала.Ту Млечићи стекоше велике користи.Наскоро дође ту млетачки намесник као господар тих колонија.Но после смрти Равана у Евбији насташе унутарње смутње и борбе око власти.Млетачки упра вник користи се тиме и постаде још већи господар ситуације на Евб ји.Власт наследника Равенових још више ослаби,јер Млечићи поделиш Евбеју на неких шест делова.Тако је то све било до Михајлова Пале лога,док се сад не појави витез Ликарије,борећи се и он противу тријарха. Михајло се користио том борбом.Један од тријарха је ни то увредио Ликарија у главном граду Негропонту.Ликарије онда оде у своје родно место Карист на Евбеји и заснова тамо замку једно хајдучко гнездо,да би се осветио тријарсима за ону увреду.Он ступ у везу са царем Михајлом,оде у Цариград доби од цара средства и војске за покрење Евбеје,а Михајло је са уговорима које склопи са Млечићима 1265и 1268 год.задржао себи право на освајање Евбеје,да дајући им само трговачке повластице.Сад Ликарије заузе на Визан тијски рачун неколико градова-Евбејских.

Тријарси нађоше у Виљему Вилардуену кнезу Ахајском на Пелопонезу,који се и сам тукао с царем Михајлом око кнежевине ахајске.Вилардуен поврати тријарсима неке тачке и ту се у евбојско питање умеша и Карло Анжујски,који ће постати главни непријатељ Византије,од кад је добио краљевину Сицилију.

Но (несломљиви)Ликарио разби војску Карла Анжујског Михајло даде Евбеју баштину Ликарију и ожени га Гркињом.Ликарије се је и даље и даље мирно на рачун тријарха,те је заузео нека острва ван Евбеје.Сад се узнемире и Млечићи,којима није ишло у рачун,да један човек завлада на Евбеји,стога они при поновној обнови уговора са царем Ми-

ајом 1277.задржаше себи право,да бране Евбеју од цара,али Ликарије је свеје више напредовао уз помоћ Грчке флоте и једног одељења ка талонских најамника,који су се сад први пут појавили у грчкој исто ија а који ће доцније играти страшну улогу.Ликарије нападне на авни град Евбејски:Негропонт или Халкиду,престоницу млетачког ам сника;при томе нападну Ликарије зароби и самог тријарха Пибер- а и Јована господара атинског који се десио.Потом Ликарије од еде заробљенике самом цару.Михајло га награди титулом великог ко- ос абла;освета-Ликаријева на Пиберта беше потпуна.Јован се одкупи 279.год.новцем од 30-000 дуката,Ликарије се врати Евбеју, и пос- ао чак„велики адмирал" византијски на место Филантропина .Ликари- ево име ускоро се губи. Муку је имао Михајло са Михајлом II дес- отом Јеладским.После пораза код Костура 1259.год.Деспот Михајло обио је од свога зета сицил.краља Манфреда нову помоћ,а онај син егов Нићифор разбије са том војском и зароби цезара Алексије Стр игопула,освојиоца Цариграда.Строгигопуло је ускоро био пуштен и тиао у Цариград, а деспот је напао на Палеологове земље.Стратиг уло,који поново буде послат на деспота Михајла буде год.1262., отучен и заробљен.Михајло га пошље на чување зету Манфреду,краљу Сицилији а Манфред размени онда Стратигопула за своју сестру, ћер Фридриха II који се по други пут оженио Јован Ватаца и која је сад живела на виз.двору.Деспот Михајло је после ове друге п е над Стратиг.још већма узнемирио цара.Њега умири брат цара Ми ајла Јован онај који је добио битку код Костура,Али Јован морао ћи у М.Азију против Селџука,те деспот Михајло отпоче непријатељ тво.Морао је се дићи сам Палеолог да сузбије деспота.Том прили ом 1264 или 1265 деспот изгуби Јањину.На то дође до мира и Јањи а оста византијска.Мир би запечаћен сродством.Син деспота Мих Нићифор,који је био испослан у Цариград као талац;запроси тамо ареву рођаку:Деспот Михаило није више нарушавао мир и умре 127 год.а на смрти он подели државу на своја два сина Нићифора и не законитог Јована.Нићифор доби Епир без градова Манфредових и без Јањине(визант);од острва у Јадранском мору добио је Левкиду Крф је припадао Анжујима и на Кефалонији је и даље владала порода

ца Орсини.Онај други син Јован постао је војвода од Нове Патре у Тесалији,која се(Тесалија)тада називала велика Влашка,Јован је владао над својим грчким и влашким поданицима до Олимпа на севе и Парнаса и Коринтског залива на југу. Цар ће с Јованом још имат много посла.Ни Бугари не беху наклоњени Палеолозима.Жена бугар. ра Константина Тиха,која је била кћи Тодора II Ласкара,дражила ј свога мужа против Михајла Палеолога,зато што је Палеолог ослепио њеног братића-царевића Јована Никејског.Константин Тих беше пре шао Балкан,проваливши у византијску Тракију и Македонију.Ту он у низ градова раширивши границе до близу Једрена.Наскоро Бугар.цар подстакне на нов поход против Византије иконијски султан Кај-Кау II.Овај султан био је побеђен и отеран из своје државе од Монго па је утекао цару Михајлу али Михајло му није хтео помоћи,него г је притворио у граду Ену(на ушћу Марице).Тако Константин Тих пон ва провали у византијске земље,да би заштитио овог исламског вла даоца.Цар Михајло се сам крете против Бугара и поврати Филипопо Стенимах,Месимврију,Анхијам (1265).

Но Кај-кауз II удеси савез између Константина и монгол ског хана Ногаја у Јужној Русији,те Бугари ударише поново на Ви зантију,сад у заједници са Ногајевим Татарима.Тракија би опет по робљена.Михајло опет пође сам да одбије непријатеља но војска се разбеже и он се морем спасе у Цариград.Татари поново прохале до града Ена,узеше Ен и ослободише Кај-кауза,али Михајло најзад ус пе да разбије бугар,-татарски савез,оженивши Ногаја својом ван брачном кћерком.Бугари оставши сад сами не беху,бар за неко врем опасни непријатељи Византије 1266.Наскоро по заузећу Цариграда Ми Михајло се заплео у дуготрајан рат са ахајском кнежевином,а на то се надовезује и дуге борбе Византије противу Карла Анхујског,који постаје главни виз.непријатељ на западу.Ми знамо од 1259.год.са битку код Костура, у којој је кнез ахајски Вилем Вилардуен био по тучен и заробљен од Византије и послат цару Михајлу у Лампсак у М.Азији.Између цара Михајла и Вилема дође ту до уговора по коме је Вилем уступио Византији три пелопонешке тврђаве и заклео се цу ру да више неће никад заратити против њега,у накнаду за то,он је имао бити пуштен из затвора кући.Доиста виз.војвода оде те заузе

она три града пелопонеска а неке Француске племићке дођоше на Михаилов двор као таоци.На то онда Виљем и остали ахајски племићи бише 1262 год. пуштен из ропства виз.Али папа Урбан IV поништи овај уговор као изнуђен а ослободи Виљема од заклетве положене цару Михајлу.Сад Виљем Вилардуен(смишља)како ће да поврати он три тврђаве палепонешке:Монемвазију,Маину и чувену Мистру(код парте) И цар Михајло смишља како ће да сасвим истера Латине из Пелопонеза.Управник оних трију виз.тврђава на Пелопонезу постаче против Француза,пелопонешке Словене а сем тога и грчке племе Цаконце.Уједно у Пелопонез стиже сам брат Михаилов Константин са појачаним одељењима турских најамника.

Адмирал Филантропин пак са царском флотом нападе на полопоншку обалу и на оближње острва.Њему је помагала и Ђеновска флота пошто се на тој довезао онај Костантин са оним Турцима.Кнез Виљем позва у помоћ своје везале дотле пак Костантин заузе још нека места у Пелопонезу, а доби од цара појачање под Михаилом Кантакузеном једом доцнијег Јована Кантакузена.Грци нападоше на престоницу кнежевине ахајске Андравиду,но они бише два пута разбивени од мање војске Франц.витезова 1263- и 1264 год.другој битци погибе сам Михаило Кантакузен а мало затим ослаби и она војска под Константином јер турска одељења прећоше на Француску страну.

Грци буду и по трећи пут разбивени и две војводе грчке доведоше ропства,сам би Константин зло прошао да није отишао у Цариград,а кнез Вилардуен онда поврати сва изгубљена места у Пелепонезу.Умири Словене и Цеконце а пусти Турке да се врате кући.Цар Михајло покуша сам милом.Затражио је од Вилардуена његову кћер Изабелу за свога сина Андроника, с тим да Андроник наследи ахајску кнежевину,али Виљем и његови барони одбише то.Михаило тада опет настави рат.Посла против Пенопеза два велика војна похода 1270 и 1275 год. но није много успела јер се онда на сцени појави Карло Анжујски.Створи се на свима фронтовима заоштрише за Византију а ахајска кнежевина доби заштиту Карла Анжујског,тог великог непријатеља Византије,који је као некад Нормани смишљао разорење Византије од стране западне Европе.

Карло Анжујски је брат Француског краља Лудвика IX. За своју

каријеру имао је захвалити оној свађи папства и немачке лозе Хоенштауфовске.Папство се било закрвило са Фридрихом II Хохенштауфенск хотећи да истисне Хохенштауфене из Италије а мржња се папска пренела на краља сицилијанског Манфреда.Ништа није помогло Манфреду, што је он прихватио побеглог Латинског цара Балдуина II,штићеника римске курије.На позив папе Урбана IV,и затим Климентије IV Карл Анжујски удари на Манфреда.У битци код Беневента Манфред погибе,а Карло 1266.год.поста краљ сицилијски и напуљски.Карлу се даје прилика да рашири своје освајачке планове и на византијске земље.

Збачени латински цар Балдуин II,утекавши из Цариграда,беше отишао преко Евбеје и преко Грчке на запад.Као што је оно пре просио код западних дворова милостињу,да би се могао издржати у Цариграду,тако је сад он молио западне дворове за помоћ да поврати изгубљено царство.Пошто је залуд куцао на разна врата,он се најзад обрати на папу Клименту IV и на Карла Анжујског и на свог вазала Виљема Вилардуена ахајског.Ту је већ Балдуин нашао најбоље заклониште.Папство је увек кумовало сваком плану против православне Византије.Анжујска опасност.Карло Анжујски није презао од оволоких авантура,да задовољи себе а Виљем Ахајски се налазио већ и иначе у рату са Михаилом Палеологом,који хтеде да им отме Пелопонез.И тако:Балдуин Карло Анжујски и изасланик Виљема Вилардуена ахајског закључише у присуству папе Климента у граду Вит рбу 1267.год.савез против Византије.Тај савез био је наперен и против Србије,јер се српска краљевина отуђила од свог савеза са Латинима после пада Цариграда и грчке руке.На томе витербоком уговору,Карло и Виљем се обавезаше да у току од 6-7 год.крену с војском од 2000 витезова,који ће повратити Балдуина у Цариград и обновити латинско царство. Балдуин се пак обавезао да од освојених земаља узме за се само две трећине са Цариградом,трећу трећину уступио је он Карлу Анжујском а сем тога дао је Карлу и вечито суверентсов над Ахајском кнежевином Вилардеиовом.У уговору је поменуто,да Карло може узети свој део земала у Епиру,у Албанији,или у Србији(где хоће).Савез између Балдуина и Карла би потврђен сродством Балдуин испроси Карлову кћер Беатричу за свога сина Филипа.На тај начин Карло Анжујски, поста заштитник не само Балдуинов него и заштитник Виљема ахајског

који је сад Карлу био Васал место Балдуину,и коме је Карло имао да чува Ахају од цара Михајила.Кнез Виљем и Лардуен отпоче први испуњати своје Васалске дужности према своме новоме суверенику Карлу.На Карлов позив Виљем пође с војском у Италију те поможе Карлу против последњег Хохенштауфена,унука Фридриха II,Конрадина,који беше прешао Алпе,да као наследник погинулог Манфреда тражи са себе Сицилију и Јужну Италију.Конрадин би побеђен у битци код Тријаковца,заробљен и погубљен у Напуљу 1268 године.Потом се Виљем врати у Ахају и удаде своју кћер Изабелу за Карловог другог сина Филипа. Пошто Виљем није имао мушке деце,кнежевина Ахајска требала је после његове смрти да припадне Анжујском дому.

Карло одмах приону свом снагом да оствари Витербски уговор Он се целог живота трудио да повеже све непријатеље Византијске у један савез око себе и да у опште све конце веже који су се ма где испредали против Византијске империје.Као први корак за остварење Витербског уговора,Карлу су биле нужне какве биле базе на Балканској обали Јадранског Мора.С тога он најпре пружи руку на земље које је Манфред имао као зет Михаила II Јелатског,то беше острво Крф,Драч,Авлона,Берат,(Бели Град-Београд).Но за живота Деспота Михајила II није била лако отети те тачке јер и сам Михајило је покушавар да поврати те области,које је некад дао у мираз Манфреду.Ипак Карлу испаде за руком 1267 год.да се дочепа Крфа.Крф је остао преко сто година под анжујском влашћу.

Кад је 1271 године.Умро Деспот Михаило II.Карло успе да се утврди у Албанији,користећи се слабошћу Михајиловог првог сина Нићифора.Карло посла у Албанију и Епир агенте да агитују за њега,одиста поглавице католичких албанеза признају Карла као „Краља Албаније".Један Карлов војвода заузе Драч и Берат 1272.год.Ствар се за час поремети смрћу збаченог Латинског цара Балдуина 1273 год.Али Карло обнови Виртембески уговор са Балдуиновим Сином и својим зетом Филипом 1274 год. Карлу добро дође што је на његов двор добегао из М.Азије ослепљени царевић Јован Ласкар.Карло га прими царски мислећи да и њега употреби противу Михаила Палеолога.Уједно Карло је стао војнички подпомагати Виљема Ахајског и Евбејске тријархе у њиховом рату са Палеологом и сем тога он је запео да коло свих савезника још више рашири у вла-

чећи ту и Србију, Бугарску Тесалску и Епирску деспотовину.

Но и цар Михајло је развио добру активност, тако док Карло шаље војну помоћ у последња два визан. похода против Ахаје и док војнички помоћи чак и тријархе на Евбеји, дотле цар Михајло мобилише против Вилардуена, пелопонешке Словене и Грчке Цаконце, а на Евбеји Дикарија витеза против Тријарха и Млечића. У Србији Карло беше успео да отргне од Византије краља Уроша I нарочито помоћу Урошеве жене краљице Јелене, Фпанцускиње и сународнице Карлове, која је можда падала и неки род Карлу. Но и Михајло постиже те се макар за први мах поквари тај Анжујско - Српски споразум. Једна принцеза из двора Палеолога би испрошена за Урошева млађег сина Милутина, доду ше до свадбе не дође, јер је Урш био поражен и заробљен 1268 године од Мађара у Мачви па је по повратку из ропства морао окренути своју политику, по жељи западних држава, и Милутин се онда ожени кћерју тесалског деспота Јована, који је такође прешао на Карлову страну. С Карлом је стајао и Драгутин. Срби што више примише византијског бегунца Ласкара Котеаницу, непријатеља Палеоловог, те је тај бегунац узнемиривао виз. Македонију. Слична борба водила се између цара Михајла и Карла, ко ће од њих задобити бугарски двор. За неко време изгледаше да је Палеолог добио. Бугарски цар Константин Тих по смрти своје прве жене Никејске принцезе узе једну рођаку цара Михајла. Но у Бугарској се ускоро промени династија те Карлов утицај превлада и тамо. Константин Тиха који је онеспособљен за владу, сломивши ногу, разби и погуби сељаке, Иванко кога Византинци зову Лаханас. Тај Иванко 1277 г. је дигао сељачки устанак, он сам заседа на престо, а он беше византијски непријатељ. Но Михајло Палеолог окрете опет ствари у Бугарској у своју корист: Јован Асен III, пошто се ожени кћерју Палеологовом, доби од цара помоћи и отме престо Ивајлу. Но Ивајло се поново врати на власт потукавши визан. трупе, које су по други пут дошле да помогну Асену, III. Јован Асен III утече на Цариград. двор а одатле ка татарском кану Ногају, јер цар Михајло не хте више да чује за свог неспособног зета. Међутим у Бугарској и Ивајлу дође крај, а престола се дочепа великаш Ђорђе Тертер 1280. године Куманин пореклом, и оснује династију Тертеровића. Михаило је још раније покушао, да ве-

же за себе Тертера,али када се Тертер дочапа престола,он не хте
водити пријатељсук политику са Вазантијом,већ се придружи Карлову
савезу.Што се тиче Јована Те-салског,он је не само дипломатски не-
го и војничеи стајао уз Карла као један од најверних Карлових
савезника.Узнемиравао је визан.границе,хотећи да се и сам рашири
на рачун византије.Цар Михајло је са Иконијским Турцима у М.Азији
имао посла.Ућутка Јована неко време,давши му титулу севестократора
и узевши једну Јованову кћер за једног свог сестрића,но баш тај
сестрић царев,нашавши се нешто увређен од цара побеже ка тасту и
одстаче Јована против Византије нанова непријатељства.Онда цар
Михајло посла свога брата Јована Палеолога који опоседе Јована Те-
салског у новој Патри,а уједно царска флота под адмиралом филантро-
пином доплови у Евбејске воде,јер једна Млетачка ескадраса флотицом
Евбејских тријерха беше пошла у помоћ Јовану Тесалском.И ту је се
умешао Карло Анжујски.Цар Михајло је хтео спречити ову непријатељску
флоту у њеним дејствима не Јован Тесалски искраде се ноћу из своје
престонице Нове Патре је био опседнут.Он побеже ка Јовану де ла Ро-
ше господару Атинском.Њих двојица закључише у Тики уговор.По том
уговору Јован Атински имао је помоћи Јовану Тесалском против цара
Михаила а Јован Тесалски имао је по том да уда своју кћер за брата
Јованова Виљема,коме би и неке земље имале да припадну уз мираз.
Јован Тесталски изненада разби царскога брата Јована Палеолога код
Нове Патре,Ма да је Палеолог и по три пута већу војску имао.И тако Јо-
ван тесалски уђе у нову Патру у триумфу и изврши свој део угово-
ра т.ј.удаде своју кћер Јелену за Виљема де ла Роше и да му уз
мираз неке градове у Тесалији.Али дотле они савезници Јов.Тесал-
ског прођоше зло на мору.Адмирал Филантропин помоћу разбивеног
царевог брата Јована,који стиже на ово друго бојиште и помоћу Те-
новљана,потуче код Димитрија (код Вола) у Тесалији ону уједињену
флоту Млечана и Евбејских тријарха.Готово све непријатељске лађе
биде заробљене и један од Евбеј.тријарха чак погибе а маса ломбар.
и млет.племства паде у византијско ропство 1275 год.и беху испраћени
у Цариград.Византијска победа на мору би потпуна.

Дипломат.и војна борба у Албанији.Михаило Палеолог није

тако равнодушно примио оснивање Албанског краљевства Карловог. Ства
је требала да се тиче Епирског деспота Нићифора (полубрата Јована
Тесалског), јер земље које је Карло Анжујски на Балкану начинио Алб
ском краљевином под својим суверенством, припадаху Епирској деспото
ни и њих је Михаило II деспот Епирски био дао у мираз Манфреду кра
Сицилијском. Али деспот Нићифор беше млак човек и супротност свом п
брату Јовану Тесалском: он се није много трудио да истера Карла из
Албаније, ма да је одржавао пријатељске односе са Мих. Палеологом. Ст
га сам цар Михаило настаде да избаци Карла са Балкана. Стече помоћ
агената присталице у Албанији а једна војска византијска провали и
Јањина у Албанију, ота Карлу Берат 1274. Но Карлова снага беше што ј
иза њега стајало папство. Сам Виртенберски уговор био је закључен у
папском присуству и папским благословима. Стога цар Михаило улагаше
силан труд да одвоји од Карла римску курију, при томе је он ступи у
преговоре о унији цркава. Но Михаило Палеолог слутио је у наред, как
ће опозиција противу тога настати код Грка, а слутио је и то, да ће
овом виз. опозицином шуровати православне цркве: Бугарска, Српска, па
ће и саме те државе покушати да извуку неки капитал из црквених не
да, који због уније буду нестали у Византији. Цар Михаило се реши да
гласи за уништење самосталности Бугарске и Српске цркве.

Из прашине виз. царског архива биће извучене старе повеље Василија II. Бугароубице, повеље, по којима су епархије Српске и Бугар
ске подпадале под охридску архиепископију, 1272. год. Цар Михаило потвр
ди те Василијеве повеље. Да би још више дигао значај Охрида у црквеној
погледу, Михаило потврди охридској архиепископији целе старинске повла
стице, које је стекла заменивши некадању Јустинијену Приму 1275. Почел
ше преговарати о унији са папом Гргуром X. Папа Гргур X био је по нас
у политици различитим путем од његових предходника, који су у борби п
тиву Хохенштауфера били довели Карла Анжујског из Јужну Италије у
Сицилију. Гргуру је лебдила пред очима стара папска идеја о општем
крсташком рату целог хришћанства и источног и западног ради ослобође
ња Палестине. Стога Гргур хоћаше да потпуни испражњени западни импер
ски престо, јер му је император требао као вођа свих западњака у крс
ки рат. Папа жели из тих разлога црквено јединство с Византијом, како

изантија учествовала том планираном крсташком рату и како му не
сметала. Према томе Виртенберски уговор, Карла Ажујског о униште-
Византије беше за овога папу споредниј ствар. И тако је Михаило
шао на најповољније земљиште код папства, те су његови преговори
нији успели. Михаилови посланици, међу којима је био и Ђорђе Акро
ит, дођоше на Лионски сабор, на коме је унија имала да се утврди
розласи а на коме је имао да се припреми 1274, нови крсташки рат
и су пристадоше на подпуно подчињене православља католици му. Ви
мљно првенство римског престола међу свима хришћанским црквама
признато и католичко учење филиокве (filioque и од сина). Беше
знати и католички пресни лобови за причешће. Никада дотле Грчка
ва није тако капитулирала пред западом али цар Михаило жртвује
овну независност Грка и Латина, успео је да папство тадашња нај
а сила западна задржа за неко време руку Карлу Анжујском и Лат
а, да не нападну на политичку независност византијских Грка. Дол
отклањајући овај спољашњи рат, цар Михаило је изазвао рат уну-
, а то су му проричали црквени људи. Поред свих царских објашње-
као интереси царство захтевају жртву црквене слободе пред пап
ом, маса Грчких свештеника и народа била је противна помирењу
Римом, и тако Михајлова црквена политика наиђе на отпор. Сам па
јах Јосиф који је са цара Михаила био скинуо оно проклетство,
ено од патријарха Арсенија због ослепљеног царевића Јована Лас
а, није хтео пристати на решење Лионског сабора и Јосиф 1275. го
збачен. На двору пали међу најближњом својом родбином Михаило
због овакве политике стекао себи масу непријатеља. Цела је царе
на била разтрзана огорченом борбом између присталице уније и
вославља, и чудо је како се народни гнев излио на Михаила. Али
је имао само државни интерес пред очима и имао је непоколеб
о својим путем. Место збаченог патријарха Јосифа, био је доведен
ан Век. То је био чист човек-учен. Он је разумео цара Михаила,
мио је морални терет уније на своја леђа и био је цару искрен
магач. Од разних великодостојника и црквених поглавара који су
непријатељства према Михаилу подривали унију, цар се опраштао
рим казнама чак ослепљењем и погубљењем. Михаило није хтео да

се код папства појави ма и сенка сумње у искреност и у чврстин
уније од грчке стране. Но многе присталице православља се склоне
код Нићифора Епирског и у Тесалији код Јована Тесалског и у Тр
зунту под Комнике.

Нарочито се Јован Тесалски користио православним покрето
Он је сазвао сабор који је проклео цара шизматичке 1279. год. Јо
је радио код Трапезунтског цара Ђорђа Комнина, да Ђорђе дигне в
ску против Цариград, и та отме престо од цара Михајла.

Но сва ова бура, коју је Мих. подигао против себе својом у
јом, само је привремено отклонило најезду западњака на виз. Папе
беху задовољене заклетвама царевим и патријарховим на решење Л
ског сабора. Они су хтели да се унија призна и код грчких архије
ја и да се по виз. црквама служи служба по римском обичају. Цар
је хтео није то могао извршити: онда је папство почело да увиђа
је на Лионском сабору добило само формалну унију. С тога су се
следници Гргура X стали хладити. Најзад кад дође за папу пријат
Карла Анжујског Мартин IV, Карло доби одрешене руке према Визан
Онда његов намесник у Албанији на челу војске опседе Берат. Но
цар Михаило се не даде збунити и одмах посла помоћ Берату под М
хаилом Кутрулисом, трећим сином умрлог Мих. II Јеладског, а и под
колико других војвода Грчки команданти намамише Карлове војводе
заседу преко реке Војуше и заробише их, а француску војску тако
бише, да су се бедни остаци спасли у Канику, 1281 год. И тако Кар
први нападај на Виз пропаде. Но он припремаше још један већи; Ка
успе да увуче у своју коалицију, ону исту силу, која је помагала
се 1204 год. створи Лат. Царство у Цариграду. Под окриљем папе М
на IV закључише Карло Анжу, његов зет Филип од Куртенеја, и млет
дужд Јовани Дондоло у талијанском граду Орвијету 1281 год. Орви
ски уговор. По том уговору Карло је имао да опреми 9000 коњани
Његови вазали из Грчке (ахај кнежеви) имали су дададу више лађа
Млечићи су имали да пошљу флоту од 40 галија, али од тог предузе
не би ништа. Неке Карлове лађе бише потучене од Виз. флоте, а нек
ко Млет. лађа, које продреше у Егејско море, разби гусарски гос
Кикладског острва Анафе Јован Дондоло адмирал цара Мих. мест

керије.У том доће 1282 год.Сицилијанско вече;оно сруши Анжујску власт на Сицилији.Карлу Анжујском оста само напуљска краљевина.На Сицилији завлада Петар III краљ арагонски,зет Сицилијског краља Манфреда Хохенштауфена.Уједно папство и Анжујци с једне и Арагонски двор с друге стране заплетоше се у рат око Сицилије.Заједничко ратовање приближише Византију и Шпанију.Цар Михаило посредством Беноваљана закључи савез са Петром арагонским.На основу тог савеза Петар је имао добијати од Виз.56.000 дуката годишње за време ратовања са Анжујцима.Тако се Византија је имала захвалити зато енергији Михајловој и Сицилијанској револуцији противу папства и противу Француз.Анжујске власти.

М.Азија док је цар Мих.био овако заузет у Европи,бранећи се од Анжујаца и њихових васала,од Срба Бугара па од Тесалије и Епирских Грка,дотле је у М.Азији расла Турска опасност.Додуше та је опасност од подужег времена била заспала за Византију.Узрок је томе што су Монголи или Татари под Џингисканом и његовим наследницима били преплавили турске државе у М.Азији,на које се распела некадашња турска држава о династије Селџукима.Најзад је од Монгола покорен и сам Иконијски султанат у М.Азији,у коме су још владали потомци дома Селџукова 1242.Селџучки султани постали су монголски васали.Пад Азијских Турака под Монголе био је испрва врло користан за Никејску царевину па и за Византију али у будућност ће из тога касније ниђи судбоносни догађаји по Византију.Што се тиче привремене користи,она је била двојака;Селџучки султанат ослаби у борби са Монголима;он сад није могао узнемиравати Грке као пре XIII века С друге стране Никејски цареви и Михаило Палеолог доста су се добро слагали са Монголима господарима Турских држава.Монголи не беху Мухамеданци бар не у почетку.Свети рат против Хришћанства није стајао у њиховом програму.Они су мрзели Мухамеданце нарочито на помухамеданжене Турке,ту су се монголски осећаји лепо подударали са грчким.Стога је дипломација цара Мих.Палеолога и Никејских царева не само лако успела да отклони монголски удар од Никеје и од Цариграда,него је чак савезнички сарађивала са Монголима против Турака.Тако је то ишло до пред крај владе Михаила,но сада ствари иду

друкчије.

Баш у времена Монголске најезде иконијски султанат се још више напунио Турцима. Турци из скрханих држава нису имали куд да беже испред Монгола, него на запада. Стога их је маса нагрнула у Иконијски султамат Мало-Азијски. Баш ту су се надали да нађу склониште код својих сународника Селџукида. То је тако било до погорења Иконијског султана под Монголе а и после тога. Тиме се турски елемената тамо веома појачао.

Кад је пак ослабљењем моћи монголских канова монголски мач престао да бива за иконијске Селџуке, онда турска опасност ту поново за Виз. Сад је она била тим већа, што је и турски елеменат у М. Азији био многобројнији. И тако у последње год. цара Мих. имамо надирање Иконијских Селџука на Виз. Мало-азијску границу. Икон Селџуци заузеше велики малоазијски град у долини Меандре Трале, заробивши сво становништво, а мало затим паде и град Ниса. 1280 год. цар Михаило пошто се једва ослободио Анжујаца и папства, пређе у М. Азију да помогне тамошњим житељима и да 1282 год утврди границу. Но он би поново позван у Европу новим непријатељствима, које је против Виз. почо свај Јован Тесалски у заједници са кр. Милутином. Нарочито је краљ Милутин силно напао на Виз узевши том приликом Скопље, Овче Поље и т. д. Раздражени цар Михаило потрази и добн помоћ од Татарског кана Ногаја у Јужној Русији На челу Виз. трупе и једно 40 000 Татара цар се сам крете прво против севастократора Јована Тесал да најпре с њим сврши. Но већ је настала зима а цар болестан пошао је и умре на путу од болести, пошто је спасао Византију од толиких напасти 1282. год.

Његов син Андроник II 1282-1328 Палеолог.

Михаила наследи син му Андроник. Мих. га је већ био пре 10 год крунисао за другог цара и савладара Беше сушта супротност свог оца Немоћан, нема енергије Мих. према елементима унутра, а у спољ. политици нови цар не предвиђа опасности, већ им онда изиђе у сусрет, кад се опасности преближе. Он је био и нератоворне природе. Немајући интереса ни војне отвари он је запустио и флоту, коју је мудро био почео да подиже његов отац: (баш тиме је можда Андроник донео највећу штету Византији.) За одбрану на Мору он се уздао у савез са Венецијом и

сле се Млечићима.

Но Венове и Млечићи и сад су мислили,како ће што боље експло-
исати царство трговачки. За одбрану царства они се нису много
арали.Последице запуштања Виз.флоте беше те,што се почиње на-
ивати гусарење по мору. Тиме се пак штетила и финансијска
а државе, јер је трговина била јак извор прихода империје.Све
ва оскудица у новцу наморала је цара да ограничује расходе и за
копемну војску. Но тиме је царевина ослабљена и на суху,те споља
непр.Виз.нарочито Срби у Европи,Турци у М.Азији све су више узи
ли маха.Почиње опадање царства и спољ.и унут.Напољу и унут.одно
Андроник је из основа изменио црквену политику свог оца;укинуо
унију с Римом;Збацио је патријарха Јована Века и измирио се са
авослављем 1282 год.после Сицилиске вечери.Византији није била
ше тако неопходна Михаилова унионистичка политика,која је изазва
толике унутрашње потресе у империји.Но са укидањем уније нису
остали ни сукоби у Грчкој цркви.Православне странке а нарочито
ло присталица Никејског патријарха Арсенија,који се још од ослеп
ва царевића Јована Ласкара било оцепило у шезметичку странку цр
ву,градили да се сви цариградски патријарси изабрани после Арсе-
ја,огласе за неканонске.Против тога закона беше црквена већина.
и цар Андроник се колебао несмејући стати ни на једну ни на дру-
страну.Црква тоне у раздор,патријарси се смењују нешто до 10
време Андроника.За сад се смањише опасности са запада.Али су
расле опасности на Балкану од Срба,у М.Азији од Турака где се
њају прве клице Османлијске империје.

Однос са западом.Цар Андроник је гледао да уреди односе са
ечићима. Млечићи су били ушли у Орвијејски савез Карла Анжујског
1281.Но наскоро после смри Мих.Палеолога умреше и два потписни-
Орвијетског уговора.Син Валдуинов Филип I од Куртеније 1283.и Кар
I Анжујски 1285.Цар Андроник се постара да трећег потписника
г уговора Млечића задобије за се.То постиже на 10 г.трговачким
овором с Млечићима,1285.На тај начин Орвијевског савеза нестаде,
и је Андроник скупо платио ово помирење с Млечићима.Млетачкој
говачкој насеобини у Цариграду дате су опет повластице.Млечићи
су призната Корон и Модон острво Крит.Млетачком намеснику на

Евбеји допуштено је да помаже Евбејске патријархе у рату против Византа и да то не значи повреду уговора о миру. Користећи се тим Евбејски Ломбарђани су помоћу Млетачком повратили све византијске градове на Евбеји, освојене од цара Мих. и од Ливарија. Најзад Андроник је у уговору признао Млечићима право заштите и над неким Млет. господарима на острвима. Као на пр. над породицом Самуда војводини Наксоској.

Андроник је оваквим уговором са Млечићем напустио ослободилачки национални програм свога оца према грчким крајевима, који су још стајали под латинским јармом

Па бар да је Андроник осигурао мир с Млечићима, када га је тако скупо постигао? И таје се мир поремети, јер Виз. као савезник Ђеновљана уплете се у рат са Млечићима, који је избио између Млечића и Ђеновљана (1294-9). Борба између двеју трговачких република водила се у Виз. водама, и царство нема снаге да то спречи. Млетачка флота уђе још у сам Златни Рог, нападне на Ђеновску колонију у Цариградском предграђу Галати при чему страдаше Грчки трговци у Галати сем Ђеновљана.

Светећи се за то Ђеновска насеобина у Цариграду приреди страшан покољ цариградских млечића у коме погибе и сам млетачки намесник цариградски 1296. год.

Андроник најзад буде натеран на мир 1302 пљачком око Цариграда. Анжујска се опасност под Андроником смањила, премда није сасвим настала. За смањивање Византија је имала захвалити оном годишњем рату око Сицилије у који су се заплели папство и Анжујци с једне стране и арагонски краљевски двор с друге стране. Карло Анжу. наскоро после Сицилиј. вечери отишао је у отаџбину Француску у краљевини Напуљској која му је остала после губитка Сицилије. Он је оставио заменика свога сина Карла II.

Но још док му се отац бавио у Фран. Карло II. би потучен и робљен од Арагонског Адмирала Лорје 1284. год. у поморској битци. КарлоI. долетевши на Фран. умро је при узалудном ослобођавању сина! Карло II. је пуштен из ропства из М. Азије тек кроз неколико 1288. г. па је тад морао дати реч да ће се опет наградити вратити али не успе да измири арагонски двор са папством.

Но папа Никола IV. једва дочека ослобођење Карлово. Он је хтео да и њега употреби за истеривање Арагонаца из Сицилије, као што су раније папе употребили Карлова оца да истерају Хофештоуфене из Сицилије и јужне Италије. Тако папа Никола IV. ослободи Карла II од обавезе да се врати натраг у Шпанију. Карло II би крунисан за краља Сицилијанског. Но Карло II није хтео заборавити ни за оне оче ве намере против Византије. Борба за Виз. је настављена за превласт у Тесалији, Епиру и Албанији. Карло II. успе да привеже за себе и дес пота Империског Нићифора. То је постигнуто што се Карлов син Филип Тарентски оженио кћерку Нићифоровом Тамаром. Да би начинио филипа што бољом партијом, Карло пренесе на њега сва права која су Анжујци стекли од 1267. Витерским уговором. Филип Тарентински доби суверенство над Анжујском кнежевином и над Тесалијом, и над краљевином Албанијом. Уступљена су му и права Анжујског дома на анж. делове латинског царства, ако би се оно обновило по Витерб. уговору. Карло II дао је своме сину и острво Крф са градом Вутринтом у Епиру. Нићифор пак одреди је своме зету уз мираз велики годишњи додатак из Епирске деспотовине, а дао му је и Епирски град Накпакт (Лепанто). Поред свега.

Говорено је још да ако би Нићифоров син Тома умро, да Филип Тарентски наследи деспотовину Епирску, а ако би Тома остао у животу онда да буде васал Филипов и да Филипу још неки град. Но Карло II и Филип Тарентски имали су од овог уговора и штете у садашњости тиме што је Филипу Тарентском било уступљено суверенство право и над Тесалијем.

Карло II и Филип Тесалски одбише тиме од себе тесалску грану династије Ангела т.ј. Јована Тесалиског који се тукао са царем Мих.а који је сад био у непријатељству и са Андроником. Јован Тесалски промени политику. Он посла своја два сина Константина и Ангела не само против Нићифора Епирског него и против Анжујских посада у Епиру и освоји од Филипа Тарентенског Навпакт и остале градове, које је Филип добио у мираз од Нићифора. Тиме се одмах користио и цар Андроник. Виз. трупе, које су од пре оперисале у Албанији, грунуше на Филипове посаде и заузеше Авлону и Драч. Но мало затим умре Јован Тесал. 1296. год. а његови се синови врате из Тесалије. Констан-

тин наследи онда престо и измири се са Нићифором и са Филипом Тарентским,па врати Филипу Навпакт(Лепант).У том умре 1296.г.Нићифор Епирски.У Епиру завлада онај његов син малолетни Тома под туторством његове мајке Ане Кантакузинке а под заштитом Филипа Тарентског.Но заштитнику Филипу не иђаху ствари добро на западном бојишту.Рат папства и Анжуанаца у Сицилији против Шпанаца пламтело је. Папство под Бонифацијем VIII.Беше на врхунцу моћи,пре него што ће пасти у борби са француском краљевином.Бонифације је помоћу политике,женидбе и удадбе,успео да измири Карла II Анжујског са арагонским краљем Јаковом II чији је брат Фридрих владао на Сицилији. Тиме је папа одвојио Јакова II од његова братаФридриха Арагонског који је управљао на Сицилији Бонифације,у поход који је припремио против Фридриха,увуче чак и његова брата краља Јована II и папство је тако дигло брата на брата.Но Фридрих Арагонски којекако се спасе из поморске битке код рта Орланда 1299.год.а затим Сицилијанци под Фридрихом Арагонским потукоше и заробише Карлова сина Филипа Тарентског на самом Сицилијанском копну код Фадконара 1299 год.

Константин Тесалски тиме се користи и провали поново у Епир али се Ана Епирска наскоро опрости опасности са ове стране.Заштитник Епира Филип Тарентски би пуштен из ропства по миру у Калтабелоти 1302 год.До тог мира је дошло пошто је пропао и други поход папе Бонифација против Сицилије у савезу са Анжујцима а сад још и са сином Франц.краља Филипа.Карлом од Валоа.Папа је задобио у савез Карла од Валоа тиме,што је узео за њега унуку збаченог латинског цара Балдуина,Катарину од Куртенеја.На тај начин Карло од Валоа стекао је титулу лат.Цара Цариградског.Али и тај други поход попе Бонифација против Сиц.сврши се зло као и први и папство изађе из Сицилијанског рата са тешком раном.Филип Тарентски кад је пуштен на слободу,одмах је спречио освојење Епира од Константина Тесалског.

Но ускоро 1303 и Константин Тесалски умре,а на Тесалски престо дође Константинов малолетни син Јован II.Сад је Ана Епирска окуражи па навали на Тесалску војводину и тако освоји један град али Константин Тесалски,пре него што ће умрети,оставио је своме малолетном сину моћног тутора;то беше братучед малолетног Јована II.

до де ла гош господар атински. Овај дојури из Тиве па натера Ану
рску да врати Јовану што је заузела и да плати штету. Али ток
се епирска деспотовина спростила од Твида, Анжујци сад истакоше
ву сва она права, која су стекли женидбом са Нићифоровом кћерју
аром.

Филип Тарентски затражи, да Ана Епирска на осн. у уговора
њ ена приликом женидбе, преда Епир, или да Анин син Тома учини
ид васалско подворење. Али Ана Епирска беше Гркиња и она је више
ела да Епир припадне Палеолозима него Анжујцима. Ана ступи у прего-
е са царем Андроником. Тома би верен са царевом унуком Аном и Виз
и у Епиру градове који су као мираз Тамарин били дати Филипу Тарен-
ком. Затим Ана Епирска изјави Карлу II. и Филипу, да Епир припа-
само њеном сину Томи, који је само царев васел. Два похода Филипо-
1305 год. против Епира не успеше. Ана Епирска оста верна Виз. све
смрти 1314 год. По том Анин син Тома мења политику, прилазећи опет
нжујцима, али Виз. трупе продиру у Епир, освоје тамо више градова.
скоро у Епиру завлада Томин сестрић Никола, син Јована Орсини-а,
рфа од Кефалоније, убивши Тому. На тај начин неста Епирске гране
настије Ангела, јер Тома беше последњи мушки потомак.

Никола Орсини колебао се између Онжујаца и Виз., но у том
ђега уби његов млађи брат Јован Орсини. Пређавши с војском из Кефа-
није 1325 год. и победивши га у борби. Анд. II. онда ожени убицу
вана једном рођаком; преведе га у православље и остави га
власти у Виз. деловима Епира.

Јован је тако управљао само као подчињени царски чиновник
ефалија. И тако Епирска деспотовина исчезе; она ће опет оживети
а Андроника III. који ће је коначно укинути. О тесалском пак војводи
ом ми немо се још срести, кад будемо говорили о каталанској чети.

За Андроника II почиње рашћење Срба, Српска је Краљевина нај-
већи непријатељ Виз. на Европској страни. За то се имамо захвалити
енергији Милутиновој и слабости Андрон. Оне ногајеве татаре, које је
ов цар Мих. био довео против Јована Тесалског Анд. II напусти на
рое, који беху савезници Анжујски. но Татари на дриму бише посечени
Милутин са Драгутином провали у Виз. Македонију до Егеј мора и до Св

Милутин тад рашири српске границе чак до под Струмицу, Просек Прилип, Охрид и Кроју у Албанији 1283. год.

То осе знатно увећање српске земље на Виз. рачун. Скопље је постало Милутиновом престоницом. Ратно стање трајало је годинама. Но Андроник II није могао повратити изгубљене крајеве. Уморна Византија, која је и од Турака у Азији страдала, утврди мир 1299. год. и сродством. Милутин се по четврти пут ожени Андр. кћерју Симонидом а посла у Виз. своју трећу жену, кћер Ђорђа Тертера Бугарског. Она се тамо преуда за Мих. Кутрулиса, трећега сина Нићифора Епирског (умрлог). Онда остави Милутину своје освојене земље као мираз уз Симониду. Цариградски патријарх био је противан овој женидби, али брак благослови охридски архиепископ. За све то Срби су издали Византији свога бегунца Византијског Ласкара Котеаницу. Односи између Срб. и Виз. покравише се коју годину опет у вези са једним новим планом за васпитање лат. цара. Тај план је никао на западу. Тамо се склопио савез за освојење Цариграда. Карло од Валоа, син фран. краља Филипа III, а брат садашњег новог Филипа IV лепог, оженио се Катарином, кћерју сина Балудинова, Филипа I Туртенеје и Беатриче, кћерју Карганжуј. На основу тог уговора Балудиновом унуком Карло од Валса узе титулу лат. цара Цариградског коју је носио и Филип I од Куртнеја, син Валдуинов. Карло од Валса стаде радити да своју титулу оствари. Његов изасланик закључи са Млечићима савез за обнављање Лат. Цар. 1306. С друге стране Карло је тражио и другога савезника.

Онај исти његов изасланик преговарао је и са ведиком каталонском четом, која у ово време оперисаше против Византије. Сличне преговоре Карло је повео и са краљем Милутином. Милутин, као савезник Карлов обнови други рат Милутинов (1308-1309) непријатељство против Виз., но сад је био одбијен. У том и Карло од Валса мораде одстати од свих планова противу Виз., јер није успео задобити каталонску чету а и Млечићи бјеху заузети сукобом са папством.

Милунит се онда 1309. год. измири са Андроником. Милутин држаше страну Андронику II у првом његовом сукобу са унуком Андроником III; поможе и Византији против турских савезника каталонске чете. Андроник II обасипа Српски манастир Хиландар великим доброчинствима. Милутин

следник Стеван Дечански у пријатељству је са Андроником II;
гова другу жена беше унука брата Андроникова.

У колико је Србија напредовала у толико је Бугарска
падала. Доље под власт монголског кана Ногаја и његова сина Ча
Али цар Андроник није могао изићи на крај ни са овако ослабље
ном Бугарском због Срба у Европи и Турака у Азији. Бугарска је
ргла неке византијске земље. После Сицилијанске вечери Бугар
ки цар Ђорђе Тертер измири се наскоро са Мих. на следником Андр.
1324 год. но Ногај покори Бугарску. Тертер мораде признати та
рску власт, прими себи Ногајева сина Чагу, па даде му чак и
воју кћер за жену 1285 г. Но Тертер мораде наскоро побећи од
аге у Византију, и погар и чага доведоше на Бугар. престо вели
ана Смилца 1298 г. Али Ногаја и Чагу потуку велики монголски
ан Токтај код Одесе 1299. Ногај ту погибе. Чага се спасе и до
е у Бугарску, али њега уби Тертеров син Светослав, па отера и о
тале Татаре из Бугарске и прогласи се за Бугар. цара на место
ногa Смиљца, која је Чага био збацио.

Светослав влада у Бугарској од 1299-1321 год. Андронику
во није било по вољи. Андроник је слао против Светослава свога
ећака Михаила сина Јована Асена III., кога је још Михаило Па
леолог био попео на престо, а затим је Андроник послао и брата
Смиљчева Радослава.

Но Светослав сврши с тим претендентима, византиским шти
еницима, утврди се на престолу и сам нападе на Византију, освоји
Цамбол, Созопољ, Анхиал и т.д. Рат се отеже. Андроник посла узалуд
екколико похода на Бугарску. Цар је мислио чак и каталонском че
том да се послужи против Бугарске. У чему није успео.

Тек пред крај владе Светослављеве 1319 год. дође до ми
ра и Светослав се ожени самом унуком Андроникових. Али Светослав
љев син, наследник Ђорђе II Тертер користи се борбом која је на
стала између оба Андроника. И због тога се између Византије и
Бугарске поново обнови непријатељство. Ђорђе II Тертер поврати с
не само што је Бугарска била изгубила, него узе 1322. и Филипопољ.

Кад су се оба Андроника измирила, онда Андроник III м
ђи казни Бугарску. Ускоро Ђорђе III Тертер умре и с њиме се у
си династија Тертерова. Византијски градови отети Византији од
Бугарске, сад се сами вратише под Византијску власт.

У Бугарској настадоше унутрашњи нереди. Најзад се там
зацари Михаило, син Шишмана Видинског, оснивајући последњу бугар
ску династију Шишмановића. Михаило се приближи Византији и град
са Византинцима уговор. Он се разведе са својом првом женом, кће
ју Милутиновом и узе Светослављеву удову, унуку Андроника II.

Односи са Турцима и оснивање Османлиске империје.

Под Андроником II Византинцима иде све горе и у М.Азији
Тамо се турска отпорност појачава и полако се оснива османлиско-
турска империја, под Османовом династијом, једна од најважнијих
државних творевина, које су турски народи створили у току векова.
Кроз непуних 200 год. Османлије ће за увек уништити Византију и
заменити пропалу турску лозу Селџукову и Саладинову у водству
ислама. С Османлијама на челу Азијско-Афрички муслимански свет
поново ће се бацити у свети рат противу европског хришћанског
света, а европски хришћански опет ће организовати праве крсташке
експедиције против ове нове мухамеданске напасти. Цела светско-
историјска позорница пресеће се чак у нови век од овог поновног
рвања двеју најмоћнијих међународних духовних заједница: хришћан
ске и мухамеданске. Припрема се под Андроником II, не само пропа
Византије, него и једна од најстрашнијих светских бура. Оно клија
ових турских снага код мало-азијских Турака, припремано још под
Михаилом Палеологом, наставило се је и за владе Андроника II, јер
је Андроник II ову пажњу обратио на запад, а исток је занемарио.
Турска држава у М.Азији онај иконијски султанат оста сад без сул
тана око 1300 год. Огранак селџукове лозе, који је тамо владао, још
од оног рођака Малек-Шахова, Сулејмана, најзад је потпуно истреб-
љен, нешто у борби чланова династије између себе или са разним
емирима, а нешто и од монголских суверена. У осталом Селџуковићи
су били изгубили скоро сваку власт у својој држави, од какр су

их Монголи претворили у своје вазале око 1243 год.(код Ерзинијана).Но уједно са нестанком Селџука султан у иконискоm султунату,попустио је и монголски притисак над тим султанатом,јер и Монголи беху заузети размирицама између појединих каната и династија,на које се било поцепало царство Џингисканово.Тек ће Тамерлан кроз 100 год.обновити монголску силу,и постати страх М. Азијским Турцима.И тако у Иконискоm султанату осташе на површини само они феудали емири турски,без владаоца над собом,а не слушајући много своје ублажене и ослабљене монголске суверене.Ти емири махом не беху од турских староседеоца,који су у XI веку,заједно са Селџучковићима отели од Византије М.Азију,па се после ту припитомили под утицајем Персијске,Арапске и виз.културе.Ти емири беху сирови досељеници из дивљег Туркестана,који су у М. Азију дошли после монголске поплаве и бежећи од ње,а као заоставници разних скитачких племена Туркестанских.Иконискu султани примили су још тада шефове тих избеглица турских и дали им у баштину поједине области Султаната,а затим су их употребљавали у борби против Византије и монгола.Као најглавнији од тих досељеника емира су њих 10,а по њима се и данас зову поједини крајеви Мале Азије,којима су они управљали.Нпр.Караман,Аидин и т.д.Једна од ових досељених емирских породица беше и Османова.У почетку она беше најзнатнија,временом она успе да постане прва.Уништи ће суседне емире па и Византију и подићиће велику Османлијску империју.Још дед Османов Сулејман побегао је испред Монгола са својим племеном из Туркестана у М.Азију у иконијски султанат. Један од синова Сулејманових,отац Османов-Ертогрул, добио је од селџуског султана у Иконији,Алаедина I Великог,последњег,који је завршио своју владу кал слободан од Монгола,једну малу област на граници према Византији између Ангоре и Доријела око 1227 го.

Ту је и Осман наследио свога оца 1288.,наставио је очеву каријеру васалског властелина иконијских селџучковића и тумачио се на њихов и свој рачун с Виз.,а кад је иконијских селџуковића нестало,и он се је нашао без икаква господара над собом,т.ј.као мали самостални кнез.Због тога што је Осман био први од свога

рода,који се јавља као самосталан владалац,док је његов отац Ар
умро као вазал иконијских селџуковића,сматрали су Турци Османа,с
његове претке,као оснивача нове државе и династије турске.И Осма
остали емири иконијског султаната који су се граничили са Визан
ше на слабога Андроника још жешће на територије некадашње никеј
царевине,него ли под Михаилом Палеологом.Ти су емири били и оста
прваи пљачкаши и пустахије,налик на неке средњевековне господаре
кова у западној Европи.Проваливши преко реке Сангарија и Меандра,
чеше пустовање великашких села и поља;и градови су опседани у за
мани.

Емири су изнашли читаву нову вештину за освојење виз.т
ва. Емири су подизали турске тврђаве са сталном посадом.Град је о
ле једнако био узнемираван,а вребао се тренутак за препад,или се
ло да се становништво града од глади преда.Из освојених крајева с
ђено је маса људи у ропство.Грчкоме свету поред границе онемогућа
је живот; није се могло орати у пољу;ни путовати ради трговине,ни
код куће мирно седети од емира.Андроник II и поред западне опасно
предузео је нешто и против Турака на истоку,али све је то било с
дефанзивно.Међутим овде је био потребан један јак напор царства,
сврши са тур.опасношћу,док се она још не организује.

Андроникове две војводе;Алексије Стратигопуло и Јован Т
ниота са успехом су одбијали Турке.Но Стратигопуло се због цареве
неповерења диже на буну и једва је био ухваћен.Тарханиота опет зб
неповерљивости би опозван и бачен у затвор.Одлазак Јована Тархани
био је зао тренутак за Византинце у М.Азији.Друге војводе,које с
заменуле,оили су неспособни.Турци се опоравише и пустише М.Азију
вољи.Нарочито Осман,који се у својим пљачкашким екскурзијама поја
вао чак пред Прусе и Никеју.

Андроник онда испосла у М.Азију свога сина Михаила на ч
велике војске.Но и он би поражен,па побеже чак у Пигу,те се разбо
од муке због пораза,1305.Мало пре тога,био је потучен и царски во
да Музалон у битци код Вафеја.Сад Турци поплаве сву М.Азију,продр
ли чак до обале и чинећи чуда од разбојништва.Становништво па и с
посада градова бежали су у веће тврђаве у унутрашњости или у Евр
ниота читава грчка област из М.Азије.Поједини емири,који су имали
ду,саградише гусарске флоте.Почеше нападати и на острва Андроник

реши да најми противу Турака, и да доведе у М.Азију т.зв. каталонску чету. Каталонци испрва сузбише Турке. Но од њих је пиштало и само становништво грчко, које су они требали да ослободе од Турака.

Најзад превртљивошћу виз.политике, а нарочито убиством каталонског војводе Роџера де Флора, од стране Андроникова сина Михаила Каталонци од савезника посташе бич Византији, гори од Турака. Они прво ше из Азије у Европу и објавише рат Византији. Опустошише Тракију сатрше многе царске војске и исцепаше материјално империју. Тако се и Византијска М.Азија не спасе од Турака, а византијске - европске провинције ужасно пострадаше од Каталонаца.

Каталонска чета игра знатну улогу у средње-вековној историји Грчке. Каталонци су све испретурали, и у оној тесалској војводини династије Анђела од ново Петре, а одмах уништили су и латинско господарство атинско 1311 где су се сами наместили и владали ту преко 70 год. Каталонско - гусарска најамничка чета под својим војводом Роџером де Флором служила је најпре сицилиског краља Фридриха I Арагонског у рату против Анжујаца. После мира од 1302 каталинци не требаху више Фридриху. Тако се Роџер са својом четом нађе без службе. Ни он ни његови људи нису се смели вратити у Шпанију јер су били на страни Фридриха сицилијанског а против његова брата шпанског краља Јакова II Араганског. Онда се Роџер понуди код цара Андроника да се за византијски рачун туче против Турака у М.Азији 1302. Уговорено је да Роџер добије титулу виз.великог дуке (адмирала) и руку царичине сестричине Марије, а његови људи 2 пута већу плату од уобичајене, и то за 4 месеци унапред, од које се суме имало нешто исплатити још уз пут у пелопонеском граду Монемвасији. На то Роџер преко анжујског Крфа који опљачка и преко виз. Монемвасије где је био лепо дочекан дође у Цариград са неких 36 лађа и 6.500 људи, од тога броја 4000 беху т.зв. Амуглавари т.ј. чаркаши настрашнија пешадија онога доба.

Већина људи сачињаваху Каталонци из Шпаније, по којима се цела ова пустахијска дружина тако и звала. Али је било и Талијана, Сицилијанаца и т.д.

Цар Андроник одржа реч. Роџер доби и ону титулу и Марију

за жену и његови људи четворомесечну плату унапред. Убрзо се видело да је цар погрешио, што је довео Каталонце у Византију. Каталонци беху окорели и огрубели солдати у двадесетогодишњем рату противу Анжујаца Посваде се одмах са Ђеновљанима у Галати поради тога што се они подсмеваху њиховој ношњи, и Каталанци побију неких 3000 Ђеновљана. На молбу Андроникову једва је Роџер учинио крај покољу и спречио да Каталонци не униште Галату.

Цар се похури да пребаци те опасне најамнике у М.Азију против Турака 1303. Каталонци тамо почињише чуда од јунаштва. Они разбише једног турског емира код Кизика на мраморном Мору. Грдна маса Турака би ту посечена са женама и децом. Али малоазиском грчком становништву не би ништа лакше, јер турске грозоте замениште каталонске. Каталонци као и Турци стадоше пљачкати и убијати грчке сељаке. Роџер оде у помоћ Филаделфији (у Лидији) коју беше опсео емир Кермиански са великом војском. У битци Филаделфије Каталонци униште и те Турке. Сам емир утече у Аморију 1303 где тамо умре, смртно рањен.

Али избавиоци Филаделфије посташе у њој гори непријатељи од Турака. Каталонци за неки дан опљачкаше становништво до голе душе Слично прође и низ градова и градића, из којих су Каталонци најпре отерали Турке, па су продужили чинити безакоње у њима.

По том каталонска дружина сиђе у Ефес, да би се одатле кренула против емира Сарух кана. Каталонци се појачаше доласком још једног њиховог војводе Веренгара де Рокафорте и они потукоше 1303 овог Сарух-кана, затим отребише још и друге градове од Турака, али настављаше и своја пљачкања у њима.

Андроник радостан због каталонских победа, али тужан ради њихових недела, реши се да их поврати из М.Азије. Он позва Роџера у чету у Европу, да би га употребио против Светослава бугарског. Каталонци доиста (пљачкајући и уз пут) прођоше у Европу и Галипоље 1304. Но, Андроников син Михаило који је из Једрена руководио операцијама противу бугарске, нехте ни да чује за сарадњу са Роџером. Јер је завидео Каталонцима за њихове победе над Турцима. Андроник онда склони Роџера опет на нови рат противу Турака. Цар му даде титулу „Цезар" а ону ранију титулу Роџерову „великог духе", доби каталонски војвода који

дотле био доплови о у каталонски логор: Беренгер д Ентенца.

И тако Роџер поче превозити своје трупе поново у М[illegible]ју
у том се деси нешто,што за увек поквари пријатељство између Ви
тије и Каталонаца.Роџер оде са својом пратњом у Једрене,и није ни
тио за нерасположење Михаилово;оде к њему,да га поздрави.Но по
ређену,Миахиловом Роџер мучки је убијен.„Аганац" Григорије,коман-
т Аланског најамничког одељења у рату са Бугарима,би побивена и
церова пратња.Глас о убиству Роџерову,од стране царева сина изазва
каталонском логору у Галипољу огорчење.Каталонци због тога огласе
етнички рат царству.Они се учврсте у Галипољу.Своју освету они ос
чеше покољем галипољског становништва.На место убивеног Роџера они
абраше команданта Берен гара д'Ентенцу.Залуд цар Андроник покуша,да
ублажи преко посланика.Ови бише побивени.На то у Цариграду би по
ана шпанска колонија,што каталонце још више раздражи.Међутим Михаи
беке послао знатну војску,која опседе каталонце у Галипољу.Али не
ињи се зато,Ентенца остави једно своје одељење као посаду град
у,а сам с лађама стаде пљачкати обалу трачку.Град Хераклија на мра
рном мору би узет и његово становништво метнуто под нож 1305 год
Андроников син Јован,кога цар позва против Ентенца,би по
чен.Наста опасност за Цариград.Ипак Ентенца не нападе на Цариград
к на гусарским лађама пође натраг у Галипоље,но он би успут зароб
ен од византијских савезника Генованана и повраћен у Генову али Ката
нице ни то не баци у очајање.На место Ентенца они изабраше Берен
ара де Рокафорте.Затим излетеше из Галипоља и сатрше царску војску
ља их је опсађивала.Онда сам Андроников син Михаило,на челу по
војске пође против њих.Визан.беху узели службу и једно турско одел
од командантом Халилом,али Каталонци не чекајући да их Византинци
нападну,пођоше им у сусрет. И код трачког града (Апро)Апроса дође д
итке.Царска војска опет би разбијена и сам се Михаило једва спас
ањен.Пораз је био последица издајства оног турског одељења под К
ом,који је прешао катаонску страну.Ова два велика византијска пор
а изменише сасвим положај Каталонаца у Византији.Сва Тракија ста
а је сад њима отворена. Каталонци са својим савезницима Турцима у

ше и опљачкаше приморски град Родосто. Они пустошаху и робљаху тра
ка места, сатираху поља и усеве, убијајући људе, одводећи жене и д
у ропство и продајући их мухамеданцима у Азији. Каталонске банде
шираху се и на море, гусарећи по Егејском, Мраморном ма и по Црном
Мору. Сву ту пропаст царство је немоћно гледало, узалуд се трудећ
да преко посланстава ублаже ове непобедне јунаке. У том Каталонци је
више раширише свој савез са Турцима. Они добише још једну турску
моћ. К њима дође Турчин Мелик, пореклом од Селџука, који се покро
и назвао Исак, и он доведе 3000 Турака. Сем тога у каталонски се
гор вратио и Дентенца, кога Венецијани пустише на захтев шпанског
ља Јакова Арагонског. За безакоња која Каталонци стадоше чинити по
Тракији, превазиђоше сваку меру. Беренгер де Рокафорте усудио се
опседне и Цариград. Страх обузе двор и становништво, јер у цара н
беше довољно војске. Али вештином војсковође Нестонга дуке, Катал
ци беху одбивени од цариградских зидова и Виз. повратише Родосто.
Но ако Катал. не могоше истерати из Тракије ни царска војска ни В
новљани, они беше принуђени да напусте Тракију због својих властит
ција. Тракија, претворена од њих у пустињу није више могла, да их
слободева, ни пленом ни храном, а у логор катал. удари и зараза, с
катал. одлучише да се селе из Тракије. Би решено да се иде у Маке
нију и да се заузме Кавала (Христопоље), и да се од ње начини база
даље продирање у Македонију. Међутим за Каталонце се заинтересова
арагонски двор са Сицилије и Карло од Балоа, титуларни цар Цариг
ски по својој жени Катарини од Куртенеја. Они су хтели сваки за се
ће да изведу стари Анжујски план о обновљивању латинског царства.
И једна и друга страна настала је да за то употреби Каталонце.

Први се Каталонцима обрати арагонски цар са Сицилије, је
пута је већ каталонска чета служила у рату против Анжујаца, а и са
на Виз. земљишту признавала је његово суверенство, борећи се ту под
арагонском заставом. У катал. логору у Галипоље дође сродник сицил
краља Фридриха, син краља Јакова од мајорке (острва) инфат - Фердина
да поново прими Катал. у Фридрихову службу, и да у име Фридрихово
преда врховну команду над њима. Дантенца пристаде, али не дер

форте.То изазива свађу између обе војводе и њихових одељења.Тако наследник Катал.кретоше сухим ка Христопољу 1307.Но неслога се прошири.Дође до сукоба,у коме би убијен Дентенца.Сад Дерска форте беше свемоћан код Каталонаца.Инфант-Фердинанд је имао још мање изгледа да успе још мање у својој мисији.Он остави Каталонску чету и пође натраг у Сицилију,а Каталонци под војводом Дерока Форте пошто су узалуд опсађивали Христопоњ,сиђоше на Халкидичко полуство Касандру у утврдиште се у тврђави Касандри(Потидеји)као оно пре у Галати.Сад стаде Катал.врбовати Карло од Валоа.Онај његов повереник,који је у име свога господара,већ био закључио савез са Млечићима 1306.стиже катал.логор да и њих задобије за савезнике.Мисија изасланства ишла је у почетку добро.Успе да се опрости Беренгара де Рокафорте,који је најпре био за,а после против.Утицајем Карлова изасланства,Каталон,избацише свог вођу и предадоше им га у руке. Дерока форте би испослан Анжујцима у Неапуљ,где он као стари непријатељ анжујског дома би уморен глађу.Сад сам Карлов изасланк поста врховном војсковођом.Катал.дружина беше му на расположењу,али Каталонцима у Касандри није ишло тако добро.Њима је био ту противник Виз.војв.Хандрин,командант Солуна.Они опседнуше Солун,али их Хандрин одби.Исто тако не успеше ни при нападу на Берију.Они не могоше опљачкати ни Св.Гору,јер су се калуђери бранили из манастриских зидина,а нарочито се истакао Хиландар под игуманом(архиепископом доцнијим)Данилом,У том се и царски двор окуражио.Један огроман зид који је код Христопоња био подигнут према Родонским кланцима и путовима,што су водили из Македоније у Цариград,и који се зид спуштао чак до мора,пресекао је Каталонцима повратак из Касандре у Тракију,а то беше заједно и брана против освајачких планова Карла од Валоа.Уједно царство је спремило нов поход против Каталонаца,оно је хтело да их умори затворене у Касандри борбом или глађу.Тако Каталонци одлуче,да се и по трећи пут селе.Под вођством оног изасланика Карла од Валоа,они се неопажено од војводе Хендрина искрадоше из Касандре поред Солуна и кроз кланац Темпу оручише се у Тесалију 1309.Но ту њих остави онај Карлов изасланик.Он најзад и сам увиде,да се са овом гомилом авантуриста-пљачкаша не може ништа

учинити за планове Карлове.И тако се изасланик Карлов врати у Француску.А Катал.не хтедоше више бирати једног војводу као команданта него поверише вођство штабу од 4 своја официра.Катал.дружина удари и у Тесалију у пљачку.Овај Јован II војвода тесалијски,који је од скора био зет цара Андроника,по једној незаконитој кћери Андрониковој,беше немоћан да се одупре Катал.Он и његови поданици обрате се за помоћ цару Андронику.Цар онда посла Хандрина у Тесалију,који разби Каталонце у две битке наневши им губитке.Катал.се онда измирише са Јованом тесалиским,и он их посла у Беотију 1310.Посланице овога беше,да је Тесалија дошла под туторством Андроника.Но тиме су се крњили интереси господарства атинског.Отац Јована II тесалског,Константин,био је поставио Јована за тутора господара атинског Гвида де ла Рош.Гвидо истина беше умро,али прелаз Тесалије под Виз.утицај није годио ни наследнику Гвидову,Валтеру од Бријана. Валтер се погоди с Катал.те они опет нападоше на Тесалију и за рачун војводине Атинске отеше тамо низ градова и земље су опустошили. Цар Андроник и Јован тесалијски похуре,да се помире с валтером од Бријана.Примише Валтерове услове т.ј.Земље отете од Каталонаца осташе господарству атинском.Сад се Валтер хтео од Катал.отрести, али су они тражили,да им се изда нека заостала плата, и да им се уступи неки од освојених тесалијских градова,где би они као клетвеници Валтерови остали.Валтер то одби,те са цветом витезова војске француске и грчке пође на Катал.да их силом истера.Катал.су га у Бестију очекивали,утаборише се између реке Кафиса и Копајског језера.Пред својим табором кришом изрију земљиште,претворе га у канале,и у блато а пустили су да одозго порасте и трава која све то сакриваше.Валтер и тешка му коњица не слутећи зло,појуре на Каталонце.Тако пропадајући у блатиште све дубље,Каталонци их све стрелама побише 1311.Затим освоје господарство атинско до залива Коринтског и ту владаше 76.год.Она турска одељења(Мелик погину у Србији)Зажеле да се поврате кући,пошто су све довде Каталонце пратили. Уз пут ти Турци заузеше Галипољ,али их ту дочекаше и сатреше Византинци уз помоћ Венецијана и Срба.На тај начин Византија се једва опрости Каталонаца и тог одељења турског, која је помагала Каталонцима.

Док се царство тако забављало око Каталонаца,дотле је Мала
зија била све више изложена Турцима.Осман и остали емири не само
а су повратили места одузета од Каталонац,него заузеше и многе
руге важније тачке.Најтежи губитак беше под Ефоза у руке једног
урског емира.1306.год.Турску опасност почеше већ сада осећати и
ападне трговачке државе хришћанства,које су трговале с истоком,
и острвске колоније латинске,које су се налазиле близу малоазиј-
ке обале као војводина Наксоска.Емири наиме јужне и западне М.Ази
е беху се приближили обалама;направили су флоту и гусарством су
тетили трговину,а нападали су и оближња острва,но они ту наиђу на
ачи отпор него код Византинаца.Млечићи,Ђеновљани и војводина Чок-
ос бранили су се добро,а поморску борбу са турским гусарима при-
вати и једна нова сила латинска,т.зв.витезови-Јовановци,који су
од цара Андроника добили острво Род под тим уветом,да га бране
1309.Дотле је и Осман ишао напред на северу М.Азије полако,али си-
гурно све ближе Мраморном Мору.Тврђаве,подигнуте у близини Никеје
и Прусе,све више притешњаваху ове градове.Османов син Орхан,баш
кад му отац лежаше на самртничком одру освоји 1326.г.Прусу и ту
намести своју престоницу.<u>Пад Андроников</u>.Под Андроником II Визан-
тија није страдала само од царевих погрешака у спољној и унутраш-
њој политици,него и због потреса у царском дому,а који се потрес
сврши његовим падом.Није се добро слагао са својом другом женом
Ирином,кћерју Вилема VI.Монфератског.Цар је желео себи за прести-
лонаследника свога сина Михајла од прве жене Ане,кчери краља Сте-
фана V.Угарског.Царица је пак радила за свога сина Јована и тражи-
ла да се царевина подели између оба кандидата на два дела; а кад
у том није успела,демонстративно се повуче у Солун,где оста до
смрти.Но много су несрећнија била три грађанска рата са Андрони-
ком сином Михаиловим и то због наслеђа.Унук најзад обори деду и
отме му престо.Андроник беше врло даровит,али покварен младић.Поред
осталог,он поста виновник смрти свога брата и оца.Млађи му брат
Манојло погибе од руку његових гардиста због скандалозних ајера.
Болешљиви му отац Михајло прецрче од жалости због ове несреће
1320.Цар Андроник ма да је свог унука раније силно волео,омрзну
га сада страшно. После смрти Михаилове право престолонаслеђа

припадало унуку Андронику, но сада дед не хођаше за то чути,већ се је спремио, да другоме остави престо. Но унук, који је поред свега тога био врло симпатичан човек, стече јаке пријатеље.Подржаваога је царски пехарник Сир-Јан,затим велики доменик Јован Кантакузин у Тракији и овога братучег Андроник Кантикузен (царски ађутант).Пријатељ Андронику млађему беше такођер и протостатор Тодор Синадин,командант прилепске области и веома богати Алексије Апокавк домесник западно европских округа и управник монопола соли Ови пријатељи Андроника млађега бејаху скупили доста трупа по Тракији и поставили свој штаб у Једрену.Андроник II сазва сенат за решавање питања о наслеђу.Јован Кантакузин и Тодор Синадин извештени од Андроника млађег дођу у Цариград јаком пратњом те се за време седнице нађу у побочној сали.Цар одржа оштру беседу против Андроника Млађег те га искључи из наслеђа.Али се војводе умешају и запретише,да ће употребити силу,цар попусти на тај притисак.Унук замоли деда за опроштај.Дед се опрости и закле се даће му престо оставити 1321.но цар не мишљаше искрено.Цар нареди Кантакузину и Синадину да се удаље из Цариграда сваки на своје место.Унук се досети шта то значи.С тога утече кришом у Једрене,где беху Кантакузин са Синадином.Ту с њима Андроник Млађи огласи буну,заузе Силимбрију и пође на Цариград.Али се наједанпут појави међу дедом и унуком царева сестричина,монахиња Евгенија.Она изађе на обалу речице Мелана,заустави бунтовнике и закључи међу дедом и унуком мир.Дед опет призваде унуку наслеђе и даде му на управу велике дедове Тракије и Македоније.Тако леже прва буна 1321.Али наскоро изби нов грађански рат међу оба Андроника.Повод сад беше онај велики Сиријан.Он се нађе увређен због напада Андроника III на његову домаћу част а и зато,што је Анд.Млађи давао више пажње Кантакузину Сиријан пређе на страну дедину.Цар добивши оваква савезника,поче вређати мир,закључен с унуком.Сиријан отб неколико трачких градова од млађег за рачун царев.Онда се унук лати оружја.Већина градова б ше од Сирија на отета. На страну млађег пређе и Солун и светороски калуђери. Једно одељење турских најамника послати на Млађег,би до последњег

отучено Старог цара све више остављаше свет те мораде молити за
ир. Посредник сад беше светогорски проф. Исак. Унук се и овог пу-
а покаже благ. Закључи се нови мир. Унук поврати деди земьиште
обијене на управу у Тракији и Македонији. У место тога цар се оба
еже, да плаћа унуку годишњу апанажу, а морао је повисити и плату
рупама и вршити то исплаћење преко Анд. Млађег, чим се је унук
тес, да се популарише код трупа. Унук се поврати на двор 1322. Нас-
оро затим крунише се за другог цара. Букну и трећа борба на не-
олику година 1327. Изазивач опет беше деда. Осигура себи помоћ Сте-
ана Дечанског. Затим стаде слати у Тракију и Македонију наредбе,
оје су ишле против Млађег, а у Цариграду дед захтеваше од патријар
а, да не спомиње више име унука у молитвама као другог цара. Млађи
оваше деду за мир, но за сваки случај закључи савез са Михаилом
ишманом буг. зетом по сестри. Не успеше са мирољубљивошћу, унук се
а челу трупе појави пред Цариград, но би одбијен. Поновне молбе за
ир не буду примљене. Отиде у Дидимотик, где умножи војску, остави
инадина, да чува Тракију, крене у Македонију 1328. за зиме, јер се ту
ојави једна царска војска са српском помоћу. Но војвода Андроник
I и српски војвода не смедоше примити битку на отвореном пољу са
елим Андр. Млађим, већ се затвори у Серезу. Млађи на то освоји ско-
о целу виз. Македонију и Албанију. Одржа се само Виз. градови поред
рпске границе, а и ту се тврди Просек, бојећи се, да га Млађи не ос-
оји и казни, предаде Србима присталице старијег мољаху Дечанског,
а се и он лично у рат умеша и то дабогме уз Андроника старијег.
ечански оста да мирно посматра догађаје, - Док је млађи овако у Ма-
едонији напредовао, дотле му је помоћник Саладин на Малену потукао
арску војску па заробио и самог војводу. Уз то се деси нешто, што
ринуди Млађег, да се пожури на Цариград. Михајло Шишман, премда зет
савезник Млађег, посла пред Цариград силу, тобож као помоћ Ста-
ијему, а у ствари ради тога, како би се он пре Млађег дочепао Ца-
ограда. Војвода Михајло ступи у преговор с царем, да га пусти уну
ра, како би тобож бранио престоницу од Млађег. Старији готово да
адне у ту замку, јер се у Грке није поуздавао. Чувши за све то,

Млађи појури ка Цариграду.Стиже на време,а његова пратња учини т
Шишман повуче војску са зидина Цариграда натраг у Бугарску.Стари
оста сада без одбране. Млађи се тиме користи те шака његових вој
ника попе се неопажено ноћу на бедеме, изненади стражаре и отвор
оближње капије.Млађи продре у град и од светине 1328.год.буде пр
глашен за цара.Поштеди при свем том свога 70-годишњег деду,оста-
ви да у двору, а по форми и у царском достојанству. Андроник II
ношаше царску титулу још 2 год.као фигура,а кад се Млађи опасно
разболе у једном походу на Турке, његови се помагачи попланише
да његов дед опет не дође на власт смрћу унуковом те да им се та-
ко не освети; и натераше старијег да свуче одећу пурпурну.Андро-
ник II прими монашки чин и с лони се у манастир. Ту је син ослоб
диоца Цариграда од Латина довршио у највећој беди свој живот,тап
несрећан и за виз.империју 1332.

Андроник III 1328-1341.год.С Андроником III дође поново једа
врло способан члан династије Палеолога на виз.престо.Беше то попу
ларан човек због своје привлачности,благости,јунаштва и вештине
у турнирима,у којима се и он одликоваше као некад Манојло Комнин
Вољен од света уопште,није имао за цело време своје владе какву
унутрашњу буну да угушује.Нови цар је био нарочито енергичан вла
далац.Уз помоћ својих помагача као Јована Кантакузина,које му пр
паде главни део царевог поверења,и Апокавкиа,Андроник III је нас
да залечи ране царству нанесене под несретним владавином његовог
деда.Он је понова почео подизати своју војску и флоту.Он је,захва
љујући вештом финансирању Апокавкивом,почео опет пунити државне
касе новцем.Храбро је сузбијао Турке,да се бар на европској обали
не утврде,пошто беше доцкан да се отерају из М.Азије.Сузбијао је
снажно Србе, раширио границе у Епиру, Тесалији и Острвима.Задржао
је обест странца,Млечића и Ђеновљана.Али Млађи за 13.год.своје
владе није могао поправити,што је дед разрушио за 46 год.царовања
У тошким борбама грађанским после Андроника II па у надирању Срба
и у провали Турака пропали су и лепи почетци овог цара усталца.

Спољни односи: споља су за Византију и под Андроником II посто

али на Европској страни све опаснији Срби.Дечански,који за вре
рађанских ратовабеше на страни старијег,а против млађег,пређе
раницу и опседе Охрид,Андр.III.лежаше тада болестан,но чим се оп
авио,потера Србе ох Охрида,и са Бугарским царем Михаилом Шишманс
ма је Андр.III.испочетка трвења,но убрзо се с њим измири и шта
ше учини с њим савез против Срба,Михаило Шишман,ма да зет и са-
езник против деда му,хтео се сам користити променом на вис.прест
у.Провали у Тракију два пута Андр.III.та сузбије,опустошивши му
рви пут пограничне крајеве Вугарске,а то други пут провали Шиш-
ан.Том приликом дође до преговора.Шишман тражаше град Созопоь.
ндроник на то не пристајаше те се очекивала битка.Шишман се пре-
омисли у последњем тренутку јер је се уплашио од добро спремљене
из.војске.Јован попусти и преговори се заврше мирно.Свака страна
адржа своје,али главно је што шурак,и зет склопе савез против
ајединичких противника Срба,Бугари и Срби не беху у добрим односи
а,од од како је Шишман отерао своју жену Ану,сестру Дечанског
узе Теодору,сестру млађег.К смислу закљученог савеза Михајло и Ан
дроник заједнички ударе на Србију.Но Дечански сатр.Вугаре код Вел
бужда,где Михаило сам погибе 1303.Бугарски бољари закључе мир с
Србима и узеше за новог владаоца малолетног сина Српкиње Ане.Јова
на под туторством његове матере,а Теодора побеже у Цариград.Затим
се дечански окрене на Андроника,који већ беше заузео неке погранич
не крајеве српске.Али на глас о Бугарској катастрофи код велбужда
и о промени режима у Бугарској,цар Андроник се брзо повуче натра
оставивши заузете градове.Место на Србију удари на Вугарску,јер
је прешла на српску страну,заузе им Месиврију,Јамбол и нека друга
места.

Наскоро цар имађаше опет посла и са Бугарима и са Србима.И у
Србији и у Бугарској десе се промене на пр столу.У Србији Душан з
аци оца,који збачен и затворен умре у Звечану 1331.Падом Дечанског
користе се буг.бољари.Протестују Ану и царевића Јована,а прогласе
за новог цара Јована Александра,сестрића погинулог Шишмана 1332
При свем том односи између Бугарске и Србије осташе добри,Јован А
лександар своју сестру Јелицу даде Душану.Пошто се осигурао са
српске стране,нови Бугарски цар удари на Вис.поврати скоро све

дове, које илаћи беше отео од Бугарске. Андроник, који се је тада
Солуну налазио, мораде ићи у М. Азију у помоћ Никомедији, притешње
од орлана против Бугара посла Синадина. Андр. пошто осигура Ником
ју, појури и он на бугарско бојиште. Цар преотме Јовану Александр
сва освојења, сем града Анхиала. У том стиже на бојно поље и Јова
Александар лично. Обе војске стајаху једна према другој код гра
Ајтоса. Јован Александар привидно пристаде на мир, по коме Андро
остави све градове, што их је овај преотео, а обавезао се је да в
ти Анхиал у размену за Јомбол. Но Бугари су само развлачили ств
јер су чекали татарску помоћ. А кад та помоћ стиже, Бугари изнена
ше и потукоше Византин. Ипак закључени мир оста на стази 1332. Јо
Александар је тражио, да се уједно закључи и брак између његова
на и Андроникове кћери. Андроник то одложи за доцније, но Јован А
сандар касније натера цара (1338) на то сродство. И Душан наскоро
ступању на престо, отпочео је већ за Андроника III своју систем
ску и велику офанзиву против Виз. Но та ће обавеза донети плодо
највеће тек иза смрти Андроникове. Први свој поход на византију
(али једини за владе Андроника III) Душан је предузео по савету
ног Византијског издајника и у заједници с њим. То беше онај ист
Сир-Јан, који је у борби међу оба Андроника био пристали а најпр
унуков па дедин. - Благи Андроник III опрости Сирјану оно неверст
и постави га за управника западних области у Европи и Албанији.
Сир-Јан прво стаде рити тамо у Албанији против Кантакузама, који
ше десна рука Андр. III. То је Сирјан радио са Андроникомом матери
Ксенијом, која такођер није марила Кантакузима Сирјан је завидео
Кантакузену и његовом свемоћном положају код Андр. III. Ухваћен у
ровање Сирјан буде на одговор позван у Цариград. Али одатле побе
Дође на Еубеју, па одтле 1334. код краља Душана. Ту сад Сиријан уси
да мобилише српску силу против Андроника III. и Византија. Душан са
Сирјаном пређе границу Виз. и заузе Охрид, Струмицу и још нека ме
та. Сирјан се затим одвоји са једним одељењем српске војске и ос
ји костур-Савезници се опет споје и појаве пред Солуном, који опе
де српска војска. Варош је помишљала да се преда. Сирјамове прет
уплаше и сам Цариград, где су се бедеми почели опорављати из бој
ни од српске опсаде Андроник III. појури у помоћ Солуну, али га

све што би било, да Сиријан не погибе изненада од једног другог, само притворног издајника, Александровог: од царства се одметну наше привидно и царевим знањем још 1 грчки великаш, к мандант града Лер ида. Он побеже у српски логор, код Солуна. Његова мисија беше да убије Сирјана и заиста при једном извођењу уби Сирјана. Душан је прекинуо даље ратовање против Андроника. Поведоше се преговори и 1334. би закључен мир. Србија је и из овога рата с Византијо изишла и приличним добитком на виз. штету. Вар Струмица и Прилеп уђоше у састав Србије. Андроник III. понова прихвати програм скупљања и уједињавања виз. замаља, на које се је била развила Византија после четвртог Крсташког рата. Тај програм поче с успехом изводити Михајло Палаолог, али слаби Андроник II. беше тај програм напустио. Унук његов Андроник III постигне на овом путу два велика успела: освоји Тесалију (тесалску војводину) и конично укину деспотовину Епирску. У Тесалији је после смрти оног Јована II наследио савестократор Стефав Гаврилопуло, свакојако неки рођак Јован II. и енглеске династије. Но кроз неко време умре и Гаврилопуло и то за владе Андр. III. Онда царски војвода у Салуну Мономах, користећи се незгодним положајем Тесалије после смрти Стефанове, провали у Тесалију по наредби Андроникової: и тамо је заузео више градова. Но Мономах наиђе на једног противника, а то беше Јован Орсини, управник Епира, Видесмо да је Орсини, пошто је убио свог брата Николу Орсини-а у Епиру, био тамо остављен од Андроника II, да управља Епиром као прост мефалија (чиновник) Док је Андроник II. био на власти. Јован Орсели оста веран виз. царству, но после пада Андроникова, Орсени се прогласи за с мосталног Епирског деспота 1329. год. додуше да на њега ударе Анжујци напуљски, али Орсини отклони тај удар признавши над собом Анжујску власт око 1331. год. Наскоро после смрти Стефана Тесалског, упаде и он у Тесалију те и сам отрже неколико места Парпски војвода Моноках дође у критичан положај. Њему дође у помоћ сам цар, праћен од Кантакузина. Цар преоте 1336 год. Јовану Орсину ова осовјења у Тесалији те на тај начин Тесалиска војводина чак до Каталонехе војводине дође под Византију са управником јованом Кантакузином При повратку са пох ода Јован и Кантакузин имали су састанак у Радовишту са Душаном. Ту је још боље извршена српска завера

тијско пријатељство. Ту се је и Кантукузин упознаопрви пут са Душаном, а с којим ће после ратовати на своју отаџбину.

Наскоро после тога Андронику се даде прилика, да ратује на Епир, И тај поход успе сретно као и Тесалијски. И Епирска деспотовина би освојена и присаједињена. У Епиру умре деспот Јован Орсини 1333. год. отрован од своје жене Ане. Епиром завлада сама Ана. као намесница овог детета Никифора. Роберт Анжујски, суверен Умрол Јована, покуша после тога догађаја да сам завлада Епирском деспотовином јер је био њен суверен. Он посла војску, а уједно побуни против Ане и Византинце и Албанце око Валоне и Берата. Но неуморни Андроник III појави се одмах у Албанију, продре до Драча и љуто се освети Албанезима за буну, опљачка им стоку. Глас о овој царевој победи у Албанији утицао је прво повољно за виз. политику на Епирске Грке. Већина Епирских градова позва цара, који је у Берату логоровао, да заузме деспотовину Епирску. Постојала је и једна страначка мањина, која је била за једно друго решење. Нудила је Андронику, да се млади деспот Никифор вери са Кантакузеновом кћерју и да деспотовина епирска сачува своју самосталност под виз. суверенством. Цар ућутка ту странку претњама те прими од захтева њихових то, да вери Никифора, а тражио је присаједињење. Странка мањине попусти и тако Андроник III заузе једну по једну Епирску варош око 1337. На тај начин Епирска деспотовина, коју Ангели основаше, ишчезе као држава после више од 130. год. њеног живота. За управника Епира цар постави оног свог великог пријатеља Синадина. Арта, му оста столица као бивша престоница. Код Синадина оста на чувању мали Никифор, а матер му Ану цар је сместио у Солуну, давши јој земље на уживање али кроз неко време опет диже главу, странка Епирска, што беше за самосталност. Ова изазва устанак у корист Никифорову. Ту су били помешани и Анжујски прсти. Устанак је помагала из Напуља и титулама царица Париградска Катарина II. Кћи Карла од Валоа и Катарине од Куртнеја, удова Филипа Тарантског. Устаницима пође ствар добро Заузеше Арту и ухватише самог Синадина. Никифор би склоњен код Катарине II. и још неки градови се Арте придруже се устанку и тако је Андроник III опет у пратњи Кантакузина морао још

једном јурити у Епир да га освоји 1340 год.Нешто силом,а нешто Дипломацијом Кантакузиновом буна би угушена Успех је постигнут с великим претешкоћама,јер у царев логор удари Дезинтерија,од које се и сам цар разболе.Дипломацијом Кантакузиновом Андроник успе да му се преда и Никифор.После тога триумфа цар се помири са Епирским Грцима.Би обновљена веридба Никифорова са кћерју Кантакузиновом Та ко се цар као победилац врати у Цариград,опоравивши се у Солуну

Турци из Азије копали су све више и више гроб Византији Андро ник III је чинио на тој страни,што је могао да заустави турско напредовање било ратом било дипломацијом Но и ако је неке Епире успео задобити,није могао ни милом ни силом изићи на крај са сином Османовим предузимљивим Орханом. На једном састанку са фригијским емиром цар умеде закључити с њим пријатељство и приволети га да не узнемирује виз.градове поред Дарданела Другог турског емира у Старој Јонији Андроник је одбио оружјем,кад је покушавао утврдити се на Самостраки и Трачкој обали.Али најсумољивији беше Орхан Он је већ довршавао освојење Витиније.После заузећа Пруса 1326 год Орхан поче притешњавати и саму Никеју Андроник у друштву помагача Кантакузина оде да помогне Никеји.Орхан оставивши нешто трупа,да продуже опсаду Никеје,појури цару у сусрет Сударе се код Пелекина недалеко вароши филокрине.У дводневној упорној борби коначна побе да оста Оркану 1329 године. Последица овог великог пораза беше скори пад Никеје,јер ова,не уздајући се у помоћ,мораде се предати.Неколико година иза тога Орхан оте Никомедију.Тиме сад беше сва Витинија изгубљена за Византију.Орхан предузе затим неколико важних реформа у својој држави.Установи страшне јаничаре,који су се имали регрутовати од хришћанске деце а који ће вековима бити страшни и Хришћанима и Турцима,док их Махмуд II не истреби првих деценија XIX века.

Односи Андроника III са латинским кнежевима и острески

Продужујући ослободилачки програм Михаила Палеолога Андроник III проширн границе и на рачун латинских острва,који се ту од IV крс тата налажаху.Тако отме Ђеновљанима острво Хиос и лисбос(Митиле ну) Укроти помоћу флоте и обесну трговачку Ђеновску колонију у Га-

латија освоји од Ђеновљана и приморску малоазијску варош Фокеју коју им је заједно са Галатом дао још Михајло Палеолог на свој

начин:Ђеновљанин Венедикт I из породице Захарија,господар малоазиј-
ски Фокеје,дочепа се за време Андр.II и богатог острва Хиоса чу-
веног од увек по мастиковим шумама,из које се прерађује ликер мас-
тика.Слаби Андроник II погоди се са Венедистом,да Венедикт као виз
вазал ужива острво за неко одређено време.Али Венедикт умре 1314.,
а његов син одби да врати Хиос Византији,ма да је утврђени рок пре
даје већ неколико пута прошао.Онда Андроник III.помоћу новостворе-
не флоте покори силом острво 1330.год.При том је цара помогао и
брат Мартинов Венедикт II.Но тај Венедикт II затражи сад,да се
острво уступи њему.Али цар Андроник удеси по савету Кантакузеновом
да скупштина самих становника на Хиоси одби да призна Венедиктову
власт.Онда Венедикт II опроба,да силом заузме острво,али би поту-
чен од виз.посада на острву.У Фокеји пак после смрти Венедикта I
завлада путем наслеђа Ђеновска породица Катанеа.Помоћу војводине
Наксоске и витезова Јовановаца на Роду та породица сте сад Визан
тији велико острво Лесбос.Породицу Катанеа заштићаваху и Ђеновљани
из Галате.Но Андроник II оставши своју другу жену Ану,грофицу
Савојску, да опсадом натера Ђеновску колонију у Галати на мир,оде
сам флотом те поврати и покори острво Лесбос 1336.После више годи-
на он истера породицу и из саме Фокеје.

ЦРКВЕНИ ОДНОСИ:Под Андр.III имамо важнијих догађаја и на
црквеном пољу.Но само да се и под њим наставила борба око уније с
Латинима(Римом) и око тога која је права вера:Латински католицизам
или грчко православље.Та ће борба у осталом постајати све жучни-
ја и у колико виз.буде све више опадала и раздираће царевину све
до пада Цариграда,Али главно је,да се у ту борбу уплеће сад под
Анд III један нов црквени спор,који се после још више заоштрава
под Кантакузеном.То је спор о учењу једне секте светогорских ка-
луђера т.зв.„исихиста"(мировалаца).Данашња времена једва могу
схватити да су се људски духови могли свађати око тога учења иси-
хиста.Међутим у Византији овај је спор изазвао ужасне буре не са
мо за цркву већ и за државу и поделио је све у два табора,који
су један другоме за очи скакали.Андроник III,овај је спор уско-
рио смрт. Исихисте су училе да човек седећи усамљен мирно на је

ном месту и гледајући непомично у свој пупак може најзад угледа
ствено божанску светлост,коју су ученици Исусови видели на
ори таворској.То тако мистично и чудновато учење захвати брзо сву
в гору па се раширило и у осталу виз.цркву.Но тим исхаистима нађе
се противник у просвећованом италијанском калуђеру Варламу,из Ка-
абрије,наставникуПетрархином.И Варлам је био на св.гори,где сазна
е за исихасте.Под Андроником III пређе у православље.Дође у Ца-
оград,где развије живу борбу против католичких догма,а у корист
равославља.Варлам је у исто време заједно са својим учеником Акин
ином ударио и на исихасте.Уз Варлама и Акиндина стадоше многи
угледни Грци као на пр. ситоричар Никифор Григора,сам патријарх
Јован Калека и т.д.Али на несрећу то све беху присталице уније с
имом.Та околност пак пуно поможе исахистима:Из мржње према унио
истима дигоше се у одбрану Исихаста чисти православни(крајни)са
ученим и ратоборним Григоријем Палама на челу.Палама је такође
био на св.гори,а и сам је припадао Исахистима.Он дође у Солун и
разви ужасну кампању у корист исахиста.Свађа у цркви и у народу
оке свега овога узе страшне размере.Мир у држави поче долазити у
опасност.Андроник III незнајући шта ће,сазва сабор ради решења
спора.На сабору је осуђен Варлам и његове присталице,а учење иса-
иста примљено као православно 1341.Но питање ће се то поново ра-
палити после Андроника III.

ЈОВАН V ПАЛЕОЛОГ 1341-1391.Заједно са Јованом VI Кантакузи-
ом 1347-1354 Андроник III умре,ма да није имао више од 45.год.
живота.Изнурили су га пре времена бурни живот младости,велики рат-
ни напори,а дотукли су га потреси у спору око исихиста.Престо оста
готовим малолетним сину Јовану V.За наследника би одређен највер
а слуга Јована Кантакузен,велики домесник.Византија се сад нагло
о рашири.Два грађанска рата,која су се водила између Јована и ма-
ере му царице Ане Савојске с једне и Кантакузена с друге стране
редали су Македонију,Тесалију,Епир и Албанију Србима,код којих се
ушан прогласио царем не само Срба већ и Грка.Ти исти грађански
тови провели су османлијске Турке из Мале Азије на европско зем-
ште Изненадна смрт цара Душана,који је још једини био у стању суз

бити турску опасност за хришћанство у Европи,олакшала је даље про
дирање Турцима с ове стране Босфора.И први удар турски на хришћан
до ког су довели грађански ратови,погоди баш саму Византију.Већ
Јован V постаје вазад потомака османових.Једна накнада за то била
је, што су Византинци вратили од Латина Пелопонез.

Први грађански рат 1341-1347.Тешко је размрсити ко је крив за борбу Кантакузинову против династије Палеолога и да ли је ту бу изазвао сам Кантакузин или царица Ана.Без сумње ту је био поме-шан стари друг Кантакузинов Алексије Апокавк,који је на двору рив против намесника Кантакузина.Али Апокавкине су смутње само с тол успела,јер су унапред наишле на погодно земљиште.Изгледа да су од почетка односи између Ане Савојске и намесника Кантакузина били затегнути.Како год било многи су сматрали у време Кантакузиново,д ће Кантакузин учинити оно исто са Палеологовом династијом,што је Палеолог некад ударио са Ласкардима у Никеји:основати своју дина стију.Кантакузин се правда у својој историји да није имао такве н мере Андроник III га је нудио више пута,да га поред себе прогласи другим царем,али је овај увек захваљивао.Како год ствари стајале Кантакузину не вероваху нити савременици,а нити му се верује дана То говори што се први рат завршио Кантакузиновим крунисањем за Алексије Апокавк,препредени Малоазијата беше понудио,вели се,ста-ром другу Кантакузину,да му помогне од своје стране у извршењу државног удара,али и то Кантакузин одбије,као год и раније Андро-ник III Апокавку се то учини као притворност и крајна себичност према старим друговима,стога Апокавк окрете лист и стане интригир-ти код царице удове Ане Савојске против Кантакузина.Трудом Апокав-киним створи се странка која је хтела,да се са намесништва баци великог домесника Јован Кантакузин,а да намесница свом сину сама ца-рица Ана мали цареви Јован беше у рукама Кантакузиновим,као нека-да Ласкар у Палеолога Залуд је Апокавк покушавао да се дочепа ца-ревића Јована .Људи Кантакузинови будно су мотрили над младим ца-ревићем.Царица и Апокавк се беше на отворен сукоб са намесником Кантакузен скупљаше војску у Димотик (Тракија)за поход на Пелопо-
нез Баш у то време

Цариграду буде Апокавк наименован за „префекта урби". Поче одмах
рогањати кантакузинове присталице. Кантакузин одговори на то буном
проглашењем за цара 1341. Двор одмах заузе према томе положај. Кан-
акузину буде одмах одузета сва земља, а имање конфисковано. Царевић
ован би ослобођен од надзора Кантакузинових повереника патријарх
ован Калека круниса царевића свечано царем. Алексије Апокавк поста
елики Лука (адмирал) царства. Цела се царевина подели у две стране.
ећином властела стајаху уз Кантакузина, а уз Палеолога свештенство
народ; тако букне први грађански рат од 5 год. и неколико месеци
д 1341-1347. Двор, имају узасе народне масе, многобројне од аристо-
рата, показао се је у почетку надмоћан. Кантакузину не иђаху добро
ствари у Тракији. Не буде у Једрене пуштен од тамошњих грађана. Пош-
о је прешао у Македонију, Кантакузин није могао ући у Солун. Напро-
ив, операцијама Апокавкиним буде притешњен у Македонији и не оста
му ништа друго, већ да са својадва сина Матејом и Манојлом бежи у
рбију (1342). Ту се већ за Кантакузина окрете ствари боље. Цариг-
дски двор западе у тешкоће. Због оскудице средства за вођење рата,
на је морала закључити са Млечићима уговор о Пријатељству на 7 год
Дала је Млечићима разне повластице, а добила је у зајам 300.000
уката. Као залога послужиле су само царске драгоцености, које Визан-
тија после није могла никад више одкупити. Кантакузин у Србији за-
кључи са Душаном уговор о савезу кретоше да освоју и деле визан-
тијски запад. Душан није успео у опсади тврдог Сереза, али узе не-
ка друга места (Молник, Воден). Кантакузину пак придружи се Тесалија
где постави за управника свог сестрића Јована Ангела. Уз Кантакузи-
на беше спочетка Бугарски цар Јован Александар. На позив Кантакузи-
нове жене Ирине коју Апокавк опседе у Дидимотаку, Бугари долетеше
у ослободише је. Најзад Кантакузин је имао још једног туђинца за
савезника. То беше Турчин Омар, силни Емир од Смирне, са којим је
Кантакузин имао старо пријатељство, на тај начин је Кантакузин
први од зараћених страна, који почиње дуровати са Турцима и то прво
са Омаром из Смирне, а после с османлијама у Еруси. То ће бити
погубно за Византију. Поред свега тога Кантакузин дође наскоро у оча-
јан положај. Оставе га прво Бугари па Срби, и да му не беше верног

Омара,он би пришао сигурно,но захваљујући Омару и османлијама он се не само спасе пропасти,већ дође и на престо.Цариграда.Бугар.Цар. Јован Александар,пошто је избацио Ирину Кантакузинову од Апокавка у Дидимотику,захтеваше Дидимотик за себе,а кад Ирина не хтеде дати града,Бугарије опседоше у њему.Ну сад је спасе Омар из Смирне, отеравши Бугаре.Али зато Јован Александар одпаде од Кантакузина и пређе на страну царице Ане.Исто тако и Душан,ма да је у почетку свесрдно подржавао Кантакузина(па га и не издао двору уз све обећање)поче да се хлади према савезнику.Душан је увиђао,да Византија слаби па је тежио,да сам осваја без да с ким дели.Лукави Кантакузин то благовремено осети и склони се у Верију,која се њему предаде а не Душану.Душан на посредовање Бугара и Млечића,замољених од двора пристаде да се измири са Ином и вери сина Уроша са једном Анином кћерју 1345.Кантакузин на тај начин опет беше на ивици пропасти,као год оно пре.Он се налазио затворен у Верији између Срба који су још увек опсађивали Серез и иначе продирали у Македонију и између Апокавкиве Флоте,која је крстарила од трачке до македонске обале.Али Кантакуз.се изненада јави као спасилац Омар из Смирне.Он са својим лађама отера Апокавка натраг у Цариград.Искрца се на обалу и продре до Верије.Кантакуз.пошто је заједно са Омаром у залуд покушао заузети Солун,пређе на Омаровој флоти у Тракију 134 г.где је и пре отпочео свој устанак.Ту се Кантакуз.опет насмеје срећа Расположење Трачких градова,заморених ратом,окрете се у његов прилог.У Родопској области Кантакузин придоби за се тамошњег српског војводу Момчила,који је отпао од Душана,Момчило буде остављен у положају управника Родопских крајева.На то Ана да не би Кантакузин или Момчило узели Филипоь,предаде тај град Јовану Александру,но Бугари се поред свега тога дара слободно заузеше за свој двор,а Филипоь се никад више не врати под Византију.Кантакузину се деси друга невоља.Изгуби,ма и за време драгоцену помоћ Омарову Папска курија сад у Авињону(1309-37)беше саставила једну морску лигу у коју сшупе Млечићи,Краљев Кипар,и Витези са Рода,која беше упрена против Омара.Она досађиваше и Лат.у Јегејском мору1343.Савезничка флота лиге разби Омареву код Халкидичког полуострва Лонгоса 1344.Једно друштво с лађа Омарових једно 3000 Турака спасе се

благовремено на обалу,али они су били толико јаки,да су разбили
рпску војску под војводом Прељубом,кога Душан посла против њих,
код Стефанијане 1344 год.И тако се то Турско одељење примицало ка
Кантакузину у Тракију.Но при све том се од пораза код Лангоса
Омар морао повући у М. Азију.Њему је тамо Латинска лига отела Смир-
ну у којој су витези Јовановци владали без мало 60.год.до 1402.
(1344-1402).Дакле Конст.изгуби сада Омарову помоћ,то окуражи Мом-
чила да се дигне против њега и да га код Монсихипоља нападне тако
да је Константин једва извео главу.Но тај обрт створи за Конто.би
привремен,Омар потуче Латине код Смирне.Отвори себи поново помор-
ски пут и опет се нађе при руци Конст.Они се окреташе заједно на
Момчила,нападаше га у Тракији(Перистерија 1345.год.сатреше му вој-
ску и њега убише.У исто време,изненада погибе Алексије Апокавк у
Цариграду при прегледу политичких тамница где су биле Константи-
нове присталице,Царица Ана отуђи од себе народну љубав тиме што
је наредила да сви ти завереници у затвору покољу.Конст.се пре-
дају сви градови у Тракији,у приморју и унутрашности па и само Је-
дрене.Он се већ појављивао и пред Цариград.Царица Ана остављена
од својих савезника и својих поданика,морала се обратити и сама
Турцима за помоћ,и то Емиру у Лидији Сарук-Хану и витинском султа-
ну Оркану сину Османовом! Но окретни Кантакузин умеде да јој пре-
отме и све савазнике.Заузимањем Омаревим,трупе послате од Сарук-
Хана пређу на страну Конст.Конст.претрпи после тежак удар,што му
погибе Омар од Смирне,приликом напада на Јовановце,али је као
јача турска сила у М.Азији остао витински емират под Орканом.Конст
задоби за ту силу,као год што је дотле био помаган од Омара,тако
сад себи осигура Орканову помоћ.Истина тешка је била жртва којој
је купио помоћ:Посла кћер Теодору султану у харем.И тако Византија
најстарији бедем хришћанства,даде први пример брака хришћ.принцезе
и муслиманског кнеза.У толико калосније што је Конст.учинио то из
властољубља а не из нужде.Додуше млада Теодора доби прво место ме-
ђу султанијама и задржа хришћ. веру.Док је тако у држави Конст.
добијао игру дотле се Виз. нагло рушила с пола. Турци у М.Ази-
ји освоји ли су и последње Византис. градове сам филаделфи

је,која се још одупирала опкољена са свих страна тур.земљиштем.Венеција добије опет острво.Хиос.1346.год.освоји га Симеон Виниосо Али Виз.најгоре осакатише Срби.Душан се веома рашири на Виз.рачун охрабрен толиким освојењима,он је као некад Симеон у Бугарској,прогласи за цара Срба и Грка 1346.год.Српску архиепископију подигао је на степен патријаршије.Српска држава не само да се тиме попела на врхунац своје моћи,не само да је постала првом силом на Балкану већ је отворено пред светом показала жељу да присвоји римску царску круну.

Далековид Душан наслућивао је нову најезду Турака.Смишљао је да сам предузме мисију браниоца према Исламу на смето изнемогле Виз.Две су главне околности помагале Душана:да врло брзо освоји велике далеке Виз.и да се на основу тога прогласи за Срп.и Виз.императора.То је пре свега онај одлазак Конст.на Омаровој флоти из Македоније у Тракију 1343.год.а затим(заузимљивости)заузетост и смрт Омарова од Смирне 1345.год.На тај начин Виз.провинције западно од Тракије не беху више бранјене.Душан доби слободне руке за сво је операције.У правцу истока Срби заузеше Виз.Албанију чак испод Валоне и Берата,у Македонији:Охрид,Костур,Верија и најзад Серез 1345 опседнут већ 1342 год.Света гора такође признаде Српску власт Српске се границе продужише чак до река Месета и Тесалије само је још Солуи припадао Виз.Цариградска Патријаршија после прогласа српске патријаршије баци проклетство на Србију.Наста црквена шизма између Виз.и Србије за више десетина Год,1346-374.Али понова одјекну Кант.после лепог одзива код трачких градова и закљученог савеза с Орханом и усуди се ударити на Цариград.Царица Ана није слутила опасност.Кад једне ноћи Кантакузин уђе кроз златну капију у град, коју му крцшом отворе његове присталице 1347 год.Ана је морала молити за милост и мир Кант.Ви закључен уговор на који се обе стране заклеше.Кант.и Јован сиа Лиин од новог патријарха Исидора беше крунисаним царевима,но Конт.је имао само да влада до пунолетства Јована новог,т.ј.за неких 10 год.Прогламена је амнестија за обе странке. Мир би запечаћен сродством,Јован се ожени Јеленом кћерју Кант.

Тако поред Јована V.Палеолога влада Јов.VI.Кант.1347-354.Византије беше гомила рушевина:ослабљена,изнурена,охрабрена с пола,државна средства су исцрпљена.Колико је,некад најбогатија држава на свету,осиромашила,види се и по томе што су дијадеме и царске

одежде,које је Кант.носио на крунисање биле,не као некад од зл
та,срме и драгог камења него од коже украшене обичним камењем; а
и на банкету даваном у част крунисања, јело се и пило не из зла-
тног посуђа(заложене 1341)већ из обичног:Не само двор и држава но
и сам народ нарочито трачко становништво били су овим петогодиш-
њим ратом упрпашћени.Под Андроником III.Тракија се таман почела
опорављати од Кант.пустошења (1303-11).За време борбе између Кант
и Палеолога,војске које су логоровале и пљачкале по трачким гра-
вима и пољима а нарочито дивљи одреди савез.Кант.претвори Тракију
поново у пустињу.С пола је ствар још горе стајала.Споменусмо како
су се разни суседи и непријатељи виз.користили овим грађанским ра-
том у царству.Губитцима које је царство од њих претрпело.Виз је
била сведена готово на силу Тракију исцрпљену ратом.На Тесалији,
коју ће му Душан скоро отети и на нека острва,Кант.је покушао да
поправи своје грехе и да поново подигне оно што је због његова
властољубља пропало.То није био човек без способности,али је сад
силом околности постао надљудским.Но било је доцкан.Отпочео је
да подиже војску и флоту,али да би набавио потребна средства мора
је оптерећавати и оно мало поданика ужасним данцима.Ипак више ди-
пломацијом него силом.Кант.постиже неке успехе споља,од султана Ор
кана имао је у главном мир,јер му је Оркан био зет.Оркан му је
доста помагао против Срба.Кант.се опирао упорно против Ђеновљана
нарочито против оних у Галати (1296-1453) али други грађански рат
који изби између Канти Палеолога од 1352--54.поново баци царство
у хаос и ископа Виз.гроб.Залуд је било што је Кант.пропао,изгубио
престо,Душан се дотле спуштао доле на југу,заузев Епир и Тесалију
1348.а Орконов син Сулеман створи тур.муслиманској сили основац
за продирање у Европу,заузевши Галипољско полуострво и завладавши
Дарданелима 1354.год.

На пољу унутрашње политике Кант.се прво побрину,да осигура
себи и својој породици власт,стечену грађанским ратом.Најстаријем
сину Матеји да на управу област под Родопом планином,све до Крстопоља
(Кавале)т.ј.до српске границе.Матеја је имао да чува страну према
Србији.Другом сину енергичном Манојлу дадо виз.делове Пелопонеза

и титулу деспота. На тај начин, виз. Пелопонез би престављен у деспотовину. Манојло је са великим успехом управљао својим делом, заузе област тамошњих грчких великаша, великопоседника, одби пљачкаш. нападе гусара нарочито из Ефеса и у опште створи ред у Пелопонезу. Супротивност према овом виз. делу Пелопонеза беху: Пелопонезки градови у којима још владаху Латини. Они су затим били у бедном положају. Спољна најпреча је било за Кант. да сузбије Душана који не хтеде мир са Виз. Душану добро дође и придода несрећа која снађе Виз. То беше куга која из Монголског царства пређе у М. Азију и Балкан и покоси Тракију, Грчку и др. Балк. крајеве и оде у западну Европу 1348. год. Од те куге умре у Тесалији Јован Ангел управник а сестрић Кант. Душан се користи његовом смрћу и заузе Тесалију и део Епира, који је такође био под Јованом. Српске границе раширише се на југ преко Каталонске војводине. Кант. не могаде ништа против овога, јер је био спречен болешћу и ратом са Ђеновљанима у Галати. Залуд су се чак и Млечићи трудили да помире Душана с Виз., Душан одбије и потражи помоћ и савез за освојење Цариграда, Кант и Јован реше да ратом одбију Душана. Душан се сад заплео у рат с Босном 1349-50. год Кант. и Јован се кретоше морем у Македонију да осигурају себи Солун, јер се и тамо бориле две стране коме ће се предати град Србима или Виз. Сухим пак пошао је виз. царевина Сулејман са 20.000 пешака 1350 али царска војска од грчких одељења и труских најамника би потучена од команданта Анактеропоља, једног бившег официра Апокавковог. Сулејман због рата његовога оца са другим емирима мораде се вратити у М. Азију, задовољив се тиме што је опљачкао пограничне градове бугарске. Тако Јован и Кант. остадоше сами са остацима разбијене војске. Успеше да продру у Солун захваљујући приврженицима грчке странке. Зелоти присталице срп. странке беху делом послати у Цариград делом протерани. Затим Кант. у осуству Душановом продре у Србију (повратн) продре Верију, Водон, острво и друго затим пође у Тесалију али ју одбрани управник Прељуб одржавши се у граду Сервији против Кант. опсаде и прочивши на тај начин Кант. пут у Тесалију. У т[ај] дође Душан и паде пред Солун. Про битке отпочеше преговори. У преговорима се услови нека погодба али се Душан предомисли сутра дан у [ис]хте потписати уговор Учини то отога што је мислио да ће доћи

о новог грађан.рата између Палеолога и Кант.1352-4.Душан није
тео никакав уговор да себи веже руке.Кант.се врати у Цариград,а
алеолог оста у Солуну.Душан опет освоји сва места која су му уз
и 1351.приликом његова осуства.Душан ради дипломатски против Кант
ији против њега с једне стране код Оркана, с друге стране код Па
еолога.Оркану шаље посланство,а Палеолог обећава да ће му помоћи
ако се поново дигне на Кант.и да ће Јована оженити својом свасти-
ком Тедором,те се овај разведе с Јеленом.Кант преда је Србима.Ро-
звља код Оркана успеју те се овај одби за неко време од свога гас-
ра.Томе допринесе и та околност што је Душаново посланство враћа-
јући се Оркан двора кући било побијено од Кант.људи у Родосу,И та-
ко ћемо видети да у рату Кант.са Ђеновљанима,Оркан стоји на страну
Ђеновљана.Душан немаде успеха код Јов.Палеолога.Кант.дознавши за
те интриге посла у Солун Ану Савојску која одстрани сина од савеза
са Душан и Кант.је имао грдних заплета с Ђеновом као с трговачком
колонијом у Галати тако и са републиком Ђеновом,па и са оним Симо-
ном Вилиосом,који је отео Хиос за време првог грађанског рата.
Сукоб са Ђеновом у Галати ниче дажбина,којима је оптеретио
тамошње ђеновљанске градове који су и сами узимали силне дажбине
за сваку страну лађу која приспе у Галати.Ђеновљанима галатским
не би право да ма шта уступе од својих користи Кант.а нису се
радовали на обновљењу виз.флоту,коју је Кант започео.Не само што
ништа не плаћше но се користише боловањем Кант.у Дедимотик те су
стали притомљивати Цариград 1348.Нова заснована виз.флота би уни-
штена,мораде доћи у Цариград и сам болесни Кант.Брзо сагради нове
лађе,али у новим сукобима Виз.Зло прође.И ко зна колко би опасно-
сти донели они Цариграду,да само њихова република није наредила
да се измире с Византијом 1349.год.

За Симоном Виниозом Кант.доће у сукоб због тога што је хтео по-
вратити острво Хиос.Кант.прво покуша дипломатиком Његово послан-
ство заврши од Ђенов.републике предају овог богатог острва.Ђенов-
љани одговоре да је Виниозо заузео Хиос о своме трошку,и да се она
нема шта ту мешати.Тако је и било у отвари Кад преговори пропадо-
ше Кант. се реши на рат.Један јначки хришћанин изкрцао се из виз

малоазијски Фокеје на Хиос,победи Виниоса и заузе већи део остр
али Виниоса одби помоћ од витезова Јовановаца из Смирне (1344-14
Са том помоћу он разби и уби оног Хришћанина и поврати Хиос.Виз
га изгуби.Управници овог богатог острва називају се поносним име
ном Гиустиниани и владају до у XII века.

Са самом Венов.републиком Кант.се сукоби само што се умеша у
дуготрајан рат,који избије између Веновљана и Млетака.Рат се поч
око трговачке превласти у Црном Мору.За сад је нашла као најбоље да
стане уз Млетке,јер је са Венецијом имала доста неприлике.Венов.
су још од Мих.Палеолога имали готово сав трговачки монопол у Црном
Мору.Ухвате Млетачке лађе које су биле дошле у једно црноморско
пристаниште и ту беше повод,те се између ове две републике изрод
дуготрајна крвава борба,која се на грдну штету Виз.и у виз.водам
водила.Пошто виз.стаде на страну Млетака то и Галатски Веновљани
сташе опет узнемиравати виз.и њима Кант.објави рат 1351.год.Виз.
флота прегони Венецијанске лађе у Црном м.а царска војска уз помоћ
Млетачке ескадре под адмиралом Николом Пишонијем опседе Галату.А
из Венеције пође на Виз.јака поморска сила од 70 лађа под адмирал
Доријом.Пишони побеже остављајући самог Кант.под Галатом.И Кант.
се тад мораде повући у Цариград.Он одбрани престоницу али Венец
ска флота почини чуда по приморским обалам виз.Млечићи закључе
савез с Петром IV Арагонским против Венеције.Једна грдна флота од
Млетачких Шпанских лађа крете се у Цариградске воде да се сједини
с Виз.Флотилом,и да удари на Дорију.Венецијани ступе у савез са
Орканом.Као што се Оркан наљутио на Кантакузина под утицајем Душ
новим ровењем,а нарочито због тога,што су Душанови посланици бил
убијени од Кант.људи у Родости.Сем тога Оркан прими и велике пок-
лоне од Венецијана.Између противничке флоте дође до судара у бли-
зини Цариграда 1352.Оркан је са својим сарадом посматрао борбу са
М.азијске обале(једна од највећих поморских битки у средњем веку)
Но ниједна ни друга страна не доби одсудну битку.Млетачки Ник.Пи-
шоне се повуче, те се Кант. нађе поново усамљен према Венецијанима
на чијој је страни сад стајао сами Оркан.Кант.нађе за најбоље да
сад напусти своје савезнике и да закључи мир с Венецијом 1352.год.

Млеци и Венеција

аставише рат још за неко време(од 1351-55)и то даље од Цариграда
а обалама грчке,на Јадранском и Средоземном Мору. Уморене закључе
ир 1355.год.Виз.заплетена у туђе ствари изашла је из ове авантуре
само са штетом и уништењем.

Други грађански рат од 1352-4.год. у то беше већ избио у Виз
ругом грађанском рат.Узрок беше лична својина између Матије сина
Кант.и Јов.Палеолога.Још из раније се нису трпели,сад су дошли
нови поводи,који су ту свађу претворили у рат.Јов.V Палеолог по
што беше већ пунолетан,то је и он имао да добије област Виз која
била лична његова.Новом деобом која се том приликом изврши Јова-
ну припаде Матејина родопска област заједно са Дидимотиком и Ено-
сом на ушћу Марице.Али једрене и против воље Јов.оста Матеји.Шта
више Матеја не хте признати Јована за свога цара,но само оца Кант.
То се није могло трпети.Јован се одлучи за рат и опседе Матеју у
Једрену год.1352.Сад се умеша Кант.Он се нешто Грка помоћу Оркано-
вих људи и одредом Каталонаца морнара из флоте Петра IV Арагонског
отера Јована од Једрена и ослободи сина.Тиме отпоче II грађански
рат,који је тако зао за Јована,али се заврши падом Кант.Обе стране
позвале су туђинце за савезнике,и то Палеолог Душана, и бугар.Јова
на Александра,а Кант.зета Оркана.Српску војску водио је војвода Го
риловић.Орхан пак посла свога сина Сулејмана на челу 10.хиљ.ко-
њаника.Јовану не достајаше средство за вођење рата.Он се спусти у
Енос,где се налазила једна млетачка флота под Ник.Пишонијем и ту
закључи зајам од 20.хиљ.дуката и заложи острво Тенодос(при улазу
у Дарданеле)Затим Јован похита натраг у Дидимотик,али дотле је се
ситуација изменила.Српски и бугарски одред послат у помоћ беше од
Сулејмана изненађен баш кад су напали на једну трачку тврђаву на
путу за Једрене.Сулејман је журио у помоћ Кант.у Једрене,успут се
сукобио са Србима и Бугарима.Бугарски одред се склони благовремено
у тврђави Дидомитик,Срби пак дочекују Сулејманову силу али беху
жестоко потучени.Сулејман се граби у Једрене.После овога Палеолог
се не могаде одржати у Тракији,ова пређе листом на Кант.страну
Палеологу оста још Солун,кога чуваше његова мати Ана и неколико
острва у Егеском Мору. Но он се ипак не уплаши склони се н

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА У БЕОГРАДУ

Тенед,затим у Солун продужи борбу и најзад доби победу.
Кант.огласи и сад свога зета Јована за збаченог престола и прогласи за цара Матеју.Уједно би извршена нова деоба државна између разних Кант.рођака.Најзад и Кант.срећа окрете леђа.То се десило у вези с једним догађајем од светског значаја: са утврђивањем мало-азијских Турака на европску обалу.Сулејман није хтео само да помаже Кант.но и да се користи грађ.ратом у Виз.и задржи што за себе,пређе на Галиполе и заузе градић Чимбу(Цампа).Таман се Кант. који појми сву несрећу,од овог прелаза у Европу,био погодио с Орканом да Сулејман врати градић за извесну суму новаца,кад се деси једна природна несрећа која поможе тур.да се боље утврди на европску обалу.Дарданелско приморје страдало је и раније од земљотреса.Једне ноћи догоди се врло јак земљотрес,Који обори зидове Галиполя.Градско пристаниште побеже на лађе варошком пристаништу,Сулејман заузе рано у јутру порушен Галипољ 1354.год.Дипломатска вештина Кант.обећање(народа)награда не могаху склонити Оркана да врати Виз.све посаде,које су се налазиле тако близу Цариграда.На против Сулејман оправи Галипољу,утврди боље но пре што је било и сад турци имађаху одличну базу одакле су могли отпочети освајања европске Виз.као што су дотле освојили скоро целу М.Азију.Досељена беше маса турских породица на место грчких,које су теране у М.Азију.Брзо се нагомила јака тур.војска и Сулејман поста господар Галиполя Његове војводе стадоше пустошти Тракију чак до Родопа и ушћа Марице У очима грка за све то беше крив Кант.таст и савезник Орканов,који се први удружи са Турцима,да би до власти дошао.Свет га стаде мрзети и проклињати.Јован Палеолог користи се тим нерасположењем,појури да се дочепа Цариграда,још док се Кант налазио у Једрену.Али је са Тенеда пошао само са неколико лађа но енергична жена Кантакузинова Ирина добила је власт над престоницом и она спречи гај дрски покушај Јованов,те се овај опет врати на Тенед.Одатле оде матери у Солун:За време његовог бављења у Солуну у мало му један бунтовник не отрже Теподес,који му је био тако потребан за операције против Цариграда,вративши се брзо на острво угуши буну.Можда он поред све народне мржње која беше сад избила на Кант.не би могла ништа учинити да му не донесе случај драгоцену туђу помоћ.Под Тенод

доплови случајно Ђенов.пустолов Француско Гатилузије да тражи срећу на истоку.Јов.осигура себи његову помоћ,оженивши га сестром Маријом и обећавши му за мираз острво Леобос или Матилену.Њих двојица једне мрачне ноћи испадоше пред Цариград и дочепаше се војног пристаништа преварivши стражу и побивши посаду.Најзад одмах пређе на Јов.страну.Кант.би приморан да да оставку и да се покалуђери под именом Јоасаф 1354.г.Пошто је неко време провео по Македонским и Тесалиским манастирима(Метеорима).Умре код синова у Пелопонезу 1383.г.

Црквени односи.За све време од Андроника III па на овамо није само у држ.велики грађански рат него се и у цркви продужи жучна борба,коју је изазвала секта исихиста.После Андрониковог сабора на коме су исахисте победиле 1341 год.баш пред смрти његову,њихов главни противник Варлам Талијан вратио се натраг у Калибрију у католичку веру,па је тамо чак и епископ постао.Но спор,који је он изазвао не лежи у Виз.И сада се црква делила на два табора, који се речју и пером свађају око науке исихаста.Онако исто као што је се народ борио за Кант.Палеолога Царица Ана док се није због династичког читања разишла с патријархом Јованом Калеком гонила је вођу исихиста Григорије Палама.Кант.пак беше пријатељ Алама.Борба се још више заоштри кад Кант.седе на престо.Држао је неколико сабора и збачено је патријарха.Најзад опет исихисте победише на сабору 1351.год.У ствари ту је победила стара одвратност грчке према Латинима и западним духу.Спор је још једанпут обновљен после пада Кант.под Јов.V Палелогом.Но Паламо је и овом приликом са исихастима надјачао.Сам Јов.V Палеолог (1354-1391)по паду Кантакузина на престо дође законити цар Јован V Палеолог,већ из његове борбе са Кант.видели смо да је то прегалац човек.Трудио се да царство које је једва једном добио опет да подигне на ноге. Но положај постаје не може бити горе и црњи.Цар Душан с којим Јован завеза боље односе но Кант.и који је и сам предвидео заједничку опасност од Турака по хришћ.изненада је умро Спр.царство наглo се распаде и ослабе.На површину оста без такмаца бујна османлијска сила,која ступа ногом у Европу 1354.год.и која ће наскоро држати у особи једног дива као што беше Мурат I.

Византија ужасно смањена с поља и упропашћена изнутра у два грађан.рата није могла ни мислити да се сама одупре.Јован V схвати то и потражи помоћ у балкан.суседа,па и у Запад.Европа.Није добио скоро никакве помоћи.Уз то Јован није био миран ни у самој земљи:Матија и остали рођаци Кант.задавали су му много посла.Чак и царев син престолонаследник Андроник кињио је свога оца,а једном га је и с престола збацио.У таквим приликама једини начин да се Виз.продужи живот још неко време беше у томе,да се сам Јован благовремено баци у наручје османлија и да им постане вазал.Тешка срца Јован V примио је на себе и тај крст.надајући се да ће време донети какво спасење,у тој нади је и умро.

Унутра је после Кант.остао још један цар као противник Јована то је Матеја Кант.Због кога је избио II грађански рат.Матеја је још држао Једрене и под родопске крајеве.Даље,зет Кант.Нићифор од некадашње деспотске епирске породице господарио је још у Еносу на ушћу Марице,коју је област добио од Кант.у другом грађанском рату. Византија или Вазу у Тракији имао је рођак Кант.Манојло Осен.

Преговори с Матејем не успеше.Јован V паде на њега војском пошто најпре придоби Нићифора у Еносу за себе.Матеја изгуби неколико трачких градова и тада поста мекши.Матеја уступи цару своје поседе у Тракији и Македонији,а Јован му за то даде Нићифоров Енос,јер Нићифор беше већ отишао и отео Душановом полу-брату Симеону Епир и Тесалију.Но као главно област Матеји је при овој погодби припао виз.Пелопонез.Но Јован не мишљаше искрено.Он је оклевао да преда Матеји Енос и проносили се гласови о царевим рђавим намерама према Матеји.Онда Матеја измоли нешто тур.помоћи од Сулејмана поврати неке тачке у Тракији и затим са рођаком Мом. Асеном пође на Цариград,куда је и цар Јован био отишао по другим државним пословима.Цар му пође на сусрет али не дође до битке,јер ни једна страна не смеде започети.Мало затим Јовану сврше посао ту ђинци.Матеја Кант.користећи се после Душанове смрти борбом између царевића Уроша и стрица му Симеуна,јурну са неколико хиљада Турака у М.Азију)Македонију,да отме Урошу Серез,га дочека и разби Урошев војвода ћесар Вонхина 1057.г.Јован одмах заузе сву Матејину земљу а мало затим Срби му и самог Матеју издадоше.На заузимање старог

Кант.цар Јован се за неко време измири са Матејом и његовом браћом а Матеја се одрече царске титуле и закуне се,да се никад неће ди ћи против династије Палеолога.Задовољив се деспотском титулом пуштен је да иде с оцем свом брату Манојлу на Пелопонез.

Трећи брат Матејин Димитрије постао је севастократор у Пело-понезу.Кант.синови управљају виз.делом Пелопонеза неких 30 година Матеја до смрти 1373.год.а Димитрије до 1384.Матеја се и покрај заклетве дигао још једном против цара Јов.Но измири се Димитрије учини то исто.Онда Јован V посла на њега свога сина Тодора који после Димитрија завлада Пелопонезом 1384.Лоза Кант.се гаси у Пело-понезу.

Спољни догађаји.Споља најкрупнији догађај беше: пад српске моћи после Душанове смрти.За Виз.у томе беше нека срећа али и несрећа.Српско царство истина угрожавало је опстанак Виз.у Европи али јој је оно могло бити и заклон од још страшнијих турака.Из борбе Душанове и Османових потомака које тек што није била настала вешта виз.политика извукла би свакако неке користи и продужила би живот царства.Ослабљена српска моћ после Душана пореметила је равнотежу око Виз.у корист Турака.Јер Виз.је оронула није била у стању да се користи слабошћу Србије.Већ се Османови наследници користили чим се Урош и Симеон стали отимати око престола Виз. покуша да у тим нередима поврати поједине области које је Душан отео.Знамо да је Матеја био потчинио Урошеве земље у Македонији, али да је зло прошао 1357.год.Знамо да је још пре тога зет Кант Нићифор епирски ударио на Симеуна кренувши морем из Еноса,и да је отргао Епир и Тесалију.Али се против њега дигоше епирски Албанци па у битци на реци Ахелоју потукоше га и убише 1358.год.Но Виз. је било с тога лакше у време Јована V но само од стране Срба већ и од Турака.

Сулејман освоји Чимбе (Цимпте) и Галипољ и умре изненада па-вши с коња 1356.год.код Булиора,а његовог брата Халила ухвате грч-ки гусари,предадоше га виз.управнику Фокеје где је Халил чамео 1356-8.г.На тај начин виз.мало душом.Страшна куга која се јави у Азији пређе у Европу и однесе и Орхана 1362.г.Виз.се нису користи

ли незгодама код Османа,после би доцкан.У османској династији нису настале онакве прилике као код Срба после Душана.На супрот Немањићској династији млада лоза Османа сад је тек почела давати своје највеће потомке.

Мурат I 1362-89.год.Оснивач османске моћи у Европи.Пошто је у Азији пожњео велике успехе потукао емира Караманског заузе Ангору,он пређе у Европу да настави освајачку политику претходника својих.Брзо се стаде у виз.тракији ширити где заузе Дидимотик. Черлу па и Једрене где пренесе престоницу из Брусе.Са Једреном Османлије добише ширу базу за даље освајање,дубље на Балкан.Наскоро затим Евронос-бег војвода Муратов освоји родопеку област,а војвода Лала-Шахин оте Бугарима Филипопољ.

ЈованV није све то гледао равнодушно.Немогући се сам борити против Османа потражи савез,обрати се Србима.Цариградски патријарх Калист оде у Серез код Урошеве мајке и да измири виз.цркву са српском и закључи савез против Османа.Али Калист умре тако 1364.а преговори пропадну.С Бугарском цар Јован није могао ни помислити да иду заједно,јер Виз.и Бугарска водили су рат око Приморја-црноморских градова.Јован заузе Анхиак и опседоше Месамбрају. Јован Александров морао му је платити да се одатле повуче.Сем тога Бугар.би ослабљена и раздорима у царској породици,чега је последица падала Буг.Јов.Алек.искључи сина Страцимира из наследства и даде му на управу Дидинску област.Остали део Буг.с престоницом у Трнову Алекс.је наменио сину из другог брака са неком Јеврејком Јов Шишман. Овим се користи угарски краљ Лудвиг Анжујски,заузе област Стра[illegible] зароби га и тако га је држао 4 година (1365-1369.)Јован Палеолог обрати поглед на запад.Европу.Једно његово посланство оде у Италију и затим на папски двор у Авињон да тражи помоћ.Сам цар Јован преко Црног Мора оде уз Дунав дође угарском краљу Лудвигу.Лудвиг даде нешто трупа али га Бугари не пустише да се врати у Цариград већ га задржаше у ропству.Цара спасе један западно - европски војвода,његов брат од ујака Амадео Савојски.

С допуштењем Урбана V (1362-70.)који се почео заузимати за Виз Амадео се беше кренуо у помоћ Виз.против Османа.Са војском добров

ваца и најамника навезе се из Млетака са 15 галија и стиже у Цариград отргнувши Османлијама Галипоље.У том Јован V јави шта му се десило у Бугарској.Амадео место да продужи борбу с Турцима оде да ослободи Јована од Буг.И ту Амадео беше сретне руке.Новцима тетким(Ана Савојска)увећа војску,удари на Буг.оте им Созопоље и др.градове па опседе и Варну.Јован Александров(1332-31)да би град спасао мораде закључити са Амодом мир.Освојена места осташе Виз А Јован Палеолог би пуштен из ропства 1367.год.

Јован V није се најбоље одужио Амадеу за услуге.Овај је доста непажљиво примљен у престоницу Виз.а и не дадоше му новаца да продужи борбу против Турске,тако пошто отрже још нека места тур. разочаран се врати кући.Турци све повратише натраг.

Виз.се од овакве мале помоћи Амадове није користила.Ък.је могао спасти какав велики крсташки рат запад.Европе.Сам цар Јован реши да оде лично папи и да дејствује у том правцу.У претходним преговорима који су се повели папска курија је тражила,дабогме,као и увек црквену унију виз.с Римом,Цар Јован пристаде и на то.

Предавши владу Цариграду сину Андронику(најстаријем) а послав млађег Манојла,да с титулом деспота,да управља солунском облашћу пође на пут папи Урбану V који беше привремено пренео столицу у Рим (из Авињона).Ту цар Јован положи заклетву на унији 1369.г.

Урбан V заиста позва Млетке,Ђенову и друге католичке запад државе да се дигну у крсташки рат ради спасења Византије.Цар Јован се сам крете на западне дворове да лично заступа своје ствари.Но одзив не беше никакав.Јован дође у Млетке,али млечићима је претстојао нов рат с Ђеновом,те не имађаху ни мало воље да се заузму за и на другу страну.Јован је то и слутио расположење и у Ђенову, с тога реши да иде у Француску,али Јсвану понестаде у Млецима новаца,те мораде чинити код млетачких банкара зајам.Но Француска под Карлом V имађаше и својих мука,налазила се у стогодишњем рату с Енглеском,која им је отела скоро сав запад Француске,а Карло се онда спремао да поврати.Јован V празних руку пође кући.На повратку снађоше га нове непријатности.Кад стиже у Млетке,његови зајмодавци навалише да им се врати дуг.Цар поручи сину Андронику да пошље новац за исплату дуга,Али се Андроник оглуши о ту очеву молбу.Ода

спасе млађи син Манојло деспот солунски.Скупи новац оде у Млетке и доведе оца у Цариград 1370 године.

Цар Јован са ужасом виде да му ни од запад.хришћане нема помоћи и да му чак рођени син Андроник није пријатељ.Од Мурата се све више ближила пропаст.У очајању Јован знаде друге него да се баци у наручје Мурату I.Закључи уговор о миру по коме се Мурат обавеза да не дира више у виз.а Јован се од своје стране заклео да ни сам неће више ићи против Османа него да ће их помагати у рату с војском свуда и против свакога 1370.год.

То је изгледало као уговор савеза али у ствари то беше први корак Византије у вазалске односе са Турцима.Сад је цар Јован имао слоб дне руке да казни сина Андроника,за оно што му је учинио у Млетцима 1369.год.Андронику би одузето право наслеђа и дато Манојлу Но Андроник су удружи са Муратовим сином Сауцијом који такође беше незадовољан својим оцем,и кад је Мурат са Јованом пошао против неких својих бунтовника у М.Азији,синови се дигоше против очева да их збаце с власти.Мурат и Јован дојуре у Европу разбише синове,затворе их у Дидимотик.Мурат ослепи сина,затражи да Јован то исто учини с Андроником.Заповест је извршена,али Андроник није сасвим ослепљен,затим би затворен у Анелију,где су већ толики принчеви цариг р. (кажњени)лежали.Андроника ослободе одатле Ђеновљани из Галате. Они су се љутили што је цар Јован уступио Млечићима острво Тенедос. 1375.год.Знамо да је то острво као залогу за зајам од 20 хиљада дуката још у другом грађанском рату са Кант.Пошто се дуг није могао вратити то се острво морало дати Млечићима.

Андроник ослобођен доби помоћ од рођака Јована Шишмана наследника Јов.Александра који умре у Трнову од Краљевића Марка.Са том помоћу Андроник продре у Цариград 1376.прогласив се царем владао је до 1379.уз свога сина Јов.VII кога круниса за другог цара,а збачени Јован V и његови синови Манојло и Тодор заузеше место у затвору у Аменинијевој кули.Место Млечића острво Тенедос добили су Ђеновљ. у накнаду за помоћ што су га ослободили.Тенедос већ држаху Млечићи и Галарски Ђеновљани су га морали силом узети.Ствари се још више заплетоше новим ратом између Млечића и Ђеновљана због сукоба интереса у ипарској краљевини 1378.год.И тако као нови објекат свога

ата (1378-81) уз Кипарско питање дође и питање о Тенедосу, а
борба за утицај обеју република на Цариград.двору Републике се
а тај начин туку не само на Кипру и на Јадрану него и на Тене-
осу.Византија опет поста ипрћка њихова.Своде све до мира у Ту
ину 1381.год.у коме Млечићи рђаво прођоше,јер у Ђенову стајаше и
епублика су интригирале и у самом Цариграду отимајући се о превла-
и помоћу Млет.Јован утече из Анемијине куле склони се у Брусу
уратовом сину Бајзиту Сам Мурат беше на неком походу Јован об
ови са Бајазитом снај ранији уговор од 1370 год.који је сад прет
орен сасвим у клеветнички.Јован се обавеза да поред војне помоћи
ваје Мурату и годишњи данак вазалски Зато је добио помоћ од турака
омоћ да се врати на престо.Јовану беше лако у свом успети,јер су
ндроника мрзели Мурат и Бајазит због оне заједничке буне са Сан-
ијом.

1378.год.збачени цар освоји Цариград,ухвати Андроника и после
год.помилова га и пусти на слободу,давши му на управу Силибрију
ко(Родоста) и још неколико места на Мраморном Мору 1381.год.Тада
ар коначно круниса за престолонаследника и другог цара Манојла
ри том није водио рачуна о оном Андрониковом сину Јовану VII,коме
е остала само очева област - Силибрија

Међутим тежиште историје не беше у виз међусобицама нити у
летачка-Ђеновљ.рату него су историји градиле Османлије,које за
во време постигоше судбоносне успехе,Срп господара на југу
а Вукан,Син Марко у прилепској области,браћа Драгош,Константин и
ован у области у Ћустендила и Штипа посташе Муратови вазали.Део
ак Угљештине државе као и део земаља царевића Уроша заузе делом
еспот солунски Михајло Палеолог.

Мало пре Маричке битке 1371.умре Јован Александров,бугарско
арство се распаде на: Трновску Бугар.и Јован.Шишманов III који
брзо призна осман.власт и на Видинску бугар.Под Сракимиром за сад
ао васелом угарским.

Турци грунуше у Бугарску и отеше Шишману III Софију.У Косовској
итци Мурат изгуби живот,али зададе смртан ударац и северним српски

државама

После Мурата дође Бајазит (1389-1402).Незадовољан титулом емира,коју су носили сви претходници затражи и доби од муслиманског калифа у Мисиру титулу султана.Одрече се престола живота својих предака и потону у раскош и разврат,а ипак на бојном пољу беше достојан наследник Муратов.Подиже флоту,опустоши Хиос,Евбеју и др.острва,ударајући не само на грке но и на Латине,јер Јован V му је морао послати с војском свога наследника Манојла у помоћ против последње слободне виз.вароши у М.Азији Филаделфије.Ова најзад паде 1391.год. чему допринесе и јунаштво Манојлово.При свем том Бајазит Манојла задржа код себе као таоца,цар Јован се поплаши и за сам Цариград па поче оправљати градске бедеме,но по наређењу Бајазитову све оправке морадоше срушити.Јадни остарели цар паде због те срамоте и умре 1391.год.

Византија би освојена за време дуге владе Јована V,но Цариград неколико градова на Мраморном и Црном мору,Солунска област и део Пелопонеза остао је да животари неких 60 година.

Манојло II од 1391-1425.Јована V наследи син Манојло,зет Хинс. Дрегутов сестрић Душанова Константина Драгаша.Посмрти очевој Манојло се налазио код Бајазита у Бруси као таоц.Чув за смрт очеву он кришом побегне у Цариград и заузе престо,био је врло способан владар,до сад војник окретан дипломата,образован,даровит говорник а сем тога отмен по чему је западњацима импоновао.Успео је да без понижења склони запад.хриш.народе у битци.код Никопоља,учини један напор ради спасења Виз.од Турака но тај напор пропаде јер не умеде да искористи страшну која Турке снађе од Монгола у битци код Ангоре 1402.Бајазит се ужасно наљутио што је Манојло,и ако виз. била ваз.лна држава Турска,смео отићи на своју руку у Цариград на престо.Међу осталог стао је против Манојла помагати сина Андроника Јована VII.Стриц је узнемиравао синовца неких 8 год дотле се Манојло под Француским утицајем измирио са Јованом VII.И подели власт с њим 1399.

Бајазит пошто је Манојлу показао своју силу убрзо настави освојење дела свога: и не само у М.Азији него и у Европи на Балкану

а његова жртва беше трнавско царство.Кажњавајући Јована III
мана за његово шуровање са Жиглијидом Угарским,Бајазид паде
д Трнов.и заузе га 1393.г.т.зв.другог Видинског царства неста
ле више од 200 год.живота (од 1186).Неста и самостални Бугарске
ве која опет подпаде под Цариг.патријаршију.Јован Срацимир у
ину животарио је још 3 год.после.Мало затим Бајазит освоји
4 некадаш,е делове Срп.Тесалије Душанова полу-брата Симеуна
е већ ту нестало.Његов син последњи Немањић беше се замонашио.
алијом су владале његове војводе пореклом Грци,они одоше одатле
нано куда,а управником Тесалије поста сад Евронос-Бег После
успеха Бајазит се окрете опет Манојла у Цариград. Опсада Цари-
да за рачун свога штићеника Јована VII употребљен је онај исти
ри начин освајања градова.У близини Цариграда подигнуте су Тур.
фавице чије ће посаде вребати тренутак за освајања Да би спа-
себе и престоницу од пропасти Манојло завапи за помоћ у зап.
опске државе.Код Бонифација IX (1389-1404.)код Франц.краља
ла VI и код Угарског Жигмунда.Његови вапаји не осташе у залуд,
ифација IX објави по запад.крсташки рат против ислама,а краљ
мунд коме су Турци куцали на врата прими вођство под крсташима.
челу 60 хиљада људи стигне Жигмунд пред Никопољ нападе га 1396.
азит прекиде опсаду Цариграда (1394-6)и на челу европских и
ских трупа пође Жигмунду у сусрет.У чувеној битци код Никопоља
тани због плаховитости франц.витезова претрпеше страшан пораз.
Жигмунд једва спасе главу,побеже низ Дунав,па преко Црног мора
ариград,а одатле у Угарску сад Бајазитнајпре заврши са Видин-
м Бугарском 1396 Затим пође поново на Цариград.У његово име Јован
опседе Цариград 1397.год.са 10 хиљада Турака.Манојло VI стаде
е преклињати запад за помоћ.Његова посланства разнеше се по
адним државама са његовим писмима Ма да су западњаци били још
утиском Никопољског пораза.Ипак цареве молбе не осташе узалуд.
Карла VI манојло је већ био припремио пут и земљиште,француски
нал Бусико заробљен у битци код Никопоља пе после откупљен Од
ше се Млетци и Ђенова,јер су и њихова острвске колоније страдале
Турака Они обећаше да ако Французи дају војску она ће флоту Би

такође придобивени и витезови Јовановци на Роду.Тако се из Француск окрето са преко 1000 витезова сам храбри маршал Бусико на Венов. и Млетач.лађама и преко Неапоља,Силиције Хиоса и Евбеје сретно стиже у Цариград 1399.год.Број војника сад се попе на преко 20 хиљада ови храбри борци отераше Бајазита од Цариград.зидина.Манојло с њима продужи офанзиву прешав у М.Азију па усудивши се да нападне и саму Никомедију.Поновни нападу Тру.на Цариград принудише цара и Бусика да се врате у Европу.

Турци опет бише одбивени а њихова флота спаљена,али сила коју је Бусико довео могла је само тренутно да се спасе Виз.за какве веће операције она не беше довољна.Сем тога Франц.понестаде средства,с тога Бусико одлучи да се натраг врати.По савету маршаловом Манојло и сам пође на запад по примеру свога оца и још послуша маршала да се измири са Јованом VII,призна му царска права и позва га У Цариград да заузме престо за време његова осуства(1399-409).

Манојло оста на западу чак до 1403.год.Бајазит место да се обрадује што је његов штићеник Јован VII задовољан нађути се и затражи од Јована предају Цариг.а кад Јован одби;Бајазит још више притесни Цариград.Византија би зацело пала у руке Турака да Тимур-ленин није разбио и заробио Бајазита 1402.год.код Ангоре,потресав уједно и темеља османског царства.Дотле Манојло посети Млетке и др.талијанске градове;Падову,Милано и т.д.а Карла VI у Паризу и Енглеског Хенриха IV у Лондону.Они су га само сјајно дочекали и соколили али помоћи му нису дали.Западни владаоци беху сад заузети сваки својом бригом.Манојло се врати из Енглеске у Париз где оста као гост Карлов више од годину дана.У том му стиже вест о пропасти Бајазитовој код Ангоре.Тимур-Тамерлан емир из лозе Цингасове био се дигао против својих господара,победио их једног по једног и оснивао огромне азиско царство:од обале Гаига па до Сибира и руских степа.То царство додириваше османлиско царство код Ерзерума на Еуфрату.Тимир и Бајазит,обојица велики освајачи,дођу брзо у сукоб око граница и бегунаца.У крвавој Ангорској битци сјајно се реши спор победом Тимуровом и зароби Бајазита.Овај умре у ропству.Тимур међутим прелази М. Азију осман.чак до мора.Сви градови па и Бруса беше освојени.он узе

рну Јованцима(1344-1402),повуче своју престоницу у Самар
ид где и умре 1405.А његово огромно царство брзо се распаде као
је брзо и постало.Катастрофа код Ангоре заљуља из темеља
царство.Пре свега уништена је била њена војна снага,држава се
о распаде јер Тимур расцепи азијски део османлијског царства,
тиши свима разним емирима тур.М.Азије,а које су Османи са то-
о руке порокили.Расцеп државни повећа се још 10.год.Борбом
ећу Бајазитових синова.Да су се дата Византинци и балкан
ава заинтересовале и ујединиле османлије би било лако истерати
Европе.Но сви суседи осман.били су уверени,да је њихова опасност
навек од Ангоре минула.Манојло II задовољи се потпуно уступци
је му је учинио драговољно Сулејман Бајазит син господара европ-
-турске а и то тако и Венова,Мелтци и десспот Стеван и т.д.

Западна Европа беше заузета борбом између Авињонског и Рим
ле (1309-1377) и стогодишњиње енглеско-Француским ратом.

Дотле се даровити најмлађи син Бајазитов Мухамед I победи
Азији брата Ису,сврши на жалост с Виз.и Срп.помоћ у Европи с
атом Мусом победиоцем и убицом Сулејмановим (1402-10) па као је-
ни сам завлада над азиско-европским турцима.Османлије овим је-
нством преболеше смртну рану Анурску:Већ наследник Мухамедов
рат II напада опет виз.остале хришћ.државе на Балкану Цар Манојло
вши у Паризу радосну вест о поразу Бајазитовом на Ангори пожури
ћи 1403.год.удари преко Пелопонеза где обиђе брата Тодора и одат-
поведе собом своју породицу коју је склонио тамо,кад је се на
пада кренуо 1399.год.срећно стиже у престоницу Јованог VII усту-
му место под погодбом да добије Солун,кад тај град буде од
манл.повраћен.Дотле Јовану би дато острво Лемое.У том Сулејман
ин Бајазитов понуди Манојлу и његовим савезницима:Млечићима,Ве-
овчанима и Јованцима погодан мир,који би закључен 1403.Млечићи,
ановљани и Јовановци добише право трговине у свима Сулејмановим
областима и ослобођени су прећашњих великих царина.Сулејманове
ађе нису смеле више пролазити кроз Дарданеле без одобрења виз.и
оморских јој савезника.Највише користи извуче цар Манојло.Султан
е одрече суверенитета,годишњег данка и војне помоћи виз.Византији

би враћен Солун,чак и Тесалија,низ градова на Црном и Мраморном Мору и нема Јегејска острва Цар онда по обећању уступи Солун и Тесалију Јовану VII,где овај и умре као Монах.Управник Солуна по-ста Манојлов син Андроник.

Спољни мир допусти сад Манојлу да се удаљи у Пелопонез.Тамо му беше умро брат Тодор 1407.Манојло га замени сином Тодором II сина Мусе,који најзад победи и убије Сулејмана и завлада европ-ском-турском од 1410-13).Сем Солуна скоро су сви градови које је Сулејман вратио Манојлу падоше у Мусине руке.Но Најмлађи син Мухамед господар Азије ступио је у савез са Виз.и Србима против Мусе,и по-сле тешке борбе победига на пољу Чаморлу 1413.год.а Муса у бегству би убијен.

Мухамед I 1413.-21.год.понова уједини евр.и турску.виз.и балкан хришћ.огрешише се што су својом крвљу допринели да до тога дође За време Мух.I неосетише се последице тога греха јер Мухамед је био старешина патријархално поштен Турчин,веран обећању и обавезама,али последице наступише доцније.Манојло је за владе Мухамедове остао с њим у пријатељству,па се од њега добио натраг све што је отео Муса.Манојло је сад још једанпут могао обићи Пелепонезку деспотови-ну одакле натера последњег Ахајског кнеза Ђеновљанима Центуриона да призна виз.власт.Цар обнови стари Јустинијанов зид на Коринтској превлаци,да би обезбедио Пелопонез од турских упада 1414.год.

Манојло заснује тесне везе са Србима,посла на двор деспота Стевана Јерину Кантакузин,која се тамо уда за Ђорђа Бранковића, Међутим на Пелопонез се опет заплетоше ствари.Центурион је стресао Виз.јарам и Манојлов син Јован оде да га покори 1417.год.али Цен-туриона одбрани Млетачка република.А ни Јустинијанов обновљен зид не одби турску навалу која дође ускоро.

Мурат II (1421-51) син Мухамеда I.

Сад се за Византију изменише ствари на зло и то Виз.кривицом, Мурат II је по очевој жељи требао да продужи пријатељске односе са Манојлом.Чак да пошље своје младе синове на васпитање у Цариград на савет Муратов успротиви се,да муслиманским принчеви буду васпитани

код каруина с тога и одби Манојло да испуни последњу жељу Мухамедову.На такав његов одговор мишљења на виз.двору беху подељена шта да се ради?Стари Манојло није хтео да од тога прави питање али попусти сину Јовану,који је наваљивао да се Мурату не попушта Би решено да се против Мурата употреби лажни Бајазитов син Мустафа Он је се налазио у виз.рукама,притворен на Лемносу.И он се још за време Мухамедовог бунио у Европи па подлегао као и други и побегао Византији у Солун.

Мухамед је тражио предају Мустафину али Манојло одби,хтео је имати за себе претендента османлијског за сваки случај.Мухамед је чак био принуђен да за њега шаље издржавање.Затворени Мустава попуштао је све пред Маној.да би се дочепао слободе.Потписа уговор по коме је имао предати Виз.Гамтољ и Дарданеле.Али чим је претенденте сео на престо у Једрене он погази уговор.Говорио је,да му је лакше да се оправда пред Алахом ако учини неверу Каурину него ако преда који турски град Виз.Сад Виз.имађаше два непријатеља.Мустаф је најпре пошао против Мурата,али је пропао пребегао у Европу,ухваћен и бачен у Једрене 1422:год.Византија одмах осети последице. Муратова војска од више хиљада људи опседе Цариград 1422.год.Употребљени су том приликом већ и топови.Манојлов сни Јован оде у Угарску да тражи помоћ а визан.одоше у Рим папи Мартину V (1417-31) Уједно се и с Муратом преговарало за мир.Јован не доведе из Угарске никаквих трупа.Папа је хтео прво унију цркве,коју је Манојло до сада вешто избегавао.Мурат пак пошље свог војводу Мурохана у Тесалију и Пелопонез где овај проби зид Јустинијанов на Коринтској превлаци и опустоши како виз.тако и млетачки део.Пелопонеза 1423.год. Манојло II мораде закључити с Муратом II мир,мораде признати муслиманске суверенство,вазалски данак,као што беше у почетку Манојло е владе 1391.год.тако и сад Визант би сведена на :Цариград,Тракијско приморје,Св.Гору и Пелопонез.Тековине из 1402.беху изгубљене. Солун купише Млечићи 1423.год.а брат Ман.деспот Андроник укре тамо куге.Ускоро умре и остарели Манојло II 1425.год.

Јован VIII (1425-48).На престо виз.дође Манојлов најстарији син Јован.Те беше прнагљен карактер.Својом претераном предузимљивом у

у време кад је требало највише опрезности и стрпљење он је само убрзао пропаст Византије.Мурат успешним ратовањем још боље залечи ране Ангоре.Оте између осталог Млечићима Солун 1430 год.где почини разне грозоте.Залуд Византија постиже неке успехе у Пелопонезу 1422 -30.год.Јованова браћа Константин и Тоша нешто оружјем а нешто женидбом учинише крај латинско-ахајској кнежевини после неког трајања од скоро 2½ века Цео Пелопонез припаде Виз.осим млетачких пристаништа на јужној обали коринског залива.Цар Јован не губљаше из вида опасног од Турака.Сигурао је он очи на запад.Европу и почео је радити на новом крсташком рату.Но папство постављаше и сад као услов унију.

У ово време западна црква беше поцепана сукобом између Евгеније IV (1431-47)наследника Мартина V (1417-31) и базалског црквеног сабора 1431-49.И Евгеније IV и базелски сабор позваше Јована VIII да о њиховом трошку на њиховим лађама дође са патријархом Јосифом и др.епископима на запад,као би одржао васељен сабор ради уније.Цар патријарх и др.великодостојници укрцају се на папи лађе и кретоше у Италију 1437.год.Преко Млетачке где су сјајно примљени стигоше у Ферару,где су првобитно намеравали да се држи сабор.Но од епископа запад.мало се ко одазвао папском позиву.Многи су оклевали између папе и базелског сабора.Али папин углед баш с тога скочи што у виз.цар и црква пришли уз њега и што је он био тај,што је успео с предлогом о унији.Учесници и присталице базалског сабора испадоше као људи који сметају остварењу данашњег она о унији.Папа Евгеније IV сад премести сабор за унију у флоренцију.Маса западних епископа,владалаца и племића беше отпала од базелског сабора,и тако се одржа чувени Флорентински сабор,где би закључена Флорентинска унија 1439.документат о унији прочитан је у катедрали Флорентинској.Залуд је,у сито време базелски сабор огласио Евгенија за недостојног.Папа баш тим што га је признао дотле непомирљив добри игру против базалског сабора.Цар Јован VIII и патријарх Јосиф свршив посао врати се у Цариград 1440.год и Јованова мисија као и она под Манојлом Палеологом у Лиону 1274.год. не би призната у Византију.Она би чак поништена,и то после пада

Цариграда 1448 год.Непопуларношћу која је унија створила Јовану покуша да се користи његов брат Димитрије .Он се беше вратио с Пелопонеза,где је био и Комст.добивши на управу Силимбрију на Мр. горном Мору.Димитрије се обрати Мурату II.Али Мурат му не могаде енергичније помагати јер су османлије биле заплашене са Хуњадијем Ердељу и Влашкој.Против Димитрија пође сам царев брат Константин. Димитријева посада Цариграда пропаде,а мало после измири се с Јова-ном.Но доцније се опет против брата буни и у затвор буде бачен, одакле је успео да се ослободи,те је опет узнемиравао Јована VII. Браћа се браћа ипак измире и Димитрије се задовољи положајем управ-ника Силимбрије.

Папа Евгеније IV.одржа цару Јовану реч.Огласи свуда по запа-су крсташки рат.Под краљем пољским и угарским Владиславом,под на-шим Ђурђем Бранковићем,који привремено изгуби деспотовину,Фунади-јем и т.д.крене са вел запад.војска преко Дунава за Једрене.Виз. флота брањаше Турцима прелаз преко Босфора,а Ђеновска преко Дарда-ела.Хришћ.доспеше до Балкан.кланаца али се не могаше пробити.Међу-тим,турска војска која и поред флоте успе да се скупи,пође за хриш. потеру.До одсудне битке код брда Куновице 1444.При повлачењу од Ниша к Нишу Тур.беху ужасно потучени.Овај пораз код Османа.иза-ва врење у хришћ.по целом Балкану.Појави се и Скендер Бег у Ал-банији а и у Азији стадоше неки Емири дизати главу.Мурат II.видећи све то замоли за мир и закључи се сегедински мир 1439.год.на 10год. Обе се странке заклеше на уговор,свака на своје светиње.Мурат II. Шаљу велике процесије победницима,а Ђурађ Бранковић добија своју деспотовину изгубљену 1439 год.Хришћани су могли бити задовољни, али папски кардинал Јулије Цезарина,који је такође учествовао у походу под краљем Владиславом,навали и на Владислава и Хунадија да не стану на по пута,него да заврше с Османлијама.Владислав би од папе Евгенија ослобођен заклетве дате Мурату,послуша Цезарија и организова нов напад.Хришћани под Влад.опет пређу Дунав и дођу код Варне.Мурат други им појури у сусрет.Турци ношаху погажени уго-ор на копљу.У битци код Варне 1444год.Хришћани бише разбијени,сам Вл. А. погибе у боју,а Хуњад.се са остатцима разбијене војске једва спа-се преко Дунава.Сад и Виз.и остали Балкан Хришћани беху опет из окови

на милост и не милост султана. Цар Јован којекако умири султана по-
клонима но зато скупо платиће њихова браћа деспоти Пелоп. Констан-
тин и Тома, који такође беху у крсташком рату, а ухватили су
везу и са Скендер бегом. Мурат II пође сам на Пелопонез 1446. Конста
тин и Тома брањаху се очајно у тврдој Мусти, Но Турци ужасно оп-
лачкаше земљу и одведоше више од 10 хиљада људи у ропство. Деспоти
успеше закључити мир и обавезаше се на годишњи данак.

Константин XI(XII) Драгаш 1449-53 год. Наскоро умре ЈованVIII
и то без мушке деце. Према томе имао га је наследити један брат Кон-
стантин, Тома или Димитрије. IV(Тодор II) беше умро пре Јована. Дими-
трије покуша да једним ударом реши ствар у своју корист. Но против
њега беше мати Јованова, Драгашева и остала браћа, а и великаши па
народ у Цариграду. Изабраник свију беше Константин, који се налазио
на Пелопонезу. Димитрије мораде попустити а цариградско изасланство
оде Мурату у Једрену, да тражи одобрење избора Конст. Мурат допусти
и друго посланство оде те јави Конст. да дође с Пелопонеза. Констан
тин који се у Мистри крунисао за цара стиже у Цариград. Димитрије
доби Константинов део Пелопонеза. Томи оста и даље његова дотадашња
област у Пелопонезу. И тако прсто заузе последњи грк цар Констан-
тин II, а по женској линији потомак Немањића, Константин оста храбар
ратник као и за време деспотовине у Пелопонезу. Добар администратор
чинио је све да помоћу запада спасе Византију. Но запад му не помо-
же и тако изгуби царство, али је и сам достојно пао у борби. Трудећи
се да спасе Виз. од Турака Конст. одмах настави везе са западом на-
рочито с папом.

Папа Евгеније IV. беше умро а дошао је Никола V(1447-1455)
Један учен човек љубитељ старе грч. просвете и пријатељ Грка, Кон-
стантин се одмах обрати њему, али Никола је захтевао да флорентин-
ска унија наведе у Виз. на делу, Као и до сад, тако и сад папство је
поручи ако једнако Виз. само то, да ће јој спасти политичку слободу
ако јој она жртвује духовну самосталност. Али Визан. свештеници и грч
народ више је волео служити у Цариграду маслиманског хоџу са белим
турбаном него катол. кардинала у црвеном шеширу. Конст. XI немађаше
гвоздену руку свог претка Мих. Палеолога да унију силом спроведе,

кад је то већ било једино спасење.Цар се обрати на француски,енглески,млетачки и др.двор,свуда је добио одзив и саучешће али без помоћи.Што се тиче Млетака они беху кивни на Цариград већ и с тога, што је Конст.прво пресио кћер њиховог дужда француска фастари-а, па је после под утицајем не хте узети,позивајући се на то,да један велики монарх не може узети кћер привременог председника републике.

Кад Осман умре Мурат II 1451 а наследи га Мухамед II(1451-81 у Виз.па и др.европским центрима многи се радовали овој промени на престолу.Но Виз.дипломата и писац Ђорђе Транца (сена Херим)који је тражио невесту за Конст.био баш тад на Трапезунском двору,а иначе познавао прилике у османлијској породици,брижно је махао главом. Мухамед II.ступајући на престо имао је нешто више од 20 год.Такав султан до сада није се видео код Османлије.Он је био европски просвећени човек,зналац многих језика и књижевности,нарочито познавалац технике и то војне и њенихнапредака.И у дипломатској вештини био је далеко над свима,имао је и војводског дара,а у за се расплињала га амбиција младог владаоца.Конст.је пожурио,по нарочитом посланству поздравити новог султана.При ступању на власт,а и да би обновио с њим дотадашње уговоре.Мухамед II прими лепо у Једрену и сан.посланике,потврди им дотадашње обавезе и одпусти их с поклонима.Он учини чак и нешто више.Код Виз.се и сад налазио на чувању потомак лозе Османове Оркан син,ако не унук Сулејман,(брат Мухамеда I).Виз.је већ одавно била у бедним финанс,приликама,да би се та криза олакшала Конст.по савету великаша затражи од Мухамеда II,да му се на име издржавања Орканова уступа 300.хиљ.уступи из тур.прихода их Струмске области.Мух,одобри,али Виз.једном погрешком убрзаше сами своју пропаст.Одмах после смрти Мурата.II.диже се против Мух II у Азији караванский Емир Нови Султан пређе у Азију,да угуши устанак А Виз.видећи да ће бити згодно,да се користи том приликом и тражи издржавање.Халил-паша велики везир грк.наклоњен Грцима запрепасти се овом безумљу виз.Он изгрди Конст.посланике упозоривши их,какав лав седи на осман.престолу.Но посланици навалише да буду примљени и везир их пусти пред султана.Мухамед дозволи све али кад савлада Емира и кад се врати у престницу 1451 год.место да удвоји издржава

ве за Цркана укиде га сасвим,тако осиротела Виз.изгуби један од ње-
јачих прихода.Уједно се султан стане спремати за освајање Цариг-
да .Он нареди да се на Босфору гради данашња вел.тврђава Румили Хи-
сар.Конст.се одмах сети шта ово значи.Мухамеду оде једно посла-
ство с молбом да обустави грађење тврђаве,а султан одговори да он
у својој кући може радити шта хоће.Тврђава би довршена за четири
месеца и снабдевена топовима.Турци сад из те тврђаве владаху Дар-
нелима и Босфором.Цар би одсечан не само на суву но и на Мору.Мух-
мед изда наредбу из које се видео и њен значај:нареди да свака ла-
ђа при пролазу кроз Босфору има платити за превоз таксу,иначе ће би-
ти потопљена топовима с тврђавиних кула.Прва лађа која покуша да
не послуша наредбу скупо плати непослушност.То беше млетачка гали-
ја.Турци је потопе,командант лађе умре на колцу а морнари изгубиле
главе.Не могав код Мухам.спречити зидање тврђаве Конст.се обрати
западу за помоћ,ступи у вези с Николом V.Папа је настојавао да се
изведе прво Флорент.унија,ради тога дође папин легат митрополит И-
сидор,бивши митрополит у Русији,који је на флоретниском сабору ва-
трено бранио унију и кад је ова зло прошла с Виз.он оде у Рим.Па-
пин легат ништа не успе.Затече га у Виз.пад њен,па и сам западе
ропства.Са доласком Исидора борба између присталица уније и проти-
ника још се више распали.Униониста одслуже службу у Св.Софији,пра-
вославни то сматраху за оскрнављење.Св.Софија се затвори,последња
служба беше изјутра Цариграда.Конст.је нарочито молио за помоћ М-
чиће,но ови не могаху опростити цару,што није узео кћер дуждену и
не послаше му помоћ,већ само обећаваху,до последњег часа за време
опсаде Цариграђани очекиваху млетачку помоћ и флоту но узалуд.И к
других запад.дворова цар куцаше на врата,али без помоћи беше.
и Ђеновљани у Галати не хтедоше се борити с виз.против Мухамеда
Овај их после награди с трговачким последицама.Од странаца су Ви
ставили на расположење своје животе и мали број поседника и ако
су запад вековима вукли толико користи од Виз.Пре свих одазва се
Латинска трговачка насеобина.Случајно су стигле у Цариград три мле
ке лађе,Цариграђ.их задржаше. .Но кад се то чу у млетачкој репу
ци они се наљуте. Дошао је сам у Цариград и понудио се Кон.помор
ки јунак

новски Бокани Гинстиријони, доскорашњи становник једне ђенов колоније
Криму. Доведе две лађе, али је сам лично много вредио, док није био рањен
на бедемима Турци нису могли продрети у град. Још по која лађа ла-
на с обала Јегејских острва и то је било све чиме су се могли одужи
Латини Византији.

Но Константин, није све чекао на туђинце. Он оправи бедеме на сла-
м местима. Да би дошао до новаца, он као некад Ираклије поузима од цр-
е њено злато и овом приликом што беше зајам од стране цркве држави, али
погодбом да држава врати.

Прве борбе почеше и без објаве рата за време грађења Босфорске
рђаве. Турци пљачкаху околину Цариграда и Виз. сметаху рад у тврђави.
ничари за казну изврше покољ у јед. предграђу. Конст. на то похвата све
ркe који се десе у Цариграду, али их ипак пусти, да не би разљутили све-
ну. Цариградске капије беху затворене за страни свет, а гвоздени канал
Златном Рогу би утврђен на улазу. На све то Мухамед објави рат и беше
спремио скупив 300 хиљ. људи а сагради флоту од неких 150 лађа, која
успотвила на Босфору, а војска и флота имађаше грдну артиљерију. Од то-
ова на суху право је чудовиште био један топ огроман сграђен од запа-
г инжињера Урбана. Урбан је прво био у Визан. служби, али због мале пла
оде Мухамеду. Против грдне силе Мух. Конст, је имао у граду само неких
хиљ. људи Грка и странаца. Тај број беше не само несразмеран но према
жини и ширини бедема врло мали (неких 18 км.^{2}). И Виз. су имали нешто
пова, али малих који на даљини не бацаху. На води у Златном Рогу су
сполагали само са неких 23 лађа од којих је било 10 грчких и остало
страних. Да не би Константину дошла његова браћа из Пелопонеза, Мухам по
а тамо Туракан - пашу, због свађе између деспота Томе и Димитрија Ту
кан би у стању да тамо начини страшан покољ 1452.

При поласку из Једрена Мух. је прво покорио заостале слободне ва
ши Виз. на Црном Мору, падоше Месимбрија и Анхиал. Св. Стефано би заузели
становништво поклато. И тврда Силимбрија би опседнута. Најзад кад би
е готово Мухамед са целом силом примаче се Цариграду, и опседе та
априла 1453 год Са својим Шзасама заузе место на садашој узвишици

Калташе,једној од најслабијих тачака Цариг.бедема.Пред штабом намести-
ши се неких 15 хиљада Јаничара Мух.телесне гарде под Јустинијанијем.Т
одмах по одласку отпочеше напад са суха.Артиљерија је крњила бедеме
Виз.су ноћу справљали.Непријатељ изврши неколико јуриша али би одби
На мору прва поморска битка испаде рђаво по Турке.Једна Виз.лађа на
рена храном из Пелопонеза или из Сицилије враћала се кући повевши
бом и 3 Ђенов.лађе са Хиоса.Турска флота по заповести Мух.Нападе и у
ајорном Мору но вешти морепловци Грци и Ђеновљани сатру Тур.лађе грч
ватром.Напад који је водио потурчени Бугарин Виста Оглу био је поно
док се Тур.не повукоше.У поморским операцијама Мух.изврши које до сад
није ни један од опсађивача Цар.Он успе да преведе већи број лађа су
из Босфора.У Злат.Рогу би начињена дрвена пруга у позадини Пере и Га
те од Босфора до Златног Рога.Лађе беху снабдевене топовима,а људи их
привукоше једну по једну и спуштаху у воду Зл.Рога.Султан силно оште
посаду овим својим изумом.Конст. је морао одвојити људе за чување лађ
према Зл.Рогу.Турци су и за гвозден. мала виз.саградила један мост ко
ји затвори излаз из флоте напоље.Мухамед II је на суху покушао разним
лукавством,кад није успео освојити бедеме топовима ни јуришима.Султан
хтеде убацити нешто војске у варош кроз канале водовода,али их Виз.за-
пушише на време.Ги пробан улаз кроз корито речице Ликоза,али Виз.и то
спрече.Султан употреби и Лагуме које су копали у правцу темеља цариг
ских,али Виз.приметивши разораваху их против лагунама.Мух.сагради огр
ну покретну кулу снабдевену топовима,да изближе пуца на бедеме,али к
се кула примакла да из ближе пуца Виз.је запалише.У овим критичним ч
овима цар Конст.је развио надчовечанску енергију и уздржљивост,био је на
ногама и дању и ноћу,лично надгледао оправку бедема,у размирицама и с
кобима између зап.и Грка Конст. се појављивао по средини умирујући за
ваћене странке и опоминући их да је довољан и спољашни рат без међусоб
ног.При Тур.јуришима цар се борио само раме уз раме са војницима на
најстрашнијим местима.Десна рука му беше Ђеновљанин Јустин. Конст.
се с њим за све саветовао а кад је код њих наишао (на) моменат клону-
лости, Јустин није умео експлоатисати својим јунаштвом.Но пред крај

ваја свих турски напори осташе безуспешни.Међутим, стадоше допирати
тазки гласови о походима Хуњадија са суха и о примицању млет.флоте с
мора.Мухамед онда реши да што пре изврши један јуриш,зато звону ратни
савет.Вел.везир Калил-паша пријатељ Грка саветова да се одступа због
ових гласова о Хуњадију и Млечићима,али Зараган паша-мрзаше Грке даде
противно решење.Султан оста уз њега,план утврди и јуриш одреди за 29.
мај пре зоре,после пола ноћи.Цар.опсада беше већ изморена Мухамед је
могао стално попуњавати своје губитке довођењем трупа из Азије и одма
рати своја одељења.Конст XI не могаде добити помоћ.Све исти људи мора
ли су бити и борити се.Најзад зидови цариг.поред свега крпљења беху н
више места попустили.Констана време сазна за дан и час тур.јуриша,учин
припреме и за(сад)случај своје смрти и за случај победе.Уочи судбоно
ног дана нареди општу литију кроз варош,одржа војводама и војницима по
следњи поздрав и врх.команданта.Ноћу између 28 и 29 маја присуствова
последњој служби у Св. Сифији,причестив се оде у двор да се са својим
опрости и оде у град да чека напад.Ско пола ноћи страже јавише кретање
тур.војске и флоте.Ско 2 ујутру одпоче одсудан јуриш али прва друга ту
линија би одбачена.Већ је свањивао 29 V крете се и трећа тур.линија на
одабранија војска јаничара са самим Мухамедом. Разви се последње клање
на живот и смрт.На једном би тешко рањен Бустин, залуд цар преклињаш
да стегне срце и до краја издржи,али он клону духом и телом и повуче
се из борбеног реда.Умро је на Галати или Хиосу.Његово повлачење изазва
у највећој борби тренутак забуне код Млечића и Венов.којима је он кома
довао.Турци приметив то навале јаче код Романове капије.Већ наста рван
над самим бедемима.Међутим неста тур.продирање на другој бедемској тачк
и.Од старог времена налазила се у бедемима тамо где се Ираклијев зид
спаја са Теодосијевим једна подземна капија звана Креко-порта.Она је би
ла сазидана али је Константин поново отвори и удари вратнице.Турски те
жаци оборе зид на тим местима ови борци пођоше даље и то ван града,по
журе се у град кроз Керко-капију али забораве да је затворе.Турци
провале унутра и на бедему се истакоше тур.заставе. Наскоро Турцима је
стајала на расположењу још једна т.зв. Хорзиска капија.Повлачећи се

испред свих тур. који су узели део посаде што чува Херзонску капију побеже оставивши је отворену. Кроз њу провале Турци. Наста борба у вароши. У тој уличној борби погибе негде и Константин или остављи да дочека Турке код Романове капије ли изишав им на сусрет. Цар паде борећи се као прост војник, напуштен од својих, непознат Турцима. Његово је тело нађено тек доцније у гомили војничких лешева. Непријатељ груну кроз остале капије, у граду се вођаху последње битке. Кад је и ту савладан отпор, Турци ударе у пљачку, сечу, оргију и у одвођење у ропство. Силан свет се био склонио у Св. Софију, верујући у неко старо пророчанство, да ће сам Бог сатрти непријатеље који продру дотле. Турци развале на храму врата и цвет цариградског племства беше ту заробљен. Сличне сцене су се десиле и по другим црквама. Сутра дан уђе свечано Мухамед II са својим штабом. Св. Софију претворише у џамију, затим султан оде у царски двор. Међу првим побрину се, да се нађе тело Константина XI и допусти Грцима да га свечано сахране. За тих дана би Турцима слободно да задовоље свој бес. Мухамед затим нареди да престане свако насиље.

И тако пропаде у крви заједно са својим владаоцем последњим најстарија монархија хришћана у Европи, која је за прве векове била прва кула светиља хришћ. свету.

И тако сад као нови објекат тога рата (1378-81) на кипарско питање придође и питање о острву Тенедосу а и борба за утицај обеју република на цариград. двору. Републике се на тај начин туку не само на Кипру и на Једренима него и на Тенедосу. Византија опет постаје играчка њихове свађе све до мира у Турину 1381. у коме су Млечићи рђаво прошли, јер је уз Ђенову стајала Угарска.

- К Р А Ј. -

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА * БЕОГРАД